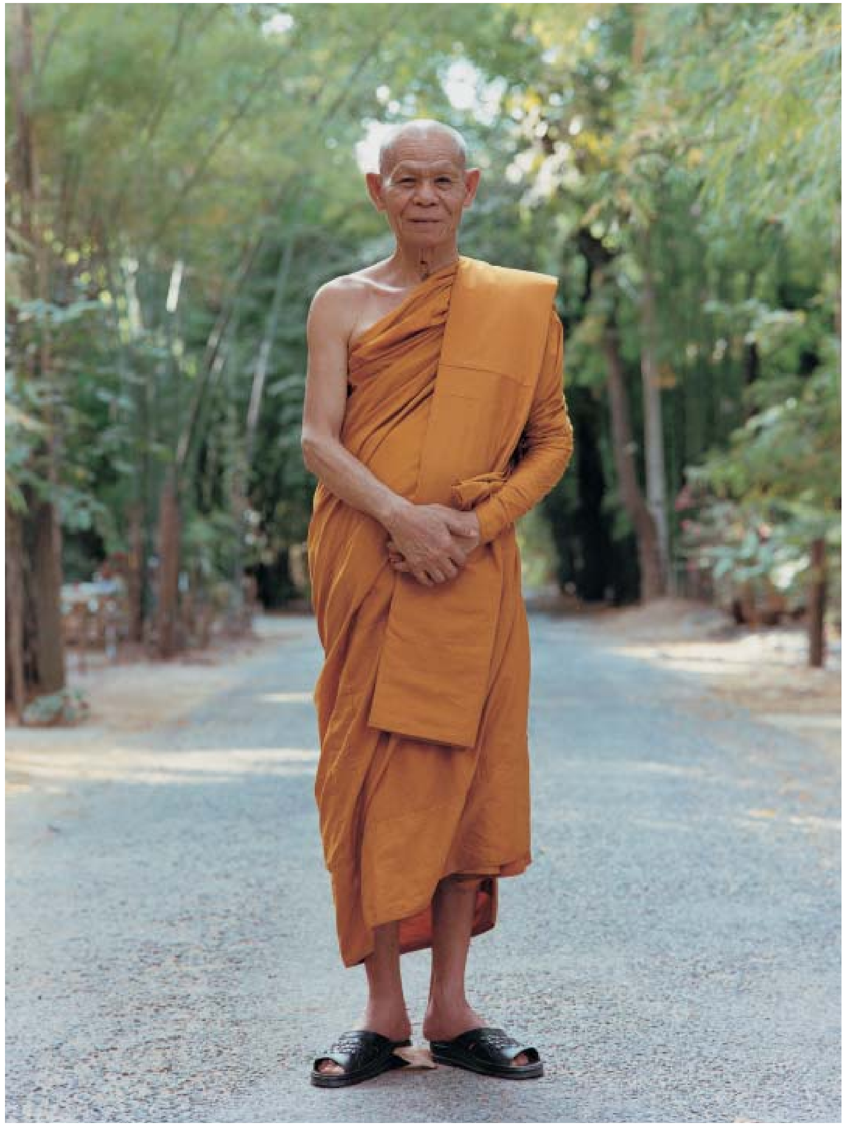

พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย)

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครราชสีมา

ชาตะ	๘	กุมภาพันธ์	๒๔๖๔
มรณภาพ	๑๕	พฤษภาคม	๒๕๔๒
พระราชทานเพลิงศพ	๓๑	พฤษภาคม	๒๕๔๓

ภาพถ่ายทางอากาศวัดป่าสาลวัน
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“

ภิกษุทั้งหลาย!
จงดูกายอันเปื่อยเน่านี้เถิด
มันอาดูร ไม่สะอาด มีสิ่งสกปรกไหลเข้าออกอยู่เสมอ
ถึงกระนั้นก็ตามมันยังเป็นที่พอใจปรารถนายิ่งนัก
ของผู้ไม่รู้ความจริงข้อนี้

ภิกษุทั้งหลาย!
ร่างกายนี้ไม่นานนักหรอกคงจะนอนทับถมแผ่นดิน
ร่างกายนี้เมื่อปราศจากวิญญาณครองแล้ว
ก็ถูกทอดทิ้งเหมือนท่อนไม้ที่ไร้ค่า
อันเขาทิ้งเสียแล้วโดยไม่ใยดี

”

บุษบกบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุบูรพาจารย์ หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต และอัฐิธาตุหลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ฯ ถวายพัดยศสมณศักดิ์ที่ พระราชสังวรญาณ
แด่องค์หลวงพ่อพุธ ฐานิโย

หลวงพ่อพุธ ฐานิโย ถวายเครื่องสักการะแด่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน)
สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อคราวเสด็จเยี่ยมวัดป่าสาลวัน

คำนำ

ฐานิยตฺเถรวตฺถุ (ฐา-นิ-ยัต-เถ-ระ-วัต-ถุ) ชื่อของหนังสือเล่มนี้แปลว่า **"เรื่องของพระเถระชื่อว่าฐานิยะ"** หรือภาษาพูดที่เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ **"เรื่องของหลวงพ่อพุธ ฐานิโย"**

ศัพท์ว่า ฐานิยะ หรือ ฐานิโย นี้ เป็นชื่อฉายาภาษามคธ ที่พระอุปัชฌาย์มอบให้ตั้งแต่วันที่ท่านอุปสมบท แปลความหมายว่า ผู้ตั้งมั่น (ในธรรม)

เนื้อความในพระไตรปิฎกหรือประวัติเหล่าพระสาวกในพระธรรมบท ชื่อเรื่องประวัติของพระสาวกรูปนั้น ๆ ท่านมักจะตั้งชื่อลงท้ายด้วยคำว่า เถรวตฺถุ แบบเดียวกัน เช่น ถ้าเป็นเรื่องพระอานนท์เถระ ก็จะชื่อเรื่องว่า "อานนฺทตฺเถรวตฺถุ" และเรื่องของพระสาวกรูปอื่นๆ ก็มีนัยเดียวกันนี้

ฉะนั้น ชื่อเรื่องว่า **"ฐานิยตฺเถรวตฺถุ"** นี้ จึงมีที่มาด้วยการอาศัยเรื่องของพระสาวกในครั้งพุทธกาลเป็นแบบอย่างอันเป็นเหมือนคำภีร์ชีวิตให้ชาวพุทธได้ศึกษาสืบไป ซึ่งจะเป็นเครื่องเทียบเคียงได้ว่า หลักธรรม หลักปฏิบัติ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปไหน พระธรรมยังคงเส้นคงวาหนาแน่นอยู่สม่ำเสมอ ทั้งในอดีตกาลและปัจจุบัน ธรรมคงทรงธรรมไม่จำกัดกาล ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ประพฤติตามธรรมอยู่ ธรรมนั้นย่อมอำนวยผลอันพึงใจให้เสมอ ตามกำลังความสามารถแห่งตนที่บากบั่นมุ่งมั่น เท่าเทียมกันทั้งในสมัยพระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ และในสมัยปัจจุบันนี้ที่พระองค์ปรินิพพานไปนานแล้ว

พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย) เป็นพระสาวกอีกรูปหนึ่งซึ่งดำรงชีวิตแบบพระผู้ประเสริฐ เป็นผู้มีปฏิปทาคือทางก้าวเดินในทางธรรมอันแกล้วกล้า มีศรัทธาไม่หวั่นไหวตั้งแต่วันอุปสมบท จนในที่สุดก็ได้บรรลุถึงเป้าหมายแห่งชีวิตของนักบวชคืออุดมธรรม ซึ่งเป็นธรรมอันยอดเยี่ยม ตามความสามารถและบุญญาบารมี เป็นประดุจน้ำที่เต็มแก้ว จะเทใส่เข้าไปเท่าใดก็ตามมีแต่จะล้นเอ่อออกมาเท่านั้น ส่วนที่ล้นเอ่อไหลอาบออกมานอกแก้วนั้น ก็นำออกไปเพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์ อนุเคราะห์ตามส่วนแห่งเมตตาที่เต็มเปี่ยมดังเทศนาธรรมตอนหนึ่งของท่านว่า...

"ถ้าจะพูดไปแล้ว เวลานี้เราก็เหมือนเป็นแชมป์โลก ต่อยกับกิเลสมาทุกขั้นทุกตอน ล้มลุกคลุกคลานมาเรื่อย ๆ ในที่สุดก็ชนะบ้างตามส่วนแห่งความเพียรภาวนาและบุญญาธิการ ถ้าเป็นนักมวยก็เรียกได้ว่าแชมป์โลก ทีนี้เมื่อเป็นแชมป์คนก็รู้จัก อามิสบูชาก็มาก ปฏิบัติบูชาก็มี เมื่อมากและมีแล้ว ก็นำออกสงเคราะห์คนยากจนเข็ญใจ โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นด้วยเหตุผลด้วยเมตตาอันเกิดจากใจบริสุทธิ์จริง ๆ"

ฐานิยตฺเถรวตฺถุ นี้ จึงเป็นหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ อันเป็นวาระสุดท้ายแห่งขันธ์ที่กำลังจะมอดไหม้ ซึ่งแสดงให้เห็นความไม่จีรังยั่งยืนของชีวิต แต่ในทางตรงข้ามกลับแสดงความจีรังยั่งยืนของธรรม เพราะอาศัยชีวิตเป็นบันไดให้ก้าวถึง โดยอาศัยกรรมและวิบากที่ดีนำทางเข้าสู่เส้นชัย เป็นคติเตือนใจทั้งในขณะมีชีวิตอยู่และปล่อยวาง แต่โดยที่สุดแล้วก็มีความดีปรากฏเด่นให้ชาวโลกได้ดูชมทั้งธรรมและจริยา

หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือแห่งศิษย์ทุก ๆ ท่าน กรรมอันใดที่ล่วงเกิน เหล่าศิษย์ขอน้อมกราบด้วยเศียรเกล้า ขอหลวงพ่อได้โปรดงดซึ่งโทษที่ล่วงเกินนั้น เพื่อการสำรวมระวังและตั้งสติให้ดีในกาลต่อไป

ศิษยานุศิษย์
๒๘ เมษายน ๒๕๔๓

สารบัญ

ชาติภูมิ

หลวงพ่อเล่าประวัติว่า

สารบัญ

สารบัญ

พรรษาที่ ๑ - ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๖)

พรรษาที่ ๓ - ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๔๘๙)

พรรษาที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๙๐)

สารบัญ

พรรษาที่ ๗ - ๑๒ (พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๔๙๖)

พรรษาที่ ๑๓ - ๒๖ (พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๑๐)

พรรษาที่ ๒๗ - ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒)

พรรษาที่ ๒๙ - ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๒๗)
พรรษาที่ ๔๕ - ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๐)
พรรษาที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๓๔)

สารบัญ

สารบัญ

พรรษาที่ ๔๗ - ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒)

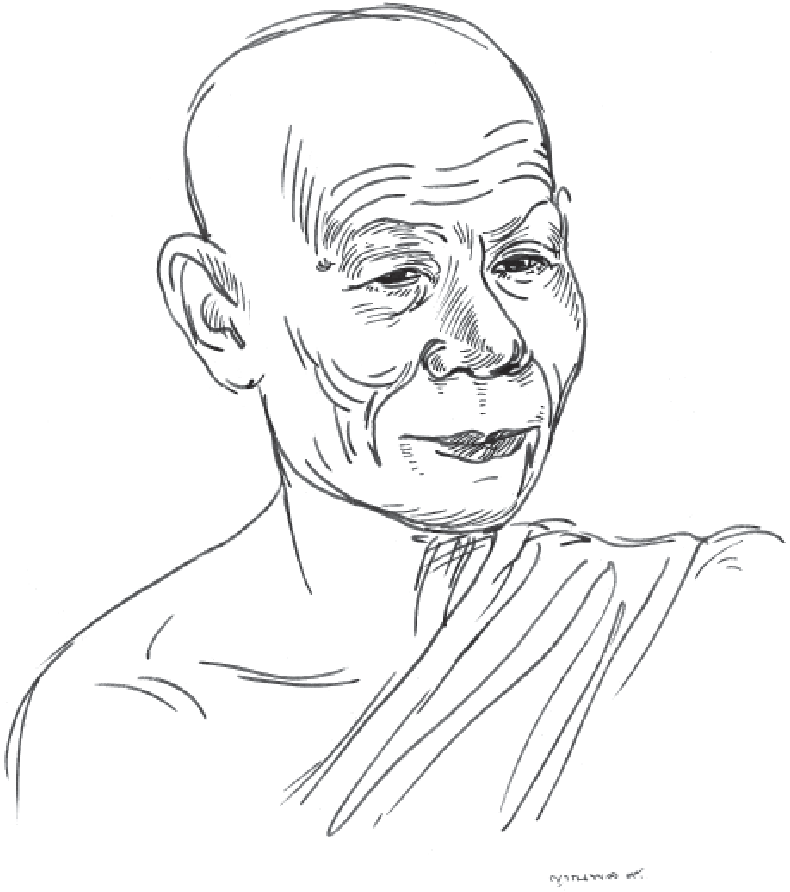

พรรษาที่ ๔๙ (พ.ศ. ๒๕๓๓)
พรรษาที่ ๕๑ - ๕๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

สารบัญ

พรรษาที่ ๕๕ - ๕๗ (พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๑)

ชาติภูมิ

พระราชสังวรญาณหรือหลวงพ่อพุธ ฐานิโย มีชาติกำเนิดในสกุล "อินหา" เกิดเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๔ ตรงกับวันพุธ เดือน ๓ ปีระกา เวลา ๐๕.๑๐ น. ที่บ้านหนองโดน ตำบลหนองโดน อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

บิดาชื่อพร มารดาชื่อสอน อินหา ท่านเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ซึ่งมีอาชีพกสิกรรม

บรรพชา

บรรพชา ณ วัดอินทสุวรรณ บ้านโคกพุทรา ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ อายุ ๑๕ ปี โดยมีท่านพระครูวิบูลย์ธรรมขันธ์ เจ้าคณะอำเภอสว่างแดนดินฝ่ายมหานิกาย เป็นพระอุปัชฌาย์ มีพระครูโพธิภูมิไพโรจน์(หมุน โพธิญาโณ) เป็นอาจารย์สอนในขณะเป็นสามเณร ท่านสามารถสอบนักธรรมชั้นตรีได้ ณ วัดแห่งนี้

การบรรพชาครั้งที่ ๒ เป็นสามเณรธรรมยุตเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ณ วัดบูรพาราม โดยมีพระศาสนดิลกแห่งวัดศรีอุบลรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพระอุปัชฌาย์ มีท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโลและพระอาจารย์พร สุมโน เป็นอาจารย์สอนภาวนาและข้อวัตรปฏิบัติในขณะนั้น

พ.ศ. ๒๔๘๒ สอบนักธรรมชั้นโทได้ที่สำนักเรียนวัดสุปัฏวนาราม

พ.ศ. ๒๔๘๓ สอบนักธรรมชั้นเอกได้ที่สำนักเรียนวัดสุปัฏวนาราม

พ.ศ. ๒๔๘๔ ท่านเดินทางเข้ามาเรียนหนังสือบาลีต่อที่วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร กรุงเทพฯ สามารถสอบเปรียญธรรม ๓ ประโยคได้ในขณะเป็นสามเณร

อุปสมบท

อุปสมบท ณ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ปทุมวัน กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยมีพระปัญญาพิศาลเถร (หนู ฐิตปญฺโญ) เป็นพระอุปัชฌาย์ มีพระครูปทุมธรรมธาดา ภายหลังดำรงตำแหน่งเป็นพระธรรมปาโมกข์ (บุญมั่น มนุตาสโย) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระปลัดบัวเป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้ฉายามคธว่า **"ฐานิโย"** ซึ่งแปลความหมายว่า **ผู้ตั้งมั่นในคุณธรรม**

จำพรรษา

พรรษาที่ ๑ - ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๖)

จำพรรษาที่

วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

พรรษาที่ ๓ - ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๔๘๙)

จำพรรษาที่

วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

พรรษาที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๙๐)

จำพรรษาที่

วัดเขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

พรรษาที่ ๗ - ๑๒ (พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๔๙๖)

จำพรรษาที่

วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

(๒๔๙๑ สอบเปรียญธรรม ๔ ประโยคได้)

พรรษาที่ ๑๓ - ๒๖ (พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๑๐)

จำพรรษาที่

วัดแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

(เป็นเจ้าคณะอำเภอวารินชำราบและเป็นพระครูพุทธิสารสุนทร)

พรรษาที่ ๒๗ - ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒)

จำพรรษาที่

วัดหลวงสุมังคลาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

(เป็นพระราชาคณะที่พระชินวงศาจารย์)

พรรษาที่ ๒๙ - ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๒๗)

จำพรรษาที่

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

(เป็นพระราชาคณะที่พระภาวนาพิศาลเถร)

พรรษาที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๒๘)

จำพรรษาที่

ที่สุญญาคาร (เรือนว่าง) อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

พรรษาที่ ๔๕ - ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๐)

จำพรรษาที่

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พรรษาที่ ๔๗ - ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒)

จำพรรษาที่

วัดวะภูแก้ว บ้านวะภูแก้ว ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

พรรษาที่ ๔๙ (พ.ศ. ๒๕๓๓)

จำพรรษาที่

วัดป่าชินรังสี ตำบลคลองนา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

พรรษาที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๓๔)

จำพรรษาที่

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พรรษาที่ ๕๑ - ๕๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

จำพรรษาที่

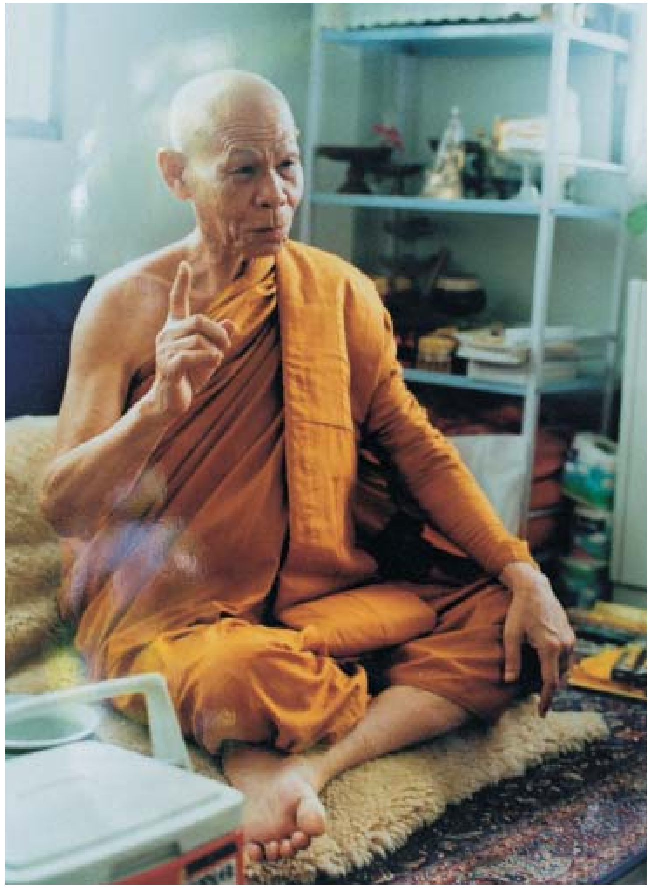
วัดป่าชินรังสี ตำบลคลองนา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

(เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่พระราชสังวรญาณ)

พรรษาที่ ๕๕ - ๕๗ (พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๑)

จำพรรษาที่

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติและปฏิปทามีคนมาขอร้องให้เล่าและให้เขียนพิมพ์เป็นเล่มมากต่อมาก
แต่หลวงพ่อไม่ยอมทำ คิดว่าเอาไว้ให้ลูกศิษย์เขาทำ
ในเมื่อมีคนต้องการอยากจะรู้ เผื่อจะเป็นคติเครื่องเตือนใจและจะเป็นประโยชน์
หลวงพ่อก็จะเล่าให้ฟัง...

หลวงพ่อเล่าประวัติว่า...

"เมื่อมีคนมาถามถึงสกุลรุนชาติ หลวงพ่อจะบอกเสมอว่า
หลวงพ่อเป็นเด็กขอทาน กำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่อายุ ๔ ขวบ
อาจเคยทำกรรมพรากชีวิตสัตว์ไว้ จึงต้องเป็นกำพร้าตั้งแต่เด็ก"

ถิ่นฐานบ้านเดิม

• เกิดในดงโจร •

สมัยก่อนนี่เกิดอยู่ในดงโจร พี่น้องทางฝ่ายแม่นี่เป็นโจรชั้นไอ้เสือทั้งนั้น ถ้าหลวงพ่อไม่มาบวชนี่สงสัยไม่ตายโหงก็ติดตะรางหัวโต

บ้านปู่บ้านย่าเป็นคนอุบลฯ อยู่บ้านไผ่ใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ เพราะภัยธรรมชาติเกิดความแห้งแล้งจึงได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ทางอำเภอสว่างแดนดิน สกลนคร

บ้านตาบ้านยายอยู่บ้านหนองโดน อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี พ่อไปค้ากำปั้น (หมายถึงไปขายแรงงาน) ไปได้แม่อยู่นั่น พ่อของหลวงพ่อนี่เป็นคนหมั่นคนขยัน ไปเป็นลูกจ้างเขา ตำข้าว ตักน้ำ ทำให้ครอบครัวเขา จนเขารัก เขาเลยยกลูกสาวให้

ย้ายจากหนองโดนมาอยู่แก่งคอย

• พ่อไปเป็นลูกจ้างที่บ้านของตา •

สมัยนั้น ตาเป็นเจ้าของนาใหญ่ อยู่แถวทุ่ง แล้วทีนี้พ่อก็ไปเป็นลูกจ้างในบ้านนั้น บังเอิญหมู่เพื่อนไปกันเยอะแยะแต่เขารับเอาพ่อไว้คนเดียว ตอนนั้นพ่ออายุ ๑๙ ปี พ่อเป็นคนหมั่นขยัน ตักน้ำ ตำข้าว ทำครัว แกทำคล่อง พ่อตาก็เลยชอบใจถึงกับยกลูกสาวให้ *"มึงไม่ต้องพูดอะไร ข้าจะเอาเป็นลูกเขย"* พ่อตาพูดขึ้น เสร็จแล้วก็ยกลูกสาวให้ อยู่มาภายหลังนี้ แม่ก็คลอดหลวงพ่อออกมา พอคลอดเท่านั้นแหละ ก็เริ่มเสียสติ ขนาดเป็นบ้า รักษากันอยู่ ๒ - ๓ ปี ไม่มีท่าทีว่าจะหาย พ่อตาก็เลยบอกพ่อของหลวงพ่อว่า *"เจ้ายังหนุ่ม เจ้าไปซะ ไปหาเอาเมียใหม่ที่ไหนก็ได้ ลูกสาวพ่อ พ่อจะเลี้ยงเอง"* ในที่สุดโยมพ่อก็จากไป

ทีนี้พอพ่อไปก็ไปรับจ้างเกี่ยวข้าวอยู่แถวนั้น ปู่ย่าก็รับจ้างปลูกข้าวแถวนั้น พอสักพักหนึ่งก็คิดถึงลูกก็เลยกลับไปหาอีก ไปบอกพ่อตาว่าไปไม่ได้หรอกคิดถึงลูก คิดถึงเมีย เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยมันจะทิ้งกันได้ยังไง มันดูไม่งาม ดูไม่ดีเลย โดยเฉพาะทิ้งลูกไป มันก็ดูไม่งาม พ่อตาก็บอกว่า ถ้าไม่ไปก็ไปหาทำไร่ ทำนา ทีนี้พ่อก็ไปทำไร่ พ่อตา แม่ยายก็คอยส่งเสบียงให้ ก็ไปนอนอยู่ในป่าถางไร่ยังไม่เสร็จ ก็บอกพ่อตาว่าขอเอาลูกไปถางไร่ด้วย ทีนี้แทนที่จะกลับไปถางไร่ถางหญ้าต่อ ก็เตลิดพาลูกน้อยหนีมาหาญาติที่อำเภอแก่งคอย

๑	๒
๓	๔

• หวุดหวิดถูกเอาไปขายแลกเหล้า •

พอดีน้องสาวย่ามาอยู่ที่แก่งคอย แล้วโยมพ่อก็มาอยู่ด้วยมาเกิดเป็นไข้มาลาเรีย ไข้มาลาเรียในสมัยนั้นก็มีแต่ตายอย่างเดียวเท่านั้น ทีนี้น้องเขยย่าเป็นคนเล่นการพนันติดการพนัน กินเหล้า ขี้เมาหยำเปแล้วก็ชอบเอะอะโวยวายทำลายสิ่งของเข้ามาบ้านก็มาทุบตีย่า

จำได้อยู่มาภายหลัง แกก็เอาหลวงพ่อมาขายให้คนจีนแล้วจะเอาเงินไปกินเหล้า พอดีปู่คูณก็เดินทางจากสกลฯ มารับที่แก่งคอย เราเป็นเด็กก็จำได้แต่ว่าย่าซ่อมาเรียก เรียกให้ไปหาปู่คูณ ช่วงนั้นอายุได้ ๔ ขวบเศษจำอะไรไม่ได้มากนัก

จากสระบุรีสู่สกลนคร

• เกิดมาได้ ๔ ขวบก็มีอันต้องพลัดพรากจากพ่อแม่ •

วาสนาของคนเรามันอาศัยบุญกรรมเป็นเครื่องตกแต่ง บุญหมายถึงกรรมดีลิขิต บาปหมายถึงกรรมชั่วลิขิต ชีวิตจึงมีทางเดินของชีวิตโดยอาศัยดีชั่วแสดงเหตุผลให้ก้าวเดิน เราเกิดมาเหมือนชีวิตมันไม่สมบูรณ์แต่มันก็สมบูรณ์ตามบุญกรรมที่ตกแต่งมาด้วยความเป็นธรรม กรรมจึงไม่เอนเอียงตามใครต้องการแต่จะดำเนินตามกรรมดีกรรมชั่วที่เรากระทำเท่านั้น

เราเป็นเด็กพอเกิดมาได้ ๔ ขวบเศษ ก็มีอันต้องพลัดพรากจากพ่อแม่ แต่ตอนนั้นมันไม่รู้เรื่องอะไร ผู้เฒ่าเล่าให้เราฟังว่า *“โยมแม่คลอดออกมาเสียสติ ส่วนโยมพ่อเป็นไข้มาลาเรียตายตอนพาเราหนีมาแก่งคอย ตอนอายุ ๔ ขวบ ญาติ ๆ ทางบ้านโคกพุทราเห็นว่า ไอ้พรมันก็ตายแล้ว แม่มันก็เสียสติ เห็นแล้วน่าสงสาร กลัวทางสระบุรีเขาเลี้ยงไม่ดีก็เลยออกอุบายพาซโมยหนีมาสกลนคร เดินทางจากแก่งคอย สระบุรีมาสกลนครใช้เวลาเดือนครึ่ง เดินทางมาด้วยเท้า ค่ำที่ไหนนอนที่นั่น นอนตามเถียงนา นอนตามร่มไม้ชายป่า เสบียงอาหารหาบข้าวสาร หาบบั้งปลาร้า ข้าวหมดก็ขอเขากินตามทาง ถ้าผ่านหมู่บ้านก็นอนตามวัด ขอข้าวพระกิน ใช้เปลือกหอยจิ๊บจี๊ทำช้อน ใช้กะลามะพร้าวทำเป็นถ้วยชาม ในระหว่างทางนั้นพ่อปู่สุวรรณอุ้มบ้าง ปู่สงฆ์อุ้มบ้าง ปู่คูณอุ้มบ้าง ปล่อยให้วิ่งเล่นบ้าง มีของกินอะไรตามป่าตามเขาก็เอาล่อบ้าง ตามข้างทางมีผลตูมกา (มะตูมชนิดหนึ่ง) พวกผู้เฒ่าก็เอามาให้เล่น พอเอามาให้เล่นเราก็ชอบใจใหญ่ เมื่อเราพอใจเขาก็แกล้งโยนไปข้างหน้า กลิ้งไปข้างหน้า ให้เราวิ่งตามผลตูมกานั้น เมื่อเราวิ่งเก็บได้เขาก็โยนไปอีกอยู่อย่างนั้นจนกว่าเราจะเหนื่อยหมดแรงแล้วก็นอนหลับไปเอง”*

การเดินผ่านป่าผ่านเขาอันน่าสะพรึงกลัว รอนแรมนานวันนานคืนเหนื่อยล้าสำหรับผู้ใหญ่ แต่เป็นสิ่งที่น่าพึงพอใจสำหรับเด็กน้อยที่ไม่รู้เรื่องราวของชีวิต คำโกหกของผู้ใหญ่เป็นสิ่งไร้สาระสำหรับคนโต ๆ แต่เป็นสิ่งที่น่ากลัวสำหรับเด็กที่ไม่รู้เรื่องโลก วันหนึ่ง ๆ เวลาเราร้องไห้เมื่อเวลาเราไม่หยุด คำขู่ง่าย ๆ ที่เป็นไม้ตายที่ใช้ไม่รู้จบสิ้นคือ *“ระวังนะอย่าร้อง เดี๋ยวเสือจะมาคาบคอ”* *“หลับเถิดนะหลานน้อย ถ้าไม่หลับผีจะมาเอาไปกิน”* หรืออีกอย่างหนึ่ง *“อย่าร้องไห้เสียงดังประเดี๋ยวผีป่ามันจะได้ยิน”* คำขู่แค่นี้ทำให้น้ำตาเราไหล แต่ปากและใจก็ไม่กล้าร้องไห้ จนกระทั่งถึงบ้านโคกพุทรา

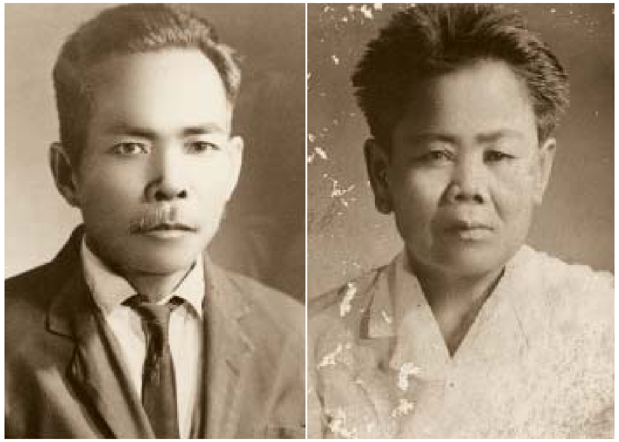

๑.-๓. บ้านเดิมของหลวงพ่อที่บ้านโคกพุทรา ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างดินแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔. ยุ้งข้าว

เมื่อมาอยู่กับอาที่บ้านโคกพุทรา

• พี่น้องกำพร้าทั้ง ๓ คนอยู่ด้วยกัน •

พอมาอยู่กับปู่ย่าที่บ้านโคกพุทรา ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มาตอนหลังปู่ก็ตาย แล้วก็อาผู้หญิงน้องพ่อก็ตาย สามีอาเลยหนีไป ทิ้งลูกไว้ ๓ คน คนหนึ่งนี้ตายเลี้ยงไม่โต เลยเหลือ ๒ คน ที่บ้านนั้นก็เลยเหลือแต่ย่ากับอาผู้ชายคนสุดท้าย เราก็มาอาศัยอยู่กับเขา เลยเป็นพี่น้องกำพร้าทั้ง ๓ คนอยู่ด้วยกัน

นายเคียบ-นางชา อินหา อาชายกับอาหญิงผู้นำหลวงพ่อมาเลี้ยง

อยู่มาภายหลัง อาเคียบเป็นชายหนุ่มยังไม่แก่จึงคิดว่า ทำอย่างไรน้อ! แม่เราก็แก่แล้วเลี้ยงหลานก็ไม่ไหว ก็เลยไปจีบผู้หญิงที่เป็นคนแก่กว่า พอเสร็จแล้วไปตกลงปลงใจกันอย่างง่าย ๆ ก็พามาอยู่บ้าน ทีนี้พี่ชายใหญ่ก็ต่อว่าน้องชายว่า ทำไมจึงเอาเมียแก่ แกอายุ ๑๙ เอาเมียอายุตั้ง ๓๐ ปี แกก็บอกว่าเอาสาว ๆ มากลัวจะเลี้ยงหลานไม่ไหว เขามีอายุแล้ว เลี้ยงหลานคงเป็น ก็เลยอยู่กันมาจนกระทั่งโตแล้วเรียนหนังสือจบแล้วก็ออกบวช

อานำมาเลี้ยง

• อาซึ่งเปรียบเสมือนทั้งพ่อทั้งอา •

จากนั้นอาผู้ชายนำมาเลี้ยงหลังจากย่าตาย ได้อยู่กับอาซึ่งเปรียบเสมือนทั้งพ่อทั้งอา ตอนนั้นช่วยอาทำนา การทำนาในสมัยนั้นก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนปัจจุบัน เพียงแต่หว่านเมล็ดข้าวลงในนา ขายข้าวได้แสนละ ๕๐ สตางค์ (๑ แสน = ๑๒๐ กก.) แทบจะยกมือไหว้คนมาซื้อ ต่อมาเขามาตั้งโรงเหล้าที่อุดรฯ พวกโรงเหล้าก็มาซื้อข้าว ทำนาทุกปี ๆ ข้าวที่อยู่ข้างล่างผุเป็นขอบ (คงขายไม่ทัน) ช่วง พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๘๕ ราคาข้าวได้แสนละ ๒ บาท ขาย ๑๐ แสน (๑๐๐ หมื่น) ก็ได้ ๒๐ บาท ไปทำนา มีอา ๒ คน คืออาชายกับอาหญิง มีหลานกำพร้า ๓ คน (เด็กชายอ่อนสี, เด็กชายพุธ, เด็กหญิงบัวลี) ทำนาแต่ละปี ๆ ได้ข้าวท่วมหัวท่วมเกล้า ไม่ได้ขาย ขายข้าวแสนละ ๕๐ สตางค์ แสนหนึ่งมัน ๑๐ หมื่น หมื่นหนึ่ง ๑๒ กิโล รวมแล้ว ๑๒๐ กิโล เป็นหนึ่งแสนขาย ๕๐ สตางค์ ทำนากันทุกปี ทำด้วยความขยันขันแข็ง หมู่บ้านร้อยหลังคาเรือน

เก็บเงินมารวมกันทั้งหมู่บ้านแล้วได้ไม่ถึงพันบาท แต่เราอยู่ได้อย่างสบายเพราะในน้ำมีปลาในนามีข้าว ขอให้มีน้ำ ปลาเต็มไปหมด เดี๋ยวนี้มีน้ำ หาปลาจะดีดน้ำก็ไม่มี ทำไมมันไม่มี ..ยาฆ่าแมลง ปลามันหนีหมด มันไม่มาไข่ให้เรา

สาวเล็กสาวน้อยเข็นฝ้ายไม่เป็นเดี๋ยวนี้ ไปพาลูกพาหลานมันทำนะ ถ้าหลวงพ่อเป็นหนุ่มน้อย ให้ไปหาเอาเมียบ้านนอก จ้างก็ไม่เอามัน ทำไม.. มันเข็นฝ้ายไม่เป็น เพราะฉะนั้นพากันฟื้นฟูพี่น้องทั้งหลายเราเข็นฝ้าย ปีหนึ่งเราทอหูก ๒๐-๓๐ เมตร มาตัดเสื้อตัดผ้าแจกกันใช้ไม่ต้องจ่ายสตางค์ เงินมีเท่าไรมีอยู่เท่านั้น

ทำนาและทอฝ้าย

• เสื้อผ้าเย็บเอง เย็บด้วยมือ นุ่งกางเกงขาก๊วย •

สมัยเด็กนอกจากทำนาแล้ว ก็ต้องซ้อมข้าวสารหาบไปขาย หาเงินเรียนหนังสือ ตอนเป็นนักเรียนไม่เคยได้ใส่เสื้อผ้าที่เขาตัดขาย มีแต่เสื้อผ้าที่เย็บเอาเอง เย็บด้วยมือ นุ่งกางเกงขาก๊วย บางทีก็แปลงมาเป็นโสร่งแบบโสร่งปาเต๊ะผู้หญิง เย็บเสื้อผ้าใส่เองตั้งแต่เด็ก บางครั้งอาก็ไปซื้อฝ้ายทั้งเม็ดมา ทำคันดีดให้หลานดีด เขาเรียกล่อฝ้าย แล้วไปว่าจ้างชาวบ้านช่วยปั่นให้ นำมาต้มชุบแป้งแล้วจ้างชาวบ้านทอ บางทีก็ทอเอง แล้วก็เอามาตัดเย็บเสื้อผ้าใส่ อยู่บ้านไม่ค่อยใส่กางเกง ชอบนุ่งโสร่ง ทำงานช่วยตัวเองมาตั้งแต่ ๗-๘ ขวบจนถึง ๑๔ ขวบ เรียนจบ ป.๖ ครูชวนไปสอนหนังสืออยู่โรงเรียนก็ไม่เอา เริ่มรู้สึกสำนึกตัวตั้งแต่รู้เดียงสาว่า **ชีวิตมันทุกข์ทรมาน มันเคียดแค้นความจน ความไร้พ่อแม่** จึงตั้งปณิธานว่า **"ขึ้นชื่อว่า**

ทายาททุกข์จะไม่ให้มี” ชีวิตของหลวงพ่อว่าไปแล้วมันน่าสงสาร ถ้าลูกหลานมีมานะที่จะสร้างตัวเอง เหมือนหลวงพ่อ มันต้องเอาตัวรอดได้ทุกราย

วิถีชีวิตสมัยปู่ย่าตายาย

• ทำนาทำสวน เลี้ยงสัตว์ เข็นฝ้าย เลี้ยงไหมทอหูก •

อาชีพซึ่งเคยทำมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายเช่น เกษตรกรรมประจำครอบครัว อุตสาหกรรมประจำครอบครัว เกษตรกรรมประจำครอบครัว ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ อันนี้มันเป็นสิ่งที่เลี้ยงดูเรามาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย อุตสาหกรรมประจำครอบครัว ชาวชนบทเข็นฝ้าย เลี้ยงไหม ทอหูก อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ช่วยเหลือชีวิตของพวกเรามาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย แต่มาสมัยปัจจุบันนี่ ชาวชนบทพากันทอดทิ้งสิ่งที่เราเคยพึ่งพาอาศัยมาตั้งแต่เก่าก่อน โดยไปยึดเอาหลักและวัฒนธรรมของชาวต่างประเทศ ไปดำเนินตามแบบชาวต่างประเทศ พากันทิ้งเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมประจำครอบครัว

เกษตรกรรมประจำครอบครัว เรามีข้าว ในสวนเราก็มีผักที่เราปลูกเอาไว้ มองลงไปใต้ถุนก็มีเล้าเป็ด เล้าไก่ มีเล้าหมู เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ทำไร่ทำนากัน ถึงแม้ว่าทรัพย์สินเงินทองไม่มี แต่เราก็อยู่กันได้ เพราะว่าเรามองไปข้างบ้านก็เห็นยุ้งข้าว มองลงไปใต้ถุนบ้านก็เห็นเล้าเป็ด เล้าไก่ มองเข้าไปในสวนก็มีผักมีหญ้า ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้

อุตสาหกรรมประจำครอบครัว การเข็นฝ้าย เลี้ยงไหม ทอหูก เราก็ใช้เป็นอาชีพที่ช่วยชีวิตของเรามาตั้งแต่ปู่ย่าตายายของเราแล้ว แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ ชาวชนบทพากันทอดทิ้งสิ่งเหล่านี้ไปหมดแล้ว ไร่นาก็กลายเป็นรถยนต์ ไปเป็นรถมอเตอร์ไซค์กันหมด แล้วมิหนำซ้ำยังไปหวังพึ่งโชคลาภ ลอตเตอรี่ หวยเบอร์ หรือการพนันต่าง ๆ มันก็ยิ่งพากันยากจนลงไปใหญ่

ย้อนอดีตแก้ไขปัจจุบัน

• อดทนจริงใจ รื้อฟื้นอาชีพเดิมของตนเองขึ้นมา •

ที่เราจะแก้ปัญหา (เศรษฐกิจยุค IMF) คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศก็ทำหน้าที่ของตัวเองไป แต่ประชาชนพลเมืองทั่วไปก็ให้พากัน **อดทน จริงใจ รื้อฟื้นอาชีพเดิมของตนเองขึ้นมา** ทำเหมือนอย่างเก่าแก่โบราณสมัยปู่ย่าตายายของเรายึดเป็นอาชีพหลักเลี้ยงลูกหลานมา เข้าใจว่าบ้านเมืองของเราจะอยู่รอดได้

สงครามโลกครั้งที่สองก็รู้สึกว่าค่อนข้างจะลำบากมาก แต่ก็ไม่เหมือนอย่างในสมัยปัจจุบันนี้ สมัยนั้นประชาชนพลเมืองยังมีความคิดที่จะช่วยตัวเองให้รอดพ้นจากความทุกข์ยากลำบากด้วยการประกอบเกษตรกรรมประจำครอบครัว อุตสาหกรรมประจำครอบครัว แต่มาในสมัยปัจจุบันนี้ประชาชนทั้งหลายทอดทิ้งอาชีพเดิมของตนเอง แต่แห่กันไปทำงานตามโรงงานต่าง ๆ ในภาคกลาง พอไปทำงานได้เงินนิดหน่อยก็กลับมานอน เอาเงินซื้อข้าวสารกิน เงินหมดแล้วก็ไปทำงานต่ออีก ถ้าอยู่ในลักษณะอย่างนี้ประชาชนพลเมืองของเราก็ยากที่จะตั้งเนื้อตั้งตัวสร้างหลักฐานหรืออยู่ดีกินดีได้

วิถีชนบท

เกษตรกรรมประจำครอบครัว ทำนา ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ตามนโยบาย ฯพณฯ ท่านจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม อันนั้นคือเกษตรกรรมประจำครอบครัว อยากกินไข่ไม่ต้องซื้อ อยากกินไก่ไม่ต้องซื้อ จับไก่ในเล้าของเรามาแกงกิน อยากกินผักในสวนของเรามี ผลหมากรากไม้ของเราก็มี เราก็ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องไปโวยวายค่าครองชีพมันสูง อันนี้มันก็แก้ปัญหาไปได้ข้อหนึ่งแล้ว

ทีนี้อุตสาหกรรมประจำครอบครัว ปั่นด้าย ทอหูก ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เวลานี้เขาทิ้งกันหมด สมัยเก่าก่อนโบราณนี่ สมัยที่หลวงพ่อเป็นเด็ก หลวงพ่อหัดปั่นด้ายนะ ปั่นด้าย แกะขี้ไหม ทอหูก ช่วยย่า เราเป็นเด็กกำพร้า พ่อแม่ไม่มี ต้องอาศัยย่าแก่ ๆ ทอหูก ทำผ้านุ่งผ้าห่มให้ สงสารย่า เราก็หัดเข็นฝ้ายบ้าง หัดปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้าง หัดทอหูกบ้าง ช่วยตัวเองตลอดมา แล้วทีนี้เราทอหูกได้ยี่สิบสามสิบเมตร เอามาตัดเสื้อผ้าแจกกันใช้ ไม่ต้องไปหาเงินเที่ยวซื้อในตลาด มันพอแก้ปัญหาความยากจนไปได้พักหนึ่ง

เวลานี้แม้แต่วัว ควาย ต่อไปนี้เราอาจจะได้เห็นแต่รูปมัน เดี๋ยวนี้ชาวไร่ชาวนาแถวบ้านหลวงพ่อแถวสกลนครนี่ เขาขายเข้าโรงงานหมด ทีนี้มาภายหลังนี้นึกสงสารชาวบ้าน ก็พากันชักชวนญาติโยมทั้งหลายบริจาคเงินทองไปซื้อโค ซื้อกระบือ ไปเที่ยวแจกตามบ้านนอก ปีนี้เราก็แจกไปได้พันกว่าตัว ปีกลายนี้ก็พันกว่าตัว

• คนไทยรู้จักใช้แต่สิทธิ แต่ไม่รู้จักหน้าที่ •

ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ ถอยหลังไปโน้น พื้นแผ่นดินภาคอีสานเป็นผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ เข้าป่ามีผลไม้มีเผือกมีมัน ลงทุ่งมีกบมีเขียดมีปลา หลวงพ่อเป็นเด็กเลี้ยงควายเดินไปในโคกป่านี่ใบไม้ใบพลวงใบตองมัน

หลวงพ่อกำลังทำพิธีแจกโค-กระบือให้ชาวบ้านในโครงการไถ่ชีวิตโค-กระบือสู่ชนบท

หล่นลงมาทับเหยียบไปไหน ได้ยินแต่เสียงมันระเบิดดังโป๊กป๊าก ๆ อะไร ไปเหยียบหัวกบมัน ท้องมันแตก เดี๋ยวนี้หลวงพ่อไปเยี่ยมบ้านแถวสกลนครตอนบ่าย ๆ ๓-๔ โมง ไปเอาผ้าอาบน้ำปูลงแล้วนอนอยู่ใต้ร่มไม้ เอารถไปจอด จอดทำไม คอยฟังว่ามันจะได้ยินเสียงกบเขียดร้องหรือเปล่า เงียบไม่ได้ยิน ขอให้แก้ร้องขึ้นมาเถอะ ร้องแอะขึ้นมาฉันจะตามหาจนพบ เวลานี้กบเขียดนี้ไม่มีดาษดื่น พอเดือนหกเดือนเจ็ดฝนลงมานี่อึ่งอ่างกบนี่มองดูเต็มไปหมด เวลานี้จะหาอึ่งอ่างจะมาร้องก็ยังไม่มี ใครอยากกินกบเลี้ยงกิน อยากกินปลาเลี้ยงกิน ในสมัยยังไม่ถึงร้อยปีความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองมันเป็นไปถึงขนาดนี้ ทีนี้ชั่วลูกชั่วหลานชั่วเหลนของเรานี่เขาจะอยู่จะกินกันอย่างไร

เพราะฉะนั้นพวกเราจะต้องสร้างสมรรถภาพของเราเองให้เข้มแข็ง ต่อไปนี้ตีนถีบปากกัดหยุดนิ่งไม่ได้ ทุกคนจะต้องกระตือรือร้นรู้จักหน้าที่ของตนเอง ประชาชนพลเมืองของไทยเรานี่ยังมีแนวโน้มไปในทางที่รู้จักใช้แต่สิทธิแต่ไม่รู้จักหน้าที่ เพราะฉะนั้นลูกหลานพยายามฝึกฝนความรู้สึกของตนเองนี่ให้มันรู้จักหน้าที่ให้มันมาก ๆ ขึ้น อย่าให้รู้จักแต่ว่าเวลามีความจำเป็นมาก็เรียกร้อง พอมีรัฐบาล รัฐบาลใดไม่มีของไปแจกรัฐบาลนั้นไม่ดี รัฐบาลใดเวลาไม่มีน้ำไม่เอาน้ำไปแจก รัฐบาลนั้นไม่ดี หลวงพ่อไปแถวภาคกลางนี่ภาคกลางเขายังดีหน่อยนะ บ้านเขากระต๊อบกระแตหลังคามุงจาก มีตุ่มน้ำวางรอบบ้าน ไปทางอีสานนี่บ้านหลังใหญ่หลังโตแต่มองหาตุ่มน้ำสำหรับเก็บน้ำฝนเอาไว้รับประทานหน้าแล้งไม่มีเลย เพราะฉะนั้นเมื่อฝนไม่ตกไม่ลงนี่เราจึงพากันอด พออดแล้วก็พากันร้อง ร้องรัฐบาลไล่ไป แต่เวลาสุขสบายไม่คำนึงถึงว่ารัฐบาลเขาจะมีความเดือดร้อนทุกข์ยากลำบากแค่ไหน เอ้า! เวลาทุกข์มาก็นึกถึงรัฐบาลให้รัฐบาลหาน้ำไปแจกไปช่วย เพราะฉะนั้น **อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ** พยายามช่วยตัวเอง คนที่จะช่วยตัวเองได้ต้องหมั่นขยัน คนหมั่นขยันก็ย่อมมีจิตใจกว้างขวางทำให้เกิดคุณธรรมคือความสามัคคี

<u>ในความรู้สึก.....</u>

• ไม่มีความรู้สึกว่ามีพี่มีน้องมีญาติ •

ในความรู้สึกของหลวงพ่อ ไม่มีความรู้สึกว่าที่ไหนเป็นบ้าน ไม่มีความรู้สึกว่ามีพี่มีน้องมีญาติ แต่แสดงความรู้สึกไปตามมารยาท ใครมาปวารณาว่าเป็นญาติ เป็นพี่เป็นน้อง เป็นลูกหลาน ก็แสดงไป เขาจะเลิกรักนับถือก็สบาย ๆ ใครมาบอกว่ารักก็รักเขา ถ้าเขาเลิกรัก เลิกนับถือก็ไม่มีความรู้สึกเสียใจสักนิด

พ่อของหลวงพ่อชื่อ นายพร แม่ชื่อ นางสอน อินหา อายุ ๔ ขวบ เมื่อพ่อตาย ไปอยู่กับปู่กับย่าที่ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ตาชื่อวงศ์ ยายจำชื่อไม่ได้ ปู่ชื่อคูณ ย่าชื่อช่อ

พ่อปู่เป็นคนต่อนกเขา เสียงนกเขาเพิ่นขันเสียงน้อยๆ ชาวบ้านเขาให้ฉายาว่า “ตาคูณนกเขาน้อย” มีญาติคนหนึ่งติดกัญชา พี่เขยของแม่อานี่แหละ ติดกัญชา เขาก็เลยให้ฉายาว่า *“สุดขี้ซา”*

ในวัยเด็กถึงแม้จะเป็นลูกกำพร้า แต่หลวงพ่อก็เป็นคนไม่ยอมคน ถ้าโดนรังแกก็สู้ลูกเดียว

ในด้านจิตใจก็มีแต่สู้ลูกเดียวไม่มีถอย ขนาดหัวมันสูงกว่าเราคืบหนึ่งนี่ไม่ยอมถอย หมอหนึ่งตัวใหญ่เบ้อเริ่ม ตีกัน มันจับได้มันเอากำปั้นใหญ่ใส่หน้าท้องนี่ เราก็จุก มันก็จุกเหมือนกัน

พอถูกรังแก เราก็ตีมัน บางทีไล่ฟัดมันจนกระทั่งมันขึ้นไปถึงบ้าน พ่อแม่มันจะมาช่วยลูกมันตี เราก็กระโดดบ้านหนีซิ จะอยู่ทำไม สมัยนั้นความคิดมันยังอ่อนอยู่ ถ้าหากว่าความคิดมันโตเป็นผู้ใหญ่ล่ะ โอ๊ย! เผาบ้านเผาเมืองวอดวาย ร้ายนะหลวงพ่อไม่ใช่คนใจดีนะสมัยก่อน พอมันนึกขึ้นมาว่า *"กูคนเดียวในโลกโว้ย"* วิ่งเข้าใส่เลย

พระคุณพ่อแม่

• บิดามารดาเป็นพระอรหันต์ของลูก บิดามารดาเป็นเนื้อนาบุญของลูก •

ถึงหลวงพ่อจะเป็นเด็กกำพร้าแต่พระคุณของบิดามารดาผู้ให้เกิดก็ประมาณค่ามิได้ หลวงพ่อคิดว่าพระคุณของบิดามารดาและคุณของท่านผู้มีคุณทั้งหลายสำคัญที่สุด...

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสว่า **มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ การอุปัฏฐากบิดามารดาเป็นมงคลอันสูงสุด** เพราะบิดามารดาเป็นพระพรหมของลูก บิดามารดาเป็นพระอรหันต์ของลูก บิดามารดาเป็นเนื้อนาบุญของลูก เพราะฉะนั้น ชาวพุทธเรานี่ควรจะได้รู้จักพระสององค์นี้ก่อน

อย่างบางทีหลวงพ่อเคยเห็นคนบางคนกำลังจัดของจะไปจังหันพระ ตาแก่ยายแก่แกมองดูแล้ว *"เออ! ของนี่น่าอร่อย แม่ขอกินหน่อยได้ไหม" "ไม่ได้ ไม่ได้ ฉันจะเอาไปวัด"* บาป **เพราะฉะนั้น ให้ถือคติเสียว่า เรามีมือสองข้าง วันหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะยกขึ้นไหว้ใคร ต้องยกขึ้นไหว้พ่อแม่เราก่อน** ถึงแม้ว่าท่านไม่ได้อยู่ด้วยก็ตาม พอตื่นจากที่นอนมา พนมมือสองข้างขึ้น สาธุ... ข้าพเจ้าไหว้พ่อแม่ ทำทุก ๆ วันเป็นสิริมงคล ถ้าหากว่าท่านอยู่ต่อหน้าเรา ก่อนจะไปทำงานทำการก็ยกมือขึ้นไหว้หรือกราบตักท่านก่อน เพราะว่าออกไปข้างนอก แม้เราจะต้องไปพบเพื่อนฝูง ผู้หลักผู้ใหญ่ เราจำเป็นต้องยกมือขึ้นไหว้ เพราะฉะนั้นในวันหนึ่ง ๆ เราต้องยกมือขึ้นไหว้พ่อแม่เราก่อน **ถ้ามีของอุปโภคบริโภคต้องยกประเคนให้พ่อแม่เราก่อน ก่อนที่จะเอาไปให้คนอื่นหรือถวายพระก็ตาม ต้องมีส่วนแบ่งให้พ่อให้แม่**

เราไหว้พ่อไหว้แม่ไม่ได้ อย่าไปไหว้พระ ถ้าพ่อแม่ของเรายังไม่อิ่ม อย่าไปเที่ยวหาเลี้ยงพระให้อิ่ม ของดี ๆ ขนไปให้พระกินหมด ให้พ่อแม่อดอยาก นี่ตกนรกกันหมด

ถ้าหากว่าใครจะเลี้ยงดูพ่อแม่ของตนเองให้มีความสุขสบายจริง ๆ แม้ว่าเราจะมีทรัพย์สมบัติมากมายก่ายกองในโลกนี้ เรามอบทรัพย์สมบัติบรรดาที่เรามีอยู่ไปประเคนให้พ่อให้แม่ทั้งหมด หรือว่าเราอาจจะเอาพ่อเอาแม่ของเรานี่ เอาพ่อนั่งบนบ่าข้างหนึ่ง เอาแม่นั่งบนบ่าข้างหนึ่ง เอาศีรษะของเรารองรับสำรับเครื่องอุปโภคบริโภค เมื่อเวลาท่านหนักเบาก็ให้ท่านถ่ายราดตัวเราลงไป ทำอยู่อย่างนั้นจนตลอดชีวิต ก็ไม่ชื่อว่าเป็นการสนองพระคุณของท่านให้ถึงจิตถึงใจหรือถึงที่สุดได้ แต่ที่เราสนองพระคุณของท่านให้ถึงที่สุดได้มันง่ายนิดเดียว ถ้าจะทำง่ายนิดเดียว ที่ว่าง่าย ทำอย่างไร ถ้าเรายังอยู่ในการปกครองใกล้ชิดพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่บอกว่า อย่านะลูก หยุดทันที อย่านะ หยุดทันที ทำไมถึงต้องหยุด พ่อแม่บางคน ถ้าหากเห็นว่าลูกของตนไม่อยู่ในโอวาทคำสั่งสอน ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน ทำอะไรเอาแต่ใจตัวเอง บางทีถูกว่ากล่าวตักเตือน เดินลงส้นเท้าตึง ๆ หนีไปต่อหน้า พ่อแม่บางคนใจอ่อนแถมเป็นโรคหัวใจด้วย ประเดี๋ยวคนแก่ก็

เป็นลมชักตาย หรือไม่ตายก็สลบไป ถ้าเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้น **อนันตริยกรรม** นี่คืออนันตริยกรรม อนันตริยกรรมมี ๕ อย่างคือ ๑. ฆ่าบิดา ๒. ฆ่ามารดา ๓. ฆ่าพระอรหันต์ ๔. ทำสงฆ์ให้แตกจากกัน ๕. ยังพระโลหิตของพระพุทธเจ้าให้ห้อเลือด

ฆ่าบิดามารดาเป็นอนันตริยกรรม

• ลูกเอ๊ย ! หนีไปไกล ๆ พ่อแม่แก่แล้ว ไม่ต้องเป็นห่วง •

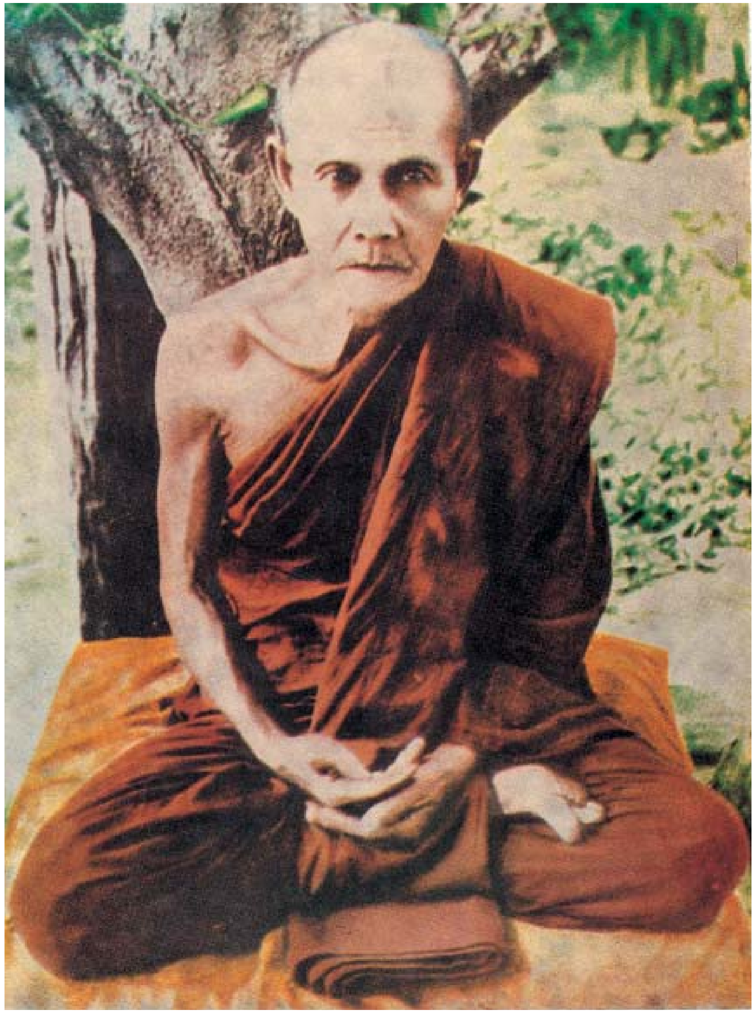
ท่านพระโมคคัลลาน์ว่าฆ่าพ่อแม่ ท่านไม่ฆ่าให้ตายหรอกนะ อย่าไปเข้าใจผิด ท่านหลงเชื่อคำภรรยาที่ไม่ชอบพ่อแม่ของท่าน ภรรยาของท่านยุยงส่งเสริมบอกว่า *"ถ้าเอาตาแก่ยายแก่สองคนอยู่ในบ้าน ฉันจะไม่อยู่ ฉันจะกลับไปอยู่กับพ่อแม่ของฉัน"* ในช่วงนั้นท่านหลงรักเมียมากเกินไป ไปหลงเชื่อเมีย ก็เอาบิดามารดาบรรทุกใส่ล้อเกวียนขับเข้าป่าไปเลย พอไปถึงป่ารก ก็ทำไปจอดเกวียนเอาไว้ แล้วก็ทำทีเหมือนโจรวิ่งออกมาจากป่า ส่งเสียงร้อง เอามัน ๆ แล้วก็มาทุบตีพ่อแม่ โดยเจตนาคือหวังให้ตายนั่นแหละ แต่บังเอิญคุณแม่ของท่านก็พูดขึ้นมาว่า *"ลูกเอ๊ย! หนีไปไกล ๆ พ่อแม่แก่แล้ว ไม่ต้องเป็นห่วง เจ้าเอาตัวรอดเถิด เจ้ายังน้อยยังหนุ่ม"* พอได้ยินเท่านั้นใจอ่อนเลย พอใจอ่อนลงก็ทำทีวิ่งหนีไป แล้วก็ย้อนกลับมาปลอบโยนพ่อแม่ แล้วก็นำกลับไปบ้าน *"เอาล่ะ ระหว่างคนรักกับพ่อแม่ ฉันต้องเลือกเอาพ่อแม่ของฉันเด็ดขาด เธอจะอยู่หรือไม่อยู่ไม่สำคัญ ขอให้ฉันมีพ่อแม่อยู่คู่ชีวิตของฉันต่อไปพอใจแล้ว"* แต่กระนั้น แม้ท่านยังไม่ได้ทำให้พ่อแม่ถึงขนาดล้มตาย เพียงแต่ทุบตีให้เจ็บเท่านั้น บาปเป็นอนันตริยกรรม ไปเวียนว่ายเกิดอยู่ในนรกไม่รู้กี่ครั้งกี่หน จนกระทั่งเกิดมาศาสนาพระสมณโคดมจึงได้ชวนมาอุปสมบท ได้สำเร็จพระอรหันต์ พอได้สำเร็จพระอรหันต์แล้ว พอจวนท่านจะนิพพานก็ถูกโจรทุบเสียจนกระดูกแตก จนได้เข้าฌานประสานกระดูก เหาะมาทูลลาพระพุทธเจ้าเพื่อนิพพาน อันนี้คือเศษของกรรม เศษของกรรมที่มันยังเหลืออยู่เพียงเล็กน้อย

เรื่องของอนันตริยกรรมนี่มันเป็นกรรมหนัก ถ้าใครทำในชั่วชีวิตนี้ ชาตินี้เป็นอันหมดโอกาสที่จะได้บรรลุมรรคผลนิพพาน แต่ว่าชาติต่อ ๆ ไปนั้นไม่เป็นอุปสรรค เพราะฉะนั้น กรรมหนักที่เราควรระมัดระวังอย่าประทุษร้ายพ่อแม่ของตน การประทุษร้ายนี่ ประทุษร้ายทุบตีทางกายหรือทำให้เจ็บช้ำ ประทุษร้ายทางใจหมายความว่าทำให้เจ็บอกเจ็บใจหรือช้ำใจ หรือทำให้เสียใจ เพราะฉะนั้น ให้ถือคติเอาไว้ว่า **ถ้าผู้ใดจะรักเคารพบูชาพ่อแม่ของตนจริง ๆ ในเมื่อท่านบอกว่า "อย่า" แล้ว "หยุด" ทันที** ถ้าหากสิ่งนั้นเรายังไม่พอใจ เอาไว้โอกาสหลังใจดี ๆ มาคุยกับท่านเพื่อเอาอกเอาใจท่าน อันนี้เป็นหลักอันหนึ่งที่ชาวพุทธเราต้องยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติ อันนี้เป็นการปฏิบัติกับพ่อแม่

ตามหาแม่

• ตอนอายุ ๗ ขวบ ถามเขาว่าแม่อยู่ไหน เขาตอบว่าแม่ตายแล้ว •

เขาโกหกว่าแม่ตายแต่อายุ ๗ ขวบ ถามว่าทำไมถึงต้องโกหก ถ้าบอกว่าแม่ยังอยู่กลัวว่าเราจะไป

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ตามหา หลวงพ่อจากแม่มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๘ เพิ่งไปค้นพบญาติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ตอนนั้นหลวงพ่ออายุ ๓๒ ปีถึงได้รู้ว่าโยมแม่ยังไม่ตาย เขามาบอกว่าแม่ท่านพึ่งตายไปได้ ๒ ปีนี้เอง ตอนนั้นเขาอพยพมาอยู่บ้านแก่งมะกรูด อำเภอชัยบาดาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ชัยบาดาลตรงที่มันเป็นทุ่งข้างถนนตัดผ่านไปม่วงค่อมมันเป็นดงหญ้าขึ้นท่วมหัว ยังนึกถึงพระคุณของยายพลับที่แกพาไปเจอน้า ก่อนไปไปพักอยู่ที่เจ้าคณะอำเภอในอำเภอชัยบาดาลแล้วก็ไปติดต่อตำรวจ ตำรวจเขาบอกว่าเขาจะพาไป ก็เลยบอกว่าไม่ต้อง ขอความกรุณาให้ตำรวจนี่ส่งข่าวก็แล้วกันเดี๋ยวเขามาเอง ทีนี้น้าแกก็กว้างขวางในวงข้าราชการแกรู้จักหมด จัดเป็นนักเลงโตคนหนึ่งในหมู่บ้านนั้น ถ้าแขกต่างบ้านไปแล้ว ไปพักที่บ้านนายมี สบายนอนหลับสบาย ไปอากาศก็หนาว เจ้าคณะอำเภอก็ยากจน ไปก็มีแต่ไตรจีวร ท่านอุตส่าห์เปลื้องสังฆาฏิของท่านมาห่มให้ เดี๋ยวนี้ท่านมรณภาพไปแล้ว อำเภอชัยบาดาลเดี๋ยวนี้มันเปลี่ยนไปเป็นอำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

พบหลวงปู่มั่น

• ได้กราบหลวงปู่มั่นตั้งแต่อายุ ๘ ขวบ •

หลวงพ่อเกิดที่สระบุรีต้องระหกระเหินมาถึงสกลนคร บ้านโคกพุทรา แต่หมู่บ้านแห่งนี้ก็เป็นที่ที่ปรมาจารย์แห่งวงกรรมฐานแวะเวียนธุดงค์ผ่านมาภาวนาอยู่บ่อยครั้ง และในเขตรัศมีไม่ห่างไกลกันนักก็เป็นดงช้างดงเสือ มีแม่น้ำลำธารเหมาะแก่การหลีกเร้นภาวนา เป็นที่สัปปายะสะดวกสบายสำหรับพระผู้ไม่ต้องการความยุ่งเหยิงวุ่นวายซึ่งก่อให้เกิดกิเลสมีการคลุกคลีเป็นต้น **หลวงพ่อจำได้ว่าเคยไปกราบพระอาจารย์มั่น ในงานศพอาจารย์สอน ที่วัดบ้านหนองดินดำ ตอนนั้นหลวงพ่ออายุเพียง ๘ ขวบ แต่ไม่ทราบว่าเป็นปี พ.ศ. เท่าใด คงจะประมาณ ๒๔๗๑-๒๔๗๒ อยู่ในระยะนี้**

เฉียดตาย

• ไม้มันทับคอเรา เราเกือบคอหักตาย •

ชีวิตเด็กบ้านนอกมันต้องต่อสู้มาก วัน ๆ ทำแต่งาน ไม่มีเวลาไปวิ่งเล่นเหมือนเด็กทั่ว ๆ ไป ขี้เกียจขี้คร้านเขาดูถูกเหยียดหยาม กลางวันฤดูฝนต้องทำนา กลางคืนหาปูหาปลาหากบหาเขียด นอนตื่นดึกลุกเช้าลุกขึ้นมาตำข้าว ครกสมัยนั้นเป็นครกกระเดื่องใช้เท้าเหยียบขึ้นเหยียบลง ตื่นขึ้นมาตำข้าวเกือบจะทุกวัน จนชาวบ้านเขาพูดกันว่า *"เสียงครกไอ้พุธมันตำข้าวอีกแล้ว พวกสูได้ยินไหม ถ้าได้ยินก็พากันตื่นได้แล้ว"*

เราเป็นเด็ก ๆ แต่ต้องทำงานแบบผู้ใหญ่ วันหนึ่งเรากับไอ้ใบเพื่อนกัน ตอนนั้นรู้สึกว่าอายุ ๙ ปี ๑๐ ปี ท่อนไม้มันหักขวางทางที่ทำนา แบกท่อนไม้ออก ไอ้ใบมันก็บอกเราว่า หามเอาดีกว่านา อย่าแบกเอา ถ้าแบกมันหนัก ไอ้เรามันแน่ใจในตัวเอง ก็พยายามแบกขึ้นบ่า ขึ้นบ่าได้แล้วเดินโซซัดโซเซ ขาฉวัดปัดเฉวียงล้มลง ไม้ทับคอ ไอ้ใบมันก็วิ่งมางัดออก ไม้มันทับคอเรา เราเกือบคอหักตาย นี่แหละชีวิตมันเป็นของไม่แน่นอนอย่างนี้ มีเกิดมันก็ต้องมีแก่ มีเจ็บ มีตาย ชีวิตมันก็มีเท่านี้เอง

• งูเห่าเลื้อยข้ามตัว •

มีอยู่ครั้งหนึ่งไอ้เราก็ไปนอนอยู่ข้าง ๆ ลอมฟางกลางทุ่งนา เวลานอนก็เอาฟางมาปูนอน พอล้มตัวลงนอน งูเห่าตัวเบ้อเร่อมันเลื้อยมาข้าง ๆ แล้วก็เลื้อยข้ามตรงกลางตัวเราพอดี ทั้งกลัวทั้งสั่นแต่สติดีไม่ขยับเขยื้อน ถ้าขยับเขยื้อนงูมันตกใจมันจะฉกเอาได้ มันก็ค่อย ๆ เลื้อยไปผ่านไป เราก็ดูอยู่ **นี่พูดถึงเรื่องสติ สมาธิ มันมีมาตั้งแต่น้อย ๆ แต่ตอนนั้นเราก็ไม่รู้ว่าเป็นสติเป็นสมาธิเพราะมันเกิดขึ้นเอง**

ความยากลำบาก

• ไม่ใช่ทุกข์มากถึงไม่มีอยู่มีกินนะ •

หลวงพ่อพบอานิสงส์ของความยากลำบาก ไม่ใช่ทุกข์มากถึงไม่มีอยู่มีกินนะ นาเราก็มี ควายเราก็มีเกือบ ๑๐ ตัว แต่การได้ไปวิ่งเล่นเหมือนคนอื่นเขาไม่มี กินก็ต้องเป็นเวลา นอนเป็นเวลา มีอยู่ตอนหนึ่งขณะนั้นหลวงพ่อยังไม่ได้เข้าโรงเรียนถูกงูพิษกัด ตอนนั้นเกือบจะตายไปเหมือนกัน กัดที่เท้า เท้าบวมเป่งเจ็บปวดทรมานมาก เน่าจนเป็นหนองไหลเยิ้มต้องคอยให้น้อง(บัวลี)เช็ดให้ เลี้ยงควายด้วย มีควายที่เลี้ยงชื่อว่า “อีกิ้น” คือหางมันขาด ๆ วิ่น ๆ ด้วน ๆ ก็เลยเรียกมันว่าอีกิ้น เลี้ยงมันมาก็รักมัน มันก็ค้ำคูณดีออกลูกดก

ตอนเป็นเด็กทุกข์ยากลำบากเกือบตายก็มีเรื่องงูกัดนี่แหละ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ก็พออดพอทนได้ งูกัดในสมัยนั้นหยูกยาก็หายาก ที่หายได้นั้นก็หายไปตามธรรมชาตินั้นเอง หายเพราะความอดความทน ไม่ได้หายเพราะหยูกยาอะไร มีรากไม้ใบไม้ก็นำมาฝนกินบ้าง ใช้ทาบ้าง

ตอนนั้นเป็นเด็กเล็ก ๆ กลางวันก็ไปเกี่ยวข้าวช่วยอา เราก็เกี่ยวไปตามประสาเด็ก ๆ อาออกมาเจอเข้า ก็ดุด่าเอาว่า *“ทำไม มึงเกี่ยวได้น้อยแท้”* ไอ้เราเป็นเด็กเกี่ยวไปก็หกเรี่ยราดไปเพราะตอนนั้นมันไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรจริง ๆ เป็นเด็กเล็ก ๆ แต่ต้องทำงานแบบผู้ใหญ่ ทำผิดพลาดก็ถูกแม่อาซาดุด่าเอา

ตอนเช้าเอาควายออกจากคอกไปล่ามไว้กลางทุ่งนา ทุ่งนาห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๓ กิโลเมตร เสร็จแล้วถ้าเป็นฤดูทำนาก็ไปช่วยเขาปักดำนา ถ้าเป็นฤดูเก็บเกี่ยวก็ไปช่วยแม่อาเขาเกี่ยวข้าว เวลาพลบค่ำกลับบ้านก็ไล่ควายกลับบ้านด้วย กลับไม่ได้กลับไปตัวเปล่า ต้องหาบฟืนกลับบ้านด้วย พอมาถึงบ้านเอาควายเข้าคอกเสร็จแล้ว ก็ตักน้ำหาบน้ำใส่ตุ่มใส่ไหไว้ให้เต็ม ถ้าภาระอย่างอื่นเสร็จก็นึ่งข้าว ก็มีอะไรทำอยู่เสมอ ๆ ไม่ได้ขาดจนกว่าจะได้มาออกบวช

แผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์

• เปิดใบไม้ใบเดียวมีกบอยู่สี่ห้าตัว •

สมัยหลวงพ่อเป็นเด็กเป็นเล็ก ผืนแผ่นดินเรานี่เหยียบไปตรงไหนมีแต่ของกิน จะกินกบไปเปิด

ญาติพี่น้องของหลวงพ่อ
(นางบัวลี อินหา เป็นเด็กกำพร้าที่ถูกอานำมาเลี้ยงร่วมกับหลวงพ่อในสมัยเด็ก ที่ ๑ จากซ้าย)

ใบพลวงออกมาใบเดียว กบอยู่ในนั้นมีอยู่สี่ห้าตัว เปิดใบไม้ใบเดียวมีกบอยู่สี่ห้าตัว ใบไม้ที่มันแช่น้ำปิดอยู่นั้นใบใหญ่ ๆ เอาสุ่มไปครอบลงทีเดียวเอาปลามาแกงได้ แต่เดี๋ยวนี้แม่น้ำใหญ่ ๆ โต ๆ หาปลาจะดีดน้ำไม่มีคนที่อยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำถึงคราวมันจะกินปลา มันก่อไฟต้มน้ำร้อนไว้แล้ว มันพายเรือไป เอาไม้พายตีน้ำพัวะ ๆ ปลามันกระโดดเข้าในเรือมัน ตีไม้พายสองสามทีเท่านั้นเอาปลามาแกงกินได้ทั้งครอบครัว เดี๋ยวนี้ทอดแหทั้งวันได้ปลาไม่พอครึ่งกิโล นี่บ้านเมืองมันเปลี่ยนแปลงไปหมดเวลานี้ อยากกินกบเลี้ยงกบกิน อยากกินปลาเลี้ยงปลากิน ไปหาเอาตามห้วยหนองคลองบึงอย่างเดิมไม่ได้แล้วเวลานี้ ไปก็ไปเจอแต่มลพิษ

ความมุมานะของเด็กกำพร้า

• เกิดท้อถอยมาก็นึกถึงคำดูถูกดูหมิ่นของเพื่อนบ้านมากระตุ้นเตือน •

ชีวิตของเรามันดำเนินมาตามประสาของเด็กบ้านนอกซึ่งไม่มีใครสนับสนุน กระเสือกกระสนมาด้วยลำแข้ง สมัยเป็นเด็กกำพร้าอนาถาอยู่กลางบ้าน จะขึ้นบ้านใครเขาก็ปิดประตู บางทีญาติผู้ใหญ่เห็นเราก็ดุฟู่ฟ่า ๆ เวลามันเกิดท้อถอยมาก็นึกถึงคำดูถูกดูหมิ่นของเพื่อนบ้านมากระตุ้นเตือน **เราจะมาทำลายตัวเองเพราะคนอื่นเขาดูถูกดูหมิ่นได้อย่างไร เราต้องเหนือกว่าเขา แล้วลงผลสุดท้ายมันก็มาเป็นอยู่อย่างนี้**

มันก็เหนือกว่าเขาจริง ๆ กระโดดลงจากหลังควายมา มานั่งรถ... แล้วไปไหนมาไหนมีแต่คนยกมือไหว้ ชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศ นอกจากจะดังในประเทศแล้วมันยังดังไปถึงต่างประเทศ ทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้ไปต่างประเทศ เพื่อนฝูงมาชวนไปเผยแผ่ศาสนาต่างประเทศ มีเพื่อนคนหนึ่งบอกว่าไม่ต้องไป หนังสือของท่านเทปของท่าน ไปดังก้องโลก ชาวพุทธไปถึงไหนมันดังไปถึงนั่น ไม่ต้องไปให้มันเมื่อย..**หลวงพ่อเอาสิ่งที่คนอื่นเขาลบหลู่ดูหมิ่นมาเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจให้เกิดทะเยอทะยาน สอนตัวเองให้เป็นผู้มักใหญ่ใฝ่สูงในทางที่ดี ยิ่งมีใครมาดูถูกเหยียดหยามเท่าไร ยิ่งต้องกระตือรือร้นเอาชนะจิตใจเขาให้ได้**

พระที่เมืองโคราชนี่ สมเด็จพระธีรญาณฯ วัดจักรวรรดิ์ฯ เป็นเด็กกำพร้ามาเหมือนอย่างหลวงพ่อเหมือนกัน อาศัยพี่สาวอยู่ พี่เขยก็รังแกข่มเหง พอเสร็จแล้วท่านก็ไปบวชเป็นสามเณร ไปเรียนหนังสือได้เปรียญ ๙ ประโยค เป็นเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิ์ราชาวาส ในที่สุดได้เป็นสมเด็จฯ เพราะฉะนั้นเราต้องมีมานะ ต้องพยายามเอาชนะให้ได้

ชีวิตลำเค็ญ

• บางทีกินข้าวอยู่ดี ๆ เขาไล่ออกจากสำรับ •

ชีวิตของเด็กกำพร้านี่ไม่ต้องอธิบายก็ได้ มันไม่มีอะไรดี เพื่อนฝูงชาวบ้านเขาก็ดูถูกเหยียดหยาม โดยที่สุดแม้แต่ญาติผู้ใหญ่ของเราเองเขาก็ยังไม่สนใจ หลวงพ่อนี่..ถึงขนาดที่ว่า บางทีกินข้าวอยู่ดี ๆ เขาไล่ออกจากสำรับ ก็ยังเคยมีเลย บางทีคล้าย ๆ ว่าเขากลั่นแกล้ง เวลาค่ำมืดให้เราไปต้อนวัวต้อนควายเข้าคอกคนเดียว ทีนี้เด็กอายุ ๑๒-๑๓ ปีนี่มันก็เกิดความกลัว แล้วบริเวณบ้านที่อยู่น่ะ มันป่าช้างดงเสือทั้งนั้น ถ้าเราชวนน้อง ๆ ไปด้วย เขาก็หาว่าเกี่ยง ใช้งานแค่นี้ไม่ได้ มึงหนีจากบ้านกู คุกเข่ากราบลงต่อหน้าที่ลานบ้าน ขอเวลาอีก ๖ เดือน เพราะตอนนั้นเรียนอยู่ประถม ๖ ยังเหลืออีก ๖ เดือนจะจบ

การศึกษา

• ครูยุคก่อนกับยุคนี้ก็ไม่เหมือนกัน •

พอเรียนจบแล้ว พอรู้ว่าสอบประถม ๖ ได้ เดินเข้าวัดเลย บวช หลวงพ่อจากบ้านไป ๖ ปี ไม่เคยกลับไปเยี่ยมบ้าน อาสะใภ้เวลาเขาคิดถึงเขาก็บ่น..เออ!!..เนาะ ใจดำขนาดนี้หลาน

เข้าโรงเรียนครั้งแรกอายุ ๗ ขวบ (พ.ศ. ๒๔๗๑) เรียนที่ร.ร.ประชาบาลวัดไทรทอง บ้านเล่า ต.ตาลเนิ้ง อ.สว่างฯ จ.สกลนคร สมัยนั้นเรียกอำเภอบ้านหัน ออก พ.ศ. ๒๔๗๙ จบ ป.๖ (ในเมืองมี ป.๔ แล้วขึ้น ม.๑ แต่บ้านนอกก็ไม่มีมัธยม เขาเอาเกณฑ์ ๑๔ ปี) อาจารย์ที่เป็นอาจารย์สอนชื่ออาจารย์ชาย ตอนนั้นอายุท่านก็ประมาณ ๒๐ กว่า ๆ ในบรรดาเด็ก ๆ ไม่มีใครฉลาดเกินหลวงพ่อ รุ่นหลวงพ่อมีคนหนึ่งไปสอบ ป.๗ อายุน้อย หลวงพ่อ สอบ ป.๖ ในช่วงที่เรียน ป.๕-ป.๖ ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนมีแต่สอนหมู่ เวลาอยู่ในห้องเรียน เราก็เป็นครู มันทำอะไรเราไม่ได้ เวลาออกมานอกห้องเรียน คนไหนถูกตี มักจะรุมชก บางทีมันด่า *"บักครูคันนา บักครูขี้กระตึก"* (ขี้กระตึก ภาษาอีสานหมายถึง พยาธิ)

โรงเรียนที่หลวงพ่อเคยเรียนสมัยเป็นเด็ก

ครูยุคก่อนกับยุคนี้ก็ไม่เหมือนกัน ครูยุคก่อนกับลูกศิษย์ลูกหานี่เหมือนพ่อเหมือนลูกกัน ลูกศิษย์จะไปทำอะไรที่ไหนอย่างไร แห่กันไป ครูก็ไปคุ้มไปครองคอยดูแลสุขทุกข์เหมือนๆ พ่อเหมือนลูก แต่เวลาจะลงโทษก็.. เอามา เอามายืนสอนอยู่หน้าที่ประชุม ทีนี้ไอ้พวกเจ้านักเรียนก็คล้ายๆ จะสมน้ำหน้า ครูก่อนจะลงโทษนักเรียนนี่.. นักเรียนทั้งหลายเห็นสมควรจะลงโทษเฆี่ยนกี่ที นักเรียนเงียบ ๑๒ ที สมควรไหม.... เงียบ! ๖ ที สมควรไหม....เงียบ! ๓ ทีสมควรไหม ยกมือพรึบ! มันกลัวว่าเวลาถูกทีมันมั่ง ทีนี้ถ้านักเรียนคนไหน.. ๑๒ ทีสมควรไหม ถ้ามันยกมือล่ะก็ เพื่อนมันนับไว้เลย พอไอ้เวรนั่นทำผิดล่ะก็โดนหมู่ยกมือให้

• เล่าเรื่องเพื่อนนักเรียน •

เมื่อก่อนนี้เพื่อนนักเรียนคนหนึ่ง สมัยหลวงพ่อเรียนหนังสืออยู่ชั้นประถม ถูกเพื่อนอีกคนมันหาว่าขโมยดินสอดำ มันคุยมันบอกว่าหน้าอย่างกูไม่ขโมยดอกขนาดดินสอดำ ถ้ากูจะเป็นขโมยกูขโมยช้าง ถ้ากูจะเป็นนักปล้นกูจะปล้นธนาคาร กูจะขโมยรถยนต์ ดินสอดำกูไม่ขโมยหรอก เสียเกียรติ มันว่า.. เด็กน้อยมันว่า ไอ้เราเป็นเพื่อนกันก็ยังนึกขำ ๆ มาเดี๋ยวนี้มันเป็นไปได้แล้ว คนขโมยรถยนต์ ขโมยช้าง เมื่อก่อนขโมยวัวควายไปฆ่า เดี๋ยวนี้ขโมยไปได้จนกระทั่งช้าง ช้างแถวสุรินทร์เห็นไหม มีแต่ช้างงาด้วน ๆ

เรียนโรงเรียนวัด

• สมัยก่อนโรงเรียนอาศัยศาลาวัด •

หลวงพ่อเรียนหนังสือโรงเรียนวัดไทรทอง โรงเรียนหลวงพ่อนี่ วันโกนเรียนครึ่งวัน วันพระใหญ่

หยุดเต็มวัน ไม่ได้หยุดวันเสาร์กับอาทิตย์เหมือนในเมือง เพราะสมัยก่อนโรงเรียนอาศัยศาลาวัด วันพระ พระต้องใช้ศาลาของท่านทำกิจกรรมทางศาสนา พวกเรานักเรียนนี่ก็ต้องหยุด เพราะท่านจะใช้สถานที่ของท่าน

• เป็นครูตั้งแต่ ป. ๕ •

หลวงพ่อได้รับเลือกให้เป็นครูตั้งแต่ ยังเรียนไม่จบ ป.๖ หลวงพ่อเป็นครูตั้งแต่ ป.๕ สมัยก่อนเขากำหนดให้เรียนถึงอายุ ๑๔ ปี เรียนจบไม่จบเขาให้ออก ทีนี้หลวงพ่อเรียนจบ ป.๔ แต่อายุ ๑๒ ปี เขาก็ให้เรียนต่อตามความสมัครใจ นับเป็น ป.๕ หลักสูตรต่างๆ เหมือนมัธยม ๑ แต่ไม่มีภาษาอังกฤษเพราะไม่มีครูสอน บางทีก็มีพระมาช่วยสอนด้วย ตอนเรียน ป.๕ ก็เป็นครูด้วย เป็นนักเรียนด้วย เวลาครูท่านให้เรียนวิชาอะไร ท่านก็มาอธิบายให้นิดหน่อย ส่วนใหญ่อ่านหนังสือเอาเอง เวลาสอนต้องสอนทุกวิชา โอ๊ย...มันจะไปยากอะไรระดับประถมนี่ สอนให้อ่าน สอนให้เขียน แล้วก็สอนให้ทำเลข... สมัยเรียนหลวงพ่อไม่มีวิชาใดเก่ง ไม่มีวิชาใดอ่อน แต่ไม่เก่งหมดทุกวิชา แต่ก็เอาตัวรอดได้ทุกวิชา รู้สึกว่าหลวงพ่อไม่เก่ง...แต่ก็มีสมาธิมาตั้งแต่เด็ก

นิมิตถึงพุทธพจน์กระตุ้นเตือน

• ร้องไห้ทำไม ก้อนหินมันจะกลิ้งมาทับหัว •

มันมีสิ่งประหลาดอยู่อย่างหนึ่งเท่าที่สังเกตมาตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก ๆ เวลาเจ็บป่วยมาเมื่อไรนี่ จิตมันจะสว่างลงไปแล้วมันจะฝันเห็นเป็นก้อนหินกลิ้งมาทาง ๔ ทิศ มันจะมาบดเอา แล้วตกใจร้องทุกที ประเดี๋ยวร้อง ๆ เวลาตื่นขึ้นมา อาแกถามว่า *"ร้องทำไม"*

"ก้อนหินจะทับหัว"

จนแกรำคาญ *"หินมีดโต้ข้านี่จะสับหัวแก ทีหลังอย่าร้องชิ"*

"ไม่ได้ตั้งใจร้อง มันร้องเอง ถ้ารู้ตัวอยู่ใครจะไปร้อง"

ทีนี้พอมาได้เรียนแปลบาลี ไปเจอ ปพฺพโตปมคาถา

ยถาปิ เสลา วิปุลา นภํ อาหจฺจ ปพฺพตา
สมนฺตา อนุปริเยยฺยุ นิปฺโปเถนฺตา จตุทฺทิสา
เอวํ ชรา จ มจฺจุ จ อภิวตฺตนฺติ ปาณิโน ฯ

แปลความหมายว่า **ภูเขาทั้งหลาย ล้วนแล้วด้วยหิน อันไพบูลย์ สูงจรดฟ้า กลิ้งบดสัตว์มาโดยรอบทั้ง ๔ ทิศ ให้แหลกลาญไปแม้ฉันใด มัจจุราชคือความแก่และความตาย ย่อมบดขยี้ครอบงำสัตว์ทั้งหลายให้แหลกละเอียดไปฉันนั้นฯ**

ทีนี้พอมาแปลหนังสือนี่ แปลบาลี พอมาเห็นพระสูตรนี้มันก็ยิ่งภูมิใจใหญ่ จึงนึกว่าตัวเองนี่มีอดีต ไม่งั้นมันคงไม่เป็นอย่างนี้

เป็นเพื่อนกับท่านอาจารย์วันสมัยเป็นเด็ก

• ท่านบวชก่อนแต่ในปีเดียวกัน ท่านบวชก่อนเดือน •

อาจารย์วัน (วัน อุตฺตโม) นี่เล่นกันมาตั้งแต่เป็นเด็ก อยู่คนละบ้าน อาจารย์วันอยู่บ้านตาลโกน แต่นาท่านอยู่ติดหมู่บ้านเรา เอาควายเอาวัวไปเลี้ยง.. ด่าเก่ง.. ท่านบวชก่อนแต่ในปีเดียวกันนั่นแหละ ท่านบวชก่อนเดือน ไม่เคยได้จำพรรษาร่วมกัน หลวงพ่อบวชแล้วก็หนีมาเมืองอุบลฯ ไม่ได้เจอใครอีกแล้ว มาเจอกันตอนบวชเป็นพระแล้ว

สมัยที่หลวงพ่อยังเป็นเด็กอยู่ อาจารย์เคยเล่าให้ฟังว่า ท่านขึ้นไปบนภูเขาตรงวัดอาจารย์วันนี้แหละ แถวนั้นเขาเรียกว่าถ้ำพระ ในถ้ำนั้นมันมีพระพุทธรูปเงิน พระพุทธรูปทอง ท่านขึ้นไปไหว้พระ ท่านไปเห็นพระธุดงคกรรมฐานนอนตายที่พลาญหิน บาตรตั้งเอาไว้ทางด้านศีรษะ แล้วผ้าครองของท่านก็ตั้งวางอยู่ ร่างกายของท่านนอนห่มจีวรอยู่ แต่กะโหลกหลุดออกมาจากกันแล้ว โดยไม่มีใครไปพบ ทีนี้ท่านอาจารย์ไปเห็นเข้าท่านก็เลยหาฟืนหาอะไรมาทำฌาปนกิจศพ แล้วเก็บเอากะโหลกท่านไปเก็บเอาไว้ในถ้ำ นั้นเรียกว่าท่านยอมตาย เมื่อก่อนนี้มันมีแต่ป่าช้าดงเสือทั้งนั้น แล้วทีนี้พระตายแล้วสัตว์ไม่ไปกิน ก็คงเป็นเพราะบารมีของท่าน อย่างน้อยอีแร้ง อีกา จะต้องมาจิกกิน อันนี้ทุกสิ่งทุกอย่างยังปกติอยู่ แต่ว่ากระดูกหลุดออกจากกันเป็นท่อน ๆ

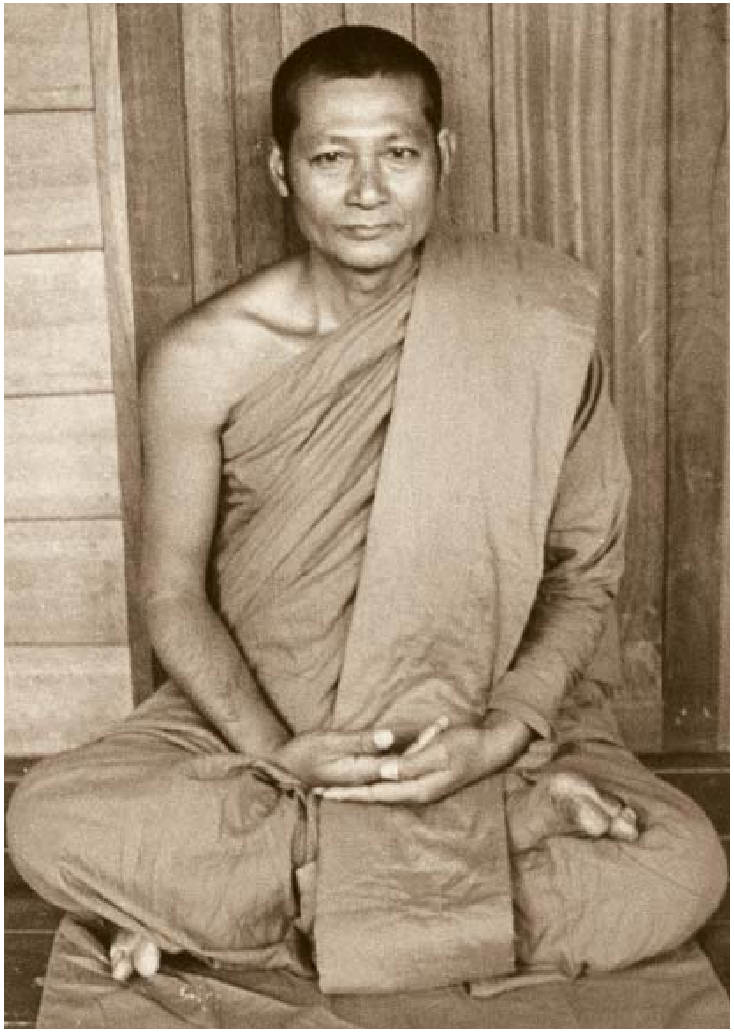
ความยุติธรรมบนแผ่นดิน

• เพราะฉะนั้นผู้ปกครองต้องมีจิตใจเที่ยงธรรม •

สมัยหลวงพ่อเป็นเด็กน้อยนี่ เรียนหนังสืออยู่ประถม ๖ ไปเห็น ปี้ คือใบเสร็จ ใบเสียส่วยรัชชูปการของอา เมื่อก่อนนี้ราษฎรทั้งหลายนี่เสียเงินรัชชูปการเพียง ๓ บาท แต่ละรายหัวชายฉกรรจ์ ไปอ่านอยู่ในนั้น นายเคียบ อินหา สัญชาติลาว บังคับไทย นี่ยังเป็นอยู่นะ เปลี่ยนการปกครองสมัย พ.ศ. ๒๔๗๕ ในสมัยที่พระยามโนปกรณ์ฯ เป็นนายก หรือพระยาพหลฯ เป็นนายก ก็ยังสัญชาติลาว บังคับไทยอยู่ พอมาถึงสมัยของ จอมพล ป. แก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ คนไทยมีหนึ่งเดียวไม่แบ่งแยก จึงลบคำว่าสัญชาติลาว บังคับไทย มีแต่สัญชาติไทย บังคับไทย นับถือพระพุทธศาสนา

...ใครไปซื้อหนังสือ ติโต้ ที่ในหลวงทรงแปลออกมานั่นจะรู้ข้อเท็จจริง เพราะฉะนั้นผู้บริหารประเทศชาติบ้านเมือง ทำอย่างไรประชาชนคนไทยจะเข้าใจกันดีว่าเราคือสายเลือดเดียวกัน นี่ปัญหาใหญ่มันอยู่ตรงนี้ ถ้าหากยังรู้สึกแบ่งแยกกันอยู่แล้ว ถึงบางยุคบางสมัยเด็กเล็กมันมีการศึกษาดีขึ้น วะ..กูนี่ลาว กูนี่แขกมลายู กูบ่แม่นคนไทยนี่หว่า ประเดี๋ยวมันก็ก่อการปฏิวัติแบ่งแยกดินแดนขึ้นมา บ้านเมืองก็วุ่นวายใหญ่เลยล่ะ

เพราะฉะนั้นผู้ปกครองต้องมีจิตใจเที่ยงธรรม หนังสือติโต้ นี่เป็นประวัติศาสตร์ของเชคโกสโลวาเกีย เชคโกสโลวาเกียประกอบด้วยคนหลายสัญชาติ ประกอบขึ้นเป็นประเทศ ยุคใดที่ผู้ปกครองไม่เที่ยงธรรม ราษฎรจะกระด้างกระเดื่อง ก่อการปฏิวัติขึ้นมา ทีนี้พอมานึกถึงเมืองไทยเรานี่ อีสานทั้งหมดเดิมก็เป็นลาว

พระอาจารย์วัน อุตฺตโม เพื่อนหลวงพ่อสมัยเป็นเด็ก

ตั้งแต่ศรีสะเกษจนกระทั่งจรดจังหวัดตราด จรดทะเล ก็เป็นเขมร ทางภาคเหนือก็เป็นไทยใหญ่ ซีกตะวันตก แถบทะเลอันดามันก็เป็นพม่า กะเหรี่ยง ใจกลางของประเทศก็คือมอญ แขกครัว ทางใต้ก็แขกมลายู ชาวมาเลเซีย บ้านเมืองเราก็ประกอบด้วยคนหลายสัญชาติ ประกอบกันขึ้นเป็นประเทศ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้บริหารประเทศจะพึงทำ คือให้ความยุติธรรมเท่าเทียมกัน

ความใฝ่ฝัน

• รถเก๋งคันไหนผ่านมา..กูจะขี่มันให้ได้ •

ไอ้เรื่องรถยนต์รถเก๋งนี่ใจมันทนงตั้งแต่เป็นเด็ก รถเก๋งคันไหนผ่านมา..กูจะขี่มันให้ได้ จนกระทั่งให้เขาซื้อเด็กขี่ควายตั้งไว้ดู หลวงพ่อให้คนไปซื้อรูปปั้นเด็กขี่ควายมาไว้ในกุฏิที่วัดป่าสาลวัน ดู..กลัวมันจะลืมความหลัง **เอาไว้กระตุ้นเตือนใจ กลัวมันจะลืมความหลัง**

อดีตสุขทางใจ ปัจจุบันสุขทางวัตถุ

• สุขอิงวัตถุสิ่งของ ไม่ใช่ความสุขที่เกิดขึ้นจากจิตจากใจจริง ๆ •

สมัยหลวงพ่อหนุ่ม ๆ น้อย ๆ อยู่ วัตถุไม่ค่อยมีมาก แต่สมัยก่อนมีความร่มเย็นเป็นสุขมากกว่าสมัยปัจจุบันนี้ที่มีวัตถุมาก ๆ ในสมัยก่อนมันร่มเย็นเป็นสุขมากกว่าสมัยปัจจุบันนี้ แม้แต่ความเป็นอยู่ของชาว

รูปปั้นเด็กขี่ควายที่หลวงพ่อให้คนไปซื้อมาไว้ในกุฏิที่วัดป่าสาลวัน

บ้านโดยทั่ว ๆ ไป ยกตัวอย่างเช่น กรณีพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์มรดกระหว่างพี่น้อง ถ้ามีการขัดผลประโยชน์ขึ้นมา คนเฒ่าคนแก่เขาประชุมกัน วินิจฉัยตัดสินความกลางบ้านกัน ไม่เคยถึงโรงถึงศาลกัน ก็รู้สึกว่าเขาอยู่กันอย่างสงบ ถึงแม้ว่าในด้านวัตถุ ในด้านวิทยาศาสตร์จะไม่เจริญก็ตาม แต่ก็รู้สึกว่าเขาอยู่เย็นเป็นสุขสงบสบายดี

ทีนี้ถ้าจะเทียบกับความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันนี้ คนในปัจจุบันนี้อาจจะเก่ง อาจจะมีความสามารถเหนือกว่าคนในสมัยนั้น แต่เข้าใจว่าหาความสุขได้น้อยมาก คนในสมัยก่อน สมัยโบราณนี่ มันจะเป็นความสุขทางใจมากกว่า แต่มาปัจจุบันนี้มีแต่ความสุขอิงอามิส อิงวัตถุ เรียกว่าอามิสสุข สุขอิงอามิส สุขอิงวัตถุสิ่งของ ไม่ใช่ความสุขที่เกิดขึ้นจากจิตจากใจจริง ๆ

ตั้งปณิธาน

• "เราจะบวชตลอดชีวิต" •

ก่อนจะได้บวชเณรมันก็คิดขึ้นมาเอง คิดตามประสาเด็ก ๆ แต่ก็มีหลักธรรมอยู่โดยที่เราไม่รู้ตัว จิตมันก็คิดขึ้นมาว่า *"เออ! นี่เราเกิดมาคนเดียว ในท้องพ่อท้องแม่ของเรานี้มีเราคนเดียว พี่น้องก็ไม่มี ถ้าเราอยู่เป็นฆราวาส ถ้าเรามีลูกมีเต้า ถ้าพ่อมันก็ตาย แม่มันก็ตาย ใครหนอจะเอาลูกเรามาเลี้ยง อันนี้พ่อแม่เราตาย ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง อา ป้าลุง ของเราก็ยังมี เขายังอุตส่าห์เก็บเอาเรามาเลี้ยง แต่นี่เราตัวคนเดียว ใครจะมารับผิดชอบลูกเต้าของเรา"*

ตั้งแต่บัดนั้นมา เราก็ตั้งปณิธานว่า *"เราจะบวชตลอดชีวิต"* ตอนที่ไปบวชนั่นอายุย่าง ๑๕ ปี เพิ่งเรียนจบประถมปีที่ ๖ ประถมปีที่ ๖ สมัยนั้นไปเป็นครู เป็นข้าราชการก็ไปได้ ทีนี้ครูเขาก็ชวนให้เป็นครูสอนอยู่ในโรงเรียน เขาจะวิ่งเต้นช่วยบรรจุให้ หลวงพ่อก็บอกว่าได้ตัดสินใจแน่วแน่แล้วว่าจะไปบวช

ที่หลวงพ่อบวชนี้เพราะหลวงพ่อคิดว่ามีความทุกข์ โลกนี้มีแต่ความทุกข์ จึงแสวงหาทางพ้นทุกข์ ความรู้สึกมันเป็นเช่นนั้นในขณะนั้น แต่ว่าความรู้สึกทุกข์ทรมานตามความรู้สึกสามัญสำนึกธรรมดามันมีอยู่ตั้งแต่เริ่มรู้เดียงสามา คือความรู้สึกน้อยอกน้อยใจว่า เราขาดพ่อขาดแม่ ขาดความอบอุ่น แม้แต่ไปเล่นกับเพื่อนบ้าน บางทีเขาก็โมโหให้ บางทีเขาก็ด่า *"ไอ้ลูกไม่มีพ่อแม่สั่งสอน"* อะไรทำนองนี้ มันก็รู้สึกกระทบกระเทือนจิต มีความรู้สึกอยู่เช่นนั้นตลอดมา จนกระทั่งบวชเณร

สมัยเด็ก ๆ หลวงพ่อเคยเหงาเหมือนกัน แต่ไม่ถึงกับทุกข์ มันไปเหงาตรงที่ว่าพอได้ยินคนข้างบ้านเขาเอิ้น (เรียก) แม่ พ่อ ล่ะเหงาทันที เราไม่มีพ่อแม่เรียกกับเขา

อุปัฏฐากครูบาอาจารย์

• รับใช้ท่านพระครูโพธิภูมิไพโรจน์ (หมุน โพธิญาโณ) •

ก่อนบวชได้เข้ามาปฏิบัติรับใช้ท่านพระครูโพธิภูมิไพโรจน์ (หมุน โพธิญาโณ) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส

ท่านพระครูโพธิภูมิไพโรจน์ (หมุน โพธิญาโณ)

วัดอินทสุวรรณ เป็นวัดทางฝ่ายมหานิกาย แต่มีข้อวัตรปฏิบัติเคร่งครัดตามแบบพระป่า เพราะท่านอาจารย์หมุนได้ศึกษาอบรมและได้แนวทางปฏิบัติมาจากท่านอาจารย์เสาร์ อาจารย์มั่น วัดอินทสุวรรณแห่งนี้เป็นวัดบ้านก็จริงแต่เป็นรมณียสถานเหมาะแก่การประพฤติปฏิบัติสมณธรรมอย่างยิ่ง มีพระธุดงคกรรมฐานแวะเวียนมาบ่อยครั้ง เจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านปริยัติและปฏิบัติ เป็นสถานที่บูรพาจารย์มี **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** เป็นต้น เคยธุดงค์ผ่านมาอาศัยวิเวกพักพิงเป็นครั้งคราว ได้แนะนำสั่งสอนให้ชาวบ้านเลิกนับถือผี ให้หันเหจิตใจเข้าสู่พระไตรรัตน์ วัดอินทสุวรรณจึงเป็นแผ่นดินธรรมแห่งหนึ่งในอดีต

บวชเณรครั้งแรก

• ชั่วชีวิตนี้จะไม่กลับมาใส่กางเกงอีก •

บรรพชาเป็นสามเณรตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๙ อายุ ๑๕ ปี ที่วัดอินทสุวรรณ บ้านโคกพุทรา ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร โดยมีพระครูพิบูลย์ธรรมขันธ์เจ้าคณะอำเภอสว่างแดนดินเป็นพระอุปัชฌาย์

๑	๒	๓
		๔
	๕	

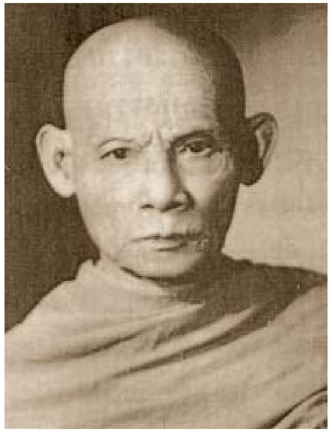

๑. พระอุโบสถ วัดอินทสุวรรณ　*๒.-๓. พระประธานบนศาลา*　*๔. กลอง*　*๕. ซุ้มประตูวัดอินทสุวรรณ เจ้าคุณพระภาวนาพิศาลเถร (พุธ ฐานิโย) พร้อมด้วยชาวบ้านโคกพุทราสร้าง*

เจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)

อุปัชฌาย์ การบรรพชาครั้งนี้เป็นการบรรพชาในคณะมหานิกาย ได้ศึกษาทางด้านปริยัติธรรมจนสอบได้นักธรรมตรีในปีนั้น

ตอนนั้นไปบวช อุปัชฌาย์คือพระครูวิบูลย์ธรรมขันธ์ เจ้าคณะอำเภอในเขตสว่างแดนดินมีพระอุปัชฌาย์ ๒ องค์ เมื่อก่อนอุปัชฌาย์ไม่ได้ดาษดื่นเหมือนอย่างเดี๋ยวนี้ เวลาจะบวชก็ต้อง โน่น...รวมกันเยอะๆ แล้วก็ไปบวช โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมยุตมี**เจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จูม)** เป็นอุปัชฌาย์องค์เดียว สกลนครนี่ต้องไปบวชที่อุดร ฯ ที่นครพนมก็มีหลวงปู่จันทร์ ใครอยู่ใกล้ทางไหนก็ไปบวชทางนั้น เวลาไปบวชแต่ละทีต้องรวมนาคเป็น ๑๐, ๒๐, ๓๐ แห่กันไป แต่ว่า สมัยก่อนนี่ญาติโยมที่เอาลูกเอาเต้าไปฝากฝังครูบาอาจารย์ ฝากแล้วเขาไม่ยุ่งด้วย เครื่องบวชอะไรนี่ครูบาอาจารย์เห็นสมควรแล้วท่านจัดให้ แต่จะต้องบวชเป็นตาผ้าขาวฝึกอบรมอยู่อย่างน้อย ๑ ปี จึงจะได้บวช

พอวันไปบวช เครื่องแต่งตัวชุดที่ใส่ไปบวช พอผลัดเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวออก พับ ๆ แล้ว ยื่นให้ลูกศิษย์พระอุปัชฌาย์ แล้วบอกกับเขาว่า *"นี่เพื่อน เอาเสื้อกางเกงชุดนี้ไปใส่แทนเราด้วย เราจะไม่ย้อนกลับมาใส่มันอีกแล้วชั่วชีวิตนี้"* เสร็จแล้วก็โกนผม ตอนนั้นผมเรายาว ๆ ยังเป็นผมจุกอยู่ ตอนนั้นเป็นนักเรียนเขายังนิยมไว้ผมจุก เสร็จจากโกนผมแล้วเราก็เข้าโบสถ์ บวชด้วยจิตใจที่รู้สึกโปร่งสบายหายอึดอัด มันคล้าย ๆ กับว่า ชีวิตเรากำลังเดินทางโดยถูกต้อง

เมื่อได้บวชเณร ด้วยความที่ได้เห็นทุกข์ในชีวิตจนแจ่มชัด พิจารณาว่า **"เราเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ เมื่อสิ้นท่านก็แทบจะเอาชีวิตไม่รอด ต้องต่อสู้ทุกข์ทนลำบากมากมาย ถ้าเรามีทายาทเขาอาจต้องประสบทุกข์เช่นนี้ก็ได้"**

ดังนั้น เมื่อตั้งปณิธานว่า "ขึ้นชื่อว่าทายาทจะไม่ให้มี" หลังจากทำพิธีบวชเสร็จได้แจกเสื้อกางเกงให้เพื่อน ๆ ด้วยความตั้งใจว่า "ชั่วชีวิตนี้เราจะไม่กลับมาใส่กางเกงอีก" ความคิดที่จะลาสิกขาจึงไม่เคยมีอยู่ในจิตใจของเรา

เป็นเณรเทศน์ครั้งแรก

• เรื่องพระเวสสันดรชาดก กัณฑ์ กุมาร •

ในสมัยพุทธกาลนั้น เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว พระองค์จึงได้เสด็จไปกรุงกบิลพัสดุ์ พร้อมพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นพระอรหันต์ พระบรมวงศานุวงศ์และชาวเมืองได้ออกมารับเสด็จกันมากมาย มีพระบรมวงศานุวงศ์บางท่านไม่ทำความเคารพในพระองค์ พระบรมศาสดาได้ทรงเห็นอาการของพระญาติวงศ์กระด้างกระเดื่องเช่นนั้น จึงได้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์โดยเสด็จเหาะขึ้นสู่อากาศ และเปล่งฉัพพรรณรังสี พระราชบิดาทอดพระเนตรเห็นดังนั้น จึงกราบไหว้พระราชโอรส และพระญาติวงศ์ทั้งหลายก็กราบไหว้ตาม ๆ กัน ขณะนั้นได้เกิดเมฆตั้งเค้ามืดครึ้มขึ้น แล้วเกิดฝนเรียกว่า **"ฝนโบกขรพรรษ"** ตกลงมา ฝนนี้มีน้ำเป็นสีแดง ใครปรารถนาจะให้เปียกก็เปียก ถ้าใครไม่ปรารถนาจะให้เปียกก็ไม่เปียก เมื่อคนทั้งปวงเห็นดังนั้นก็แปลกใจมาก ภิกษุทั้งหลายต่างพากันสนทนาถึงสิ่งมหัศจรรย์ ว่าคงเป็นพุทธานุภาพของพระพุทธองค์แน่นอน พระบรมศาสดาจึงได้ตรัสว่า ฝนนี้ เรียกว่าฝนโบกขรพรรษ หาได้เกิดขึ้นเพียงครั้งนี้ครั้งเดียวไม่ ในกาลก่อนครั้งทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ฝนนี้ก็ได้ตกมาแล้วในหมู่สมาคมพระญาติ พระภิกษุทั้งหลายจึงได้ทรงวิงวอนให้พระพุทธองค์ตรัสเล่า พระองค์จึงตรัสพระชาติดังกล่าวคือ **"พระเวสสันดร"** ให้พระภิกษุและพระประยูรญาติฟัง

เนื้อเรื่องเดิมของเวสสันดรชาดก มีมาในพระบาลีเป็นพระพุทธวจนะแท้ ความที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกบาลีนั้นอยู่ในรูปคาถา คือคำร้อยกรอง ต่อมาบรรพบุรุษของเราทั้งฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักรได้เห็นพ้องต้องกันว่าเวสสันดรชาดกเป็นเรื่องที่เหมาะสมจะเชิดชูขึ้นเป็นหลักประธานในการเสริมสร้างอัธยาศัยของคนในชาติ จึงได้มีการแปลเวสสันดรชาดกออกสู่ภาษาไทย ตั้งแต่ยุคสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

ครั้นมาในยุคกรุงศรีอยุธยา **สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ**ได้โปรดเกล้าให้ประชุมบรรดานักปราชญ์ราชบัณฑิต แต่งเวสสันดรชาดกเป็นคำกลอน ความในพระราชพงศาวดารจดหมายเหตุกล่าวไว้ว่า ได้กระทำเมื่อ **ปีขาล จุลศักราช ๘๔๔ ตรงกับพุทธศักราช ๒๐๒๕** ทั้งนี้ก็ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะโน้มน้าวจิตใจของประชาชนพลเมืองให้สนใจในเวสสันดรชาดกมากยิ่งขึ้น ต่อมาในแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรมระหว่างพุทธศักราช ๒๑๔๔-๒๑๗๐ ก็ได้โปรดให้แต่งมหาชาติคำหลวงขึ้นอีกชุดหนึ่ง

น่าสังเกตว่าเวสสันดรชาดกนั้น เป็นที่ทรงเลื่อมใสและเลื่อมใสของบุคคลชั้นนำของชาติไทยอย่างที่สุด เพราะเรื่องราวในเวสสันดรชาดกนั้นมีคุณค่าประดุจเพชรเม็ดงามที่สามารถนำไปประยุกต์เข้ากับชีวิตประจำวันได้ทุกระดับ เป็นตัวอย่างแห่งการปฏิบัติราชการตลอดจนการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ คือ **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล**

ที่ ๔, **เจ้าพระยาพระคลัง (หน), สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวรสิริวัฒน์, พระเทพโมลี (กลิ่น), พระยาธรรมปรีชา (บุญ), ขุนวรรณวาทวิจิตร** เป็นต้น

บทพระราชนิพนธ์และบทประพันธ์เหล่านั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นหนังสืออ่าน กวีนิพนธ์แทบทั้งสิ้น อนึ่งคำว่า **"ชาดก"** หมายถึงเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งเสวยชาติเป็นพระโพธิสัตว์ หาใช่นิยาย หรือนิทานปรัมปราดังบางท่านเข้าใจไม่ ชาดกนั้นมีทั้งสิ้น ๕๕๐ ชาดก เรื่องยาวมี ๑๐ เรื่องที่เรียกว่า **"พระเจ้าสิบชาติ"** จัดอยู่ในคัมภีร์มหานิบาตพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย

การเทศน์มหาชาติ จัดเป็นพระราชพิธีประจำปี คือ ระหว่างเดือน ๑๑ เดือน ๑๒ และเดือนอ้าย ถือกันว่าใครได้ฟังเทศน์มหาชาติจนครบทุกกัณฑ์ จะได้รับอานิสงส์ยิ่งใหญ่ แม้น้ำมนต์ที่ตั้งไว้ในพิธีเทศน์ก็เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ อาจชำระล้างอัปมงคลทั้งปวงได้ ธงชัย กล้วย อ้อย และสิ่งของที่เข้าพิธีเทศน์มหาชาติก็เชื่อว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์

ความนิยมเทศน์ ก็นิยมกันมาตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย และกรุงศรีอยุธยา เดิมแต่งเป็นภาษามคธมีคาถาพันหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า **"พระคาถาพัน"** ปัจจุบันแต่งเป็นร่ายยาว พิธีเทศน์ของราษฎร นิยมทำในวันออกพรรษา (เดือน ๑๑) นิยมฟังให้จบในวันเดียว แต่ปัจจุบันขึ้นอยู่กับความสะดวก มิใคร่ถือฤดูกาลเป็นเกณฑ์เช่นแต่ก่อน

เครื่องกัณฑ์เทศน์ ประกอบด้วยส้มสูกลูกไม้ ขนม และกล้วย อ้อย เป็นพื้น และมีขันเรียกว่า **"ขันประจำกัณฑ์"** สำหรับเจ้าภาพติดเครื่องกัณฑ์ และคนที่ไม่ใช่เจ้าภาพนำเงินมาใส่ขันนั้น เมื่อถึงกัณฑ์ของใครก็ไปประจำอยู่ในที่ใกล้พอสมควรกับพระเทศน์ สถานที่ที่จะเทศน์มักเอาต้นกล้วยอ้อยมาประดับตกแต่ง บางทีก็มีนกใส่กรง ปลาใส่อ่าง ทั้งนี้ เพื่อให้คล้ายกับท้องเรื่องที่เกี่ยวกับป่าและมีฉัตรธงปักเพื่อแสดงว่าเป็นเรื่องของกษัตริย์ *อนึ่งเจ้าของกัณฑ์มักเตรียมเอาธูปเทียนเท่ากับคาถาประจำกัณฑ์ เช่น กัณฑ์ทศพรมี ๑๙ คาถา ก็นำธูปเทียนมาอย่างละ ๑๙ ดอก เมื่อจบกัณฑ์จะประโคมเพลงพิณพาทย์ประจำกัณฑ์รับ*

<u>สามเณรพุธเทศน์กัณฑ์กุมาร</u>

• ความย่อ... ตอนว่าด้วยชูชกเข้าเฝ้าทูลขอสองกุมารกัณหา ชาลี •

ชูชกไปถึงสระโบกขรณีเวลาจวนค่ำมองเห็นช่อฟ้าอยู่ลิบ ๆ แต่มาคิดเห็นว่า ถ้าจะเข้าไปทูลขอกัณหา ชาลี ในเวลาที่นางมัทรีอยู่เห็นจะไม่ได้ รอไว้รุ่งขึ้นให้พระนางออกไปป่าเสียก่อนดีกว่า เพราะธรรมดาสตรีมักจะมีนิสัยเหนียวแน่น เมื่อสามีจะทำทานมักทำลายเสีย คิดเช่นนั้นแล้วชูชกจึงปีนขึ้นไปนอนบนชะง่อนเขาเพื่อให้พ้นภัยจากสัตว์ร้ายในคืนวันนั้น

พระนางมัทรีทรงพระสุบินนิมิตว่า มีบุรุษกำยำล่ำสันคนหนึ่งถือดาบพังประตูเข้ามาแล้วตัดแขนควักนัยน์ตา และแหวะอกควักเอาดวงใจ พระนางตกใจตื่นขึ้นรีบเสด็จไปเฝ้าพระเวสสันดรขอให้ช่วยทำนายฝัน พระเวสสันดรทรงทราบเหตุว่าวันรุ่งขึ้นจะมียาจกมาขอกัณหา ชาลี ครั้นจะทำนายไปตามจริง ก็กลัว

กัณหา-ชาลี กลัวจึงพากันหนีไปซ่อนอยู่ในสระบัว

พระนางมัทรีจะไม่ยอมจากสองกุมาร จึงทำนายโดยโวหารกลบเกลื่อนเสียว่า การที่ฝันเช่นนี้ก็เพราะแต่ก่อนนางได้รับความสุขสบาย ครั้นมาตกทุกข์ได้ยาก ธาตุทั้งสี่วิปริตไปจึงได้สุบินนิมิตผิดประหลาดเช่นนั้น พระนางมัทรีก็ยังไม่ไว้วางพระทัย

ครั้นรุ่งขึ้นพระนางก็ปลุกกัณหา ชาลี ขึ้นสรงน้ำให้ แล้วรำพันสั่งสอนและพามาฝากฝังแก่พระเวสสันดร เมื่อเสร็จแล้วก็ไปหาผลไม้ในป่า ฝ่ายชูชกครั้นรุ่งขึ้นเช้าก็เดินทางไปยังพระอาศรมพระเวสสันดร เมื่อพระเวสสันดรเห็นก็ให้ชาลีและกัณหาออกไปเชิญเข้ามา ชูชกจึงขู่เด็กทั้งสองเพื่อให้กลัวโดยคิดว่าเมื่อขอไปได้แล้วจะได้ใช้สอยง่าย ก่อนที่ชูชกจะทูลขอพระชาลี-กัณหาจากพระเวสสันดร ได้พูดหว่านล้อมชักเอาแม่น้ำทั้งห้า (คงคา, ยมุนา, อจิรวดี, สรภู, มหิ) เข้ามาเปรียบน้ำพระทัยอันเต็มไปด้วยความกรุณาของพระเวสสันดรเสียก่อน แล้วจึงขอต่อภายหลัง

พระเวสสันดรขอให้รอพระนางมัทรีก่อน ชูชกว่าไม่ได้ เพราะวิสัยสตรีย่อมมีความเสียดายที่ไหนจะยอมให้ พระเวสสันดรจึงขอให้ชูชกไปสู่สำนักพระเจ้ากรุงสญชัย เพื่อจะได้รับพระราชทานทรัพย์สมบัติ แต่ชูชกทูลว่าไม่ได้เพราะพระเจ้ากรุงสญชัยจะหาว่าล่อลวงเอาพระราชนัดดาไปอาจจะต้องโทษ ดังนั้น จึงขอพาสองกุมารไปสู่เมืองกลิงคราษฎร์เสียในวันนี้ทีเดียว เมื่อกัณหา-ชาลีได้ทราบดังนั้นก็กลัว จึงพากันหนีไปซ่อนอยู่ในสระบัว เวลาลงก็ถอยหลังลงไป แล้วเอาใบบัวมาบังตัวเสียเพื่อมิให้เห็น ครั้นชูชกแลหาไม่เห็นสองกุมารก็แกล้งตัดพ้อพระเวสสันดรว่า พยักหน้าให้ลูกหนี และหาว่าพูดจาตลบตะแลงต่าง ๆ พระเวสสันดรจึงออกตามรอยเท้าไปถึงสระก็ทรงทราบว่า สองกุมารอยู่ในสระบัวนั้น จึงตรัสเรียกให้ขึ้นมาโดยรำพันว่าเราเป็นลูกกษัตริย์ไม่ควรให้ใครมาติเตียนได้ และกล่าวเปรียบเทียบสองกุมารเป็นสำเภา ซึ่งจะนำพระองค์ให้ไปถึงพระนิพพาน ขอให้ขึ้นมาช่วยยกปิยบุตรทานด้วย พระชาลีก็ขึ้นมา พระองค์จึงตรัสเรียกแก้วกัณหา แก้วกัณหาก็ขึ้นมา

สองกุมารกอดพระบาทพระบิดา แล้วทั้งสามกษัตริย์ก็ทรงกันแสง พระเวสสันดรจึงคาดค่าสองกุมารแล้วมอบให้เป็นทานแก่ชูชกไป ขณะนั้นก็บังเกิดมหัศจรรย์แผ่นดินไหว ฝูงสัตว์ต่างพากันแตกตื่น เขาพระสุเมรุก็เอนเอียง น้ำในมหาสมุทรก็บันดาลฟุ้งเป็นฟองฝอย พญานาคขึ้นมาลอยอยู่บนผิวน้ำ พญาครุฑบินขึ้นเล่นลมบ้าง อากาศเกิดวิปริตและฝนตก เทวดาทั้งหลายพากันอนุโมทนา เมื่อชูชกได้รับพระราชทานสองกุมารแล้ว ก็เฆี่ยนตีต่อหน้าพระเวสสันดร พระองค์ก็ทรงนิ่งเสีย พระชาลีจึงหันหน้ามาปรับทุกข์กับกัณหาและเมื่อถูกชูชกเฆี่ยนตีมาก ๆ เข้า สองพระกุมารก็รำพันถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบิดามารดากับบุตร พระเวสสันดรเมื่อได้ยินคำรำพัน ประจวบกับเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงเช่นนั้น ก็เกิดโทสะคิดจะฆ่าชูชกเสีย เพราะชูชกตีสองกุมารต่อหน้าพระองค์โดยมิได้ยำเกรง และเปรียบชูชกเหมือนเบ็ด พระองค์ดุจปลา สองกุมารดุจน้ำ พระโพธิญาณเปรียบประดุจไซ ว่าชูชกทำเช่นนั้นเหมือนกับพรานเบ็ดมาตีปลาหน้าไซ กระทุ่มน้ำให้ปลาตื่น คือไม่ให้พระองค์อันเป็นเสมือนปลาเข้าไปยังไซ คือ พระโพธิญาณ แต่ในที่สุดพระองค์ก็ทรงระงับโทสะเสียได้ ชูชกจึงพาสองกุมารและเฆี่ยนตีเรื่อยไป พอเวลาพลบค่ำย่ำสนธเยศ พราหมณ์ก็พาสองดรุณเยาวเรศ ล่วงลับประตูป่าโดยประการดังแสดงมาฉะนี้แล

ปี พ.ศ. ๒๔๘๐

• ไปธุดงค์กับพระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) •

ตอนนั้นเจ้าคุณอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) ท่านเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่องค์หนึ่งของหลวงปู่มั่น ได้ออกธุดงค์จากสกลนครเพื่อเดินทางไปนมัสการพระธาตุพนม และกราบคารวะหลวงปู่เสาร์ จึงได้แวะเวียนมาเยี่ยมเพื่อนสหธรรมิกของท่าน คือพระอาจารย์หมุน โพธิญาโณ ซึ่งเป็นอาจารย์ของหลวงพ่อ เพื่อชักชวนกันออกธุดงค์ปฏิบัติธรรมกรรมฐานและปรารภเกี่ยวกับเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา และการปฏิบัติเพื่อหาทางพ้นทุกข์

ส่วนหลวงพ่อตอนนั้นเป็นสามเณร เป็นเณรน้อยอยู่ที่นั่น ก็มีโอกาสได้พบกับพระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส) ในขณะนั้นท่านอยู่ในตำแหน่งเจ้าคณะตรวจการผู้ช่วยภาค ๔ ได้ออกไปตรวจการคณะสงฆ์แทนพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ในการที่ได้พบกับพระอริยคุณาธารครั้งนี้ ท่านก็ได้ชักชวนไปด้วย ท่านอาจารย์หมุนท่านก็ฝากให้อีกทีหนึ่ง ท่านก็ชี้มาทางเราว่า *"ไปเณร ไปด้วยกัน จะพาไปกราบพระธาตุพนม ไปกราบหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ด้วยกัน จะพาไปฝากเรียนหนังสือ"*

จึงได้ออกเดินธุดงคกรรมฐานครั้งแรกกับเจ้าคุณอริยคุณาธาร ตอนนั้นท่านยังเป็นมหาเส็งอยู่ ยังไม่ได้เป็นเจ้าคุณฯ จากจังหวัดสกลนครเพื่อไปนครพนม นมัสการพระธาตุพนม รอนแรมไปตามป่าเขา ค่ำไหนก็ปักกลดที่นั่น ในระหว่างการเดินธุดงค์ตลอดระยะทางก็ได้รับการอบรมสั่งสอนจากท่านอาจารย์เนือง ๆ

สมัยก่อนรถยนต์มันก็ไม่ค่อยมี เดินจนเท้าพองเท้าแตกหมด เหนื่อยก็เหนื่อย พอถึงที่ไหนพอสมควรท่านก็พาพักตามร่มไม้ นั่งภาวนา เดินจงกรม ในขณะเดินทางก็เดินจงกรมไปด้วย พอใกล้พลบค่ำก็เตรียมที่พัก กางกลดกางมุ้งให้ท่าน ปัดกวาดบริเวณให้สะอาดเรียบร้อย ดูมดดูแมงว่ามีหรือไม่มี เสร็จก็เตรียมจัดน้ำใช้น้ำฉันไว้ให้ท่าน ถ้าท่าน้ำอยู่ใกล้ก็ไปจัดที่สรงน้ำ ถ้าภาระกิจรับใช้ท่านเสร็จเรียบร้อยหมดแล้วท่านจะสั่งสอนอะไรเราก็รอฟังท่านก่อน ถ้าไม่มีอะไรก็ทำวัตรสวดมนต์นั่งภาวนา เดินจงกรม จำวัด

บางทีบางวันหลงทางหลงป่า เดินเท่าไหร่ก็ไม่ทะลุป่าซักที ท่านก็ให้ขึ้นต้นไม้ตะโกนเรียกชาวบ้าน เรียกพวกเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย พูด ๆ ไปแล้วก็สนุกดีเหมือนกันการเดินธุดงค์

จนล่วงเข้าสู่จุดหมายปลายทางที่จังหวัดอุบลราชธานี จึงแวะเข้าพักที่วัดบูรพาราม ที่วัดบูรพารามแห่งนี้ ท่านเจ้าคุณฯ ท่านคงพิจารณาเห็นว่า โดยตำแหน่งหน้าที่ เจ้าคณะตรวจการผู้ช่วยภาค ๔ มีหน้าที่จะต้องเดินทางออกตรวจการไปทุกจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หากจะต้องให้เราซึ่งเป็นเณรติดสอยห้อยตามไป ภารกิจคงจะไม่สะดวก ท่านก็เลยฝากเราไว้ที่วัดบูรพาราม อุบลฯ ได้อยู่กับ**หลวงตาพร** ซึ่งท่านเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

เจริญตามรอยพ่อ

• ถ้าผมไม่ได้ดิบได้ดีจะไม่กลับบ้าน •

บวชวัดมหานิกาย ๑ พรรษา สอบได้นักธรรมตรี พอตกหน้าแล้ง หน้ามะขามหวาน หลวงตาเส็ง

๑	๒
๓	๔

วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
๑. ซุ้มประตูทางเข้าวัดบูรพาราม ๒. หอไตรวัดบูรพาราม ๓.-๔. โบสถ์ดินวัดบูรพาราม

(เจ้าคุณอริยคุณาธาร) ชอบมะขามหวาน มาเยี่ยมบ้าน ชวนไปด้วย พาไปวัดบูรพา จังหวัดอุบลฯ ตอนท่านเดินทางกลับสกลฯ ฝากหลวงพ่อไว้กับ **พระอาจารย์พร (สุมโน) พระอาจารย์บุญ ชินวํโส** หลวงพ่อคิดถึงบ้าน คิดถึงครูบาอาจารย์จนร้องไห้ ไอ้ศักดิ์ เด็กอายุ ๘ ขวบ ไปเห็นเข้า ไปเล่าให้ท่านอาจารย์ฟัง ท่านเรียกไปพบและถามว่า "จะกลับด้วยกันไหม" ตอบว่า *"ผมอยากกลับ แต่ไม่กลับ คิดถึงบ้านแทบขาดใจ แต่ไม่กลับ จะไปตายดาบหน้า พ่อผมออกจากบ้านตั้งแต่อายุ ๑๕-๑๖ ปี ไปได้ลูกเมียที่อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ผมคิดว่าจะเจริญรอยตามพ่อ ถ้าผมไม่ได้ดิบได้ดีจะไม่กลับบ้าน เป็นเณรถ้าสอบมหา ๓ ประโยคไม่ได้จะไม่กลับบ้าน"*

วันหนึ่งหลวงพ่อได้อ่านหนังสือ ผู้ชนะสิบทิศ ก็ได้ความคิดว่า **"คนเรามีมานะในทางที่ถูกต้อง มันต้องเอาชนะได้ทุกอย่าง"** พวกที่เคยหมิ่นประมาทหลวงพ่อสมัยก่อน เดี๋ยวนี้มองหน้าไม่ติด

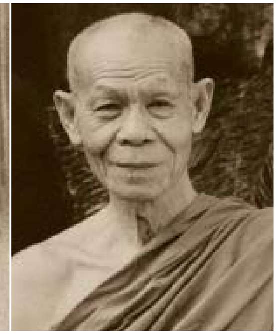

พระครูญาณวิจิตร (มานิตย์ สุรปญฺโญ)

พระอุดมสังวรคุณ (วัน อุตฺตโม)

พระชินวงศาจารย์ (พุธ ฐานิโย)

สามเณรทั้ง ๓ ตั้งปณิธาน

• เราจะบวชอยู่ในพระพุทธศาสนาตลอดชีวิต •

ท่านพระครูญาณวิจิตร (มานิตย์ สุรปญฺโญ) วัดประชาอุทิศ อำเภอคำเขื่อนแก้ว ยโสธร ท่านเจ้าคุณอุดมสังวรคุณ (วัน อุตฺตโม) วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม สกลนคร และ เจ้าคุณชินวงศาจารย์ (พุธ ฐานิโย) เจ้าอาวาสวัดป่าสาลวัน... เราทั้งสามได้เป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เด็กแต่เล็ก และเมื่อได้มาบรรพชาในพระพุทธศาสนาได้มาร่วมสำนักอาจารย์เดียวกันคือพำนักอยู่ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร เป็นลูกศิษย์ของท่านเจ้าคุณอริยคุณาธารในอดีต ซึ่งปัจจุบันคือมหาเส็งเปรียญ ๖ ประโยค ซึ่งละเพศเป็นคฤหัสถ์และเสียชีวิตแล้วที่วัดป่าสาลวัน **ซึ่งเราได้ดูแลรักษาพยาบาลจนสุดความสามารถสมกับท่านได้เลี้ยงดูเรามาด้วยอรรถด้วยธรรม ถ้าไม่มีท่านก็ไม่มีเราในวันนี้** อะไรที่เราทำให้ท่านได้เราทำให้ท่านหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องหมอ เรื่องค่ารักษาตลอดจนเอามาอยู่ดูแลด้วยที่วัดป่าสาลวัน

เราสามเณรทั้ง ๓ ได้เดินธุดงค์และได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมร่วมกันมา และได้ปฏิญาณตนว่าเราจะบวชอยู่ในพระพุทธศาสนาตลอดชีวิต ครั้นอยู่มาเมื่ออายุพรรษาพอสมควรก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะฯ เจ้าอาวาส และเป็นพระสมณศักดิ์

มหานิกาย-ธรรมยุต

• ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ แต่หย่อนวินัยบางข้อ •

เมื่อก่อนเราบวชเป็นพระมหานิกายเราเกลียดธรรมยุต พอได้ยินคำว่า ธรรมยุต เหม็นเบื่อ แล้วเราก็มาสนใจปฏิบัติ เราก็แสวงหาอาจารย์ที่เป็นนักปฏิบัติอาจารย์ของเราก็เป็นพระปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติ

พระศาสนดิลก (เสน ชิตเสโน)
พระอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อตอนญัตติเป็นสามเณรธรรมยุต

เดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนา ท่านก็เก่งเหมือนกัน ไม่น้อยหน้าพระธรรมยุต บางท่านไม่ฉันเนื้อ ไม่ฉันปลา ฉันแต่เจ เคร่งถึงขนาดนั้น แต่ได้มามองดูวินัยบางอย่างท่านเหลวไหล เช่นอย่างการนับเงิน นับทอง ใช้เงิน ใช้ทองด้วยตนเอง ทีนี้กาลิก หมายถึง สิ่งที่มีกำหนดกาลเวลาจำกัด เช่นอย่างอาหารนี้ เรารับประเคนได้จากเช้าจนเที่ยง น้ำตาลเป็นสัตตาหกาลิก รับประเคนแล้วเก็บไว้ได้ภายใน ๗ วัน แต่จะฉันได้เป็นยาเท่านั้น แล้วก็มีพระองค์หนึ่ง บอกว่าน้ำตาลที่ข้าเอาไปฉันนั้น กินกับข้าวก็อร่อย ทีนี้พอได้ยินเข้า น้ำตาลนี้รับประเคนแล้วรับประเคนได้แค่ ๗ วัน มันก็กลายเป็นพวกอาหาร จึงได้รู้ว่าครูบาอาจารย์ของเรานี้ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ แต่หย่อนวินัยบางข้อ

ญัตติเป็นสามเณรธรรมยุต

• เขามีผ้าดี ๆ มีสบู่เหลวใช้ เรามีแต่สบู่ซันไลท์ •

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๔๘๑ หลวงพ่อได้บรรพชาใหม่เป็นสามเณรฝ่ายธรรมยุต ที่วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี**พระศาสนดิลก** (เสน ชิตเสโน) แห่งวัดศรีอุบลรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพระอุปัชฌาย์

สมัยเป็นสามเณร เป็นลูกศิษย์**หลวงตาพร** เพื่อนเขาเป็นลูกศิษย์พระมีชื่อเสียง เขามีผ้าดี ๆ มีสบู่เหลวใช้ เรามีแต่สบู่ซันไลท์

สมัยก่อนวันโกน วันพระ พระมักจะไปเยี่ยมโปรดโยมพ่อโยมแม่ เราไม่มีพ่อมีแม่ก็ไปโปรดโยมที่เลี้ยงมา (แม่อา) มีเพื่อนไปด้วย เพื่อนกลับมาเล่าให้อาจารย์ฟังว่า *"เณรพุธนี่เทศน์เก่งนะ"*

เมื่อเข้ามาอยู่วัดบูรพาราม จังหวัดอุบลฯ ได้มาอยู่รับใช้หลวงตาพรและได้มีโอกาสอุปัฏฐากรับใช้หลวงปู่เสาร์เป็นครั้งคราว เพราะในขณะนั้นองค์ท่านก็มาจำพรรษาที่วัดบูรพารามนี้ นอกจากจะรับใช้ครูบาอาจารย์แล้ว ยังต้องศึกษาด้านปริยัติควบคู่กันไปด้วยแต่สิ่งที่สำคัญคือข้อวัตรปฏิบัติที่องค์หลวงปู่เสาร์พร่ำสั่งสอน ยังติดตาตรึงใจในองค์ท่านตลอดมา การศึกษาด้านปริยัติก็สอบได้เป็นลำดับ

หลังจากศึกษาข้อวัตรปฏิบัติและปริยัติธรรมจากครูบาอาจารย์พอสมควรแล้ว มีความมุ่งมั่นอยากจะร่ำเรียนให้สูง ๆ ขึ้นไปอีก ก็มีความคิดอยากจะเข้าไปเรียนที่กรุงเทพฯ เพราะที่อุบลฯ ไม่มีครูสอน หลวงตาพรท่านก็รับปากว่าจะนำไปฝากไว้กับอุปัชฌาย์ของท่าน คือ เจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร วัดสระปทุมฯ

อยู่กับหลวงตาพร

วินัยนี่แน่นอนที่สุด...**หลวงตาพร... วินัยกับการประหยัด** เวลาก่อสร้างนี่ พวกคนก่อสร้างเขาทำปูนตกเพียงแต่เล็ก ๆ น้อย ๆ ท่านไปเก็บหมด แต่ว่าความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อลูกศิษย์นี่.. ยอด... หาไม่มีใครเปรียบเทียบ ขนาดเขาเอาน้ำดื่ม น้ำปานะมาแก้วเดียว เอาจอกเล็ก ๆ มาแบ่ง ๆ ๆ ๆ พระเณรเท่าไรให้ได้ฉันทั่วกันหมด หลวงตาองค์นี้เป็นอย่างนั้น อยู่ที่วัดบูรพา

หลวงตาพร อาจารย์ของหลวงพ่อ

• พรเอ๊ย! เจ้าก็ฝึกฝนกับครูบาอาจารย์ตั้ง ๑๐ ปี พ้นนิสสัยมุตก์แล้วพอจะช่วยตัวเองได้ •

อย่างหลวงตาพร ซึ่งเป็นอาจารย์ของหลวงพ่อ ในสมัยที่ท่านออกจากฆราวาสไปบวชทีแรกก็ไปอาศัยอยู่ในสำนักของท่านอาจารย์มั่น ท่านอาจารย์มั่นบังคับให้บวชเป็นตาเถรชีผ้าขาวอยู่ ๓ ปี อบรมสั่งสอนให้ปฏิบัติธรรม ปฏิบัติจนจิตมีความสงบรู้ธรรมเห็นธรรม รู้ธรรมวินัยระเบียบปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์และพระศาสนาเป็นอย่างดี แล้วท่านก็ให้เปลี่ยนจากเพศชีผ้าขาวเป็นเพศสามเณร คือบวชเป็นเณรใหญ่อยู่อีก ๓ ปี พอครบ ๓ ปีแล้ว ท่านอาจารย์มั่นได้พามาอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดปทุมวนาราม ในจังหวัดกรุงเทพ ฯ นี้เอง ซึ่งท่านอาจารย์มั่นท่านเป็นผู้นำมามอบให้**พระปัญญาพิศาลเถร (หนู)** ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อเองเป็นพระอุปัชฌาย์อุปสมบทให้

เมื่ออุปสมบทแล้วก็อยู่ในสำนักของท่านอาจารย์มั่น เอาใจใส่ปรนนิบัติอุปัฏฐากครูบาอาจารย์มิให้เดือดร้อน อาจาริยวัตร อุปัชฌายวัตร อย่างถูกต้องตามวินัยทุกประการ จนกระทั่งท่านอาจารย์มั่นพิจารณาดูอุปนิสัยและการปฏิบัติว่าสมควรพอที่จะออกบำเพ็ญโดยลำพังตัวเองได้แล้ว ท่านจึงเรียกมาสั่งว่า *"พรเอ๊ย! เจ้าก็ฝึกฝนกับครูบาอาจารย์ตั้ง ๑๐ ปี พ้นนิสสัยมุตก์แล้วพอจะช่วยตัวเองได้ หลีกออกไปหาวิเวกเฉพาะตัวก่อนเถิด ให้โอกาสองค์อื่นเขาเข้ามาปรนนิบัติครูบาอาจารย์บ้าง"* นั่นแหละ จึงจะได้ออกจากสำนัก

พระอาจารย์พร สุมโน (ภาพนี้หลวงพ่อวางไว้บูชาบนหัวที่นอน)

ครูบาอาจารย์ นี่คือจารีตประเพณีของพระธุดงคกรรมฐานที่ปฏิบัติต่ออุปัชฌาย์อาจารย์ในสมัยอดีต ในสมัยที่ท่านอาจารย์เสาร์ อาจารย์มั่นยังดำรงชีวิตอยู่

ดุจดั่งบิดามารดาผู้ให้เกิด

• ท่านเลี้ยงดูมาจริง ๆ เหมือนพ่อเหมือนแม่ •

หลวงตาพร คืออาจารย์ของหลวงพ่อมาตั้งแต่สมัยเป็นเณร เป็นพี่ชายหลวงปู่บุญ (ชินวํโส) ท่านเลี้ยงดูมาจริง ๆ เหมือนพ่อเหมือนแม่.. ตอนนั้นท่านเพิ่งได้ ๑๐ พรรษาเท่านั้นเอง แต่ว่าพระ ๑๐ พรรษาสมัยนั้นมันไกลกันเหลือเกินกับพระ ๑๐ พรรษาสมัยนี้ มองดูแล้วเป็นพระที่น่าเลื่อมใสจริง ๆ พระ ๑๐ พรรษาสมัยนี้มีแต่ความจองหองพองขน

อาจารย์ของหลวงพ่อจริงๆ คือพระอาจารย์พร เป็นหลวงตาพร.. หลวงตาพรท่านเคยมีครอบครัวมาแล้ว ตัวท่านชื่อพร อ้อ..ทีแรกชื่ออะไรน้อ..มาเปลี่ยนใหม่ เปลี่ยนเป็นพร ท่านแต่งงานแล้ว แม่บ้านของท่านก็ชื่อ สอน พอท่านได้ลูกสาวมาท่านตั้งชื่อ พุธ เหมือนกัน (พ้องกับชื่อโยมพ่อ โยมแม่ของหลวงพ่อ และหลวงพ่อเอง ซึ่งชื่อ พร สอน และพุธเหมือนกัน) แล้วก็รู้สึกว่าท่านจะรักหลวงพ่อเหมือนกับลูกในท้องในไส้

ตอนสมัยเป็นเณรนี่ โอ๊ย..น้อยหน้าต่ำตามากที่สุดเลย เขาทั้งหลายมีอาจารย์เก่ง ๆ เทศน์เก่ง โยมก็เยอะ อาจารย์ของเราเป็นหลวงตา ไม่ค่อยมีหน้ามีตากับเขาหรอก ทีนี้ต่อมาพวกที่มีอาจารย์ดี ๆ นั้นตกอับหมด

ครั้งสุดท้ายไปกราบเยี่ยมท่าน ท่านถามว่า *"พิจารณาดูพ่อหรือยังว่าเมื่อไรจะตาย"* "อุ๊ย! ... ไม่กล้าล่วงเกินครูบาอาจารย์หรอก"

ภูมิจิตภูมิธรรมท่านหลวงตาพร

• พรเอ๊ย! ... เจ้าก็มีความรู้พอที่จะคุ้มครองตัวเองได้แล้ว •

หลวงตาพรติดตามหลวงปู่มั่นอยู่ ๙ ปี เพราะฉะนั้นหลวงพ่อมาพบหลวงตาพรแล้วหลวงพ่อจึงไม่กระตือรือร้นที่จะไปพบอาจารย์มั่น ระเบียบวินัยข้อวัตรปฏิบัติทุกอย่างถอดแบบเอามาเปรี๊ยะเลย เมื่อก่อนนี้ เพื่อนฝูง ลูกศิษย์หลวงพ่อดี (หลวงปู่ดี ฉนฺโน) ลูกศิษย์อาจารย์เสงี่ยม ลูกศิษย์อาจารย์บุ อาจารย์เขาดัง ๆ ทั้งนั้น มีอาจารย์หลวงพ่อเป็นหลวงตา ไม่ค่อยมีใครสนใจ

ที่นี่มันขำ ๆ อยู่วันหนึ่ง นายโพธิ์ ส่งศรี กับขุนศิริสมานการ โยมโพธิ์บ้านอยู่หน้าไปรษณีย์เมืองอุบลฯ ๒ คนนี่แหละ... หลวงตาพรนี่อยู่วัดบูรพา วัดบูรพาเป็นวัดบ้าน แล้วตอนแรกอาจารย์ดีไปอยู่บ้านท่าบ่อ ที่โรงเรียนกสิกรรมบ้านท่าบ่อ พวกนายโพธิ์ นายขุนศิรินี่แหละ ไปนิมนต์มาอยู่วัดบูรพาฯ ตอนด้านตะวันออกวัดบูรพาฯ เป็นสวนของนายจอม นายจอมก็บริจาคที่สวนนี่ให้ประมาณ ๒ ไร่เศษ ให้เป็นวัดป่า ตอนนั้นให้เป็นวัดป่า ตอนนี้ให้เป็นวัดบ้าน ทีนี้พวกญาติโยมก็แตกตื่นกันไป ไปนั่งสมาธิทุกวัน ๆ อยู่มาวันหนึ่งนายโพธิ์กับขุนศิรินี่แหละ มากราบท่านหลวงตาพร มาบอกว่า *"ครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบท่านมาสอนกรรมฐานเขาอยู่ทุกวันๆ ไม่นึกอยากได้ดิบได้ดีกับเขาบ้างหรือ"* เขาว่าหลวงตาพร *"นี่อาจารย์ท่านให้มานิมนต์ไป ไปฝึกกรรมฐาน"* *"อุ๊ย! ถ้าครูบาอาจารย์จะเมตตาสงสารอย่างนั้นก็ดีแล้ว ที่ไม่กล้าไปก็ไม่นึกว่าท่านจะเมตตาสงสารถึงขนาดนี้ เออ...ไปเรียนท่านเดี๋ยวอาตมาจะไป"*

พอโยมกลับไปแล้วหลวงตาพรก็เตรียมไป ไปก็เข้าไปกราบหลวงปู่ดี แต่ด้วยความทะนงของอาจารย์กรรมฐานก็ถามหลวงตาพรอย่างดูถูกเหยียดหยามว่างั้นเถอะ "พร! ภาวนาเป็นไหม" *"ก็จั๊กจะเป็นหรือไม่เป็นก็สวดมนต์ไหว้พระภาวนาไปอย่างนั้นแหละ ภาวนาก็พุทโธ พุทโธนั่นแหละ แต่ไม่ทราบว่ามันจะถูกต้องหรือเปล่าก็ไม่รู้"* ทีนี้พอเสร็จแล้ว ท่านอาจารย์ดีก็บอกวิธีให้นั่งสมาธิ นั่งขัดสมาธิเอามือขวาทับมือซ้ายตั้งกายให้ตรง กำหนดจิตนึกพุทโธ ธัมโม สังโฆ ๓ หน แล้วก็นึกว่าพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์อยู่ที่จิต เราจะกำหนดเอาจิตอย่างเดียว เสร็จแล้วพอไหว้พระสวดมนต์เสร็จก็นั่งสมาธิ ท่านก็หันหน้ามา

“เอ้า! พรนั่งสมาธิ” *“เรื่องนั่งสมาธินี่ทำอย่างนี้ใช่ไหมอาจารย์”* พอทำไปจังหวะไหนก็ถาม *“อย่างนี้ถูกต้องไหมอาจารย์”* “เออ! ถูกแล้ว” เสร็จแล้ว พอนั่งสมาธิ พวกพระพวกเณรอื่น ๆ ระดับครูบาอาจารย์เลิกหมด ญาติโยมก็เลิกหมด วันนั้นหลวงตาพรนั่งอยู่ ๒ ชั่วโมง เสร็จแล้วท่านก็กระดุกกระดิกออกจากสมาธิ “โอ้! ทำไมนั่งนานแท้ พร” *“เอ้! ความรู้สึกของผมนี่รู้สึกว่ามันไม่นานนะ มันแพล๊บเดียวเท่านั้นเอง มันยังไม่รู้สึกเหนื่อยเลย”* “แล้วมันเป็นอย่างไร จิตมันเป็นอย่างไร” *“เออ! เดี๋ยวจะเล่าถวายครูบาอาจารย์เป็นอย่างนี้จะถูกต้องหรือเปล่า พอภาวนาพุทโธ ๆ ๆ ไป ๒-๓ คำ จิตมันก็วูบลงไป มันไปนิ่งสว่างกายเบาจิตเบา กายสงบจิตสงบ แล้วมันก็เกิดปีติ พอรู้สึกว่ามันเกิดปีติ เกิดความสุข ความคิดมันก็ฟุ้ง ๆ ๆ ๆ ขึ้นมา แล้วตอนนั้นความตั้งใจอะไรต่างๆ สัญญาเจตนามันหายไปหมดมีแต่ความเป็นเองของจิต แล้วมันก็กำหนดรู้ความคิดที่มันปรุงแต่งขึ้นมาของมันเรื่อยไป”* “แล้วมันคิดอะไรบ้าง” *“สารพัดที่มันจะคิด บางทีมันก็คิดไปโลกไปธรรมสารพัด คิดไปถึงนรกคิดไปถึงสวรรค์ คิดถึงเรื่องชีวิตประจำวันในปัจจุบัน สารพัดที่มันจะคิด จิตในเมื่อมันเข้าสมาธิตามธรรมชาติของมันแล้ว เราไม่มีความสามารถที่จะไปควบคุมมันได้ จริงไหมอาจารย์”* อาจารย์ดีชักงง *“มันจะไปไหนมาไหนมันไปเองของมัน บางทีมันกระโดดไปโน่น ไปเมืองสกลนครโน่น บางทีกระโดดไปอำเภอเขื่องฯ บางทีไปยโสธร บางทีไปกรุงเทพฯ สารพัดที่มันจะไป สิ่งที่มันคิดปรุงแต่งขึ้นมานั่นมันเอาระเบียบแบบแผนไม่ได้ แต่ว่าสตินี่มันคอยจ้อง ๆ อยู่ มันจะไปไหนมาไหน ๆ สติตัวนี้ก็ไล่ตาม ๆ ๆ ๆ คอยควบคุม มันเป็นอย่างนี้ มันจะถูกหรือมันจะผิดท่านอาจารย์”* ท่านอาจารย์ดีชักงงไม่ยอมให้คำตอบ

พอตื่นเช้ามา มากันแต่เช้ามืด ปกติพอเช้ามืดพวกเราก็ทำวัตรเช้ากัน พอมา ท่านอาจารย์ดีก็ถามว่า “พร! ขอถามหน่อยเถอะว่า เป็นใครมาจากไหน” *“เอ้า! ก็นึกว่าครูบาอาจารย์ทราบดีแล้ว ท่านอาจารย์ก็รู้ดีอยู่แล้วไม่น่าจะถาม”* “เพราะไม่รู้นั่นแหละจึงมาถาม” *“ถ้าหากครูบาอาจารย์ต้องการอยากจะทราบก็จะเล่าให้ฟัง ผมเป็นคนทุพพลภาพครองบ้านครองเรือนไม่ได้ ผมเคยมีครอบครัวแล้วมีลูกคนหนึ่ง มาภายหลังนี่ สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ทำมาหาเลี้ยงชีพไม่ไหว ก็เลยมอบทรัพย์สมบัติทั้งหลายทั้งปวงที่มีอยู่ให้แม่บ้านกับลูกสาวคนหนึ่งให้เขาครอบครอง แล้วก็สั่งเขาว่าอยากมีใหม่ก็มีซะ ฉันก็ไปแล้ว ทีแรกก็ไปอาศัยอยู่ที่วัดบ้านม่วงไข่ ซึ่งหลวงปู่มั่นอยู่นั่น วันหนึ่งไปล้างถ้วยล้างชามขัดกระถงกระโถน ท่านก็เดินไป พร! เจ้าอยากบวชไหม โอ้ย! ถ้าครูบาอาจารย์จะเมตตาสงสาร ก็อยากบวชแล้ว เอ่อ! ถ้างั้นเก็บสิ่งของแล้วไปหาเราที่กุฏิเด้อ พอไป ท่านก็เอาผ้าขาวนี่มาตัดกางเกง ตัดเย็บกางเกงเอง กางเกงขาก๊วย แล้วก็ตัดเสื้อ เสื้อก็เสื้อโปโลนี่แหละ พอเสร็จแล้วท่านก็ไปเอามีดโกนมาโกนหัวให้ โกนหัวให้เอง พอโกนหัวเสร็จแล้วให้อาบน้ำอาบท่า เอ้า! ใส่ชุดนี่ แล้วก็มาปฏิญาณตนเป็นอุบาสกบวชเป็นตาชีผ้าขาว แล้วก็เป็นชีผ้าขาวอยู่กับท่าน ๓ ปี พอเสร็จแล้วท่านก็บวชเป็นเณรให้ เป็นเณรอยู่ ๓ ปี ทีนี่พอเสร็จแล้วก็พาไปกรุงเทพฯ ก็ไปบวชเป็นพระอยู่ที่วัดสระปทุม ตกลงว่าอยู่ในสำนักของหลวงปู่มั่น ๙ ปี ที่ออกจากท่านมานี่เพราะโยมแม่ที่อำเภอเขื่องในเสียชีวิต เขาโทรเลขไปก็มาทำศพแม่ หลังจากนั้นก็เลยไม่ได้กลับไปหาท่านอีก เพราะท่านสั่งว่า พรเอ๊ย! เจ้าก็มีความรู้พอที่จะคุ้มครองตัวเองได้แล้วปลีกตัวออกไปปฏิบัติโดยลำพังก็ได้ เปิดโอกาสให้องค์อื่นเขามาปรนนิบัติครูบาอาจารย์บ้าง ก็ยึดเอาคำนั่น คำพูดนั้น พอออกมาแล้วก็เลยไม่กลับไปอีก ภายหลังเจ้าคุณศาสนดิลก (เสน ชิตเสโน) ก็ให้มาอยู่ที่นี่ ที่วัดบูรพาฯ นี่”* พออาจารย์ดีฟังเล่าจบก็

“โอ๊ย! ทำไมไม่บอกให้รู้กันแต่ทีแรก” *“เอ้า! ก็ครูบาอาจารย์ย่อมมีวิจารณญาณ ย่อมดูคนออกว่าใครเป็นอย่างไร มีภูมิจิตภูมิใจตื้นลึกหนาบางเพียงใดแค่ไหน ครูบาอาจารย์ก็ย่อมรู้อยู่แล้ว”* ทีหลังมาพวกญาติโยมทั้งหลายที่แห่กันไปปฏิบัติ เวลาท่านอาจารย์ดีไม่อยู่ เขาก็นิมนต์อาจารย์พรไปพานั่งสมาธิ แต่ท่านพูดอะไรท่านไม่มีโวหารหรอกพูดเอาแต่หัวใจ

วัตรปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์

• การพ้นนิสสัยมุตตกะเป็นหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ •

สมัยนั้นเป็นสามเณรน้อย ๆ อายุเพียง ๑๔ - ๑๕ ปี เคยอยู่ร่วมกับครูบาอาจารย์ ถ้าหากว่าครูบาอาจารย์นั่งประชุมกันอยู่หรืออยู่ในอาวาสนั้น ๆ ทำหน้าที่ของการถกปัญหาหรือแก้ปัญหา จะต้องเป็นหน้าที่ของครูบาอาจารย์ผู้เป็นหัวหน้า ไม่ใช่ว่าเราต่างคนจะต่างมานั่งเทศน์แข่งกันอยู่อย่างในสมัยปัจจุบันนี้ แม้แต่การถือนิสสัยครูบาอาจารย์ตามระเบียบวินัยก็ตาม เราอยู่ในสำนักของครูบาอาจารย์ เราไม่ได้นับอายุพรรษาครบ ๕ ว่าเราพ้นนิสสัยมุตตกะ เพราะเราถือว่าการพ้นนิสสัยมุตตกะนั้นจะต้องเป็นหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์อาจารย์เป็นผู้ยกให้ (นิสสัยมุตตกะ หมายถึง พ้นนิสัย คือสามารถคุ้มครองตัวเองได้แล้ว)

จิตรวมโดนเตะ

• ถ้าจิตอยู่ในสมาธิละเอียด ถึงอัปปนาสมาธิ ฟ้าผ่าลงมามันก็ไม่รู้เรื่อง •

หลวงพ่อโดนอาจารย์เตะเอาตั้งแต่สมัยบวชเป็นเณรนั่น อาจารย์ไปธุระในบ้าน ท่านให้เฝ้ากุฏิ เพิ่งบวชมาได้ ๕-๖ วัน ทีนี้ในช่วงนั้น ภาวนาทำอย่างไร สมาธิทำอย่างไร เราก็ไม่รู้เรื่อง แต่นึกขึ้นมาได้ว่าภาวนาพุทโธ พออาจารย์ไปในบ้านกลับเข้ามา จะเข้าไปนอนในกุฏิ กลัวว่าเวลาท่านมาจะปลุกไม่ตื่น ก็เลยนั่งเอาหลังพิงฝาประตู แล้วก็นั่งบริกรรมภาวนาพุทโธ จนกระทั่งมันหลับไป

ทีนี้พอหลับไปแล้ว ท่านอาจารย์กลับมามันก็ดึก ๒ ยามแล้ว พอท่านมาปลุก ปลุกอย่างไรก็ไม่ตื่น จนกระทั่งท่านเตะเอาอย่างแรงถึงได้ตื่นขึ้นมา พอตื่นขึ้นมา ท่านก็ถามว่า “หลับหรือเปล่าเณร” *“ไม่ได้หลับ”* “เอ้า ! ไม่ได้หลับ ทำไมปลุกไม่ตื่น” *“ไม่รู้เหมือนกัน เพราะในช่วงนั้น เรารู้สึกว่าเราไม่หลับ ภายในจิตนี้รู้อยู่ตลอดเวลา แต่มันไม่รับรู้เรื่องภายนอก”* ทีนี้พวกโยมที่ตามมาส่งก็กล่าวหาว่า “อ้าว! บวชเป็นเณรแล้วทำไมโกหก” *“ไม่ได้โกหก มันไม่ได้หลับจริง ๆ”* ทีนี้ทางฝ่ายนั้นเขาหลายคน เถียงเขาไม่ขึ้นก็เลย *“เอ้า! โกหกก็โกหก”*

สมาธิที่แน่วแน่มาก จิตสมาธิอยู่ในฌาน ๔ นี่จะรู้สึกว่าไม่มีร่างกายตัวตน แต่ว่าจิตไปเอาความสว่างเป็นอารมณ์ จึงจัดว่าเป็นรูปฌานอยู่ ในระหว่างนั้นจะไม่ได้ยินเสียงอะไร การได้ยินจะหายไปตั้งแต่จิตเข้าอุปจารสมาธิ เช่นอย่างเรานั่งฟังเทศน์อยู่ ฟังไป ๆ พอจิตเข้าสมาธิ มันจะไม่ได้ยินเสียง ตอนแรกจะรู้สึกว่าได้ยิน แต่ไม่สนใจ พอหนัก ๆ เข้ามันละเอียดลงไปหน่อยหนึ่ง เสียงมันจะไม่ได้ยินเลย จิตที่อยู่ในอัปปนาสมาธิลึก หรือฌานที่ ๔ นี่ใครมาปลุกก็ไม่ตื่น ฟ้าผ่าลงมาก็ไม่รู้เรื่อง

ไปกราบหลวงปู่เสาร์ เดินทางไปพบหลวงปู่เสาร์เมื่ออายุ ๑๗ ปี ก็เลยเก็บเอาปัญหานั้นไว้ในใจตลอดมาจนกระทั่งได้ไปพบหลวงปู่เสาร์ พอไปกราบหลวงปู่เสาร์ อาจารย์ที่เตะหลวงพ่อก็ไปด้วย พอไปกราบแล้ว ท่านก็ปรารภขึ้นมาว่า *"เออ... คนที่ปฏิบัติสมาธินี้ ถ้าจิตอยู่ในสมาธิละเอียด ถึงอัปปนาสมาธิ ฟ้าผ่าลงมามันก็ไม่รู้เรื่อง จับไปถ่วงน้ำก็ไม่สำลักน้ำตาย โยนเข้ากองไฟก็ไม่รู้ตัว"* เอ้อ!... เราก็ได้ความภูมิใจ พอกลับไปถึงกุฏิ อาจารย์ท่านก็ว่า "เอ้อ! ที่เจ้าว่าเวลาเจ้ารู้สึกว่าความรู้สึกเมื่อยมันไม่มี แม้แต่ร่างกายมันก็ไม่มี แล้วจะเอาอะไรมาเมื่อย"

สามเณรปาฏิโมกข์

• หลวงพ่อท่องปาฏิโมกข์ได้ตั้งแต่เป็นเณร •

หลวงพ่อท่องปาฏิโมกข์ได้ตั้งแต่เป็นเณร... แต่เป็นเณรยังไม่คล่องเท่าไร ได้กระท่อนกระแท่น แต่เมื่อเป็นพระเรามีหน้าที่ต้องสวดจึงต้องท่อง ได้แต่พรรษาแรก ...เป็นผู้สวดปาฏิโมกข์เกือบจะทุกวันพระ เพราะอยู่บ้านนอกมันหาพระสวดปาฏิโมกข์ยาก หลวงพ่อท่องปาฏิโมกข์จริง ๆ อยู่ ๑๕ วัน ท่องเสร็จแล้วก็ไปซ้อมกับครูบาอาจารย์ที่ท่านชำนาญ ตอนนั้นหลวงตาพรเป็นคนสอนท่อง

เณรนักเทศน์

• เราเป็นเณรนั่งหลับตาก็ฟัดจ้อย ๆ ๆ ๆ •

สมัยหลวงพ่อเป็นเณรอยู่อุบลฯ วัดบูรพาราม มีผู้มานิมนต์พระไปงานบุญ ๙ รูป สมัยก่อนพระแต่ละวัดมีน้อย จึงจัดเณร (พุธ) ห้อยต่อท้ายไปด้วยเพราะเราตัวใหญ่กว่าเพื่อน เจ้าภาพเห็นเณรก็ไม่ค่อยพอใจ บ่นว่า "ไม่ได้นิมนต์เณร เอาเณรมาทำไม" จึงเกิดมานะขึ้นมาว่า *"เณรมันจะไม่เก่งสักทีหรือ"* จากนั้นก็อุตสาหะท่องกลอนเทศน์จนจับใจ

ภายหลังมาพอไปบ้านที่เขามานิมนต์ หลวงตาพรท่านถูกทักท้วงอย่างนั้น ใครมานิมนต์ท่านก็ถาม *"พระไม่พอเอาเณรไปด้วยได้ไหม"* "ก็ได้ แล้วแต่ครูบาอาจารย์จะจัด" หลวงตาพรท่านเทศน์ไม่ค่อยเก่ง พอไปงานไหนที่เขานิมนต์เทศน์ ท่านก็ว่า *"ให้เณรพุธเทศน์"* พอมีคนมานิมนต์เทศน์ก็บอกว่า *"เณรเทศน์แทนที"* ก็เตรียมเทศน์ ไม่ได้ถือหนังสือใบลานมาด้วย ท่านก็ไล่ให้ไปเอา ก็เฉย ท่านก็บอกให้ไปเอาหนังสือมา ก็ไปเอาหนังสือใบลานมา แต่ไม่ได้เปิดดู เพราะท่องได้ขึ้นใจหมดแล้ว เทศน์นั่งหลับตาฟัดจ้อย ๆ ๆ ๆ *"โอ้ ! เณรนี้ทำไมเทศน์เก่งนัก"* ทีหลังใครนิมนต์เทศน์ *"เอาเณรพุธไปเทศน์ด้วยเด้อ"* เป็นการเทศน์ปากเปล่าครั้งแรก ขณะนั้นเราสอบนักธรรมโทได้แล้ว

เรื่องที่เทศน์ท่องมาจากหนังสือ **ชินวรเทศนา*** (แต่งโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์) มี ๕๐ กัณฑ์ ท่องได้เกือบหมด (หลวงพ่อท่องให้ฟังอย่างยืดยาวเป็นภาษาบาลี มีใจความแปลว่า.. ความตายไม่มีอะไรที่จะต้านทาน) นี่มันเป็นนักเทศน์มานี่สงสัยเพราะท่องกลอนเทศน์นั้น แต่เทศน์ไปอย่างนกแก้วนกขุนทอง มาตอนหลังนี่พอมาปฏิบัติพอเข้าใจเรื่องธรรมะบ้างนี่ ส่วนใหญ่ไม่เอาแล้วตำรา อะไรที่

**พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์*
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าองค์ที่ ๑๑

มันเกิดขึ้นมาก็เอามันเลย

สมัยเด็ก ๆ เวลาอาจารย์เทศน์ ฟังผ่านหู พอท่านเทศน์เสร็จจำได้หมด พูดได้เป็นฉาก ๆ เรียนหนังสือวิชาย่อความได้คะแนนเต็มเป็นที่ ๑ ทุกที หลวงพ่อจะถนัดเทศน์ปฏิภาณ คือ ไม่ต้องถือหนังสือ

ทำบุญกับเณรน้อย

• หากต้นใหญ่ตายไปใครจะบำรุงรักษาต้นเล็กต้นน้อย •

ทำบุญกับเณรน้อยน่าจะได้บุญมาก เพราะเณรไม่ค่อยมีใครสนใจจะทำบุญให้ ได้อะไรมานิดหน่อยก็ดีใจมาก **ถ้าเราจะเลือกทำบุญเฉพาะกับพระอริยะ ก็ต้องนึกเสมอว่ากว่าท่านจะได้เป็นพระอริยะท่านต้องผ่านชีวิตเณรน้อยมาก่อน**...ตอนเป็นเณรก็ได้อาศัยพระผู้ใหญ่ สรุปแล้วก็คือพระใหญ่เลี้ยงเณรน้อย เหมือนต้นไม้ใหญ่คอยให้ร่มให้อาหารต้นไม้เล็ก ๆ ถ้าเรามัวแต่มองหาต้นไม้ใหญ่ที่มีกิ่งก้านสาขา มีดอก มีผล แล้วไม่ใส่ใจต้นเล็กต้นน้อย เบี้ย กล้า หากต้นใหญ่ตายไปใครจะบำรุงรักษาต้นเล็กต้นน้อย ถ้าเราไม่ช่วยกันบำรุงมันก็เจริญเติบโตไม่ได้ อย่าดูถูกเณรน้อย

เจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ วัดบรมนิวาสฯ ได้จับเด็ก ๆ มาบวชเณร แล้วให้มีโอกาสได้ร่ำได้เรียนเป็นร้อย ๆ องค์ มีคนมาทักว่าลูกศิษย์เจ้าคุณมีแต่หัวขี้กลาก กินข้าวเย็น ท่านย้อนว่า *"อย่าไปว่ามันอีกหน่อยพวกหัวขี้กลากพวกนี้แหละมันจะค้ำจุนพระศาสนา"* แล้วก็เป็นจริงอย่างที่ท่านว่า เพราะในภายหลัง

หลวงพ่อกราบนมัสการพระธรรมบัณฑิต วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (สนั่น จนฺทปชฺโชโต) วัดนรนาถสุนทริการาม
สรงน้ำให้หลวงพ่อในวันครบรอบวันเกิดที่วัดวะภูแก้ว

ในบรรดาเณรที่ท่านชุบเลี้ยงไว้ ได้เป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่หลายองค์เช่น **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เจ้าคุณธรรมบัณฑิต สมเด็จพระมหามุนีวงศ์** วัดนรนาถสุนทริการาม

สมัยก่อนเขาดูถูกพระสายป่า

• ญาคูเอ๊ย! พาลูกพาเมียไปสร้างบ้านสร้างเมืองที่ไหนหนอ •

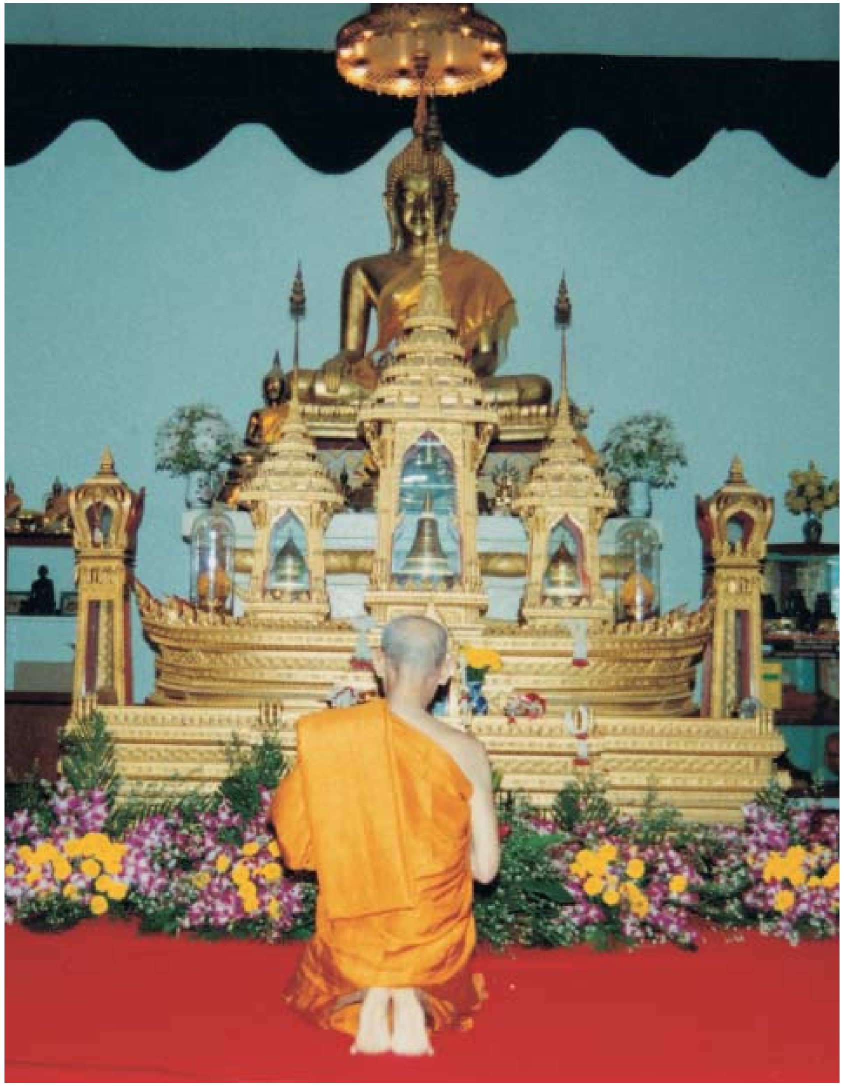
หลวงพ่ออดที่จะนึกถึงสมัยที่เป็นสามเณรเดินตามหลังครูบาอาจารย์ไม่ได้ ใส่ผ้าจีวรดำ ๆ เดินผ่านหน้าชาวบ้านหรือพระสงฆ์ทั่ว ๆ ไปนี้ เขาจะถุยน้ำลายขากใส่ บางทีถ้ามีแม่ชีเดินตามหลังไปด้วย เราจะได้ยินเสียงตะโกนมาเข้าหู *"ญาคูเอ๊ย! พาลูกพาเมียไปสร้างบ้านสร้างเมืองที่ไหนหนอ"* เขาว่าอย่างนี้ มาบัดนี้สิ่งที่เขาเกลียดมากที่สุดถึงกับถุยน้ำลาย เขามาแย่งเอาของเราไปห่มหมด ทำไม เพราะว่าสีผ้าชนิดนี้ลูกศิษย์สายอาจารย์เสาร์ อาจารย์มั่นเคยนุ่งห่มมาแล้ว พอลูกศิษย์สายอาจารย์เสาร์ อาจารย์มั่น มีชื่อเสียงโด่งดังมีคนนิยมชมชอบ ผ้าจีวรสีดำก็เลยเป็นสินค้าที่สนใจของคนทั่ว ๆ ไป บางทีพอมีใครถามเป็นลูกศิษย์สายไหน? สายพระอาจารย์มั่น เดี๋ยวนี้มีแต่ลูกศิษย์อาจารย์มั่นเต็มบ้านเต็มเมือง เมื่อลองมาพิจารณากันดูแล้ว ขอพูดสรุป ๆ ลงไปสั้น ๆ ว่า ถ้าใครตั้งใจปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์จริง ๆ อย่าไปสนใจกับใครทั้งนั้น หลักฐานและเหตุผลต่าง ๆ เราได้ข้อมูลมาจากครูบาอาจารย์ของเราแล้ว เมื่อก่อนนี้ครูบาอาจารย์ของเรานี้ไปที่ไหน ๆ มีแต่เขาว่า พวกนี้น่ะใจแคบเห็นแก่ตัวตัดช่องน้อยเอาแต่ตัวรอดคนเดียว เอ้า! ในขณะที่ใครยังมองไม่เห็นคุณค่า ท่านก็ต้องเก็บสมบัติท่านเอาไว้ ทีนี้พอเกิดมีคนสนใจ ท่านก็เอาออกมาจ่าย พอจ่ายออกมาแล้วมันก็ได้ผล ทำให้มีคนปฏิบัติธรรมกว้างขวางออกไป

ให้ทานหมาขี้เรื้อน

• จึงเอามือล้วงให้อาเจียนออกมา ให้หมาได้กิน •

สมัยที่หลวงพ่อเป็นเณรอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี วันหนึ่งเพิ่งฉันเสร็จกำลังจะไปล้างบาตรเหลือบไปเห็นหมาขี้เรื้อนหิวโซ เดินโซซัดโซเซใกล้จะหมดแรงเต็มที เกิดความสงสารจับใจมองดูข้าวในบาตรก็ฉันเกลี้ยง เพราะครูบาอาจารย์สอนไว้ว่าเป็นธรรมเนียมพระธุดงค์จะฉันให้หมดบาตรเสมอ ไม่ให้กินทิ้งกินขว้าง มองหาอาหารรอบทิศก็ไม่มีอะไรพอประทังความหิวของหมาน้อยได้ เจ้าหมาที่น่าสงสารก็ใกล้จะหมดแรง เมื่อหมดหนทางก็นึกได้ อาหารเพิ่งฉันใหม่ ๆ พอจะเรียกคืนมาให้เจ้าหมาน้อยได้ จึงเอามือล้วงคอให้อาเจียนออกมา หมาตัวนั้นคลานมาฟุบตรงเศษอาหารจากลำคอของเราพอดี มันได้กินอาหารนั้นจนมีกำลังขึ้น เราก็เรียกอาหารใหม่ออกมาจนหมดท้องจนอาหารเก่าเริ่มระบายออกมาด้วย พอเห็นสุนัขมีแรงก็หยุด เจ้าหมาตัวนั้นได้แรงขนาดวิ่งเหยาะ ๆ ตามเราได้

จากนั้นมาลาภสักการะในเรื่องอาหารการกินนี่มีมากเสียจนเขาบังคับให้กิน บางรายทำอาหารประณีตมาถวาย เห็นเราไม่แตะต้องเลย ก็กลับไปนอนร้องไห้ (เขามาเล่าให้หลวงพ่อฟังเอง) หลวงพ่อจึงต้องพยายามฉันให้เขาทุกครั้งเพื่อรักษาน้ำใจ

เป็นเณรชอบสาวชื่อ “ประยูร”

• เลยเอาชื่อมันมาบริกรรมภาวนาซะเลย •

สมัยเป็นเณรอยู่เมืองอุบลฯ นี่ หลวงตาพรท่านสอนให้นั่งบริกรรมทุกวัน ท่านให้ท่อง พุทโธ ๆ ในช่วงนั้นจิตมันชอบสาวอยู่คนหนึ่ง ชื่อมันว่า ประยูร เราภาวนา พุทโธ มันทิ้งพุทโธปั๊บมันก็ท่องว่า ประยูร ๆ จะตายเพราะยายประยูรนี้ละ เลยเอาชื่อมันมาบริกรรมภาวนาซะเลย มันติดอยู่ดังเดิมแล้ว เราภาวนาทุกวัน ทีนี้เวลาจิตมันอยู่คงที่แล้วคำว่าประยูรมันก็หายไป หนัก ๆ เข้าร่างกายตัวตนของเรามันก็หายไป พอจิตสงบ เกิดนิมิตภาพแม่ประยูรปรากฏขึ้น พิจารณาว่าผมสวย ผมก็ร่วงหลุดลงมา ว่าตาสวย ตาก็หลุดออกมา นึกว่าคนสวยนี่แม้แต่กระดูกก็ยังสวย กระดูกก็ร่วงหล่นสูญสลายไปกับแผ่นดิน พอตื่นจากสมาธิร่างกายตัวตนของเธอก็หายไปแล้ว ชื่อของเธอก็หายไปแล้ว มันก็หายไปหมดแล้ว

ฝึกหัดนิสัยจากครูบาอาจารย์

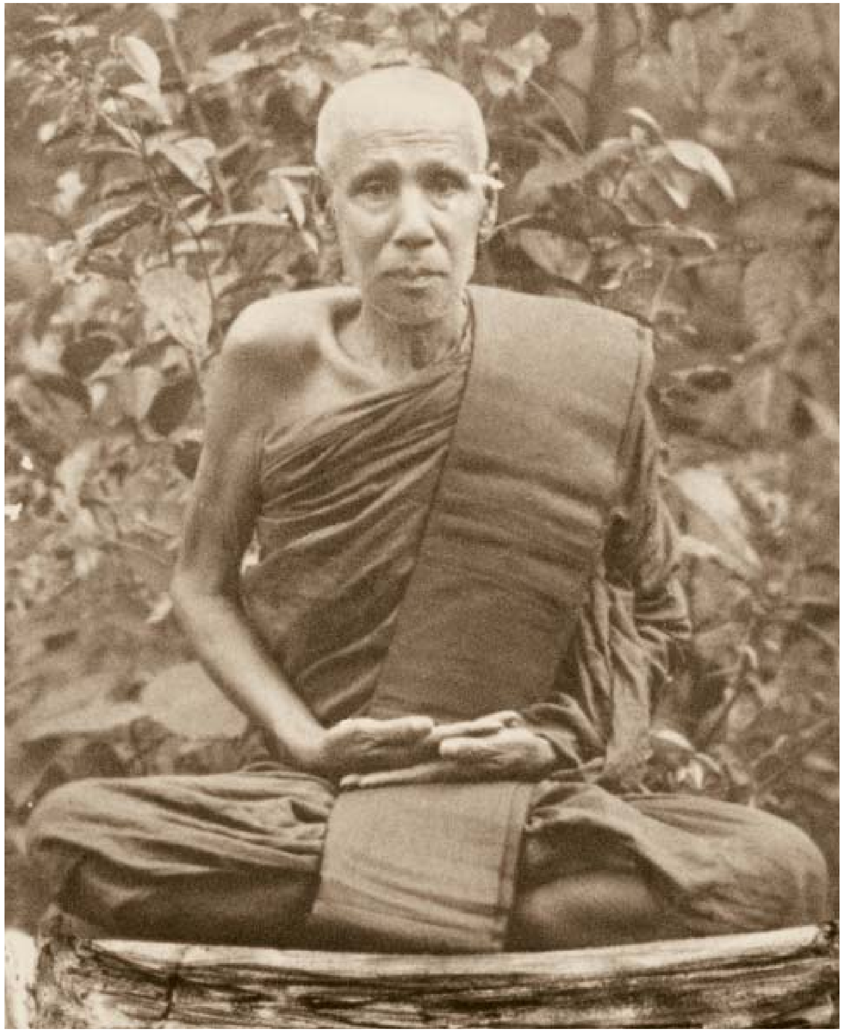
• การกราบพระเป็นสิ่งที่ครูบาอาจารย์ของเรานี้ถือเคร่งครัดนัก •

เราจะได้เครื่องวัดว่าความประพฤติของเราในปัจจุบันนี้มันไม่ย่อหย่อนหรือว่ามันตึงขึ้น เท่าที่สังเกตโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว บรรดาพระภิกษุสามเณรที่อุปสมบทมาอายุพรรษายังไม่ครบ ๕ ระเบียบวินัยยังไม่รู้การแสดงอาบัติก็ยังว่าไม่ถูก แล้วก็เที่ยวสะพายบาตรเดินธุดงค์จากเหนือไปใต้ จากใต้ไปเหนือ ในฐานะที่เรายังไม่เข้าใจระเบียบวินัยเพียงพอ ไม่ได้ฝึกหัดนิสัยจากครูบาอาจารย์ เราก็นำลัทธิการปฏิบัติผิด ๆ ไปให้ชาวบ้านทั้งหลายเขาเข้าใจว่าเราเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แท้ที่จริงแล้วเรายังไม่ได้ฝึกฝนอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกราบพระเป็นสิ่งที่ครูบาอาจารย์ของเรานี้ถือเคร่งครัดนัก ท่านจะต้องฝึกสอนให้กราบให้ไหว้ให้ถูกต้องตามระเบียบเบญจางคประดิษฐ์ โดยเอาหัวเข่ากับข้อศอกต่อกัน วางมือลงราบกับพื้นนิ้วมือไม่ถ่าง เว้นระยะพอห่างพอหน้าผากลงได้ ระหว่างคิ้วกับหัวแม่มือจรดกัน ทำหลังให้ตรง ไม่ทำโก้งโค้งแสดงกิริยามารยาทอันเรียบร้อยงดงาม อันนี้เป็นวิธีกราบของครูบาอาจารย์ของเราถือนัก

มาสมัยปัจจุบันนี้ เท่าที่ชำเลืองดูแล้ว การกราบการไหว้นี้ห่างไกลจากครูบาอาจารย์เหลือเกิน สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ก็ไม่น่าจะนำมาพูด แต่ว่าโอกาสนี้เราจะมาประชุมกันมาก ๆ เผื่อหากว่ามันจะเป็นประโยชน์แก่หมู่คณะของเราบ้าง ถ้าหากใครจะนึกว่าเป็นเรื่องประจานต่อหน้าธารกำนัลก็ไม่ควรอาย เพราะเราหวังดีต่อกัน เผื่อมันจะได้เป็นประโยชน์แก่ญาติโยมผู้มาฟังเทศน์ฟังธรรมกันบ้าง

• วินัยเรื่องการรับประเคน •

อันดับต่อไปก็คือการว่าอักขระฐานกรณ์ให้ถูกต้องตามอักขระภาษาบาลีให้ถูกต้องตามสำเนียงมคธภาษา แล้วรอง ๆ ลงไปก็เรื่องระเบียบวินัยเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับการรับประเคนสิ่งของ ของอันใดที่เป็นยาวกาลิก ยามกาลิก สัตตาหกาลิก ยาวชีวิก ให้รู้จักระเบียบวินัยในการใช้และปฏิบัติให้ถูกต้อง

หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล อาจารย์สอนภาวนาของหลวงพ่อ (ภาพนี้หลวงพ่อวางไว้บูชาบนหัวที่นอน)

ยาวกาลิก คือ ของที่รับประเคนมีพวกอาหารต่าง ๆ เป็นต้น ฉันได้ตั้งแต่อรุณขึ้นมา คือหมายความว่าสว่างพอที่จะมองออกว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง หรือมองดูลายมือได้อย่างชัดเจน อาหารประเภทที่เป็นยาวกาลิกนี้ฉันได้ตั้งแต่เช้าถึงเที่ยง

ยามกาลิก คือ ของที่รับประเคนแล้วฉันได้ตลอดยามมีพวกน้ำกล้วย น้ำฝรั่งและน้ำผลไม้ต่าง ๆ ที่มีผลไม่ใหญ่ไม่โตไปกว่าผลมะตูม สามารถนำผลไม้ชนิดนั้น ๆ มาคั้น กรองด้วยผ้าขาวบางประมาณ ๓ ครั้งเป็นอย่างน้อย ยามกาลิกนี้รับประเคนแล้วฉันได้ตั้งแต่เช้าจนถึงก่อนอรุณขึ้นมาใหม่ (วันหนึ่งกับคืนหนึ่ง)

สัตตาหกาลิก คือ ของที่รับประเคนแล้วฉันได้ ๗ วันมี เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย น้ำตาล

ยาวชีวิก คือ ของที่รับประเคนแล้วฉันได้ตลอดเพราะจัดเป็นจำพวกยารักษาโรคไม่มีกำหนดเวล่ำเวลา เช่น สมอ มะขามป้อม กระเทียม รากไม้ เกลือ หรือยารักษาโรคชนิดอื่น ๆ

อติเรกลาภผลอันใดที่มันเกิดขึ้นมา ครูบาอาจารย์ท่านเคยเฉลี่ยแจกแบ่งสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรไม่ขาดตกบกพร่อง เพราะเราถือว่าเป็นสมณศากยบุตรด้วยกัน

สมัยเมื่อก่อนอยู่กับครูบาอาจารย์ ข้อวัตรปฏิบัตินี่เคร่งครัด แต่มาสมัยปัจจุบันนี้มันเปลี่ยนแปลงไป เมื่อก่อนนี้เราอยู่ในวัด เรายึดอยู่ในกฎกติกาของวัดเท่านั้น รองจากวินัยที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ให้ปฏิบัติตามจารีตประเพณี วัฒนธรรมนอกวัดนี้เราจะไม่เอามาขัดแย้งกับมติของครูบาอาจารย์ **สมัยนั้นครูบาอาจารย์พูดแล้ว พูดคำไหนเป็นคำนั้น ไปฝ่าฝืนไม่ได้** มาในสมัยปัจจุบันนี้ ถ้าสมมติว่าวัดเราควรจะเป็นอย่างนี้ ๆ ๆ จะไปทำอย่างนั้น ๆ ไม่ได้ เขาจะบอกว่าอย่างวัดอื่นเขายังทำได้

หลวงปู่เสาร์ อาจารย์สอนภาวนาของหลวงพ่อ

• ลักษณะจิตเยือกเย็น มีพรหมวิหาร ทำจิตดุจแผ่นดิน •

ท่านเกิดที่บ้านข่าโคม ตำบลหนองขอน อำเภอเมือง (ปัจจุบันอำเภอเขื่องใน) จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๔๐๒ ท่านเป็นพระคณาจารย์ใหญ่ของพระกรรมฐานทั้งหมด

ท่านอุปสมบทที่วัดใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาได้เป็นเจ้าอาวาสวัดใต้ และได้ญัตติเป็นพระธรรมยุตที่วัดศรีทอง (วัดศรีอุบลรัตนาราม) มีพระครูทา โชติปาโล เป็นพระอุปัชฌาย์ เจ้าอธิการสีทา ชยเสโน เป็นพระกรรมวาจารย์ ภายหลังมาอยู่วัดเลียบและเปิดสำนักปฏิบัติธรรมขึ้น ณ วัดเลียบ ลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงของท่านคือพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ท่านได้มรณภาพในอิริยาบถขณะกราบครั้งที่ ๓ ในอุโบสถวัดอำมาตยาราม อำเภอวรรณไวทยากรณ์ นครจำปาศักดิ์ ประเทศลาว เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๔ ตรงกับ วันจันทร์ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๓ ปีมะโรง เชิญศพมา ณ วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทำพิธีเผาในเดือนเมษายน ๒๔๘๖ สิริอายุ ๘๒ ปี ๓ เดือน ๑ วัน

นิสัยท่านอาจารย์เสาร์ นิสัยชอบก่อสร้าง ชอบปลูกพริกหมากไม้ ลักษณะจิตเยือกเย็น มีพรหมวิหาร ทำจิตดุจแผ่นดิน มีเมตตาเป็นสาธารณะ เป็นคนพูดน้อย ยกจิตขึ้นสู่องค์เมตตาสุกใสรุ่งเรือง เป็นคน

เอื้อเฟื้อในพระวินัย ทำความเพียรเป็นกลางไม่ยิ่งหย่อน พิจารณาถึงขั้นภูมิธรรมละเอียดมาก ท่านบอกให้เราภาวนาเปลี่ยนอารมณ์แก้อาพาธได้

อยู่ข้างนอกวุ่นวาย เข้าไปหาท่านจิตสงบดี เป็นอัศจรรย์ปาฏิหาริย์หลายอย่าง จิตของท่านชอบสันโดษ ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง หมากไม่กินบุหรี่ไม่สูบ ท่านแดดัง (พระครูทา โชติปาโล) เป็นอุปัชฌายะ เดินจงกรมภาวนาเสมอไม่ละกาล น้ำใจดี ไม่เคยโกรธขึ้งให้พระเณรอุบาสกอุบาสิกา มักจะวางสังฆทานอุทิศในสงฆ์สันนิบาต แก้วิปัสสนูฯแก่สานุศิษย์ได้ อำนาจวางจริตเฉย ๆ เรื่อย ๆ ชอบดูตำราเรื่องพระพุทธเจ้า รูปร่างใหญ่ สันทัด เป็นมหานิกาย ๑๐ พรรษา จึงมาญัตติเป็นธรรมยุตฯ รักเด็ก เป็นคนภูมิใหญ่กว้างขวาง ยินดีทั้งปริยัติปฏิบัติ ลักษณะเป็นคนโบราณพร้อมทั้งกาย วาจา ใจเป็นโบราณทั้งสิ้น ไม่เห่อตามลาภยศสรรเสริญ อาหารชอบเห็ด ผลไม้ต่าง ๆ ชอบน้ำผึ้ง

• ฉันเห็ดเบื่อ •

หลวงปู่เสาร์นี่ เห็ดมันเกิดขึ้นตามวัด บอกเณรไปเก็บ เณรเก็บเห็ดอันนี้ไปหมกไฟให้กิน เณรก็ไปเก็บได้ประมาณเต็มถ้วยก๋วยเตี๋ยวหนึ่ง เอามาห่อหมกเสร็จแล้วก็ไปถวายหลวงปู่ หลวงปู่ก็ฉันจนหมด ทีนี้ไอ้เราพวกเณรนี่ก็ทำห่อหมก เณร ๕-๖ องค์ตักแจกกันคนละช้อน ๆ ๆ ฉันอาหารยังไม่ทันอิ่มเลย สลบเหมือดทั้ง ๖ องค์ ทีนี่ อุ๊ย! เณรเป็นอะไร ๆ ถามมันดูซิว่ามันเป็นอะไร เณรก็กินเห็ดเบื่อ รู้ว่าเห็ดเบื่อทำไมถึงไปกินล่ะ ท่านอาจารย์พากิน ข้าไม่ได้กินเห็ดเบื่อ ถ้าข้ากินเห็ดเบื่อข้าก็เมาตายสิ หลวงปู่เสาร์ฉันเป็นชามนั่งยิ้มเฉย แต่เณรฉันคนละช้อนฉันข้าวยังไม่อิ่มเลยสลบเหมือดไปเลย อันนี้จิตของเรานี่มันปรุงแต่งได้ จะให้มันแพ้หรือมันชนะมันก็ทำได้

หลวงปู่เสาร์แก้สัญญาวิปลาสให้หลวงปู่มั่น

• แก้สัญญาวิปลาสจนสำเร็จเป็นอัศจรรย์ •

ท่านอาจารย์เสาร์ มีเมตตาแก่สัตว์เป็นมหากรุณาอย่างยิ่ง วางเป็นกลาง เยือกเย็นที่สุด เมตตาของท่านสดใส เห็นปาฏิหาริย์ของท่านสมัยขุนบำรุงบริจาคที่ดินและไม้ทำสำนักแม่ขาวสาริกา วัดสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

แก้สัญญาวิปลาสท่านอาจารย์มั่นกับท่านเจ้าคุณหนูวัดสระปทุมในสมัยนั้น จนสำเร็จเป็นอัศจรรย์ เรียกว่าเป็นพ่อพระกรรมฐานภาคอีสาน นี้ท่านอาจารย์เสาร์เล่าให้ฟัง สมัยที่เรา (หลวงปู่หลุย) อยู่กับท่านเดินธุดงค์ไปด้วย ท่านปรารถนาเป็นพระปัจเจก กับปรารถนาเป็นสาวกสำเร็จอรหันต์ในศาสนาสมณโคดมพุทธเจ้าของเรา ท่านอาจารย์มั่นเคารพท่านอาจารย์เสาร์มากที่สุด เพราะเป็นเณรของท่านมาแต่ก่อน ท่านมักเรียกท่านอาจารย์มั่นเป็นสรรพนามว่า “เจ้า ๆ ข้อย ๆ”

(คัดมาจากหนังสือประวัติหลวงปู่หลุย จนฺทสาโร)

• นั่งสมาธิตัวลอยขึ้น...ลืมตาขึ้นดูตกลงมาก้นกระแทกกับพื้นอย่างแรง •

ท่านพระอาจารย์มั่นเล่าว่า นิสัยของท่านพระอาจารย์เสาร์เป็นไปอย่างเรียบ ๆ และเยือกเย็นน่าเลื่อมใสมาก ที่มีแปลกอยู่บ้างก็เวลาท่านเข้าที่นั่งสมาธิตัวของท่านชอบลอยขึ้นเสมอ บางครั้งตัวท่านลอยขึ้นไปจนผิดสังเกต เวลาท่านนั่งสมาธิอยู่ ท่านเองเกิดความแปลกใจในขณะนั้นว่า *“ตัวเราถ้าจะลอยขึ้นจากพื้นแน่ ๆ”* เลยลืมตาขึ้นดูตัวเอง ขณะนั้นจิตท่านถอนออกจากสมาธิพอดี เพราะพะวักพะวงกับเรื่องตัวลอย ท่านเลยตกลงมาก้นกระแทกกับพื้นอย่างแรง ต้องเจ็บเอวอยู่หลายวัน ความจริงตัวท่านลอยขึ้นจากพื้นจริง ๆ สูงประมาณ ๑ เมตร ขณะที่ท่านลืมตาดูตัวเองนั้น จิตท่านถอนออกจากสมาธิ จึงไม่มีสติพอยับยั้งไว้บ้าง จึงทำให้ท่านตกลงสู่พื้นอย่างแรง เช่นเดียวกับสิ่งต่าง ๆ ตกลงจากที่สูง ในคราวต่อไปเวลาท่านนั่งสมาธิ พอรู้สึกว่าตัวท่านลอยขึ้นจากพื้น ท่านพยายามทำสติให้อยู่ในองค์ของสมาธิแล้วค่อย ๆ ลืมตาขึ้นดูตัวเอง ก็ประจักษ์ว่าตัวท่านลอยขึ้นจริง ๆ แต่ไม่ได้ตกลงสู่พื้นเหมือนคราวแรก เพราะท่านมิได้ปราศจากสติและคอยประคองใจให้อยู่ในองค์สมาธิ ท่านจึงรู้เรื่องของท่านได้ดี ท่านเป็นคนละเอียดถี่ถ้วนอยู่มาก แม้จะเห็นด้วยตาแล้วท่านยังไม่แน่ใจ ต้องเอาวัตถุชิ้นเล็ก ๆ ขึ้นไปเหน็บไว้บนหญ้าหลังกุฏิ แล้วกลับมาทำสมาธิอีก พอจิตสงบและตัวเริ่มลอยขึ้นไปอีก ท่านพยายามประคองจิตให้มั่นอยู่ในสมาธิ เพื่อตัวจะได้ลอยขึ้นไปจนถึงวัตถุเครื่องหมายที่ท่านนำขึ้นไปเหน็บไว้ แล้วค่อย ๆ เอื้อมมือจับด้วยความมีสติ แล้วนำวัตถุนั้นลงมาโดยทางสมาธิภาวนา คือพอหยิบได้วัตถุนั้นแล้วก็ค่อย ๆ ถอนจิตออกจากสมาธิ เพื่อกายจะได้ค่อย ๆ ลงมาถึงพื้นอย่างปลอดภัย แต่ไม่ถึงกับให้จิตถอนออกจากสมาธิจริง ๆ เมื่อได้ทดลองจนเป็นที่แน่ใจแล้ว ท่านจึงเชื่อตัวเองว่า ตัวท่านลอยขึ้นได้จริงในเวลาเข้าสมาธิในบางครั้ง แต่มิได้ลอยขึ้นเสมอไป นี้เป็นจริตนิสัยแห่งจิตของท่านพระอาจารย์เสาร์ รู้สึกผิดกับนิสัยของท่านพระอาจารย์มั่นอยู่มากในปฏิปทาทางใจ

จิตของท่านพระอาจารย์เสาร์เป็นไปอย่างเรียบ ๆ สงบเย็นโดยสม่ำเสมอ นับแต่ขั้นเริ่มแรกจนถึงสุดท้ายปลายแดนแห่งปฏิปทาของท่าน ไม่ค่อยล่อแหลมต่ออันตราย และไม่ค่อยมีอุบายต่าง ๆ และความรู้แปลก ๆ เหมือนจิตท่านพระอาจารย์มั่น

(คัดมาจากหนังสือ ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต)

หลวงปู่เสาร์เคยปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

• เวลาเร่งความเพียรใจรู้สึกประหวัด ๆ ถึงความปรารถนาเดิม •

ท่านพระอาจารย์มั่นเล่าว่า ท่านพระอาจารย์เสาร์เดิมท่านปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เวลาออกบำเพ็ญพอเร่งความเพียรเข้ามาก ๆ ใจรู้สึกประหวัด ๆ ถึงความปรารถนาเดิม เพื่อความเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าแสดงออกเป็นเชิงอาลัยเสียดาย ยังไม่อยากไปนิพพาน ท่านเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อความเพียรเพื่อความรู้แจ้งซึ่งพระนิพพานในชาติปัจจุบันนี้ ท่านเลยอธิษฐานของดจากความปรารถนานั้น และขอประมวลมาเพื่อความรู้แจ้งซึ่งพระนิพพานในชาตินี้ ไม่ขอเกิดมารับความทุกข์ทรมานในภพชาติต่าง ๆ อีกต่อไป พอท่านปล่อยวางความปรารถนาเดิมแล้ว การบำเพ็ญเพียรรู้สึกสะดวกแลเห็นผลไปโดยลำดับ ไม่มี

อารมณ์เครื่องเกาะเกี่ยวเหมือนแต่ก่อน สุดท้ายท่านก็บรรลุถึงแดนแห่งความเกษมดังใจหมาย แต่การแนะนำสั่งสอนผู้อื่น ท่านไม่ค่อยมีความรู้แตกฉานกว้างขวางนัก ทั้งนี้อาจจะเป็นไปตามภูมินิสัยเดิมของท่านที่มุ่งเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งตรัสรู้เองชอบ แต่ไม่สนใจสั่งสอนใครก็ได้ อีกประการหนึ่ง ที่ท่านกลับความปรารถนาได้สำเร็จตามใจนั้น คงอยู่ในขั้นพอแก้ไขได้ ซึ่งยังไม่สมบูรณ์เต็มภูมิแท้

หลวงปู่เสาร์เป็นคนพูดน้อย

• เราเกิดเป็นมนุษย์ มีความสูงศักดิ์มาก แต่อย่านำเรื่องของสัตว์มาประพฤติ •

เวลาท่านพระอาจารย์มั่นออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานทางภาคอีสาน ตามจังหวัดต่าง ๆ ในระยะต้นวัย ท่านมักจะไปกับท่านพระอาจารย์เสาร์เสมอ แม้ความรู้ทางภายในจะมีแตกต่างกันบ้างตามนิสัย แต่ก็ชอบไปด้วยกัน สำหรับท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านเป็นคนไม่ชอบพูด ไม่ชอบเทศน์ ไม่ชอบมีความรู้แปลก ๆ ต่าง ๆ กวนใจเหมือนท่านพระอาจารย์มั่น เวลาจำเป็นต้องเทศน์ท่านก็เทศน์เพียงประโยคหนึ่งหรือสองเท่านั้น แล้วก็ลงธรรมาสน์ไปเสีย ประโยคธรรมที่ท่านเทศน์ซึ่งพอจับใจความได้ว่า **"ให้พากันละบาปและบำเพ็ญบุญ อย่าให้เสียชีวิตลมหายใจไปเปล่าที่ได้มีวาสนามาเกิดเป็นมนุษย์"** และ **"เราเกิดเป็นมนุษย์มีความสูงศักดิ์มาก แต่อย่านำเรื่องของสัตว์มาประพฤติ มนุษย์ของเราจะต่ำลงกว่าสัตว์ และจะเลวกว่าสัตว์อีกมาก เวลาตกนรกจะตกหลุมที่ร้อนกว่าสัตว์มากมาย อย่าพากันทำ"** แล้วก็ลงธรรมาสน์ไปกุฏิโดยไม่สนใจกับใครต่อไปอีก ปกตินิสัยของท่านเป็นคนไม่ชอบพูด พูดน้อยที่สุด ทั้งวันไม่พูดอะไรกับใครเกิน ๒-๓ ประโยค เวลานั่งก็ทนทานนั่งอยู่ได้เป็นเวลาหลาย ๆ ชั่วโมง เดินก็ทำนองเดียวกัน แต่ลักษณะท่าทางของท่านมีความสง่าผ่าเผยน่าเคารพเลื่อมใสมาก มองเห็นท่านแล้วเย็นตาเย็นใจไปหลายวัน ประชาชนและพระเณรเคารพเลื่อมใสท่านมาก ท่านมีลูกศิษย์มากมายเหมือนท่านอาจารย์มั่น

หลวงปู่เสาร์สอนทำอะไรให้เป็นเวลา

• ให้ทำวัตร นอน ๔ ทุ่ม ตื่นตี ๓ •

ท่านอาจารย์หลวงปู่เสาร์นี้ท่านเป็นสาวกแบบชนิดที่ว่าเป็นพระประเสริฐ ท่านสอนธรรมนี้ท่านไม่พูดมาก ท่านชี้บอกว่าให้ทำอย่างนั้น อย่างนี้ แต่การปฏิบัติของท่านนี้ ท่านเอาการปฏิบัติแทนการสอนด้วยปาก ผู้ที่ไปอยู่ในสำนักท่าน ก่อนอื่นท่านจะสอนให้ทำวัตร นอน ๔ ทุ่ม ตื่นตี ๓ นี้ข้อแรกต้องทำให้ได้ก่อน บ้างทีก็ลองเรียนถามท่าน หลวงปู่ทำไมสอนอย่างนี้ **การนอนเป็นเวลา ตื่นเป็นเวลา ฉันเป็นเวลา อาบน้ำ เข้าห้องน้ำเป็นเวลา มันเป็นอุบายสร้างพลังจิต แล้วทำให้เรามีความจริงใจ** ทีนี้นักปฏิบัติทั้งหลายไม่ได้ทำอย่างนี้ แม้แต่นักสะกดจิต เขาก็ยังยึดหลักอันนี้ มันมีอยู่คำหนึ่งที่หลวงพ่อไม่เคยลืมหลักปฏิบัติที่เวลาไปปฏิบัติท่าน ท่านจะพูดขึ้นมาลอย ๆ ว่า *"เวลานี้จิตข้ามันไม่สงบ มันมีแต่ความคิด"* ก็ถามว่า *"จิตมันฟุ้งซ่านหรือไงอาจารย์"* *"ถ้าให้มันหยุดนิ่งมันก็ไม่ก้าวหน้า"* กว่าจะเข้าใจความหมายของท่านก็ใช้เวลาหลายปี ท่านหมายความว่า เวลาปฏิบัติถ้าจิตมันหยุดนิ่งก็ปล่อยให้มันหยุดนิ่งไป อย่าไปรบกวนมัน ถ้าเวลามันจะคิดก็ให้มันคิดไป เราเอาสติตัวเดียวเป็นตัวตั้งเป็นตัวดี

ปฏิปทาของหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล

• ท่านสนใจเรื่องการปฏิบัติสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน โดยถ่ายเดียว •

หลวงปู่เสาร์ซึ่งเป็นอาจารย์ของหลวงปู่มั่น ออกเดินธุดงคกรรมฐาน ปักกลดอยู่ในป่า ในดง ในถ้ำ ในเขา องค์แรกของอีสานคือหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล นัยว่า ท่านออกมาบวชในพระศาสนา ท่านสนใจเรื่องการปฏิบัติสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน โดยถ่ายเดียว ซึ่งสหธรรมิกคู่หูของท่านก็คือ พระปัญญาพิศาลเถร (หนู) เป็นคนเกิดในเมืองอุบลฯ ท่านออกเดินธุดงค์ร่วมกัน หลวงปู่เสาร์ตามปกติ ท่านเป็นพระที่เทศน์ไม่เป็น แต่ปฏิบัติให้ลูกศิษย์ดูเป็นตัวอย่าง

• เดินจงกรมแข่งหลวงปู่เสาร์ •

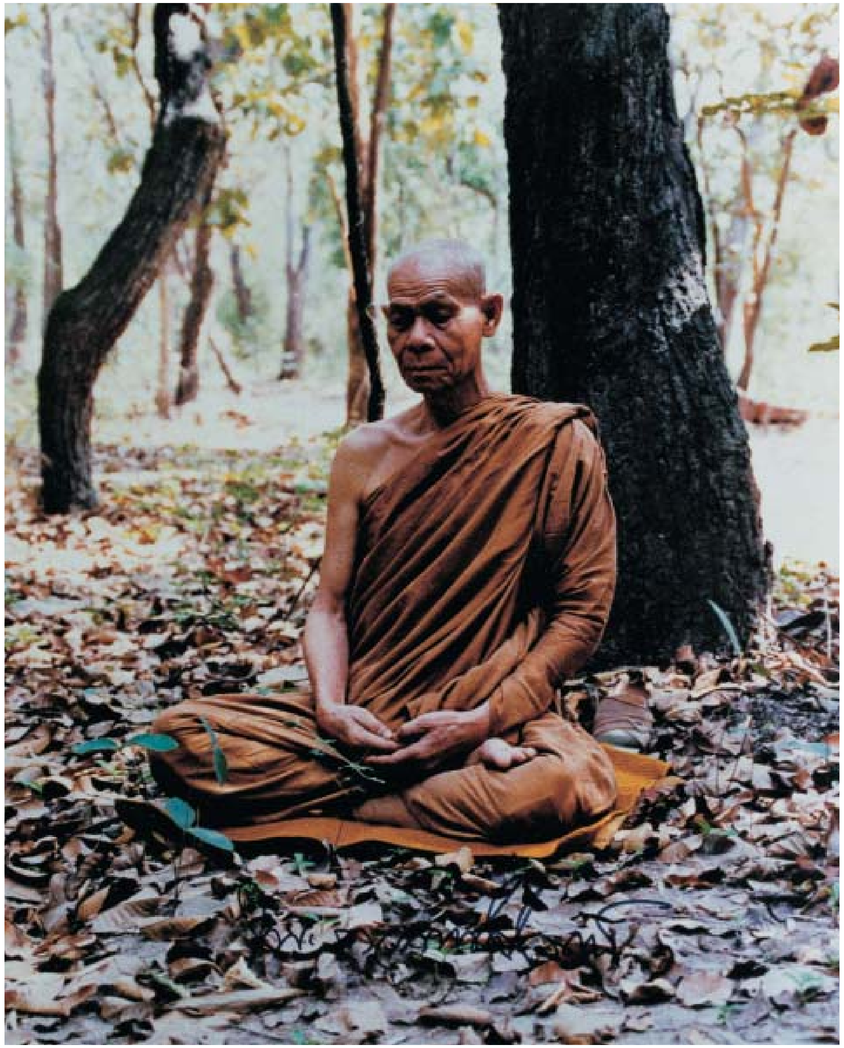
สมัยที่หลวงพ่อเป็นเณรอยู่ใกล้ ๆ ท่าน ถ้าวันไหนเราคิดว่าจะเดินจงกรมแข่งกับท่านอาจารย์ใหญ่ วันนั้นท่านจะเดินจงกรมไม่หยุด จนกว่าเราหยุดนั่นแหละท่านจึงจะหยุด ท่านจะไม่ยอมให้เราชนะท่าน เวลาท่านสอน สอนสมาธิ ถ้ามีใครถามว่า ส่วนใหญ่คนอีสานก็ถามแบบภาษาอีสาน *"อยากปฏิบัติสมาธิเฮ็ดจั๋งใด๋ญาท่าน"* "พุทโธสิ" *"ภาวนาพุทโธแล้วมันจะได้อีหยังขึ้นมา"* "อย่าถาม" *"พุทโธแปลว่าจั๋งใด๋"* "ถามไปหาสิแตกอีหยัง ยั้งว่าให้ภาวนา พุทโธ ข้าเจ้าให้พูดแค่นี้" แล้วก็ไม่มีคำอธิบาย ถ้าหากว่าใครเชื่อตามคำแนะนำของท่าน ไปตั้งใจภาวนาพุทโธ จริง ๆ ไม่เฉพาะแต่เวลาเราจะมานั่งอย่างเดียว ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ ใจนึกพุทโธไว้ให้ตลอดเวลา ไม่ต้องเลือกว่าเวลานี้เราจะภาวนาพุทโธ เวลานี้เราจะไม่ภาวนาพุทโธ ท่านสอนให้ภาวนาทุกลมหายใจ

แม้เข้าห้องน้ำก็ต้องภาวนา

• ไม่บาป ธรรมะ เป็นอกาลิโก •

บางคนก็จะไปข้องใจว่า ภาวนาพุทโธ ในห้องน้ำห้องส้วม มันจะไม่บาปหรือ ไม่บาป ธรรมะเป็นอกาลิโก ไม่เลือกกาล เลือกเวลา พระองค์เทศน์สอนไว้แล้ว ถ้ายิ่งเข้าในห้องน้ำ ห้องส้วมน่ะ ยิ่งภาวนาดี เพราะมันมีสิ่งประกอบ สิ่งที่จะทำให้เรามองเห็นสิ่งปฏิกูล น่าเกลียด โสโครก มันก็แสดงออกมาให้เราเห็น แล้วเราภาวนา พุทโธ พุทโธ แปลว่ารู้ รู้ในสิ่งที่เราทำอะไรอยู่ในขณะนั้น

ถ้าหากว่าท่านผู้ใดเชื่อในคำแนะนำของหลวงปู่ท่าน ไปภาวนาพุทโธอย่างเอาจริงเอาจัง ส่วนใหญ่จะไม่เกิน ๗ วัน บางคนเพียงครั้งเดียวจิตสงบ สว่าง รู้ ตื่น เบิกบานขึ้นมา ทีนี้เมื่อภาวนาจิตเป็นสมาธิเวลามาถามท่าน ภาวนาพุทโธแล้ว จิตของฉันนี่ตอนแรก ๆ มันมีอาการเคลิ้ม ๆ เหมือนกับจะง่วงนอน

ทีนี้มันสะลึมสะลือ เหมือนครึ่งหลับครึ่งตื่น พอเผลอ ๆ จิตมันวูบลงไปสว่างตูมขึ้นมา เหมือนกับมันมองเห็นทั่วหมดในห้อง จนตกใจว่า แสงอะไรมันมาสว่างไสว พอตกใจแล้วสมาธิถอน ลืมตาแล้วความมืดมันก็มาแทนที่ อันนี้เป็นจุดสำคัญ คือถ้าจิตของเราได้สัมผัสกับสิ่งแปลกใหม่ มันจะเกิดความตื่นตกใจหรือเกิดเอะใจขึ้นมา แต่ถ้าหากว่าเราไม่เกิดการตื่นใจหรือเกิดตกใจเกิดเอะใจ จิตของเราสามารถมีสติประคับประคองรู้อยู่โดยธรรมชาติ จิตมันก็สงบนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน มีปีติ มีความสุข

เล่าเรื่องภาวนาให้หลวงปู่เสาร์ฟัง

• ท่านบอกว่า เร่งเข้า ๆ ๆ •

เมื่อหลวงพ่อไปเล่าเรื่องภาวนาให้ท่านฟัง ถ้าสิ่งใดที่มันถูกต้อง ท่านบอกว่า เร่งเข้า ๆ ๆ แล้วจะไม่อธิบาย แต่ถ้าหากว่ามันไม่ถูกต้อง เช่น อย่างใครทำสมาธิภาวนามาแล้วมันคล้าย ๆ กับว่า พอจิตสว่างรู้เห็นนิมิตขึ้นมาแล้วก็น้อมเอานิมิตเข้ามา พอนิมิตเข้ามาถึงตัวถึงใจแล้ว มันรู้สึกว่าอึดอัดใจเหมือนหัวใจถูกบีบแล้ว สมาธิที่สว่างก็มืดไปเลย อันนี้ท่านบอกว่าอย่าทำอย่างนั้นมันไม่ถูกต้อง เมื่อเกิดนิมิตขึ้นมา ถ้าหากว่าไปเล่าให้อาจารย์องค์ใดฟัง ถ้าท่านแนะนำว่าให้น้อมให้เอานิมิตนั้นเข้ามาหาตัว อันนี้เป็นการสอนผิด แต่ถ้าว่าท่านผู้ใดพอไปบอกว่า ภาวนาเห็นนิมิตท่านแนะนำให้กำหนดรู้จิตเฉยอยู่ คล้าย ๆ กับว่าไม่สนใจกับนิมิตนั้น แล้วนิมิตนั้นจะแสดงปฏิกิริยาเปลี่ยนแปลงไปในแง่ต่าง ๆ เมื่อเรามีสติสัมปชัญญะดี มีสมาธิมั่นคง เราจะอาศัยความเปลี่ยนแปลงของมโนภาพอันเป็นของนิมิตนั้น เป็นเครื่องเตือนใจให้เรารู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา นิมิตที่เปลี่ยนแปลงเป็นปฏิภาคนิมิต ถ้าหากว่านิมิตที่ปรากฏแล้วมันหยุดนิ่ง ไม่ไหวติง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ บางทีสมาธิของเรามันแน่วแน่ ความทรงจำมันฝังลึกลงไปในส่วนลึกของจิตไปถึงจิตใต้สำนึก เมื่อออกจากที่นั่งสมาธิมาแล้ว เราไม่ได้นึกถึงเหมือนกับคล้าย ๆ มองเห็นนิมิตนั้นอยู่ นึกถึงมันก็เห็น ไม่นึกถึงมันก็เห็น มันติดตาติดใจอยู่อย่างนั้น อันนี้เรียกว่าอุคคหนิมิต

ว่ากันง่าย ๆ ถ้าจิตของเรามองเพ่งอยู่ที่ภาพนิ่ง เป็นอุคคหนิมิต ถ้าจิตเพ่งรู้ความเปลี่ยนแปลงของนิมิตนั้น เป็นปฏิภาคนิมิต อุคคหนิมิตเป็นสมาธิขั้นสมถกรรมฐาน แต่ปฏิภาคนิมิตนั้นเป็นสมาธิขั้นวิปัสสนา เพราะจิตกำหนดรู้ความเปลี่ยนแปลง อันนี้ถ้าหากว่าใครภาวนาได้นิมิตอย่างนี้ ไปเล่าให้ท่านอาจารย์เสาร์ฟัง ท่านจะบอกว่า เอ้อ! ดีแล้ว เร่งเข้า ๆ ๆ แต่ถ้าใครไปบอกว่า ในเมื่อเห็นนิมิตแล้ว ผมหรือดิฉันน้อมเข้ามาในจิตในใจ แต่ทำไมเมื่อนิมิตเข้ามาถึงจิตถึงใจแล้ว จิตที่สว่างไสวปลอดโปร่ง รู้ ตื่น เบิกบาน มันมืดมิดลงไปแล้วเหมือนกับหัวใจถูกบีบ หลังจากนั้น จิตของเราไม่เป็นตัวของตัวคล้าย ๆ กับว่าอำนาจสิ่งที่เข้ามานั้นมันครอบไปหมด ถ้าไปเล่าให้ฟังอย่างนี้ ท่านจะบอกว่าทำอย่างนั้นมันไม่ถูกต้อง เมื่อเห็นนิมิตแล้วให้กำหนดรู้เฉย ๆ อย่าน้อมเข้ามา ถ้าน้อมเข้ามาแล้ว นิมิตเข้ามาในตัว มันจะกลายเป็นการทรงวิญญาณ อันนี้เป็นเคล็ดลับในการปฏิบัติ เพราะฉะนั้น ถ้าผู้ใดมาแนะนำเราว่า ทำสมาธิแล้วให้น้อมจิตไปรับเอาอำนาจเบื้องบนหรือเห็นนิมิตแล้วให้น้อมเข้ามาในตัว อันนี้อย่าไปเอา มันไม่ถูกต้อง ในสายหลวงปู่เสาร์นี่ ท่านสอนให้ภาวนาพุทโธ

ทำไมหลวงปู่เสาร์สอนภาวนาพุทโธ

• เพราะพุทโธเป็นกริยาของใจ •

หลวงพ่อก็เลยเคยแอบถามท่านว่าทำไมจึงต้องภาวนา พุทโธ ท่านก็อธิบายให้ฟังว่าที่ให้ภาวนาพุทโธนั้น เพราะพุทโธ เป็นกิริยาของใจ ถ้าเราเขียนเป็นตัวหนังสือเราจะเขียน พ - พาน - สระ อุ - ท - ทหาร สะกด สระ โอ ตัว ธ - ธง อ่านว่า พุทโธ อันนี้เป็นเพียงแต่คำพูด เป็นชื่อของคุณธรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อจิตภาวนาพุทโธแล้วมันสงบวูบลงไปนิ่งสว่างรู้ตื่นเบิกบาน พอหลังจากคำว่า พุทโธ มันก็หายไปแล้ว ทำไมมันจึงหายไป เพราะจิตมันถึงพุทโธแล้ว จิตกลายเป็นจิตพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นคุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ เกิดขึ้นในจิตของท่านผู้ภาวนา พอหลังจากนั้นจิตของเราจะหยุดนึกคำว่าพุทโธ แล้วก็ไปนิ่ง รู้ ตื่น เบิกบาน สว่างไสว กายเบา จิตเบา กายสงบ จิตสงบ ยังแถมมีปีติ มีความสุขอย่างบอกไม่ถูก อันนี้มันเป็นพุทธะ พุทโธ โดยธรรมชาติเกิดขึ้นที่จิตแล้ว พุทโธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นกิริยาของจิตมันใกล้กับความจริง แล้วทำไมเราจึงมาพร่ำบ่น พุทโธ ๆ ๆ ในขณะที่จิตเราไม่เป็นเช่นนั้น ที่เราต้องมาบ่นว่า พุทโธนั่นก็เพราะว่า เราต้องการจะพบพุทโธ ในขณะที่พุทโธยังไม่เกิดขึ้นกับจิตนี้ เราก็ต้องท่อง พุทโธ ๆ ๆ ๆ เหมือนกับว่าเราต้องการจะพบเพื่อนคนใดคนหนึ่ง เมื่อเรามองไม่เห็นเขาหรือเขายังไม่มาหาเรา เราก็เรียกชื่อเขา ทีนี้ในเมื่อเขามาพบเราแล้ว เราได้พูดจาสนทนากันแล้ว ก็ไม่จำเป็นจะต้องไปเรียกชื่อเขาอีก ถ้าขืนเรียกซ้ำ ๆ เขาจะหาว่าเราร่ำไร ประเดี๋ยวเขาด่าเอา

ทีนี้ในทำนองเดียวกันในเมื่อเรียก พุทโธ ๆ ๆ เข้ามาในจิตของเรา เมื่อจิตของเราได้เกิดเป็นพุทโธเอง คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จิตของเราก็หยุดเรียกเอง ทีนี้ถ้าหากว่าเรามีความรู้สึกอันหนึ่งแทรกขึ้นมา เอ้า ควรจะนึกถึงพุทโธอีก พอเรานึกขึ้นมาอย่างนี้สมาธิของเราจะถอนทันที แล้วกิริยาที่จิตมันรู้ ตื่น เบิกบานจะหายไป เพราะสมาธิถอน

ทีนี้ตามแนวทางของครูบาอาจารย์ที่ท่านแนะนำพร่ำสอน ท่านจึงให้คำแนะนำว่า เมื่อเราภาวนาพุทโธไปจิตสงบวูบลงนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน แต่ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ท่านก็ให้ประคองจิตให้อยู่ในสภาพปกติอย่างนั้น ถ้าเราสามารถประคองจิตให้อยู่ในสภาพอย่างนั้นได้ตลอดไป จิตของเราจะค่อยสงบ ละเอียด ๆ ๆ ลงไป ในช่วงเหตุการณ์ต่าง ๆ มันจะเกิดขึ้น ถ้าจิตส่งกระแสออกนอกเกิดมโนภาพ ถ้าวิ่งเข้ามาข้างในจะเห็นอวัยวะภายในร่างกายทั่วหมด ตับ ไต ไส้ พุง เห็นหมด แล้วเราจะรู้สึกว่ากายของเรานี่เหมือนกับแก้วโปร่ง ดวงจิตที่สงบ สว่างเหมือนกับดวงไฟที่เราจุดไว้ในพลบครอบ แล้วสามารถเปล่งรัศมีสว่างออกมารอบ ๆ จนกว่าจิตจะสงบละเอียดลงไป จนกระทั่งว่ากายหายไปแล้วจึงจะเหลือแต่จิตสว่างไสวอยู่ดวงเดียว ร่างกายตัวตนหายหมด ถ้าหากจิตดวงนี้มีสมรรถภาพพอที่จะเกิดความรู้ความเห็นอะไรได้ จิตจะย้อนกายลงมาเบื้องล่าง เห็นร่างกายตัวเองนอนตายเหยียดยาวอยู่ขึ้นอืดเน่าเปื่อยผุพังสลายตัวไป

สมาธิในอริยมรรคอริยผล

• สงบละเอียดเรียวไปเหมือนปลายเข็ม •

ทีนี้ถ้าหากว่า จิตย้อนมามองรู้เห็นอย่างนี้ จิตของผู้นั้นเดินทางถูกต้องตามแนวทางอริยมรรคอริยผล ถ้าหากว่า สงบ สว่าง นิ่ง รู้ ตื่น เบิกบาน ร่างกายตัวตนหาย แล้วก็สงบละเอียดเรียวไปเหมือนปลายเข็ม อันนี้เรียกว่า สมาธิขั้นฌานสมาบัติ ไปแบบฤาษีชีไพร ถ้าหากจิตของผู้ปฏิบัติไปติดอยู่ในสมาธิแบบฌานสมาบัติ มันก็เดินฌานสมาบัติ ทีนี้ฌานสมาบัตินี้มันเจริญง่ายแล้วก็เสื่อมง่าย ในเมื่อมันเสื่อมไปแล้วมันก็ไม่มีอะไรเหลือ แต่ถ้าหากสมาธิแบบอริยมรรค อริยผลนี้ ในเมื่อเราได้สมาธิซึ่งเกิดภูมิความรู้ความเห็น เช่น เห็นร่างกายเน่าเปื่อยผุพังสลายตัวไปแล้ว ภายหลังจิตของเราก็จะบอกว่าร่างกายเน่าเปื่อยเป็นของปฏิกูล ก็ได้**อสุภกรรมฐาน** เนื้อหนังพังลงไปแล้วยังเหลือแต่โครงกระดูก ก็ได้**อัฐิกรรมฐาน** ทีนี้เมื่อโครงกระดูกสลายตัวแหลกไปในผืนแผ่นดิน จิตก็สามารถกำหนดรู้ ได้**ธาตุกรรมฐาน** แต่เมื่อในช่วงที่จิตเป็นไปนี่ จิตจะไม่มีความคิด ต่อเมื่อถอนจากสมาธิมาแล้วสิ่งรู้หายไปหมด พอรู้ว่ามันมาสัมพันธ์กับกายเท่านั้นเอง จิตตรงนี้จะอธิบายให้ตัวเองฟังว่านี่คือการตาย ตายแล้วมันก็ขึ้นอืด น้ำเหลืองไหล เนื้อหนังพังไปเป็นของปฏิกูลน่าเกลียดโสโครก ในเมื่อเนื้อหนังพังไปหมดแล้วก็ยังเหลือแต่โครงกระดูก ทีนี้โครงกระดูกมันก็แหลกละเอียดหายจมลงไปในผืนแผ่นดิน ทำไมมันจึงเป็นอย่างนั้น ก็เพราะเหตุว่าร่างกายของคนเรานี้มันมีแต่ธาตุสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไหนเล่าสัตว์บุคคลตัวตนเราเขามีที่ไหน ถ้าจิตมันเกิดภูมิความรู้ขึ้นมาอย่างนี้ ภาวนาในขณะเดียวความเป็นไปของจิตที่รู้เห็นไปอย่างนี้ ได้ทั้งอสุภกรรมฐาน อัฐิกรรมฐาน ธาตุกรรมฐาน ประโยคสุดท้าย ไหนเล่าสัตว์ บุคคล ตัวตนเราเขามีที่ไหน จิตรู้อนัตตา เรียกว่า **อนัตตานุปัสสนาญาณ** ภาวนาทีเดียวได้ทั้งสมถะ ได้ทั้งวิปัสสนา

ความเกี่ยวเนื่องแห่งมรรคและผล

• เมื่อไม่มีสมาธิ ไม่มีฌาน ไม่มีฌาน ไม่มีวิปัสสนา •

การกำหนดหมายสิ่งปฏิกูลน่าเกลียดหรือกำหนดหมายรู้โครงกระดูก แล้วก็กำหนดหมายรู้ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นสมถกรรมฐาน ส่วนความรู้ที่ว่าสัตว์ บุคคลตัวตนเราเขามีที่ไหน เป็นวิปัสสนากรรมฐาน เพราะฉะนั้นท่านนักปฏิบัติทั้งหลาย สมถกรรมฐานวิปัสสนากรรมฐานเป็นคุณธรรมอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อไม่มีสมาธิ ไม่มีฌาน ไม่มีฌาน ไม่มีวิปัสสนา เมื่อไม่มีวิปัสสนาก็ไม่มีวิชชาความรู้แจ้งเห็นจริง เมื่อไม่รู้แจ้งเห็นจริงจิตไม่ปล่อยวางก็ไม่เกิดวิมุตติความหลุดพ้น สายสัมพันธ์มันก็ไปกันอย่างนี้ อันนี้เป็นแนวทางการปฏิบัติกรรมฐานในสายของ หลวงปู่เสาร์

เพราะฉะนั้น เราอาจจะเคยได้ฟังว่า ภาวนาพุทโธ แล้วจิตได้แต่สมถกรรมฐานไม่ถึงวิปัสสนา อนุสติ ๑๐ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ สีลานุสติ จาคานุสติ อุปสมานุสติ ภาวนาแล้วจิตสงบหรือบริกรรมภาวนา เมื่อจิตสงบแล้วถึงแค่สมถกรรมฐาน เพราะว่าภาวนาไปแล้วมันทิ้งคำภาวนา เพราะ

ฉะนั้น คำว่า พุทโธ ๆ ๆ นี้มันไม่ได้ติดตามไปกับสมาธิ พอจิตสงบเป็นสมาธิแล้วมันทิ้งทันที ทิ้งแล้วมันก็ได้แต่สงบนิ่ง แต่อนุสติ ๒ คือ กายคตานุสติ อานาปานสติ ถ้าตามหลักวิชาการท่านว่า ได้ทั้งสมถะทั้งวิปัสสนา ทีนี้ถ้าเราภาวนาพุทโธ เมื่อจิตสงบนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน ถ้ามันเพ่งออกไปข้างนอกไปเห็นภาพนิมิต ถ้าหากว่านิมิตนิ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็เป็นสมถกรรมฐาน ถ้าหากนิมิตเปลี่ยนแปลงก็เป็นวิปัสสนากรรมฐาน ทีนี้ถ้าหากจิตทิ้งพุทโธ แล้วจิตอยู่นิ่งสว่าง จิตวิ่งเข้ามาข้างใน มารู้เห็นภายในกาย รู้อาการ ๓๒ รู้ความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ซึ่งร่างกายปกติแล้วมันตายเน่าเปื่อยผุพังสลายตัวไป มันเข้าไปกำหนดรู้ความเปลี่ยนแปลงของสภาวะคือกายกับจิตมันก็เป็นวิปัสสนากรรมฐาน มันก็คลุกเคล้าอยู่ในอันเดียวกันนั้นแหละ

แล้วอีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราจะเคยได้ยินได้ฟังว่าสมาธิขั้นสมถะมันไม่เกิดภูมิความรู้ อันนี้ก็เข้าใจผิด ความรู้แจ้งเห็นจริง เราจะรู้ชัดเจนในสมาธิขั้นสมถะ เพราะสมาธิขั้นสมถะนี่มันเป็นสมาธิที่อยู่ในฌาน สมาธิที่อยู่ในฌานมันเกิดอภิญญา ความรู้ยิ่งเห็นจริง แต่ความรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างในขณะที่จิตอยู่ในสมาธิขั้นสมถะ มันจะรู้เห็นแบบชนิดไม่มีภาษาที่จะพูดว่าอะไรเป็นอะไร สักแต่ว่ารู้ สักแต่ว่าเห็น เช่น มองเห็นการตาย ตายแล้วมันก็ไม่ว่า เน่าแล้วมันก็ไม่ว่า ผุพังสลายตัวไปแล้ว มันก็ไม่ว่า ในขณะที่มันรู้อยู่นั้น แต่เมื่อมันถอนออกมาแล้วยังเหลือแต่ความทรงจำ จิตจึงจะมาอธิบายให้ตัวเองฟังเพื่อความเข้าใจทีหลังเรียกว่าเจริญวิปัสสนา

หลวงปู่เสาร์ทิพยจักษุ

• กรรมฐานนี่ เครื่องรางของขลัง รูปเหรียญหมู่นี้ไม่มี •

มีผู้บอกว่าเคยได้ฟังมาว่าหลวงปู่ฝั้นดูหมอเก่ง หลวงพ่อแก้ว่า..ไม่มีน้า..ไม่เคยหรอก เหมือน ๆ กับมีพระองค์หนึ่งว่าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ไปตัดเหล็กไหลที่ถ้ำสระบัว ภูเขาควาย มันไม่ตรงกับความจริงเลยแม้แต่นิดหนึ่ง พระองค์นั้นชื่อพระอาจารย์จันทร์ เดี๋ยวนี้ก็ยังมีชีวิตอยู่ เขาบอกว่าตั้งแต่เขาเป็นเณรโน่น ทีนี้เหล็กไหลมันเป็นทรัพย์ในดินสินในน้ำท่านผู้เคร่งต่อพระธรรมวินัยท่านจะไปทำได้อย่างไร

ขนาดหลวงพ่อเอาสีผึ้งใส่มาในย่ามนี่ท่านยังว่าเอา ๆ ยังงงยังกะไก่ตาแตกเลย.. โอ๊ย! หลวงปู่นี่มาค้นดูย่ามเราตั้งแต่เมื่อไร ตลับสีผึ้งนี่มีโยมเขาทำให้ตั้งแต่เป็นเณรอยู่บ้านนอก เขาบอกว่าอันนี้จะไปเรียนหนังสือ มันเรียนหนังสือดี ก็เลยเอามา.. หลวงปู่เสาร์ดุ จะมาภาวนาเอามรรคผลนิพพาน ยังเอาตลับสีผึ้งใส่ย่ามมาด้วยมันจะไปได้อย่างไร..ว้า หลวงปู่นี่มาค้นย่ามเราตั้งแต่เมื่อไร พอตื่นเช้ามาก็เอามัดติดก้อนอิฐปาลงแม่น้ำมูลเลย.. **ไม่มีหรอกกรรมฐานนี่ เครื่องรางของขลัง รูปเหรียญหมู่นี้ไม่มี**

อุปัฏฐากหลวงปู่เสาร์

• ปรนนิบัติท่าน ไม่ได้ติดสอยห้อยตาม •

ได้พบท่านเวลาท่านมาพักวัดบูรพาฯ ก็ได้ปรนนิบัติท่าน ไม่ได้ติดสอยห้อยตาม ผู้ติดสอยห้อยตาม

หลวงปู่บัวพา ปญฺญาภาโส

ที่ยังมีชีวิตอยู่จนกระทั่งหลวงปู่ท่านสิ้นนี่ยังเหลือหลวงปู่บัวพาองค์เดียว จากกันไป ๓๐ ปี พอท่านเห็นก็วิ่งมากอด *"โอ๊ย..บักห่า..กูนึกว่ามึงตายไปแล้ว"* ท่านว่า *"ที่อยู่ใกล้ชิดครูบาอาจารย์เสาร์นี่มีแต่เฮาสองคนเด้ เหลืออยู่"*

งานที่ทำถวายท่าน ก็อุปัฏฐากนวดเฟ้น ซักสบงจีวรแล้วก็ปัดกวาดที่นอน เทกระโถน อะไรทำนองนั้น เวลาแขกมาหาท่าน ก็คอยดูแลรับแขก

หลวงปู่เสาร์นี่เพียงแต่เวลาท่านไปมาพักนี่เราก็ได้อุปัฏฐากท่านเท่านั้นเอง แต่ก็ครูบาอาจารย์ในสายนี้เขาถือว่าใครที่เป็นหัวหน้าใหญ่เขาถือว่าเขาเป็นลูกศิษย์องค์นั้นแหละ รอง ๆ ลงมาอาจารย์เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์ใหญ่ เราก็มาเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์รองลงมา แต่ศูนย์รวมจิตใจมันอยู่ที่อาจารย์ใหญ่

หลักปฏิบัติที่ครูบาอาจารย์ให้ไว้

• อาศัยอยู่ตามถ้ำบ้าง ตามโคนต้นไม้บ้าง •

พระบูรพาจารย์ของเรา เราถือว่าพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล เป็นพระอาจารย์องค์แรกและเป็นผู้นำหมู่คณะลูกศิษย์ลูกหา ออกเดินธุดงคกรรมฐาน ชอบพักพิงอยู่ตามป่าตามที่วิเวก อาศัยอยู่ตามถ้ำบ้าง ตามโคนต้นไม้บ้าง และท่านอาจารย์มั่นก็เป็นอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นลูกศิษย์พระอาจารย์เสาร์ หลวงพ่อสิงห์ ขนฺตยาคโม ก็เป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์เสาร์และท่านอาจารย์มั่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระอาจารย์สิงห์เปรียบเสมือนหนึ่งว่าเป็นเสนาธิการใหญ่ของกองทัพธรรม ได้นำหมู่คณะออกเดินธุดงค์ไปตามราวป่า

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม (สมัยยังหนุ่ม)

ตามเขา อยู่อัพโภกาส อยู่ตามโคนต้นไม้ อาศัยอยู่ตามถ้ำ พักพิงอาศัยอยู่ในราวป่าห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๕๐๐ เมตร การธุดงค์ของพระอาจารย์เสาร์ พระอาจารย์มั่น พระอาจารย์สิงห์จะไม่นิยมที่จะไปปักกลดอยู่ตามละแวกบ้าน ตามสนามหญ้า หรือตามบริเวณโรงเรียน หรือใกล้ ๆ กับถนนหนทางในที่ซึ่งเป็นที่ชุมนุมชน ท่านจะออกแสวงหาวิเวกในราวป่าห่างไกลกันจริง ๆ

บางทีไปอยู่ในป่าเขาที่ไกล ตื่นเช้าเดินจากที่พักลงมาสู่หมู่บ้านเพื่อบิณฑบาต เมื่อบิณฑบาตเสร็จแล้ว กลับไปถึงที่พักเป็นเวลา ๑๑.๐๐ น. หรือ ๕ โมงก็มี อันนี้คือหลักการปฏิบัติของพระธุดงคกรรมฐานในสายพระอาจารย์มั่น พระอาจารย์เสาร์ ซึ่งบางทีอาจจะผิดแผกจากพระธุดงค์ในสมัยปัจจุบัน ซึ่งไปปักกลดอยู่ตามสนามหญ้า หรือตามสถานีรถไฟ ตามบริเวณโรงเรียนหรือศาลเจ้าต่าง ๆ พระอาจารย์เสาร์ พระอาจารย์มั่น พระอาจารย์สิงห์ ไม่นิยมทำเช่นนั้น ไปธุดงค์ก็ต้องไปป่ากันจริง ๆ ที่ใดซึ่งมีอันตรายท่านก็ยิ่งไปเพื่อเป็นการทดสอบความสามารถของตัวเอง และเป็นการฝึกฝนลูกศิษย์ลูกหาให้มีความกล้าหาญเผชิญต่อภัยของชีวิต ตะล่อมจิตให้ยึดมั่นในคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างแน่วแน่

เมื่อไปในสถานที่ที่คิดว่ามีอันตราย ไปอยู่ในที่ห่างไกลพี่น้อง เพื่อนฝูงสหธรรมิกก็ไปอยู่บริเวณที่ห่าง ๆ กัน ในเมื่อจิตใจเกิดความหวาดกลัวภัยขึ้นมา จิตใจก็วิ่งเข้าสู่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ยึดเอา

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะอย่างเหนียวแน่น เพราะในขณะนั้นไม่มีใครอีกแล้วที่จะเป็นเพื่อนตาย ดังนั้น ท่านจึงมีอุบายให้ไปฝึกฝนอบรมตัวเอง ฝึกฝนอบรมบรรดาลูกศิษย์ลูกหา ผู้ติดตาม ในสถานที่วิเวกห่างไกลเต็มไปด้วยภัยอันตราย เพื่อให้ลูกศิษย์ลูกหามีความกล้าหาญชาญชัย ในการที่จะเสียสละเพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อบูชาพระรัตนตรัยอย่างแท้จริง การฝึกฝนอบรมหรือการอบรมสั่งสอนของครูบาอาจารย์ดังกล่าวนั้น ท่านยึดหลักที่จะพึงให้ลูกศิษย์ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันดังนี้

ท่านจะสอนให้พวกเราประกอบความเพียรดังกล่าวตั้งแต่หัวค่ำ จนกระทั่งเวลา ๔ ทุ่ม พอถึง ๔ ทุ่มแล้วก็จำวัดพักผ่อนตามอัธยาศัย พอถึงตี ๓ ท่านก็เตือนให้ลุกขึ้นมาบำเพ็ญเพียร เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา หรือทำวัตรสวดมนต์ก็ตามแต่ที่จะถนัด แต่หลักที่ท่านยึดเป็นหลักที่แน่นอนที่สุดก็คือว่าในเบื้องต้นท่านจะสอนให้ลูกศิษย์หัดนอน ๔ ทุ่ม ตื่นตี ๓ ในขณะที่ยังไม่ได้นอนหรือตื่นขึ้นมาแล้วก็ทำกิจวัตร มีการสวดมนต์ไหว้พระ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ท่านก็จะสอนให้ทำอย่างนี้ อันนี้เป็นหลักสำคัญที่ท่านจะรีบเร่งอบรมสั่งสอนและฝึกลูกศิษย์ให้ทำให้ได้ ถ้าหากยังทำไม่ได้ท่านก็ยังไม่อบรมสั่งสอนธรรมะส่วนละเอียดขึ้นไป เพราะอันนี้เป็นการฝึกหัดดัดนิสัยให้มีระเบียบ นอนก็มีระเบียบ ตื่นก็มีระเบียบ การฉันก็ต้องมีระเบียบ คือฉันหนเดียวเป็นวัตร ฉันในบาตรเป็นวัตร บิณฑบาตฉันเป็นวัตร อันนี้เป็นข้อวัตรที่ท่านถือเคร่งนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อฉันในบาตร ฉันหนเดียว อันนี้ท่านยึดเป็นหัวใจหลักของการปฏิบัติกรรมฐานเลยทีเดียว

<u>หลักสมถวิปัสสนาของหลวงปู่เสาร์</u>

• พิจารณากายแยกออกเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ •

หลักการสอนท่านก็สอนในหลักของสมถวิปัสสนา ดังที่เราเคยได้ยินได้ฟังกันมาแล้วนั้น แต่ท่านจะเน้นหนักในการสอนให้เจริญพุทธคุณเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเจริญพุทธคุณจนคล่องตัวจนชำนิชำนาญแล้ว ก็สอนให้พิจารณากายคตาสติ เมื่อสอนให้พิจารณากายคตาสติ พิจารณาอสุภกรรมฐาน จนคล่องตัวจนชำนิชำนาญแล้ว ก็สอนให้พิจารณาธาตุกรรมฐาน ให้พิจารณากายแยกออกเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วก็พยายามพิจารณาว่าในร่างกายของเรานี้ไม่มีอะไร มีแต่ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ประชุมกันอยู่เท่านั้น หาสัตว์บุคคลตัวตนเราเขาไม่มี ในเมื่อฝึกฝนอบรมให้พิจารณาจนคล่องตัว จิตก็จะมองเห็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน คือเห็นว่าร่างกายนี้ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน เป็นอนัตตาทั้งนั้น จะว่ามีตัวมีตนในเมื่อแยกออกไปแล้ว มันก็มีแต่ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ สัตว์ บุคคลตัวตนเราเขาไม่มี แต่อาศัยความประชุมพร้อมของธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มีปฏิสนธิจิตปฏิสนธิวิญญาณมายึดครองอยู่ในร่างอันนี้ เราจึงสมมติบัญญัติว่า สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา

อันนี้เป็นแนวการสอนของพระอาจารย์เสาร์ พระอาจารย์มั่น และพระอาจารย์สิงห์ การพิจารณาเพียงแค่ว่าพิจารณากายคตาสติก็ดี พิจารณาธาตุกรรมฐานก็ดี ตามหลักวิชาการท่านว่าเป็นอารมณ์ของสมถกรรมฐาน แต่ท่านก็ย้ำให้พิจารณาอยู่ในกายคตาสติกรรมฐานกับธาตุกรรมฐานนี้เป็นส่วนใหญ่ ที่ท่านย้ำ ๆ ให้พิจารณาอย่างนั้น ก็เพราะว่าทำให้ภูมิจิตภูมิใจของนักปฏิบัติก้าวขึ้นสู่ภูมิแห่งวิปัสสนาได้เร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณากายคตาสติ แยก ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นต้น

ออกเป็นส่วน ๆ เราจะมองเห็นว่าในกายของเรานี้ก็ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน มันเป็นแต่เพียง ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูกเท่านั้น ถ้าว่ากายนี้เป็นตัวเป็นตน ทำไมจึงจะเรียกว่าผม ทำไมจึงจะเรียกว่าขน ทำไมจึงจะเรียกว่าเล็บ ว่าฟัน ว่าเนื้อ ว่าเอ็น ว่ากระดูก ในเมื่อแยกออกไปเรียกอย่างนั้นแล้ว มันก็ไม่มีสัตว์บุคคลตัวตนเราเขา นอกจากนั้นก็จะมองเห็นอสุภกรรมฐาน เห็นว่าร่างกายนี้เต็มไปด้วยของปฏิกูลน่าเกลียดโสโครก น่าเบื่อหน่าย ไม่น่ายึดมั่นถือมั่นว่าเป็นอัตตาตัวตน แล้วพิจารณาบ่อย ๆ พิจารณาเนือง ๆ จนกระทั่งจิตเกิดความสงบ สงบแล้วจิตจะปฏิวัติตัวไปสู่การพิจารณาโดยอัตโนมัติ ผู้ภาวนาก็เริ่มจะรู้แจ้งเห็นจริงในความเป็นจริงของร่างกายอันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ พิจารณากายแยกออกเป็นส่วน ๆ ส่วนนี้เป็นดิน ส่วนนี้เป็นน้ำ ส่วนนี้เป็นลม ส่วนนี้เป็นไฟ เราก็จะมองเห็นว่าร่างกายนี้สักแต่ว่าเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ สัตว์บุคคลตัวตนเราเขาไม่มี ก็ทำให้จิตของเรามองเห็นอนัตตาได้เร็วขึ้น เพราะฉะนั้นการเจริญกายคตาสติก็ดี การเจริญธาตุกรรมฐานก็ดี จึงเป็นแนวทางให้จิตดำเนินก้าวขึ้นสู่ภูมิแห่งวิปัสสนาได้

และอีกอันหนึ่งอานาปานสติ ท่านก็ยึดเป็นหลักการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมฐานอานาปานสติ การกำหนดพิจารณากำหนดลมหายใจนั้น จะไปแทรกอยู่ทุกกรรมฐาน จะบริกรรมภาวนาก็ดี จะพิจารณาก็ดี ในเมื่อจิตสงบลงไป ปล่อยวางอารมณ์ที่พิจารณาแล้ว ส่วนใหญ่จิตจะไปรู้อยู่ที่ลมหายใจเข้าออก ในเมื่อจิตตามรู้ลมหายใจเข้าออก กำหนดรู้ลมหายใจเข้าออกอยู่เป็นปกติ จิตเอาลมหายใจเป็นสิ่งรู้ สติเอาลมหายใจเป็นสิ่งระลึก ลมหายใจเข้าออกเป็นไปตามปกติของร่างกาย เมื่อสติไปจับอยู่ที่ลมหายใจ ลมหายใจก็เป็นฐานที่ตั้งของสติ ลมหายใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องด้วยกาย สติไปกำหนดรู้อยู่ที่ลมหายใจเข้าออก จดจ่ออยู่ที่ตรงนั้น วิตกถึงลมหายใจ มีสติรู้พร้อมอยู่ในขณะนั้น จิตก็มีวิตกวิจารอยู่กับลมหายใจ เมื่อจิตสงบลงไป ลมหายใจก็ค่อยละเอียด ๆ ลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งในที่สุดลมหายใจก็หายขาดไป เมื่อลมหายใจหายขาดไปจากความรู้สึก ร่างกายที่ปรากฏว่ามีอยู่ก็พลอยหายไปด้วย ในเมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้าหากว่าลมหายใจยังไม่หายขาดไป กายก็ยังปรากฏอยู่ เมื่อจิตตามลมหายใจเข้าไปข้างใน จิตจะไปสงบนิ่งอยู่ในท่ามกลางของกาย แล้วก็แผ่รัศมีออกมารู้ทั่วทั้งกาย จิตสามารถที่จะมองเห็นอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายได้หมดทั้งตัว เพราะลมย่อมวิ่งเข้าไปที่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ลมวิ่งไปถึงไหนจิตก็รู้ไปถึงนั่น ตั้งแต่หัวจรดเท้า ตั้งแต่เท้าจรดหัว ตั้งแต่แขนซ้ายแขนขวา ขาขวาขาซ้าย เมื่อจิตตามลมหายใจเข้าไปแล้ว จิตจะรู้ทั่วกายหมด ในขณะใดกายยังปรากฏอยู่ จิตสงบอยู่ สงบนิ่ง รู้สว่างอยู่ในกาย วิตก วิจาร คือจิตรู้อยู่ภายในกาย สติก็รู้พร้อมอยู่ในกาย ในอันดับนั้นปีติและความสุขย่อมบังเกิดขึ้น เมื่อปีติและความสุขบังเกิดขึ้น จิตก็เป็นหนึ่ง นิวรณ์ ๕ กามฉันทะ พยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ก็หายไป จิตกลายเป็นสมถะ มีพลังพอที่จะปราบนิวรณ์ ๕ ให้สงบระงับไป ผู้ภาวนาก็จะมองเห็นผลประโยชน์ในการเจริญสมถกรรมฐาน

ไปเรียนที่วัดสระปทุม

• หลวงตาพรนี่แหละส่งหลวงพ่อไปเรียนที่วัดสระปทุม •

...หลวงตาพรนี่แหละท่านเป็นคนส่งหลวงพ่อไปเรียนที่วัดสระปทุม เวลาหน้าแล้งหยุดเรียนหนังสือหลวงพ่อก็ขึ้นไปอยู่กับหลวงตาพร อยู่กับหลวงตาพร ๓ ปี ท่านก็ส่งไปวัดสระปทุม ท่านเป็นสัทธิวิหาริก

ของเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร สัทธิวิหาริกของท่านเจ้าคุณปัญญาฯ ที่ยังเหลืออยู่มี ๒ องค์ คือหลวงพ่อกับกับเจ้าคุณวิริยังค์

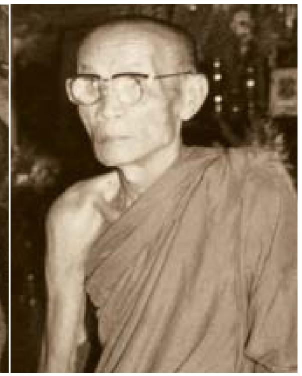
ไปอยู่ที่วัดสระปทุม ๒ ปี ๘ เดือน ท่านเจ้าคุณปัญญาฯ เน้นเรื่องการปฏิบัติ...ที่หลวงพ่ออุปสมบทเป็นพระนี่ ท่านอาพาธ ท่านให้หลวงพ่อเข้าไปฟังโอวาทท่านเพียงองค์เดียว..ผู้เฒ่าหมู่นี่ไม่ใช่ย่อย ๆ วินัยบุพพสิกขามหาขันธ์นี่จำได้หมดทุกตัว ยังกับท่องเอาไว้ แต่ท่านไม่ได้สอนนักธรรมนะ นักธรรมตรีก็ไม่ได้ แต่ความรู้เรื่องบาลีและวินัยนี่เก่งมาก

การเรียนพระธรรมวินัยจากครูบาอาจารย์โดยตรง นอกจากขยันอ่านแล้ว ครูบาอาจารย์ก็ยังขยันเทศน์ด้วย...ตอนสงครามโลกครั้งที่ ๒ เขามาทิ้งระเบิด ตำรวจเอาท่านไปไว้วัดลาดพร้าว เมื่อก่อนวัดลาดพร้าวเป็นท้องน้ำตั้งแต่ประตูน้ำไป เป็นทุ่งนาทั้งนั้น

สายทางแห่งศรัทธา

• ครูบาในวัดให้คนละบาท รวมแล้วเป็น ๒๑ บาท •

หลวงพ่อไปจากอุบลฯ จะไปกรุงเทพฯ มีสตางค์ ๒๑ บาท หลวงตาพร สุมโน กับหลวงพ่อบุญ ชินวํโส ให้ ๘ บาท อาจารย์มหาบุญมี สิริธโร ให้ ๔ บาท เป็น ๑๒ บาท แล้วก็ยายตุ่นแม่ยายของเสี่ยตุ๊ให้ ๒ บาท พี่ประกอบให้ ๒ บาท ครูบาในวัดให้คนละบาท รวมแล้วเป็น ๒๑ บาท เป็นค่ารถไฟ รถด่วนชั้น ๒ นั้น ๙ บาทสลึง ชั้น ๓ ไม่มี มีแต่ชั้น ๒ แต่พระมีส่วนลดเหลืออยู่ ๗ บาทสลึง ไปถึงโน่นไปซื้อเสื่อผืนหนึ่ง หมอนใบหนึ่ง มุ้งหลังหนึ่ง แล้วก็ปากกาเชฟเฟอร์น้อยอีกด้ามหนึ่ง แล้วก็หนังสือธรรมบทจบหนึ่ง แล้วก็แปลจบหนึ่ง ยังมีสตางค์เหลือ สมัยก่อนถือตังค์ไปตลาดซื้อของนี่ต้องเอาเซ่งไป

หลวงปู่บุญมี สิริธโร　　*หลวงปู่บุญ ชินวํโส*

วัดปทุมวนาราม ภาพถ่ายในอดีต

๑	๓
๒	

วัดสระปทุม หรือวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑. ซุ้มประตูกำแพงแก้วรอบพระอุโบสถและพระวิหาร

๒. ด้านหน้าพระอุโบสถ ๓. พระเจดีย์และพระอุโบสถ

อุปัชฌาย์ไม่ยอมรับเข้าอยู่ในสำนัก

• เราไม่ยอมถอย จะไปตายดาบหน้า •

ไปตอนแรกเจ้าคุณอุปัชฌาย์ *"ไม่รับล่ะ มันต้องติดต่อมาก่อนซิ กลับไปเมืองอุบลฯ ของเก่านั่น ทีหลังต้องติดต่อมาก่อน"* เราก็เลยงอแงท่านตามประสาเด็ก เรียนท่านว่า เราไม่ยอมถอย จะไปตายดาบหน้า พอท่านได้ยินคำพูดคำนี้.. เรียกเอาฎีกา เอามา..

โดนไล่ไม่ให้เดินตามบิณฑบาต

• ข้าไม่ให้เดินตาม เอ้า! ไม่เดินก็ไม่เดิน

ไปเรียนหนังสือ พระมหา... เจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษเคยเป็นอาจารย์สอนบาลีอยู่เมืองอุบลฯ พอเราไปกรุงเทพฯ ก็ไปเจอกันอีกเห็นว่าครูบาอาจารย์กำลังเดินบิณฑบาตอยู่ ก็เดินตาม ไปได้ ๒-๓ วัน เรียกไป..*"ข้าไม่ให้เดินตาม"* เอ้า! ไม่เดินก็ไม่เดิน ทีนี้เราก็พอรู้ทางบ้าง พอดีบ้านโยมบวชนี่ท่านออกมาใส่บาตร ท่านเห็นเราพอเห็นแล้วชอบใจ ก็เลยนิมนต์ให้ไปรับบาตรที่บ้าน เดินผ่านไปให้ใคร ๆ ออกมาใส่บาตร

ภายหลังชาวบ้านที่เขาเคยใส่บาตร เขาเห็นพระไปเพิ่มอีกองค์หนึ่งเป็น ๒ องค์ เขาก็ดีใจ โดนหมู่ไล่อีก มันก็มาคิด พระกรุงเทพฯ นี่ขนาดนี้เชียวหรือ บิณฑบาตร่วมทางก็ไม่ได้ ทีนี้ภายหลังมานี่ท่านมหา... มาอ้อนวอนเราให้ไปอยู่เป็นเลขาฯ เราก็ไม่ไป ไปทีนะ จะขอให้เป็นพระครูอย่างนั้นอย่างนี้ เราบอกว่า *"ไม่ไป ขนาดข้าวบิณฑบาตทัพพีเดียวท่านยังแบ่งให้ผมกินไม่ได้ ยศฐาบรรดาศักดิ์เหล่านี้ท่านจะให้ผมได้อย่างไร ผมไม่ไป"*

เจอเณรนักเลง

• เราบวชมีผ้าเหลืองแล้วจะมาชกต่อยกันได้อย่างไร •

เมื่อก่อนนี้เข้าไปอยู่กรุงเทพฯ ทีแรกไปบิณฑบาตเขามองหน้า ท่านเป็นไทยหรือเป็นลาว เขายังถามอยู่เลย ใจมันคิด ภาวนาไป ๆ มันหลงทีปหลงแดน นึกว่าตัวเป็นผู้ยิ่งใหญ่ จะปฏิวัติแบ่งแยกดินแดนโน่นเด่ มันคิดไป ไป ๆ มา ๆ เอ้า! ทีจะได้สติ ไปเจอเพื่อนคนหนึ่งมันเป็นนักเลงโต เป็นเณรเหมือนกัน มันชวนต่อยมันชวนชกกัน กลัวมัน กลัวมันด้วย กลัวผ้าเหลืองด้วย เราบวชมีผ้าเหลืองแล้วจะมาชกต่อยกันได้อย่างไร มันนึกในใจ มาตอนนั้น มันก็ได้สติคืนมา ความยิ่งใหญ่ทั้งหลายทนงตัว มันก็หายหมด ไอ้เพียงแค่ไอ้นี่คนเดียวนี่ เรายังไม่กล้าสู้มัน แล้วจะไปคิดแบ่งแยกดินแดนได้อย่างไร มันก็เลยหาย

พบสูตรการทำสมาธิในห้องเรียน

• เราจะเอาตัวอาจารย์นี่แหละเป็นดวงกสิณสำหรับเพ่ง •

หลักและวิธีการอันนี้เป็นสูตรที่หลวงพ่อทำได้ผลมาแล้วตั้งแต่เป็นสามเณรเรียนหนังสือ หลวงพ่อ

ถือหนังสือเดินท่องไปท่องมาแบบเดินจงกรม อาจารย์สุวรรณ สุจิณฺโณ ลูกศิษย์ต้นของหลวงปู่มั่น ท่านเห็นก็ทักว่า *"เณร ถ้าจะเรียนก็ตั้งใจเรียน จะปฏิบัติตั้งใจปฏิบัติ อย่าจับปลาสองมือ มันไม่สำเร็จหรอก"*

ทีนี้พอได้ยินคำพูดของท่าน หลวงพ่อก็มาคิดว่า **เอ! เราจะทำสมาธิพร้อมกับการเรียนไปนี่ไม่ได้หรือ เพราะการทำสมาธิคือการทำจิตให้มีอารมณ์สิ่งรู้ ทำสติให้มีสิ่งระลึก เวลาเราไปเรียนหนังสือการเรียนมันก็เป็นสิ่งรู้ของจิตสิ่งระลึกของสติ** ก็ไปนึกถึงหลักของการเพ่งกสิณ กสิณนี่ มันมีกสิณดิน กสิณน้ำ กสิณลม กสิณไฟ อากาศ วิญญาณ ทีนี้ในตัวอาจารย์นี่มีพร้อมทุกอย่าง ดินก็มี น้ำก็มี ไฟก็มี ลมก็มี อากาศก็มี วิญญาณก็มี เราจะเอาตัวอาจารย์นี่แหละเป็นดวงกสิณสำหรับเพ่ง

พอเข้าไปในห้องเรียน อาจารย์มายืนหน้าห้องปั๊ปเพ่งสายตาไปที่ตัวอาจารย์ส่งจิตไปที่ตัวอาจารย์จ้องอยู่อย่างไม่ลดละ ในตอนแรก ๆ การเพ่งนี่มันสับสนวุ่นวายหน่อยเพราะมันเป็นเรื่องใหม่ แต่เมื่อฝึกไปจนคล่องตัวชำนิชำนาญแล้ว ทีหลังพอเห็นใครต่อใครนอกจากอาจารย์ของตัวเอง มันก็เพ่งเอาเพ่งเอา จ้องเอาจ้องเอา ทีนี้เวลาอาจารย์มายืนหน้าห้องไม่ตั้งใจส่งสายตาและส่งจิตไปอย่างที่เคย แต่มันเป็นโดยอัตโนมัติ บางทีถึงขนาดอาจารย์ตวาดเอาหาว่าไปจ้องท่าน พอเรียนท่านว่า "ผมฝึกสมาธิโดยเอาตัวของอาจารย์เป็นเป้าหมายของจิตใจและสายตา ผมต้องกราบขออภัยด้วย" ท่านก็บอกว่า *"ถ้าเธอฝึกสมาธิก็เชิญจ้องฉันให้แหลกละเอียดไปฉันก็ไม่ว่า"*

ในตอนแรกความรู้สึกและสายตามันไปอยู่ที่ตัวอาจารย์ เพราะภายหลังนี่สายตาอยู่ที่ตัวอาจารย์ความรู้ทางจิตมันนิ่งมาเตรียมพร้อมอยู่ในตัวของเราเอง มาตอนนี้สิ่งแปลก ๆ ที่มันเกิดขึ้น พออาจารย์สอนไป พอท่านพูดจบประโยค จิตของเรามันคาดการณ์ล่วงหน้าว่าต่อไปเขาจะพูดอะไร เวลาไปสอบพออ่านคำถามจบ จิตมันก็วูบวาบลงไปคำตอบมันก็ผุดขึ้นมา เวลาจะไปสอบจริงนี่นอนกลางคืนนี้มันรู้แล้ว เขาจะออกอะไรมาให้เราสอบ ตั้งแต่วิชาแปลบาลี สัมพันธ์บาลี หลักภาษาบาลีไวยากรณ์นี่รู้ก่อนหมด พอตื่นเช้ามาไปเล่าให้อาจารย์ฟัง อาจารย์ก็เรียกให้ไปซ้อมเสียจนจำได้ พอไปถึงมันออกมาจริง ๆ แล้วเวลาไปสอบก็เขียนเอา ๆ ระวังว่ามันจะตกหล่นแค่นั้นเอง นี้คือผลที่หลวงพ่อได้ปฏิบัติมาแล้ว มันได้ผลอย่างนี้

เป็นมหาเณร

• เราแปลปีเดียวสอบเปรียญธรรม ๓ ประโยคได้ •

ทีนี้พอเราไปเรียนแปลธรรมบทอยู่ เรียนบาลีแล้วก็แปลธรรมบท ปกติเขาแปลอย่างน้อย ๒ ปี เขาถึงจะสอบได้ เราแปลปีเดียวสอบเปรียญธรรม ๓ ประโยคได้ ทำไมจึงสอบได้ เพราะมันรู้ข้อสอบล่วงหน้า พอมันรู้แล้วก็ท่องเอาจนได้ ไปสอบมันก็ได้ ภายหลังมาปรารภ..เฮ้อ..แบบนี้ไม่มีหนังสือให้เรียนแล้ว เราก็เรียนเก่งจริง ๆ แต่ว่าชะตากรรมมันไม่เข้าข้าง มาเป็นวัณโรค มันกำเริบมากขึ้น ทีนี้มาคิดย้อนหลังคนเรานี่จะอยู่ในฐานะอย่างไรก็ตามขอให้มีใจเข้มแข็ง กล้าสู้ แม้จะกำเนิดมาจากตระกูลขอทานมันก็เอาดีได้ถ้าตั้งใจจริง ฐานะของหลวงพ่อนี่มันเทียบเท่ากับเด็กขอทานกลางบ้าน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ในป่า ป่าจึงมีความหมายสำหรับผู้แสวงหาความสงบหมดกิเลส ป่าให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่มนุษย์และสัตว์ที่อาศัยป่าเป็นที่พึ่ง

ดังนั้นมนุษย์ผู้มีใจสูง จึงไม่ควรบุกรุกทำลาย จงช่วยกันรักป่าเหมือนสมบัติล้ำค่าที่เราหวงแหน

พระภาวนาพิศาลเถร

30 ม.ค. 2535

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ในป่า ป่าจึงมีความหมายสำหรับผู้แสวงหาความสงบหมดกิเลส ป่าให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่มนุษย์และสัตว์ที่อาศัยป่าเป็นที่พึ่ง

ดังนั้นมนุษย์ผู้มีใจสูง จึงไม่ควรบุกรุกทำลาย จงช่วยกันรักป่าเหมือนสมบัติล้ำค่าที่เราหวงแหน

พระภาวนาพิศาลเถร

๓๐ ม.ค. ๒๕๓๕

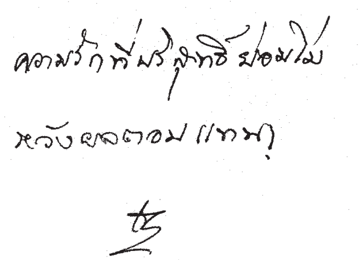

พรรษาที่ ๑ - ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๖)

จำพรรษาที่

วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร อำเภอปทุมวัน กรุงเทพฯ

อุปสรรคในการอุปสมบท

• บวชเณรแล้วไม่มีใครบวชพระให้ •

รายที่ ๑ พระสีหสิทธิโยธา ขอรับเป็นเจ้าภาพอุปสมบทให้ แต่เป็นอันต้องล้มเลิกไปเพราะท่านเจ็บไข้ได้ป่วย

รายที่ ๒ มาขอรับเป็นเจ้าภาพบวชพระให้ พอถึงใกล้ๆ วันจะบวช กลับคำบอกว่าไม่พร้อม

รายที่ ๓ มาขอรับเป็นเจ้าภาพแต่มีเหตุต้องล้มเลิกเพราะสวนทุเรียนเกิดถูกน้ำท่วม เลยเป็นเจ้าภาพไม่ได้

รายที่ ๔ ดร.ประจวบ บุนนาค รมต.กระทรวงสาธารณสุข ในสมัยนั้น และภริยา (คุณหญิงประชง บุนนาค) เจาะจงขอบวชเณรพุธนี้ พระผู้ใหญ่ สั่งเณรรูปอื่นให้ แต่เจ้าภาพไม่ยอม ในที่สุดก็ได้บวชให้เณรพุธ เป็นพระโดยสมบูรณ์แบบ

อุปสมบทเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ณ พระอุโบสถวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร อำเภอปทุมวัน กรุงเทพฯ โดยมีพระปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปญฺโญ) เป็นอุปัชฌาย์ มีพระครูปทุมธรรมธาดา (บุญมั่น มนฺตาสโย) ภายหลังดำรงตำแหน่งพระธรรมปาโมกข์ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระปลัดบัว เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ฉายามคธ ว่า "ฐานิโย" และอยู่จำพรรษา ณ ที่วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ศึกษาเล่าเรียนด้านปริยัติธรรมและปรนนิบัติเพื่อเป็นการสนองพระเดชพระคุณพระอาจารย์เรื่อยมาจนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ อุบัติขึ้น จึงได้เดินทางอพยพเป็นการหลบภัยตามคำสั่งของรัฐบาลในสมัยนั้น

เป็นพระที่แท้จริง

• ไม่ต้องไปสนใจกับสิ่งที่ไม่ใช่กิจของพระ •

มาบวชเป็นพระ ก็ขอให้ทำหน้าที่ของพระไม่ขออะไรมาก ขอให้ทำวัตรเช้าเย็น สวดมนต์ นั่งสมาธิให้ได้มากที่สุด ให้สม่ำเสมอ อย่าให้ขาดแค่นี้ก็พอแล้ว

ถ้าเราเป็นพระ แล้วละเว้นข้อปฏิบัติอันนี้ อะไร ๆ ก็หมดความหมาย ไม่ต้องไปสนใจกับสิ่งที่ไม่ใช่กิจของพระ เพียงแค่รักษาศีล วินัยสิกขาบท ให้มั่นคงเคร่งครัด อย่าชิงสุกก่อนห่าม และที่สำคัญนั้นก็คือ **จริงใจ อดทน และรับผิดชอบ** เราก็จะเป็นพระแบบสมบูรณ์และเต็มภูมิแห่งความเป็นพระ

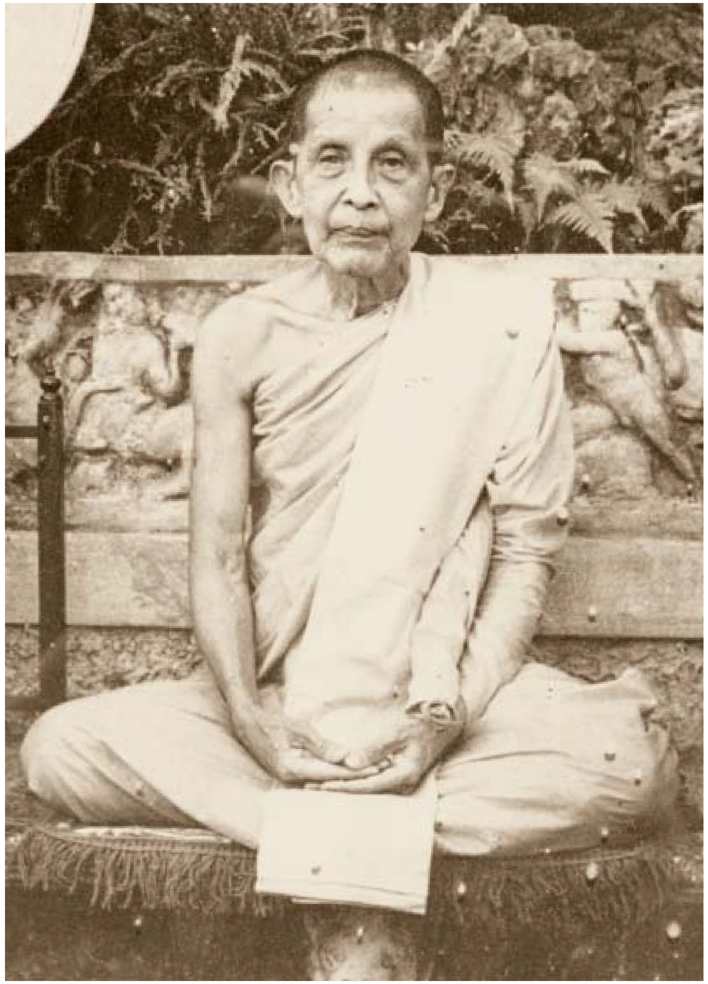
พระอุปัชฌาย์จิตใจท่านอาจหาญ

• ถ้าเราตายจริง เราไปเกิดเอาใหม่ดีกว่า •

เมื่อจิตยอมรับรู้สภาพความเป็นจริงก็จะรู้ว่า เกิด แก่ เจ็บ ตายนี้ ใครจะพอใจก็ตาม ไม่พอใจ

พระปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปญฺโญ) พระอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อ
(ภาพนี้หลวงพ่อบูชาไว้บนหัวที่นอน)

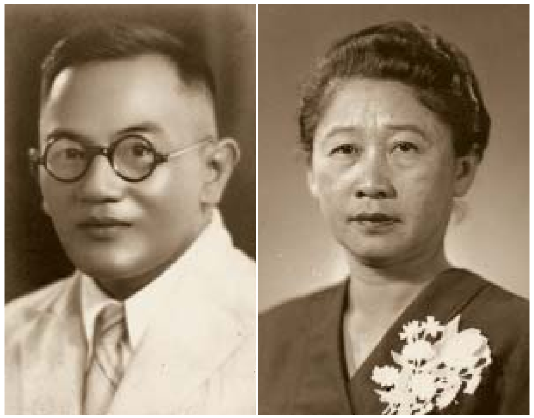

พระครูปทุมธรรมธาดา (บุญมั่น มนุตาสโย) พระกรรมวาจาจารย์ของหลวงพ่อ
ภายหลังดำรงตำแหน่ง พระธรรมปาโมกข์

ก็ตาม เขาก็จะมีสภาพเป็นไปตามธรรมชาตินั้น เมื่อจิตยอมรับแล้วผู้พิจารณารู้ทันแล้ว จะไม่รู้สึกตื่นตกใจในเมื่อเหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านั้นเกิดขึ้น ถ้าหากยังมีกิเลสอยู่ ยังไม่หมดกิเลส **เพราะอาศัยความดีที่เรารู้ทันความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เราก็จะไม่หวาดหวั่นต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ก็แสดงว่าผู้นั้นมีใจเป็นพื้นฐานที่มั่นคงด้วยคุณธรรม** ถ้าหากมันจะเกิดมีการตายขึ้นมา และยังมีกิเลสอยู่ เพราะเชื่อว่าเราจะต้องมาเกิดใหม่อีก เขาจะมีความภูมิใจขึ้นมาว่า **ดีเหมือนกัน ตายไปแล้วจะได้ใช้ชาติ ใช้ภพ ให้มันหมดสิ้นไป ตายไปแล้วจะได้เกิดดีกว่าเก่า**

อย่างเช่น**พระอุปัชฌายะของหลวงพ่อ อยู่ที่วัดสระปทุม ท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร (หนู) คู่ของท่านอาจารย์เสาร์** ตอนนั้นเขามาทิ้งระเบิด ท่านไม่ยอมลงไปสู่ที่หลบภัย ท่านก็นั่งอยู่บนกุฏิของท่าน ตำรวจต้องมาอุ้มเอา ท่านก็ถามว่า *"จะเอาฉันไปไหน"* ตำรวจก็บอกว่า "เอาไปหลบภัย" *"ภัยที่ไหน"* ตำรวจบอกว่า "เขาจะมาทิ้งระเบิด" ท่านบอกว่า *"มาทิ้งระเบิด ตายแล้วเกิดใหม่ดีกว่า"* ท่านว่าอย่างนั้น

อันนี้คือท่านผู้มีความมั่นใจในคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญมา เพราะฉะนั้น เราทุกคนที่เราหวั่นกลัวสารพัด กลัวต่อเหตุการณ์ของโลก กลัวต่อเหตุการณ์ส่วนตัว กลัวต่อภัยของบ้านเมือง ที่เราต้องกลัวอย่างนั้นเพราะเหตุว่าเรายังมีความดีหรือยังไม่เชื่อมั่นว่ามีความดีพอเพียงที่จะช่วยอุดหนุนวิญญาณของเราให้ไปสู่สุคติได้ เพราะฉะนั้นเราจึงกลัว หากเรามีความดีพร้อม ก็ไม่มีอะไรที่น่ากลัว ไฟนรกก็ไม่น่ากลัวอะไร ๆ ก็ไม่น่ากลัวทั้งนั้น ถ้าเรามั่นใจว่า ถ้าเราตายจริง เราไปเกิดเอาใหม่ดีกว่า เหมือนเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร พระอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อท่านว่า มันก็หมดกลัวกันเท่านั้นเอง

ดร.ประจวบ บุนนาค อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๘๗-๒๔๙๐
และคุณหญิงประชง บุนนาค (ปัจจุบันอายุ ๙๒ ปี) โยมบวชหลวงพ่อพุธ

หลวงปู่เสาร์มรณภาพ

• นำเราไปยังอุโบสถเลย เพราะเราจะไปตายที่นั่น •

...เมื่อออกพรรษาทุกปี หลวงปู่เสาร์จะพาออกธุดงค์ลงไปทางใต้นครจำปาศักดิ์ หลี่ผี ปากเซ ฝั่งประเทศลาว แล้วก็ย้อนกลับมาจำพรรษาที่วัดดอนธาตุอีกทุกปี เมื่อถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๓ มีอยู่วันหนึ่งตอนบ่ายหลวงปู่เสาร์นั่งสมาธิอยู่ใต้โคนต้นยางใหญ่ พอดีขณะนั้นมีเหยี่ยวตัวหนึ่งได้บินโฉบไปโฉบมา โฉบเอารังผึ้งซึ่งอยู่บนต้นไม้ที่หลวงปู่เสาร์นั่งอยู่ รวงผึ้งนั้นได้ขาดตกลงมาใกล้ ๆ กับที่หลวงปู่เสาร์นั่งอยู่ ผึ้งได้รุมกัดต่อยหลวงปู่หลายตัว จนท่านถึงกับต้องเข้าไปในมุ้งกลด พวกมันจึงพากันบินหนีไป

ตั้งแต่นั้นมา หลวงปู่เสาร์ก็อาพาธมาโดยตลอด พอออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ได้ไปวิเวกทางด้านปากเซ หลี่ผี จำปาศักดิ์ แต่ไปคราวนี้หลวงปู่เสาร์ป่วยหนัก ท่านจึงสั่งให้หลวงปู่บัวพาและคณะศิษย์นำท่านกลับมาที่วัดอำมาตย์ นครจำปาศักดิ์ ประเทศลาว โดยมาทางเรือ ตั้งแต่เช้าจนถึงค่ำ ท่านนอนบนแคร่ในเรือประทุน หลวงปู่เสาร์หลับตานิ่งมาตลอด เพราะตอนนั้นท่านกำลังอาพาธหนัก อันเกิดจากผึ้งที่ได้ต่อยท่านตอนที่อยู่จำพรรษาที่วัดดอนธาตุ เมื่อถึงนครจำปาศักดิ์แล้ว ท่านลืมตาขึ้นพูดว่า *"ถึงแล้วใช่ไหม ให้นำเราไปยังอุโบสถเลย เพราะเราจะไปตายที่นั่น"*

หลวงปู่บัวพาจึงได้นำหลวงปู่เสาร์เข้าไปในอุโบสถ แล้วหลวงปู่เสาร์สั่งให้เอาผ้าสังฆาฏิมาใส่ แล้วเตรียมตัวเข้านั่งสมาธิ ท่านกราบพระ ๓ ครั้ง พอกราบครั้งที่ ๓ ท่านนิ่งงันโดยไม่ขยับเขยื้อน นานเท่านานจนผิดสังเกต หลวงปู่บัวพาและหลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ เอามือมาแตะที่จมูกท่าน ปรากฏว่าท่านหมดลมหายใจแล้ว ไม่ทราบว่าหลวงปู่เสาร์ท่านมรณภาพไปเวลาใด แต่พอสัณนิษฐานได้ว่า ท่านมรณภาพในอิริยาบถนั่งกราบ ท่านจึงพูดขึ้นกับหมู่คณะ (ซึ่งตอนนั้นมีพระเถระผู้ใหญ่และพระเณรมานั่งดูอาการป่วยของหลวงปู่เสาร์) ว่า *"หลวงปู่ได้มรณภาพแล้ว"*

ข่าวการมรณภาพ ก็แพร่กระจายไปเรื่อย ๆ จนทางบ้านเมือง ญาติโยม พระเณร ชาวนครจำปาศักดิ์ขอทำบุญอยู่ ๓ วัน เพื่อบูชาคุณขององค์หลวงปู่ พอวันที่ ๔ บรรดาพระเถระ ญาติโยมชาวอุบลฯ จึงได้มาอัญเชิญศพขององค์หลวงปู่ไปวัดบูรพาราม จังหวัดอุบลฯ ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่เสาร์เคยอยู่มาก่อน ปีที่หลวงปู่เสาร์มรณภาพคือปี พ.ศ. ๒๔๘๔ (วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๔ อายุ ๘๒ ปี ๓ เดือน ๑ วัน)

ออกพรรษาแล้ว ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ จึงได้จัดพิธีถวายเพลิงศพของหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล ในงานนี้หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ได้มาเป็นประธาน แต่ผู้ดำเนินงานคือพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ในวันถวายเพลิงศพนอกจากศพของหลวงปู่เสาร์แล้ว ยังมีพระเถระผู้ใหญ่อีก ๓ รูป ที่มีการฌาปนกิจในวันเดียวกัน คือ ๑. ท่านเจ้าคุณพระศาสนดิลก (เสน ชิตเสโน) ๒. พระมหารัฐ รฏฺฐปาโล ๓. พระครูวิโรจน์รัตโนบล (บุญรอด นนฺตโร) รวมเป็น ๔ กับองค์หลวงปู่เสาร์ วันเช่นนี้นี้จึงเป็นวันที่มีการสูญเสียอย่างยิ่งใหญ่ของชาวจังหวัดอุบลราชธานี

(คัดจากหนังสือประวัติหลวงปู่บัวพา ปญฺญาภาโส)

๑	๒
๓	๔

๑. พระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล ๒. ท่านเจ้าคุณพระศาสนดิลก (เสน ชิตเสโน)
๓. พระมหารัฐ รฏฺฐปาโล ๔. พระครูวิโรจน์รัตโนบล (บุญรอด นนฺตโร)
พระมหาเถระทั้ง ๔ รูปนี้มีพิธีถวายเพลิงศพในวันเดียวกันที่จังหวัดอุบลราชธานี

หลวงปู่มั่นเทศน์งานศพหลวงปู่เสาร์

• ลูกศิษย์พระอาจารย์มั่นต้องปฏิบัติอย่างพระอาจารย์มั่นปฏิบัติ •

จำได้ว่างานศพหลวงปู่เสาร์ ตอนนั้นหลวงพ่อบวชเป็นพระได้พรรษาหนึ่ง อยู่วัดสระปทุม ใครต่อใครเขาก็ไปกัน แต่พระอุปัชฌาย์ให้หลวงพ่อเฝ้ากุฏิ เลยไม่ได้ไปกับเขา พอพระอุปัชฌาย์ท่านไป กลับมาก็มาเทศน์ให้ฟัง

...เจ้าคุณปัญญาพิศาลเถรกับหลวงปู่เสาร์นี่ท่านให้คำมั่นสัญญากัน ถ้าใครตายก่อนให้ไปทำศพ หลวงปู่เสาร์ตายก่อนจึงทำที่วัดบูรพาฯ

และอีกอย่างหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ท่านอาจารย์เสาร์ได้มรณภาพลงแล้วก็ได้ทำฌาปนกิจคือถวายพระเพลิงเผาศพท่านอาจารย์เสาร์ ในงานนั้นท่านอาจารย์มั่นก็ไปร่วมในงานด้วยในฐานะที่ท่านก็เป็นอันเตวาสิกของท่านอาจารย์เสาร์ ซึ่งอยู่ในระดับผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง ในขณะที่ท่านแสดงธรรม ท่านอาจารย์มั่นแสดงธรรมว่า ***"เมื่อสมัยท่านอาจารย์เสาร์ยังมีชีวิตอยู่ ท่านก็เป็นครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอนเรา บัดนี้ท่านอาจารย์เสาร์ได้มรณภาพไปแล้ว ก็ยังเหลือแต่เราพระอาจารย์มั่นจะเป็นอาจารย์อบรมสั่งสอนหมู่ในสายนี้ต่อไป ดังนั้น ท่านผู้ใดสมัครใจเป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์มั่นต้องปฏิบัติตามปฏิปทาของท่านอาจารย์มั่น ถ้าใครไม่สมัครใจหรือปฏิบัติตามไม่ได้ อย่ามายุ่งกับท่านอาจารย์มั่นเป็นอันขาด ทีนี้ถ้าเราคืออาจารย์มั่นตายไปแล้ว ก็ยังเหลือแต่ท่านสิงห์นั่นแหละ พอจะเป็นครูบาอาจารย์สั่งสอนหมู่ได้"*** ท่านเทศน์ไว้อย่างนี้จำไว้นะ ไม่ทราบว่าสหธรรมิกซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์มั่นจะจำได้หรือเปล่า ถ้าหากจำได้ก็ขออภัยด้วย ถ้าหากจำไม่ได้ก็ลองเอาไปคิดเป็นการบ้านดูซิว่า ปฏิปทาของท่านอาจารย์มั่น ท่านปฏิบัติอย่างไร แล้วเราควรจะดำเนินตามแนวทางของท่านอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์มั่น **ท่านทั้งหลายลองคิดดูซิว่า สมัยที่ท่านอาจารย์มั่น ท่านอาจารย์เสาร์ยังอยู่ บางสิ่งบางอย่างที่เราอนุโลมตามความต้องการของชาวโลกแทบจะไม่ปรากฏ** แม้แต่การทำบุญมหาชาติ การจัดงานวัดมีมหรสพต่าง ๆ เราไม่เคยมี มาสมัยปัจจุบันนี้ครูบาอาจารย์ก็เป็นนักธุรกิจไปกันเสียไม่ได้หยุด จากเหนือไปใต้ จากใต้ไปเหนือ ไปเที่ยวโปรดญาติโยม แต่ไม่แน่นักว่าไปเที่ยวให้ญาติโยมโปรดหรือไปโปรดญาติโยมกันแน่ก็ไม่ทราบ อันนี้ก็คือของฝากให้ลูกศิษย์ครูบาอาจารย์ได้นำไปพิจารณาเป็นการบ้าน

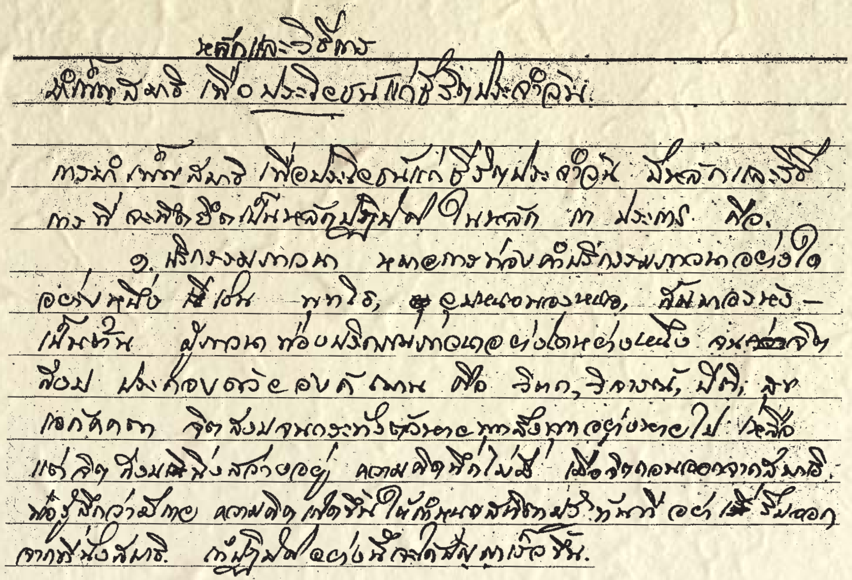
คำสอนหลวงปู่มั่น

• แก้บ่ตกคาพกเจ้าไว้ แก้บ่ได้คาพกคาย่าม •

แก้บ่ตกคาพกเจ้าไว้ แก้บ่ได้คาพกคาย่าม...เป็นคำพูดหลวงปู่มั่น เวลาท่านเทศน์บ้านนอกท่านจะแทรกภาษิตอีสานเข้าไปด้วย

ไหม้ซกมกมีหกพันง่ำ กะปอมก่าแลนขึ้นมื้อละฮ้อย กะปอมน้อยแลนขึ้นมื้อละพัน

ไหม้ซกมกมีหกพันง่ำ ก็ร่างกายของเรานี่มันมีตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ อายตนะ ๖ กะปอมก่าวิ่งขึ้นมื้อละฮ้อย...มื้อละร้อย หมายถึงอารมณ์ต่างๆ วิ่งเข้า กะปอมน้อยวิ่งเข้าวันละพันหมายถึงว่า อารมณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ จิปาถะ วิ่งขึ้นวิ่งลงอยู่เรื่อย

หลักและวิธีการ
บำเพ็ญสมาธิ เพื่อประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน

การบำเพ็ญสมาธิ เพื่อประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน มีหลักและวิธี
การที่จะพึงยึดเป็นหลักปฏิบัติในหลัก ๓ ประการ คือ
๑. บริกรรมภาวนา หมายถึงการท่องคำบริกรรมภาวนาอย่างใด
อย่างหนึ่ง เช่น พุทโธ, ยุบหนอพองหนอ, สัมมาอรหัง-
เป็นต้น ผู้ภาวนาท่องบริกรรมภาวนาอย่างใดอย่างหนึ่ง จนจิต
สงบ ประกอบด้วยองค์ฌาน คือ วิตก, วิจารณ์, ปีติ, สุข
เอกัคคตา จิตสงบจนกระทั่งตัวหาย ทุกสิ่งทุกอย่างหายไป เหลือ
แต่จิต นิ่งสว่างอยู่ ความคิดนึกไม่มี เมื่อจิตถอนออกจากสมาธิ
พอรู้สึกว่ามีกาย ความคิดเกิดขึ้นให้กำหนดสติตามรู้ทันที อย่ารีบออก
จากที่นั่งสมาธิ ถ้าปฏิบัติอย่างนี้จะได้ปัญญาเร็วขึ้น

หลักและวิธีการ
บำเพ็ญสมาธิเพื่อประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน

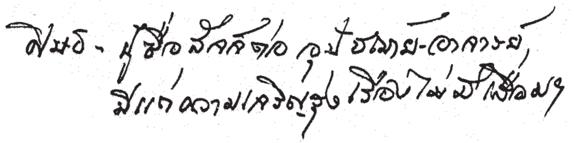
การบำเพ็ญเพื่อประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน มีหลักและวิธีการที่จะพึงยึดเป็นหลักปฏิบัติในหลัก ๓ ประการ คือ

๑. บริกรรมภาวนา หมายถึงการท่องคำบริกรรมภาวนาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น พุทโธ ยุบหนอพองหนอ สัมมาอรหัง เป็นต้น ผู้ภาวนาท่องบริกรรมภาวนาอย่างใดอย่างหนึ่ง จนจิตสงบ ประกอบด้วยองค์ฌาน คือ วิตก, วิจาร, ปีติ, สุข เอกัคคตา จิตสงบจนกระทั่งตัวหาย ทุกสิ่งทุกอย่างหายไป เหลือแต่จิตสงบนิ่งสว่างอยู่ ความคิดนึกไม่มี เมื่อจิตถอนออกจากสมาธิพอรู้สึกว่ามีกาย ความคิดเกิดขึ้นให้กำหนดสติตามรู้ทันทีอย่ารีบออกจากที่นั่งสมาธิ ถ้าปฏิบัติอย่างนี้จะได้ปัญญาเร็วขึ้น → ๑๒๓

พรรษาที่ ๓ - ๕ (พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๔๘๙)

จำพรรษาที่
วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ป่วยเป็นวัณโรค

• นอนไม่หลับ ๗ วัน ๗ คืน หลวงปู่ฝั้นชวนไปนั่งฟังเทศน์ •

หลวงพ่อเริ่มป่วยเป็นวัณโรคก็ท้อใจ นอนไม่หลับ ๗ วัน ๗ คืน หลวงปู่ฝั้นท่านชวนไปนั่งฟังเทศน์ก็ปฏิเสธบอกว่าง่วงนอน *"นอนฟังได้ไหมหลวงปู่"* พอบอกว่าได้ เราก็ได้ใจนอนฟังไม่รู้ว่าท่านหนีไปแต่เมื่อไร ตื่นอีกที ๘ โมงเช้า ทีนี้พอปฏิบัติได้แล้วได้สมาธิรู้บางสิ่งบางอย่างมันก็ภูมิใจการปฏิบัติ สมาธิมันเป็นเรื่องของจิตของใจ เราตั้งสมาธิรู้จิตรู้ใจคือการปฏิบัติสมาธิ ทีนี่คนที่เขาแข็งแรงเขาเดินจงกรมได้ เขานั่งสมาธิได้ เรามัวแต่นอนสมาธิอย่างเดียวเดินก็ไม่ไหว นอนกำหนดรู้จิต บางทีเรารำคาญ เราก็สวดธัมมจักกัปปวัตนสูตร พอสวดไปสวดมามันหลับ ทีนี้พอมันหลับ จิตมันหลับที่ตรงไหน จิตก็ท่องอยู่กับประโยคสุดท้ายนั่นแหละ พอตื่นขึ้นมาก็สวดต่อ

บางทีก็จะคิดอยากตายท่าเดียว ไป ๆ มา ๆ จิตมันนึกขึ้นมาว่า ก่อนจะตายเราควรจะได้รู้ก่อนว่าความตายมันคืออะไรกันแน่ ก็พยายามเร่งฝึกสมาธิหามมืดหามค่ำ ในที่สุดมันก็รู้เห็นความตาย

หัดตายเมื่ออายุ ๒๒ ปี

• *ภาวนาลูกเดียว ภาวนาจนกระทั่งตัวหาย เหลือแต่จิตดวงเดียวสว่างไสวอยู่* •

หลวงพ่อป่วยเป็นวัณโรคที่เมืองอุบลฯ เมื่ออายุ ๒๒ ปี ภาวนาลูกเดียว ภาวนาจนกระทั่งตัวหาย พอตัวหายบ่อย ๆ ใจมันก็ทะนงขึ้นมา โรคภัยไข้เจ็บมันเป็นที่กาย มันไม่ได้เป็นที่ใจ ภายหลังมาถ้ามันหงุดหงิดรำคาญเพราะความเจ็บป่วย ใจมันมักจะนึกว่า ฉันไม่ได้จ้างแกมาเกิด ไม่ได้จ้างแกมาตาย อยากตายก็เชิญเลย มันท้าทายอย่างนี้ มันก็สบาย บางทีก็ลองตายเล่น ๆ ลองดู วิธีตายเล่น ๆ นี้ทำยังไง ภาวนาจนกระทั่งจิตมันสงบ ร่างกายตัวตนหายไปหมด เหลือแต่จิตดวงเดียวสว่างไสวอยู่ อันนี้เขาเรียกว่าตายเล่นหรือหัดตายก่อนที่เราจะตายจริง เมื่อเราตายมันก็มีลักษณะอย่างนี้เหมือนกัน ถ้าจิตมันเข้าสมาธิ มันไม่สัมพันธ์กับร่างกาย มันแยกตัวออกไปอยู่ต่างหาก นั่นคือตาย แต่ในช่วงนั้นเราไม่รู้หรอกว่าเราตาย คนเราทุกคนตายไม่รู้ตัวว่าตัวตาย ฉะนั้นบางคนไม่รู้ว่าตัวตาย ยังไม่ได้ไปไหน บุญบาปยังไม่ให้ผล จึงไปเที่ยวเคาะประตูบ้านก๊อก ๆ แก๊ก ๆ อยู่นั่น เขาถือว่าเขาเป็นคนอยู่ คนตายธรรมดาพอวิญญาณออกจากร่างมีตัวตนเดินออกหนีไป ถ้าอยู่ในสมาธิละเอียด มีแต่จิตวิญญาณลอยออกไปเป็นดวงสว่าง เพราะฉะนั้นการปฏิบัติสมาธิคือการหัดตายเอาไว้ก่อนที่เราจะตายจริง

การพักผ่อนในสมาธิมีคุณค่ากว่าการนอนหลับธรรมดา เมื่อก่อนนี้อยู่กับหลวงปู่เสาร์ท่านนอนดึ๊ก..ดึก แต่เสร็จแล้วเรานอนก่อนท่าน ท่านตื่นก่อนเราทุกที ถามหลวงปู่นอนวันละกี่ชั่วโมง บางทีชั่วโมงเดียว บางทีก็ ๒ ชั่วโมง บางที ๓ ชั่วโมง แต่ไม่เคยเกิน ๓ ชั่วโมง เรียนถามท่านว่าอยู่ได้ยังไง ท่านตอบว่าอยู่ได้เพราะท่านเข้าสมาธิ

หลวงปู่ฝั้นสอนให้พิจารณาอริยสัจ

• เจ้าไปนั่งภาวนาโน่นก็ทุกข์ นี่ก็ทุกข์ เจ้าเขียนเสือหลอกตัวเอง •

ตอนหลวงพ่อป่วยเป็นวัณโรค หลวงปู่ฝั้นท่านว่า ***"เจ้าไปนั่งภาวนาโน่นก็ทุกข์ นี่ก็ทุกข์ เจ้าเขียนเสือหลอกตัวเอง ให้เจ้าไปนอนดูทุกข์ จนกระทั่งมันรู้ความจริง"***

ตอนที่อยู่ที่วัดบูรพาฯ นี่ หลวงพ่อหลอกเอายาเมดินาลจากยายไหว ขอวันละ ๒ เม็ด ๆ ๆ เอามาสะสมไว้ได้ตั้งกำมือหนึ่ง วันนั้นมันเกิดหงุดหงิดขึ้นมาจะกินยาเมดินาลให้มันหลับไป มือหนึ่งถือแก้วน้ำ มือหนึ่งถือยา ทีนี้พอตั้งใจจะเอาจริง แทนที่มือมันจะขึ้นมาข้างบน มันกลับอ่อนลง น้ำก็หก ยาก็หก แล้วความรู้มันเกิดขึ้นมาว่า ก่อนที่ท่านจะตาย ท่านรู้หรือยังว่าความตายคืออะไร จิตมันบอกอย่างนี้

• ดูสิ่งที่มันมีอยู่ในปัจจุบัน อย่าไปไขว่คว้าอะไร •

หลวงพ่อป่วยเป็นวัณโรค หลวงปู่ฝั้นท่านสอนว่าอย่างนี้ ***ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ทุกข์มันปรากฏแก่เธออยู่ทุกลมหายใจ เธอไม่ต้องไปคิดพิจารณาอะไรมันหรอก ให้กำหนดสติรู้สิ่งที่มันมีอยู่ในกายในใจ เวลานี้ปอดของเธอเป็นวัณโรค มันเป็นจุดเกิดของทุกข์ จิตของเธอไปยึดอยู่ที่ปอดเพราะเธอป่วยที่ปอด แต่ความทุกข์มันจะเกิดที่จิต ความเจ็บปวดเกิดที่กาย แต่จิตไปรับรู้มันก็เลยกลายเป็นความปวดความเจ็บป่วย เพราะฉะนั้นให้ดูสิ่งที่มันมีอยู่ในปัจจุบัน อย่าไปไขว่คว้าอะไร*** (หลังจากนั้นประมาณปีเศษหลวงพ่อจึงนิมิตเห็นความตาย)

วัณโรคหาย

• ก่อนจะตายเราควรจะรู้ก่อนว่า ความตายคืออะไร •

ในที่สุดวัณโรคมันก็หาย แต่เวลามันจะหายจริง ๆ นี้ มันก็มาอาศัยสมาธิของเรานี่แหละ ที่เราปฏิบัติกันอยู่ คือว่าอยู่มาวันหนึ่ง จิตมันก็นึกขึ้นมาว่า เราป่วยเป็นวัณโรคนี่ ไหน ๆ เราก็จะตายอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นก่อนจะตายเราควรจะรู้ก่อนว่า ความตายคืออะไร วันนั้นตั้งใจนั่งสมาธิดูความตายตั้งแต่ ๓ ทุ่ม จนกระทั่งถึงตี ๓ การปฏิบัติด้วยความอยากรู้ อยากเห็น อยากมี อยากเป็น กิเลสมันไปปิดบัง เราปฏิบัติด้วยความอยาก แม้แต่จิตสงบมันก็ไม่มี เมื่อจิตไม่สงบมันก็ไม่รู้เห็นความตายจนกระทั่งถึงตี ๓ รู้สึกว่าเหน็ดเหนื่อยพอสมควร พอเรามาคิดว่า โอ๊ย! วันนี้ไม่ไหวแล้ว ก็ไปยึดลมหายใจไม่ลดละ มันตามลมออกตามลมเข้าอยู่อย่างนั้น จิตมันก็รู้เฉยอยู่ตามธรรมชาติของมัน ลมหายใจก็หายใจอยู่ตามธรรมชาติ มันมองเห็นลมวิ่งออก วิ่งเข้าเป็นท่อยาวเกลียวเหมือนหลอดไฟนีออน มันวิ่งตั้งแต่ปลายจมูกลงมาถึงสะดือมันวิ่งอยู่อย่างนี้ บางทีมันก็วิ่งออกข้างนอกแล้วก็วิ่งเข้ามาข้างในสลับกัน แล้วในที่สุด พอมันออกข้างนอก มันก็หมุนเป็นเกลียวสว่านขึ้นไปเบื้องบน ความสว่างไสวมันก็เกิดขึ้น พอไปถึงเบื้องบนแล้วมันก็ย้อนกลับมา คล้าย ๆ กับว่ามันจะไปข้างหน้ามันก็ห่วงหลัง จะอยู่หลังก็อยากไปข้างหน้า มันย้อนขึ้นย้อนลงอยู่อย่างนั้น ในที่สุดมันก็ตัดสายสัมพันธ์ขาดไป แล้วหมุนเป็นเกลียวขึ้นไป แล้วสายสัมพันธ์นี้มันขาด

มรณนิมิต

• ในที่สุดกระดูกมันก็แหลกละเอียดเหมือนกับขี้เถ้าโปรยอยู่ในดินทราย •

พอขาดปุ๊บร่างกายหายหมด ยังเหลือแต่จิตดวงเดียวนิ่งสว่างไสวอยู่ คล้าย ๆ กับว่าในจักรวาลนี้มีแต่จิตของเราดวงเดียวเท่านั้นสว่างอยู่

สักพักหนึ่งมันก็ย้อนลงมามองดูร่างกายที่นอนอยู่ มองลงมาทีแรกมองเห็นสบง จีวร ห่อหุ้มอยู่อย่างดี

เอ้า! ลำดับต่อไปจีวร สบง หายหมดมีแต่ร่างกายเปลือยเปล่ายังเหลือแต่ชุดวันเกิด

ในลำดับต่อไป ร่างกายมันก็ขึ้นอืด ตีนกาง มือกาง น้ำเหลืองไหล

ลงผลสุดท้ายเนื้อหนังพังไปทีละชิ้นสองชิ้น จนกระทั่งยังเหลือแต่โครงกระดูก

แล้วในที่สุดโครงกระดูกที่เป็นโครงสร้างมันก็ทรุดฮวบลงไป

ในลำดับต่อไปชิ้นกระดูกหักเป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่

แล้วในที่สุดมันก็แหลกละเอียดมันเหมือนกับขี้เถ้าโปรยอยู่ในดินทราย

แล้วในขณะจิตนั้นมันก็หายจมลงไปในผืนแผ่นดิน แล้วก็เกิดความว่างขึ้นมาอีก

สักพักหนึ่งผืนแผ่นดินก็ปรากฏขึ้นมาอีก กระดูกที่มันหายจมไปในผืนแผ่นดิน มันก็โผล่ขึ้นมา มอง ๆ ดูแล้วมันยุบยิบเหมือนหนอนบ่อน

พอมันโผล่ขึ้นมาเต็มที่แล้วมันก็เกาะกันเป็นก้อนเป็นท่อน ก้อนเล็กก้อนน้อย แล้วก็จับกันเป็นแท่งกระดูกโดยสมบูรณ์

แล้วพอมันประสานกันเป็นโครงสร้าง คือตอนที่มันวิ่งมาประสานกันนี่ กะโหลกศีรษะกระโดดมาปุ๊บ กระดูกคอ กระดูกสันหลังวิ่งเข้ามาต่อ

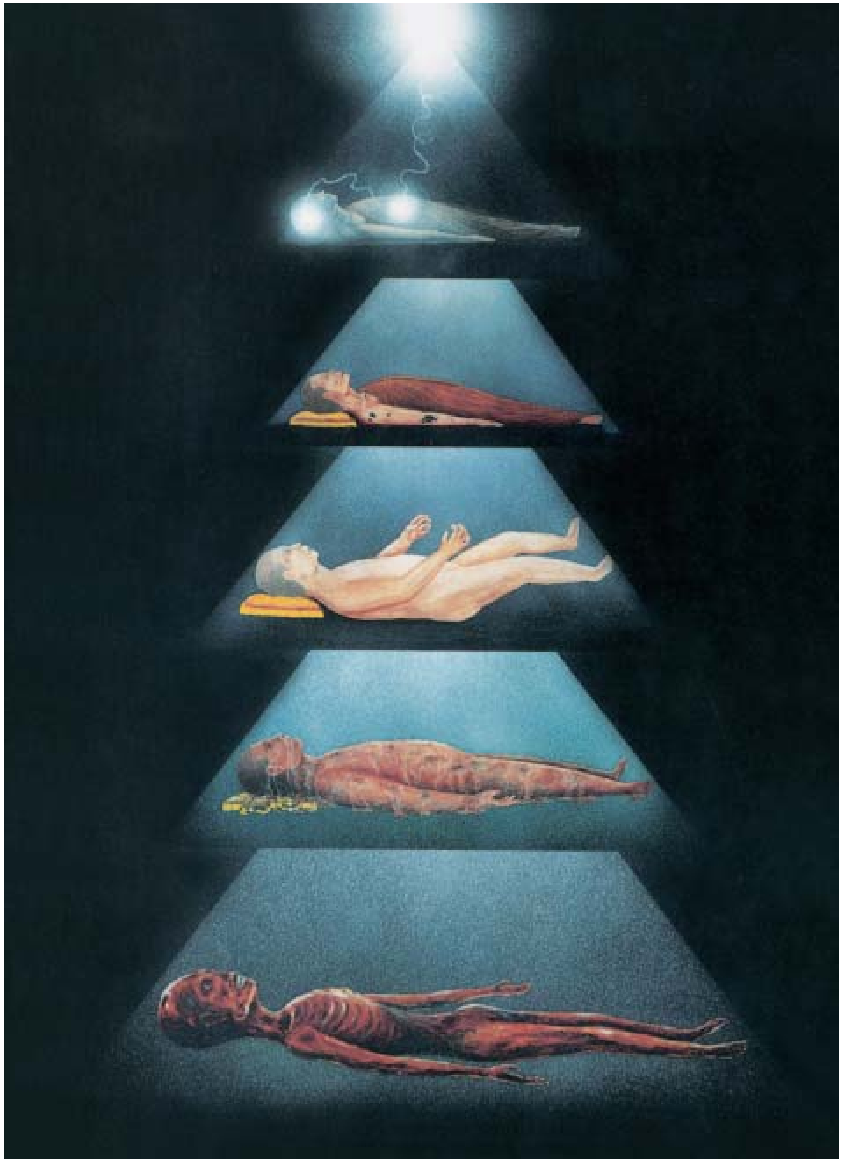
กระดูกซี่โครงก็วิ่งเข้ามาประสาน

กระดูกแข้งกระดูกขา กระดูกมือกระโดดเข้าไปประจำที่ของใครของเราแล้วก็ประสานกันเป็นโครงสร้างเสร็จ เนื้อมันเริ่มงอก มันเริ่มงอกระหว่างข้อต่อของกระดูกงอกลามไปทั่วจนกระทั่งมันมีเนื้อเต็มสมบูรณ์เต็มที่

แล้วเนื้อเป็นสีแดงที่เรามองเห็นเหมือนกับลอกหนังหมู มันค่อย ๆ แห้งกร้านเข้าไป กร้านเข้าไปเปลี่ยนจากแดงเป็นสีเหลือง จากเหลืองเป็นสีขาวแล้วก็เป็นผิวอย่างธรรมดา ผม ขน เล็บ มันก็บังเกิดขึ้นสมบูรณ์แบบ

แล้วมันก็ย้อนกลับไปกลับมาอย่างนั้น จำได้ว่ามันเป็นอยู่ถึง ๓ ครั้ง

ทีนี้พอมันจะรู้สึกตัวตื่นขึ้นมานี่ ความสว่างที่มันลอยเด่นมันไหวตัวแพ็บ แล้วทรุดลงมาปะทะหน้าอก รู้สึกแผ่ว ๆ เหมือนอะไรมาสัมผัสแผ่ว ๆ แล้วหลังจากนั้นความรู้สึกในทางกายนี่มันซู่ซ่า วิ่งไปตามเส้นสาย มันเหมือนกับฉีดยาแคลเซียมเข้าเส้น ทีนี้จิตมันก็กำหนดรู้ของมันเองโดยธรรมชาติ ความตั้งใจอะไรต่าง ๆ ในขณะนั้นมันไม่มี แต่ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเองหมด

ภาพมรณนิมิตที่หลวงพ่อให้ช่างภาพเขียนขึ้น

ภาพมรณนิมิตที่หลวงพ่อให้ช่างภาพเขียนขึ้น

ทีนี้พอมันหยุดซู่ซ่าแล้ว จิตมันก็มีคำถามขึ้นมาว่า นี่หรือคือความตาย คำตอบก็ผุดขึ้นมารับว่า ใช่แล้ว พอหลังจากนั้นมันก็อธิบาย ฉอด ๆ ๆ ๆ ตายแล้วมันก็ขึ้นอืด น้ำเหลืองไหล เนื้อหนังพังไปเป็นของปฏิกูลเน่าเปื่อยโสโครก ยังเหลือแต่โครงกระดูก โครงกระดูกมันก็ทรุดลงไป แหลกละเอียดหายจมลงไปในผืนแผ่นดิน เพราะว่าร่างกายเรานี่มันก็คือธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เมื่อมันยังมีชีวิตอยู่มันก็เป็นรูปเป็นร่าง เดินเหินไปมาได้ ทำอะไรได้ เมื่อมันตายลงไปแล้วมันก็กลับไปสู่ที่เก่าของมันคือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไหนเล่าสัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขามีที่ไหน

• เอ๊ะ! นอนอยู่นิ่ง ๆ ไม่เห็นหายใจ ชักสงสัยใหญ่ว่านี่ตายแล้วหรือยัง •

แล้วทีนี้ก็ยังนึกสงสัยอยู่ว่า เอ๊! เราจะตายจริงหรือเปล่า ยกมือสองข้างมาคลำดูหน้าอก อ้อ! ยังอยู่ ค่อย ๆ ลืมตาขึ้นมา มองดูนาฬิกา ๒ โมงเช้า ทีนี้พอเดินออกจากห้อง เมื่อก่อนนี้หลวงพ่อจำวัดนี่ไม่ปิดประตูหน้าต่างทั้งนั้นแหละ เปิดโล่งเอาไว้ ทีนี้พอเสร็จแล้วพอเดินออกมาโยมอุปัฏฐากที่ไปส่งจังหันตอนเช้า ยายแม่ชีพวงพอเห็น แกเห็นเดินออกมา พอเรามานั่งแกเดินขึ้นมา ว้าย! ถ้าหากว่า ๒ โมง เลย ๒ โมงไปแล้วไม่ตื่นนี่ดึงขาแน่ ๆ แกว่า นี่ยังสงสัยอยู่ว่า เอ๊! ไปแล้วหรือยัง หรือยังอยู่ บางทีแกบอกว่าแกไปสังเกตสังเกตดู คนเราถ้านอนหงายอย่างนี้หายใจ มันจะต้องมองเห็นที่มันพองขึ้นแล้วก็ต้องยุบลงแล้วก็มองเห็น แต่นี่แกบอกว่า เอ๊ะ! นอนอยู่นิ่ง ๆ ไม่เห็นหายใจ ชักสงสัยใหญ่ว่านี่ตายแล้วหรือยัง ถ้า ๒ โมงไม่ตื่นขึ้นมาแล้ว กระชากขาแน่ ๆ แกว่า พอหลังจากนั้นมาไอ้ความเจ็บป่วยมันก็หายวันหายคืน ความเหน็ดเหนื่อย หรือความอะไรต่าง ๆ ที่เคยเป็นอยู่มันหายยังกับปลิดทิ้ง จนกระทั่งหายมาจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ วัณโรคไม่กลับมาเยี่ยมอีกเลย

• วิธีใช้พลังจิตพิชิตโรคภัยไข้เจ็บ •

เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายที่มาฝึกสมาธิภาวนานี้ แม้ว่าจิตจะยังไม่สงบเป็นสมาธิเท่าที่ควรก็ตาม เมื่อท่านจะใช้พลังจิตรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ถ้าท่านจะรักษาตัวเองให้อธิษฐานจิต นึกถึงบารมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงดลบันดาลให้โรคภัยไข้เจ็บของข้าพเจ้าหาย แล้วกำหนดสติรู้ลมหายใจเฉยอย่าไปนึกคิดอะไรทั้งสิ้น เอาลมหายใจเป็นสิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึกของสติ ดูลมหายใจเฉยอยู่เท่านั้น ทีนี้ธรรมชาติของจิตเขามีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก เขาจะเพิ่มพลังงานขึ้นมาอย่างไม่รู้ตัว ถึงแม้ไม่สงบวูบวาบแต่เขาก็มีพลังงาน ในเมื่อจิตมันเกิดความว่างขึ้นมา คือว่ามันอยู่เฉย ๆ แต่ยังไม่ใช่สมาธิเพียงแต่ว่างได้ มันก็เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย เมื่อเราทำจิตให้ว่างได้ มันจะมีสารตัวหนึ่งอยู่ใต้ต่อมสมอง มันจะกระจายออกมาทำงานของมัน ทำให้กายเบา กายสงบ จิตสงบ เป็นประโยชน์แก่ร่างกายและเป็นประโยชน์ทางจิตด้วย ถ้าหากว่าจิตของเราสงบเป็นสมาธิอย่างแท้จริง มันมีประโยชน์ทั้งทางกายและทางจิต

อันนี้คือวิธีการใช้พลังจิตรักษาโรค อาศัยลมหายใจเป็นสื่อโดยอธิษฐานจิตนึกถึงบารมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทีนี้ถ้าหากว่าเราจะช่วยคนอื่น อย่างเราไปเยี่ยมคนไข้ เราอาจจะบอกคนไข้ว่า เอานะ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)

ฉันจะช่วยรักษาให้ ให้คุณหาย แล้วเรากำหนดสำรวมจิตอธิษฐานถึงบารมีของพระพุทธเจ้า ขอบารมีของพระพุทธเจ้าจงช่วยดลบันดาลให้โรคภัยไข้เจ็บของคนนี้หายไป แล้วเรากำหนดจิตเพ่งที่กายเขา แผ่เมตตาให้เขาเท่านั้นเอง ยิ่งใครมีพลังจิต มีพลังสมาธิมากเท่าไร ยิ่งทำได้ผลดี

ได้ร่วมจำพรรษากับพระอาจารย์ฝั้น

• มีบัญชาให้พระอาจารย์ฝั้นไปจำพรรษาที่วัดบูรพาราม •

สาเหตุที่สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) มีบัญชาให้พระอาจารย์ฝั้นไปจำพรรษาที่วัดบูรพาราม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเพราะในปีนั้นสมเด็จฯ อาพาธหนัก ถึงขนาดฉันอาหารไม่ได้ ต้องถวายอาหารทางเส้นโลหิต ท่านจึงเรียกพระเถระฝ่ายกัมมัฏฐานเข้าไปปรึกษาหารือเพื่อหาทางบำบัดโรคในทางธรรมปฏิบัติ สมเด็จฯ ได้นิมนต์พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโมให้อธิบายธรรมเป็นองค์แรก เมื่อพระอาจารย์สิงห์อธิบายจบลงแล้ว สมเด็จฯ จึงให้พระอาจารย์ทอง อโสโก เจ้าอาวาสวัดบูรพาฯ อธิบายอีก

พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

พระอาจารย์ฝั้นแสดงธรรมให้สมเด็จฯ ฟัง

• ทำจิตให้เป็นสมาธิเราต้องตั้งสมาธิให้ได้ •

จากนั้นจึงหันมาทางพระอาจารย์ฝั้น ให้อธิบายธรรมให้ฟังอีกเป็นองค์สุดท้าย พระอาจารย์ฝั้นจึงได้อธิบายธรรมถวายโดยมีอรรถดังนี้

"ให้ท่านทำจิตเป็นสมาธิยกไวยกรณ์ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ยกอันนี้ไว้เสียก่อน ทำจิตให้เป็นสมาธิ เราต้องตั้งสมาธิให้ได้ ภาวนากำหนดจิตให้เป็นสมาธิ พอตั้งเป็นสมาธิดีแล้วให้เป็นหลัก เปรียบเหมือนเราจะนับตั้งร้อยตั้งพัน ก็ต้องตั้งหนึ่งเสียก่อน ถ้าเราไม่ตั้งหนึ่งเสียก่อนก็ไปไม่ได้ ฉันใด จิตของเราจะรู้ได้เราก็ตั้งจิตของเราเป็นสมาธิเสียก่อน เปรียบเหมือนนัยหนึ่งคือเสมือนเราจะปลูกต้นไม้ พอปลูกลงแล้วก็มีคนเขาว่าปลูกตรงนั้นมันจะงามดีก็ถอนไปปลูกตรงนั้น และก็มีคนเขามาบอกอีกว่าตรงโน้นดีกว่าก็ถอนไปปลูกตรงโน้นอีก ทำอย่างนี้ ผลที่สุดต้นไม้ก็ตายทิ้งเสียเปล่า ๆ ไม่ได้อะไรเสียอย่าง ฉันใด เราทำอะไรจะปลูกอะไรก็ฝังให้มันแน่น ไม่ต้องถอนไปไหน มันเกิดขึ้นเอง นี้แหละสมาธิ ฉันใดก็ฉันนั้นแหละ หรืออีกนัยหนึ่งเปรียบเหมือนเราจะขุดน้ำบ่อ ต้องการน้ำในพื้นดิน เราขุดลงไปแห่งเดียวเท่านั้น พอเราขุดไปได้หน่อยเดียวได้น้ำสัก ๒-๓ บาตรแล้ว มีคนเขาบอกว่าที่นั่นมันตื้น เราก็ย้ายไปขุดที่อื่นอีก พอคนอื่นเขาบอกว่าตรงนั้นไม่ดี ตรงนี้ไม่ดี ก็ย้ายไปย้ายมา ผลที่สุดก็ไม่ได้กินน้ำ ใครจะว่าก็ช่างเขา ขุดมันแห่งเดียวคงถึงน้ำ ฉันใด เปรียบเหมือนสมาธิของเราต้องตั้งไว้แห่งเดียวเท่านั้น เมื่อเราตั้งไว้แห่งเดียว ไม่ต้องไปอื่นไกล ไม่ต้องส่งไปข้างหน้า ข้างหลัง ไม่ต้องคิดถึงอดีต อนาคต กำหนดจิตให้สงบอันเดียวเท่านั้น

ขอให้ท่านทำสมาธิภาวนา ทำจิตให้สงบ ให้พิจารณาแยกธาตุ แยกขันธ์และอายตนะออกเป็นส่วนๆ ตามความเป็นจริง พิจารณาให้เห็นความเป็นไปของสิ่งเหล่านั้นตามหน้าที่ของมัน ให้แยกกายออกจากจิต แยกจิตออกจากกาย ให้ยึดเอาตัวจิต คือผู้รู้ เป็นหลัก พร้อมด้วยสติ ธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ให้พิจารณาให้อยู่ในสภาพของมันเองแต่ละอย่าง เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว จะเห็นได้ว่าธาตุทั้ง ๔ ต่างเจ็บไม่เป็น ป่วยไม่เป็น แดดจะออกฝนจะตกก็อยู่ในสภาพของมันเอง ในตัวคนเราก็ประกอบไปด้วยธาตุทั้ง ๔ นี้รวมกัน การที่มีความเจ็บปวดป่วยไข้อยู่นั้นเนื่องมาจากตัวผู้รู้ คือจิต เข้ายึดถือด้วยอุปาทานว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นของเขาของเรา เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว ตัวผู้รู้คือจิตเท่านั้นที่ไปยึดเอามาว่าเจ็บ ว่าปวด ว่าร้อน ว่าเย็น หรือหนาว ฯลฯ ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว สิ่งทั้งปวงเหล่านั้นไม่ได้เป็นอะไรเลย ดินก็คงเป็นดิน น้ำก็คงเป็นน้ำ ไม่มีส่วนรู้เห็นในความเจ็บปวดใด ๆ ด้วย เมื่อทำจิตให้สงบและพิจารณาเห็นสภาพความเป็นจริงแล้ว จิตย่อมเบื่อหน่ายและวางจากอุปาทาน คือเว้นการยึดถือมั่นในสิ่งเหล่านั้น เมื่อละได้เช่นนี้ ความเจ็บปวดต่าง ๆ ตลอดจนความตายย่อมไม่มีตัวตน เพราะฉะนั้นหากทำจิตให้สงบ เป็นสมาธิแน่วแน่แล้ว โรคต่าง ๆ ก็จะทุเลาหายไปเอง"

เมื่อพระอาจารย์ฝั้น อธิบายธรรมถวายสมเด็จพระมหาวีรวงศ์จบลงแล้ว สมเด็จ ฯ ได้พูดขึ้นว่า "เออ! เข้าทีดี" แล้วถามพระอาจารย์ฝั้นว่า "ในพรรษานี้ฉันจะอยู่ได้รอดตลอดพรรษาหรือไม่" พระอาจารย์ฝั้น ก็เรียนตอบไปว่า *"ถ้าพระเดชพระคุณทำจิตให้สงบได้ดังที่อธิบายถวายมาแล้ว ก็รับรองว่าอยู่ได้ตลอดพรรษาแน่นอน"*

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ จึงมีบัญชาให้พระอาจารย์ฝั้น ไปจำพรรษาอยู่กับท่านที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อจะได้ศึกษาธรรมให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นดังกล่าวแล้ว โดยพระอาจารย์ฝั้นได้เลือกเอาวัดบูรพาฯ เป็นที่จำพรรษา เพราะวัดนี้อยู่ฝั่งเดียวกันกับวัดสุปัฏน์ฯ ที่สมเด็จฯ พำนักอยู่ การไปมาสะดวกกว่าวัดป่าแสนสำราญซึ่งอยู่ทางฝั่งอำเภอวารินชำราบ

วัดบูรพาฯ ที่ท่านเลือกพักมีเขตเป็นสองตอน ตอนหนึ่งเป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรม อีกตอนหนึ่งเป็นป่า มีกุฏิหลังเล็ก ๆ อยู่ ๕-๖ หลัง สำหรับพระเณรอาศัยปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะ พระอาจารย์ฝั้นได้เลือกเอาด้านที่เป็นป่าเป็นที่พักตลอดพรรษานั้น และได้หมั่นไปอธิบายธรรมปฏิบัติถวายสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ที่วัดสุปัฏน์ฯ เกือบทุกวัน และด้วยอำนาจการปฏิบัติธรรมนั้น สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ก็หายวันหายคืน ทั้งอยู่ได้ตลอดพรรษาและล่วงเลยต่อมาอีกหลายปี

ทรงชมพระกรรมฐาน

• ชมว่าพระคณะกรรมฐานนี้เป็นผู้ปฏิบัติดีจริง ทั้งยังทำได้ดังพูดจริง ๆ •

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ได้ออกปากยอมรับในความจริง และชมว่าพระคณะกรรมฐานนี้เป็นผู้ปฏิบัติดีจริง ทั้งยังทำได้ดังพูดจริง ๆ อีกด้วย สมควรที่พระมหาเปรียญทั้งหลายจะถือเอาเป็นตัวอย่างปฏิบัติต่อไป ท่านได้กล่าวต่อหน้าพระอาจารย์ฝั้นด้วยว่า *"ฉันเป็นพระอุปัชฌาย์ บวชพระบวชเณรมาจนนับไม่ถ้วนแต่ไม่เคยนึกสนใจ ตจปัญจกกัมมัฏฐาน เหล่านี้เลย เพิ่งจะมารู้ซึ้งในพรรษานี้เอง"* พูดแล้วท่านก็นับ เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ แล้วถามพระอาจารย์ฝั้นว่า *"นี่เป็นธาตุดิน นี่เป็นธาตุน้ำ นี่เป็นธาตุลม นี่เป็นธาตุไฟใช่ไหม"* พระอาจารย์ฝั้นก็รับว่าใช่ จากนั้นท่านก็ปรารภขึ้นว่า ตัวท่านเองเปรียบเหมือนผู้บวชใหม่ เพิ่งจะมาเรียนรู้ เกสา โลมา ฯลฯ ความรู้ในด้านมหาเปรียญ ที่เล่าเรียนมามากนั้น ไม่ยังประโยชน์และความหมายต่อชีวิตท่านเลย ยศฐาสมณศักดิ์ ก็แก้ทุกข์ท่านไม่ได้ ช่วยท่านไม่ได้ พระอาจารย์ฝั้นให้ธรรมปฏิบัติในพรรษานี้ได้ผลคุ้มค่า ทำให้ท่านรู้จักกัมมัฏฐานดีขึ้น

ในพรรษา พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น พระอาจารย์ฝั้นเกือบไม่มีเวลาเป็นของตัวท่านเองเลย ทั้งนี้เพราะท่านได้ทำหน้าที่อุปัฏฐากพร้อมกันถึง ๒ อาจารย์กล่าวคือ นอกจากกลางคืนจะต้องเข้าถวายธรรมแก่สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ที่วัดสุปัฏน์ฯ จากหัวค่ำไปจนถึงเวลาประมาณ ๔ ทุ่ม บางครั้งก็ถึง ๖ ทุ่ม จึงได้กลับวัดบูรพา แล้วพอเช้าขึ้นท่านก็ออกบิณฑบาตไปเรื่อย ๆ แล้วข้ามแม่น้ำมูลไปทางฝั่งอำเภอวารินชำราบ ไปฉันเช้าที่วัดป่าแสนสำราญ ฉันเสร็จก็ประกอบยารักษาโรคถวายพระอาจารย์มหาปิ่น ซึ่งปีนั้นกำลังอาพาธด้วยโรคปอด อยู่ที่วัดป่าแสนสำราญ พระอาจารย์ฝั้นได้พยายามหาสมุนไพรต่าง ๆ มาปรุง แล้วกลั่นเป็นยาถวายพระอาจารย์มหาปิ่น หยูกยาที่ทันสมัยก็ไม่มี เพราะขณะนั้นกำลังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒

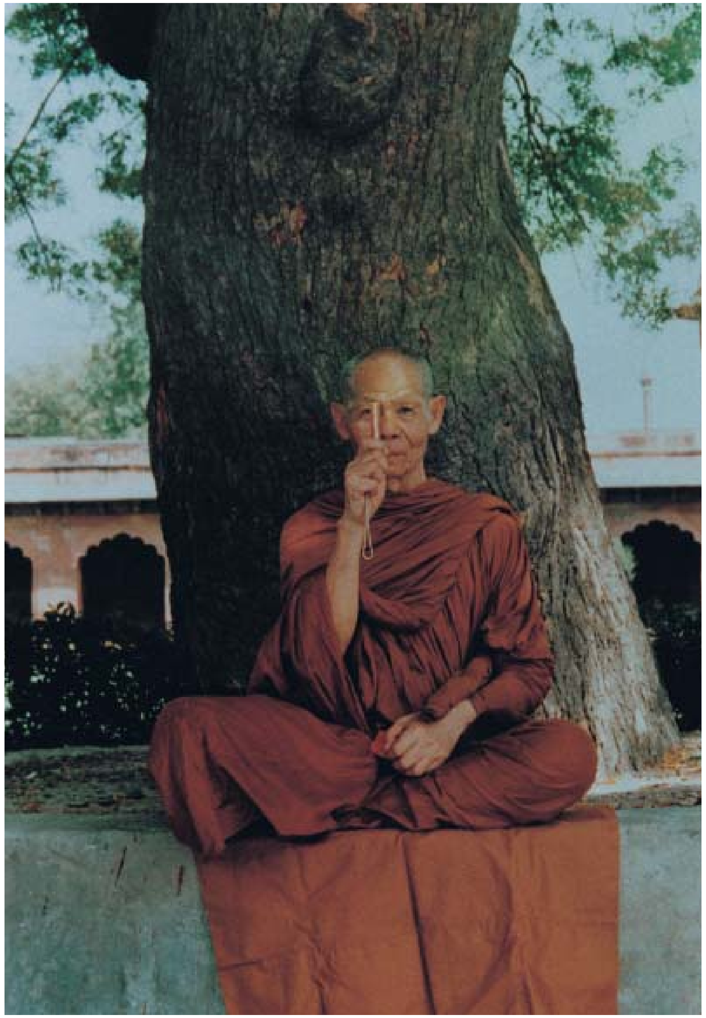
พระอาจารย์ฝั้น (ซ้าย) พระอาจารย์มหาปิ่น (กลาง) พระอาจารย์สิงห์ (ขวา)

สงครามโลกครั้งที่ ๒

• กลาดเกลื่อนไปด้วยทหารญี่ปุ่น •

เมื่อพูดถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ น่าบันทึกไว้เป็นพิเศษในที่นี้ด้วยว่า การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าของพระอาจารย์ฝั้น ยังเป็นที่จดจำและประทับใจในบรรดาลูกศิษย์ลูกหาและบรรดาพุทธบริษัทจำนวนมากในจังหวัดอุบลราชธานีมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ปีนั้นอยู่ในราวกลางพรรษา พ.ศ. ๒๔๘๗ จังหวัดอุบลราชธานีกลาดเกลื่อนไปด้วยทหารญี่ปุ่นซึ่งเข้าไปตั้งมั่นอยู่ จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ฝ่ายสัมพันธมิตรจะต้องจดจ้องทำลายล้าง โดยส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดตามจุดยุทธศาสตร์อยู่เสมอ ชาวบ้านร้านถิ่นจึงพากันอพยพหลบภัยออกไปอยู่ตามรอบนอกหรืออำเภอชั้นนอกที่ปลอดจากทหารญี่ปุ่น ในตัวเมืองอุบลฯ จึงเงียบเหงาลงถนัด จะหลงเหลืออยู่ก็เฉพาะผู้ที่มีความจำเป็นไม่อาจโยกย้ายหรืออพยพเท่านั้น ตกกลางคืนคนเหล่านี้จะนอนตาไม่หลับลงง่าย ๆ ต้องคอยหลบภัยทางอากาศกันอยู่เสมอ ปกติเครื่องบินฝ่ายพันธมิตรจะมาทิ้งระเบิดในราวอาทิตย์ละ ๒ หรือ ๓ ครั้ง ถ้าวันไหนเครื่องบินจะล่วงล้ำเข้ามาทิ้งระเบิด พระอาจารย์ฝั้นจะบอกล่วงหน้าให้บรรดาศิษย์ทั้งหลายรู้ก่อนอย่างน้อย ๒ ชั่วโมง เช่นในตอนเย็นขณะพระเณรซึ่งเป็นศิษย์กำลังจัดน้ำฉันน้ำใช้ถวายอยู่นั้น ท่านจะเตือนขึ้นว่า ให้ทุกองค์รีบทำกิจให้เสร็จไปโดยเร็ว แล้วเตรียมหลบภัยกันให้ดี คืนนี้เครื่องบินจะมาทิ้งระเบิดอีกแล้ว ภิกษุสามเณรทั้งหลายก็รับทำตามที่ท่านสั่ง พอตกกลางคืนก็มีเครื่องบินข้าศึกเข้ามาทิ้งระเบิดจริง ๆ

หลวงพ่อเพ่งกสิณ ณ ลุมพินีวัน ประเทศอินเดีย

บางครั้งในตอนกลางวันแท้ ๆ ท่านบอกลูกศิษย์ลูกหาว่าเครื่องบินมาแล้ว รีบทำอะไรให้เสร็จ ๆ แล้วรีบไปหลบภัยกันเสีย ทุกองค์ต่างมองตากันด้วยความงุนงง แต่อีกไม่นานนักก็มีเครื่องบินเข้ามาจริง ๆ ชาวบ้านหอบลูกจูงหลานเข้าไปหลบภัยอยู่ในบริเวณวัดเต็มไปหมด พระอาจารย์ฝั้นก็ลงจากกุฏิไปเตือนให้อยู่ในความสงบ และให้ภาวนา "พุทโธ พุทโธ" ไว้โดยทั่วกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เสร็จฤดูกาลกฐินแล้ว พระอาจารย์ฝั้นได้เข้านมัสการลาสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ที่วัดสุปัฏวนาราม ขอเดินทางไปสกลนคร อันเป็นจังหวัดบ้านเกิดของท่าน เพื่อบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานอุทิศแด่บุพการี คือโยมบิดามารดา สมเด็จฯ ก็อนุญาต จากนั้นท่านได้ไปนมัสการลาพระอาจารย์สิงห์ กับพระอาจารย์มหาปิ่น ที่วัดป่าแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ แล้วไปลาญาติโยมพุทธบริษัท เสร็จแล้วท่านพร้อมด้วยพระภิกษุรูปหนึ่งสามเณรรูปหนึ่ง กับเด็กลูกศิษย์อีกคนหนึ่ง ได้ออกเดินทางจากอุบลราชธานี มุ่งหน้าไปสกลนคร

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ น้ำมันเชื้อเพลิงขาดแคลนมาก รถยนต์โดยสารต้องใช้ถ่านแทน และมีวิ่งน้อยคัน พระอาจารย์ฝั้นได้พาพระภิกษุสามเณรและลูกศิษย์ นั่งรถโดยสารซึ่งใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิง ออกจากอุบลราชธานีตั้งแต่เช้าไปถึงอำเภอมุกดาหารจังหวัดนครพนม เมื่อเวลาประมาณ ๓ ทุ่มเศษ แล้วไปขอพักค้างคืนที่วัดศรีมงคล เช้ารุ่งขึ้นได้โดยสารรถคันเดิมไปพักค้างคืนที่วัดป่าเกาะแก้วฯ อำเภอธาตุพนม ซึ่งที่นั่นพระอาจารย์ฝั้น ได้พาคณะของท่านไปกราบนมัสการพระธาตุพนมด้วย แล้วได้กล่าวแก่พระภิกษุสามเณรและลูกศิษย์ว่า *"ใครผู้ใดเดินทางผ่านมาถึงแล้วไม่แวะนมัสการองค์พระธาตุพนม คน ๆ นั้นนับว่าบาปหนา มีกรรมปกปิดจนไม่สามารถจะมองเห็นปูชนียสถานอันสำคัญ"* ท่านเล่าด้วยว่า ก่อนโน้นบริเวณพระธาตุพนม เต็มไปด้วยป่ารกรุงรัง องค์พระธาตุก็เต็มไปด้วยเถาวัลย์ปกคลุม พระอาจารย์เสาร์กับพระอาจารย์มั่น สมัยยังหนุ่มแน่นเมื่อเที่ยวธุดงค์ ถึงที่นั่นก็มักจะนำญาติโยมไปรื้อเถาวัลย์ออกและถากถางป่ารอบ ๆ บริเวณจนสะอาด

(คัดจากหนังสือชีวประวัติและปฏิปทาพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร)

เพ่งกสิณ

• หลวงปู่ฝั้นท่านตำหนิท่านว่า "พระอะไรไปเที่ยวหาหักกิ่งไม้" •

หลวงพ่อก็ไปเพ่งต้นมะพร้าวให้มันหัก เพ่งกิ่งพะยอมนั่นมันหัก ก็ในขณะที่เพ่งดูนี่ เราก็ไม่ได้ใช้พลังจิตอะไรทั้งนั้นแหละ เพียงแต่นึกว่าต้นมะพร้าวต้นนี้น่ะ มันบังหน้าจั่วศาลา มองไม่เห็นเทพพนม เทวดาช่วยตัดออกให้ด้วย พอเสร็จแล้ว โอ้ย! มันจะหักทับหัว ก็เดินหนีไป พอไปพ้น พอเดินไปห่างจากที่ยืนอยู่นี่ประมาณสัก ๒ วาเศษ ๆ ต้นมะพร้าวมันก็หักลงมาทับ ตรงทะลายมัน ทะลายผลมะพร้าวทับตรงที่ยืนรอยเท้ายืนพอดี

ครั้งที่ ๒ ยายพวงไปได้กลดซึ่งเป็นมรดกของ**หลวงปู่พระครูวิโรจน์รัตโนบล (บุญรอด นนฺตโร) วัดทุ่งศรีเมือง** มาก็เอามาให้ ทีนี้เราก็ชื่นชมยินดีกับมรดกของครูบาอาจารย์ ก็เอากลดไปห้อยกิ่งพะยอม

ไปนั่งสมาธิอยู่ นั่งอยู่ได้ประมาณชั่วโมงเศษ ๆ พอเลิกนั่งสมาธิมองดูกลด โอ้ย! กิ่งพะยอมมันจะหักก็หุบเอากลดแล้วก็เดินขึ้นบนกุฏิ ซึ่งมันอยู่ห่างกันประมาณ ๔-๕ วา พอไปเหยียบบันไดขั้นแรก กิ่งพะยอมก็หักโครมลงมา

หลวงปู่ฝั้นท่านตำหนิ ท่านว่า *"พระอะไรไปเที่ยวหาหักกิ่งไม้"* "เอ้า! นึกเฉย ๆ มันจะเป็นอาบัติอยู่หรือ" *"มันก็เป็นน่ะซิ มันมีเจตนา"* นึกให้ต้นมะพร้าวมันหัก มันก็หัก นึกให้กิ่งพะยอมหักมันก็หัก อภินิหารของการปฏิบัติธรรมนี่ เวลามันเกิดมันน่าหลงจริง ๆ นะ นอกจากมันจะเกิดอะไรแปลก ๆ ขึ้นมาให้เราหลงมัน

มันยังมีอีกสิ่งหนึ่งมันอันตรายมากที่สุด คือเพศตรงข้าม พูดกับใครไม่ได้เลยทีเดียว ภายหลังมานี่นึกว่าถ้าขืนเล่นต่อไปมันอันตราย ก็เลยห่าง ๆ หน่อย..

อาจารย์ที่สอนวิชาสะกดจิตท่านก็เตือนว่ามาเรียนฝึกสะกดจิตแล้วทำให้เพศตรงข้ามมันติดอกติดใจนะ แล้วไม่เฉพาะแต่เรียนสะกดจิต พระธุดงคกรรมฐานนี่ถ้าใครภาวนาเก่ง ๆ มีภูมิจิตภูมิใจ สาว ๆ มันติด มันอันตราย ลูกสาวพญามาร นางตัณหา นางราคา นางอรดี พระพุทธเจ้าจะเสด็จออกทรงผนวชพวกนี้มันจะไปสกัดกั้น ไปพูดยั่วยวน ชักชวนให้หลงผิด คือมันกิเลสในใจนั่นแหละมันปรุงแต่งขึ้นมาเองด้วย แล้วมันก็เป็นธรรมชาติของสมาธิ สมาธินี่มันมีพลังอันหนึ่งคือความเมตตา ความเมตตานี่มีพลังสูง

หลวงพ่อเคยใช้พลังเพ่งหลอดไฟแตก เพ่งกิ่งมะพร้าวหัก จนหลวงปู่ฝั้นต้องเตือนว่าเป็นอาบัติ หลวงพ่อแย้งว่าไม่ได้หักด้วยมือจะปรับอาบัติด้วยหรือ หลวงปู่ฝั้นบอกว่าเมื่อมีเจตนาก็ต้องเป็นอาบัติ

หมอไมเคิล โยมอุปัฏฐาก

• สะกดจิตนี่มันใกล้กับสมาธิก็เลยลองเรียนดู •

ป้าโยมอุปัฏฐากของหลวงพ่อคนหนึ่ง เป็น ดร.แผนกเภสัช (หมอไมเคิล แฟรงฟอร์ต) เรียนจบจากมหาวิทยาลัยประเทศอังกฤษ ท่านเป็นชาวอังกฤษ แล้วมาได้ภรรยาคนไทยอยู่ที่เมืองอุบลฯ มาเป็นโยมอุปัฏฐากของหลวงพ่อ ท่านชักชวน ๑. ให้เรียนการผลิตยา จะสอนให้หมดทุกสิ่งทุกอย่าง ๒. ให้เรียนภาษา ๓. ให้เรียนสะกดจิต สองอย่างแรกหลวงพ่อไม่เอา เพราะตอนนั้นกำลังเคร่ง เรื่องโลก ๆ นี้เราไม่เอาแล้ว แต่สะกดจิตนี่มันใกล้กับสมาธิของเรา ก็ลองเรียนดู

เขาอธิบายเหตุผลให้ฟังว่าการสะกดจิตกับการทำสมาธิของท่านมันคืออันเดียวกัน สมาธิที่ท่านปฏิบัติอยู่นี้มันเป็นหลัก เป็นจุดยืน แต่การสะกดจิตนี้เราสามารถที่จะเอาพลังจิตไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นได้ เช่น การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น ทีนี้ หลวงพ่อก็ตกลงใจเรียนกับเขา เขาก็สอนให้ ก็ได้ปฏิบัติตามที่เขาสอนแล้วก็เกิดผลสำหรับตัวเองได้บ้าง คือสามารถรักษาวัณโรคหายได้ หลวงพ่อเป็นวัณโรคตั้งแต่อายุ ๒๓ ปี ทีนี้พอดอกเตอร์ท่านนี้มาสอนวิชาสะกดจิตให้ ท่านก็แนะวิธี แนะวิธีที่จะใช้พลังจิตสำหรับรักษาโรคก็พยายามปฏิบัติตามมา

มาภายหลังหลวงพ่อมาคิดว่า **หลักจิตหลักใจของเราก็มี คือสมาธิแบบพระพุทธเจ้า ก็เลยเลิกสิ่งเหล่านั้น** แล้วก็มาปฏิบัติทางสายของพระพุทธเจ้าอย่างเดียว แล้วการสะกดจิตก็ไม่ได้ทำแล้วเดี๋ยวนี้

ทีนี้เพราะอาศัยมรดกที่ท่านมอบให้ เวลานี้เขาสอนกรรมฐานกันสำนักไหน สอนแบบไหน ๆ พอฟังแล้ว หลวงพ่อรู้หมดว่าสำนักนี้เล่นสะกดจิต สำนักนี้เล่นสายตรง พวกเล่นสะกดจิตนี้เขาจะมีอาจารย์ควบคุมให้บริกรรมภาวนาอย่างนี้ ให้ทำจิตอย่างนั้น ให้น้อมไปอย่างนี้ ๆ ***เพราะฉะนั้นการปฏิบัติสมาธิแบบพระพุทธเจ้านี้ คือสร้างจิตให้เป็นอิสระไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของสิ่งใด***

อย่างไรก็ตามวิชาเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องเล่นเท่านั้น เมื่อสอนแนวปฏิบัติทางจิตแล้ว หลวงพ่อจะย้ำการปฏิบัติเพื่อความเป็นอิสระของจิต หลวงพ่อวางแนวให้คนทั้งหลายปฏิบัตินี่ เป็นแนวทางที่ปฏิบัติให้ทุกคนสร้างจิตของตนให้มีพลังเป็นอิสระของตัวเอง ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของใครทั้งสิ้น

โยมขอให้สึก

• คน ๆ นี้เป็นอะไรชั่วชีวิตหนึ่ง เป็นเพียงครั้งเดียว จะไม่ยอมเป็นซ้ำครั้งที่สอง •

อาหลวงพ่อนี่ยังเป็นห่วงเลย ตอนที่เป็นพระยังหนุ่ม ๆ อยู่ เมื่อสึกมานี่จะทำอย่างไร จะมีอะไรอย่างไร เป็นห่วง *"อย่ามาเป็นห่วงเลย คน ๆ นี้เป็นอะไรชั่วชีวิตหนึ่ง เป็นอะไรนี่ เป็นเพียงครั้งเดียว จะไม่ยอมเป็นซ้ำอีกถึงครั้งที่สอง"*

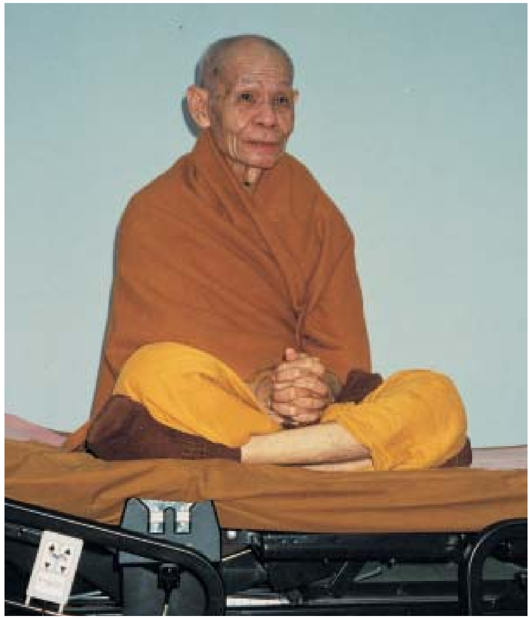
โยมบวชก็อาราธนาให้สึก โยมอุปัฏฐากป้าไมเคิลที่อุบลฯ ก็นิมนต์ให้สึก โยมบวช (ดร.ประจวบ บุนนาค อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข) ก็ไม่มีลูก โยมอุปัฏฐากป้าไมเคิลก็ไม่มีลูก ทีนี้โยมบวชนี่ท่านเป็นรัฐมนตรี เมื่อก่อนนี้เข้ารับราชการนี่จะจับยัด จับใครยัดเข้าที่ตรงไหนมันก็ได้ไม่ต้องสอบแข่งขัน ท่านบอกว่าสึกซะ โยมกำลังมีบุญบารมี มาทำราชการสตาร์ททีแรกได้เดือนละ ๓๐ บาท สมัยนั้น ๓๐ บาทนี่สูงนะเงินเดือนสมัยนั้น แล้วก็มาเรียนวิชาใดพิเศษประกอบเข้าไปมันจะก้าวหน้าไปเอง ตอนนั้นหลวงพ่ออายุ ๒๒ ปี ๒๒ นี่เขาเรียนมหาวิทยาลัยยังไม่จบหรอก ก็เลยบอกท่านว่า อาตมาตั้งใจแล้วว่าจะบวชไม่สึก

คุณยายทองมีเป็นโยมอุปัฏฐาก ทีนี้พ่อตาของหมอไมเคิลนี่เป็นน้องชายของคุณยายทองมี ทีนี้พวกตระกูลนี้เลยมานับถือหลวงพ่อเป็นลูกเป็นหลานหมดทั้งตระกูล

ท่านขอให้หลวงพ่อสึกไปเป็นลูก..จะยกร้านขายยาให้ มีลูกเลี้ยงของท่านคนหนึ่งอยู่อำเภอพิบูล ๆ ไปเจอกันมันยังพูดอยู่เลย มันว่า..พระองค์นี้เก่ง จับไม่อยู่เลย ..แกชื่อสำเนียง

หลวงพ่อไม่เคยคิดว่าจะมีใครรักเรา เกิดมาในชีวิตนี้หลวงพ่อยึดหลักอะไรที่จะไม่ให้ใจฝักใฝ่จะสึกมาครองเรือนเป็นฆราวาส เพราะว่าหลวงพ่อมันเห็นทุกข์ตั้งแต่รู้เดียงสามา อยู่ ๆ จิตมันฉุกคิดขึ้นมาว่าขึ้นชื่อว่าทายาททุกข์ฉันจะไม่ให้มันมีแล้วในชีวิตนี้ เราเกิดมาอายุ ๕ ขวบ พ่อแม่ก็ตายจาก ยังดีนะพ่อเราแม่เรายังมีพี่น้อง ยังเก็บมาเลี้ยง เรานี่ตัวคนเดียวถ้าสมมุติว่าไปมีไว้ พ่อมันก็ตายแม่มันก็ตาย ใครจะรับเลี้ยงลูกเราสงสารกุลบุตรที่มันจะเกิดมาทีหลัง

สิ่งรบกวนที่ร้ายแรงที่สุดในสมัยที่เป็นพระหนุ่ม พอนั่งปั๊บลงไป นึกถึงหน้าสาว ๆ แล้ว เอาแล้วได้เรื่องแน่ ตัวนี้น่ะตัวร้ายที่สุด กิเลสของคน แต่ทีนี้จะดีก็อยู่ที่ตรงนี้ จะชั่วก็อยู่ที่ตรงนี้แหละ พระจะเอาตัวรอดได้

หลวงพ่ออาพาธรับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดนครราชสีมา

หรือหนีไม่ได้ก็อยู่ที่ตรงนี้แหละ เพราะฉะนั้นถ้ากิเลสตัวนี้ไม่มีอำนาจเหนือจิตเหนือใจแล้ว พระคงบวชไม่สึกกันสักองค์

ยามป่วย

• เวลาเจ็บป่วยขออยู่คนเดียว ปิดประตูภาวนา •

เวลาเจ็บป่วยขออยู่คนเดียว ปิดประตูภาวนา ถ้ามันร่อแร่ก็ขออย่าให้เอาสายยางระโยงระยางมาเสียบ จะขอพิจารณาทุกข์จนกว่ามันจะขาดใจ เวลาเจ็บป่วยถ้ามีคนมาพะเน้าพะนอ ทำให้กำลังใจอ่อนเสียหายมาก ๆ

สมัยอยู่อุบลฯ ป่วยอยู่ แม่ชีพวงมาคอยดูแล ใครชวนไปไหนก็ไม่ยอมไป ปักหลักว่า ถ้าพระรูปนี้ไม่ตายหรือไม่หาย ฉันจะไม่ยอมไปที่อื่น ใจมันอ่อน เวลาไม่มีใครดูแล เรานอนกำหนดจิตภาวนา นอนเมื่อยก็ลุกมาเดิน เดินเมื่อยก็เปลี่ยนมานั่ง

ชาวบ้านถามว่า ***"มหา...เจ็บป่วยเป็นอย่างไรบ้าง"*** มีแต่ตอบว่าสบาย ตอนกลางคืนก็ถือโคมไฟไปอันหนึ่งบุกป่าไปนอนในป่าในดงจนผีมันหลอก มันกระโดดขึ้นกระโดดลงบนต้นไม้ ก็นั่งดูมันเฉย ลักษณะมันเหมือนนกตัวใหญ่ ๆ อกด่าง เวลามาเสียงสนั่นหวั่นไหวยังกับฝูงวัวฝูงควาย ๑๐๐ ตัววิ่งมา ป่าแทบพังพินาศ แต่ผีหลอกยังไม่เท่าคนหลอก ผู้หญิงบางคนหลอกสึกพระ *"สึกเถอะน่า ทุนรอนเราก็มี ถ้าไม่เชื่อจะโอนให้ก่อนก็ได้"* ถ้าไม่เก่งจริงก็โดนหลอกสึกกันหมด

ถวายของหลวงปู่มั่น

• มหาพุธเขาอยู่ตั้งไกล เขายังนึกถึงเรา •

พระพื้นบ้านนั้นอยากอยู่ใกล้หลวงพ่อ แต่ไม่กล้าเข้าใกล้ ส่วนหลวงพ่อเอง อยากจะอยู่ใกล้ชิดครูบาอาจารย์ เช่น หลวงปู่มั่น แต่ก็หาโอกาสไม่ได้ จึงได้แต่เพียงทำไม้จิ้มฟันฝากไปถวาย หลวงปู่มั่นท่านพูดว่า

"มหาพุธเขาอยู่ตั้งไกล เขายังนึกถึงเรา พวกเราอยู่ใกล้แค่นี้อะไรมาปิดบัง"

อีกครั้งหนึ่งหลวงพ่อคิดจะหล่อพระ จึงส่งข่าวให้หลวงปู่มั่นทราบ ท่านจึงประกาศว่า

"มหาพุธเขาจะหล่อพระไว้กราบไหว้ ใครมีอะไรก็หามาช่วยเขา"

หลวงปู่มั่นเองได้ส่งเงินมาช่วยถึง ๕๐๐ บาท (สมัยนั้นหล่อพระองค์หนึ่งใช้เงินประมาณ ๒,๐๐๐ บาท)

รูปหล่อดังกล่าวสร้างไว้ที่วัดบูรพา ตอนนี้ไฟไหม้ไปหมดแล้ว ..ไฟไหม้ละลายหมด ไม่ทราบว่าพระธาตุที่บรรจุอยู่กับท่านหล่นหายไปไหนก็ไม่รู้

อำนาจจิตของครูบาอาจารย์

• หลวงพ่อมัวแต่นั่งสมาธิ เครื่องยนต์มันดับ •

นี่เป็นเรื่องจริง ปี ๒๔๘๗ พอดี หลวงปู่ฝั้น ท่านไปจำพรรษาด้วย หลวงพ่ออยู่กับหลวงปู่ฝั้นนานที่สุดตอนอยู่ที่วัดบูรพาราม อุบลฯ จากนั้นก็ไปกราบท่านปีละครั้งสองครั้ง ท่านสอนหลวงพ่อนี่ไม่ได้สอนเหมือนอย่างคนอื่น ท่านเล่าเรื่องที่ท่านเป็นมาแล้วให้ฟัง แล้วเราก็ถือเอาเป็นหลักปฏิบัติ แล้วท่านก็อบรมสั่งสอนให้เพ่งอาการ ๓๒

ตอนแรกท่านเล่าว่าเขานิมนต์ไปนั่งรถ ท่านก็ไม่ขึ้นไป กลัวจะตกรถ เขาก็ขับรถไล่ตามเรื่อยไป ในที่สุดขึ้นไปนั่งรถก็กลัวจะตก ก็กำหนดจิตดูอาการ ๓๒ พอไปถึงหัวใจ จิตมันหยุด สว่าง มันไปเกาะอยู่ที่อะไรขาว ๆ เหมือนถ้วย ไม่ทราบว่าเครื่องยนต์มันหยุดหรือไม่หยุดเราก็ไม่รู้ จนกระทั่งคนขับมันมาผลักหัวเข่าอย่างแรงจึงได้รู้สึกตัว พอตื่นจากสมาธิมาแล้ว เขาก็บอกว่าท่านอาจารย์นั่งสมาธิเครื่องยนต์มันดับ เอ้า..ถ้ามันดับเพราะฉันนั่งสมาธิลองติดเครื่องดูซิ พอเขาไปติดเครื่องมันก็ติดแล้วก็ไปได้ ท่านก็สงสัยว่าจะ

เป็นไปได้หรือเปล่า ภายหลังมาเล่าให้อาจารย์อ่อน (หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ) ฟัง พอมีคนเอารถมารับท่าน อาจารย์อ่อนก็บอกว่า *"ฝั้น ๆ ทดลองดูอีกให้มันหายสงสัย"* ท่านก็ทดลองอีก เครื่องยนต์ก็ดับอีก พอนั่งไปข้างหน้าด้วยกัน พอเครื่องยนต์ดับ ท่านอาจารย์อ่อนก็ตบเข่า *"ฝั้น ๆ เครื่องยนต์มันดับแล้ว"* จึงได้แน่ใจว่ามันเป็นไปได้จริง ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า อิทธิฤทธิ์

มหาสามารถอยู่ที่เมืองอุบลฯ ไปโบกรถเมล์ รถเขาเต็ม เขาก็ร้องบอกว่าเดินไปซะ มหาสามารถก็เคือง ยืนจ้องมองตามหลังรถเขาอยู่ อีกสักหน่อย รถคันนั้นยางระเบิด

หลวงปู่ตื้อไปวัดธรรมรังสีที่อำเภอเลิงนกทา ขากลับก็ขึ้นรถสหมิตรมา ที่นั่งมันนั่งได้ ๒ คน ท่านก็นั่งขัดสมาธิ รถก็แน่น คนโดยสารมันเยอะ ไอ้เด็กรถมันก็มากระชากขาผู้เฒ่าลง ที่นั่งเขาให้นั่ง ๒ คน หลวงพ่อมานั่งคนเดียว *"กูไม่อยากเอาลง เดี๋ยวบักกิ้งสูจะแตก"* (บักกิ้ง คือ ล้อรถ) พอรถวิ่งไปยังไม่ถึงเส้นยางรถระเบิดพร้อมกัน ๒ เส้น เสร็จแล้วเขาเปลี่ยนยาง ท่านก็เดินไปนั่งอยู่ใต้ร่มไม้ คนขับรถก็ไปกราบขอขมาโทษ ว่าเด็กมันไม่รู้เดียงสา อย่าไปถือสาหาความมันเลย มันเป็นไปได้

ตอนพบกับหลวงปู่ตื้อ หลวงพ่อบวชได้ ๑๐ กว่าพรรษาแล้ว เจอกันบ่อย ไปเจอกันที่วัดอโศการาม เวลาเทศน์นี่คุณหญิงคุณนายฟังแล้วเลี่ยง ๆ หนี

ถูกใส่ร้ายเรื่องผู้หญิง

• ถ้าหากฉันสึกไปขอแต่งงานกับเธอ เธอจะว่าไง •

อยู่วัดบูรพานี่มหา... นั่นแหละเป็นตัวหาเรื่อง.. วันหนึ่ง.. ที่วัดบูรพาฯ เขาฟังเทศน์ตอนเย็นกันทุกวัน สองสามคนเขาก็เทศน์กันอยู่อย่างนั้น มีพระยาอรรถกับหลวงแก้วกาญจนเขตเป็นหัวหน้าพาไปฟังเทศน์ตอนเย็น

อยู่วันหนึ่งแม่ชี แม่ของนายวิชิต โกศัลวิตร ไปถาม *"ทำไมโยมนั่งสมาธิแล้วจิตมันไม่สงบสักทีเลย"* หลวงพ่อก็เลยบอกว่า ให้ทำอย่างนี้ซิ ให้ภาวนา พุทโธ ๆ ๆ ๆ เอาไว้ ถ้าจิตมันท่องพุทโธไปตลอดให้มันท่อง ถ้ามันหยุดให้มันอยู่เฉย ๆ ถ้ามันคิดให้มันคิด

ทีนี้แม่ชีลูกศิษย์มหา...ก็ไปนั่งฟังอยู่ด้วย พอเสร็จแล้วแกก็ไปภาวนากลางคืน จิตมันสงบลงเอง พอเสร็จแล้วมันก็ตื่นเช้ารีบมา สิ่งได้สัมผัสกับสมาธิ ปีติ และความสุข มันก็ขยัน จิตมันก็ก้าวหน้าไปเรื่อย มีปัญหาสงสัยก็มาถาม ไป ๆ มา ๆ

พระมหา...นี่ว่าแม่ชีมันไปกุฏิหลวงพ่อบ่อย ก็เลยหาเรื่อง ทีแรกก็ไปพูดกับพ่อแม่เขา.. *"สงสัยเด็กน้อยสองคนนี่มันจะรักกันชอบกัน"*

ทีนี้เขาบอกว่า.. *"จ้างอีกก็ไม่เอา ลูกเขยมหา มันจะมีปัญญาเลี้ยงลูกเราหรือ"* พวกโยมเรานี่ก็เคียด (โกรธ)

ทีนี้ข่าวมันก็กระพือไปทั่วบ้านทั่วเมือง พวกญาติโยมก็มาต่อว่าต่อขาน หลวงพ่อก็พูดได้คำเดียว *"กาลเวลามันจะตัดสินเองว่าใครเป็นใครกันแน่"*

ลงผลสุดท้ายหลวงพ่อก็สังเกตดูอีนังแม่ขาวลูกศิษย์มหา...นี่ มันผิดปกติ ก็เลยเขียนจดหมายน้อยไปเรียกมันมา มันมาเราก็ตั้งปัญหาถาม ก่อนอื่นก็บอกว่า *"อันนี้ไม่ใช่เกี้ยวพาราสีนะ มันเป็นคำสมมติ.."* *"อ้าว! ท่านจะว่าอะไร"* ก็เลยบอกว่า *"ถ้าหากฉันสึกไปขอแต่งงานกับเธอ เธอจะว่าไง.."*

มันก็บอกว่า *"เป็นไปไม่ได้"* *"ทำไมจึงเป็นไปไม่ได้ แกเห็นว่าฉันนี่ต่ำต้อยเกินไปหรือ.."* *"โอ๊ย! ถ้าได้อย่างท่านนี่ก็ดีวิเศษแล้ว.."* *"ถ้างั้นมันเพราะอะไร"* เราก็เซ้าซี้มันเข้าไป มันก็เลยบอกว่า *"ผีบ้าตัวไหนเขาจะมีผัวสองคน"* *"อ้าว อีห่า มึงมีผัวแล้วหรือ"* *"มีแล้ว.."* *"ใคร ผัวมึง.."* *"ก็หลวงพ่อท่านทวงบุญคุณก็เลยให้ท่าน.."* *"อ้าวถ้างั้นมึงเขียนบันทึกมาให้กู"*

อิฉันขอสารภาพว่า *"ได้เสียกับ.. ท้องได้หนึ่งเดือนแล้ว"* *"เออ! เอาแค่นั้นพอ"* มันก็เซ็นชื่อ ลงวัน เดือน ปี *"เอ้า! พยายามรักษาความรู้สึกไว้ไม่ให้มันเปลี่ยนแปลง เคยไปหาพาสู่อย่างไรก็กราบก็ไหว้ ปรนนิบัติอย่างไรก็ทำ แต่ว่ากราบก็นีกว่าเรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์"*

ทีนี้พอได้จังหวะเราก็ได้คุยกับพระมหา... ถามปัญหาเรื่องวินัย เริ่มต้นด้วย

"..เออ! ในธรรมวินัยนี้ใครทำผิดทำถูก ผู้นั้นย่อมรู้ได้ด้วยตนเองใช่ไหม" *"ใช่"*

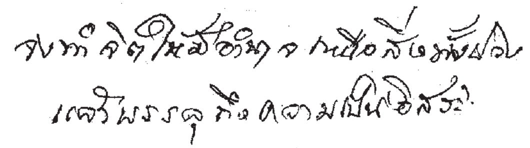
"ในเมื่อรู้ว่าเรามีความผิดเพียงใดแค่ไหน ก็ควรจะสารภาพความจริง ไม่น่าจะให้คนอื่นเขามายกเป็นเรื่องเป็นอธิกรณ์ให้มันยุ่งยาก เสียชื่อเสียงวัดและศาสนาคณะสงฆ์ มันควรจะเป็นอย่างนั้นใช่ไหม" *"ใช่"*

"ถ้างั้นเรื่องของท่าน ท่านจะว่าอย่างไร" *"เรื่องอะไร"* เราก็ยื่นสำเนาบันทึกให้ พอท่านอ่านท่านก็หน้าเสีย

ทีนี้เราก็บอกว่า *"ผมจะไม่ยอมเปิดเผย ถ้าหากว่าท่านปฏิบัติตามเงื่อนไขของพระวินัย จะไม่ให้มีเรื่องเกิดขึ้นเลย"* ท่านก็เลยบอกว่า *"ผมก็คาดไม่ถึงว่ามันจะเป็นแบบนี้ ผมขอเวลาเดือนหนึ่ง"* *"เอ้า! ไม่เป็นไร"*

พอเสร็จแล้วสองสามวันท่านก็เข้ากรุงเทพฯ แต่ว่าแม่ชีนั้นท่านให้สึก สึกแล้วก็ไปกรุงเทพฯ แล้วพอจวน ๆ จะเข้าพรรษาท่านก็ลาสึกในกรุงเทพฯ ไปอยู่กรุงเทพฯ กัน

พระเถระสมัยนั้นดูถูกหลวงพ่ออย่างฉิบหายเลย พระอายุ ๕-๖ พรรษาเป็นสมภารไม่ได้ ท่านก็ไปเอามหา...ซึ่งอพยพมาจากเมืองเก่าตอนที่คืนอินโดจีนไปให้ฝรั่งเศสมาเป็นเจ้าอาวาสในตอนนั้น

๒. บริกรรมภาวนา สลับการทำสติตามรู้ความคิด วิธีทำ เมื่อบริกรรมภาวนา พุทโธ เป็นต้น เมื่อจิตบริกรรมพุทโธอยู่ก็ให้บริกรรมไป ถ้าจิตปล่อยจากพุทโธ ไปคิดอย่างอื่น ไม่ดึงกลับมาหาอีก รีบกำหนดสติตามรู้ความคิดไปทันที จิตจะคิดอะไรก็ได้ ปล่อยให้คิดไปแต่ต้องกำหนดสติอย่าลดละ ในทำนองนี้จะทำให้สมาธิเกิด มีวิตก, วิจาร, ปีติ, สุข เอกัคคตา สงบละเอียดถึงอัปปนาสมาธิได้ฌานได้ญาณเหมือน

การบริกรรมภาวนา เราต้องทำงานถึงสองอย่างไปพร้อมกัน คือ หาคำบริกรรมมาให้จิตท่องประการหนึ่ง ประการที่จะทำสติกำหนดควบคุมจิตให้ท่องบริกรรมภาวนาอยู่ เป็นภาระมาก แต่ถ้าจิตมีความคิดอยู่แล้ว เพียงแต่ทำสติกำหนดรู้ ทำงานหน้าที่เดียวภาระน้อยกว่า กรุณาทดลองด้วยตนเองจึงจะรู้

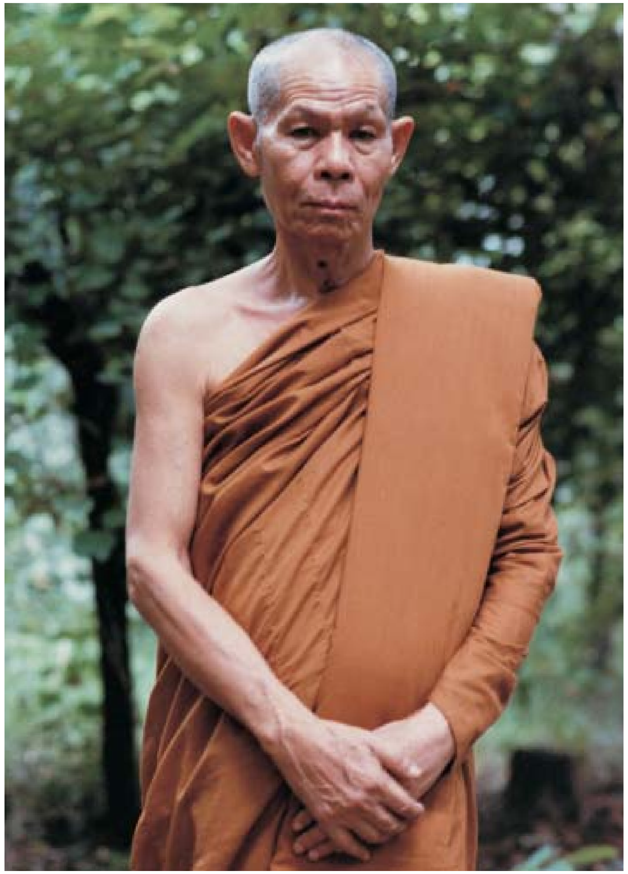

๑๐๑ ← ๒. บริกรรมภาวนา สลับการทำสติตามรู้ความคิด วิธีทำ เมื่อบริกรรมภาวนา พุทโธ เป็นต้น เมื่อจิตบริกรรมพุทโธอยู่ก็ให้บริกรรมไป ถ้าจิตปล่อยจากพุทโธ ไปคิดอย่างอื่น ไม่ดึงกลับมาหาอีก รีบกำหนดสติตามรู้ความคิดไปทันที จิตจะคิดอะไรก็ได้ ปล่อยให้คิดไปแต่ต้องกำหนดสติอย่าลดละ ในทำนองนี้จะทำให้สมาธิเกิด มีวิตก, วิจาร, ปีติ, สุข, เอกัคคตา สงบละเอียดถึงอัปปนาสมาธิได้ฌานได้ญาณเหมือน (กัน)

การบริกรรมภาวนา เราต้องทำงานถึงสองอย่างไปพร้อมกัน คือ หาคำบริกรรมมาให้จิตท่องประการหนึ่ง ประการที่จะทำสติกำหนดควบคุมจิตให้ท่องบริกรรมภาวนาอยู่ เป็นภาระมาก แต่ถ้าจิตมีความคิดอยู่แล้ว เพียงแต่ทำสติกำหนดรู้ ทำงานหน้าที่เดียวภาระน้อยกว่า กรุณาทดสอบด้วยตนเองจึงจะรู้ → ๑๓๗

พรรษาที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๙๐)

จำพรรษาที่
วัดเขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

"พระคุณของท่านเจ้าคุณอริยคุณาธารนี้
เลิศล้ำภายในใจของหลวงพ่อเสมอ เพราะท่านเป็นพระองค์แรกที่พาให้รู้จักทางธรรม
ซึ่งเป็นทางที่สงบระงับและเป็นทางเดินของจิตเพื่อพิชิตกิเลสจริง ๆ"

วัดเขาสวนกวาง

• โดยเฉพาะกวางป่ามีมากจริง ๆ ผู้คนจึงนิยมเรียกว่าเขาสวนกวาง •

หลวงพ่ออยู่วัดเขาสวนกวาง ๑ พรรษา สมัยก่อนวัดนี้เป็นดงช้างดงเสือ เป็นป่าดงดิบจริง ๆ ท่านเจ้าคุณอริยคุณาธาร ท่านเล่าให้หลวงพ่อฟังว่า ท่านเดินธุดงค์ผ่านมาในเขตทางจังหวัดขอนแก่น มาจนถึงเขาสวนกวางเห็นว่าเป็นสถานที่สัปปายะเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรทางจิตสำหรับพระโยคาวจรผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์ สถานที่ก็ดูรื่นรมย์ดีเหมาะสำหรับพระนักปฏิบัติ สงบสงัด เปลี่ยวกายเปลี่ยวจิต อีกทั้งยังมีสัตว์นานัปการ ช่วยส่งเสริมจิตใจนักภาวนาได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะเป็นผู้มุ่งหวังต่อความหลุดพ้นแล้ว สัตว์ ป่า เขา ความน่ากลัวและธรรมชาตินั้นก็ช่วยผลักดันจิตใจนักภาวนาให้สงบได้อย่างลึกลับ

ป่าแถบนี้เป็นเขตเทือกเขาภูพาน เป็นป่าที่พระธุดงคกรรมฐานชอบเดินเที่ยววิเวก และเป็นภูเขาที่ทำให้พระธรรมดา ๆ เป็นพระอริยเจ้ามามากต่อมากแล้ว เขาเทือกนี้ทอดแนวยาวเหยียดมาจากทางอำเภอกุมภวาปี อุดรธานี ที่วัดเขาสวนกวางนี้เดิมเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่า มีสัตว์ป่าชุกชุมมาก มันคงจะหนีความตายมาอยู่บนเทือกเขา มีพวกเสือ ช้าง กวาง โดยเฉพาะกวางป่ามีมากจริง ๆ ผู้คนจึงนิยมเรียกว่าเขาสวนกวาง

สมัยก่อนนี้ สมัยหลวงพ่อไปอยู่กับท่านเจ้าคุณอริยคุณาธาร ไม่ค่อยมีผู้คน บ้านเรือนก็มีห่าง ๆ กัน บ้านเรือนที่อยู่อาศัยก็มีไม่มากอย่างเช่นทุกวันนี้ เดินบิณฑบาตประมาณ ๒-๓ กิโลเมตร สถานที่ที่วัดเหมาะดี มีลำธารน้ำไหลผ่านตลอดปี มีเงื้อมหิน มีถ้ำให้นั่งภาวนาได้สะดวกสบาย ธรรมชาติที่นั่นสวยงามมาก

ท่านเจ้าคุณอริยคุณาธารมีบุญคุณต่อหลวงพ่อมาก **"ไม่มีท่านก็ไม่มีเราในวันนี้"** เริ่มต้นมาจากท่าน ท่านแนะนำสั่งสอนให้อุบายสำหรับภาวนา ให้แง่คิดต่าง ๆ สอนเราทุกด้านทุกทาง บุญคุณของท่านเราจำไม่ลืม แม้ตอนที่ท่านสึกปี ๒๕๐๘ นั้นก็ไปดูแลท่านตลอดกลัวท่านจะลำบาก เวลาท่านป่วยก็นำท่านมารักษา นำมาอยู่ด้วยที่วัดป่าสาลวันจนกระทั่งตาย พิธีศพก็จัดให้เรียบร้อยอย่างดีทุกอย่าง คำสอนของท่านเรายังจำได้ไม่ลืมทั้งตอนที่ออกธุดงค์กับท่าน ทั้งตอนที่มาอยู่กับท่านที่วัดเขาสวนกวาง จริตนิสัยท่านไปในทางทิพยอำนาจ ท่านติดฤทธิ์เดช ติดนิมิต เอานิมิตมาเป็นเรื่องจริง จิตท่านแปลกสามารถรับรู้อะไร ๆ ที่คนอื่นไม่รู้ และท่านก็ชอบเล่าเรื่องอดีตชาติ เรื่องเทวบุตร เทวดา เรื่องรู้วาระจิตท่านรู้จริง ๆ อันนี้มันไม่ใช่ความบริสุทธิ์มันก็สามารถเสื่อมได้ เพราะมันเป็นส่วนเกินอันหนึ่งในการภาวนาเท่านั้น พอท่านไปสนใจกับมันมาก ๆ ก็ทำให้หลงได้เหมือนกัน เหมือนกันกับสมาธิ สมาธิไม่ใช่ความบริสุทธิ์ สมาธิมันก็สามารถเสื่อมได้ แต่สิ่งเหล่านี้เป็นทางเดินไปเพื่อความหลุดพ้น ใครจะเดินไปก็ต้องผ่านทางนี้ แต่จะติดจะหลงหรือไม่เท่านั้น ถ้าผู้มีวิจัยธรรมใคร่ครวญพินิจพิจารณามีสติรอบด้าน มีปัญญารอบด้านก็จะไม่ติดสิ่งเหล่านี้

๑	๒
	๓
	๔

๑., ๓. อุโบสถวัดเขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น

๒. ซุ้มประตูทางเข้า ๔. พื้นที่บริเวณวัด

เจ้าคุณอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)

พรหมวิหาร ๔

• สามารถเลี้ยงทั้งศีล เลี้ยงทั้งสมาธิ เลี้ยงทั้งปัญญา •

ท่านเจ้าคุณอริยคุณาธารตอนอยู่กับท่าน ท่านสอนให้เจริญพรหมวิหาร ๔ การภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญา อันเป็นทางวิมุตติหลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวงได้นั้น เราต้องเจริญพรหมวิหาร ๔ ประการด้วยเสียก่อน

เพราะการเจริญพรหมวิหารธรรมนี้ เป็นกรรมฐานที่สำคัญ สามารถเลี้ยงทั้งศีล เลี้ยงทั้งสมาธิ เลี้ยงทั้งปัญญา อารมณ์จิตก็สบาย มีความเยือกเย็น เราจะเห็นได้ด้วยตนเองว่า เมตตาความรัก กรุณาความสงสาร สองอย่างนี้ ก็สามารถจะคุ้มศีลให้เกิดความบริบูรณ์ทุกอิริยาบถ เพราะศีลทุกข้อทุกคำ จะทรงอยู่ได้ต้องอาศัยเมตตาและกรุณาทั้งสองอย่าง

เมตตา แปลว่า **ความรัก** **กรุณา** แปลว่า **ความสงสาร** ถ้าเรามีความรัก มีความสงสาร เราก็จะไปทำลายชีวิตคนและสัตว์ไม่ได้ ลักขโมยหรือปล้นของเขาก็ไม่ได้ จะยื้อแย่งความรักจากคนอื่นก็ไม่ได้ พูดโกหกหลอกลวงก็ไม่ได้ สุรายาดองอันเป็นของมึนเมาเราก็ล่วงละเมิดไม่ได้ เมื่อทุกอย่างพร้อมมูล เราก็จะไม่สามารถกระทำความชั่วโดยขาดสติสัมปชัญญะ นี่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในตอนหนึ่ง

ทีนี้เรายังต้องมีหลักในการที่จะทรงอารมณ์ในสมาธิ คือ **มุทิตา ความอ่อนโยน** มุทิตานี้จะตัดความอิจฉาริษยาออกจากจิตใจ พลอยยินดีในเมื่อบุคคลอื่นได้ดีแล้ว **ถ้านักปฏิบัติภาวนา ยังมีอารมณ์อิจฉาริษยาอยู่ ก็อย่ามาคุยว่าเป็นนักปฏิบัติ** เพราะอารมณ์ริษยานี้เป็นอารมณ์ที่ร้ายแรงมาก เช่นเห็นคนอื่นได้ดี ใจอยู่ไม่เป็นสุข ทนไม่ได้ เกรงเขาจะดีเกินหน้าตาตัวไป ดังนั้นพระศาสดาเจ้าทรงสอนว่า ถ้าบุคคลใดมีมุทิตา ตัดอิจฉาริษยาออกไป ให้มันพ้นออกไปจากจิตใจ ความเร่าร้อนมันก็ไม่มี พลอยยินดีกับผู้ที่ได้ดีเขาต้องอาศัยบุญวาสนาบารมีของเขาเป็นสำคัญ อารมณ์มุทิตาจิตนี้สามารถสร้างความดีให้เกิดขึ้นให้เรามีความสุข

อุเบกขา คือ **ความวางเฉย** เฉยต่ออารมณ์เฉพาะที่เข้ามายุ่งอยู่กับจิต อันที่เนื่องกับอารมณ์ที่ต้องการ อย่างเรากำหนดรู้อารมณ์ กำหนดลมหายใจเข้า-ออก จิตมันหยุดอยู่เฉพาะลมหายใจเข้า-ออกเพียงอย่างเดียว ไม่แส่ส่ายไปยุ่งเหยิงกับอารมณ์ภายนอกทั้งหมด คือไม่ไปสนใจกับรูป เสียง แสงสีต่าง ๆ อย่างใดทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่า ผลของอุเบกขา คือ ความวางเฉยในด้านสมถภาวนา มีอารมณ์ทรงจิตให้อยู่ทรงตัวมีอารมณ์จิตเป็นฌาน **นักนิยมปฏิบัติภาวนา ต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ในเรื่องอุเบกขา** มิใช่ว่า คำอุเบกขานี้ปล่อยอุเบกขาไปเรื่อย จะเป็นจะตายไม่สนใจ อย่างบุคคลที่มีบุตรหลานมากคนด้วยกัน ถ้าเราปล่อยเฉยนั่งเคร่งอย่างไร้ปัญญา ลูกหลานเราเป็นเด็กซนดื้อ ส่อความชั่วออกมาให้เห็น แต่เราเชื่อความอุเบกขาเลยปล่อยเฉยไม่ตักเตือนว่ากล่าว พยายามกดทับอุเบกขาอยู่ แต่ภายในจิตใจเที่ยววิ่งพล่านเช่นนี้เขายังไม่เรียกอุเบกขา

มโนมยิทธิ

• มโนมยิทธิได้จากเจ้าคุณอริยฯ •

มโนมยิทธิได้จากเจ้าคุณอริยฯ...ท่านก็เคยให้พวกเรานั่งไปดูนรก ดูสวรรค์เหมือนกัน แต่ว่ามันเป็นไปไม่ได้..ใช้ภาวนา

การภาวนาหรือนั่งสมาธิไปดูนรกไปดูสวรรค์นั้น ตามตำรับของไสยศาสตร์มันมีแบบมีแผนให้ศึกษากัน ซึ่งมีหลักฐานปรากฏอยู่ในหนังสือ "กรรมฐานสิบสองยุค" ของเจ้าคุณพระเทพญาณวิศิษฐ์ (ใจ ยโสธโร) รวบรวมไว้ที่วัดบรมนิวาส (กรุงเทพฯ) มันมีคาถาบทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าคาถาพระเจ้าเปิดโลก คาถาพระเจ้าเปิดโลกนี้ ตอนที่ ๒ หลวงพ่อจำได้ว่า ข้อความว่า *พุทฺโธ ทีปงฺกโร โลกทีปํ วิโสธยิ ธมฺโม ทีปงฺกโร โลกทีปํ วิโสธยิ สงฺโฆ ทีปงฺกโร โลกทีปํ วิโสธยิฯ* เมื่อว่าคาถานี้จบแล้ว ก็อธิษฐานในจิตในใจว่า พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า เป็นดวงประทีปส่องโลก ขอโปรดส่องทางนรกทางสวรรค์ให้ข้าพเจ้าเห็นจริงแจ่มแจ้งในกาลบัดนี้ด้วยเถิด พอเสร็จแล้วผู้บริกรรมภาวนา ถ้าจะไปดูนรก ก็นึกในใจว่า *"นรก ๆ ๆ ๆ ๆ"* ถ้าจะไปสวรรค์ก็ *"สวรรค์ ๆ ๆ ๆ ๆ"*

ทีนี้พอจิตมันสงบเป็นอุปจารสมาธิ เกิดสว่างขึ้น ผู้ภาวนาจะมีอาการสั่นเหมือนกับผีสิง พอเสร็จแล้วสภาพจิตของผู้นั้นจะแสดงอาการไปดูนรกไปดูสวรรค์ตามที่ต้องการ ตามแบบแผนตำรับตำราที่กล่าวไว้ที่จำได้อันนี้ได้เคยทดสอบพิจารณาดูแล้ว เมื่อใครก็ตามได้มานั่งภาวนาตามคาถาบทที่กล่าวมานี้ ไปเห็นนรกเห็น

สวรรค์ได้แล้วสามารถที่จะเชิญวิญญาณต่าง ๆ เข้ามาทรงภายในตัวเองก็ได้ สามารถที่จะเชิญวิญญาณปู่ย่าตายาย หรือ ครูบาอาจารย์ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วให้เข้ามาสิง แล้วก็สนทนากับผู้ที่นั่งฟังหรือผู้ที่ควบคุมการแสดงอยู่ อยากจะรู้ว่า คนตายแล้วไปเกิดที่ไหน ตกนรกหรือขึ้นสวรรค์อย่างไรก็ได้ ผู้นั่งสมาธิดูนรกดูสวรรค์นั้นสามารถที่จะนำชาวสวรรค์ชาวนรกมาคุยกับเราก็ได้ อันนี้เป็นวิธีอันหนึ่งสำหรับวิธีการภาวนาไปดูนรกไปดูสวรรค์ แต่มันจะจริงแน่นอนหรืออาจเกิดจากความจำก็ได้

และอีกนัยหนึ่ง เขาใช้วิธีการที่เรียกว่า ปลุกพระ จะเอาพระเครื่องรางของขลัง เป็นพระเป็นเหรียญเป็นอะไรก็ตาม มากำไว้ในมือ แล้วก็บริกรรมภาวนาว่า ***นะ มะ พะ ทะ*** จนกระทั่งมีอาการสั่นขึ้น ในเมื่อมีอาการสั่นขึ้นแล้ว จะให้ไปเชิญวิญญาณที่ไหน ๆ ให้มาทรงก็ย่อมเป็นได้ แต่วิญญาณที่มาทรงนั้นเท็จจริงอย่างไรก็ไม่กล้ายืนยันว่าจะเป็นจริงหรือไม่ บางทีสามารถเชิญกระทั่งวิญญาณของพระอรหันต์ พระพุทธเจ้ามาทรงก็ได้ แต่สำหรับมติของหลวงพ่อนั้น เข้าใจว่า ในเมื่อประกอบพิธีเชิญวิญญาณขึ้นมา มันก็ต้องมีวิญญาณมาทรง แต่วิญญาณที่มาทรงนั้น จะใช่บุคคลที่เราเชิญมาทรงหรือเปล่า ในเมื่อทำพิธีกรรมแล้ว ต้องมีวิญญาณมาทรงอย่างแน่นอน แต่ทั้งนี้มิใช่ว่าจะเป็นไปได้หมดทุกคน แม้แต่ในสำนักทรงวิญญาณทั้งหลาย ผู้ที่ชำนาญในการเชิญวิญญาณทรง เขาก็มีกันเพียง ๒ คนเท่านั้น ในเมื่อผู้ใดต้องการรู้ต้องการทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องอดีต อนาคต ปัจจุบัน เขาก็ให้คนที่ฝึกเอาไว้นั้นแหละมาทำการทรง

และอีกนัยหนึ่ง การทรงวิญญาณแบบฝรั่ง เขาเรียกว่าใช้วิธีการสะกดจิต คือ เอาเด็กชายตั้งแต่ ๑๐ ขวบ ไม่เกิน ๑๕ ขวบ มาทำการสะกดตามแบบวิธีของเขา ในเมื่อเขาสะกดเด็กให้หลับแล้ว เขาสามารถที่จะใช้เด็กไปดูนรกดูสวรรค์ หรือไปติดต่อกับโลกข้างหน้าได้อย่างสบาย อันนี้ก็เป็นวิธีการอีกอันหนึ่งซึ่งก็แล้วแต่ผู้สะกด

สมาธิที่ถูกต้อง

• ไม่เป็นไปเพื่อพอกพูนกิเลส ไม่เป็นไปเพื่ออิทธิฤทธิ์ •

เรื่องทั้งหลายที่กล่าวมานั้น มิได้เกี่ยวเนื่องด้วยการทำสมาธิภาวนาตามแบบที่ถูกต้องซึ่งเรียกว่า **สัมมาสมาธิ** และขอให้ท่านทั้งหลายพึงเข้าใจว่า การทำสมาธิตั้งแต่ขั้นปฐมฌานถึงขั้นจตุตถฌานนั้น มันยังเป็นสมาธิสาธารณะทั่วไปแก่ทุกลัทธิศาสนา และแก่ลัทธิที่มีการปฏิบัติสมาธิโดยทั่ว ๆ ไป เพราะฉะนั้น สมาธิของพระพุทธศาสนานั้น จึงอาศัยหลักศีลตามขั้นภูมิของแต่ละบุคคลผู้ปฏิบัติอยู่นั้น เป็นหลักตัดสินว่าสมาธิของเขาถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

ขอให้ถือคติว่า สมาธิหรือการปฏิบัติธรรมอันใด ถ้าหากมันเป็นไปเพื่อความอยากใหญ่ เป็นไปเพื่อพอกพูนกิเลส เป็นไปเพื่ออิทธิฤทธิ์ เป็นไปเพื่อการกระทำอะไรแปลก ๆ ต่าง ๆ เช่นอย่างการเป็นหมอดูด้วยสมาธิเป็นต้น พึงเข้าใจเถิดว่า มันเป็นมิจฉาสมาธิ ซึ่งออกนอกหลักพระพุทธศาสนา

สมาธิในพระพุทธศาสนา จะต้องเป็นสัมมาสมาธิ ที่ประกอบพร้อมด้วยองค์อริยมรรค ผู้ปฏิบัติเมื่อจิตประชุมพร้อมลงสู่องค์อริยมรรคแล้ว จิตจะดำเนินไปเพื่อความหมดกิเลสเท่านั้น ไม่เป็นไปเพื่อความพอกพูนกิเลส ตามที่กล่าวมาแล้ว

ฤทธิ์ อิทธิพล อำนาจ

• คนเราทุกคนมีฤทธิ์ มีอิทธิพล มีอำนาจอยู่ในตัว •

คนเราทุกคนมีฤทธิ์ มีอิทธิพล มีอำนาจอยู่ในตัวเพราะเราเวียนว่ายตายเกิดมาหลายภพหลายชาติในชาติก่อน ๆ เราอาจจะเคยได้เป็นฤาษีบำเพ็ญฌานบำเพ็ญตบะมาแล้ว เราก็ไม่ทราบได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ฤทธิ์ อิทธิพลและอำนาจที่เราเคยบำเพ็ญมาในภพก่อนชาติก่อน จิตใต้สำนึกของเราจะเป็นผู้เก็บบันทึกเอาไว้แล้วจะติดไปกับจิตของเราทุกภพทุกชาติไม่ว่าเราจะไปเกิดในที่ใด ภพใด

เมื่อจิตใต้สำนึกตื่นขึ้นมา มันมีลักษณะอย่างไร เราจะรู้สึกว่าจิตของเรานี่มีสติรู้ตัวตลอดเวลา ความเป็นผู้มีสติรู้ตัวตลอดเวลา ไม่ว่าเราจะขยับไปทางไหน ในจิตของเราก็มีสติสำทับอยู่ทุกขณะจิต เราก้าวเดินสติก็มาทำหน้าที่ เรายืน สติก็มาทำหน้าที่ เรานั่ง สติก็มาทำหน้าที่ เรานอน สติก็มาทำหน้าที่ เรารับประทาน ดื่ม ทำ พูด คิด สติก็จะมาพร้อมอยู่ทุกขณะจิตทุกลมหายใจ ในลักษณะอย่างนี้เรียกว่าจิตใต้สำนึกตื่นขึ้นมาแล้ว จิตใต้สำนึกที่ตื่นขึ้นมา มีสติสัมปชัญญะ รู้ เตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา จิตที่มีสติ เป็นจิตที่เป็นผู้รู้ ได้ชื่อว่าเป็นจิตพุทธะ ถ้าสติสัมปชัญญะสมาธิเข้มแข็ง จิตก็จะเป็นผู้ตื่น คือตื่นตัวเตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา เมื่อเป็นเช่นนั้น จิตก็มีความแกล้วกล้าอาจหาญชื่นบาน มีความยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ภายในจิตตลอดเวลา จึงกลายเป็นจิตผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จิตผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นักปราชญ์ท่านเรียกว่าจิตพุทธะ พุทธะที่เกิดขึ้นกับจิตของผู้ปฏิบัติสมาธิ ก็คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มาจากคำบาลีว่า **พุทโธ** พุทโธ แปลว่าผู้รู้ พุทโธแปลว่าผู้ตื่น พุทโธแปลว่าผู้เบิกบาน

เมื่อเรามีผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อยู่ในจิตของเรา เป็นคุณธรรม คุณธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ ทำจิตของเราให้เป็นพระพุทธเจ้า แต่พวกเราฟังคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเรามาปฏิบัติตาม เราจึงได้ชื่อว่าเป็นพุทธสาวก คือสาวกผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ได้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรม คือธรรมที่ทำจิตให้เป็นพุทธะ ในเมื่อทรงไว้ซึ่งความรู้สึกเช่นนั้น ก็ได้ชื่อว่ามีคุณธรรมอยู่ในจิต ผู้ที่มีคุณธรรมอยู่ในจิต เขาย่อมจะมีความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี ตั้งใจที่จะละความชั่วประพฤติความดี ทำจิตให้บริสุทธิ์สะอาดอยู่เสมอ นี่คือคุณสมบัติที่จะเกิดจากการฝึกสมาธิ

คำทำนายของท่านเจ้าคุณอริยคุณาธาร

• ต่อไปจะได้ไปสนทนาธรรมกับในหลวง •

ตอนนั้นเดินทางจากสกลนครไปอุดรฯ พอขึ้นนั่งรถจิตมันก็ปรุงแต่งไปตลอดทาง มันปรุงขึ้นมาเหมือนกับว่าเราได้นั่งสนทนากับในหลวง เราถามท่านตอบ ถ้าท่านถามเราตอบสลับกันไปจนกระทั่งถึงเมืองอุดรฯ ลงจากรถยนต์แล้วจะไปต่อรถไฟ จิตมันถึงได้หยุด พอไปถึงเขาสวนกวางก็ไปกราบท่านเจ้าคุณอริยะฯ ท่านก็ทักว่า *"นี่..มหาต้องฟิตตัวให้ดีนะ ต่อไปจะได้ไปสนทนาธรรมกับในหลวง ในพระบรมมหาราชวัง"* ตอนนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๙๐

เผาศาลเจ้าปู่

• เฮ้ย! มึงไปเผาบ้านเจ้าปู่วอดวายหมัด •

ตอนนั้นสมัยอยู่กับเจ้าคุณอริยะฯ สมัยพุทธศักราช ๒๔๙๐ ท่านให้เอาของไปเซ่นศาลเจ้าปู่ ชื่อศาลเจ้าปู่ผึ้ง

สาเหตุคือพ่อปู่นี่(หมายถึงผี)มาเข้าสิงคนมานั่งสมาธิไปดูนรกสวรรค์นั่นแหละ บอกว่าอยากมาอยู่ใกล้ ๆ นี่ ท่านก็เลยสั่งให้คนไปสร้างศาลให้ ทีนี้พอสร้างศาลเสร็จเจ้าปู่ก็มาอีกมาชี้บอกว่า *"ให้หลานชายนี้ (พระมหาพุธ) ให้เอาโอวัลติน ขนมปัง หมาก บุหรี่ไปส่งทุกวัน ปู่ก็จะเสวยวันละหนเหมือนกันกับพระที่ฉันวันละครั้ง ส่งวันละครั้งก็พอ"* เรา (พระมหาพุธ) ก็ไป ท่านสั่งก็ไป ไปก็ไปทีแรกไปวางเอาไว้ ไปวันหลังเห็นแต่มดมันกิน มาภายหลัง เออ! ถ้าอย่างนี้เรากินดีกว่า วันสุดท้ายมื้อสุดท้ายเราก็ฉันขนมปัง โอวัลตินเคี้ยวหมาก ดูดบุหรี่เสร็จแล้วก็ไปเอาใบพวงใบใหญ่ ๆ มา เก็บเอาหญ้าแห้งแถว ๆ รอบ ๆ นั้นแหละมามวนเป็นบุหรี่ วันนั้นเอาน้ำมันเบนซินไปด้วย ขอน้ำมันเบนซินจากรถเขา ทีนี้ลมมันมาทางนี้เราก็จุดบุหรี่มวนใหญ่ ๆ แล้วก็เอาไปเสียบไว้ทางด้านลมมันพัด กระป๋องน้ำมันก็เอาไปวางไว้ในศาลเจ้าปู่ พอลมมันพัดมาแรง ๆ วูบ ๆ ไฟมันลุกติดพรึบ! ศาลเจ้าปู่ก็แหลกเกลี้ยงหมดเลย ตอนนั้นเราเป็นพระอยู่นี่แหละ ศาลนั้นก็อยู่ในวัด ก่อนจะเผานี่สวดมาติกาบังสุกุลก่อนนะ พอตอนท่านเจ้าคุณฯ กลับมาท่านยังไม่รู้ ภายหลังมาวันหลังท่านจะให้เราเอาไปส่งอีก *"อุ๊ย! ไปส่งทำไมหนอ ท่านปู่ท่านนิพพานไปแล้ว เจ้าปู่ท่านเสด็จสวรรคตไปแล้ว ผมทำฌาปนกิจถวายพระเพลิงท่านตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้ว"* ท่านก็เลยนิ่งอึ้ง... พอฉันจังหันเสร็จ ท่านก็เดินไปดูสิ *"เฮ้ย! มึงไปเผาบ้านเจ้าปู่วอดวายหมัด"*

กตัญญูต่อครูบาอาจารย์

• มะรืนนี้ฉันจะไปรับมารักษาที่โคราชดีกว่า •

ตอนที่ท่านเจ้าคุณอริยคุณาธารท่านสึกแล้วท่านอยู่เขาสวนกวาง ท่านให้เขาเขียนจดหมายไปหาเจ้านายองค์หนึ่ง อยากจะไปขอความอนุเคราะห์ แล้วท่านก็บอกว่าเป็นเชื้อพระญาติพระวงศ์ ทีนี้พอไปเจ้านายองค์นั้นท่านก็ไม่รู้เรื่อง ก็กลับมา มาหาหลวงพ่อที่นี่ ท่านอยากจะไปรักษาตัวที่เมืองอุบลฯ หลวงพ่อก็เลยสั่งไปกับลูกศิษย์ท่านบอกว่า *"ให้ไปเรียน ไปบอกให้ท่านรู้ว่ามะรืนนี้ฉันจะไปรับมารักษาที่โคราชดีกว่า"* พอเสร็จแล้วก็เอารถไปรับท่าน ตอนที่ขึ้นรถมาท่านเดินไม่ไหว ให้ผู้จัดการธนาคารเอเชียอุ้มขึ้นรถ พอเสร็จแล้วเราก็มีผลไม้พวกองุ่นอะไรไปด้วย ไปก็เอาให้ท่าน ท่านก็นั่งทานของท่านมาตลอดทาง เราก็นั่งดู อุ๊ย! สงสัยท่านจะหิวมาก พอมาก็เอาท่านมาไว้ที่กุฏิน้อย ตอนนั้นยังไม่ได้เข้าโรงพยาบาล ทีนี้พอเสร็จแล้วพอมารักษาดีขึ้น ๆ เอ้า! หลานชายท่านก็มาเอาไปหาหมอจีน เสร็จแล้วก็ทรุดลงอีก ตอนนี้เอาเข้าโรงพยาบาลเข้าโรงพยาบาลแล้วเราก็ไปเยี่ยม เอ้อ! แข็งแรงหน่อยแล้วอยากจะออกจากโรงพยาบาล เอาออกก็เอาออกก็เลยขออนุญาตหมอเอาออกมา ทีนี้ก็เอามาก็เดินตอนเช้า ๆ เย็น ๆ ท่านก็เดินรอบวัดได้ แข็งแรง จากนั้น

หลานชายคนเดิมนั้นก็เอาท่านไปหาหมอผีที่ต้นตาลคู่ ก็ไปทรุดลงอีก เอาเข้าโรงพยาบาลก็สั่งหมอไม่ให้ออกแล้ว

ร้องไห้ทำไม

• ท่านบอกว่า "อายท่านเจ้าคุณฯ" •

ครั้งสุดท้ายก็เลยตายในโรงพยาบาล ท่านป่วยเชิง ๆ จะเป็นอัมพาต ไปเยี่ยมทีไรร้องไห้ทุกที ถามว่า *"ร้องไห้ทำไม"* ท่านบอกว่า "อายท่านเจ้าคุณฯ" เราก็นึกถึงคำพูดของท่านสมัยที่ท่านเอาเรามาทิ้งไว้ที่วัดบูรพาฯ ก่อนที่ท่านจะจากไป ท่านบอกว่า "ถ้าตัวเป็นคนดีเขาจะทิ้งหรือ" ไหนว่าจะฝากไว้เรียนหนังสือหนังหาที่แท้ก็ทิ้งกัน ทิ้งก็ทิ้ง เราก็ตั้งใจอยากอยู่อยู่แล้ว เราก็เลยมาคิดว่าท่านคงคิดถึงคำพูดของท่านเองสมัยที่ท่านทิ้งเราไว้ที่วัดบูรพาราม

ท่านก็ให้วิชาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติเยอะแยะ ถ้าพูดถึงว่าธัมมะธัมโมของท่านนี่ละเอียดสุขุมมาก เช่น หนังสือทิพยอำนาจ หนังสือทิพยอำนาจเขียนในขณะที่ใคร ๆ ว่าท่านเป็นโรคประสาท ท่านไปติดในเรื่องการระลึกชาติ ท่านไปติดว่าท่านเป็นเจ้า ทีนี่ความรู้อดีตกับปัจจุบันมันตัดกันไม่ขาด มันก็เลยสัมพันธ์เป็นอันเดียวกัน ท่านบอกว่าแม่ของท่านทุกวันนี้ไม่ใช่แม่ เขามาฝากเลี้ยงไว้เฉย ๆ เราก็สงสัยพอแม่ท่านมาก็ถาม *"ท่านเจ้าคุณฯ ท่านว่าไม่ใช่แม่มั๊ย เขาเอามาฝากเลี้ยงไว้"* แม่ท่านก็บอกว่า "ออกมาจากท้องแม่นี่แหละ" หลวงพ่อไม่ไปอยู่ใกล้ ๆ ท่าน เวลาท่านพูดอะไรเกี่ยวกับเรื่องอดีตที่เราไม่รู้ไม่เห็นด้วย ตอนนั้นอยู่วัดเขาสวนกวางพรรษาเดียว ที่ไม่อยากอยู่นั่นก็เพราะท่านชอบพูดเรื่องลึกลับที่ชาวบ้านไม่เห็นแล้วเราก็ไม่อยากให้ท่านพูด ทิฏฐิมันขัดกัน

กฎของกรรม

• ชีวิตทุกชีวิตมันขึ้นอยู่กับกฎของกรรม •

สิ่งที่เป็นสิ่งที่ยึดมั่นเป็นหลักใจของชาวพุทธนี้มันเขวไป เพราะเกจิอาจารย์มันอยากดัง แล้วก็ไปหาวิชาอาคมมาแจกกันท่องเต็มบ้านเต็มเมือง **ชีวิตทุกชีวิตมันขึ้นอยู่กับกฎของกรรม** สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าสอนว่าสิ่งนี้มันเป็นบาปพระองค์เคยทำบาปสิ่งนี้ตกนรกมาแล้ว สิ่งนี้เป็นบุญพระองค์เคยทำบุญขึ้นสวรรค์มาแล้ว การบำเพ็ญตบะบำเพ็ญฌานได้สำเร็จฌานสมาบัติตายแล้วไปเกิดเป็นพระพรหม ในพรหมโลกพระองค์ก็เคยปฏิบัติมาก่อนแล้ว เรื่องบุพเพนิวาสานุสติญาณการระลึกชาติในหนหลังได้ทำให้พระองค์รู้สิ่งเหล่านี้ เพราะฉะนั้นคำสอนของพระองค์นี้มันจึงเป็นสัจจธรรมเพราะเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ลองของมาแล้วด้วยตนเอง อย่างที่ท่านมาสอนให้เราบำเพ็ญเพียรภาวนาให้เราบรรลุอริยมรรคอริยผล พระองค์ก็ปฏิบัติสำเร็จมาก่อนแล้วจึงได้มาสอนเรา ไม่ใช่ลักษณะที่ว่านอนหลับแล้วตื่นขึ้นมาเทศน์สอน ล้วนแต่พระองค์เอาของจริงมาว่ากันทั้งนั้น

๑
๒

๑. รูปหล่อท่านเจ้าคุณอริยคุณาธาร วัดเขาสวนกวาง
๒. สถูปเจดีย์ของท่านเจ้าคุณอริยคุณาธาร วัดเขาสวนกวาง

พระอรหันต์สมาธิเสื่อมได้

• แต่ความเป็นอรหันต์นั้นไม่เสื่อม •

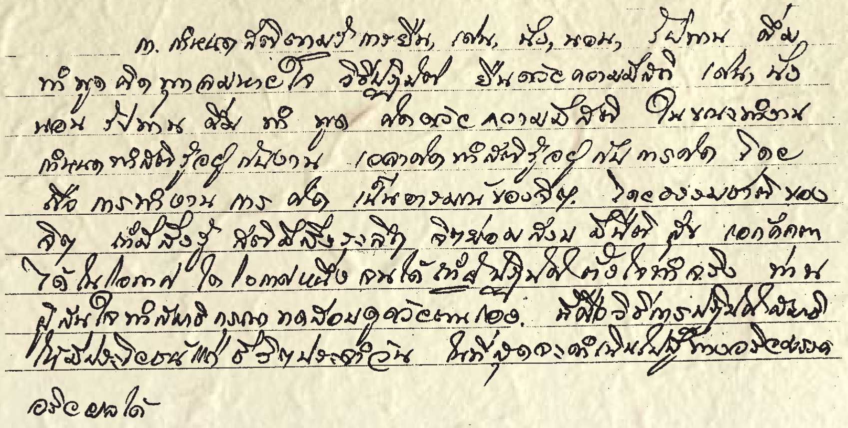
สมาธิที่เกิดความเสื่อมไม่ใช่แต่พระสงฆ์เท่านั้น พระอรหันต์ก็เกิดความเสื่อมได้ แต่ว่าวิถีทางจิตนี้มันเสื่อมได้ ถ้าไม่ฝึกฝนสมาธิก็เสื่อมได้ อดีต อนาคต ปัจจุบัน ถ้าไม่ฝึกฝนมันก็เสื่อมได้ แต่ความเป็นอรหันต์นั้นไม่เสื่อม คือหมดกิเลส **ศีล** ทำให้หมดบาป หมดบาปที่จะสร้างขึ้นมาใหม่ จิตมั่นคง **สมาธิ** ทำให้มีสมาธิแน่วแน่ที่จะละบาป ทำให้เรามีความรู้สึกที่จะละบาป **ปัญญา** พิจารณารอบรู้ ให้มันยอมรับสภาพความเป็นจริง เมื่อมันยอมรับความเป็นจริงแล้วมันก็ละวางที่จิตมันรู้เห็น ถ้าหากว่าละวางจนถึงระดับพระอรหันต์แล้ว สิ่งที่จะพึงทำต่อไปไม่มีอีกแล้ว นี้คือวิถีทางของพระอรหันต์

สมาธิมีขั้นเดียว

• มันจะก้าวไปประดับไหนก็คือสมาธิอันเดียว •

สมาธิมีขั้นเดียว คือสมาธิ มันจะก้าวไประดับไหนก็คือสมาธิอันเดียว อย่าไปนับขั้นนับตอนอะไร ขอให้มันเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว เราละบาปได้หรือเปล่า ศีล ๕ ของเราบริสุทธิ์หรือเปล่า เอากันที่ตรงนี้เป็นเครื่องตัดสิน เรื่องของสมาธิใครจะไปถึงขั้นใดตอนใด ถ้าจิตไม่บริสุทธิ์ไม่มีทาง

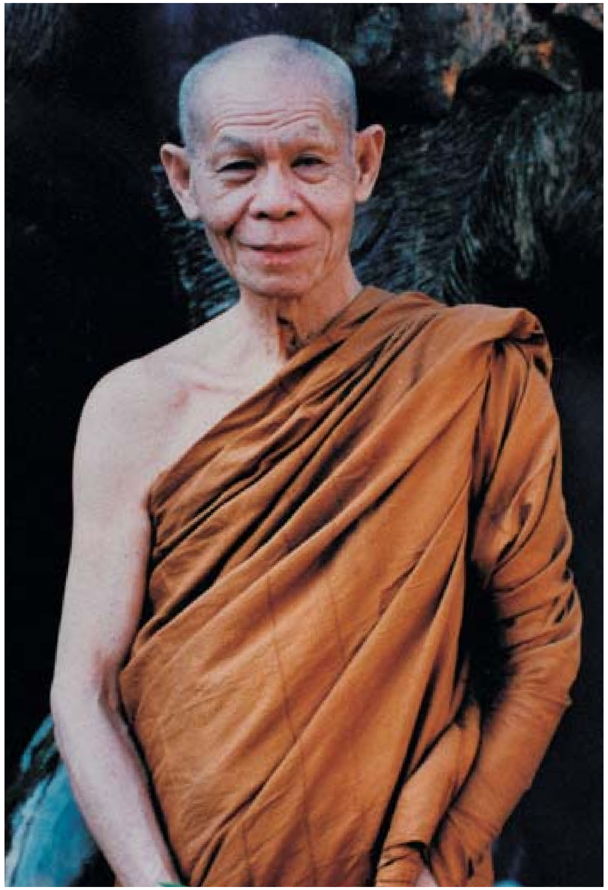
ในสังคมของพุทธบริษัทที่เราต้องวุ่นวายกันอยู่นี่เพราะศีลมันไม่เสมอกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจ้าพระสงฆ์นี่ องค์หนึ่งกินนมตอนเย็นได้ แต่อีกองค์กินไม่ได้ พอมาเจอกันเข้าท่านก็เถียงกัน องค์หนึ่งจับจ่ายใช้สอยด้วยมือตนเองไม่ได้ แต่อีกองค์หนึ่งทำได้ มาเจอกันเข้าท่านก็เถียงกัน เพราะฉะนั้น ไม่ว่าการปกครองบ้านเมือง ปกครองศาสนา บ้านเมืองกฎหมายรัฐธรรมนูญนั่นแหละเป็นสำคัญ ทางศาสนา ศีลคือวินัยเป็นหลักสำคัญ กฎหมายก็ดี ศีลคือวินัยก็ดี เป็นหลักที่เราจะปรับความประพฤติให้มีพื้นฐานเท่าเทียมกัน ถ้าเราไปยิ่งหย่อนกว่ากันแล้วก็มีการปรักปรำกัน แต่ทางกฎหมายปกครองบ้านเมือง ในเมื่อมีคดีเกิดขึ้น มันต้องมีโจทก์มีจำเลย มีหลักฐานพยาน แต่ศีลคือวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัตินี่ ตัวเองเป็นโจทก์ตัวเอง ตัวเองเป็นจำเลยตัวเอง ตัวเองเป็นหลักฐานพยานตัวเอง คือตัวเองต้องพิจารณาตัวเองว่ามีความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ เพราะฉะนั้น **เราปฏิบัติสมาธิ จิตของเราจะไปถึงสมาธิขั้นใด ตอนใด ที่ขั้นที่ชั้นก็ตาม ผลลัพธ์ก็คือว่าเราละความชั่วได้ นี่มันอยู่ที่ตรงนี้** ที่นี้หลักการพิสูจน์ว่าเราละความชั่วได้หรือเปล่า ถ้าสมมติว่าเรามีครอบครัว เราแอบไปหากำไรนอกบ้าน นั่นแสดงว่าเราไม่บริสุทธิ์แล้ว ดูให้มันง่าย ๆ อย่างนี้ อย่าไปดูให้มันลึกนัก

๑๒๓ ← ๓. กำหนดสติตามรู้ การยืน, เดิน, นั่ง, นอน, รับทาน (รับประทาน), ดื่ม ทำ พูด คิด ทุกลมหายใจ วิธีปฏิบัติ ยืนด้วยความมีสติ เดิน, นั่ง นอน รับทาน (รับประทาน) ดื่ม ทำ พูด คิดด้วยความมีสติ ในขณะทำงานกำหนดสติรู้อยู่กับงาน เวลาคิดทำสติรู้อยู่กับการคิด โดยถือการทำงาน การคิด เป็นอารมณ์ของจิต โดยธรรมชาติของจิต ถ้ามีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จิตย่อมสงบ มีปีติ สุข เอกัคคตาได้ในโอกาสใดโอกาสหนึ่งจนได้ถ้าผู้ปฏิบัติตั้งใจทำจริง ท่านผู้สนใจทำสมาธิกรุณาทดสอบด้วยตนเอง นี่คือวิธีการปฏิบัติสมาธิให้มีประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน ในที่สุดจะดำเนินไปสู่ทางอริยมรรคอริยผลได้

พรรษาที่ ๗ - ๑๒ (พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๔๙๖)

จำพรรษาที่
วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

เป็นมหาเปรียญ ๔ รู้ข้อสอบล่วงหน้า

• นั่งสมาธิจะบังคับจิตให้มันอยู่นิ่ง ๆ คือการทำลายมันสมองของตนเอง •

สอบประโยค ๔ เจ็บป่วยมาตลอดตั้งหลายปี หนังสือไม่ได้ดู แต่เพื่อนมาชวนไปสอบ เอ้า! สอบยังไง หนังสือก็ไม่ได้ดู *"ไปลงชื่อเอาไว้ พอเพิ่มจำนวนนักเรียนก็เอา"* เขาว่าอย่างนั้น เราก็อุตส่าห์ลงชื่อไปสอบกับเขา ไปสอบแล้วปรากฏว่าสอบประโยค ๔ ได้ หนังสือหลักสูตรประโยค ๔ ยังไม่ได้แปลเลย

หลวงพ่อเรียนหนังสือ พอกลับจากห้องเรียนมา อาบน้ำอาบท่าไหว้พระสวดมนต์ มานั่งสมาธิ พวกนักภาวนาทั้งหลายเขาพิจารณาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อสุภกรรมฐาน หลวงพ่อมานั่งคิดทบทวนวิชาความรู้ที่เรียนมาแต่ละวัน ๆ ๆ ๆ ว่ามันจะจำได้กี่มากน้อย ทีนี้มันติดขัดตรงไหนเปิดออกมา เราเอาหนังสือมาวางไว้ ตีขีดเส้นหมายเอาไว้ พอออกจากสมาธิมา มาท่องเอาแต่เฉพาะตรงที่เราจำไม่ได้ นี่คือหลักการปฏิบัติสมาธิ พวกเราไอ้เรื่องการปฏิบัติสมาธิไปบรรลุมรรคผลนิพพาน เอาเก็บไว้ก่อน เอากันเป็นว่าปฏิบัติสมาธิเพื่อปลุกจิตใต้สำนึกให้มันตื่นขึ้นมา เมื่อเราปลุกจิตใต้สำนึกให้มันตื่นขึ้นมาได้ เราจะรู้สึกเสมือนหนึ่งว่า จิตของเรานี่มันมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา มันไม่เผลอ เมื่อเป็นเช่นนั้นความทรงจำมันก็ดี หัวคิดสติปัญญาก็ปราชญ์เปรื่อง คิดอะไรทะลุปรุโปร่งไปหมด เช่นอย่างหลวงพ่อไปเทศน์ พอขึ้นต้น พอว่าไปได้สัก.... ถ้าเขียนเป็นในหนังสือก็ได้สัก ๒-๓ บรรทัด พอหลังจากนั้นมา คำเทศน์มันผุดขึ้นมา ๆ ๆ จบประโยคนี้ ประโยคใหม่มารอไว้แล้ว โดยไม่ต้องใช้ความคิด อันนี้คือหลักการฝึกสมอง สมองคนเรามันฝึกได้ แต่มานั่งสมาธิจะบังคับให้มันหยุดนิ่ง ๆ ๆ นั่นแหละคือการทำลายมันสมองของตนเอง เวลามันคิดปล่อยให้มันคิดแต่ว่าเราต้องมีสติรู้ตัว เวลามันหยุดก็มีสติรู้ว่ามันหยุด จิตเวลามันหยุดอยู่นิ่ง ๆ เฉย ๆ มันต้องการพักผ่อน ถ้าเวลามันคิดมันต้องการทำงาน เวลาจิตจะทำงาน เราไปห้ามมัน ไปสกัดมันไว้ไม่ให้มันทำงาน มันก็เหมือนร่างกายไม่ได้ออกกำลังกาย

พุทธนิมิตที่วัดบูรพา

• ตรงใจกลางดอกบัวมีเศียรพระพุทธรูปโผล่ขึ้นมา •

ครั้งหลังมากราบเยี่ยมอาการป่วยของหลวงปู่สิงห์ ที่วัดป่าสาลวัน กลับไปโรคกระเพาะลำไส้มันกำเริบอีกที ทีนี้พอเสร็จแล้วกลับไปถึงวัด หมอก็ให้ลุกขึ้นมาฉันยาตอน ๔ ทุ่ม หมอก็แปลก เวลา ๔ ทุ่มก็ลุกขึ้นมาฉันยา ทีนี้วันหนึ่ง นอนกำหนดจิตไปมันรำคาญใจมันก็มุดมัดขึ้นมา ***ร่างกายนี้อยู่กับมันมานานแล้ว ไม่เห็นจะให้ความสุขเลย ไม่อยู่กับหัวมันหรอก*** คิดเท่านั้นแหละ จิตมันก็แวบขึ้นมา แล้วเป็นดอกบัวบานสว่างไสวตรงใจกลางดอกบัวมีเศียรพระพุทธรูปโผล่ขึ้นมา

ทีนี้พอถึงกำหนดเวลาแล้ว จิตมันก็ถอนจากสมาธิ พอถอนจากสมาธิแล้วก็มานึกตำหนิหมอไม่รู้ว่ามากำหนดไว้ทำไม ไปเลยเสียก็ดี แล้วก็มาได้ความรู้สึก ๒ อย่าง เมื่อก่อนนี้ เห็นท่านพ่อลี วัดอโศการาม สร้างพระพุทธรูปเป็นดอกบัว แล้วก็มีเศียร เราก็สงสัยว่าทำไมถึงสร้างพระพุทธรูปมีแต่เศียรไว้ในโบสถ์

พระผงที่หลวงพ่อให้สร้างขึ้นตามพุทธนิมิต

แต่ไม่กล้าถาม พอมันเกิดนิมิตขึ้นมาอย่างนี้ ก็รู้แจ้งแทงตลอดว่า เพราะอย่างนี้เองท่านพ่อลีท่านจึงสร้างพระพุทธรูปลักษณะนั้น ดอกบัวหมายถึงดวงใจ หัวใจมันเบ่งบานเต็มที่ ในเมื่อจิตมันเบ่งบานเต็มที่ก็เป็นจิตพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อันนี้ถ้ามีคำอธิบายประกอบก็แจ๋วไปเลย มันก็มีแทบทุกครั้ง แต่ไม่เต็มชัดในนิมิต

ได้ดีเพราะความไม่ดี

• ความเจ็บป่วยคืออุปสรรคที่สำคัญที่สุดของชีวิต •

หลวงพ่อได้ดีเพราะความเจ็บป่วย กับคนครหานินทา คนด่า ถ้ามีคนครหานินทาล่ะ...เอาแล้ว ทิฏฐิมานะนี่มันขึ้น แต่มันไม่ไปต่อต้านหรือไปต่อสู้นะ เออ! เขาว่าเราไม่ดี เราจะต้องเอาดีให้ได้ เพราะฉะนั้นโบราณจึงพูดเป็นคำพังเพยไว้ว่า **อุปสรรคคือการต่อสู้ ศัตรูคือยากำลัง ความเจ็บป่วยคืออุปสรรคที่สำคัญที่สุดของชีวิต ในเมื่อเราต่อสู้กับความเจ็บป่วยอันเป็นอุปสรรค เรามีสติสัมปชัญญะกำหนดรู้จดจ่ออยู่ตลอดเวลา สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นสุข เราไม่ต้องไปนึกคิดพิจารณาให้มันลำบากใจ เพราะความจริงมันปรากฏกับเราอยู่แล้วทุกลมหายใจทุกขณะจิต** เรากำหนดจิตดูมันเท่านั้น สุขก็รู้ ทุกข์ก็รู้ ไม่สุขไม่ทุกข์ก็รู้ ความโศกเศร้าความโทมนัสน้อยใจหรือความน้อยเนื้อต่ำใจอะไรที่มีอยู่ในใจเรา เราก็รู้เมื่อเรามีสติ **อ่านลงไปซิ คัมภีร์พระไตรปิฎกมันอยู่ในใจหมด**

ธุดงค์ภูยาง โดนผีหลอก

• ตัวมันโต ลักษณะเหมือนอีแร้ง แต่โตกว่าอีแร้งตั้งสี่ห้าเท่า •

หลวงพ่อไปธุดงค์เหมือนกัน แต่ว่าไม่ได้ไปเหมือนพระทั้งหลาย ครูบาอาจารย์องค์ใดที่สามารถให้ความรู้เราได้ ต้องไปหาองค์นั้น ไปศึกษาเอาเป็นที่พอใจแล้วก็กลับ

ตอนที่อยู่กับหลวงตาพร เราก็ไม่จำเป็นต้องไปธุดงค์ หลวงตาของเราก็พร้อมอยู่แล้วในทุก ๆ ด้าน

เวลาอยากจะไปธุดงค์ วัดบูรพาฯ มันอยู่สุดเขตแดนเมือง แล้วมันมีป่าแห่งหนึ่งเขาเรียกว่าภูยาง ใครอยากธุดงค์ก็ไปปักกลดอยู่นั่น ให้ผีตายโหงมันหลอก

บางทีกลางคืนก็ถือโคมไฟเดินไปคนเดียวที่ไหนมันเงียบ ๆ ก็ไปนั่งสมาธิอยู่ที่ตรงนั้น ครั้งสุดท้ายไปกับเด็กน้อยสองคน พวกเด็ก ๆ เขาส่งหลวงพ่อขึ้นบนบกแล้ว เขาก็พายเรือไปโรงสี จะไปเอาข้าวกล้องมาหุงโรงสีโยมจัดนี่แหละ ขาไปมันพายทวนน้ำ มันก็ช้า ระยะทางก็ประมาณ ๒-๓ กิโล กว่าเขาจะกลับมาก็เกือบ ๔ ทุ่ม หลวงพ่อขึ้นไปอยู่บนภูยางนี่แหละที่ไปโดนผีหลอก เวลามันมานี่ป่าดังสนั่นหวั่นไหวยังกับวัวควายวิ่งมาเป็นร้อย ๆ ตอนนั้นหลวงพ่อนอนเอามือท้าวอยู่อย่างนี้ พอมันเงียบเสียงลงมันก็มาทำอะไรต๊อกแต๊ก ๆ อยู่นั่น จนกระทั่งรู้สึกปวดข้อศอกทนไม่ไหว ก็เลยลุกขึ้นมา พอลุกขึ้นมามันก็วิ่งป่าดังสนั่นหวั่นไหวเลย เสร็จ

แล้วมันก็วิ่งขึ้นต้นยาง ไปแตะอยู่บนยอดยางสูงจนสุดยอด ตัวมันโต ลักษณะเหมือนอีแร้งแต่โตกว่าอีแร้ง ตั้งสี่ห้าเท่า มันกระโดดจากยอดยางลงมาแล้วก็วิ่งขึ้นวิ่งลงอยู่อย่างนั้น ตอนแรกก็ขนหัวลุกซ่า ๆ ๆ นึกกลัว มานึกว่า เอ๊ะ! เขาเห็นเราอยู่คนเดียว เขามาอยู่เป็นเพื่อนกลัวเขาไปทำไม มันก็เลยหายกลัว ก็กำหนดจิต ดูมันอยู่นั่น แผ่เมตตาให้มันด้วย ส่งส่วนกุศลให้มันด้วย จนกระทั่งเด็กมันกลับมา เด็กมันก็ร้องเรียก *"หลวงพ่อ ๆ"* พอมันได้ยินเสียงคนร้องมันก็หายไป อันนี้ที่เห็นจัง ๆ นี่

ธุดงค์ภาคอีสาน "อรหันตนิมิต"

• อุ๊ย! พระอรหันต์อะไรหนอมาเที่ยวหาเบียดเบียนผู้อื่น •

ที่...วัดเกาะแก้วอัมพวัน อำเภอพระธาตุพนม

ฝันว่ามีพระอรหันต์องค์หนึ่งมาปลุก "ใครมานอนอยู่นี่จะหนีหรือไม่หนี" *"เอ้า! ท่านมีสิทธิอะไรมาไล่ผู้ข้า"* เถียงกันในฝันนี่ เถียงกัน "มีสิ ผมเป็นพระอรหันต์" *"อุ๊ย! พระอรหันต์หาหอกอะไรหนอมาเที่ยวหาเบียดเบียนผู้อื่น"* พอโดนหนักเข้าอย่างนี้ท่านก็บอกว่า "เออ.. ผมมาทำธุระทำหน้าที่ของผมเสร็จเรียบร้อยแล้วนะ ท่านจะไปก็ไป ไม่ไปก็ตามใจ แต่ถ้าขืนอยู่นี่เกิน ๑๐ วันอันตราย" *"อันตรายถึงชีวิตหรือเปล่า ถึงตายหรือเปล่า"* "ตายสิ ท่านไม่ควรมาตายแทนเขาเลย คนที่เขาจะตายมีอยู่" *"เออ! ถ้าอย่างนั้นขอนอนไปถึงสว่างแล้วก็จะหนีหรอก"* พอตื่นขึ้นมาก็นึกว่าเรื่องฝันไม่ได้สนใจ

• ฟ้ามันก็ผ่าเปรี้ยงลงมา...เผาสมภารเป็นตอตะโกไปเลย •

พอวันหลังนี่จะเข้าไปนอนในโบสถ์ ไปจับไม้ขีดขึ้นมาจะจุดเทียน มือนี่มันสั่น เลยวางไม้ขีดวางเทียนไม่จุด เอ้านั่งคุกเข่าประนมมือไหว้พระ มือมันก็สั่นขึ้นมาอีก เอ้าไม่ต้องไหว้ นั่งสมาธิ พอนั่งสมาธิ มันกระโดดตูม ๆ ๆ ๆ นอนดีกว่า พอนอนลงไปเท้ามันก็ตีพื้นปุ๊บ ๆ ๆ ๆ ในหัวใจนี่มันร้อนผ่าวเหมือนกับไฟเผาเลย อ้าวไม่ไหวแล้ว เลยลุกขึ้นคว้าเอาห่อผ้าครอง ลั่นกุญแจโบสถ์แล้วไปหาหมู่ที่กุฏิ พอไปถึงหมู่ก็ต่อว่า "นี่โดนผีหลอกมาแล้วแหละ" *"ผีเผอไม่สนใจทั้งนั้นหรอก วันนี้ขอนอนด้วยสักคืนหนึ่ง"* วางห่อผ้าครองนอนลงกับพื้น ไม่ต้องมีอะไรปู หลับปุ๋ยจนสว่าง

พอตื่นเช้าชวนหมู่เดินทางกลับ ตอนนั้นอยู่ที่อำเภอธาตุพนม เจ้าคุณวินัยสารสุธีถามว่า "ไหนว่าจะอยู่จนถึงเข้าพรรษาแล้วทำไมจะรีบกลับ" *"มันมีเรื่องจะต้องกลับ"* "เรื่องอะไร" *"เดี๋ยวไปถึงวัดค่อยคุยกัน"* พอเสร็จแล้ว พอมาถึงวัดนึกว่าท่านเจ้าคุณฯ จะลืม พอวางบริขารปั๊บลง *"มีเรื่องอะไร"* ก็เลยเล่าให้ท่านฟัง พอเล่าจบก็ว่าคอยดูนะนับตั้งแต่วานซืนนี่น่ะ มาถึง ๑๐ วัน แล้วเกิน ๑๐ วัน แล้วมันจะมีอะไรเกิดขึ้นกับโบสถ์หลังนั้น **พอเสร็จแล้วนับได้ ๑๒ วัน ฟ้าผ่าวันอุโบสถ เป็นวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๗** พระลงอุโบสถ พอลงอุโบสถเสร็จ ฝนมันก็ตก พระน้อยพระหนุ่มก็รีบกลับกุฏิไปเก็บสิ่งเก็บของ สมภารกับลูกวัดองค์หนึ่งเก็บของอยู่ในโบสถ์ ทีนี้สมภารท่านอยู่ทางด้านแท่นพระ แล้วมันมีสายไฟฟ้ากองพะเรอ แล้วก็โยงขึ้นไป

บนหลังคาด้วย เสร็จแล้วฟ้ามันก็ผ่าเปรี้ยงลงมา วิ่งตามสายไฟฟ้าลงมา มาระเบิดลุกขึ้นที่กองสายไฟที่มันกองอยู่ เผาสมภารดำเป็นตอตะโกไปเลย ที่วัดเกาะแก้วอัมพวัน อำเภอธาตุพนม...

หลวงพ่อไปวัดเกาะแก้วอัมพวันเพราะปีนั้นเดินธุดงค์จากอุบลฯ มาโคราช จากโคราชขึ้นอุดรฯ ขอนแก่น สกลนคร นครพนม รอบภาคอีสานขึ้นรถบ้าง เดินบ้าง มีเจ้าคุณวินัยสารสุธี เจ้าคณะจังหวัดอุบลฯ มหาข่ายสมภารวัดบ้านพุนพินไปด้วยกัน

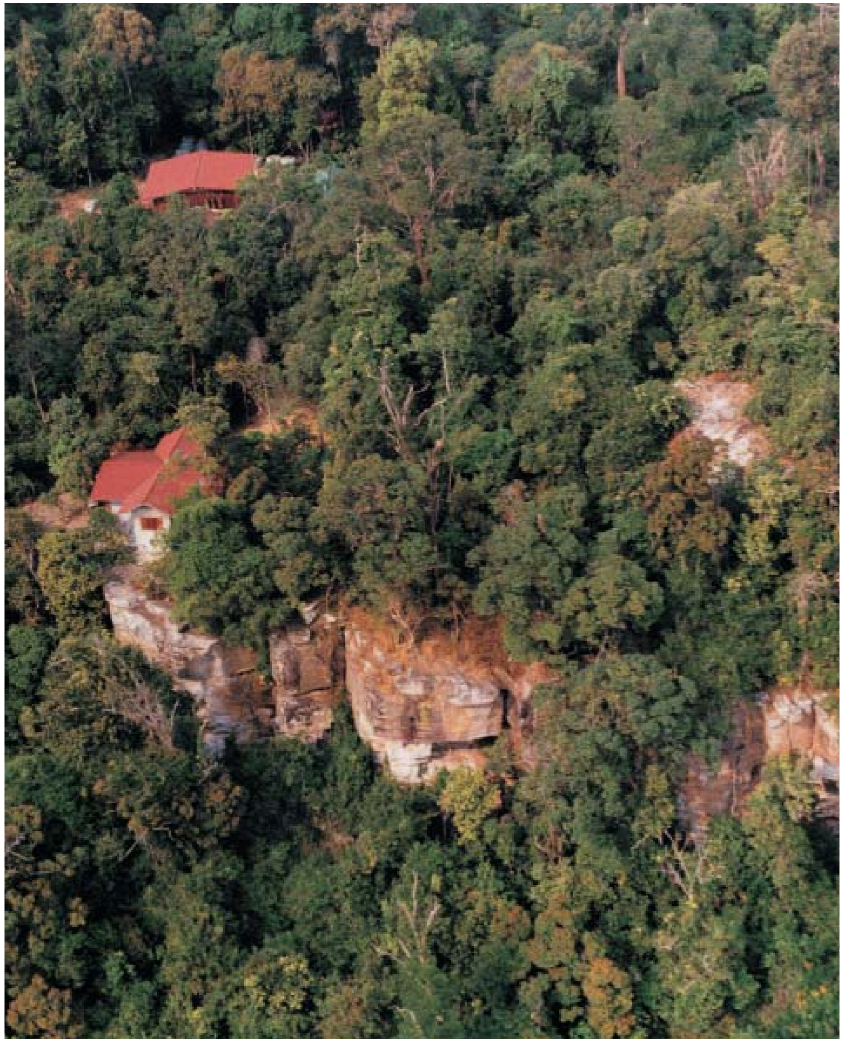
นิมิตกับฝันมันก็เหมือนกัน อันเดียวกัน อาจจะจริงหรือไม่จริงก็ได้ บางทีนั่งไป ๆ มันก็ฝันเห็นเลข มันแยกไม่ได้เพราะมันเป็นอันเดียวกัน บางทีเราก็รู้ผิดบางทีเราก็รู้ถูก แม้แต่รู้ธรรมะเป็นข้อความก็เหมือนกัน บางทีเรารู้ผิดบางทีเรารู้ถูก เพราะฉะนั้นครูบาอาจารย์ท่านจึงเตือนว่า**อย่าไปถือสำคัญกับความรู้และความเห็น ความรู้ก็ดีความเห็นก็ดีมันเป็นแต่เพียงอารมณ์จิตเท่านั้น** การฟังอะไร ๆ เช่น ฟังสวดมนต์ ฟังเทศน์ ก็ไม่เท่าฟังใจตัวเองนั่นแหละดีที่สุด

บทสวดมนต์ตอนออกธุดงค์

• สวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ •

สมัยหลวงพ่อเป็นหนุ่ม หลวงพ่อออกธุดงค์ หลวงพ่อสวดมนต์คาถา อันเป็นบทสวดประจำ ครูบาอาจารย์ท่านสอนให้สวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ แล้วเจริญเมตตาพรหมวิหาร บทสวดมนต์ต่าง ๆ นี่เป็นกิจวัตรประจำวันที่เราจะต้องสวด

รู้สึกว่าจะได้ผลเป็นอย่างดี คือในครั้งหนึ่งเคยไปพักอยู่ในป่ากับพระที่เป็นหมอทำ หมอทำนี่หมายถึงหมอที่เรียนเวทย์มนต์คาถาสำหรับขับไล่ผี ไปนอนอยู่ในเสื่อหวายผืนเดียวกันแต่คนละมุม พระองค์นั้นพอนอนหลับลงไปก็ท่องแต่มนต์ขับผีตลอดเวลา พอตอนกลางดึกท่านก็ลุกขึ้นมาบอกว่า "นอนไม่ไหวแล้ว จะหนีไปนอนที่อื่น" *"ทำไมล่ะ"* "ผีมันมารบกวน" หลวงพ่อก็เลยบอกว่า *"นอนเสีย เดี๋ยวจะทำให้ได้นอน"* เสร็จแล้วหลวงพ่อก็ลุกขึ้นมากำหนดจิต ตั้งนโม แล้วก็สวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ อธิษฐานจิตไปรอบ ๆ ว่า *"ภายในโดยรอบ ๑ กิโลเมตร ขอสัตว์ทั้งหลายอย่าเบียดเบียนซึ่งกันและกัน"* แล้วเจริญเมตตาพรหมวิหาร ปรากฏว่าพระองค์นั้นนอนหลับตลอดคืน ไม่มีอะไรมารบกวน พอตื่นเช้ามา ท่านก็มาถามว่า "ไปเรียนมนต์มาจากไหนดีนักหนา" ก็เรียนท่านบอกท่านว่า *"ก็บทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เจริญเมตตาพรหมวิหารนั่นแหละ แต่ท่านเอะอะก็มีแต่ท่องมนต์ไล่ผี ไล่ผี ไปที่ไหนก็ไปประกาศความเป็นศัตรูต่อเขา อย่างผมนี้ไปที่ไหนก็ประกาศความเป็นมิตร โดยสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ อธิษฐานบารมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าสอนให้เราสร้างความรัก ความเมตตาปรานี ก็อธิษฐานเอาพระเจตนาของพระพุทธเจ้าที่มุ่งสอนเราให้ปฏิบัติอย่างนั้นมาเป็นสัจจะ แล้วก็อธิษฐานจิตว่า ขอให้สัตว์ทั้งหลาย ซึ่งเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน จงมีสุข รักษาตนให้พ้นภัยทั้งปวงเถิด ก็เอากันแค่นี้ ก็อยู่เย็นเป็นสุขอยู่เย็นสบาย"*

ป่า เขา ถ้ำ เงื้อมผา เป็นที่สัปปายะสำหรับพระกรรมฐาน

ทวนความรู้สึก

• ถึงเวลามันอยากสึกมา นอนร้องไห้ •

หลวงพ่อบวชมาตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี ความตั้งใจว่าจะบวชตลอดชีวิต แหม.. ถึงเวลามันอยากสึกมา นอนร้องไห้ เอ้า.. อะไรที่มันอยากเราจะไม่กินมัน แม้แต่ของตกลงในบาตร ถ้ามองดูแล้วมันชอบน้ำลายไหล หยิบออก อะไรที่มันไม่ชอบที่สุดเอาอันนั้นแหละมาฉัน เราไม่กินเพื่ออร่อย เรากินเพื่อคุณค่าทางอาหาร อะไรที่มันจะเป็นคุณค่าทางอาหาร เราจะเอาสิ่งนั้น แม้ว่าเราจะไม่ชอบก็ตาม ทีนี้คนที่เรารักเราชอบเราจะไม่เข้าใกล้ เราจะเข้าใกล้คนที่เกลียดขี้หน้าเราที่สุด ถ้าใครด่า ครูบาอาจารย์องค์ไหนด่ามาก ๆ เราเข้าหาองค์นั้น องค์ไหนยกย่องสรรเสริญเราไม่เข้าใกล้ จนครูบาอาจารย์บางองค์ว่า...พระองค์นี้มันจองหอง เราอุตส่าห์เมตตาสงสารมัน มันไม่เข้าใกล้เรา มันเข้าไปหาแต่คนที่ด่ามันเก่ง ๆ

หลวงปู่มั่น เวลาลูกศิษย์ไปขออาศัยทีแรกนี่ ท่านจะดุ..ดุ ทำถูกก็ดุ ทำผิดก็ดุ ภายใน ๑ ปีนี่ต้องทุบกันเสียจนแหลกละเอียด แต่พอ ๑ ปีผ่านไป ถ้าผู้ที่โดนนี่ไม่หลบหน้าหนี มีอะไรถ่ายทอดให้หมด

นี่ครูบาอาจารย์ที่ดุเก่ง ๆ นี่ เวลาท่านดีกับเราแล้ว ก็เรียนถามท่านว่า ขอโอกาสเถอะ เมื่อกระผมมาอยู่กับท่านอาจารย์ ทีแรกทำไมท่านถึงได้ดุนักหนา ท่านบอกว่า **เขาจะตีเหล็กให้มันเป็นมีดเป็นพร้า เขาจะต้องเผาไฟให้มันร้อน แล้วก็ลงตะเนินหนัก ๆ เอาฆ้อนเล็ก ๆ มาทุบ มันจะเป็นมีดเป็นพร้าได้ยังไง ต้องเผาให้ร้อน เอาตะเนินหนัก ๆ ขนาด ๘ ปอนด์นั่นห้ำมันลงไป มันก็เหยียดออกมาเป็นมีดเป็นพร้าที่สวยงามได้** ท่านว่าอย่างนี้ เมื่อก่อนนี้ยังข้องใจอยู่ว่าทำไมท่านถึงดุ พอท่านชี้แจงให้ฟังแล้ว อ้อ! เราโล่งใจ เพราะฉะนั้นเราได้ดีเพราะอาจารย์ดุ อาจารย์ที่สรรเสริญอะไรนี่ นั่นแหละท่านเอายาพิษเคลือบน้ำตาลให้เรากิน

ฉะนั้นจึงได้ถือคติว่า ญาติโยมคนใดพอมาถึงแล้วก็มายกย่องสรรเสริญเยินยอเคารพเลื่อมใสอย่างนั้นอย่างนี้ เท่าที่สังเกตมา หลวงพ่อนี่กลัวที่สุด ถ้าคนไหนมาแล้วก็มามอง ๆ ...พระองค์นี้ใช้ไม่ได้ อยากจะสะพายบาตรวิ่งตามหลัง เสร็จแล้วพวกที่เขาเข้าใจดีแล้วนี่ ถึงไหนถึงกัน

ศีล-ตัดทอนผลเพิ่ม ของกรรมอันเป็นบาป
ธรรม- ชำระสิ่ง -จิตใจให้สะอาดผุดผ่อง
๙ พ.ค. 2540

แบบวิธีการฝึกสกดจิต โดยอาจารย์ไมเคิล แฟรง
ฟอร์ต -
บทเริ่มต้น จับแร่สกดจิตด้วยมือขวา ยกให้ได้ระ
ดับตา ลืมตาปกติ เพ่ง จุดที่มีแสงและมีเงา แล้วพูดกับ
ตัวเองว่า- ฉันจะตั้งใจสมาธิให้ดวงจิตของฉันนอนหลับ
เป็นสมาธิสติภวังค์ ฉันเอาของวิเศษของฉันซึ่งมีแสง
และมีเงาให้ตัวฉันดู เมื่อฉันได้ดูอยู่สักครู่หนึ่งแล้ว
ดวงจิต ของฉันจะนอน หลับเป็น สมาธิ สติ ภวังค์
(เพ่งดู 2 นาที) พูดต่อบอกตนเองว่า หลับซะหลับๆ
แล้วหลับตาลง พูดต่อไป บัดนี้ ดวงจิตของฉันนอน
หลับเป็นสมาธิ สติภวังค์แล้ว ฉันจะเอาตัวของฉัน
กับดวงจิตของฉัน เอาติดต่อกับ ดวงจิตที่สองของ
ฉัน ซึ่งมีสมาธิ สติปัญญา เหมือนกับตัวของฉัน -

แบบวิธีการฝึกสะกดจิต

โดยอาจารย์ไมเคิล แฟรงฟอร์ต

บทเริ่มต้น จับแร่สะกดจิตด้วยมือขวา ยกให้ได้ระดับตา ลืมตาปกติ เพ่งจุดที่มีแสงและมีเงา แล้วพูดกับตัวเองว่า- ฉันจะตั้งใจสมาธิให้ดวงจิตของฉันนอนหลับเป็นสมาธิ สติ ภวังค์ ฉันเอาของวิเศษของฉันซึ่งมีแสงและมีเงาให้ตัวฉันดู เมื่อฉันได้ดูอยู่สักครู่หนึ่งแล้ว ดวงจิตของฉันจะนอนหลับเป็นสมาธิ สติ ภวังค์ (เพ่งดู ๒ นาที) พูดต่อ บอกตนเองว่าหลับซะ หลับ ๆ แล้วหลับตาลง พูดต่อไป บัดนี้ดวงจิตของฉันนอนหลับเป็นสมาธิ สติ ภวังค์แล้ว ฉันจะเอาตัวของฉันกับดวงจิตของฉันเอาติดต่อกับดวงจิตที่สองของฉัน ซึ่งมีสมาธิสติปัญญาเหมือนกับตัวของฉัน → ๑๖๕

พรรษาที่ ๑๓ - ๒๖ (พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๑๐)

จำพรรษาที่
วัดแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

รอยมือครูบาอาจารย์

• รอยมือรอยเท้าของครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ •

วัดแสนสำราญเป็นวัดที่สำคัญ มีครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่มาหลายองค์ เช่น พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี ฯลฯ เพราะฉะนั้นสิ่งปลูกสร้างอะไรก็ตามที่อยู่ในวัดนี้จึงเป็นรอยมือรอยเท้าของครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทำมาทั้งนั้น

มาอยู่วัดแสนสำราญ ๑๕ ปี มาเป็นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าคณะอำเภอวารินฯ และได้เป็นพระครูพุทธิสารสุนทร (พุธ ฐานิโย) คนอุบลฯ คนวารินฯ นิยมมาทำบุญที่วัดนี้ส่วนมาก เพราะมีการจัดปฏิบัติธรรม ปิดทองรอยพระพุทธบาทขึ้นทุก ๆ ปี ครูบาอาจารย์ที่สำคัญนิมนต์ท่านมาแสดงธรรมในงาน เช่น หลวงปู่ผาง จิตฺตคุตฺโต พระอาจารย์ผั่น ปาเรสโก พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน พระอาจารย์หล้า เขมปตฺโต หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ฯลฯ

เป็นเจ้าอาวาสวัดแสนสำราญ

• กุฏิจะพังแหล่มิพังแหล่ เสื่อนอนก็ไม่มีให้ •

ตอนเข้ามาอยู่วัดแสนสำราญทีแรก...กุฏิจะพังแหล่มิพังแหล่ เสื่อนอนก็ไม่มีให้ หมอนหนุนหัวก็ไม่มีไปเป็นสมภาร การนอนคืนแรกเอาผ้าอาบน้ำปูนอน หมอนก็เอาห่อผ้าครองหนุน ทีนี้พอตื่นเช้ามาเราก็ไม่ได้ลงทำวัตรกับหมู่พระเณร พอเดินลงไปศาลา หลวงตาองค์หนึ่งชื่อว่าหลวงตาสอนเคยอยู่วัดบูรพาฯ ด้วยกัน พอแกเห็นเราเดินไป แกก็ตะโกนเลย

“เอาพระอย่างนี้หรือมาเป็นสมภาร นอนตื่นสายแบบนี้มันจะมาเป็นสมภารได้อย่างไร”

คือแกมุ่งหวังที่จะได้เป็นสมภาร แกผิดหวัง เราก็เฉย ทีนี้พอถึงวันพระ ญาติโยมมาทำบุญพออาราธนาศีล พระอยู่ที่นั่นเขาก็รีบขึ้นธรรมาสน์ ขึ้นไปให้ศีลแล้วก็เทศน์ เทศน์ก็จับหนังสือมาอ่าน อ่านหนังสือไทยก็ไม่ถูก พอกลางคืนมาก็มีญาติโยมมาอบรมสมาธิ พอทำวัตรสวดมนต์เสร็จเขาก็รีบวิ่งขึ้นธรรมาสน์ ก็พูดไปตามเรื่องเขานั่นแหละ แล้วก็พานั่งสมาธิ เราก็นั่ง บางวันเขาประกาศว่าวันนี้นั่งสมาธิ ๒ ชั่วโมง ใครทนไม่ไหวให้มันดิ้นตาย พอเขาว่านั่ง ๒ ชั่วโมง เราอธิษฐานจิต ๔ ชั่วโมง พอถึงเวลาแล้วลืมตาขึ้นมา พวกญาติโยมทั้งหลายพากันนอนดารดาษไปหมด พระหายหมดไม่เหลือสักองค์ จนกระทั่งเข้าพรรษาเขาก็ไม่ให้โอกาส

• กว่าจะได้โอกาสเทศน์ •

วันหนึ่งยายแป้นเลยไปพูดกับอาจารย์สอนซึ่งเป็นหัวหน้า *“ท่านอาจารย์สอน ขออนุญาตให้ท่านมหาเทศน์หน่อย ให้ท่านเทศน์อบรมสมาธิหน่อยอยากฟัง”* พอได้ยินญาติโยมกระซิบขอ แกคว้าย่ามหนีกลับกุฏิเลย

๑	๒
	๓

๑. วิหารสร้างครอบรอยพระพุทธบาท วัดแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

๒. ซุ้มประตูด้านหน้า ๓. ซุ้มประตูด้านข้าง วัดแสนสำราญ

หลวงพ่อแสดงธรรมที่วัดแสนสำราญ

พอไปเทศน์ก็เทศน์ตั้งแต่สมาธิขั้นต้น จนถึงอันดับที่มันเป็นยังไง ๆ ไล่ไปตามลำดับจนถึงขั้นอัปปนาสมาธิว่ามันผ่านอะไรบ้าง หลังจากนั้นมาท่านอาจารย์สอนไม่กล้าขึ้นธรรมาสน์ เสร็จแล้วหลังจากนั้นมาพวกชาวบ้านเขาก็ไปคุยต่อ ๆ กันจนแตกตื่นมาจนแน่นศาลา ศาลาน้อย ๆ ไม่มีที่นั่ง

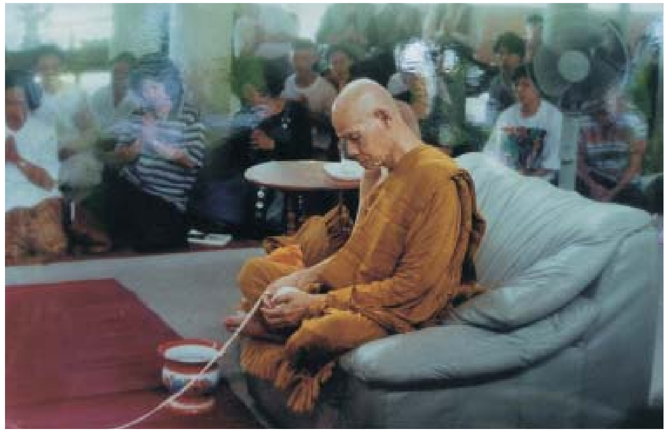
อยู่มาวันหนึ่งพอทำวัตรสวดมนต์เสร็จ วันพระตอนเย็น ยายแป้นแกสังเกตมานานแล้ว แกเลยพูดว่า ***"ไหนเขาว่าท่านไม่ใช่ลูกศิษย์พระกรรมฐาน แต่ดูกิริยามารยาทแล้วเหมือนกับหลวงปู่เสาร์ การเดินเหินก็ไม่หลุกหลิก พูดจาก็ไพเราะ ไม่กระโชกกระชาก พวกที่ท่านประกาศว่าเป็นลูกศิษย์กรรมฐานนี่ไม่เห็นเรียบร้อยเหมือนอย่างท่าน"***

• องค์นี้สอนแล้วจิตของเราสงบเป็นสมาธิได้ •

วันหนึ่งโยมได้ขออนุญาตพระเจ้าถิ่นในวัด ซึ่งเคยดูถูกหลวงพ่อและมักตั้งตัวเป็นศัตรูกับหลวงพ่อ

"ท่านอาจารย์สอน วันนี้ขออนุญาตให้อาจารย์มหาท่านเทศน์ให้โยมฟังหน่อย" พออาจารย์สอนได้ยินก็คว้าย่าม ปึ๊ด ๆ ๆ ลงศาลาไปเลย พอเทศน์เสร็จ พานั่งสมาธิเสร็จ *"โอ๊ย..ไอ้ของดี ๆ เอาไปหมกเอาไว้ มีแต่ขี้เหร่ออกมาแจกจ่าย ใครจะไปรับได้"* เขาว่า *"วันนี้นั่งสมาธิจิตสงบดี"* ออกปากเป็นเสียงเดียวกันเลยว่า *"เมื่อก่อนนี้ครูบาอาจารย์ใหญ่ ๆ โต ๆ ก็เคยมาสอนเรา แต่ว่าไม่เหมือนองค์นี้ องค์นี้สอนแล้วจิตของเราสงบเป็นสมาธิได้ดี"* ..คือครูบาอาจารย์ท่านให้นั่งสมาธิแล้วท่านเทศน์ เทศน์จบแล้วท่านก็บอกให้เลิก ที่นี้จิตมันก็ไปติดอยู่กับเสียงเทศน์ หลวงพ่อแนะวิธีแล้วก็นิ่งเงียบ พอเลิกนั่งสมาธิแล้วก็มาถามปัญหากัน อะไรไม่เข้าใจ อะไรสงสัยก็มาถามกัน

นึกว่า "ตายแล้ว"

• "พระนั่งสมาธิจะตายได้อย่างไร" •

ไปนั่งปลุกเสกร่วมกับเขาไปนั่งแต่เที่ยงคืน ไปถึงโมงเช้าจึงรู้สึกตัว พอรู้สึกตัวก็ถามชาวบ้านที่มามุงดูว่า ทำไมฉันจึงได้นั่งหันหลังให้กับพระประธาน เมื่อคืนนี้ฉันนั่งหันหน้าเข้าหาพระประธาน กำนันแกบอกว่าแกจับหมุน *"ทำไมจึงต้องมาจับหมุน"* "นึกว่าไปเสียแล้ว" *"ไปไหนล่ะ"* "ตายล่ะสิ" *"พระนั่งสมาธิจะตายได้อย่างไร"* "ทำไมจะไม่ตายล่ะ ก็ไม่หายใจ" *"รู้ได้อย่างไร ว่าไม่หายใจ"* "เอาสำลีมาอุดที่จมูกมันไม่ไหวก็แสดงว่าไม่ได้หายใจละสิ" จึงมานึกถึงคำเทศน์ของหลวงปู่เสาร์ ว่าถ้าเราปฏิบัติสมาธิ สมาธิมันเข้าอัปปนาลึกซึ้งลงไปนี้ ใครปลุกก็ไม่ตื่น จับโยนลงน้ำก็ไม่สำลักน้ำตาย จับโยนลงไฟก็ไม่ไหม้ ท่านว่าอย่างนั้น

ครูถูกพระแย่งเมีย

• ไป ๆ มา ๆ สมภารสึกมาก็มาแย่งเอาเมียผมไป •

เมื่อก่อนหลวงพ่อขยันเทศน์เด้ ขึ้นธรรมาสน์ ก็เทศน์ตลอดสว่างนั่นแหละ เสร็จแล้ว แล้วมีอีตาหนึ่งอดีตเป็นครูชื่อครูจอม เมียแกก็มาจำศีล นั่งสมาธิทุกวันพระ แกก็มาแอบดูทุกวันแต่ไม่ขึ้นศาลา มีอยู่ ๒ คน จนกระทั่งจวนจะออกพรรษา พากันขึ้นไปบนศาลา เขาพูดกันว่า *"ท่านมหานี่จะสอนคนให้ไปนิพพานจริง ๆ นะนี่ ไม่ได้สอนเล่น ๆ ผมมาดูท่านมหาอยู่นี่จนจวนจะออกพรรษา ผมคิดว่าท่านมหาจะมีอะไร ๆ กับญาติโยม ผมก็ดูมาเรื่อย"*

หลวงพ่อก็ย้อนถามว่า *"จับเท็จตรงไหนได้บ้าง"* เขาบอก *"ไม่มี ท่านมุ่งสอนคนไปนิพพานจริง ๆ"*

"แล้วพากันมาแอบดูทำไม ทำไมไม่ขึ้นมา" แกก็เลยเล่าเรื่องของแกให้ฟัง *"เมื่อก่อนนี้ผมเป็นครูใหญ่อยู่ที่บ้านแขก ในฐานะที่เป็นครูก็อยากจะนำชาวบ้านมาทำบุญสุนทาน ก็ไปอุปัฏฐากพระสมภารวัด ไป ๆ มา ๆ สมภารสึกมาก็มาแย่งเอาเมียผมไป ผมก็ไม่รู้ว่าเขาตกลงปลงใจกันตั้งแต่เมื่อไร พอสึกมาแล้วเขาก็ทิ้งลูกทิ้งผัวตามกันไปเลย ผมก็ยกให้ แล้วมาหาเอาใหม่คือคนปัจจุบันนี้ ทีแรกผมก็นึกสงสัยว่าหลวงพ่ออาจจะเป็นอย่างสมภารบ้านแขก ผมก็มาแอบดู"*

ฟันฝ่าอุปสรรค

• มีด้ายสายสิญจน์พันเอาเข็มเสียบตรงหน้าอกเขียนชื่อหลวงพ่อ •

อยู่วัดแสนสำราญนี้ฝ่าฟันอุปสรรคมานับไม่ถ้วน หลวงพ่อเคยถูกใส่ร้ายป้ายสีหลายครั้ง พวกเขาเป็นอาจารย์ให้หวย เวลามีคนเอาปิ่นโตมาถวาย พระองค์นี้ก็แปลก ใจแคบ เรานั่งอยู่ข้าง ๆ นี่ไม่มีอะไรจะฉัน แกไม่ยอมแบ่งมาให้เลย

เมื่อก่อนนี้พระที่วัดนี้ใจดำ มีแม่ชีองค์หนึ่งอยู่วัดบูรพาฯ มาบอกว่า *"คนเราถ้ารู้จักเอาใจกันมันจะอดหรือ ของอยู่ของกินของใช้"* ว้า! ไอ้นี่มันจะเอาสายปิ่นโตมาแบ่งกับเรานี่ เลยเคียด สิ่งของที่ยายคนนี้จับแตะต้องแล้วไม่เอาเลย แกก็ไม่รู้อิโหน่อิเหน่ พวกเราก็ย้ายมาอยู่วัดแสนสำราญ แกก็ตามมาวัดแสนสำราญนี่ เขาให้แม่ชีทำครัวถวายพระ แม่ชีแหละเป็นหัวหน้าทำครัว กับข้าวครัวเราก็ไม่กินสักที บางทีบิณฑบาตไม่ได้อะไร ก็เอาน้ำเทลงไปในบาตรระคน ๆ แล้วก็กินข้าวกับน้ำเปล่า

ภายหลังมานี่ยายขึม เขาใส่บาตรกับ (กับข้าว) ให้วันละห่อ ต่อมาผู้บัญชาการแส ก็ส่งปิ่นโตให้เป็นประจำ ภายหลังอาจารย์ใบ้หวย ให้หวยเขาไม่ถูก เขาก็ไม่มาจังหัน เลยอดทีนี้ เวลาเจ็บป่วยเราก็อุตส่าห์สงสารให้พระจัดของใส่บาตร ให้เอาไปส่งก็ไม่ยอมฉัน กลัวว่าเราจะเอายาพิษใส่ เณรมันนึกสงสาร มันก็เอาข้าวก้นบาตรมันไปให้กิน ทีหลังก็เลยบอกเณรว่า *"เณรเอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ไปจัดใส่บาตรท่านไว้ เวลาจะเอาไปให้ท่านฉันก็ถ่ายใส่บาตรเณร เอาช้อนระคน ๆ ให้มันเหมือนกับเป็นเดนนั่นแหละถึงได้ยอมฉัน"*

ภายหลังท่านย้ายหนีไปที่อื่นไปอยู่กับน้องชาย พอท่านย้ายไปแล้ว พระครูอุทิศก็ไปรื้อกุฏิ ไปเห็นหุ่นขี้ผึ้งปั้นเป็นหุ่นมีด้ายสายสิญจน์พัน เอาเข็มเสียบตรงหน้าอก เขียนชื่อหลวงพ่อ(พุธ)ติดอยู่ พระครูอุทิศเอามาให้ดูบอกว่า *"ดูนี่เขาทำอะไรรู้ไหมเขาหวังจะเอาให้ตาย"* เราก็บอกว่า *"เอ้า! มาคิดร้ายกันถึงขนาดนี้ มิน่ามันถึงได้เกิดวิบัติ"* แกเจ็บป่วยบ่อย ๆ เพราะจิตใจเป็นอกุศล ประทุษร้ายต่อท่านผู้ไม่ประทุษร้ายเป็นบาปมาก

โปรดเปรตสมภาร

• ท่านผู้มีบุญ กรุณาช่วยด้วย กระผมพระครูศรีฯ เป็นเปรตอยู่นี่นานแล้ว •

สมภารเป็นเปรตเพราะเหตุอะไร เพราะเหตุที่น้อมเอาลาภของสงฆ์ไปเป็นประโยชน์ส่วนตน ต้อง

๑ | ๒ | ๓

๑. ถ่ายภาพที่ศาลาวัดแสนสำราญ ๒. จุดเทียนชัยทำพิธีพุทธาภิเษก ๓. ทอดผ้าบังสุกุล

อาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ น้อมลาภของสงฆ์ไปเป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ต้องอาบัติปาจิตตีย์ สงฆ์ไม่ได้อนุญาตให้ ท่านแสดงอาบัติไม่ตก ท่านมรณภาพแล้ว จึงได้มาเป็นเปรต

หลวงพ่อไปโปรดเปรตสมภารองค์หนึ่งอยู่ที่บ้านชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลฯ พอไปถึงเวลาค่ำคืน วัดนั้นไม่เคยไปสักที พอตกกลางคืนมาก็ทำสมาธิ พอหลับไปมันก็เกิดมีนิมิตฝันขึ้นมา ฝันว่ามีกุฏิเก่า ๆ ร้าง ๆ อยู่หลังหนึ่ง แล้วก็มีพระองค์หนึ่งสูงผิดปกติ สูงกว่าคนธรรมดาตั้ง ๒ เท่า มองลอดช่องลมฝาผนังกุฏิตะโกนมา *"ท่านผู้มีบุญ กรุณาช่วยด้วย กระผมพระครูศรีฯ เป็นเปรตอยู่นี่นานแล้ว"* เท่านั้นแหละก็เลยรู้สึกตัวตื่นขึ้น

พอตื่นเช้ามาพอสว่างก็เดินไปหา หาอยู่ก็ไปเห็นกุฏิเก่า ๆ ที่ฝันเห็น อ้อ! กุฏิหลังนี้ ไปสังเกตดูสิ่ง ของใช้ทุกสิ่งทุกอย่างมีอยู่ในกุฏิหมด เตียงนอนก็ยังมีอยู่ แต่กุฏิกำลังจะพังแหล่มิพังแหล่ เพราะมันหลายปีมาแล้วตั้งแต่พวกเรายังไม่เกิดโน่น แล้วทีนี้พอตอนเช้ามา พวกคนเฒ่าคนแก่เขามาจังหันก็เลยลองถามเขาดูว่าพระชื่อพระครูศรีฯ อยู่นี่เมื่อก่อนนี้เคยมีไหม เขาบอกว่ามี เป็นพระมาจากเวียงจันทร์ มาสร้างวัดนี้อยู่

ทีนี้พอท่านมรณภาพแล้วก็เป็นเปรตอยู่กุฏิหลังนั้น เขาชี้ให้ดู *"เอ้า! รู้ไงว่าท่านเป็นเปรต" "รู้เพราะว่าพระเณรเอาหนังสือไปอ่าน หนังสือใบลานนี่ไปอ่าน ต้องรีบส่งก่อนตะวันตกดิน ถ้าขืนเอาไว้จนมืดแล้วท่านจะตามไปทวง เอาของอะไรไปใช้ต้องรีบเอามาเก็บก่อนตะวันตกดิน ถ้าค่ำแล้วท่านจะไปทวง รบกวนหลอกอยู่นั่นแหละ"* ทีนี้เราก็มานึกได้ มานึกถึงเวลาที่แปลภาษาบาลีมันมีในคัมภีร์ พวกเปรตนี่ถ้ากลางวันแล้วมีความสุขสบาย สบายยิ่งกว่ามนุษย์ เปรตบางตนนี่มีวิมานเงินวิมานทองอยู่ เสวยของทิพย์ แต่เมื่อค่ำลงนี่ออกเสวยผลกรรม **พวกเปรตที่ไปเที่ยวตักอาหารแย่งอาหารเขานี่ ตัวโตแต่ปากเท่ารูเข็ม แม้ว่าได้อาหารจะดูดกินเท่าไรมันก็ไม่อิ่ม เกิดความหิวโหยปวดท้องปวดไส้อยู่นั่นแหละ** จนกระทั่งสว่างโน่นแน่ะ มันถึงจะได้สร่างไป มันไปตรงกับคัมภีร์

ทีนี้พอเสร็จแล้วก็ไปทอดกฐิน พอทอดกฐินแล้วพระมารวมกัน อาจารย์หลวงพ่อผายก็ไปด้วย วัดนั้นเป็นวัดมหานิกาย ทีนี้หลวงพ่อก็ประกาศคณะสงฆ์ บอกว่า *"อดีตสมภารของเราพระครูศรีฯ ท่านอยู่ที่วัดนี้ยังไม่ได้ไปเกิด บางทีท่านอาจจะทำผิดต่อสงฆ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าหากว่าท่านทำผิดต่อสงฆ์ ก็เป็นหน้าที่ของสงฆ์จะอนุญาตให้ท่าน เรามาอธิษฐานจิตใจอนุญาตให้ท่าน เผื่อว่าบางทีท่านจะทำผิด อาจจะเอาของสงฆ์ของอะไรไปเป็นของส่วนตัว เรามาอนุญาตให้ท่านเสีย ทีนี้หลวงพ่อก็ประกาศขึ้นมา ถ้าหากว่าสงฆ์ท่านใดไม่เห็นดีเห็นชอบด้วยก็ขอให้นิ่งอยู่ ถ้าสงฆ์ท่านใดเห็นดีเห็นชอบด้วย ก็ขอให้สาธุขึ้นพร้อมกัน"* สงฆ์ก็สาธุขึ้นพร้อมกัน แล้วมานั่งสงบจิตสงบใจอธิษฐานจิตให้ส่วนบุญส่วนกุศลท่าน พอหลังจากนั้นมา เปรตนั้นก็หายกุฏิเขาก็รื้อลงมาสร้างใหม่ได้

เวลาอธิษฐานหลวงพ่อก็อธิษฐานทำเหมือน ๆ กันกับที่เราให้ส่วนบุญส่วนกุศลนั่นแหละ แผ่เมตตาทีนี้สำหรับคณะสงฆ์นี่ก็ เราประกาศแล้วบอกว่า *"ถ้าหากว่าพระครูศรีฯ นี้ท่านได้ประมาทล่วงเกินคณะสงฆ์ด้วยประการใดประการหนึ่ง เช่นเอาของสงฆ์ไปเป็นสมบัติส่วนตัว หรือเผลอให้ของสงฆ์แจกจ่ายไปโดยไม่ชอบด้วยพระวินัย บาปกรรมอันนั้นอาจจะสนองท่านให้ท่านมาข้องอยู่นี่ พวกเราทั้งหลายย่อมมีสิทธิ์มีอำนาจที่จะยกโทษให้ท่าน พวกเรามาอธิษฐานจิตยกโทษให้ท่านเสีย อย่าให้ท่านเป็นบาปเป็นกรรมต่อไป"* เหมือน ๆ กับที่พระมาขอขมาโทษกันธรรมดา ๆ นี่แหละ

ทีนี้พอสงฆ์ทั้งหลายสวดสาธุขึ้นมา แล้วก็อธิษฐานจิตใจเป็นส่วนตัวของใครของเรา ใครมีบุญมีกุศลอะไร ก็อธิษฐานแผ่ส่วนกุศลให้ท่าน แล้วท่านก็ได้รับ แล้วก็ไปเกิดพ้นจากภาวะความเป็นเปรต ก็คงจะพ้นจริง ๆ น่ะ เมื่อก่อนใครไปแตะต้องไม่ได้กุฏิหลังนั้น พอหลวงพ่อไปพาหมู่ทำแล้วมันก็หายไป

ภายหลังไปเล่าให้หลวงพ่อบุญ ชินวํโส ฟัง พอบอกว่าเปรตตัวนี้ไปเกิดแล้วท่านจึงบอกว่า *"เมื่อก่อนนี้ผมกับอาจารย์ใหญ่ (หลวงตาพร) พอไปโปรดมันก็ไปอยู่บนกุฏินั่นแหละ นั่งสมาธิภาวนาแผ่ส่วนกุศลให้มันก็ไม่ยอมรับ พอดับไฟแล้วมันจะเดินกึ๊ก ๆ ขึ้นมา มาเปิดประตูตู้หนังสือใบลานแล้วก็เอาออกมาคลี่ได้ยินเสียงคลี่ดังกรึ๊กๆ ๆ พอจุดไฟขึ้นก็ไม่เห็นมีอะไร เล่นกันอยู่อย่างนี้ตลอดคืนยันรุ่ง เจ้าไปโปรดมันพ้นทุกข์พ้นร้อนไป เจ้าก็เก่งกว่าครูบาอาจารย์ซิ" "ไม่ใช่เก่งครับ แต่ว่าทำถูกแบบ ทำตามหลักของพระวินัย"*

แก้สัญญาวิปลาสให้หลวงปู่บุญ

• คนเกิดสัญญาวิปลาสนี่ให้เลิกสวดมนต์ ให้เลิกนั่งสมาธิ ให้อยู่เฉย ๆ •

อาจารย์ท่านอบรมลูกศิษย์ลูกหามา บางทีบางองค์เกิดสัญญาวิปลาส ท่านก็มารุมกันช่วยแก้ หลวงพ่อก็ยังเคยรักษาพระระดับอาจารย์ อาจารย์เคยสอนเรามา **อาจารย์บุญ ชินวํโส นี่แหละ ไปนั่งภาวนา เพ่งกสิณ นั่งดูกสิณ มองเห็นโลกลอย ไฟลุกพรึบ! ผลที่สุดโลกมันระเบิด ระเบิดตูมขึ้นมา ตกใจกระโดดลงมาจากกุฏิ วิ่งไปเรียกคนโน้นคนนี้** ถ้าใครเขาขานรับก็ *"อ้าว! ยังไม่ตายหรือ" "จะตายได้อย่างไร" "ไม่ได้ยินหรือโลกมันแตก" "โลกแตกตัวทำไมไม่ตายล่ะ"* เอาหลวงพ่อฝั้นมาแก้ก็ไม่ตก ท่านหลวงตาพรซึ่งเป็นพี่ชายท่านให้คนนำมาเขียนจดหมายมาบอกว่าให้พระมหาพุธรักษาคุณบุญ (อาจารย์บุญ ชินวํโส)ให้หาย หายแล้วให้อยู่นั่นแหละอย่าให้กลับมา คือหลวงตาพรท่านกลัวน้องชายท่านจะสึก พอได้รับจดหมายเราก็งง เอ๊..ครูบาอาจารย์นี่ทำไมจะให้เรารักษา ท่านผู้นี้ก็เคยเป็นครูบาอาจารย์ของเรามา จะให้เรารักษาได้อย่างไร **คิดไปคิดมาก็ไปนึกถึงคำสอนของหลวงปู่เสาร์ คนเกิดสัญญาวิปลาสนี่ ให้เลิกสวดมนต์ ให้เลิกนั่งสมาธิ ให้อยู่เฉย ๆ เอ้า! เอาล่ะ เอาแผนหลวงปู่เสาร์นี่แหละ**

เราก็เริ่มบังคับทันที ห้ามสวดมนต์ ห้ามนั่งสมาธิ พอตอนเช้ามาก็ชวนลูกชวนหลานแถวตลาดเมืองอุบลฯ ให้เขามานั่งคุยเพลิดเพลิน พอตกเย็นก็พาไปเดินเที่ยวตามท้องนา ทำอยู่เดือนเศษ ๆ พอเสร็จแล้วท่านบอกว่า *"โอ๊ย..นี่มันเอากันมาฆ่าหรอก เดี๋ยวนี้มันไม่เป็นพระหรอกเด้ มันเป็นแค่คฤหัสถ์ธรรมดา ก็ไม่ให้สวดมนต์ภาวนาแล้วจะให้เป็นพระได้อย่างไร"* ก็เลยบอกว่า *"อ้าว..ต่อไปนี้อาจารย์เริ่มภาวนาได้"*

ทีนี้พอภาวนาไปจิตของท่านมันก็เคยคล่องอยู่แล้ว มันก็เป็นได้เร็ว *"เออ..พึ่งจะรู้สึกว่าตัวเป็นบ้าเดี๋ยวนี้เอง แต่ยังข้องใจอยู่อันหนึ่งอยากกลับบ้าน ๆ"* "กลับไปทำไมล่ะ" หลวงตาพรท่านบอกว่า "ให้อยู่นี่ไม่ให้กลับ ทีนี้กลับไปทำไม" *"ไปแล้วจะสึก สึกแล้วจะแต่งงาน"* "จะแต่งงานกับใครล่ะ" *"เจ้าสาวมันคอยอยู่"* ก็เลยบอกว่า "โอ๊ย..จ้างอีกเขาก็ไม่คอย ท่านอาจารย์ไปงมโข่งแต่ตัวคนเดียว ใครเขาไม่เห็นตอบสนองสักนิดหนึ่ง" เรา(อาจารย์บุญ)ว่า.. *"มันยังคอยอยู่"* "ไม่จริงหรอก พ่อค้าอำเภอสว่างเอาไปกินก่อนแล้ว" *"ไม่จริงน่า"* "เอางี้ดีไหมล่ะ" *"เอาไง"* "สัญญากัน ถ้าไปแล้วผู้หญิงคนนี้ถ้ามันแต่งงานไปก่อนแล้วให้อาจารย์เลิกคิดเรื่องนี้" *"เอ้า! ตกลง"* "ตกลงก็เตรียมกลับได้ ผมจะไปส่ง จะเตรียมเงินไปพร้อม ถ้าหากว่าเขายังคอยอยู่ เขาจะแต่งงานกับท่าน ผมจะจัดการให้สึก แล้วจะจัดการเป็นเถ้าแก่แต่งงานให้เลย"

พอไปถึงก่อนที่จะเข้าหมู่บ้านมันผ่านวัดก่อน พอไปถึงวัดแทนที่จะเข้าวัด เดินดุ่ย ๆ ๆ เข้าไปในบ้านหลวงตาพรเดินตามไป บอกว่า ปล่อยให้ท่านบุญไปคนเดียว พวกเราเดินเข้าไปรออยู่ในวัด ทีนี้พอท่านเสร็จแล้วก็กลับออกมาจากหมู่บ้าน เราก็รอดูท่านอยู่ พอเห็นท่านโผล่มาก็พากันหัวเราะกันตั้งแต่ประตูวัด "ว่าไง" *"โอ๊ย! เขาเอาไปกินจ้อย"* "เอ้า! สัญญาต้องเป็นสัญญานะ" *"เออ..ตกลง"* ท่านก็เลยว่า *"เอ๊อ..มิน่าล่ะ เวลาเราไม่สบาย มันได้นิมิตฝันแต่ว่าแข่งฤทธิ์กัน มัน(หมายถึงหลวงพ่อพุธ)เหาะแข่งกันอยู่กลางอากาศ มันอยู่สูงกว่าเราทุกที พอเราถีบตัวขึ้นไป มันก็ขึ้นไปเรื่อย ตามไม่ทันสักที มิน่ามันถึงได้เก่งขนาดนี้"* ท่านถามว่า *"รู้หรือเปล่าว่าเขาจะแต่งงานก่อน"* "ไม่รู้หรอก พูดเอาให้ชนะคนเฉย ๆ นี่แหละ ก็เพราะความ

หลวงปู่ดี ฉนฺโน

เป็นจริงมันมีอยู่แล้ว มีหลักฐานพยานยืนยันอยู่แล้ว เด็กเขาเกิดเมื่อวานนี้ ขนาดรุ่นเหลนเรานี่ เขาจะมาแต่งงานกะเราไอ้แก่ ๆ อย่างนี้อย่างไรได้ ก็หลักพิจารณามันก็มีอยู่แล้ว เออ..ถ้าหากว่าหนุ่ม ๆ ด้วยกันนี่ก็พอว่า อันนี้เราคราวปู่เขาแล้วเขาจะมาแต่งงานกะเราอย่างไร” หลังจากนั้นท่านก็ดี ๆ ๆ ๆ เรื่อยมาจนมรณภาพ อาจารย์บุญ ชินวํโส นี่แหละ ท่านเป็นอาจารย์ปกครองตั้งแต่เป็นเณร แต่หลวงพ่อใหญ่ (หลวงตาพร) บอกว่าให้เจ้ารักษาคุณบุญนี่ให้หายซะ สั่งบังคับมาเลย

หลวงปู่ดี ฉนฺโน

• เห็นแต่ลูกศิษย์เอกของเรา (พระมหาพุธ) พอจะพึ่งพาอาศัยได้ •

หลวงปู่ดี ฉนฺโน ท่านพูดถึงหลวงพ่อไว้ว่า *“ไม่ทราบว่าเราจะไปตายที่ไหน ลูกศิษย์คนไหนก็ไม่พอที่จะพึ่งพาอาศัยได้ ก็มองเห็นแต่ลูกศิษย์เอกของเรา(พระมหาพุธ)ที่วัดแสนสำราญนี่แหละ พอจะพึ่งพาอาศัยได้”* เราได้ยินแล้วเราก็งง แต่พอเวลาท่านจะมรณภาพตอนกลางคืนท่านเทศน์ *“ครูบาอาจารย์ปล่อยวางหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ไม่ทราบว่าจะตายเมื่อไรก็ไม่รู้ พรุ่งนี้ตายหรือจากก็ไม่รู้”* พูดสองสามครั้ง

๑
๒

๑. พระเถรานุเถระกล่าวคำขอขมาต่อหน้าศพ หลวงปู่ดี ฉนฺโน
๒. พระเถระทอดผ้าบังสุกูล งานศพหลวงปู่ดี ฉนฺโน วัดแสนสำราญ

หลวงพ่อก็เรียนท่านว่า *"เข้าใจแล้วท่านอาจารย์" "ถ้าเข้าใจแล้วก็แยกย้ายกันไปพัก"* เสร็จแล้วก็ลงมาประชุมกันอีก หลวงพ่อบอกว่า *"พวกเราอย่าพากันเห็นแก่หลับแก่นอนนักนะ ได้ยินไหมครูบาอาจารย์ท่านสั่งแล้ว" "อือ.. มันอยากให้ครูบาอาจารย์ตาย มันอยากเป็นใหญ่"* หลวงพ่อก็ว่า *"โอ๊ย ในอำเภอวารินนี่ใครจะไปใหญ่เกิน ผมเป็นเจ้าคณะอำเภอ"* พอประมาณ ตี ๔ เกือบ ตี ๕ ได้ยินเสียงขากเสลดผิดปกติ หลวงพ่อก็รีบไป พอไปท่านมองซ้ายมองขวา หลวงพ่อไปประคองร่างท่าน *"ท่านอาจารย์ครับ ท่านเคยสอนผมว่าเบญจขันธ์เป็นของโลก ปล่อยวางเบญจขันธ์เสีย กำหนดจิตรู้ที่ผู้รู้"* ท่านก็นิ่งเงียบไป ประมาณสัก ๕ นาที ท่านก็ใจขาด

บั้นปลายชีวิตของหลวงพ่อดี ฉนฺโน ซึ่งเป็นอาจารย์ของหลวงพ่อ พอท่านป่วยหลวงพ่อก็นำมาดูแลรักษาที่วัดแสนสำราญ จนกระทั่งแข็งแรงเดินได้ ที่นี้สาเหตุมันก็คือท่านฉันยาปวดหายวันละครึ่งโหล ยาปวดหายมันกัดกระเพาะ กระเพาะอักเสบ...หลวงพ่อดีเป็นลูกศิษย์ใกล้ชิดหลวงปู่เสาร์

สร้างวัดใหม่แสนสุข โดนผีตบหน้า

• ผีนี้ถ้าเราทำดีกับมัน มันก็ทำดีกับเราเหมือนกัน •

ที่ราวป่ารกชัฏแห่งหนึ่ง (ปัจจุบันคือวัดใหม่แสนสุข) อำเภอวารินชำราบ อยู่ห่างจากวัดหลวงพ่อชา สุภทฺโท วัดหนองป่าพง ประมาณสัก ๑ กิโลเมตร ไอ้มนต์ตายแล้วมันไปเป็นเพื่อนกับผีวัดหลวงพ่อชา เวลามันไปงานนี่ มันไปเป็นคู่ เวลามันไปไหนมันจะมีแสงลอยวูบ ๆ ไป เหมือนตารถยนต์ไปเป็นคู่ วันพระวันเจ้ามันจะแสดงตัวให้เห็นทุกครั้ง

หลวงพ่อไปอยู่ที่ราวป่ารกชัฏแห่งหนึ่ง เจ้าของที่เขาไปฆ่าเด็กคนหนึ่งตายในบริเวณที่นั้น ที่นี้เสร็จ แล้ววิญญาณออกมาอาฆาต หลังจากเด็กผู้ชายคนนั้นถูกฆ่าตาย ลูกชายของเจ้าของที่ก็ไปติดตะรางแทนพ่อ หลังจากนั้นไปทำอะไร เช่นไปตัดต้นไม้ต้นหนึ่งมันเล่นงาน เลยต้องยกที่ให้พระสร้างวัด หลวงพ่อไปอยู่ เขาถามว่า "ทำไมหลวงพ่อไม่สร้างกุฏิ" *"หลวงพ่อจะมีปัญญาอะไรสร้าง ข้าวก็ยังต้องขอโยมกินอยู่ทุกวัน อย่างดีก็ได้แต่สวดมนต์ภาวนาเท่านั้นแหละ"*

จากนั้นคนนี้ก็ขอสร้าง คนโน้นก็ขอสร้างจนได้กุฏินั่นแหละ ภายใน ๓ เดือน วัดใหม่แสนสุขนั่นแหละที่หลวงพ่อสร้างขึ้นมาจริง ๆ แทบจะอยู่ไม่ได้ ผีมันตบหน้ามันหวงที่มัน หลวงพ่อสวดมนต์เป็นเดือน ๆ มันถึงได้หาย พอหายมันก็เลยกลับมาเป็นมิตรกับเรา หลวงพ่อถึงบอกว่าผีนี่ถึงมันจะดุร้าย แต่เราทำดีกับมัน มันก็จะมาช่วยเรา หลังจากนั้นใครที่จะมาขโมยตัดไม้ ตัดไม่ได้หรอกเพราะผีมันจะมาเข้าสิงคน มันบอกว่า *"ต้นไม้พระรักษาไว้มันกำลังจะเป็นร่มเป็นเงา ต้นไม้พระจะไปตัดทำไม ใครจะมาตัด กูจะหักคอมัน"* มันก็เลยพากันกลัวไม่มีใครกล้าไปจับแม้แต่ใบไม้ ผีเวลาทำดีกับมัน มันก็ดีกับเราเหมือนกัน

ที่นี้เถ้าแก่คนหนึ่งเขามาสร้างโรงงานอัดปออยู่ข้าง ๆ วัด เด็กมันก็ส่งเสียงดัง ผีก็เข้าสิงเด็กผู้หญิงที่มาทำงานจนเด็กไม่กล้าทำงาน สิงวันละ ๒ คน เถ้าแก่ก็เลยไปปรึกษาทำอย่างไงดีหลวงพ่อ หลวงพ่อถามทำไมล่ะ เถ้าแก่ก็ว่าลูกศิษย์ของหลวงพ่อไปรบกวน คนงานของผม ไม่มีใครมาทำงานแล้ว หลวงพ่อก็เลยบอกให้ไปทำบุญให้เขาเสีย เขาจะได้ไปเกิด เถ้าแก่ก็เลยนิมนต์พระไปทำบุญ ที่นี้ผีหาย

วัดแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี วัดที่หลวงพ่อสร้าง

เงียบเลย คนงานก็อยู่ในโรงงานได้ จนเรามาคิดว่า ผีนี้ถ้าเราทำดีกับมัน มันก็ทำดีกับเราเหมือนกัน ดีไม่ดีมันบอกถึงขุมทรัพย์เรา

• ผีมาบอกขุมทรัพย์ •

วิญญาณช่วยเราได้อย่างไร อันนี้มีเรื่องที่เมืองอุบลฯ อาจารย์ถนอม ภรรยาของท่านผู้นี้เป็นมะเร็งแล้วก็ตาย ก่อนจะตายเขาสั่งสามีว่า *"พี่อย่าทิ้งลูกนะ ประคับประคองลูกให้ดี ฉันจะช่วยเลี้ยงดอก"* สามีก็นึกขำ ๆ คนตายมันจะช่วยเลี้ยงลูกได้อย่างไร แต่ไม่พูด ที่นี้พอเขาตายไป พอเผาทำบุญ ๗ วันเสร็จ เขามาเข้าฝันบอกหวย บอกครั้งที่ ๑ ก็ถูก ครั้งที่ ๒ ก็ถูก ครั้งที่ ๓ ก็ถูก มาบอกครั้งสุดท้ายนี่ บอกว่าจะบอกครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ต่อไปจะไม่มายุ่งเกี่ยวอีกแล้ว สามีเขาก็ซื้อได้เงินตั้งหลายแสน เกือบร่วมล้าน อันนี้คือผีวิญญาณมาช่วยเลี้ยงลูก มันเป็นไปได้

๑.-๒. หลวงพ่อบิณฑบาตเมื่อครั้งอยู่ที่วัดแสนสำราญ

อันนี้เป็นสิ่งลึกลับที่ใคร ๆ ไม่อาจรู้ได้ อาศัยประสบการณ์เท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปู่ย่าตายายของเราที่ล่วงลับไปแล้ว ท่านยังเป็นห่วงพวกเราอยู่ ฉะนั้นตามประเพณีเราจึงแสดงความกตัญญูกตเวทีด้วยการทำบุญอุทิศส่งไปให้

ได้เด็ก ๕ ขวบเป็นอาจารย์

• "มึงไม่ใช่พระดอก มึงไม่ใช่พระดอก" •

ตอนอยู่วัดแสนสำราญ ตอนนั้นอายุประมาณ ๓๐ กว่า ๆ ได้เด็กกับผู้หญิงเป็นอาจารย์ อาจารย์ใหญ่ของหลวงพ่อนี่คือใคร

อาจารย์ใหญ่ของหลวงพ่อนี่เด็กอายุ ๕ ขวบ ทำไมจึงว่าอาจารย์ใหญ่ มันเดินตามหลังแม่มันมา แม่มันมาใส่บาตร พอมาแล้วมันมามองหน้า *"มึงไม่ใช่พระดอก มึงไม่ใช่พระดอก"* ทีแรกหงุดหงิดจะโกรธมันเอ้า! พอรู้สึกว่าตัวเองจะโกรธมัน เลยมานึกได้ว่า *"อ๋อ! ถูกของมันนี่ เราไม่ใช่พระ ถ้าเป็นพระอย่าโกรธซิ"* ก็เลยหายโกรธ เลยถือเอาบักน้อยนี่เป็นอาจารย์

โดนผู้หญิงกอด

• มีอะไรมาสัมผัส เนื้อผู้ชายเนื้อผู้หญิงมันก็ผิดกัน •

แล้ววันนั้นถ้าว่าซวยก็ซวยฉิบหายเลย ถ้าว่าโชคดีก็โชคดี พอไอ้เด็กน้อยมันด่า พอเดินบิณฑบาตมาถึงปลายแถวจะเข้าวัด ตอนนั้นเขากำลังเอาหินเอาอะไรมากอง เขาซ่อมถนนใหม่ ผู้หญิงแขกคนหนึ่งมันขี่มอเตอร์ไซค์น้อยของมันต๊อด ๆ ๆ ไป รถยนต์วิ่งสวนมาจะชนมัน มันหักแฉลบขึ้นไปบนกองดินซึ่งเรากำลังไต่อยู่ มันเห็นท่ามันจะตกคอหัก มันก็ทิ้งรถมอเตอร์ไซค์มากระโดดกอดคอเราเลย

พอเรารู้ตัวว่ามีอะไรมาสัมผัส เนื้อผู้ชายเนื้อผู้หญิงมันก็ผิดกัน เรายืนหลับตากำหนดจิตปั๊บพอลืมตาขึ้นเห็นมันนั่งคุกเข่ากราบอยู่ปลายเท้า *"หนูขอขมาโทษครูบาอาจารย์อย่าให้หนูเป็นบาปเป็นกรรมหนูไม่ได้เจตนา"* *"เออ! ไม่เป็นไรหรอกลูก พ่อก็กำลังสำรวมจิตของพ่ออยู่เหมือนกัน"* พอกลับไปถึงบ้านมันชวนผัวมันเอาขันดอกไม้มาขอขมาซ้ำอีก วันนั้นได้อาจารย์สอนสองคนเลย..เจอเด็กก่อน พอจะเข้าวัดเจอผู้หญิง มันคล้าย ๆ กับว่า**ความโกรธกับความรักมันมีโทษเท่ากัน**

ไปหาเศรษฐี เหมือนผีไปขอทาน.
ไปหาคนจนเหมือนพระทศพลไปโปรดสัตว์

เดี๋ยวนี้ฉันได้อยู่กัน สองต่อสอง กับผู้ช่วย แห่ง ดวงจิต
ของฉันแล้ว * ยังมีดวงจิตอีกดวงหนึ่ง เป็นดวงจิตอิสระ
ซ่อนอยู่ภายในตัวของฉัน เขามีฤทธิ์ อิทธิพล มีอำนาจ
สำหรับบังคับดูแลและใช้เครื่องจักรกลไก ทุกส่วนภาย
ในร่างกาย เขาจะทำธุระให้แก่ฉันตามที่ฉันปรารถนา ทุกประ
การ เดี๋ยวฉันได้อยู่ด้วย สองต่อ สองกับด้วยดวงจิตอิสระ
ฉันจึง ขอตั้ง ชื่อดวงจิต อิสระ ให้มีชื่อว่า (พุธ) เช่นเดียว
กับตัวของฉัน บัดนี้ ดวงจิตอิสระ ได้เป็นชื่อเดียวกัน
กับตัวของฉันแล้ว โดยเหตุนี้ฉันจึงใช้วาจาทิพย์
ของฉันเข้าเตือน ดวงจิต ที่สองของฉัน ซึ่งอยู่ด้วย
กันสองต่อสอง กับด้วยดวงจิต อิสระและตัวฉันด้วย
ให้เขามีความสามัคคี พร้อมเพรียงกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
รักษา ตัวฉัน ให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ ทุกอย่างที่ฉันเป็น

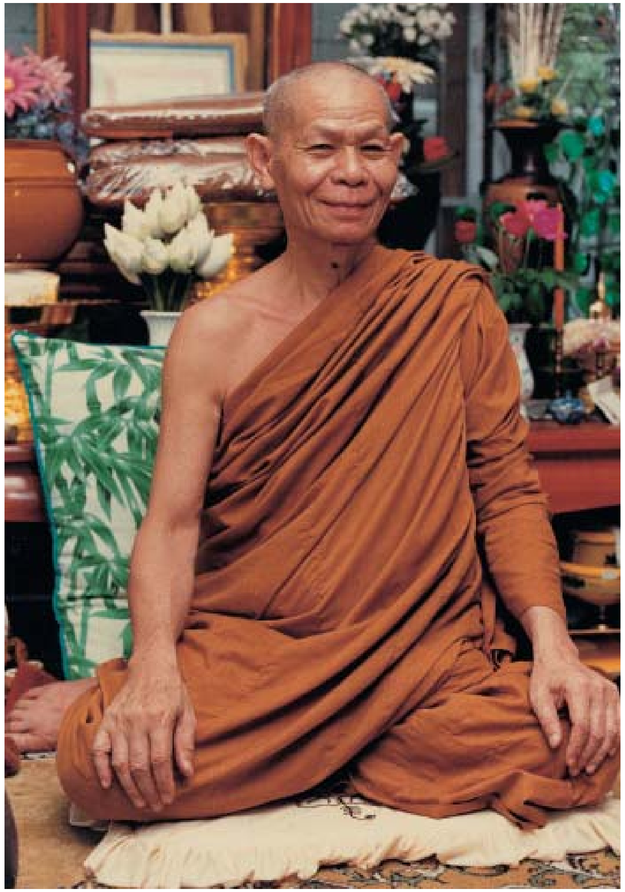

๑๔๗ ← เดี๋ยวนี้ฉันได้อยู่กันสองต่อสองกับผู้ช่วยแห่งดวงจิตของฉันแล้ว ยังมีดวงจิตอีกดวงหนึ่ง เป็นดวงจิตอิสระซ่อนอยู่ภายในตัวของฉัน เขามีฤทธิ์ อิทธิพล มีอำนาจสำหรับบังคับดูแลและใช้เครื่องจักรกลไกทุกส่วนภายในร่างกายของเขาจะทำธุระให้แก่ฉันตามที่ฉันปรารถนาทุกประการ เดี๋ยวฉันได้อยู่ด้วยกันสองต่อสอง ด้วยดวงจิตอิสระ ฉันจึงขอตั้งชื่อดวงจิตอิสระให้มีชื่อว่า (พุธ) เช่นเดียวกับตัวของฉัน บัดนี้ ดวงจิตอิสระได้เป็นชื่อเดียวกันกับตัวของฉันแล้ว โดยเหตุนี้ฉันจึงใช้วาจาทิพย์ของฉันเข้าเตือนดวงจิตที่สองของฉัน ซึ่งอยู่ด้วยกันสองต่อสองกับด้วยดวงจิตอิสระและตัวฉันด้วยให้เขามีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รักษาตัวฉัน ให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บทุกอย่างที่ฉันเป็น → ๑๗๕

พรรษาที่ ๒๗ - ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒)

จำพรรษาที่
วัดหลวงสุมังคลาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ประวัติวัด

• พ.ศ. ๒๕๑๑ พระชินวงศาจารย์ เป็นเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ •

วัดหลวงสุมังคลารามนี้ เมื่อได้ยกขึ้นเป็นวัดธรรมยุต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺสมหาเถร) ครั้งดำรงตำแหน่งสมณศักดิ์ที่ "พระพรหมมุนี" และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑล ได้ประชุมคณะสงฆ์จังหวัดขุขันธ์ มีพระครูธรรมจินดามหามุนี สมัยนั้นเป็นเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษเป็นประธาน ได้ขอวัดหลวงสุมังคลารามเป็นวัดธรรมยุต เมื่อคณะสงฆ์จังหวัดขุขันธ์ซึ่งมีพระธรรมจินดามหามุนี เป็นประธานอนุมัติแล้ว เจ้าพระคุณสมเด็จฯ จึงได้อาราธนาพระอาจารย์ศรี จิตธมฺโม จากสำนักวัดพิชัยญาติการาม จังหวัดธนบุรี มาเป็นเจ้าอาวาสวัดหลวงสุมังคลาราม และได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะหมวด

เมื่อการต่อมา พ.ศ. ๒๔๗๙ พระอาจารย์ศรี จิตธมฺโม ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ "พระครูสิริสารคุณ" และได้รับตำแหน่งให้เป็นเจ้าคณะแขวงน้ำอ้อม (กันทรลักษ์) ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ นั้นเอง

เจ้าพระคุณสมเด็จฯได้อาราธนา พระมหาอิ่ม องฺกุโร ป.ธ. ๔ น.ธ.เอก สำนักเรียนวัดมกุฏกษัตริยาราม จังหวัดพระนคร มาเป็นที่ปรึกษาเจ้าอาวาสวัดหลวงสุมังคลาราม และเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดขุขันธ์ (ทั้งสองนิกาย)

พ.ศ. ๒๔๘๑	ทางราชการกระทรวงมหาดไทยได้เปลี่ยนชื่อจังหวัดขุขันธ์ เป็น จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. ๒๔๘๓	พระมหาอิ่ม องฺกุโร ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ "พระครูชินวงศาจารย์" ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ (ปกครองทั้ง ๒ นิกาย)
พ.ศ. ๒๔๘๔	พระครูชินวงศาจารย์ (อิ่ม) ได้รับพระราชทานเลื่อนเป็นพระราชาคณะในนามเดิมที่ "พระชินวงศาจารย์" ปกครองคณะสงฆ์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงได้ลาสิกขาไป
พ.ศ. ๒๔๙๕	พระราชคุณาภรณ์ (ดาว ญาณธโร) ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษธรรมยุต ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้ถึงแก่มรณภาพ
พ.ศ. ๒๕๑๑	**พระชินวงศาจารย์ (พุธ ฐานิโย) แห่งสำนักวัดแสนสำราญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ (ธรรมยุต) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๓ ได้ลาออกจากตำแหน่งไปดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารโรงเรียนพระสังฆาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา**

วัดหลวงสุมังคลาราม ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ นั้นทางราชการได้ยกฐานะขึ้นเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างเป็นต้นมา ประจำจังหวัดศรีสะเกษ ประจำปี ๒๕๑๒

๑	๒	๓

๑. พระอุโบสถด้านหน้าวัดหลวงสุมังคลาราม อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๒. กุฏิที่หลวงพ่อเคยพำนักขณะเป็นเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ ๓. ซุ้มประตู

สาเหตุที่ลาออกจากเจ้าคณะจังหวัด

• ไปเป็นกรรมการบริหารโรงเรียนพระสังฆาธิการ •

พอเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษตายลงแล้ว มันก็มีแต่เรื่องวุ่นวาย เขาก็พากันแย่งกันเป็นเจ้าคณะจังหวัด มันยุ่งวุ่นวายกันนัก พระผู้ใหญ่จึงไปนิมนต์หลวงพ่อมาจากวัดแสนสำราญ ...เป็นเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษอยู่ ๑ ปีกับ ๘ เดือนถึงได้ลาออก

ทีแรกพระผู้ใหญ่จะขอยืมตัวไปเป็นกรรมการบริหารโรงเรียนพระสังฆาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เราก็เห็นว่า เอ๊ะ...ถ้าจะไปดำรงตำแหน่งที่จังหวัดอื่นก็ควรลาออกจากตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษเสียก่อน หลวงพ่อก็ยื่นใบลาออกเลย จะไปกันท่าเขาไว้ทำไม คนที่เขาอยากเป็นเขาก็มีคุณสมบัติพร้อม แต่ว่าก่อนอื่นนี่ขอให้เจ้าคณะภาคตั้ง**หลวงปู่ศรี** เป็นเจ้าคณะจังหวัดก่อน พอท่านเป็นเจ้าคณะจังหวัดท่านเป็นเจ้าคุณแล้วค่อยให้ท่านลาออก เจ้าคณะภาคก็หันมาถามว่าทำไมถึงต้องทำอย่างนั้น หลวงพ่อบอกว่า เราลบหลู่ครูบาอาจารย์มามากแล้ว ถ้าไม่ทำอย่างนั้น ต่อไปใครมาเป็นเจ้าคณะจังหวัดจะต้องตายตายติดต่อกันถึง ๓ องค์ ถ้าหลวงพ่อไม่ไปหลวงพ่อก็ต้องตาย อันนี้คือความวิบัติของคณะสงฆ์ พวกเรามองข้ามว่าท่านไม่มีความสามารถ ทีนี้หนังสือไทยตัวแรกก็หลวงปู่ศรีนี่แหละเอาไปสอนชาวศรีสะเกษ ท่านก็เป็นเจ้าคณะอำเภอพาลูกพาหลานพัฒนาบ้านเมือง ถนนหนทางในเมืองศรีสะเกษนั่นท่านวางแผนจนเขาตั้งชื่อถนนสายหนึ่งเป็นอนุสรณ์ให้ท่านว่า ถนนศรีสุมัง ตั้งแต่สามแยกวัดหลวงไปจนกระทั่งถึงบ้านกุดโง้ง เตลิดถึงกันทรลักษ์

พอหลวงพ่อลาออก อาจารย์มหานวย ไปพูดว่าเจ้าคณะภาคให้ท่านเป็นเสียเลย หลวงพ่อบอกว่าท่านอาจารย์อยากตายหรือ เสร็จแล้วขนาดหลวงปู่เป็นเจ้าคณะจังหวัดแล้วก็เป็นเจ้าคุณ ท่านลาออกอาจารย์มหานวยมาเป็นแทน ถึงกระนั้นอาจารย์มหานวยยังตายก่อน

การต่อสู้กับกามกิเลส

• สมัยที่อายุยังน้อยกว่า ๕๐ ปี หลวงพ่อไม่ค่อยสุงสิงกับโยมผู้หญิง •

ในสมัยหนุ่ม ๆ ตอนที่จิตของหลวงพ่อยังไม่ตั้งมั่นมากนี้ ร่างกายมันก็แข็งแรง ถ้าไปอยู่ที่ไหนที่จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องกิเลสขึ้นมา หลวงพ่อจะต้องหนีทันที ถ้าอย่างสมมติว่า ไปพักอยู่ที่วัดนี้ ถ้ามันเกิดมีสีกงสีกาอะไรที่น่าชอบอกชอบใจ มันเผลอไปชอบ เรากลัวมันจะเกิดอันตราย เราหนีทันที คือไม่พยายามที่จะเข้าใกล้ ถ้าโดยปกติแล้วที่หลวงพ่อปฏิบัติมานี้ สมัยที่อายุยังน้อยกว่า ๕๐ ปี หลวงพ่อไม่ค่อยสุงสิงกับโยมผู้หญิงเท่าไรหรอก คือรู้สึกกลัว หนึ่งกลัวครูบาอาจารย์ สองกลัวว่าเราจะเสียท่ากิเลส ต้องพยายามหลีกเลี่ยงอยู่เสมอ แต่ถ้าจิตมันปรุงมันคิดขึ้นมาเอง เราต้องรีบระงับมันทันที ถ้าหากว่าระงับไม่ได้ ถ้ามันเกิดอารมณ์อย่างนั้นขึ้นมาในท่านั่ง เราลุกไปเดินจงกรม ถ้าไปเดินจงกรมมันไม่หาย เราก็มานั่งกำหนดพิจารณา ส่วนใหญ่พิจารณาอสุภกรรมฐาน หรือบางทีถ้าหากมันไม่ไหวจริง ๆ ก็เอาบทสวดมนต์

อิติปิโสฯ มาสวด สวดเร็วเข้า ๆ ๆ ๆ จนไม่ให้มีช่องว่างจะส่งกระแสจิตไปทางอื่น หรือไม่ก็ภาวนาพุทโธ ๆ ๆ ให้มันเร็ว ๆ เข้า แล้วบางทีมันก็หายไปเอง บางทีก็หายไปเพราะใช้อำนาจการภาวนาข่ม บางทีก็หายไปเพราะเราใช้สติปัญญาพิจารณาหาเหตุหาผล จะด้วยประการใดก็ตาม**มันสำคัญอยู่ที่ความจริงใจ ว่าเราจะหนีมันหรือไม่หนีเท่านั้น**

จิตเหมือนงูที่นอนอยู่ในโพรง

• ธรรมดางูในเวลาที่มันอิ่มอาหารแล้ว มันจะนอนขดสบายอยู่ในโพรง •

หลวงปู่มั่นท่านเปรียบเทียบจิตของคนเราเหมือนกับงูที่นอนอยู่ในโพรง **ธรรมดางูในเวลาที่มันอิ่มอาหารแล้ว มันจะนอนขดสบายอยู่ในโพรง แต่เมื่อมันเกิดหิวขึ้นมามันจะเลื้อยออกไปเที่ยวจับกินสัตว์เป็นอาหารจนกว่ามันจะอิ่ม ในเมื่อมันอิ่มแล้วมันก็จะย้อนกลับมาขดอยู่ในโพรงของมันตามเดิม**

นี่เราลองมาวินิจฉัยโอวาทของครูบาอาจารย์ข้อนี้ดู จะได้ความว่าอย่างไร ตามนี้หลวงพ่อได้วิพากษ์วิจารณ์วิจัยดูแล้วจึงได้ความว่า ในการปฏิบัติขณะใดจิตของเราที่มันคิดไปข้างนอก ฟุ้งไปข้างนอกที่เขาเรียกว่าจิตฟุ้งซ่าน มันก็เปรียบเหมือนงูที่หิวอาหาร ในเมื่อมันออกไปรับรู้อารมณ์ภายนอก อารมณ์เป็นอาหารของจิต ในเมื่อมันได้รับประทานอาหารของมันอิ่มแล้ว มันก็ย้อนเข้ามานิ่ง นิ่งอยู่ในถ้ำคือหทัยจิตในท่ามกลางของร่างกายนั่นเอง ลักษณะของจิตที่มันเป็นไปก็เปรียบเหมือนงูนั่นแหละ

เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติ ในเมื่อเรากำหนดจิตบริกรรมภาวนาก็ดี ในช่วงใดที่จิตของเราอยู่ในการควบคุมของเรา คือควบคุมจะให้เขาพิจารณาอะไร นึกถึงอะไร เราตั้งใจ ตั้งใจที่จะพิจารณาหรือนึกถึงสิ่งนั้น ๆ ความตั้งใจนี้เป็นภาคปฏิบัติ ความตั้งใจมันถึงช่วยให้จิตสั่งงาน คือมีสมาธิมีสติปัญญาเข้มแข็งขึ้นจิตเขาก็อยากจะเป็นอิสระ เพราะฉะนั้นในบางครั้งเขาจึงนึกถึงอารมณ์อื่นที่เราไม่ได้ตั้งใจจะนึกถึง เพราะเขามีพลังงานพอที่จะหางานหรืออาหารมาป้อนให้กับตัวเองได้แล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นผู้ปฏิบัติก็ควรจะปล่อยให้เขาคิดไปปรุงไป อย่าไปเข้าใจผิดว่าต้องดึงมาหาคำบริกรรมภาวนาอีก ในเมื่อเราปล่อยไป ๆ มีสติกำหนดตามรู้ไป ๆ ถ้าจิตมันจะสงบขึ้นมา จะรู้สึกว่ากายเบาจิตเบา กายสงบจิตสงบ ที่นี้ถ้าหากสมาธิเริ่มจะมีความมั่นคงแข็งแรงขึ้น มันจะเกิดปีติ เกิดความสุข เมื่อเกิดปีติ เกิดความสุข ความคิดที่เชื่องช้าอยู่แต่ก่อนนั้น มันจะเพิ่มความเร็วขึ้น เร็วขึ้น ๆ จนกระทั่งเรารู้สึกแปลกใจ แปลกใจอยู่ตรงที่ว่าเราตั้งใจจะภาวนาให้จิตสงบนิ่ง แล้วทำไมจึงมีความคิดอย่างนี้ ถ้าเราเข้าใจผิดก็ไปมัวคุมให้มันหยุดนิ่ง หรือให้มันอยู่กับภาวนาของเก่าตามเดิม ถ้าไปทำอย่างนั้นมันก็ต้องย้อนกลับมาเริ่มต้นใหม่

สรณะที่แน่นอน

• ฝึกจิตของเราให้มีอำนาจเป็นอิสระแก่ตัวเอง •

สรณะที่แน่นอนที่สุดก็คือ ฝึกจิตของเราให้มีอำนาจเป็นอิสระแก่ตัวเอง ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยอะไร

เพราะฉะนั้นหลวงพ่อสอนคนให้ปฏิบัติสมาธิเพื่อประสงค์อะไร หลวงพ่อก็จะบอกได้ว่า คนเรานี่เกิดมานี่มีฤทธิ์มีอิทธิพลมีอำนาจอยู่ในตัวกันทั้งนั้น แต่มันจมอยู่ในจิตใต้สำนึก ในเมื่อเรามาปฏิบัติสมาธิ เป็นการปลุกจิตใต้สำนึกให้มันตื่นขึ้นมา เพื่อจิตของเราจะได้มีพลังงาน เราจะได้น้อมไปเพื่อประโยชน์แก่การทำงานในชีวิตประจำวันได้ทุกกรณี จิตใต้สำนึกมันตื่นขึ้นมามันเป็นยังไง เราจะรู้สึกว่าจิตของเรานี่มันมีสติรู้เตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าเราจะกระดิกไปทางไหน สติมันจะตามพั้บ ๆ ๆ ๆ ทุกขณะจิต อันนี้คือจิตใต้สำนึกมันตื่นขึ้นมาแล้ว ทีนี้พอเราทำอะไรลงไปนี่ ถ้าสิ่งใดที่มันผิดศีลผิดธรรมผิดกฎหมาย สติมันจะเตือนพั้บ สิ่งนี้ไม่ควรแก่เรา เราไม่ควรทำ อันนี้คือประโยชน์ที่เราจะพึงได้ในปัจจุบัน เมื่อจิตของเรามีสติสัมปชัญญะ เราไม่ประมาทไม่เผลอไปทำบาปทำกรรม บาปกรรมของเก่ามันมีอยู่เท่าไรก็ช่างมัน ของใหม่เราไม่ได้ทำเพิ่มขึ้น ในที่สุดจิตของเราก็ปราโมทย์บันเทิงในธรรม

ความจงรักภักดีต่อครูบาอาจารย์

• เวลานั่งกับครูบาอาจารย์..นั่งสมาธิตลอดเวลา •

พระเณรสมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นยังอยู่นี่ไม่มีใครเก่ง สู้สมัยนี้ไม่ได้ ไม่เก่งจริงๆ แม้แต่อยู่ในวัดเดียวกันนี่ ไม่มีใครไปนั่งรับแขกอยู่มุมโน้นมุมนี้..ไม่มี แล้วญาติโยมก็ดูเหมือนจะรู้ มาเดี๋ยวนี้มันไม่ใช่อย่างนั้น พอคุณหญิงคุณนายมานั่งบ่อยแล้วลืมครูบาอาจารย์

หลวงพ่อไปที่วัดพระศรีมหาธาตุ หลวงปู่เมตตาหลวงอาวุโสกว่าเพื่อน นั่งเรียงแถวกันมา ๗-๘ องค์ หลวงพ่อก็อยู่ในจำนวนนั้นองค์หนึ่ง องค์นี้ก็เทศน์ องค์นั้นก็เทศน์ เรานั่งอยู่เฉยๆ นี่ไม่ทราบว่าจะฟังเทศน์ใคร ถ้าสมัยหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์เป็นอย่างนี้ล่ะก็..โดน ในวัดหนึ่ง ๆ จะพูดได้เพียงองค์เดียว แล้วคำว่าขอมติคณะสงฆ์นี่จะไม่มี นอกจากเรื่องที่เกี่ยวกับพระวินัยที่จะทำอะไรไว้ เช่นอย่างอปโลกนกรรม พระภิกษุรับประเคนสังฆทานมาต้องอปโลกน์อะไรทำนองนี้ ทีนี้เสร็จแล้วท่านก็สวดญัตติเอาไว้แล้วประกาศสงฆ์ใครไปที่ไหนๆ มีใครถวายสังฆทานให้สงฆ์อนุญาตให้เป็นผู้มีสิทธิรับส่วนแบ่งจากสังฆทานนั้นเลยทีเดียว เผื่อว่าสังฆทานมันเหลือเฟือขนมาวัดไม่ไหวก็ให้สละแจกจ่ายใครต่อใครไปได้

พวกเราอยู่ในสำนักครูบาอาจารย์นี่ แม้แต่ท่านจะสั่งให้ทำสิ่งนั้นๆ กุฏิหลังนั้นมันจะพังอยู่ลงมือซ่อมต่างคนต่างทำไม่คำนึงถึงผู้หลักผู้ใหญ่หรือครูบาอาจารย์ผู้อาวุโสน่ะ พวกนั้นกรรมฐานเก๊ กรรมฐานจริง ๆ เขาไม่ละเมิดล่วงเกินแม้แต่นิดเดียว ถ้าจะว่ากระเบียดนิ้วหนึ่งมันมากไป แม้แต่มิลเดียว หรือครึ่งหนึ่งคล้าย ๆ กับว่าเวลานั่งกับครูบาอาจารย์..นั่งสมาธิตลอดเวลา ลืมตาน้อยชำเลืองดูว่าท่านจะให้สัญญาณอะไรอยู่ตลอดเวลา พวกเราอยู่ด้วยกันนี่พวกเราไม่ได้ใช้ภาษาเสียง ใช้ภาษาใบ้ ถ้าหมู่ต้องการจะขอความช่วยเหลือกันล่ะก็ มองรอบ ๆ พอเห็นใครมองหน้ามาแล้วก็กวักมือเรียก ไม่มีการตะโกนกันโหวกเหวก

ความแตกต่างของพระสมัยนี้กับพระสมัยก่อน หลวงพ่อให้ความเห็นว่า มันเทียบกันไม่ติดเลยก็แล้วกัน ความจงรักภักดีต่อครูบาอาจารย์ ความเอาใจใส่ในข้อวัตรปฏิบัติ พระสมัยนั้นมันไม่ได้ปากเปียกเหมือนทุกวันนี้หรอก อาจารย์ก็มีแต่ภาวนา อาจารย์สมัยก่อนภาวนา *"พุทโธ ๆ"* อาจารย์สมัยนี้ภาวนา *"ชาตะรูปะระชะตัง ๆ.."* คิดหาแต่เงิน ชาตะรูปะระชะตัง ก็เงินทองน่ะซิ

อุบายตัดกรรมตัดเวร

• การตัดเวรก็คือหยุดการพยาบาทอาฆาตจองเวรซึ่งกันและกัน •

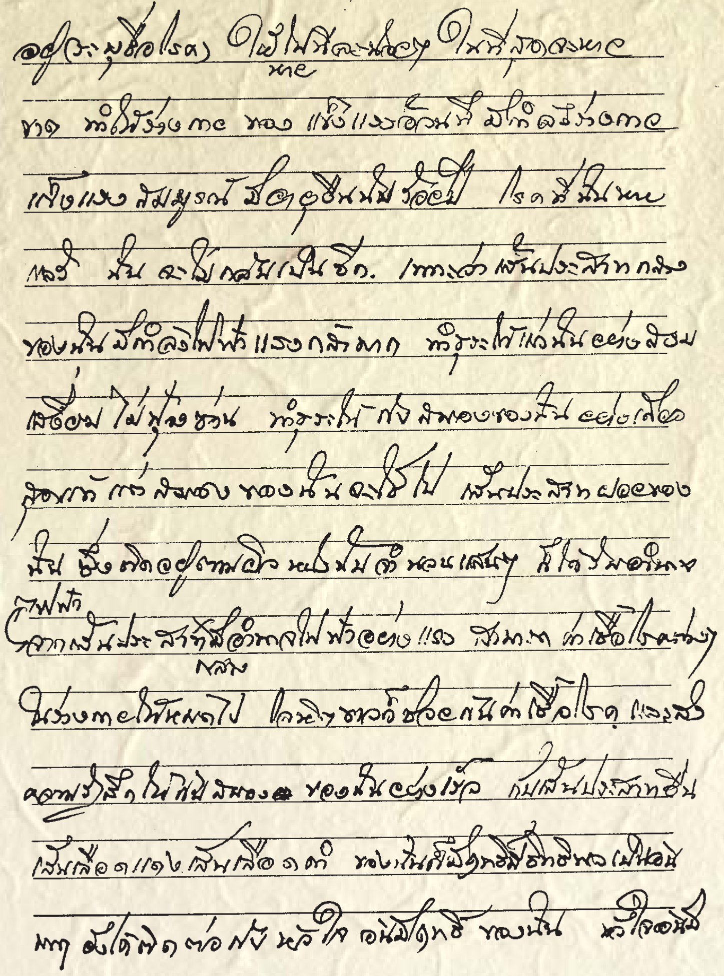
การตัดกรรม ก็คือหยุดทำความชั่ว ความบาป **การตัดเวรก็คือหยุดการพยาบาทอาฆาตจองเวรซึ่งกันและกัน คือไม่แก้แค้นซึ่งกันและกัน** รู้จักคำว่าให้อภัยซึ่งกันและกัน ผู้ทำผิดก็ให้รู้จักคำว่า **ขอโทษ** ผู้ถูกขอโทษก็ควรรู้จักคำว่า **ให้อภัย** ไม่เป็นไรหรอก อันนี้เป็นอุบายตัดกรรมตัดเวร

พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่า ใครทำกรรมใดไว้ ได้รับผลของกรรมนั้นแน่นอนหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไปทำพิธีตัดกรรมก็เป็นการลบล้างคำสอนของพระพุทธเจ้า กรรมใดใครก่อลงไปแล้ว ใจเป็นผู้จงใจคือเจตนาทำลงไป พอทำลงไปแล้วกรรมอันเป็นบาป ภายหลังเรามานึกว่าเราไม่ต้องการผลของบาป มันก็หลีกเลี่ยงปฏิเสธไม่ได้ เพราะใจเป็นผู้สั่งให้กาย วาจา ทำลงไป พูดลงไป ใจตัวนี้ต้องรับผิดชอบโดยความเป็นธรรม โดยหลักของธรรมชาติ เพราะฉะนั้น การที่เราไปทำพิธีตัดกรรมนี่หมายถึงตัดผลของบาป มันตัดไม่ได้ อย่าไปเข้าใจผิด

ขอให้พุทธบริษัททั้งหลายจงปลูกฝังนิสัยให้เด็กของเราในข้อนี้ เป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญที่สุด ถ้าเด็ก ๆ ของเรานี่ไปเข้าใจว่าทำบาปทำกรรมแล้วไปทำพิธีล้างบาป ทำพิธีตัดกรรมแล้วมันหมดบาป ประเดี๋ยวเด็ก ๆ มันทำบาปแล้วไปหาหลวงพ่อ หลวงพี่ ตัดบาปตัดกรรมให้ มันก็ไม่เกิดความกลัวต่อบาป เพราะฉะนั้น อย่าไปเข้าใจผิดว่าทำกรรมอันเป็นบาปแล้วตัดกรรมให้มันหมดไป มันเป็นไปไม่ได้

แต่ตัดเวรนี่มีทาง เวร หมายถึงการผูกพยาบาท คอยแก้แค้นกันอยู่ตลอดเวลา เช่นอย่างเราฆ่าเขาตาย บางทีนึกถึงบาปกรรมกลัวว่าเขาจะอาฆาตจองเวร เราทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้เขา ถ้าหากว่าเขาได้รับส่วนกุศลจากเรา เขาได้รับความสุข เขาเลื่อนฐานะจากภาวะที่ทุกข์ทรมาน ไปสู่ฐานะที่มีความสุข เขานึกถึงคุณงามความดี นึกถึงบุญถึงคุณของเรา เขาก็อโหสิกรรมให้แก่เรา ไม่ตามล้างตามผลาญกันอีกต่อไป อันนี้ตัดเวรนี่ตัดได้

เมื่อเขาทั้งหลายยังละเมิดสิกขาบทวินัย ที่พระพุทธองค์
ทรงบัญญัติไว้ทั้งๆ อยู่ ก็ไม่เคารพ พระพุทธองค์
แล้วเขาจะมาเคารพ เราผู้เป็นเพียงอุปัชฌาย์อาจารย์
ได้อย่างไร.

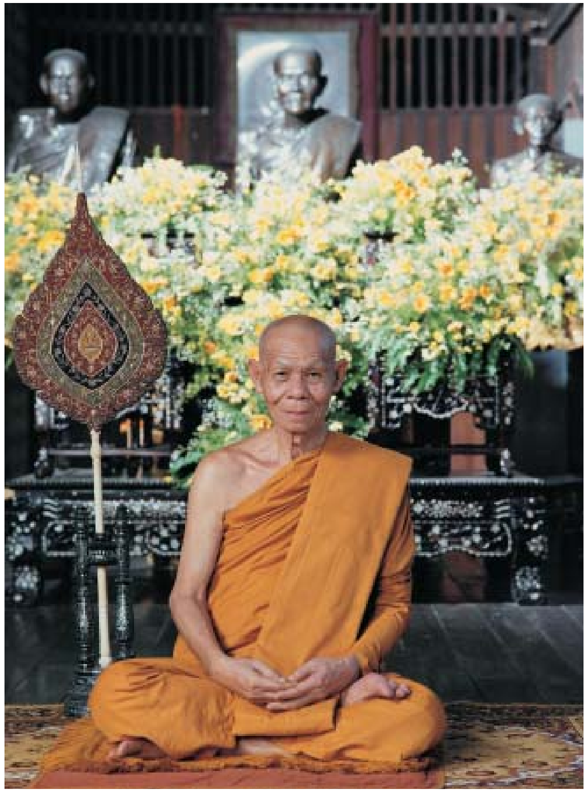
อยู่(ระบุชื่อโรค) ให้หายไปทีละน้อยๆ ในที่สุดจะหาย
ขาด ทำให้ร่างกาย แข็งแรงอ้วนพี มีกำลังร่างกาย
แข็งแรง สมบูรณ์ มีอายุยืนนับร้อยปี โรคที่ฉันหาย
แล้ว ฉันจะไม่กลับมาเป็นอีก. เพราะว่าเส้นประสาทกลาง
ของฉันมีกำลังไฟฟ้าแรงกล้ามาก ทำธุระให้แก่ฉันอย่างสงบ
เสงี่ยม ไม่ฟุ้งซ่าน ทำธุระให้กับสมองของฉันอย่างเดียว
สุดแท้แต่สมองของฉันจะใช้ไป เส้นประสาทฝอยของ
ฉัน ซึ่งติดอยู่ตามผิวหนังนับจำนวนแสนๆ ก็ได้รับอำนาจ
ไฟฟ้าจากเส้นประสาทกลางมีอำนาจไฟฟ้าอย่างแรง สามารถฆ่าเชื้อโรคต่างๆ
ในร่างกายให้หมดไป โลหิตขาวก็ช่วยกันฆ่าเชื้อโรค และส่ง
ความรู้สึกให้กับสมองของฉันอย่างเร็ว กับเส้นประสาทอื่น
เส้นเลือดแดง เส้นเลือดดำ ของฉันก็มีฤทธิ์มีอิทธิพลเป็นอัน
มาก ยังได้ติดต่อกับหัวใจ อันมีฤทธิ์ ของฉัน หัวใจอันมี

๑๖๕ ← อยู่ (ระบุชื่อโรค) ให้หายไปทีละน้อย ๆ ในที่สุดจะหายขาด ทำให้ร่างกายแข็งแรงอ้วนพี มีกำลัง ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีอายุยืนนับร้อยปี โรคที่ฉันหายแล้ว ฉันจะไม่กลับมาเป็นอีก เพราะว่าเส้นประสาทกลางของฉันมีกำลังไฟฟ้าแรงกล้ามาก ทำธุระให้แก่ฉันอย่างสงบเสงี่ยมไม่ฟุ้งซ่าน ทำธุระให้กับสมองของฉันอย่างเดียว สุดแท้แต่สมองของฉันจะใช้ไป เส้นประสาทฝอยของฉัน ซึ่งติดอยู่ตามผิวหนังนับจำนวนแสน ๆ ก็ได้รับอำนาจไฟฟ้าจากเส้นประสาทกลางมีอำนาจไฟฟ้าอย่างแรง สามารถฆ่าเชื้อโรคต่างๆ ในร่างกายให้หมดไป โลหิตขาวก็ช่วยกันฆ่าเชื้อโรคและส่งความรู้สึกให้กับสมองของฉันอย่างเร็ว กับเส้นประสาทอื่น เส้นเลือดแดงเส้นเลือดดำของฉันก็มีฤทธิ์มีอิทธิพลเป็นอันมาก ยังได้ติดต่อกับหัวใจอันมีฤทธิ์ของฉัน หัวใจอันมี → ๒๓๕

พรรษาที่ ๒๙ - ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๒๗)
พรรษาที่ ๔๕ - ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๐)
พรรษาที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๓๔)

จำพรรษาที่

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติการสร้างวัดป่าสาลวัน

• ดำริของเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) •

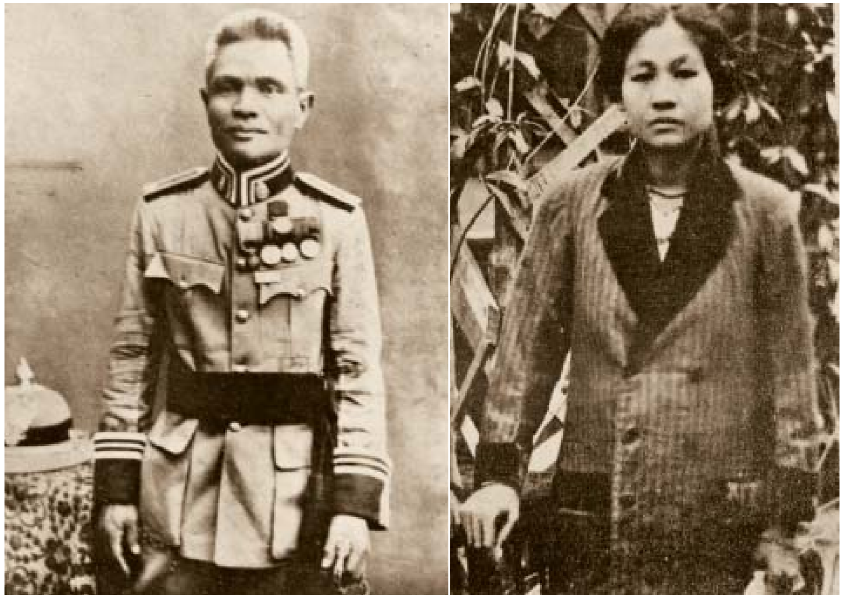
เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๔ ข้าพเจ้า (หลวงชาญนิคม "ทอง จันทรศร") พร้อมด้วยบุตรภรรยา ได้สร้างวัดให้เป็นสำนักสงฆ์วัดหนึ่ง เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) เมื่อครั้งเป็นพระพรหมมุนี เจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา ให้นามว่า "วัดป่าสาลวัน" เพราะบริเวณสร้างวัดนี้โดยมากเป็นป่าเต็งรัง และที่อันนี้เป็นที่ดินสวนของข้าพเจ้า พื้นดินเป็นทราย ภูมิฐานสูงกลาง ทิศเหนือติดทางเกวียน ทิศใต้จรดหนองรี ทิศตะวันออกจรดหนองแก้ช้าง ทิศตะวันตกจรดทางหลวง ด้านกว้าง ๗ เส้น ๑๐ วา ด้านยาว ๑๐ เส้น รวมเนื้อที่ ๗๕ ไร่ (ปัจจุบันมีเนื้อที่ ๔๓ ไร่ ๑ งาน ๖๘ ตารางวา มีกุฏิ ๘๔ หลัง) ราคา ๘๐๐ บาท ห่างหมู่บ้านประมาณ ๓๐ - ๔๐ เส้น ห่างสถานีรถไฟโคราช ๓๐ เส้น

มูลเหตุที่สร้างวัดนี้เป็นความดำริของเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ในครั้งเป็นพระพรหมมุนี (ติสฺสเถระ) แสวงหาที่ดินที่จะสร้างเป็นวัดอรัญญวาสี สำหรับพระฝ่ายวิปัสสนาธุระอยู่อาศัยเพื่อบำเพ็ญวิปัสสนาธุระมิให้เสื่อม ท่านพยายามหาที่มาหลายปีแล้วไม่มีที่ใดเหมาะ ครั้นมาพ.ศ.นี้ ท่านได้ไปอาราธนาท่านพระอาจารย์สิงห์ และพระมหาปิ่น และพระอื่น ๆ อีก รวม ๖ - ๗ รูป ล้วนเป็นพระวิปัสสนาทั้งสิ้นมาจากขอนแก่น

ท่านพระอาจารย์สิงห์มาถึงโคราชแล้ว เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) เมื่อครั้งเป็นพระพรหมมุนี ได้นำไปปักกลดโปรดสัตว์ที่ป่าช้าที่ ๓ ซึ่งอยู่ทิศตะวันตกที่ดินของข้าพเจ้า คนละฟากทางหลวง ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ไปร่วมอยู่ในป่าช้านั้นด้วย มีคนเลื่อมใสศรัทธาไปทำบุญกันมาก ข้าพเจ้าและบุตรภรรยา ได้ช่วยปัดกวาดสถานที่สำหรับพระอยู่อาศัยด้วยและหมั่นไปเสมอแทบทุกวัน ข้าพเจ้าได้ทราบความประสงค์ของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ที่จะหาที่สร้างวัด ก็บังเกิดความศรัทธาเลื่อมใสขึ้นในขณะนั้น และข้าพเจ้าก็มีอุปนิสัยชอบไปในทางวิปัสสนาธุระอยู่ด้วย จึงปรึกษาบุตรและภรรยา ต่างก็มีความร่วมใจกันในอันที่จะถวายที่ดินสร้างวัด จึงนำความกราบเรียนท่านเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ว่า ข้าพเจ้าพร้อมด้วยบุตรภรรยามีใจเลื่อมใสศรัทธาที่จะถวายที่ดินของข้าพเจ้า แล้วจะก่อสร้างให้เป็นสำนักสงฆ์ตามความประสงค์ของท่าน

ครั้นแล้วข้าพเจ้าก็นำท่านและพระอาจารย์สิงห์พร้อมด้วยสงฆ์ตรวจดูที่ดินของข้าพเจ้า เจ้าพระคุณสมเด็จฯ และสงฆ์ตรวจดูแล้วว่าที่อันนี้ถูกต้องเหมาะแก่การสร้างวัดอรัญญวาสี เพราะไม่ไกลไม่ใกล้หมู่บ้าน ถูกต้องตามพระธรรมวินัยก็เป็นอันตกลง

พ.ศ. ๒๔๗๕ เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นพระธรรมปาโมกข์ ได้เห็นเจ้าพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ป่วยหนัก บังเกิดมีความสลดสังเวชใจเห็นภัย ในวัฏฏสงสารใคร่แสวงหาที่พึ่ง จึงได้อนุมัติให้ตั้งสำนักสงฆ์วัดป่าสาลวันขึ้น หลวงชาญนิคม กับพวกจึงรับบัญชา เจ้าพระคุณสมเด็จฯ สร้างวัดป่าสาลวันขึ้นเป็นวัดแรก พอให้เป็นตัวอย่าง เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ก็ได้ออกมาบำเพ็ญภาวนาเป็นครั้งคราวในเวลาว่างจากการคณะสงฆ์

นายพันตำรวจตรี หลวงชาญนิคม (ทอง จันทรศร) และนางเกสร จันทรศร ผู้ถวายที่ดินและสร้างวัดป่าสาลวัน

ท่านเจ้าคุณพระญาณวิศิษฏ์ ได้อยู่จำพรรษาในวัดแห่งนี้ในระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๙ รวมเวลา ๕ ปี

ส่วนการสร้างโบสถ์น้ำ (สิมน้ำ) พลตรีหลวงโจมจตุรงค์ ปลัดสุขาฯ มีศรัทธาพร้อมด้วยนายเกลี้ยง สมุห์บัญชี และนายมณี รับทำ ใช้รากคอนกรีต ต่อเสาไม้เต็งรัง พื้นฝา เครื่องบนใช้ไม้จริง หลังคามุงสังกะสี กว้าง ๘ ศอก ยาว ๑๖ ศอก ราคา ๖๐๐ บาท

วัดป่าสาลวันในสมัยปัจจุบัน

จากสภาพเดิมของวัดป่าสาลวันที่เป็นป่าไม้เต็งรัง ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๓๐-๔๐ เส้น เวลาผ่านไป ๖๘ ปี สภาพป่ารอบ ๆ บริเวณวัดได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นบ้านเรือน ถนนหนทาง ตรอกซอยเต็มไปโดยรอบด้าน วัดจึงกลายสภาพจากป่าช้าที่รกชัฏเป็นวัดตั้งอยู่ใจกลางเมือง เพราะความเจริญของบ้านเมืองและประชากรต้องการที่อยู่มากขึ้น

โบสถ์น้ำ (สิมน้ำ) วัดป่าสาลวัน

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺสมหาเถร) วัดบรมนิวาส
เมื่อครั้งยังเป็นพระพรหมมุนี เจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา

หลวงพ่อรับเป็นเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ มีศิษยานุศิษย์ผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันถวายการสร้างสังฆาวาสและสาธารณูปการต่าง ๆ ขึ้นใหม่ในวัดเป็นจำนวนมาก เช่น สร้างประปาภายในวัด สร้างกำแพงล้อมรอบวัด สร้างศาลาโรงครัว ๒ ชั้น สร้างห้องสุขา ตัดถนนติดต่อกันภายในวัดเทคอนกรีตเสริมเหล็ก สร้างหอระฆังใหม่ สร้างกุฏิสงฆ์และกุฏิแม่ชี สร้างกุฏิเจ้าอาวาส สำนักงาน กุฏิรับรอง ปรับปรุงศาลาบูรพาจารย์ชั้นล่างให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ตั้งศูนย์สมาธิภาวนา และสร้างวิหารหลังใหญ่ขึ้น

วิหารหลังใหม่นี้มีลักษณะเป็นอาคารเทคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น ขนาดกว้าง ๑๖ วา ยาว ๔๐ วา วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ เวลา ๑๐.๑๙ น. และได้สร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นวันเกิดของหลวงพ่อ

เพราะฉะนั้นคณะศิษยานุศิษย์ได้ทำพิธีฉลองวิหารใหม่และฉลองสมณศักดิ์ (พระราชสังวรญาณ) พร้อมทั้งวันเกิดในวันเดียวกันคือวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

ลำดับเจ้าอาวาสวัดป่าสาลวัน

๑. พระญาณวิศิษฏ์สมิทธิวีราจารย์ (สิงห์ ขนฺตยาคโม)
๒. พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ
๓. พระสุธรรมคณาจารย์ (แดง ธมฺมรกฺขิโต)
๔. พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย)

จากศรีสะเกษสู่นครราชสีมา

หลวงพ่อลาออกจากเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษมาเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าสาลวัน เพื่อนฝูงมันด่าตามหลังสมน้ำหน้ามัน เขาไล่มันออกจากเจ้าคณะจังหวัด

ภายหลังต่อมา มาเห็นผลงานที่วัดป่าสาลวัน *"ใครอย่าไปเอาตัวอย่างเจ้าคุณชินฯ เด้อ"*

"เจ้าคุณชินฯ ไม่ดียังไงถึงไม่ให้เอาตัวอย่าง"

"ก็มันดีเกินไปใครเอาตัวอย่างมัน เดี๋ยวมันล้มทับสันตาย ดูซิวัดมันอยู่ ๒-๓ วัน อะไร ๆ ก็สร้างขึ้นยังกับดอกเห็ด"

นี่แหละโบราณท่านว่า...

"ไม้ล้มจะข้ามได้ดังหมาย คนล้มจะข้ามปลายห่อนได้"

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์(พิมพ์)
ตามกลับวัดป่าสาลวัน

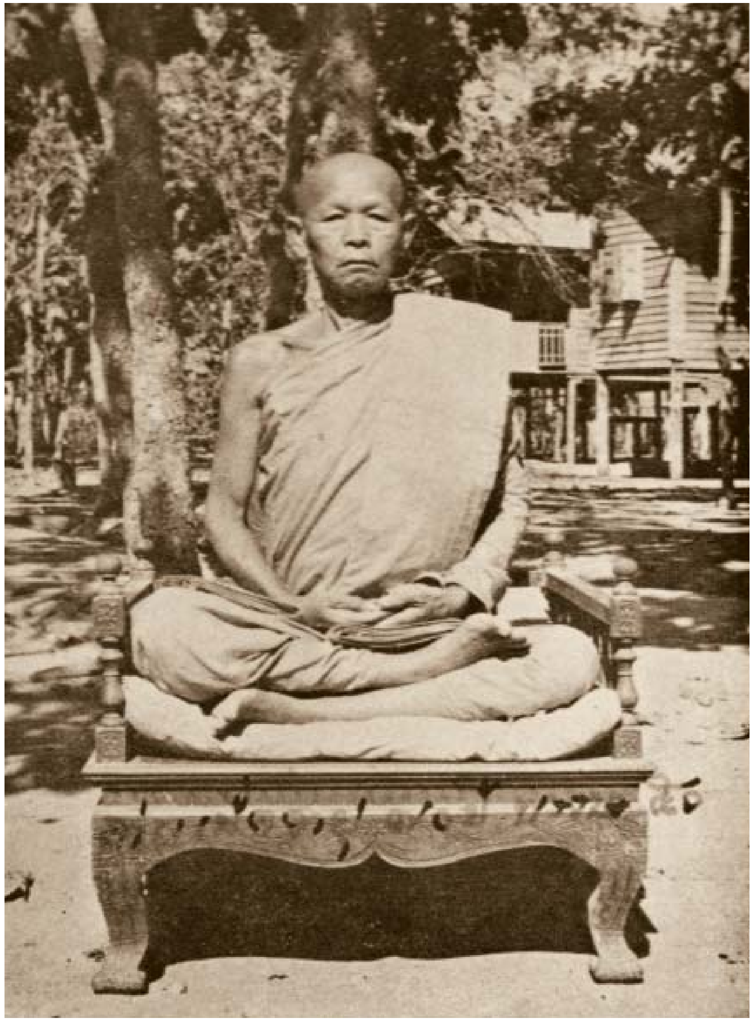
ปลายปี ๒๕๑๒ ย่างเข้าปี พ.ศ. ๒๕๑๓ หลวงพ่อมาอยู่ที่วัดป่าสาลวันเป็นปีแรก ตอนนั้นโรงเรียนพระสังฆาธิการยังอยู่ บังเอิญโรคกระเพาะลำไส้มันก็กลับมากำเริบอีก ก็เลยกลับไปรักษาตัวที่อุบลฯ ไปรักษาตัวอยู่ได้ประมาณ ๔ เดือน พระที่พาไปด้วยคือพระ...กับพระ... พอไปถึงพระ ๒ องค์นี้ก็ถามว่า *"หลวงพ่ออยู่องค์เดียวได้ไหม ถ้าอยู่ได้พวกกระผมจะไปเที่ยว"* เสร็จแล้วเราก็บอกว่า *"ได้"* ทั้ง ๆ ที่ใจมันไม่อยากให้เขาจากไป

พอหลังจากนั้นมา ...เพื่อนสหธรรมมิกเรานี่พึ่งเป็นพึ่งตายไม่ได้ ทีแรกตั้งใจไว้ว่าจะไม่กลับมาโคราชอีก พอดีทางโคราชเขาโทรเลขไปตาม ลงชื่อ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร) ไอ้เราก็เลยมาคิดว่า ผู้หลักผู้ใหญ่ท่านอุตส่าห์โทรเลขมาตาม เราจะไปฝ่าฝืนก็ไม่ได้ ไม่เหมาะ ก็เลยกลับมาอยู่ที่โคราชต่อ

พอกลับมาแล้วหลังจากนั้นจิตมันก็คิดว่า **คนเรานี่ คนยากคนจน คนมั่งคนมีเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี เวลาจะตายมันหามกันเข้าโรงพยาบาลกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเราจะลองสร้างความดีกับ**

๑. ภาพถ่ายทางอากาศ วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พระญาณวิศิษฏ์สมิทธิวีรายาจารย์ (สิงห์ ขนฺตยาคโม)
เจ้าอาวาสองค์แรก วัดป่าสาลวัน

โรงพยาบาลเอาไว้เป็นที่พึ่ง หลังจากนั้นมาก็ขวนขวายเก็บหอมรอมริบ พอจะซื้ออะไรให้เขาได้ก็ซื้อ จนกระทั่งสามารถหาเงินเป็นล้านซื้อเครื่องมือให้เขา แล้วทีนี้ผลสนองตอบมันก็คุ้มค่า จนกระทั่งเวลาเจ็บป่วย มีคนเขาถามว่า ไปหาหมอแล้วหรือยัง ไม่ได้ไปหา มีแต่หมอมาหา เช่นอย่างรถไปเกิดอุบัติเหตุปากแตกมานี่ ทั้ง ๆ ไม่ได้เชื้อได้เชิญ เขาก็มารุมกัน ช่วยกันพยาบาลดูแลรักษา เฝ้าเช้าเฝ้าเย็น

การให้ความช่วยเหลือโรงพยาบาลมี ๒ ลักษณะ คือ จัดซื้อเครื่องมือแพทย์ให้กับตั้งมูลนิธิให้โรงพยาบาล โรงพยาบาลที่เคยให้ความช่วยเหลือ เช่น โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา โรงพยาบาลศรีนครินทร์ขอนแก่น อนามัยวะภูแก้ว อนามัยโนนไทย โรงพยาบาลลำปลายมาศ โรงพยาบาลกระสัง โรงพยาบาลน้ำหนาว โรงพยาบาลสูงเนิน ฯลฯ

วิถีจิตของหลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม

• โอ๊ย..หลวงปู่บอกว่าเอาไปมากมันบาป มันบาปจริง ๆ •

ถ้าไม่มีงานฉลองอะไรท่านก็ไม่จัดงานเลย ความมหัศจรรย์ของหลวงปู่สิงห์ เช่นงานฉลองโบสถ์ตอนที่ท่านหล่อพระพุทธรูป ๒ องค์ ชาวบ้านเขาเอาสตางค์แดงมา ท่านทำหีบไม้ โตขนาดนี้ เดี๋ยวนี้ยังมีเหลืออยู่ เอาสตางค์แดงใส่เต็ม เอาเทินกันไว้

ทีนี้พวกผู้ร้ายมันก็มา มาก็มาบอกว่า หลวงปู่ขอเงินไปใช้หน่อย ท่านก็บอกว่า *"เงินไม่มี มีแต่สตางค์แดง"* สตางค์แดงตอนนั้นมันใช้ได้ *"สตางค์แดงก็เอา"* ท่านก็บอกว่า *"อยู่นั่น อยากได้ก็เอาไป แต่ว่าเอามากไม่ได้นะ เอามากบาป"* เมื่อก่อนประตูวัดมันอยู่ทางนี้ มันก็แบกออกไป พอดีทหารอากาศมาเจอเข้า เอ้า! พวกนี้สงสัยมันจะไปขู่เอาเงินหลวงปู่มาล่ะว่ะ ทีนี้พอเขาสังเกตเห็นมันหลบ ๆ ซ่อน ๆ เขาก็ร้อง ทหารอากาศก็มาหลายคน พอเสร็จแล้วเขาก็รุมซ้อมเอา แล้วบังคับให้มันแบกหีบเงินคืนไป พอไปวางลงมันบอกว่า *"โอ๊ย! หลวงปู่บอกว่าเอาไปมากมันบาป มันบาปจริง ๆ"*

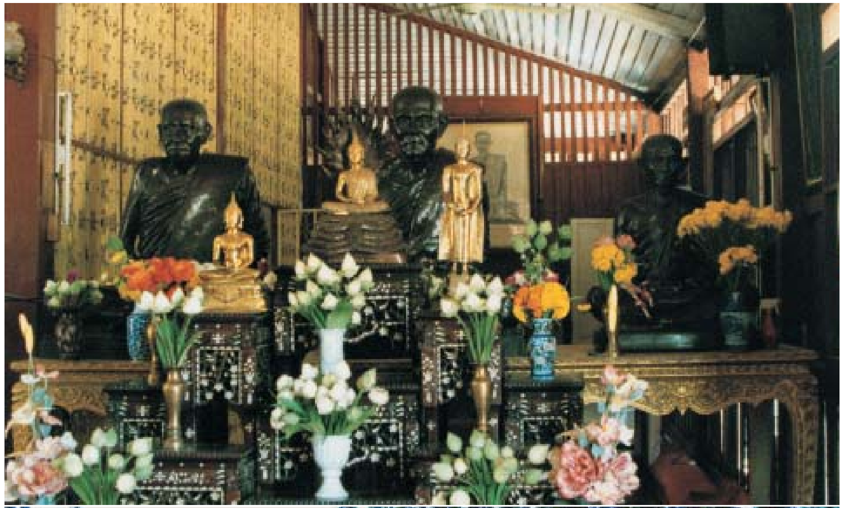
ชาวโคราชถามปัญหาหลวงปู่มั่น (๒๔๘๓)

• อาตมาไม่หิว อาตมาไม่หลง จึงไม่หาอะไรให้ยุ่งไป •

ชาวโคราช : *เท่าที่ท่านอาจารย์มาโคราชคราวนี้ เป็นการมาเพื่ออนุเคราะห์ประชาชนตามคำนิมนต์เพียงอย่างเดียว หรือยังมีหวังเพื่อมรรคผลนิพพานอยู่ด้วยในการมารับนิมนต์คราวนี้*

หลวงปู่มั่น : อาตมาไม่หิว อาตมาไม่หลง จึงไม่หาอะไรให้ยุ่งไป อันเป็นการก่อทุกข์ใส่ตัว คนหิวอยู่เป็นปกติสุขไม่ได้จึงวิ่งหาโน่นหานี่ เจออะไรก็คว้าติดมือมาโดยไม่คำนึงว่าผิดหรือถูก ครั้นแล้วสิ่งที่คว้ามาก็มาเผาตัวเองให้ร้อนยิ่งกว่าไฟ อาตมาไม่หลงจึงไม่แสวงหาอะไร คนที่หลงจึงต้องแสวงหา ถ้าไม่หลงก็ไม่ต้องหา จะหาไปให้ลำบากทำไม อะไร ๆ ก็มีอยู่กับตัวเองอย่างสมบูรณ์อยู่แล้ว จะตื่นเงาและตะครุบเงาไปทำไม เพราะรู้แล้วว่าเงาไม่ใช่ตัวจริง

๑
๒

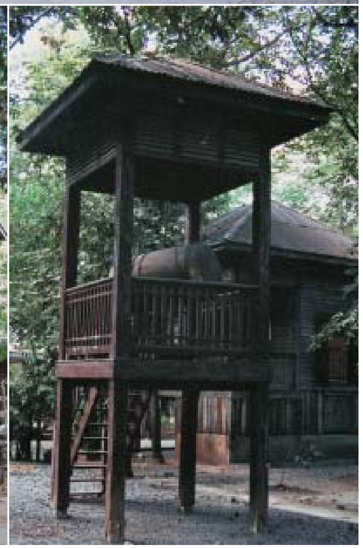
๑. รูปหล่อหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต และหลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม บนศาลาการเปรียญ
๒. ศาลาการเปรียญวัดป่าสาลวัน

๓
๔ ๕

๓.-๔. กุฏิสงฆ์วัดป่าสาลวัน   ๕. หอกลองวัดป่าสาลวัน

๑
๒

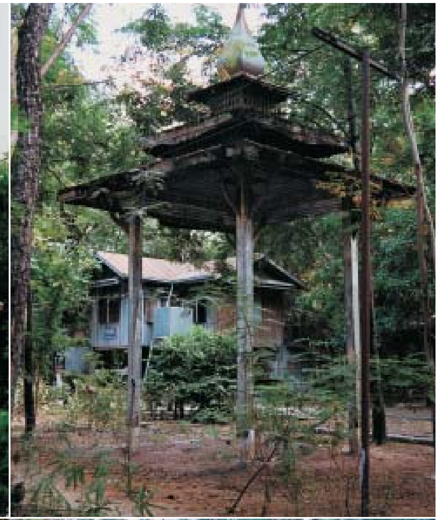

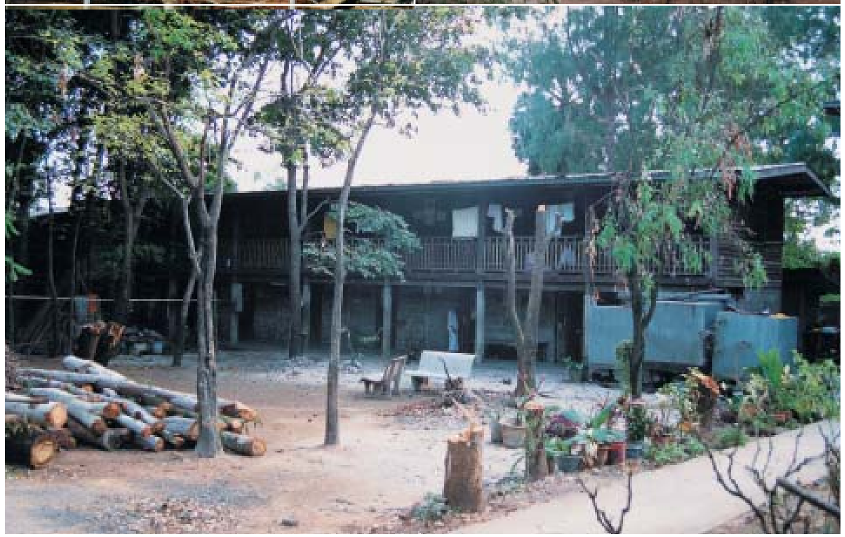

๑.-๒. กุฏิสงฆ วัดปาสาลวัน

๓ ๔
๕

๓. หอระฆัง ๔. เมรุเก่าเป็นสถานที่ใช้พระราชทานเพลิงศพพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ๕. กุฏิอุบาสิกา

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ตัวจริงคือสัจจะทั้ง ๔ ก็มีอยู่ในกายในใจอย่างสมบูรณ์แล้ว และรู้จนหมดสิ้นแล้ว จะหาอะไรกันอีกถ้าไม่หลง ชีวิตลมหายใจยังมีและผู้มุ่งประโยชน์กับเรายังมี ก็สงเคราะห์กันไปอย่างนั้นเอง

คนหาคนดีมีศีลธรรมในใจนั้นหายากยิ่งกว่าหาเพชรนิลจินดาเป็นไหน ๆ ได้คนดีเพียงคนเดียวย่อมมีคุณค่ามากกว่าเงินเป็นล้าน ๆ เพราะเงินเป็นล้าน ๆ ไม่สามารถทำความร่มเย็นให้แก่โลกได้อย่างถึงใจ เหมือนได้คนดีมาทำประโยชน์ คนดีแม้เพียงคนเดียวยังสามารถทำความเย็นใจให้แก่โลกได้มากมายและยั่งยืน เช่น พระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลายเป็นตัวอย่าง

คนดีแต่ละคนมีคุณค่ามากกว่าเงินเป็นก่ายกอง และเห็นคุณค่าแห่งความดีของตนที่จะทำต่อไปมากกว่าเงิน แม้จะจนก็ยอมจน ขอแต่ให้ตัวดีและโลกมีความสุข

แต่คนโง่ชอบเงินมากกว่าคนดีและความดี ขอแต่ได้เงินแม้ตัวจะเป็นอย่างไรไม่สนใจคิด ถึงจะชั่วช้าลามกหรือแสนโสมมเพียงไรก็ตาม ขนาดนายยมบาลเกลียดกลัวไม่อยากนับเข้าบัญชีผู้ต้องหา กลัวจะไปทำลายสัตว์นรกด้วยกันให้เดือดร้อนฉิบหายก็ไม่ว่า ขอแต่ได้เงินก็เป็นที่พอใจ ส่วนจะผิดถูกประการใด ถ้าบาปมีค่อยคิดบัญชีกันเองโดยเขาไม่ยุ่งเกี่ยว คนดีกับคนชั่วและสมบัติเงินทองกับธรรม คือคุณงามความดีผิดกันอย่างนี้แล ใครมีหูมีตาก็รีบคิดเสียแต่บัดนี้อย่าทำให้สายเกินไป จะหมดหนทางเลือกเฟ้น การให้ผลก็ต่างกันสุดแต่กรรมของตนจะอำนวย จะทักท้วงหรือคัดค้านไม่ได้ กรรมอำนวยให้อย่างใดต้องยอมรับเอาอย่างนั้น

ฉะนั้นสัตว์โลกจึงต่างกัน ทั้งภพกำเนิด รูปร่าง ลักษณะ จริต นิสัย สุข ทุกข์ อันเป็นสมบัติประจำตัวของแต่ละราย แบ่งหนักแบ่งเบากันไม่ได้ ใครมีอย่างไรก็หอบหิ้วไปเอง ดีชั่ว สุขทุกข์ก็ยอมรับ ไม่มีอำนาจปฏิเสธได้ เพราะไม่ใช่แง่กฎหมาย แต่เป็นกฎของกรรมหรือกฎของตัวเองที่ทำขึ้น มิใช่กฎของใครไปทำให้ ตัวทำเอาเอง ถามอาตมาเพื่ออะไรอย่างนั้น

ชาวโคราช : *ขอประทานโทษ พวกกระผมเคยได้ยินกิติศัพท์กิตติคุณท่านอาจารย์โด่งดังมานานแล้ว ไม่ว่าครูอาจารย์หรือพระเณรองค์ใดตลอดฆราวาส ใครพูดถึงอาจารย์ล้วนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า อาจารย์มิใช่พระธรรมดาดังนี้ จึงกระหายอยากฟังเมตตาธรรมท่าน แล้วได้เรียนถามไปตามความอยากความหิว แต่ไม่มีความฉลาดรอบคอบในการถามซึ่งอาจจะทำความกระเทือนแก่ท่านอยู่บ้าง กระผมก็สนใจปฏิบัติมานานพอสมควร จิตใจนับว่าได้รับความร่มเย็นประจักษ์เรื่อยมา ไม่เสียชาติที่เกิดมาพบพระศาสนาและยังได้กราบไหว้ครูอาจารย์ผู้ศักดิ์สิทธิ์วิเศษด้วยการปฏิบัติและคุณธรรม แม้ปัญหาธรรมที่เรียนถามวันนี้ก็ได้รับความแจ้งชัดเกินคาดหมาย วันนี้เป็นหายสงสัยเด็ดขาดตามภูมิของคนมีกิเลส ที่ยังอยู่ก็ตัวเองเท่านั้นจะสามารถปฏิบัติให้ได้ถึงมากน้อยเพียงใด*

หลวงปู่มั่น : โยมถามมาอย่างนั้นอาตมาก็ต้องตอบไปอย่างนั้น เพราะอาตมาไม่หิวไม่หลงจะให้อาตมาไปหาอะไรอีก อาตมาเคยหิวเคยหลงมาพอแล้ว ครั้งปฏิบัติที่ยังไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรโน้น อาตมาแทบตายอยู่ในป่าในเขาคนเดียวไม่มีใครไปเห็นจนพอลืมหูลืมตาได้บ้าง จึงมีคนนั้นไปหาคนนี้ไปหา แล้วร่ำลือกันว่าวิเศษอย่างนั้นอย่างนี้ ขณะอาตมาสลบสามหนรอดตายครั้งนั้น ไม่เห็นใครทราบและร่ำลือบ้าง จนเลยขั้นสลบและขั้นตายมาแล้ว จึงมาเล่าลือกันหาประโยชน์อะไร อยากได้ของดีที่มีอยู่กับตัวเราทุกคนก็พากันปฏิบัติเอาทำเอา เมื่อเวลาตายแล้วจึงพากันวุ่นวาย หานิมนต์พระมาให้บุญ กุสลามาติกา นั่นไม่ใช่เกาถูกที่คันนะ จะว่าไม่บอก ต้องรีบเกาให้ถูกที่คันเสียบัดนี้ โรคคันจะได้หาย คือเร่งทำความดีเสียแต่บัดนี้ จะได้หายห่วงหายหวงกับอะไร ๆ ที่เป็นสมบัติของโลก มิใช่สมบัติอันแท้จริงของเรา แต่พากันจับจองเอาแต่ชื่อของมันเปล่า ๆ ตัวจริงไม่มีใครเหลียวแล

สมบัติในโลกเราแสวงหามาเป็นความสุขแก่ตัวก็พอหาได้ จะแสวงหามาเป็นไฟเผาตัวก็ทำให้ฉิบหายได้จริง ๆ ข้อนี้ขึ้นอยู่กับความฉลาดและความโง่เขลาของผู้แสวงหาแต่ละราย ท่านผู้พ้นทุกข์ไปด้วยความอุตส่าห์สร้างความดีใส่ตน จนกลายเป็นสรณะของพวกเรา จะเข้าใจว่าท่านไม่เคยมีสมบัติเงินทองเครื่องหวงแหนอย่างนั้นหรือ เข้าใจว่าเป็นคนร่ำรวยสวยงามเฉพาะสมัยพวกเราเท่านั้นหรือ จึงพากันรักพากันหวงพากันห่วงจนไม่รู้จักเป็นรู้จักตาย บ้านเมืองเราสมัยนี้ไม่มีป่าช้าสำหรับฝังหรือเผาคนตายอย่างนั้นหรือ จึงสำคัญว่าตนจะไม่ตาย และพากันประมาทจนลืมเนื้อลืมตัว กลัวแต่จะไม่ได้กินได้นอน กลัวแต่จะไม่ได้เพลิดได้เพลิน ประหนึ่งโลกจะดับสูญจากไปในเดี๋ยวนี้ จึงพากันรีบตักตวงเอาแต่ความไม่เป็นท่าใส่ตนแทบหาบไม่ไหว อันสิ่งเหล่านี้แม้แต่สัตว์เขาก็มีได้เหมือนมนุษย์เรา อย่าสำคัญตนว่าเก่งกาจสามารถฉลาดรู้ยิ่งกว่าเขาเลย ถึงกับสร้างความมืดมิดปิดตาทับถมตัวเองจนไม่มีวันสร่างซา เมื่อถึงเวลาจนตรอกอาจจนยิ่งกว่าสัตว์ ใครจะไปทราบได้ ถ้าไม่เตรียมทราบไว้เสียแต่บัดนี้ซึ่งอยู่ในฐานะที่ควร

อาตมาต้องขออภัยด้วยถ้าพูดหยาบคายไป แต่**คำพูดที่สั่งสอนให้คนละชั่วทำดียังจัดเป็นคำหยาบคายอยู่แล้ว โลกเราก็จะถึงคราวหมดสิ้นศาสนา เพราะไม่มีผู้ยอมรับความจริง** การทำบาปหยาบคาย มีมาประจำตนแทบทุกคนทั้งให้ผลเป็นทุกข์ ตนยังไม่อาจรู้ได้และตำหนิมันบ้างพอมีทางคิดแก้ไข แต่กลับตำหนิคำสั่งสอนว่าหยาบคายนับว่าเป็นโลกที่หมดหวัง

(ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต โดยพระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

จิตอรหันต์ - จิตปุถุชน

• พระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระปุถุชนโศกเศร้าเสียใจ พระอรหันต์ได้ธรรมสังเวช •

พระอรหันต์ก็ยังร้องไห้ได้ การร้องไห้มันเป็นกิริยาของกายต่างหาก ตัวร้องไห้มันก็ร้องไป ตัวที่นิ่งเฉยอยู่มันก็นิ่ง... พระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระปุถุชนโศกเศร้าเสียใจ พระอรหันต์ได้ธรรมสังเวช ธรรมสังเวชนี่แหละมันทำให้น้ำตาไหล ไม่ใช่ว่าพอสำเร็จอรหันต์แล้วมันจะไม่มีอะไร มันก็เหมือนกับปุถุชนธรรมดานี่แหละแต่สิ่งที่ทำให้ท่านเกิดกิเลสเมื่อก่อนนี้มันหมดไป ความตื้นตัน ความปีติต่าง ๆ มันเป็นองค์ประกอบของสมาธิ มันก็ต้องมีอยู่เป็นเรื่องธรรมดา

"หลวงปู่โกรธเป็นไหม"

"โกรธเป็น แต่ไม่เอา" อันนี้คือคำตอบหลวงปู่ดูลย์ ก็มันแสดงความรู้สึกขึ้นมาเฉย ๆ ว่า โกรธแล้วท่านก็ไม่เอา

หลวงพ่อก็เคยร้องไห้มาแล้ว ไปสวดมนต์ในวัง พอไปถึงแก่งคอย ก็ไปนึกว่าพ่อตายอยู่ตรงนั้น ไหนจะลองกำหนดจิตอุทิศส่วนกุศลให้พ่อสักหน่อย พอกำหนดไปพั๊บ มองไปข้างหน้าสายตามันพร่า แล้วก็เห็นตาแก่คนหนึ่งแบกเด็กน้อยลอยผ่านหน้าไป ทีนี้พอลับสายตาไปจิตก็มานึกว่า พ่อแบกเรามาตั้งแต่เด็ก แล้วมันก็ร้องไห้สะอึกสะอื้นขึ้นมาทันที คนที่นั่งมาในรถเขาก็ถามว่า หลวงพ่อเป็นอะไร ๆ ก็โบกมือ เฉย ๆ เดี๋ยวก็รู้ พออาการอย่างนั้นมันหายไป ก็เล่าให้เขาฟัง

ปีติมันเกิดจากกายต่างหาก อย่างสมมติว่าเรามีเรื่องขำ เราหัวเราะจนไส้ขดไส้แข็ง เราเมื่อยเกือบตาย เราไม่อยากหัวเราะแต่มันก็อดไม่ได้ นั่นคือความเป็นเองของร่างกาย อันนี้มันได้หลักมาว่า ภายในตัวของเรานี่สมองเป็นผู้สั่งการ กองบัญชาการในสมองที่มันสั่งออกมานี่ ให้ร่างกายมันเตี้ย ให้ร่างกายมันโต ให้ร่างกายมันสูงโย่ง อันนี้เป็นเรื่องของสมองทั้งนั้น คำสั่งของสมองอันนี้หรือจิตดวงนี้ ตามหลักของการสะกดจิตเขาเรียกว่า **จิตอิสระ** จิตอิสระดวงนี้จะคอยบังคับดูแลและใช้เครื่องจักรกลไกต่าง ๆ ในร่างกายให้ทำงานแก่เราอย่างตรงไปตรงมา

อาการปีตินี่เป็นอาการที่จิตดื่มรสพระสัทธรรม มันเหมือนกับว่าเราอยากได้อะไรมาก ๆ พอได้สมประสงค์ก็เกิดปีติเหมือนกันแต่ทีนี้สมมติว่าผู้ที่เป็นพระอรหันต์จริง ๆ นี่ เวลาท่านกำหนดจิตรู้อารมณ์จิตมันก็ปรุงแต่งเหมือนคนธรรมดา ทีนี้ภายในสมาธิ มันก็เกิดนิมิตขึ้นมา ถ้าท่านรู้เรื่องอดีตชาติ ท่านก็แสดงอาการร้องไห้ ร้องไห้ในสมาธิ แต่ร้องไห้น้ำตาไม่ออก อย่างคนที่จิตยังไม่พ้นกิเลส พอได้นิมิตว่าชาติก่อนเราได้ไปเกิดเป็นอันนั้น ๆ ได้ไปทะเลาะตบต่อยตีกันที่ตรงนั้น พอรู้สึกอย่างนั้นก็ลุกขึ้นมากระโดดโขมงโฉงเฉง ทีนี้ความรู้ของพระอรหันต์นี่ท่านรู้ว่าชาตินั้น ท่านเป็นอย่างนั้น ได้ทะเลาะเบาะแว้งกับคนนั้นคนนี้ มันก็แสดงอาการโกรธเคียดขึ้นมา แต่ความโกรธความเคียดกับจิตของท่านมันแยกกันไปคนละส่วนเหมือน ๆ กับบางครั้งที่จิตของเรามีอารมณ์เกิดขึ้น ๆ แต่มันเป็นกลางเฉย สิ่งรู้เป็นแต่เพียงอารมณ์จิตแล้วตัวเองไม่ได้ไปสวมสอดเข้าในเรื่องนั้น มันแยกเป็นคนละส่วน ทีนี้ผู้ที่รู้ยังไม่ถึงแก่นพอรู้เข้ามาพั๊บก็สำคัญว่าตนเองอยู่ในปัจจุบันนั้น

หลวงปู่แหวนสอนมนุษย์

• คุณแน่ใจหรือคุณเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทุกลมหายใจ •

เนื่องจากมีผู้ไปถามหลวงปู่แหวนว่า ในปัจจุบันนี้สัตว์มันมาเกิดเป็นมนุษย์มากมายจนล้นแผ่นดิน เข้าใจว่าสัตว์ทั้งหลายคงบำเพ็ญศีล ๕ กรรมบถ ๑๐ บริสุทธิ์บริบูรณ์กันมากละซิมันจึงมาเกิดมากมายนักหนา

หลวงปู่จึงให้คำตอบว่า คุณแน่ใจไหมว่าคุณเป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบทุกลมหายใจแล้ว ท่านตอบเป็นเชิงตลก ๆ ว่า เวลานี้มนุษย์ทั้งหลายไปถากถางป่าให้ราพณาสูรไม่มีต้นไม้ไม่มีป่ามีดงแล้ว ไปจับพ่อแม่ปู่ย่าตายายของสัตว์เดรัจฉานทั้งหลายไปฆ่าแกงกินหมด สัตว์เดรัจฉานก็ไม่มีที่เกิดมันก็มาชิงเกิดกับมนุษย์ แล้วมันมาเกิดกับมนุษย์ได้อย่างไร

หลวงปู่ท่านก็เทศน์ต่อไปว่า คุณแน่ใจหรือคุณเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทุกลมหายใจ ในบางครั้งเวลาคุณเกิดกิเลสโลภโมโทสันขึ้นมาคุณอยากฆ่าอยากแกงมีไหม คนถามก็ว่า มีครับ นั่นแหละสัตว์เดรัจฉานมันฉวยโอกาสมาเกิดในจังหวะนั้น เพราะในขณะที่คุณคิดอยากฆ่าอยากแกง จิตของคุณลดต่ำลงมาสัตว์เดรัจฉานมันก็ชิงมาเกิดในขณะนั้น

หลักพิจารณาความเป็นมนุษย์

• ช่วงใดใจของเรามีหิริความละอายบาป โอตตัปปะกลัวสะดุ้งต่อบาป
ใจของเราเป็นเทวดาแต่กายของเราเป็นมนุษย์ •

เรามีหลักที่จะพิจารณาตัวเองใน ๓ หลัก ๔ หลัก ถ้าหากว่าในช่วงใดเรามีกิเลสโลภโมโทสันขึ้นมา หมายถึงเรามีความโกรธจัดอยากจะฆ่าใครฆ่า อยากจะแกงใครแกง อยากจะด่าทอเสียดสีใครว่ากันให้ตามอำเภอใจ ในช่วงนั้นกายของเราเป็นมนุษย์แต่ใจของเราเป็นสิ่งที่ลดต่ำลงไปกว่านั้น คือลดต่ำกว่าความเป็นมนุษย์ ถ้าโมโหไปเกิดฆ่าสัตว์ตัวใดตัวหนึ่งขึ้นมา เปอร์เซ็นต์แห่งความเป็นมนุษย์ลดต่ำลงไปจะถึงแปดสิบเปอร์เซ็นต์เพราะศีลห้าขาด

ขณะใดที่คุณเกิดความโลภมากคุณไปคิดลักขโมยจี้ปล้นฉ้อโกงทำลายศีลข้ออทินนาทาน เปอร์เซ็นต์แห่งความเป็นมนุษย์ก็ลดลงไปยี่สิบเปอร์เซ็นต์ ความเป็นมนุษย์ก็ไม่สมบูรณ์ สัตว์เดรัจฉานมันก็มาชิงเกิดในช่วงนี้ เพราะจิตใจของเราอยู่ในระดับเท่า ๆ กัน ในเมื่อสิ่งใดมันมีระดับเท่า ๆ กัน มันก็เข้าขากันได้ อันนี้ในขณะนั้นก็แสดงว่า กายของเราเป็นมนุษย์ แต่ขอโทษใจของเรามันกลายเป็นสัตว์เดรัจฉานเสียแล้ว

แต่ว่าในขณะใดที่ใจของเรานี่มันมีศีลธรรม มีความเมตตาปรานี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กว้างขวาง ในขณะนั้นใจของเราเป็นมนุษย์ กายของเราก็เป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์มีธรรม มีศีล ๕ มีกรรมบถ ๑๐ มีความเมตตาปรานี

ถ้าหากว่าช่วงใดใจของเรามีหิริความละอายบาป โอตตัปปะกลัวสะดุ้งต่อบาป ไม่กล้าที่จะทำบาปทั้งในที่ลับที่แจ้ง ในขณะนั้นใจของเราเป็นเทวดาแต่กายของเราเป็นมนุษย์

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (๑๖ ม.ค. ๒๔๓๐ - ๒ ก.ค. ๒๕๒๘)

หากว่าในขณะใดที่เรามาบำเพ็ญสมาธิภาวนาทำให้จิตมีสมาธิสงบนิ่ง รู้ ตื่น เบิกบาน บรรลุปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ตามลำดับหรือมีสมาธิแน่วแน่รู้ธรรมเห็นธรรม ในช่วงนั้นกายของเราเป็นมนุษย์ แต่จิตใจของเราก็เป็นพระพรหม พระพรหมคือผู้มีใจสว่างไสวเบิกบานแช่มชื่น

ถ้าในอันดับนั้นใจของเรานี่ละกิเลสบาปกรรมละสังโยชน์คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสได้เด็ดขาด มีความรักตั้งมั่นในคุณพระรัตนตรัยไม่คลอนแคลน สามารถสละชีวิตเพื่อบูชาข้อวัตรปฏิบัติตามหลักคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ไม่ย่อท้อ ในช่วงนั้นกายของเราเป็นมนุษย์ แต่ใจของเรามันกลายเป็นพระ เป็นพระอริยเจ้าขั้นพระโสดาบัน

แต่ถ้าหากว่าในขณะใด จิตใจของเรามันเหนื่อยหน่ายท้อแท้ไม่เอาไหน ประโยชน์ตนก็ไม่เอาประโยชน์ท่านก็ไม่แลเหลียว ปล่อยชีวิตของตัวเองให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าปราศจากประโยชน์ ในขณะนั้นกายของเราเป็นมนุษย์ แต่จิตใจของเราเป็นเปรต เปตะแปลว่าผู้ละ สละทิ้งซึ่งประโยชน์ทั้งปวง

อันนี้คือหลักที่เราจะยึดเป็นหลักพิจารณาตัวเอง แต่ผู้ฟังบางท่านอาจจะนึกว่า พระองค์นี้เทศน์แล้วเอาเรื่องมนุษย์ไปเปรียบเทียบกับสัตว์เดรัจฉานอย่างนั้นอย่างนี้ ทีนี้ธรรมะของจริงนี่ต้องพูดตามความเป็นจริง

หลวงปู่แหวนสอนภาวนา

• เจ้าคุณฯ อย่าไปกำหนดอะไรทั้งสิ้น กำหนดสติอย่างเดียว •

หลวงปู่แหวนตอนไปกราบท่าน *"เจ้าคุณฯ [พระภาวนาพิศาลเถร (พุธ ฐานิโย)] อย่าไปกำหนดอะไรทั้งสิ้น กำหนดสติอย่างเดียว สติมันเกิดที่จิต สมาธิมันเกิดที่จิต ความชั่ว ความดีมันเกิดที่จิต อย่าไปเที่ยวดูที่อื่นดูที่จิตอย่างเดียว"* มันไม่นอกตำราอะไรเลย เมื่อใจชอบก่อนการพูดการจา การคิด มันก็ชอบ เมื่อใจสะอาด การทำ การพูด การคิด มันก็สะอาด ท่านก็บอกว่าจะไปกังวลอะไรใช้จิตอย่างเดียว

พบหลวงตามหาบัวครั้งแรก (๒๕๑๘)

• ปลงผมให้หน่อย นั่นแหละเป็นการพบกันครั้งแรก •

หลวงตามหาบัวนี่รู้จักกันตั้งแต่ยังไม่เห็นหน้ากัน ที่ไปรู้จักกันจริงจังนั้น ที่วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เขาไปตรวจนักธรรมที่วัดโพธิสมภรณ์ แล้วก็นิมนต์ท่านไปเทศน์ เราก็ไปฟังเทศน์ แล้ววันหลังมาก็เป็นวันโกน ท่านถือมีดโกนถือผ้าอาบน้ำพาดข้อศอก เดิน.. ในใจมันฉุกคิดขึ้นมาว่า อุ๊ย! ท่านอาจารย์องค์นี้ต้องเดินหาเรา

พอเสร็จแล้วก็ลุกขึ้นยืน พอยืนขึ้นท่านก็เดินเข้ามาหา พอมาถึงท่านบอกว่า *"ปลงผมให้หน่อย"* นั่นแหละเป็นการพบกันครั้งแรก

เราก็ *"สาธุ"* ทันทีเลย

ในขณะที่ปลงผมอยู่นั่น ท่านถาม *"เมื่อคืนนี้ฟังเทศน์ไหม"*

ก็เลยเรียนว่า *"ฟังอยู่ แต่ไม่ได้ขึ้นไปบนศาลา นั่งฟังอยู่ที่โคนต้นโพธิ์"*

"ได้ความว่าไง"

"ได้ความว่าภูมิจิตไม่ถึงคำเทศน์ของท่านอาจารย์ แต่ฟังรู้เรื่องหมด แต่ว่าชั้นแห่งภูมิจิตไม่ถึง"

แล้วเราก็ถามท่านว่า *"ทำไมท่านอาจารย์เทศน์เร็วนัก"*

"ไม่เร็วได้หรือ ธรรมะมันเกิด ไม่รีบพูดเดี๋ยวลืม ประเดี๋ยวเราก็จะเจอหรอกน่าไม่ต้องสงสัย" ก็ได้คุยกันแค่นั้น

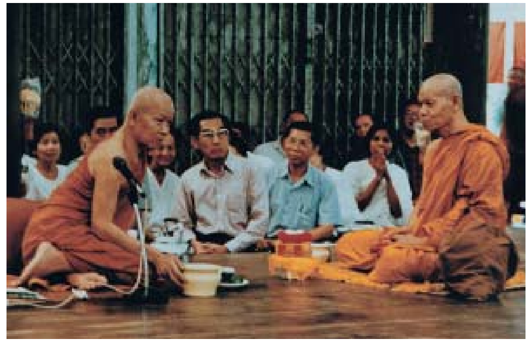
ถามปัญหาหลวงตามหาบัว

• เมื่อจิตเข้าสมาธิร่างกายตัวตนหายหมด •

หลังจากที่หลวงปู่ฝั้นสิ้นไปแล้วก็มีแต่ไปขอธรรมะ หลวงตามหาบัว หลวงปู่เทสก์

คำสอนของหลวงตาบัวที่จับใจ..ของหลวงตาบัวก็คล้าย ๆ กันกับหลวงปู่แหวน แล้วมาครั้งสุดท้ายที่เราไปกราบท่านไง (กันยายน ๒๕๓๖) ที่หลวงพ่อถามท่านว่า

หลวงพ่อกราบนมัสการหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
ณ วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

"หลวงตา จิตเมื่อมันเข้าสมาธิที่ถึงขนาดที่ร่างกายตัวตนหายไปหมด มันสามารถรู้เห็นอะไรได้ไหม"

"ไม่ตอบ"

"ไม่ตอบก็แสดงว่าหลวงตายอมรับ"

ไม่ตอบแล้วท่านก็เทศน์ว่า *"สมัยที่เราอยู่ปรนนิบัติหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านจะเทศน์อะไรเราไม่สนใจ เรากำหนดจิตรู้จิตของเราอย่างเดียว เรามีหูท่านเทศน์เราก็ได้ยิน จิตเราก็รู้"* สรุปลงแล้วก็คือจี้เอาที่จิตเหมือนหลวงปู่แหวน ดอยแม่ปั๋ง เชียงใหม่

มิติแห่งจิต

• มิติหนึ่งคิดไม่หยุด อีกมิติหนึ่งเฝ้าดู อีกมิติหนึ่งมานิ่งเฉยอยู่ •

เรื่องนี้ไปตรงกับหนังสือ **หลวงตามหาบัว** ที่ตั้งชื่อว่า ***ปัญญาอบรมสมาธิ*** ทีนี้ในขณะจิตของเรามันเกิดความคิด ถ้าเราไม่ฝืน ปล่อยให้ไปตามธรรมชาติของมัน ถ้าความคิดที่มันเกิดขึ้นมาเองนี่ ความรู้ตัวนี่เราไม่ได้ตั้งใจ มันจะรู้พร้อม ๆ ๆ ๆ กันไป

ทีนี้ถ้าหากว่าสมาธิมีพลังงาน ในขณะนั้นความคิดมันจะแยกออกไปอีกส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งคล้าย ๆ กับว่ามีผู้เฝ้าดูงาน ถ้ากายกับจิตยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ เราจะรู้สึกว่าจิตส่วนหนึ่งมันเข้ามานิ่งอยู่ในท่ามกลางของร่างกาย มันกลายเป็นสามมิติ มิติหนึ่งคิดไม่หยุด อีกมิติหนึ่งเฝ้าดู อีกมิติหนึ่งมานิ่งเฉยอยู่ ตัวที่นิ่งเฉยอยู่นั้นเป็นจิตใต้สำนึกตัวคอยเก็บผลงาน ตัวที่มันคิดไม่หยุดยั้งแล้วก็รั้งไม่อยู่ในตัวนั้นเป็นจิตเหนือสำนึก ซึ่งมันเกิดขึ้นมาเองโดยพลังของสมาธิ นี่ธรรมชาติของจิตเมื่อมันเกิดมีปัญญาแล้วมันจะเป็นอย่างนี้

อย่างบางทีนี่เราตั้งใจพิจารณากายคตาสติ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ความตั้งใจในการพิจารณาของเราก็รู้สึกว่ามีอยู่ สติก็รู้สึกว่าเรารู้พร้อมอยู่ ทั้ง ๆ ที่จิตยังไม่สงบถึงขนาดความเป็นเองโดยอัตโนมัติ บางครั้งมันก็มีการแยกส่วนของมัน ไอ้ตัวที่มานิ่งอยู่ในท่ามกลางก็มีอยู่ ตัวที่พิจารณาก็พิจารณาไป ตัวที่เฝ้าดูงานก็เฝ้าดูไป มันจะเป็นของมันอย่างนี้

ทีนี้ปัญหาที่ว่า เราจะแยกจิตจากอารมณ์ ให้อารมณ์ก็เป็นส่วนหนึ่ง จิตก็เป็นส่วนหนึ่ง เราจะทำอย่างไร ไม่มีทางที่จะทำได้ นอกจากว่าเรามีสติรู้อารมณ์จิตอยู่ในปัจจุบัน พอถึงขั้นตอนแล้วจิตเขาจะแยกของเขาเอง เราจะไปตั้งใจแยกมันไม่มีทาง ต้องให้มันเกิดสมาธิถึงขนาดที่เป็นอัตโนมัติโดยที่เราไม่ได้ตั้งใจทุกสิ่งทุกอย่างมันพร้อมปฏิวัติตัวไปเองโดยอัตโนมัติ นั่นแหละมันจึงจะแยก **ฐีติภูตัง** ของ **หลวงปู่มั่น** นั่นแหละคือจุดที่จิตกับอารมณ์แยกจากกัน ในลักษณะอย่างที่ว่านี่ จิตสงบ นิ่ง เด่น สว่างไสวอยู่ สิ่งรู้ของจิตทั้งหลายนี่มันมาวนรอบจิตอยู่ แต่พอมาถึงความสว่างของจิตแล้วมันตกไป ๆ เหมือนแมลงบินเข้ากองไฟ

สมเด็จพระสังฆราชถามปัญหา

• พระอรหันต์นิพพานดับไปแล้ว เอาอะไรมาคุยกับท่านอาจารย์มั่น •

แล้วอีกอันหนึ่ง ในหนังสือของ **หลวงตามหาบัว** เขียนประวัติของ **หลวงปู่มั่น** ตอนที่ว่า หลวงปู่มั่นคุยกับพระพุทธเจ้า คุยกับพระอรหันต์ ซึ่งนักปราชญ์ทั้งหลายนำไปวิจารณ์กัน ทั้งข่าวหนังสือพิมพ์ ทั้งหนังสือธรรมะ ท่านทั้งหลายลงความเห็นว่า พระพุทธเจ้า พระอรหันต์นิพพานดับไปแล้ว เอาอะไรมาคุยกับท่านอาจารย์มั่น สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันท่านก็เคยถาม ไปเฝ้าท่าน ท่านก็ถามว่า *"มาแล้วก็ดีสงสัยปัญหาเรื่องหลวงปู่มั่น ที่อาจารย์มหาบัวเขียนว่าหลวงปู่มั่นคุยกับพระพุทธเจ้า พระอรหันต์นี่ ในหลักตำราก็พูดถึงพระนิพพานว่าดับไปแล้ว เอาอะไรมาคุยกับท่านอาจารย์มั่น"* ก็เรียนท่านว่า *"มันเป็นจิตรู้ของท่านอาจารย์มั่น ในเมื่อจิตสัมผัสถึงคุณธรรมขั้นสูงแล้ว ถ้าเป็นภูมิของพระอริยสงฆ์ ก็ปรากฏเป็นภาพพระอริยสงฆ์ขึ้น ถ้าจิตถึงพระพุทธเจ้า กับพระอรหันต์ แต่ที่แท้จริงพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ไม่ได้มาหรอก เป็นจิตรู้ของท่านอาจารย์มั่น" "อ้อ..มันเป็นอย่างนั้นหรือ"*

ทีนี้อีกปัญหาหนึ่งที่ท่านถามว่า **"ฐีติภูตัง** *ของหลวงปู่มั่นนี่หมายความว่าอย่างไร"* เรียนท่านว่า *"ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา* **ธมฺมฏฺฐิตตา** เพราะความที่จิตสงบ นิ่ง เด่น สว่างไสวอยู่ **ธมฺมนิยามตา** หมายถึงอารมณ์จิตที่ละเอียดอันเป็นสภาวะอยู่หนึ่ง มาปรากฏให้จิตรู้อยู่ตลอดเวลา มันมีลักษณะเหมือนว่าสิ่งรู้ก็อยู่ประเภทหนึ่ง ตัว ฐีติ นี่มันก็นิ่งเด่นของมันอยู่ หมายถึงในขณะที่จิตกับอารมณ์มันแยกออกจากกันได้แล้ว ทีนี้เพราะความรู้ที่มันเกิดขึ้น จิตไม่มีอุปาทานยึดมั่นในความรู้นั้น มันจึงปรากฏว่าสิ่งรู้ทั้งหลายนี่เป็นอันหนึ่ง จิตก็เป็นอีกอันหนึ่ง ความรู้ที่เกิดขึ้นแล้ว มันแยกออกจากจิตได้ มันเป็นตัว **วิสังขาร** แต่ถ้ารู้แล้วจิตยังสำคัญมั่นหมายว่าอะไรเป็นอะไรอยู่ มันเป็นตัว **สังขาร** มันเป็น **สังขารา อนิจจา** ฐีติภูตัง ของหลวงปู่มั่นนี่เป็นวิสังขาร จิตรู้แล้วไม่ยึดสิ่งรู้ มีแต่ปล่อยวางลูกเดียว" เพราะฉะนั้น นักภาวนาทั้งหลายถ้าทำสมาธิถึงขนาดที่มองเห็นความตายของตัวเอง จะหายสงสัยในธรรมวินัยทั้งหมด ถึงไม่สำเร็จอรหันต์ก็หายสงสัย

สมเด็จพระญาณสังวรฯ สมเด็จพระสังฆราช เสด็จเยี่ยมหลวงพ่อที่วัดป่าสาลวัน

พระพุทธเจ้ามาคุยกับพระอาจารย์มั่นได้ไหม

• ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นชื่อว่าเห็นธรรม •

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ท่านไม่มายุ่งกับใครหรอก เพราะท่านนิพพานไปแล้ว ร่างกายตัวตนท่านก็ไม่มี ท่านจะเอากายที่ไหนมาปรากฏให้เรารู้เราเห็น ท่านจะเอาปากที่ไหนมาคุยให้เราฟัง แต่ที่เป็นไปได้เช่นนั้นเพราะเป็นจิตรู้ของผู้ทำสมาธิภาวนาไปถึงขั้นหนึ่ง ซึ่งจิตสัมผัสธรรม ซึ่งทำจิตให้เป็นพุทธะ คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ทีนี้จิตดวงนี้ก็แสดงมโนภาพขึ้นมาให้เราเห็นได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งเราเรียกว่านิมิตนั่นแหละ

ที่ว่าเป็นนิมิต บางทีเห็นเป็นพระพุทธเจ้า พระสาวกเดินเข้ามาหาเรา หรือบางทีก็มายืนเทศน์สอนเราอยู่ แต่แท้ที่จริงไม่ใช่พระพุทธเจ้าหรือพระสาวกเหล่านั้นเดินมาเทศน์หรือมานั่งเทศน์ให้เราฟัง แต่ว่าจิตรู้ของเราเองที่มันถึงธรรมแล้วนี้ สารพัดที่เขาจะแสดงปรากฏการณ์ให้เรารู้เราเห็น เพื่อความมั่นใจในความรู้ของตัวเองคล้าย ๆ กับว่าเขาจะสร้างมโนภาพ สร้างนิมิตขึ้นมาเสริมศรัทธาที่เชื่อมั่นอยู่แล้วให้มั่นคงยิ่งขึ้น

นิมิตที่ปรากฏแก่ท่านพระอาจารย์มั่นนั้นน่ะ มันเป็นไปได้ในภาษิตที่พระพุทธเจ้าทรงสอนพระวักกลิว่า *"โย ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ" ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นชื่อว่าเห็นธรรม* ผู้ใดเห็นเราเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นพระสงฆ์ ผู้ใดเห็นธรรมเห็นพระสงฆ์ ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเรา

เพราะฉะนั้น ในเมื่อท่านอาจารย์มั่นท่านมีจิตของท่านบรรลุถึงคุณธรรมที่ทำให้จิตเป็นพุทธะเป็นจิตพุทธะแล้วนี่ ก็สารพัดที่จิตของท่านจะสร้างมโนภาพขึ้นมาให้ท่านรู้ท่านเห็น อันนี้เป็นภูมิรู้ภูมิธรรมของท่านเอง

กราบอาจารย์ฝั้นครั้งสุดท้าย
(๑ ม.ค. ๒๐)

• หมดรุ่นของพวกเธอแล้ว พระธุดงคกรรมฐานมันจะไม่มีเหลือ •

ครั้งสุดท้ายที่ได้เข้ากราบท่านอาจารย์ฝั้น ทั้ง ๆ ที่ท่านก็ยังป่วยมีอาการร่อแร่เต็มที ก่อนหน้าที่ท่านจะสิ้นใจประมาณ ๓ วัน พอไปกราบแล้วพยายามที่จะไม่ให้ท่านรู้สึกตัว แต่แล้วท่านก็สั่งพระเวรที่เฝ้าปฏิบัติอยู่ให้เอาท่านลุกขึ้น พระก็เรียนท่านว่า “หมอไม่ให้ลุก” ท่านก็ย้ำว่า “เอาลุก ๆ” ในเมื่อลุกขึ้นมาแล้วแทนที่ท่านจะพูดอะไร มือไม้ที่ยังสั่นเทาอยู่นั่นแหละ อุตส่าห์พยายามพยุงลุกขึ้นมาแล้วก็ชี้หน้าผู้ไปกราบแล้วก็บอกว่า *“นี่อะไรครูบาอาจารย์ก็ถอดแบบสั่งสอนให้หมดแล้ว สามารถทำได้ดีด้วย แต่เสียอย่างเดียวมันยังขี้เกียจอยู่ ต่อไปเพิ่มความขยันให้มากขึ้น เพราะเมื่อมันหมดรุ่นของพวกเธอแล้ว พระธุดงคกรรมฐานมันจะไม่มีเหลือ”* อันนี้ก็เป็นโอวาทของท่านอาจารย์ฝั้นซึ่งท่านประทานไว้เป็นครั้งสุดท้าย

อันนี้ก็ใคร่ขอฝากเพื่อนสหธรรมิกทั้งหลายเอาไปพิจารณาเป็นการบ้าน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับการประพฤติปฏิบัติของเราในสมัยปัจจุบันนี้ว่า เรากำลังเดินหน้าเข้าคลองหรือว่ากำลังถอยหลังเข้าคลอง การธุดงควัตรต่าง ๆ เรามีความเคร่งครัดเพียงใดแค่ไหนอย่างไร

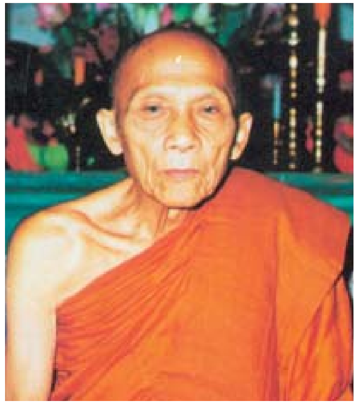
หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ชม

• เจ้าคุณพุธนี่ เขาเทศน์อันดับของสมาธิได้ละเอียดลออดี •

หลวงพ่อไปเทศน์ที่วัดอโศการามครั้งแรก หลวงปู่อ่อนยังอยู่ตอนนั้น ตื่นเช้ามามีคนเขานิมนต์ไปฉันในบ้าน ท่านก็เอาสำนวนการเทศน์ของหลวงพ่อไปเทศน์ให้โยมฟัง พอไปถึงวัดท่านก็กล่าวชมว่า.. *“เจ้าคุณพุธนี่ เขาเทศน์อันดับของสมาธิได้ละเอียดลออดี”* ลูกศิษย์ของหลวงปู่อ่อนว่าไง..*“ท่านเป็นมหาท่านก็เทศน์ได้ซิท่านเรียนมาแล้ว”* หลวงปู่อ่อนก็ไม่รู้จะว่ายังไง *“เราก็เป็นนักธรรมเอกเหมือนกันทำไมว่าอย่างเขาไม่ได้ล่ะ”* นี่มันเป็นอย่างนี้

พระสงฆ์ไม่ค่อยเห็นความดีของครูบาอาจารย์และหมู่คณะของตัวเอง มันเพราะอะไร เพราะความอิจฉาตาร้อน พระดัง ๆ ทุกวันนี้มีแต่ญาติโยมสนับสนุนส่งเสริม ถ้าหากว่าพระองค์ใดมีญาติมีโยมไปไหว้มาก ๆ มีชื่อมีเสียงขึ้นมา เอ้ามาแล้ว วัดโน้นก็มาขอผ้าป่า วัดนี้มาขอกฐิน โรงเรียนโน้นมาขอโน่น โรงเรียนนี้มาขอนี่ เออ..ถ้าโรงเรียน โรงพยาบาลมาขอนี่พอว่า เพราะว่าพวกคฤหัสถ์เขาไม่มีใครจะศรัทธากับเขา เขามาขอเรามันก็ชอบด้วยเหตุผล เขาเห็นว่าเราพอจะช่วยเขาได้ แต่ว่าพระเจ้าพระสงฆ์นี่ความดีไม่สร้าง แต่กลายเป็นคนชิงสุกก่อนห่าม เห็นหลวงพ่อคุณสร้างวิหารได้ใหญ่โตก็อยากจะไปสร้างอย่างหลวงพ่อคุณตัวไปทำเองบารมีมันไม่ถึงมันก็ล้มทับสันตาย

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

สัตตาหะอุปัฏฐากพระอาจารย์ทอง อโสโก

• ในพรรษานั้นจำสัตตาหะไปปรนนิบัติตลอดพรรษา •

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย พระภิกษุสงฆ์อาพาธ เป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรในอาวาสนั้นต้องเอาใจใส่ดูแลรักษา แต่เท่าที่สังเกตมาก็รู้สึกว่าท่านผู้ใดไม่มีบุญบารมี เป็นหลวงพ่อ หลวงตา ไม่มีบุญบารมีมากถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยลง ตกอยู่ในตาลำบาก จะต้องพึ่งพาอาศัยญาติโยม

ยกตัวอย่างอาจารย์องค์หนึ่ง เจ็บป่วยมาจากนครพนม ชื่ออาจารย์ทอง อโสโก เป็นอาจารย์ผู้ทำกิจพระศาสนา ทำกิจธุระฟื้นฟูหมู่คณะ เป็นมือขวาของท่านอาจารย์เสาร์เหมือนกัน ภายหลังมาท่านป่วยอาพาธลงไป ทีแรกก็อาพาธอยู่ที่วัดเกาะแก้วอัมพวัน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ภายหลังมาญาติโยมก็นำมาที่วัดป่าบ้านสวนวัว อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ในขณะที่ท่านมาถึง ก็มีพระธุดงคกรรมฐานเฝ้าวัดอยู่นั้น ๗-๘ องค์ พออยู่มาไม่ถึงอาทิตย์ ครูบาอาจารย์ผู้เจ็บป่วยมาพึ่งอาศัยบุญบารมีของพระคุณเจ้าเหล่านั้น ท่านจะเห็นว่าการอุปัฏฐากพระภิกษุไข้เป็นการลำบากเป็นภาระหรืออย่างไรไม่ทราบ พระเณรทั้งนั้น สะพายบาตรแบกกลดหนีไปหมดทิ้งพระอาจารย์ทอง ซึ่งอาพาธเป็นโรคอัมพาต ให้นอนแอ้งแม้งอยู่ในวัดป่าบ้านสวนวัวเพียงองค์เดียว **ในที่สุดต้องเดือดร้อนถึงเจ้าคุณพระชินวงศาจารย์** (หลวงพ่อพูดถึงตัวท่านเอง) **ในพรรษานั้นจำสัตตาหะไปปรนนิบัติตลอดพรรษา ในพรรษานี้ ๙๐ วัน มีเวลาได้นอนวัดเพียง ๑๒ วัน** เท่านั้นเอง นอกจากนั้นไปจำพรรษาที่อื่นจนกระทั่งท่านอาจารย์องค์นี้ถึงแก่มรณภาพลง ไปจัดการศพเสร็จจึงได้หมดภาระ อันนี้ก็เป็นสิ่งบกพร่องอันหนึ่งสำหรับลูกศิษย์นักปฏิบัติของเรา

พระอาจารย์ทอง อโสโก

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถือว่าเป็นข้อวินัยอันเคร่งครัด ภิกษุสงฆ์อาพาธเกิดขึ้นในอาวาสใด ต้องเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรในอาวาสนั้นจะต้องอุปัฏฐากดูแลรักษา หาหยูกหายา หาหมอมาพยาบาลรักษา ถ้าภิกษุรูปใดในเมื่อเห็นสหธรรมิกของตัวเองเจ็บไข้ได้ป่วยอาพาธลง ถ้าหากคิดว่ามันจะเป็นภาระยุ่งยาก รีบหนีออกจากอาวาสนั้นเสีย พระวินัยท่านปรับอาบัติ เพราะขาดความเอื้อเฟื้อไม่เอาใจใส่

แม้ในสมัยที่พระพุทธเจ้ากำลังจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ก็ยังมีพระภิกษุองค์หนึ่งมาคิดว่าเรายังไม่ได้บรรลุมรรคผลอันใด เราจะรีบเร่งปฏิบัติเพื่อให้ได้อรหันต์ก่อนพระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระอรหันต์และพระปุถุชนทั้งนั้นซึ่งสนใจในการที่จะปรินิพพานของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นว่านวกภิกษุองค์นั้นไม่สนใจกับกิจการของสงฆ์ จึงได้ยกเป็นอธิกรณ์ขึ้นมาถือว่าท่านทำผิด แล้วก็นำข้อความเข้าไปกราบทูลสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็เรียกมารับสั่งถามว่า *"เธอปฏิบัติเช่นนั้นจริงหรือ มีเหตุผลอันใด"* พระภิกษุใหม่องค์นั้นก็ทูลว่า *"ข้าพระองค์ได้ทราบว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว แต่ข้าพระองค์ยังไม่ได้บรรลุมรรคผลใด ๆ ทั้งสิ้น จึงตัดสินใจเด็ดเดี่ยวจะบำเพ็ญเพียรภาวนาเพื่อให้ได้อรหันต์มาบูชาพระพุทธเจ้าก่อนที่จะเสด็จปรินิพพานจากไปเสีย"* ในเมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงทราบเช่นนั้นก็ยกย่องสรรเสริญพระภิกษุองค์นั้นว่า *"ดีแล้วภิกษุ ขอให้พวกเธอทั้งหลายที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ฟังเอาตัวอย่างพระองค์นี้แล้วเธอจะได้ดิบได้ดี"* นี้ในสังคมพระอรหันต์ต่อหน้าพระผู้มีพระภาคเจ้าท่านก็ยังยกเรื่องเหล่านี้ขึ้นเป็นอธิกรณ์ที่สำคัญ

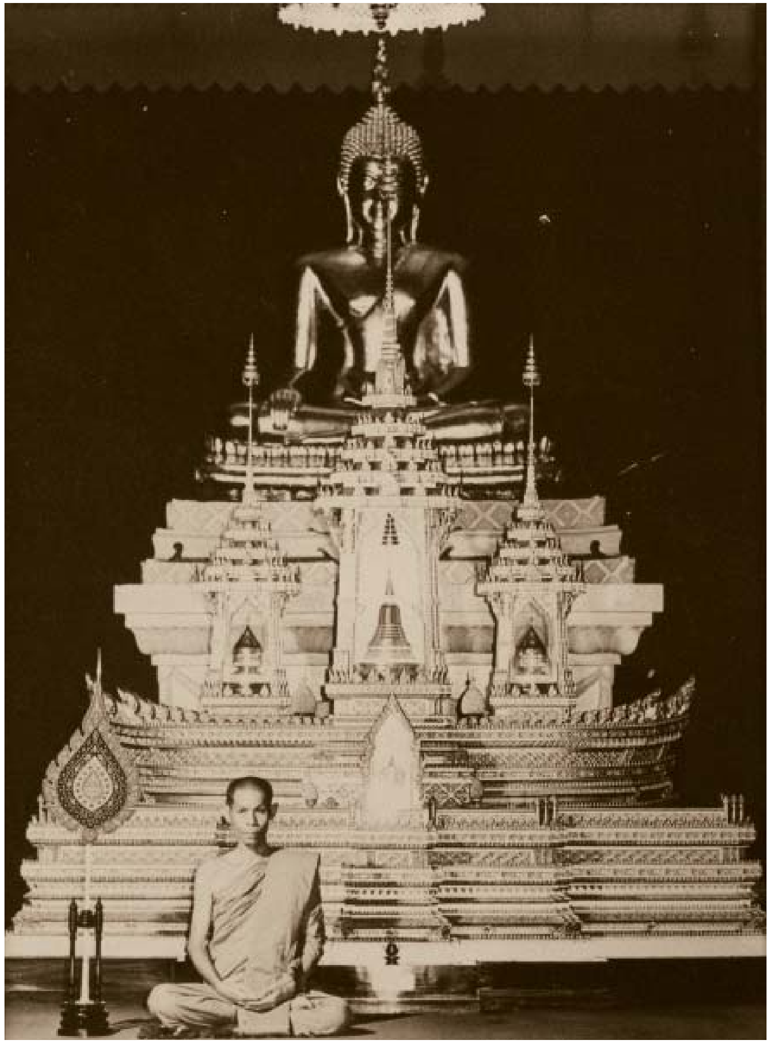
ทีนี้ถ้าหากในสมัยปัจจุบันนี้ ถ้าหากสหธรรมิกไปทอดทิ้งพระภิกษุอาพาธโดยไม่เอาใจใส่อุปัฏฐากดูแลรักษาพยาบาล เราสมณศากยบุตรจะหันหน้าไปพึ่งพาอาศัยบารมีใครหนอ อันนี้เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งครูบาอาจารย์ในสายนี้ท่านถือเป็นเรื่องเคร่งหนักหนา อย่าว่าแต่ในอาวาสเดียวกัน แม้ภิกษุในอาวาสอื่นเกิดอาพาธลง ท่านจะต้องส่งพระภิกษุสามเณรองค์ใดองค์หนึ่งไปช่วยพยาบาลรักษาซึ่งมันเป็นกิจธุระหน้าที่ แม้สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ยังทรงรับสั่งสรรเสริญว่า ***"ผู้ใดอุปถัมภ์อุปัฏฐากพระภิกษุอาพาธมีอานิสงส์เท่ากันกับอุปัฏฐากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือเราตถาคต"*** ที่ท่านทรงยกย่องไว้ถึงขนาดนั้น ก็เป็นการกระตุ้นเตือนใจพระภิกษุสงฆ์มิให้ทอดทิ้งกันยามยาก ดังนั้นโดยปกติแล้ว เรามีปัจจัย ๔ เกิดขึ้น พระภิกษุสงฆ์จะต้องพิจารณาแจกแบ่งไปตามฐานานุรูป คือแจกแบ่งกันใช้แจกแบ่งกันฉัน พอให้มีชีวิตอยู่มีกำลังพอประพฤติพรตพรหมจรรย์ มิใช่ว่าจะแจกแบ่งไปเพื่อความร่ำรวย หรือไปสะสมเอาไว้ให้มันบูดมันเน่า โดยปราศจากประโยชน์ เพราะฉะนั้นโภชเนมัตตัญญุตา การปฏิบัติธรรมต้องถือหลักโภชนะ รู้จักประมาณในการบริโภค การบริโภคนี้ไม่เฉพาะแต่บริโภคปัจจัย ๔ แม้แต่การประพฤติวัตรข้อวัตรปฏิบัติก็ควรจะรู้จักประมาณ ดังนั้นในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสเอาไว้ว่า ***"เทฺว เม ภิกฺขเว อนฺตา ปพฺพชิเตน น เสวิตพฺพา"*** *ดูก่อนภิกษุทั้งหลายส่วนสุด ๒ อย่างอันบรรพชิตไม่ควรส้องเสพย์คือ*

กามสุขัลลิกานุโยค การประกอบตนให้พัวพันในความสุขมากเกินไป คือเกินพอดี อันนั้นมันเป็นเรื่องของปุถุชน เรื่องของชาวบ้าน ไม่ใช่เรื่องของสมณะ

อัตตกิลมถานุโยค การประพฤติตนเพื่อทรมานตน อันนี้บรรพชิตก็ไม่ควรส้องเสพย์เพราะมันเป็นเรื่องที่เป็นการทรมานตนโดยปราศจากประโยชน์

ถ้าอย่างนั้น เราจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร *มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา ทางสายกลาง คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การปฏิบัติพอดิบพอดีไม่ยิ่งนักและไม่หย่อนนัก* เป็นทางสายกลางเป็นแนวทางที่ดำเนินไปสู่ความสำเร็จอริยมรรคอริยผล ดังนั้นตัวอย่างการถือเนสัชชิกธุดงค์ตามแบบเจ้าคุณอุบาลีฯ (จันทร์ สิริจนฺโท) ท่านสอนให้ลูกศิษย์ถือธุดงควัตรเกี่ยวกับการอยู่เนสัชชิก ท่านบอกว่า ใครสามารถที่ปฏิบัติบำเพ็ญเพียรภาวนา ถ้าอดนอนด้วยการคุยกันให้สนุก พอฆ่าเวลาแก้ง่วงมันไม่เกิดประโยชน์อันใด ท่านจึงสอนให้ลูกศิษย์ของท่านถือธุดงค์อย่างใดอย่างหนึ่งให้เคร่งครัด คือฝึกหัดนอนเวลา ๔ ทุ่มแล้วก็ตื่นเวลาตี ๓ ฝึกหัดให้ได้ทุกวัน ๆ จนเป็นนิสัย จนกระทั่งว่าเวลา ๔ ทุ่มแล้วไม่อยากนอนมันก็ง่วงหลับไปเอง พอถึงเวลาตี ๓ ไม่อยากตื่นมันก็ตื่นเอง ตื่นแล้วนอนลงไม่ได้เพราะนิสัยมันเคยชิน

ท่านอาจารย์เสาร์ในฐานะที่ท่านมีส่วนสัมพันธ์กับพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ท่านก็ย้ำสอนลูกศิษย์ลูกหาในเบื้องต้น ให้ฝึกฝนอบรมตัวเองฝึกหัดตัวเองให้จำวัดเวลา ๔ ทุ่ม ก่อนจะถึง ๔ ทุ่มให้เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาหรือศึกษาข้อวินัยในสำนักครูบาอาจารย์ ท่านไม่นิยมในการที่จะคลุกคลีด้วยหมู่คณะ ด้วยการคุย ด้วยการสนุกเพลิดเพลินหรือด้วยการอยู่การกินใด ๆ การหลับการนอน ให้เคร่งครัดในการปฏิบัติเดินธุดงค์ นั่งสมาธิภาวนา พอถึง ๔ ทุ่มแล้วจำวัด หลับไม่หลับก็นอนมันอยู่อย่างนั้นจนกระทั่งตี ๓ ตั้งแต่ ๔ ทุ่มถึงตี ๓ นอนให้หลับทั้งคืนพอถึงตี ๓ แล้ว ไม่ยอมนอนต่อไป ลุกขึ้นมาเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาฝึกหัดนิสัยจนเคยชิน จนคล่องตัว ถ้าใครปฏิบัติตามโอวาทที่ท่านแนะนำ อันนี้เป็นการฝึกหัด

หลวงพ่อเมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระชินวงศาจารย์ ถ่ายหน้าบุษบกศาลาการเปรียญวัดป่าสาลวัน

ลูกศิษย์ในขั้นต้น ถ้าใครปฏิบัติได้แล้วทุกสิ่งทุกอย่างท่านจะเปิดเผยออกมาสอน ถอดให้หมดทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีปิดบัง

ปฏิปทาของท่านอาจารย์มั่นก่อนที่จะรับลูกศิษย์เข้าอยู่ในสำนัก ใครเข้าไปอยู่ในสำนักของท่านในตอนแรก ๆ ท่านจะมีแต่ดุกับดุ ดุเอาอยู่อย่างนั้น จนกระทั่งบางครั้งบางทีผู้ที่จะไปอาศัยอยู่ในสำนักของท่านทนไม่ไหวสะพายบาตรแบกกลดหนีไป ถ้าหากเวลาล่วงเลยไป ๑ ปีมีอะไรอาจารย์มั่นสอนหมด ท่านถือว่าท่านได้กลั่นกรองแล้ว ฆ่าก็ไม่หนี คน ๆ นี้เป็นคนที่จะอบรมสั่งสอนได้ เป็นคนมีอุปนิสัย ครั้นต่อไปแล้วท่านมีอะไรดี ๆ ท่านก็สอนให้หมด

ระลึกชาติ

• เมื่อก่อนที่จะตาย แกรู้ไหมว่าแกจะตาย แม้แต่ตายแล้วก็ไม่รู้ว่าตัวตาย •

ท่านอาจารย์ทอง อโสโก ศิษย์องค์หนึ่งของหลวงปู่เสาร์เล่าให้หลวงพ่อฟังว่า มีพระองค์หนึ่ง อยู่ที่อำเภออำนาจเจริญ อุปสมบทในงานฉลองอายุของหลวงปู่เสาร์ที่วัดบูรพาฯ เมืองอุบลฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ พออุปสมบทแล้วก็ไปจำพรรษาที่วัดบ้านสามผง อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม แล้วก็ไปป่วยหนักท้องร่วง มรณภาพอยู่ที่วัดนั้น

ภายหลังแกบอกเล่าว่า แกไปเกิดที่บ้านน้ำกล่ำ อำเภอธาตุพนม เมื่อโตขึ้นก็ระลึกชาติหนหลังได้ ท่านอาจารย์ทองซึ่งเป็นผู้ฝึกฝนและให้การอบรมได้ทราบข่าวว่าพระองค์นี้เกิดไปที่บ้านน้ำกล่ำ ท่านก็ไปพิสูจน์ข้อเท็จจริง โดยได้เดินทางไปพบคนที่ระลึกชาติหนหลังได้ แล้วก็ได้สอบถามว่า เมื่อก่อนที่จะตายนี่แกรู้ไหมว่าแกจะตาย เขาบอกว่าไม่รู้ แม้แต่ตายแล้วก็ไม่รู้ว่าตัวตาย เขาบอกว่าในขณะที่ญาติโยมเอาศพแกไปขุดหลุมจะฝัง แกก็ไปกับเขาด้วย แล้วไปนั่งดูเขาขุดหลุม แกก็ถามเขาว่า *"โยมขุดหลุมฝังอะไร"* โยมเขาก็ไม่ตอบเพราะไม่ได้ยินเสียงพูด แกก็เอามือไปตีพุ่มไม้ พอพุ่มไม้ไหวมีเสียงดัง ญาติโยมก็ร้องเอะอะว่าผีหลอก พากันวิ่งหนี แกก็วิ่งตามเขาไปเพราะกลัวผีหลอกเหมือนกัน พอโยมไปได้หน่อยหนึ่งก็ย้อนกลับมาช่วยกันขุดหลุมแล้วฝังศพจนเสร็จ แล้วเขาชวนกันไป *"รีบกลับ เดี๋ยวผีหลอก"* แกก็รีบวิ่งออกหน้าเขากลับเข้าไปในวัด นี่ตามคำบอกเล่าของคนที่ตายแล้วมาเกิดใหม่ แล้วก็ระลึกชาติหนหลังได้แสดงว่าเขาไม่รู้ว่าเขาตาย เพราะฉะนั้นคำถามที่ว่าคนก่อนจะตายก่อนจะเกิด จิตมีลักษณะอย่างไร ถ้าพิจารณาตามลักษณะที่เรามาภาวนานี่ เมื่อเราภาวนาจิตสงบเป็นสมาธิระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อที่จิตจะตัดกระแสความรู้สึกในปัจจุบันไปสู่ความเป็นสมาธิเป็นอย่างไร คนก่อนที่จะตายก็มีลักษณะอย่างนั้น คนธรรมดาที่ไม่ตายในสมาธิ จะต้องปรากฏมีรูปร่างเดินออกไป พอเดินออกไปแล้วจะชะโงกมองดูร่างเดิมนี่นิดหนึ่ง แต่เขาจะไม่นึกว่าร่างที่นอนตายอยู่นั้นคือร่างกายของเขา เขาก็เดินหนีไปเลย

นี่เปรียบเทียบกับจิตที่เป็นสมาธิระดับอุปจาระ ส่งกระแสออกไปนอก แล้วปรากฏว่ามีรูปร่างเดินไปเหมือน ๆ กับลักษณะของมโนมยิทธิที่จิตออกไปดูนรก ดูสวรรค์ เพราะในขณะนั้นมีความรู้สึกว่าเขามีร่างกายอยู่ เมื่อออกจากร่างไปจึงปรากฏว่ามีร่างติดตัวไปด้วย ถ้าเปรียบเทียบกับคนก่อนจะตายก็ต้องเป็นอย่างนั้น คือจิตจะมีการรวมลงไป คือรวมพลัง เพื่อจะถีบตัวออกจากร่างเดิม

ทีนี้ก่อนจะเกิด ตามคำบอกเล่าของคนที่ระลึกชาติได้ เมื่อเขาเข้ามาในวัด แล้วเขาไปเที่ยวทักทายกับพระเณรและครูบาอาจารย์ในวัด ไม่มีใครพูดกับเขา เขาจึงมานึกว่าคนทั้งหลายเกลียดเราเพราะเหตุไร ในเมื่อทุกคนรังเกียจอย่างนี้เราจะอยู่กับเขาได้อย่างไร เขาเดินหนีจากหมู่คณะจากวัดไป แล้วเดินไปทางบ้านน้ำกล่ำ พอไปถึง ความทรงจำยังมีอยู่ เวลาขาไปท่านอาจารย์ทองพามาฉันที่บ้านโยมแม่ที่มาเกิดใหม่ พอเขาขึ้นไปบนบ้านก็ไปขอน้ำฉัน เจ้าของบ้านก็นั่งเฉยเพราะไม่ได้ยินเสียง ก็ถือวิสาสะไปกรองน้ำในตุ่มมาฉัน พอฉันน้ำเสร็จแล้วขอที่พัก เจ้าของบ้านก็เฉย จึงถือวิสาสะเดินเข้าไปในห้องนอน เอาบริขารไปวางไว้ แล้วก็ล้มตัวลงไปนอนหลับ นั่นแสดงว่าเขาไปสู่ท้อง ไปปฏิสนธิแล้ว แต่เขาก็ไม่รู้ว่าเขาไปเกิด เพียงแต่รู้สึกตัวว่านอนพักผ่อนเท่านั้น อันนี้ตามคำบอกเล่าของคนที่เกิดมาแล้วระลึกชาติหนหลังได้ ซึ่งความทรงจำเก่า ๆ เริ่มเกิดขึ้นลาง ๆ เมื่ออายุ ๕ ขวบ และชัดเจนขึ้นเมื่ออายุ ๗ ขวบ

ถ้าจะเปรียบเทียบ คนก่อนที่จะเกิดก็ไม่รู้ว่าตัวจะมาเกิด ถ้าจะเปรียบเทียบกับขณะที่จิตเรามีสมาธิอย่างละเอียด ก่อนที่จิตจะถอนจากสมาธิ จิตจะต้องมีการไหวตัวนิดหนึ่ง แล้วก็ค่อยมีความรู้สึกขึ้นมา แล้วก็ย้อนมาสู่กายอีก แล้วก็เข้าสู่กาย ก็กลายเป็นการเกิด อันนี้ลักษณะของจิตที่เข้าสมาธิอย่างละเอียดจนกระทั่งตัวหาย รูปร่างกายไม่ปรากฏ ยังมีแต่จิตดวงเดียวซึ่งลอยเด่นอยู่เท่านั้น นั่นก็แสดงว่าวิญญาณจิตนี่ออกจากร่างไปแล้ว เพราะไม่ได้เกี่ยวพันกับร่างกาย คำตอบก็พอที่จะเทียบได้อย่างนี้ เพราะก่อนที่จะตายจากชาติก่อน ๆ โน้น เราก็ไม่ทราบว่าได้เตรียมการอะไร แต่มาเทียบกับจิตที่เข้าสู่สมาธิและออกจากสมาธิพอที่จะเปรียบเทียบกันได้ ว่าก่อนจะตายจิตเป็นอย่างไร มีลักษณะอย่างไร

ก่อนที่จะตายในสมาธิ จิตจะเข้าสมาธิ พอจิตเข้าสมาธิปั๊บก่อนสมาธิจะเกิด กายเบาจิตเบา กายสงบจิตสงบ ทีนี้คนที่จะตายนี่ในขณะที่กำลังดิ้นรนกระวนกระวายอยู่นั้น อย่างดีเขาก็รู้สึกเพียงแค่ว่าเขาอาจจะตาย แต่เมื่อจะตายจริง ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างสงบ ร่างกายที่ดิ้นรนชักงอก็สงบไป นิ่งเงียบ ในตอนนี้จิตเตรียมที่จะออกจากร่างแต่ไม่ทราบว่าเขากำลังจะตาย ฉะนั้นในตัวอย่างนี้ เขาก็ไม่รู้ว่าเขาตาย แล้วก็ไม่รู้ว่าเขาเกิด ดังนั้นจิตของคนที่จะตาย ก็มีลักษณะไม่รู้ว่าตัวจะตาย ลักษณะจิตที่จะเกิดก็ไม่รู้ว่าตัวจะเกิด นี่คือลักษณะของคนจะตายหรือคนจะเกิด

อดีตอย่าหมายมั่น ปัจจุบันสำคัญกว่า

• บางทีหลวงพ่อเวลาจิตสงบ... มองเห็นตัวเองแต่งตัวเป็นพระมหากษัตริย์นั่งอยู่บนบัลลังก์โน่น! •

บางทีหลวงพ่อเวลาจิตสงบเป็นสมาธิ บางที โน่น! มันไปมองเห็นตัวเองแต่งตัวเป็นพระมหากษัตริย์นั่งอยู่บนบัลลังก์โน่น แต่ก็ยังไม่เคยคิดว่าตัวเองเคยเป็นพระมหากษัตริย์มา **ใครจะเป็นอะไรมาเกิดมันไม่สำคัญหรอก มันสำคัญอยู่ที่ว่าปัจจุบันนี้เราจะเอาดีได้หรือเปล่า** เท่านั้นเอง สิ่งที่คนธรรมดาสามัญไม่รู้เห็นด้วยนี่ นักปฏิบัติเขาไม่พูดกันหรอก ถ้าพูดแล้วมันจะหลงติด อ้าว! ประเดี๋ยวก็สาว ๆ คนนี้เคยเป็นลูกเป็นเต้าเราอย่างนั้นอย่างนี้ ทีนี้พอเขาเชื่อพระ เขาก็หลงเชื่อว่ามันเป็นจริงอย่างนั้น ก็มาติดพันกับพระเข้าอีกสักหน่อยคุณพ่อกับคุณลูกก็จูงแขนกันลงนรก เพราะฉะนั้นอย่าไปสนใจกับมันเลยเรื่องอดีตชาตินี่

ปัจจุบันนี้สำคัญที่สุด เราเกิดมาเป็นพลเมืองของประเทศไทย เราเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติบ้านเมืองเพียงพอหรือยัง อยู่ที่ตรงนี้ เราเกิดมาเป็นลูกพ่อลูกแม่ เราเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่เพียงพอแล้วหรือยัง อยู่ที่ตรงนี้ พระมหากษัตริย์ ผู้ปกครองแผ่นดิน เราไปลบหลู่ดูหมิ่นท่านหรือเปล่า ดูกันที่ตรงนี้ เรามีความเคารพ เราทำราชการมีผู้บังคับบัญชา เราซื่อสัตย์ เคารพระเบียบกฎเกณฑ์วินัยของข้าราชการ หรือเคารพผู้บังคับบัญชาเพียงพอหรือยัง มันอยู่ที่ตรงนี้

อย่าลืมว่าศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าสอนให้เราสร้างความรักความเมตตาปรานี จุดแรกที่สุดให้สร้างความรักก่อน ทำไมจึงต้องสร้างความรัก คนเรารักกันแล้วมันจับมือกัน ช่วยกันสร้างสรรค์ประเทศชาติบ้านเมืองให้เจริญ ในทางคณะสงฆ์ ถ้าคณะสงฆ์มีความรักมีความเมตตาปรานีกัน ก็ร่วมกันทำงานพระศาสนาให้เจริญ เพราะฉะนั้นความรักจึงเป็นยอดปรารถนาของสังคม ทีนี้ในวงการหนึ่ง ๆ สถาบันหนึ่ง ๆ ถ้าเราไปรุมเกลียดคนสักคนหนึ่ง หรือคนทั้งหลายต่างคนต่างเกลียดขี้หน้ากัน ชวนกันทำงานมันก็ไม่ร่วมมือกัน ทีนี้สิ่งที่จะได้รับคืออะไร บ้านเมืองล่มจม คณะสงฆ์ต่างคนต่างขัดผลประโยชน์กัน ทะเลาะวิวาทกัน ผลลัพธ์คืออะไร คือศาสนาล่มจม นี่สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธเราควรจะคิดให้มาก ๆ

ศิษย์องค์สุดท้ายของหลวงปู่เสาร์

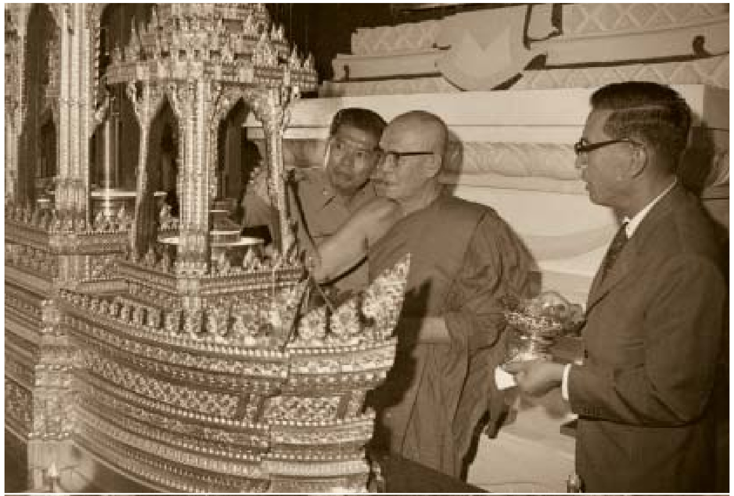
• เจ้าคุณชินวงศาจารย์ ซึ่งเป็นลูกศิษย์คนสุดท้ายของท่านอาจารย์เสาร์ •

อย่างครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านมาแสดงธรรมให้ฟัง เช่น **หลวงปู่สิม หลวงปู่แว่น หรือท่านอาจารย์เหรียญ ท่านอาจารย์บัวพา** เคยผ่านสำนักของครูบาอาจารย์มั่น อาจารย์เสาร์มาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกศิษย์ต้นของท่านอาจารย์เสาร์ที่ยังเหลือค้างอยู่เวลานี้ ก็คือท่านอาจารย์บัวพาเพียงองค์เดียว นอกนั้นก็สึกหาลาเพศล้มหายตายจากไป ถ้าจะนับอีกองค์ที่ ๒ ก็คือเจ้าคุณชินวงศาจารย์ ท่านอาจารย์บัวพาก็ไม่ค่อยเทศน์ไม่ค่อยพูด เพราะติดนิสัยท่านอาจารย์เสาร์แต่ที่แหวกแนวก็คือ **เจ้าคุณชินวงศาจารย์ (พุธ ฐานิโย) ซึ่งเป็นลูกศิษย์คนสุดท้ายของท่านอาจารย์เสาร์** (หลวงพ่อพูดถึงท่านเอง)

อันนี้เป็นปฏิปทาย่อ ๆ ของครูบาอาจารย์ที่นำมาเล่าเพื่อจะเป็นประโยชน์แก่สหธรรมิก ทีนี้หลักบริกรรมภาวนาพุทโธ เมื่อบริกรรมภาวนาพุทโธทำจิตให้เป็นสมาธิคล่องตัวจนชำนิชำนาญพอสมควรแล้ว เพื่อจะให้จิตมีสติปัญญาก้าวขึ้นสู่ภูมิแห่งวิปัสสนา

อันดับที่ ๒ ท่านให้พิจารณากายคตาสติ ให้พิจารณาผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ให้มองเห็นเป็นสิ่งปฏิกูลน่าเกลียดโสโครก การพิจารณากายคตาสติท่านถือคติเป็น ๒ อย่าง อย่างหนึ่งพิจารณาไปโดยอนุโลมปฏิโลม ไปตามลำดับจนครบอาการ ๓๒ และอีกอย่างหนึ่งท่านให้พิจารณาเพียงอย่างเดียว คือให้กำหนดจดจ้องมองดูที่บริเวณหน้าอก แล้วกำหนดจิตลอกหนังออกลอกเนื้อออก มองให้มันถึงกระดูกพิจารณากลับไปกลับมาอยู่อย่างนั้น จนจิตเชื่อมั่นว่ามีกระดูกอยู่ที่ตรงนี้ ในอันดับต่อไปท่านก็ให้บริกรรมภาวนาอัฐิ ๆ ๆ แล้วก็จ้องความรู้สึกของจิตลงไปบริเวณหน้าอก พยายามทำบ่อย ๆ ทำเนือง ๆ ทำให้มาก ๆ ในที่สุดเมื่อจิตสงบลงไปแล้ว จะได้นิมิตมองเห็นโครงกระดูก บริเวณหน้าอกหรือโดยทั่วตัว ในเมื่อเห็นโครง

๑
๒

๑. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร) บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุบูรพาจารย์ หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต และอัฐิธาตุหลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม ลงในบุษบกวัดป่าสาลวัน
๒. หลวงตามหาบัว สนทนากับญาติโยมในงานบรรจุบุษบก

กระดูกขึ้นมาแล้ว ก็เพ่งจ้องมองดูที่โครงกระดูก จนกระทั่งโครงกระดูกมันแหลกละเอียดสลายตัวไปหรือได้อสุภกรรมฐาน ในเมื่อพิจารณาอสุภกรรมฐานรู้จริงเห็นจริงเป็นอุบายระงับราคะความกำหนัดยินดีไม่ให้เกิดขึ้นกลุ้มรุมจิตใจ เพื่อจะได้มีโอกาสบำเพ็ญเพียรภาวนาในขั้นต่อไป

เสร็จแล้วพระอาจารย์เสาร์ท่านสอนให้พิจารณาร่างกายให้มองเห็นด้วยความเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ คือแยกออกไปว่าร่างกายนี้มีแต่ดิน แต่น้ำ แต่ลม แต่ไฟ ในเมื่อแยกออกไปแล้วก็ไม่มีสัตว์บุคคลตัวตนเราเขา พิจารณาให้มองเห็นเป็นนิมิตว่าร่างกายนี้มีแต่ดิน น้ำ ลม ไฟกันแท้จริง จนกระทั่งจิตยอมรับว่าสัตว์บุคคลตัวตนเราเขา ในดิน น้ำ ลม ไฟ ไม่มีความเป็นคนเป็นสัตว์ เพราะอาศัยดิน น้ำ ลม ไฟ ยังคุมกันอยู่ มีปฏิสนธิวิญญาณมายึดครองโดยความเป็นเจ้าของ เพราะอาศัยกิเลสตัณหา อุปาทาน กรรม จึงทำให้เราเกิดยึดมั่นถือมั่นว่าอัตตาตัวตน ยึดว่าของเราของเขา ร่างกายของเราของเขา

ในเมื่อเห็นว่าร่างกายเป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ หาสัตว์บุคคลตัวตนเราเขาไม่มี ในเมื่อเป็นเช่นนั้น จิตของผู้ภาวนาก็ได้อนัตตานุปัสสนาญาณ เห็นว่าร่างกายเป็นอนัตตาหมดทั้งสิ้น ภูมิจิตภูมิใจก็ก้าวขึ้นสู่ภูมิธรรมเองโดยอัตโนมัติ อันนี้เป็นปฏิปทาของท่านอาจารย์เสาร์ และท่านอาจารย์มั่น ที่เคยได้ยินได้ฟังมาเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ นำมาเล่าเพื่ออาจจะเกิดประโยชน์แก่วงการนักปฏิบัติบ้าง

ประวัติการสร้างบุษบก

• สมเด็จมหาวีรวงศ์ (พิมพ์) เป็นองค์ประธานในการบรรจุ •

หลวงพ่อคิดสร้างบุษบกเพื่อรำลึกถึงครูบาอาจารย์ จึงนำความไปปรึกษาเจ้าคุณธรรมบัณฑิต ท่านรับว่าจะออกแบบให้ รออยู่ ๓ - ๔ เดือนก็เงียบไป พอดีหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน มาอบรมพระสังฆาธิการที่วัดป่าสาลวัน หลวงพ่อได้ไปเรียนถามเจ้าคุณธรรมบัณฑิตว่า ท่านหาคนออกแบบให้ได้หรือยัง ท่านบอกว่ายังไม่มีเวลา พระอาจารย์มหาบัวจึงถามว่า *"ถ้าไม่มีเวลาสละสิทธ์ได้ไหม"* เมื่อท่านเจ้าคุณสละสิทธิ์ หลวงตามหาบัว และ ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ จึงรับงานนี้ไปดำเนินงานต่อจนสำเร็จและสมเด็จมหาวีรวงศ์ (พิมพ์) เป็นองค์ประธานในการบรรจุ

วาระสุดท้ายของแม่อา

• มันเย็นสบาย หาความสุขใดมาเปรียบเทียบไม่ได้เลย •

แม่อาหลวงพ่อสวดมนต์ไม่เป็น ฟังเทศน์ก็ไม่รู้เรื่อง ก็มาบ่นว่า *"เกิดมาชาตินี้ทำไมโง่หนักหนา"* "มันโง่อย่างไร" *"จะไม่ให้โง่อย่างไร สวดมนต์ก็ไม่เป็น ฟังเทศน์ก็ไม่รู้เรื่อง"* หลวงพ่อถามว่าสวดพุทโธเป็นไหม ตอบว่าเป็น ถ้าอย่างนั้นสวดพุทโธ ๆ ๆ สวดทุกลมหายใจ ไม่ต้องเลือกกาลเลือกเวลา สวดตลอดไป แกสวดไปสวดมา วันหนึ่งบุกขึ้นมาหาหลวงพ่อตั้งแต่ดี ๔ หลวงพ่อก็ถามว่า "เอ้าแม่ ขึ้นมาทำไมค่ำมืด มาคนหนึ่งคนเดียวมันผิดวินัยพระนะ" *"โอ๊ย! มันทนไม่ไหว"* "ทำไมมันจึงทนไม่ไหว" แกก็ตอบว่า *"ทำไมใจคนมันจึง*

ลุกเป็นไฟได้” หลวงพ่อก็รู้ทันทีว่าแกสวดมนต์ ไม่หยุดแล้วจิตแกเป็นสมาธิ หลวงพ่อก็ถามว่า “มันลุกเป็นไฟแล้วมันร้อนหรือมันเย็น” แกบอกว่า *“มันเย็นสบาย หาความสุขใดมาเปรียบเทียบไม่ได้เลย”* “ถ้าหากว่ามันไม่ร้อน ก็ให้มันลุกอยู่อย่างนั้นแหละ” *“เดี๋ยวนี้มันก็ยังลุกอยู่นะ ยังไม่ดับเลย”* “เอ้า ให้มันลุกไป”

จนกระทั่งวาระสุดท้ายก่อนที่แกจะตาย เรากำลังจัดงานวันบูรพาจารย์ (งานบุษบก) หลวงพ่อไปเยี่ยม แกกำลังนอนป่วยอยู่ ถามแกว่า “พระสวดมนต์ได้ยินไหม” *“ได้ยิน”* “พระเทศน์ได้ยินไหม” *“ได้ยิน”* “เข้าใจไหม” *“เข้าใจอยู่แต่มันพูดไม่ถูก รู้หมดแต่มันพูดไม่ถูก”* “เดี๋ยวนี้มันยังลุกเป็นไฟอยู่ไหม” *“เดี๋ยวนี้มันยิ่งลุกแรง มันไม่ได้ไปไหน”* หลวงพ่อถามว่า “แม่พิจารณาอายุขัยตัวเองหรือยังว่ามันหมดหรือยัง” *“มันหมดแต่นานแล้ว คอยฟังคำสั่งอยู่เท่านั้นเอง”* “อ้าว ..จะให้ฉันสั่งให้ตายงั้นหรือ” *“ก็อย่างนั้นซิ ใครเป็นผู้รับผิดชอบคนนั้นต้องสั่ง”* “เอ้า! ถ้างั้นฉันสั่งล่ะ แต่ไม่ใช่วันนี้นะ ให้งานมันเสร็จก่อนแล้วค่อยไป” พอดีงานเราเสร็จคืนวันที่ ๓ วันที่ ๔ ตื่นเช้ามาแกก็ไป (ตาย)

เทศน์ในวัง (๒๕๒๕)

หลวงพ่อเดินทางจากวัดป่าสาลวันประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๕ เพื่อไปเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่พระราชวังไกลกังวล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ท่านทรงเป็นบุคคลที่ช่างคิด เป็นนักวิชาการ เพราะพระองค์ทรงใช้พระทัยคิดอย่างไม่หยุดยั้ง การคิดด้วยการตั้งใจนี้มันก็เป็นเรื่องของสมาธิ ถึงแม้จะทรงรับสั่งถามด้วยโลกก็ตามแต่ก็ยังมีคุณธรรมแฝงอยู่ทุกประการ คราวหนึ่งท่านเดินทางไปหัวหินท่านมีรับสั่งไปแสดงธรรมโดยเฉพาะ

ตอบปัญหาธรรมเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *ขอท่านได้อธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ดังที่ท่านอาจารย์เสาร์สอนมา*

หลวงพ่อพุธ : โดยหลักการที่ท่านอาจารย์เสาร์ ได้อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหามานั้น ยึดหลักการบริกรรมภาวนา พุทโธ และ อานาปานสติ เป็นหลักปฏิบัติ

การบริกรรมภาวนา ให้จิตอยู่ ณ จุดเดียว คือ พุทโธ ซึ่งพุทโธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นกิริยาของจิต เมื่อจิตมาจดจ้องอยู่ที่คำว่า พุทโธ ให้พิจารณาตามองค์ฌาน ๕

การนึกถึง พุทโธ เรียกว่า วิตก จิตอยู่กับ พุทโธ ไม่พรากจากไป เรียกว่า วิจาร หลังจากนี้ ปีติ และความสุข ก็เกิดขึ้น เมื่อปีติและความสุขเกิดขึ้นแล้ว จิตของผู้ภาวนาย่อมดำเนินไปสู่ความสงบ เข้าไปสู่ อุปจารสมาธิ และ อัปปนาสมาธิ ลักษณะที่จิตเข้าสู่อัปปนาสมาธิ ภาวะจิตเป็นภาวะสงบนิ่ง สว่าง ไม่มีกิริยาอาการแสดงความรู้ ในขั้นนี้เรียกว่า จิตอยู่ในสมถะ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส และพระราชธิดา กราบนมัสการหลวงพ่อพุธ ที่วัดป่าสาลวัน

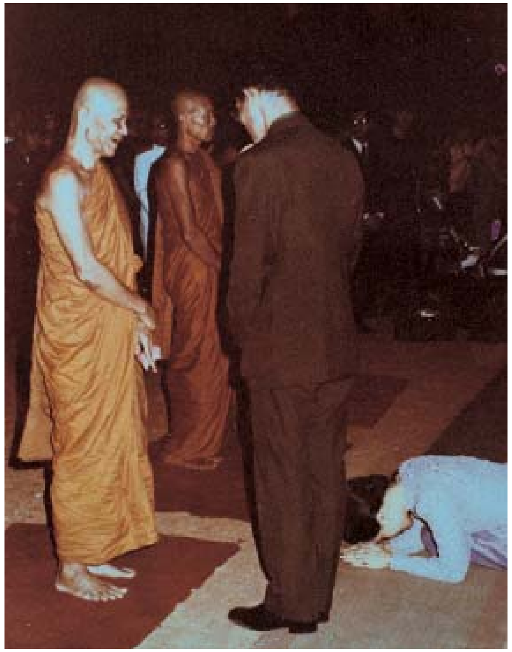
ถ้าจะเรียกโดยจิตก็เรียกว่า อัปปนาจิต
ถ้าจะเรียกโดยสมาธิก็เรียกว่า อัปปนาสมาธิ
ถ้าจะเรียกโดยฌานก็เรียกว่า อัปปนาฌาน
บางท่านนำไปเทียบกับฌานขั้นที่ ๔

จิตในขั้นนี้เรียกว่า จิตอยู่ในอัปปนาจิต อัปปนาสมาธิ อัปปนาฌาน จิตย่อมไม่มีความรู้อะไรเกิดขึ้น นอกจากมีสภาวะรู้อยู่อย่างเดียวเท่านั้น

เมื่อนักปฏิบัติผู้ที่ยังไม่ได้ระดับจิต เมื่อจิตติดอยู่ในความสงบนิ่งเช่นนี้ จิตย่อมไม่ก้าวขึ้นสู่ภูมิแห่งวิปัสสนาได้

เมื่อเป็นเช่นนั้น ท่านอาจารย์เสาร์ผู้เป็นอาจารย์สอนกรรมฐานในสายนี้ จึงได้เดินอุบายสอนให้ลูกศิษย์พิจารณากายคตาสติ เรียกว่า กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน โดยการพิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น โดยน้อมนึกไปในลักษณะความเป็นของปฏิกูลน่าเกลียดเป็นของโสโครก จนกระทั่งจิตมีความสงบลง รู้ยิ่งเห็นจริงตามที่ได้พิจารณา

เมื่อผู้ปฏิบัติได้พิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เห็นสิ่งปฏิกูล ในที่สุดได้เห็นจริงในสิ่งนั้นว่าเป็นของปฏิกูล โดยปราศจากเจตนาสัญญาแล้ว ก็เกิดนิมิตเห็นสิ่งเหล่านั้นว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
กราบนมัสการหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

เป็นของปฏิกูลน่าเกลียดโสโครกจริง ๆ โดยปราศจากสัญญาเจตนาใด ๆ ทั้งสิ้น จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้พิจารณาเห็น อสุภกรรมฐาน

เมื่อผู้ปฏิบัติพิจารณาอสุภกรรมฐานจนชำนิชำนาญ จนรู้ยิ่งเห็นจริงในอสุภกรรมฐานนั้นแล้ว ในขั้นต่อไปท่านอาจารย์เสาร์ได้แนะนำให้พิจารณาร่างกายให้เห็นเป็นธาตุ ๔ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ จนกระทั่งเห็นเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ

เมื่อจิตรู้ว่าเป็นแต่เพียงสักแต่ว่าธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จิตก็จะเกิดความรู้ขึ้นมาว่าตามที่พูดกันว่า สัตว์บุคคลตัวตนเราเขาไม่มี มีแต่ความประชุมพร้อมของธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนั้น จิตก็ย่อมเกิดความคิดขึ้นมาได้ว่า ในตัวของเรานี้ไม่มีอะไรเป็นอนัตตาทั้งสิ้น มีแต่ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เท่านั้น

ถ้าหากภูมิจิตของผู้ปฏิบัติจะมองเห็นแต่เพียงกายทั้งหมดนี้ เป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ รู้แต่เพียงว่าธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ และภูมิจิตของท่านอยู่แค่นั้น ก็มีความรู้เพียงแค่ขั้นสมถกรรมฐาน

และในขณะเดียวกันนั้น ถ้าภูมิจิตของผู้ปฏิบัติปฏิวัติความรู้ไปสู่พระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ไม่เที่ยง ทุกขัง เป็นทุกข์ อนัตตา ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง

ถ้าหากมี อนิจจสัญญา ความสำคัญมั่นหมายว่าไม่เที่ยง ทุกขสัญญา ความสำคัญมั่นหมายว่าเป็นทุกข์ อนัตตสัญญา ความสำคัญมั่นหมายว่าไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง ภูมิจิตของผู้ปฏิบัตินั้นก็ก้าวเข้าสู่ภูมิแห่งวิปัสสนา

เมื่อผู้ปฏิบัติมาฝึกฝนอบรมจิตของตนเองให้มีความรู้ด้วยอุบายต่าง ๆ และมีความรู้แจ้งเห็นจริงในลักษณะของอสุภกรรมฐานโดยอุบายอย่างใดอย่างหนึ่ง จนมีความรู้แจ้งเห็นจริงในลักษณะที่ว่า กายเรานี้เป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มีความเห็นว่า ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ก็เป็นแต่เพียงธาตุ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่สัตว์ บุคคล เรา เขา ด้วยอุบายดังกล่าวแล้ว ผู้ปฏิบัติยึดหลักอันนั้น ภาวนาบ่อย ๆ กระทำให้มาก ๆ พิจารณาให้มาก ๆ พิจารณาย้อนกลับไปกลับมา จิตจะค่อย ๆ ก้าวเข้าสู่ภูมิรู้ภูมิธรรม เป็นลำดับ ๆ ไป หลักการปฏิบัติของท่านอาจารย์เสาร์ ก็มีดังนี้

<u>กรรมเก่า</u>

• คนที่เขาทำชั่วมาก ทำไมเขาจึงได้ดี •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *ดิฉันยังไม่เข้าใจคำว่า “กรรมเก่า”*

หลวงพ่อพุธ : คำว่า กรรม คือ การกระทำ เมื่อเราถือว่าทำลงไปแล้วไม่ถือว่ามีผลอะไร ทำแล้วก็ทำไป คนที่คิดเช่นนั้นก็มีมาก เว้นเสียแต่ว่า ผู้ที่ทำจิตทำใจ หรือว่าฝึกฝนอบรมมาจนจิตใจน้อมเชื่อในผลแห่งกรรมนั้นแหละ จึงจะเชื่อว่ากฎของกรรมนั้นมีจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยปัจจุบันนี้ พวกที่ยังตื่นอยู่กับสังคมโลก ตื่นอยู่กับความสนุกเพลิดเพลิน ตื่นอยู่กับความร่ำรวย หรือยศถาบรรดาศักดิ์ พวกเหล่านี้มักจะลืมตน และมักไม่คำนึงถึงว่าผลกรรมที่เราได้กระทำในปางก่อนนั้นมาสนับสนุนให้เราได้ดิบได้ดีในปัจจุบัน

โดยวิถีของกรรมแล้ว จากปัญหาที่ว่า คนที่เขาทำชั่วมาก ทำไมเขาจึงได้ดี อันนี้ก็เพราะว่าความชั่วในปัจจุบันยังไม่ให้ผลแก่เขา เขาจึงเจริญรุ่งเรือง เพราะอาศัยผลกรรมในอดีตชาติปางก่อนมาสนับสนุน เขาจึงได้ดิบได้ดี

เรื่องนี้ยากนักที่จะปลงใจเชื่อกันได้ นอกจากจะมาบำเพ็ญเพียรภาวนา ทำจิตบริกรรมภาวนา ทำใจให้สงบสว่าง นั่นแหละจึงจะโน้มน้าวใจเชื่อลงไปได้

เคยมีลูกศิษย์เป็นนายตำรวจผู้หนึ่ง เขาไปอุปสมบทอยู่ด้วย ได้สอนให้เขาบริกรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ กราบนมัสการหลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี

ภาวนา เริ่มต้นด้วยการภาวนา พุทโธ พุทโธ พุทโธ เมื่อภายหลังเขาตั้งใจจริงจนกระทั่งจิตสงบ สว่าง มีความรู้ธรรมเห็นธรรมปรากฏขึ้นภายในจิตของเขา สิ่งที่เขาแสดงความคิดเห็นออกมา สิ่งที่น่าภูมิใจที่สุดมีอย่างหนึ่ง คือ เขาพูดว่า

“เมื่อก่อนนี้รับราชการเป็นนายตำรวจ ยังไม่ทันซึ้งถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ท่านได้พระราชทานให้ได้เงินเดือนมาสำหรับเลี้ยงชีวิต เมื่อมาภาวนาจนจิตสงบแล้ว รู้เหตุ รู้ผล รู้สึกว่างานที่เรากระทำนี้ยังไม่คุ้มกับพระราชทรัพย์ที่ได้พระราชทานมาสำหรับเลี้ยงชีวิต” และเขาได้ปฏิญาณว่า *“ผมจะตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์จนตลอดชีวิต”*

พระปัจเจกพุทธเจ้า

• ไม่แสดงธรรมและไม่ตั้งศาสนา •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *ดิฉันขอยกข้อดีว่า ถ้าไม่มีพระบวรพุทธศาสนานี้คงจะอยู่บนโลกนี้ด้วยความยากลำบาก เพราะว่าเป็นสิ่งที่ช่วยเป็นแสงสว่างจริง ๆ ทำให้สามารถระงับความโกรธ ความเกลียด ความผิดหวังอะไรได้ทุกอย่าง และน้อมระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ท่านได้มีพระเมตตาคุณ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่เหมือนกับพระพุทธเจ้าอย่างไรเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่เหมือนกับพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ตรงที่ไม่แสดงธรรมและไม่ตั้งศาสนา

ถ้าใครทำบุญทำทานกับพระปัจเจกพุทธเจ้า ท่านเพียงแต่ให้ศีลให้พร หรือถ้าแสดงธรรมก็ไม่เป็นเรื่องเป็นราวพอที่จะจับเอามาปฏิบัติได้ อย่างดีก็เพียงแต่แนะนำให้รักษาศีล ให้ภาวนา ให้ทาน เป็นแต่เพียงแนะนำเท่านั้น ส่วนมากไม่แสดงธรรมเป็นเรื่องเป็นราวเหมือนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

โดยวิสัยของท่านพระปัจเจกพุทธะไม่มุ่งที่จะมีสาวก ถ้าหากจะมีคำสอนปรากฏอยู่บ้างก็เป็นไปเพื่อชีวิตของท่านเท่านั้น ไม่ไว้สาวกเพื่อสืบพระศาสนา

การตรัสรู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น ก็มีความเสมอกันกับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยทั่ว ๆ ไปก็คือ ความเป็นอาสวักขยญาณ คือ ความสามารถทำกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไป

พระปัจเจกพุทธเจ้าบางองค์ก็ทำจิตให้เป็นสมาธิ มีความละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไป จนกระทั่งสามารถตัดกิเลสออกจากจิตไปได้โดยไม่ต้องอาศัยเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น

ส่วนมากพระปัจเจกพุทธเจ้าจะสำเร็จเป็นพระปัจเจกได้โดยเจโตวิมุตติ คือ การทำจิตให้ละเอียดลงไป แล้วก็ตัดกิเลสด้วยกำลังจิตที่เข้มแข็งเหล่านั้น เพราะฉะนั้น เมื่อสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าโดยเฉพาะพระองค์ท่านแล้ว ท่านจึงไม่สามารถแสดงธรรมได้อย่างกว้างขวางอย่างมีเหตุมีผล เหมือนกับพระพุทธเจ้าโดยทั่ว ๆ ไป

นี่คือข้อแตกต่างระหว่างพระปัจเจกพุทธเจ้าและสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *ดิฉันอยากจะถามว่า สมัยนี้มีพระปัจเจกพุทธเจ้าบ้างไหม*

หลวงพ่อพุธ : หากอาศัยหลักเกณฑ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาแล้ว พระพุทธเจ้าของเราทรงกำหนดอายุพระศาสนาไว้ ๕,๐๐๐ ปี พระศาสนาขณะนี้ได้ดำเนินมา ๒,๕๐๐ ปีเศษแล้ว ศาสนาพุทธก็ยังปรากฏอยู่ในโลก ยังไม่ว่างจากพระศาสนาในช่วงที่ยังมีพระพุทธศาสนาปรากฏอยู่ ยังไม่สิ้นอายุของพระศาสนา พระปัจเจกพุทธเจ้ายังไม่มี ถ้าอาศัยหลักฐานตามคัมภีร์แล้วก็จะยืนยันได้ตามนั้น ปัจจุบันนี้พระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มี

ฆราวาสบรรลุธรรมได้หรือไม่

• ฆราวาสก็สามารถที่จะชำระจิตให้ถึงวิมุตติความหลุดพ้นได้ •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *หากเผื่อว่าไม่ได้บวชเป็นพระนี้ จะสามารถชำระจิตของท่านจนสามารถบรรลุถึงธรรมได้ไหมเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : อาศัยตามหลักฐานในพระคัมภีร์ ผู้ที่เป็นฆราวาสก็สามารถที่จะชำระจิตให้ถึงวิมุตติความหลุดพ้นได้

ยกตัวอย่างเช่น สมเด็จพระเจ้าสุทโธทนะ พระพุทธบิดา พระองค์ก็สำเร็จพระอรหันต์ในขณะทรงเป็นฆราวาสอยู่ เพราะเมื่อได้ฟังเทศน์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็สำเร็จพระอรหันต์ทั้ง ๆ ที่ยังเป็นฆราวาสอยู่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
กราบนมัสการหลวงปู่ฝั้น อาจาโร

ในปัจจุบันนี้ คฤหัสถ์ที่ยังครองเพศอยู่ก็สามารถที่จะปฏิบัติในทางจิต ทำให้มีจิตสงบเป็นสมาธิ รู้ธรรมเห็นธรรมได้เหมือนกับพระในพระพุทธศาสนา

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *หมายความว่า ถ้าแม้ว่าเข้าถึงพระอรหันต์แล้ว ถ้าไม่บวชก็วางเบญจขันธ์ได้อย่างสิ้นเชิงใช่ไหมเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : ตามพระคัมภีร์ก็ยืนยันว่าเป็นอย่างนั้น แต่ถ้านำมาพิจารณาให้รู้แน่นอน และจะหาเหตุผลมาขัดแย้ง ก็อาจจะมีทาง เพราะในแง่ที่จะขัดแย้งได้มีว่า โดยธรรมชาติของพระอรหันต์แล้วท่านจะวางเบญจขันธ์ คลายความยึดมั่นหมดกิเลสตัณหา มานะทิฏฐิ แม้อาสวะน้อยหนึ่ง ก็ไม่มีในจิตใจของท่าน อาจจะดำรงชีพอยู่จนกระทั่งอายุขัยก็ย่อมเป็นได้ ถ้าหากว่าหามติมาขัดแย้งได้ แต่ว่าคุณของความเป็นพระอรหันต์นั้น เป็นคุณธรรมหรือเป็นสัจธรรมที่สูง ซึ่งโดยหลักธรรมชาติของธรรมะขั้นนี้แล้วจะไปสิงสถิตอยู่ในร่างของคฤหัสถ์ซึ่งเป็นร่างของชาวบ้านธรรมดา เป็นการไม่คู่ควรกัน จึงสามารถทำให้ร่างของฆราวาสผู้สำเร็จอรหันต์แล้วต้องสลายตัวไป อันนี้เป็นกฎความจริงของธรรมชาติในขั้นนี้

ถ้าจะเปรียบเทียบก็เหมือนกับแร่ธาตุบางอย่างในโลกนี้ ในเมื่อมาพบกันเมื่อใดแล้วจะต้องมีปฏิกิริยาสลายตัวหรือเกิดธาตุใหม่ขึ้นมา ในกรณีเช่นนี้ ธาตุแท้แห่งพระอรหันต์ที่บริสุทธิ์สะอาดอย่างแท้จริง เมื่อเกิดอยู่ในร่างของคฤหัสถ์ธรรมดา จึงมีประสิทธภาพหรือมีอำนาจที่จะทำให้ร่างกายของคฤหัสถ์สลายตัวลงไปได้ เพราะเป็นร่างกายที่ไม่ควรที่จะรองรับคุณธรรมของพระอรหันต์

บาปกรรมอยู่ที่ใจ

• แนะนำวิชาอาชีพแต่มิได้สั่งให้เขาทั้งหลายเหล่านั้นฆ่าสัตว์ •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *ดิฉันสนับสนุนให้ประชาชนปลูกหม่อนเลี้ยงไหมนี้เจ้าค่ะ เคยมีลูกศิษย์ของท่านอาจารย์แบนเรียนด้วยความหวังดีว่า “อย่าทำเลยหม่อนไหม วัน ๆ หนึ่งชาวบ้านต้มไหมเป็นล้าน ๆ ตัว”*

เพราะเหตุว่าเห็นสภาพที่เขาอดอยาก พิการ อดอยาก ตาบอด ก็เลยคิดว่าการสนับสนุนให้เขาปลูกหม่อนเลี้ยงไหมนี้จะทำให้เขาอยู่ดีกินดีขึ้น แม้ว่าเขาผลิตแล้วไม่นำออกมาขายก็ไม่ได้เงินมาเลี้ยงชีพ

ดิฉันอยากจะช่วยเด็ก ๆ ที่ยากจน แต่ลูกศิษย์พระอาจารย์ก็เตือนมาเรื่อย ๆ ก็เลยคิดว่าเราได้ช่วยคนมามาก ๆ ดีกว่าคนที่เขาไม่ได้เข้าวัด ไม่ทำอะไรเลย เราหากินสุจริต ทำบุญได้หากินได้ ทำอะไรได้ เลี้ยงลูกได้ พระคุณเจ้ามีความคิดเห็นเรื่องนี้อย่างไร

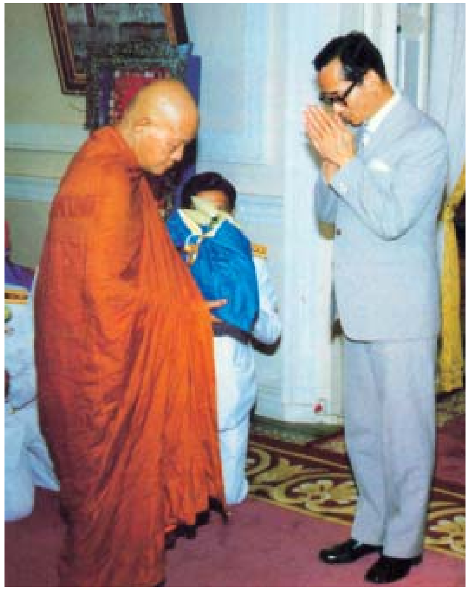
หลวงพ่อพุธ : ตามที่แนะนำให้ราษฎรเขาทำอย่างนั้น เพียงแต่ว่าได้แนะนำให้เขาเลี้ยง แต่ไม่ได้แนะนำให้เขาต้มตัวไหม ในเมื่อเขาทำขึ้นมาแล้ว เขาจะทำอย่างไรเป็นเรื่องของเขา

ส่วนจะขัดข้องกังวลใจ เพื่อความเบาใจก็ถือเสียว่าเพียงแต่ได้แนะนำวิถีทางดำเนินชีวิตเท่านั้น ซึ่งมีหลายวิธีการที่เขาจะทำ ในเมื่อเขาทำลงไปแล้ว เขาจะปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแม้ว่าจะไม่สั่งให้เขาทำอย่างนั้นอย่างนี้ เขาทำไปเอง ถ้าหากสมมติว่าทำใจได้อย่างนี้ก็เป็นที่เบาใจมากขึ้น

และข้อเปรียบเทียบเวลานี้ เป็นการแนะนำวิชาอาชีพแต่มิได้สั่งให้เขาทั้งหลายเหล่านั้นฆ่าสัตว์ เพราะไม่ได้สั่งว่าให้เขาทำอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นแต่เพียงว่า ปลูกหม่อนนะ เลี้ยงไหมนะ ทำอะไรเพียงแค่นี้ ในเมื่อมีผลิตผลแล้ว เขาจะทำอะไรเป็นหน้าที่ของเขา เช่น อาจจะแต่งตั้งใครสักคนหนึ่งที่มีความชำนิชำนาญในเรื่องนี้ให้คำแนะนำ ถ้าจะเปรียบก็คล้ายกับว่าหมอทั้งหลายเขารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ส่วนมากหมอจะไม่มีคำพูด หรือความตั้งใจเจาะจงลงไปว่าฉันจะฆ่าเชื้อโรคอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นแต่เพียงว่าคนนี้ป่วยเป็นโรคอย่างนั้น จะให้ยาอย่างนี้เพื่อให้เขาหายจากโรคภัยไข้เจ็บ

ที่ได้มีเมตตาแก่ประชาชน ที่แนะนำให้เขาทำอยู่ในปัจจุบัน พยายามทำใจว่าได้แนะนำให้เขาทำอย่างนี้ เมื่อเขาปลูกหม่อนแล้วจะต้องมีสัตว์สำหรับกินหม่อน เขาจะหาอะไรมาทำนอกจากตัวไหมใบหม่อน เมื่อเขามาเลี้ยงเติบโตขึ้นมาแล้ว เขาจะไปทำรวงทำรังที่ไหน รวงรังของเขาจะเป็นประโยชน์ขึ้นมา คนที่เขาเลี้ยงเขาย่อมรู้จักหน้าที่ของเขาว่าเขาควรทำอย่างไร

เพื่อไม่ให้เป็นการกังวลใจมากนัก อาตมาขอแนะนำวิถีทางทำให้เบาใจ เมื่อแนะนำให้เขารู้จักประกอบอาชีพ พยายามนึกในใจว่าเราไม่ได้แนะนำให้เขาฆ่าสัตว์ เขาจะทำอะไรเป็นหน้าที่ของเขา ให้พยายามทำใจอย่างนี้ อาตมาเห็นว่าความกังวลใจอาจจะลดน้อยลงไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ทรงถวายไทยธรรมแด่หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร ที่พระราชวังบางปะอิน

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *บาปกรรมทั้งหลายนี้อยู่ที่ใจจริง ๆ ใช่ไหมเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : อยู่ที่ใจ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *ทีนี้ถ้าเผื่อว่า จิตใจของดิฉันมิได้ใฝ่ใจในเรื่องตัวไหมเลย แต่ใฝ่ใจในเรื่องที่ช่วยชีวิตเด็ก ไม่ให้ตาย ไม่ให้พิการ อันนี้สำคัญกว่าใช่ไหมเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : สำคัญกว่า

คุณธรรมพระอริยะ

• มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยอย่างมั่นคงไม่กวัดแกว่ง •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *เมื่อพระอริยบุคคล อันมีพระโสดาบัน ท่านไม่ผูกพยาบาท ท่านไม่ทำร้ายคน หรือเบียดเบียนคน ท่านอยู่ในศีล ๕ ใช่ไหมเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : อยู่ในศีล ๕

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *มีกล่าวไว้ในพระพุทธศาสนา*

หลวงพ่อพุธ : มีกล่าวในพระพุทธศาสนา

ลักษณะน้ำใจของพระโสดาบัน เป็นผู้มีศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัย คือ มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยอย่างมั่นคงไม่กวัดแกว่ง มีความรักในพระรัตนตรัยอย่างมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง มีความเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริงไม่เปลี่ยนแปลง

ทุกสิ่งทุกอย่าง จะทำบุญก็บุญ จะบาปก็บาป ไม่มีการคัดค้าน เป็นสมาธิจิต เมื่อมีการกระทบจิตใจ บางทีอาจจะโกรธ แต่ไม่ผูกพยาบาท พระโสดาบันเต็มไปด้วยการให้อภัยเรียกว่าให้อภัยทาน ไม่ผูกพยาบาทอาฆาตใครทั้งสิ้น

เช่นอย่างพระมหาบพิตร ต้องลงพระปรมาภิไธยรับสั่งให้ทำอะไรลงไป เช่น การให้อภัยโทษ และมีการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด อาตมาเคยพิจารณาดูแล้วในเรื่องนี้ สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปัจจุบัน คิดว่าไม่มีทางที่จะได้รับบาป เพราะรัฐธรรมนูญการปกครองมาจากมติคณะรัฐมนตรี ไม่ใช่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงตราเป็นกฎหมายนั้น ๆ ออกมา จึงเห็นว่าเรื่องเหล่านี้เป็นการปลอดพ้นจากสิ่งที่เป็นบาปกรรมจริงอยู่ อาจจะมีพระปรมาภิไธย แต่ก็โดยกฎหมายโดยมติของปวงชน

ที่อาตมาต้องอธิบายดังนี้ ก็เพราะมีผู้มาถามบ่อย ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ อาตมภาพได้แก้ปัญหาเขาไว้อย่างนี้

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *พระสกทาคามี ท่านมีคุณสมบัติอย่างไร*

หลวงพ่อพุธ : พระสกทาคามีละสังโยชน์ได้ ๓ เหมือนกับพระโสดาบัน คือ ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ระงับราคะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลง แต่สังโยชน์นี้ที่ละได้เท่ากันกับพระโสดาบันแตกต่างกันตรงที่ระงับ ราคะ โทสะ โมหะให้เบาบางลง จิตอยู่เหนือพระโสดาบันนิดหน่อย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *พระโสดา พระสกทาคามีนี้ กามราคะยังมีอยู่ คือ หมายถึงความรักสวยรักงามยังติดอยู่มิใช่หรือเจ้าคะ*

หลวงพ่อพุธ : ยังติดอยู่ มีเรื่องในพระพุทธประวัติ เป็นเรื่องของนางวิสาขาว่า

นางวิสาขาไปลืมเครื่องประดับไว้ในอารามของพระพุทธเจ้า แล้วพระอานนท์เป็นผู้เก็บเครื่องประดับตกแต่งอันนั้นรักษาไว้

เมื่อนางวิสาขามาวัด พระอานนท์แจ้งให้ทราบว่านางลืมเครื่องประดับคุณค่ามหาศาลไว้ในวัดนี้ อาตมภาพเก็บเอาไว้ นางวิสาขาก็เรียนกับพระอานนท์ว่า เครื่องประดับของดิฉันที่พระคุณเจ้าได้เก็บรักษาไว้ ไม่ขอรับคืน ขอยกถวายเป็นสมบัติของสงฆ์

ฝ่ายพระพุทธเจ้าทรงทราบ พระองค์ก็รับสั่งว่า ของประดับเหล่านี้แม้จะเป็นของมีค่าสูงแต่ไม่เกิดประโยชน์อะไรสำหรับสงฆ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
กราบนมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย ที่วัดถ้ำกลองเพล

นางวิสาขาก็ทูลว่าถามว่า ถ้าเช่นนั้นจะทรงให้ปฏิบัติอย่างไร

พระพุทธเจ้าก็รับสั่งว่า ให้รับเอาของคืนไป

นางวิสาขาทูลว่า การที่รับของคืนนั้นเป็นการไม่สมควร ขอปวารณาสร้างพระวิหารถวาย

อันนี้เป็นหลักฐานที่พระโสดาบันยังใช้เครื่องประดับอยู่

พลังใจ

• ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีนั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรม •

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *อยากขอให้พระคุณเจ้านั่งแผ่เมตตาให้กับพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ขอให้ท่านมีความร่มเย็นเป็นสุข*

หลวงพ่อพุธ : อันนี้รู้สึกเป็นกิจวัตรที่ได้กระทำมาเป็นประจำแล้ว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *อยากเรียนถามพระคุณเจ้าว่า เคยฝันถึงท่านพระพุทธยอดฟ้า เคยฝันถึงท่านหลายครั้ง ไม่ทราบว่าฝันถึงท่านเองหรือใจนึกถึง*

หลวงพ่อพุธ : พลังใจที่ได้เคารพบูชา ที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อบรรดาพระบรมมหากษัตราธิราชเจ้าทั้งหลายในอดีตนั้นย่อมเป็นพลังอันหนึ่งซึ่งสามารถทำให้จิตใจของพระองค์ปฏิพัทธ์ถึงพระองค์ท่านทั้งหลายเหล่านั้นด้วยความแน่นอน ซึ่งปกติแล้วความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของความดี ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีนั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นพื้นฐานให้เกิดความดี

ดังนั้น การที่ได้ฟังเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิภาวนาที่คิดว่ายังไม่เป็น ยังไม่ชำนาญนั้น เพราะความกตัญญูกตเวทีอันนี้ จะช่วยเกื้อกูลอุดหนุนน้ำใจของท่านให้ดำเนินไปสู่สมาธิที่ถูกต้อง

เท่าที่เคยได้ฟังที่วัดป่าสาลวันเมื่อครั้งนั้นว่า เมื่อระลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตสงบสว่างลงไปแล้ว หายหวาดกลัวในสิ่งต่าง ๆ อันนี้คือจิตของท่านมีสมาธิและเข้าสมาธิได้ง่าย

แต่การทำสมาธิบางครั้งบางคราวนั้น เราอาจจะไม่สมประสงค์ในการกระทำ คือจิตอาจไม่มีความสงบตลอดเวลา แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นการสะสมกำลังไว้ เมื่อเวลาเหมาะสมเมื่อใดจิตจะสงบลงเป็นสมาธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อขณะใดที่เกิดความกลัว กลัวจะมีภัยอันตรายเกิดขึ้น จิตของผู้ปฏิบัติ เป็นผู้อบรมอยู่เป็นประจำนั้น จะวิ่งเข้าสู่ความเป็นสมาธิโดยไม่ตั้งใจ

อันนี้เคยมีปรากฏการณ์ให้อาตมภาพได้ทราบหลายครั้งหลายหน ในชีวิตนี้รถเคยคว่ำถึง ๒ หน

ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ ไปจังหวัดอุบลฯ กลับมาจะถึงจังหวัดนครราชสีมาอยู่แล้ว ห่างเพียง ๑๐ กว่ากิโลเมตรเท่านั้น รถคว่ำที่โค้งด่านเกวียน เขตตัวเมืองนครราชสีมา

ขณะที่รู้สึกตัวว่าเกิดอันตราย จิตจะวิ่งเข้าสู่สมาธิโดยไม่ตั้งใจ ในขณะนั้นรู้สึกตัวว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กราบนมัสการหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

ตัวเองลอยอยู่บนอากาศบริเวณรอบ ๆ สว่างไสวไปหมด ทั้งข้างหน้าข้างหลัง

ภายในจิตใจคล้าย ๆ กับว่ามันสั่งให้รถหลบเสาซีเมนต์ข้างถนนซึ่งเขาปักไว้เป็นแถว เมื่อมองดูแล้วก็มองเห็นต้นเสาแต่ละต้นคล้ายมันปรากฏ และรถหลบเสาซีเมนต์นั้นไปได้แต่ต้นสุดท้ายที่รถจะไปปะทะ มันมืดมองไม่เห็นต้นเสา รถก็ไปปะทะต้นเสาซีเมนต์นั้น แล้วรถก็พลิกคว่ำลงไป

คงจะเป็นเพราะเดชะบุญ จิตวิ่งเข้าสู่สมาธิโดยไม่ได้ตั้งใจนั้นเอง ทำให้อาตมภาพและทุกคนในรถไม่เป็นอันตราย

ดูสภาพของรถแล้วรู้สึกว่าเสียหายมาก ใคร ๆ มองแล้วก็รู้สึกว่า ไม่มีใครเหลือสักคนที่นั่งไปในรถ อันนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๕ ที่ผ่านมานี้ ครั้งนี้จะไปรับถวายที่ดินที่เขาอุทิศให้สร้างวัด พอไปถึงอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากนางรองประมาณ ๑๓ กิโลเมตร บังเอิญยางแตกทั้งข้างหน้าและข้างหลังพร้อมกัน รถวิ่งลงไปข้างถนน เหตุการณ์เกิดขึ้นขณะนั้น คล้าย ๆ ตนเองลอยขึ้นไปบนอากาศ รู้สึกตัวเองเมื่อรถมันหายกลิ้งแล้ว พอรถหยุดได้ถามว่ามีใครเป็นอะไรบ้างไหม เขาบอกว่าไม่มีอะไร ไม่มีใครเจ็บ

เหตุการณ์ทั้ง ๒ ครั้ง เกิดขึ้นคล้าย ๆ กัน แปลกตรงที่ว่าไม่ได้ตั้งใจเข้าสมาธิ พอเกิดขึ้นแล้วมันเกิดขึ้นของมันเอง

จึงได้คติมาเตือนใจบรรดาผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งหลายว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พุทโธ ธัมโม สังโฆนี้ระลึกไว้ให้ดี ควรระลึกไว้จนมันเกิดติดนิสัย

บางครั้งมิได้ตั้งใจจะนึก จิตจะนึกขึ้นมาเองว่าพุทโธ ธัมโม สังโฆ บางครั้งเมื่อทำอะไรผิดพลาด แทนที่จะไปนึกอย่างอื่นกลับมานึกพุทโธ ธัมโม สังโฆ และพูดออกมาโดยมิได้ตั้งใจ

อันนี้เพราะอาศัยจิตติดอยู่กับพุทโธ ธัมโม สังโฆนั้นเมื่อเกิดเหตุอะไรขึ้นมา จิตมันก็วิ่งเข้าหาพุทโธ ธัมโม สังโฆโดยไม่ได้ตั้งใจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาจะสิ้นใจ ถ้าหากเราไม่ได้สร้างพื้นฐานลมหายใจ ทุกขเวทนาต่าง ๆ มันจะมารบกวนจะทำให้จิตไขว่คว้าหาที่พึ่ง ถ้าว่าเราไม่นึกถึงอะไรให้มั่นคงไว้สักอย่างหนึ่ง จิตก็จะไม่มีที่ยึด ก็จะไขว่คว้าไปต่าง ๆ บางทีก็อาจจะไปเกาะสิ่งที่เป็นอบายภูมิ เพราะจิตไม่มีที่พึ่งที่ระลึก จิตนั้นก็จะไปสู่อบายภูมิ เป็นสภาพที่ไม่มีความเจริญ

พุทโธ ธัมโม สังโฆนี้เป็นพุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ แม้จิตจะไม่สงบก็ตามเป็นพุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ

นิมิต

• เป็นเครื่องรู้ของจิต •

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *นิมิตนี่มีหลายอย่าง บางอย่างแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง อย่างหนึ่งและอีกอย่างหนึ่งก็ให้เห็นเหมือนฝัน และอีกอย่างหนึ่งก็แสดงให้เห็นเหมือนทิพย์ เป็นนิมิตความหมาย ขอท่านอาจารย์ได้อธิบายให้ฟัง*

หลวงพ่อพุธ : นิมิตก็มีความหมายตรงตัวอยู่แล้วว่า เป็นเครื่องรู้ของจิต

นิมิตจะเกิดขึ้นได้ในจิตสมาธิ คือ เมื่อผู้ภาวนา พุทโธ พุทโธ พุทโธ เมื่อจิตมีอาการเคลิ้ม ๆ ลงไป จิตสงบ สว่าง กระแสจิตส่งออกไปข้างนอก แล้วก็เกิดขึ้นมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพคน ภูตผี ปิศาจ เทวดา

และอีกอย่างหนึ่ง ในการพิจารณาอสุภกรรมฐานหรือธาตุกรรมฐาน ในขั้นต้น ผู้ปฏิบัติอาศัยการน้อมนึกพิจารณา น้อมไปสู่ความเป็นอสุภกรรมฐาน ความไม่สวย ไม่งาม น่าเกลียดโสโครก ของร่างกาย น้อมไปสู่ความเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ คือ เป็นองค์ประชุมของธาตุ ๔ ด้วยความตั้งใจก็ดี เมื่อจิตสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว จิตอยู่ในระดับอุปจารสมาธิก็จะเกิดนิมิตภายนอกขึ้นมา

เมื่อผู้ปฏิบัติพิจารณาดูนิมิตภายนอกกาย นิมิตภายนอกกายจะย้อนกลับเข้ามาภายในหมายถึงจิตนั้นน้อมเข้ามาในกาย แล้วจิตจะมารู้ถึงนิมิตภายในกาย ในขณะที่จิตรู้อยู่ภายในตัวนั้น จิตจะมีลักษณะตั้งอยู่ระหว่างกลางของกาย แล้วจิตจะไปรู้อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายในกาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กราบนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

เมื่อจิตมองดูสิ่งที่รู้เห็นอยู่ภายในกายนั้น จิตจะพิจารณากายต่อไป จนกระทั่งจิตละเอียดลงไปจนถึงขั้นอัปปนาสมาธิ

เมื่อจิตถึงขั้นอัปปนาสมาธิแล้ว จิตจะมีลักษณะคล้าย ๆ กับถอนตัวออกมาจากร่างกาย เมื่อถอนตัวออกจากร่างกายแล้ว จิตจะมาลอยเด่นอยู่ แล้วจิตจะย้อนกลับไปมองดูกายเดิม

ในเมื่อจิตย้อนกลับไปมองดูกายเดิม จิตก็มองเห็นกายในลักษณะที่นั่งหรือนอนอยู่ก็ตาม แล้วกายนั้นจะแสดงอาการขึ้นอืด เน่าเปื่อย ผุพัง สลายไป ในที่สุดก็ยังเหลือแต่โครงกระดูก แล้วโครงกระดูกก็หลุดออกไปเป็นชิ้น ๆ และแตกหักเป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่ ในที่สุดกระดูกก็หลุดละเอียดลงไป และหายไปในที่สุด

อันนี้เป็นนิมิตซึ่งเกิดขึ้นในจิตโดยปราศจากสัญญาใด ๆ ที่น้อมนึก นิมิตอันนี้เรียกว่า **อุคคหนิมิต**

ในขณะที่จิตมองเห็นนั้น จิตยังไม่บอกว่าเป็นอะไร เรียกว่าอะไร คือ เมื่อกายที่จิตมองเห็นนั้นมีอาการต่าง ๆ ผิดแปลก เช่น ขึ้นอืด เน่าเปื่อย ผุพังลงไป ดังที่ได้บรรยายมานั้น อันนี้จิตอยู่ในขั้น **ปฏิภาคนิมิต** เป็นอุบายสำหรับฝึกฝนอบรมจิตในขั้นสมถะ

เมื่อจิตมองดูนิมิตนั้น นิมิตนั้นอาจจะหายไป เมื่อนิมิตนั้นหายไป ก็ยังเหลือแต่สภาวจิตผู้รู้ นิ่ง สดใส สว่างชั่วขณะหนึ่ง ก็จะเกิดภูมิรู้เกิดขึ้นภายในจิต คือ มีแต่เกิดขึ้นดับไป เกิดขึ้น

ดับไป อยู่ภายในจิต จิตของผู้ปฏิบัติก็จะจดจ้องมองดูจิตที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยปราศจากเจตนาสัญญาใด ๆ ทั้งนั้น

สิ่งที่มองเห็นนั้นเรียกว่าอะไรเรียกไม่ถูก ไม่มีความหมาย ในสมมุติบัญญัติที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมจักกัปปวัตนสูตรว่า *สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา*

สิ่งใดสิ่งหนึ่งในที่นี้หมายถึงอะไร จะเรียกชื่อตามสมมุติบัญญัติไม่ถูก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า *สิ่งใดสิ่งหนึ่ง* อันนี้เป็นความรู้ของจิตที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติธรรมขั้นสูง

ถ้าหากว่าจิตมองดูสิ่งที่เกิดขึ้นดับไป เกิดขึ้นดับไปแล้วก็ถอนออกมาจากสภาวะรู้อย่างนั้น จิตของผู้ปฏิบัติในขั้นนี้ก็เรียกว่าจิตอยู่ในขั้น **สมถกรรมฐาน**

แต่ถ้าหากสิ่งที่จิตมองดูนั้นเกิด **อนิจจสัญญา** ความสำคัญมั่นหมายว่า สิ่งที่รู้เห็นนั้นเป็นของไม่เที่ยง แล้วก็เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา จิตของผู้ปฏิบัติก็จะวิ่งเข้าสู่ **ภูมิวิปัสสนา**

ในขณะที่จิตรู้อย่างนั้น ไม่มีอะไรปรากฏ คือ มีแต่จิตตัวผู้รู้นิ่ง เด่นอยู่ และสิ่งที่รู้ก็ปรากฏอยู่ คือจิตกับความรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิต และมีสติรู้ตามจิตคือสิ่งรู้อันนั้น อันนี้เรียกว่าการปฏิบัติอยู่ในภูมิจิตภูมิธรรมขั้นสูง

และอีกอย่างหนึ่ง ในลักษณะเช่นนี้ ไปตรงกับพุทธภาษิตที่ว่า *ในกาลใดก็ดี เมื่อธรรมทั้งหลายย่อมปรากฏอยู่แก่พราหมณ์ผู้มีความเพียร ในกาลนั้นความสงสัยย่อมสิ้นไป*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *สำหรับนิมิตนี้ ถ้าเป็นถึง อุคคหนิมิต หรือ ปฏิภาคนิมิต ทำให้สามารถที่จะเห็นได้จากการที่เราดู หมายความว่า ภาพที่เห็นนิมิตอีกอย่างหนึ่ง คล้าย ๆ กับฝัน มีความจริงเพียงใด กายหยาบหรือนิมิตในฝัน ตัวเองมีนิมิตว่าอย่างนั้น แล้วไปถามว่าแปลว่าอะไร บางทีก็มีความจริง หรือบางทีไปถามพระอาจารย์ อธิบายว่ามีนิมิตว่ากระไรบ้าง และท่านก็บอกว่ามีนิมิตอย่างนั้น ๆ ที่แปลนิมิต เรื่องนิมิตนี้มีความจริงอย่างไร*

หลวงพ่อพุธ : นิมิตนี้ บางครั้งก็มีความจริง บางครั้งก็ไม่มีความจริง เหมือน ๆ กับความฝัน คือ นิมิตหรือการฝันในขั้นนี้เป็นเรื่องพื้น ๆ โดยทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *แต่เรื่องนิมิตนี้เคยนำไปถามท่านผู้ทรงศีล หรือพวกหมอดู เคยไปถามท่านอย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้ไปถามหลวงปู่ขาวว่า จะเป็นอย่างไรกับเหตุการณ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ ท่านมีนิมิตหรือเปล่า หลวงปู่ท่านก็บอกว่า มีนิมิต เห็นแปลกก็ดีความหมายว่าไม่มีอะไรมาก ท่านก็บอกว่าไม่มีอะไรมาก แต่ท่านก็ตีความว่าไม่ค่อยจะดี*

อย่างนี้นิมิตของผู้ทรงศีลจะเป็นความหมายได้อย่างไร และอีกอย่างหนึ่งถ้าท่านแปลมาจะมีวิธีการอย่างไร

หลวงพ่อพุธ : นิมิตของผู้ทรงศีลก็อาศัยความมีศีล และอาศัยความรู้สึกของจิต อาศัยความคิดที่เกิดขึ้นของความรู้เมื่อเกิดนิมิตขึ้นมา โดยการพิจารณาในนิมิตสมาธิภาวนา ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นจริง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ กราบนมัสการหลวงพ่อพุธ
ในงานฉลองอุโบสถวัดหนองจรเข้ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *คำว่า อุคคหนิมิต มีความหมายมาจากคำว่า การทำจิตใจให้มีสติ ไม่ให้หลงในความสวยความงาม ในทางตรงใช่ไหม*

หลวงพ่อพุธ : ความมีสติ ความไม่หลงติดในความสวยงาม เป็นผลเกิดจากการพิจารณาทำอุคคหนิมิตให้เกิดขึ้นได้แล้ว แต่อุคคหนิมิตหมายถึงสิ่งที่มองเห็นติดตา เกิดจากการเพ่งกสิณอย่างใดอย่างหนึ่งจนเกิดสมาธิแน่วแน่ มองเห็นเป็นนิมิต ลืมตาก็เห็น หลับตาก็เห็น เรียกว่า อุคคหนิมิต

อีกอย่างหนึ่ง เมื่อโยคาวจร มาพิจารณาอาการ ๓๒ มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น โดยน้อมไปสู่ความเป็นสิ่งปฏิกูล น่าเกลียด สกปรก โสโครก จนจิตสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิสว่างไสว มีปีติ สุข เอกัคคตา เป็นหนึ่งแน่วแน่ แล้วเกิดนิมิตมองเห็นอาการใดอาการหนึ่งในอาการ ๓๒ เช่น กระดูกเป็นต้นก็ดี หรือเกิดนิมิตมองเห็นสิ่งปฏิกูลภายในร่างกายก็ดี หลับตาก็มองเห็น ลืมตาก็มองเห็นติดตา เรียกว่า อุคคหนิมิต

ผลเพื่อบรรเทาราคะให้เบาบางลง หรือขจัดราคะให้หมดไปตามกำลังแห่งสมาธิและสติปัญญา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *การพิจารณาความไม่สวยไม่งามนี้ มันเป็นสมมุติบัญญัติ ไม่มีความหมาย หรือแล้วแต่จะคิดไป ใช่หรือไม่*

หลวงพ่อพุธ : แล้วแต่จะคิด ทุกสิ่งทุกอย่างก่อนที่จะเกิดความจริงขึ้นมา ต้องอาศัยความเป็นจริงที่ปรุงแต่งขึ้นมา เพื่ออบรมจิตของตัวเองให้มีความเห็นคล้อยตาม และเกิดความเชื่อถือว่าเป็นอย่างนั้น

ถ้าหากจะพิจารณาในปัจจุบันนี้ให้พิจารณาน้อมไปถึงอดีต หากร่างกายนี้แตกสลายไปแล้ว ผมก็ดี ขนก็ดี เล็บก็ดี หนังก็ดี ฟันก็ดี ล้วนแต่แตกสลายไป ให้น้อมไปพิจารณาเพื่อให้จิตเกิดความรู้ความจริง เห็นจริง แม้จะไม่เกิดความเห็นอย่างนี้ แม้จิตจะไม่น้อมเข้าไปสู่พระธรรมวินัยที่ถูกต้องดังกล่าวก็ตาม

ผลของการทำบุญ

• การทำบุญนั้นเพื่อกำจัดกิเลส •

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : *การทำบุญ ผลบุญที่ได้อยู่ที่ไหน จะได้อยู่ที่จิตของเรา หรือจะได้อยู่ที่เราจะได้ผลบุญ คนเราส่วนมากเวลาทำบุญคิดว่าจะได้ผลบุญอย่างนี้*

แต่บางทีก็ฟังดูว่า ถ้าทำบุญทำทานหรือทำอะไรมันก็ได้กุศล ผลมันก็ได้อยู่ที่ใจ เลยทำให้ผลอยู่ที่จิตใจของเราและก็เป็นการขัดเกลาจิตใจของเรา

หลวงพ่อพุธ : การทำบุญ โดยความมุ่งหมายที่แท้จริง ก็เป็นอุบายฝึกฝนอบรมจิตของผู้กระทำนั้น ให้เป็นผู้มีเมตตาอารีอารอบแก่บุคคลอื่น และการทำบุญนั้นเพื่อกำจัดกิเลส เป็นการฝึกฝนอบรมจิตใจให้เกิดมีวิชชากว้างขวาง อารีอารอบรู้จักเอื้อเฟื้อแก่มนุษย์และสัตว์

แต่สำหรับอุบายโดยตรง เพื่อเป็นการจูงใจผู้ที่จะหลงผิดได้ทำบุญ เพื่อผลบุญจะติดตัวไปหลังจากตายแล้ว จะได้ไปเกิดเป็นมนุษย์บ้าง เทวดาบ้าง อันนี้ก็เป็นอุบายเท่านั้น

ความหมายของกรรมฐาน

• งานทางจิตที่เกี่ยวเนื่องด้วยจิตโดยตรง •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *คำว่ากรรมฐานมีความหมายอย่างไร ขอพระคุณเจ้าอธิบายด้วยเจ้าค่ะ*

หลวงพ่อพุธ : กรรมฐาน ตามความหมายของคำศัพท์ หมายความว่า เป็นที่ตั้งแห่งการงาน ความหมายในทางธรรมะ หมายถึง การทำงานทางจิตที่เกี่ยวเนื่องด้วยจิตโดยตรง เรียกว่า **กรรมฐาน**

อารมณ์ของกรรมฐาน **พุทโธ** เป็น พุทธานุสติ เป็นที่ตั้งของการงานในทางจิตใจ **ธัมโม** ธรรมะ ก็เป็นที่ตั้งการงานของจิตอย่างหนึ่ง **สังโฆ** พระอริยสงฆ์ ก็เป็นที่ตั้งการงานทางจิตอย่างหนึ่ง

อานาปานสติ การกำหนดรู้ลมหายใจ หายใจเข้าออกก็ให้รู้ว่าสั้นหรือยาว หยาบหรือละเอียด สบายหรือไม่สบาย เป็นที่ตั้งของกรรมฐานอย่างหนึ่ง

คำว่า กรรมฐาน จึงหมายถึง ที่ตั้งการงานในทางจิต

พูดถึงหลักกรรมฐานตามแนวทางปฏิบัติ เฉพาะอารมณ์ของสมถกรรมฐานมีถึง ๔๐ อย่างตามที่ปรากฏในคัมภีร์ มีอนุสติ ๑๐ อสุภ ๑๐ ธาตุกรรมฐาน ๔ และอารมณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นอารมณ์ของสมถะ และเป็นที่ตั้งแห่งการงานในทางจิตทั้งนั้น

พูดถึง **อนุสติ** หมายถึง การระลึกถึง อารมณ์ จิตใจ

ในอนุสติ ๑๐ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ คือ ระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์และรวมทั้งอนุสติ ๘ ข้อข้างต้น อันนี้เป็นกรรมฐานที่เกี่ยวเนื่องด้วยการบริกรรมภาวนา การบริกรรมภาวนาสามารถทำจิตให้สงบลงได้เพียงแค่อุปจารสมาธิ

แต่อนุสติข้อที่ ๙ และ ๑๐ ได้แก่ กายคตาสติและอานาปานสตินั้น **กายคตาสติ** คือ การพิจารณากายเป็นอารมณ์ **อานาปานสติ** คือ การกำหนดลมหายใจเป็นอารมณ์ อารมณ์กรรมฐาน ๒ อย่างนี้ สามารถทำจิตของผู้ปฏิบัติให้สงบ และสามารถเดินเข้าไปสู่ความเป็นอุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ โดยลำดับ และการกำหนดรู้ลมหายใจก็ดี การพิจารณากายคตาสติก็ดี ทั้ง ๒ อย่างนี้จัดเป็น **กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน** เป็นแนวทางยังจิตใจให้สงบในขั้นสมถกรรมฐานด้วย และจะเป็นเครื่องหมายให้จิตรู้ **พระไตรลักษณ์** คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ด้วย เพราะการพิจารณากายก็ย่อมบ่งถึงการเปลี่ยนแปลงภายในกาย คือ กายปกติทุกสิ่งทุกอย่างยังอยู่ในสภาพปกติ

ผู้ปฏิบัติพิจารณากายคตาสติ มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นไปได้ ๒ อย่าง คือ

ประการแรก ให้มองเห็นร่างกายที่พิจารณาอยู่นั้นเป็นของปฏิกูล สกปรก น่าเกลียด โสโครก เน่าเปื่อย ผุพัง ไม่สวย ไม่งาม อันนี้เพื่อกำจัดราคะ ความกำหนัดยินดี เป็นความจำเป็นสำหรับผู้บวชในพระธรรมวินัยต้องปฏิบัติ ในแง่พิจารณากายคตาสติมุ่งสู่จุดอสุภกรรมฐาน เป็นสิ่งจำเป็นมาก

และอีกแง่หนึ่งนั้น พิจารณากายโดยกำหนดอาการ ๓๒ เหมือนกัน แต่จะน้อมจิตให้รู้ลงไปในแง่เป็นธาตุกรรมฐาน คือ เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนกระทั่งให้จิตสามารถมองเห็นว่า ร่างกายทั้งหมดนี้เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จริง ๆ

ในการพิจารณาน้อมใจเชื่อ และพิจารณาย้อนกลับไปกลับมาอยู่อย่างนั้นว่า ร่างกายเป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนกระทั่งจิตสงบลงไปแล้ว สามารถรู้ความจริงปรากฏขึ้นเป็นนิมิต ให้เห็นว่ากายของเราเป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ แยกเป็นส่วน ๆ แล้ว ไม่มีตัวตน ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา แล้วจิตจะได้ความรู้ขึ้นมาว่าร่างกายทั้งหมดนี้เป็นเพียงการประชุมของธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เท่านั้น เพราะความเป็นสัตว์ เป็นชีวิต เป็นเรา เป็นเขา ไม่มี

ในเมื่อความเป็นคน เป็นสัตว์ เป็นเรา เป็นเขา เป็นชีวิตไม่มี ภายในจิตก็จะเกิดความรู้ขึ้นมาว่า กายของเรานี้จะเป็นเราเขาเพียงแค่สมมุติบัญญัติ เมื่อพิจารณาแยกออกมาจริง ๆ แล้วไม่มีอะไรเป็นตัวเป็นตน หรือเป็นเขาเป็นเรา หรือเป็นสัตว์บุคคล เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตนที่แท้จริง

อันนี้คือจุดมุ่งหมายของการพิจารณากายคตาสติ

และพร้อม ๆ กันนั้น แม้ว่าการพิจารณาลมหายใจเข้าออกก็ดี การพิจารณากายเป็นอสุภกรรมฐาน เป็นของปฏิกูล น่าเกลียด ไม่สวย ไม่งาม เป็นของโสโครกก็ดี การพิจารณากายเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนเห็นชัดลงไปก็ดี ถ้าหากว่าจิตรู้แต่เพียงแค่การเป็นไปอย่างนี้ แม้ไม่มีความสำคัญมั่นหมายว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา จิตของผู้ปฏิบัติก็เป็นเพียงขั้น **สมถกรรมฐาน** เท่านั้น

แต่ถ้าหากว่าภูมิจิตของผู้ปฏิบัติปฏิวัติตนไปสู่ **อนัตตสัญญา** คือ ความสำคัญมั่นหมายว่าเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน **วิปัสสนาญาณ** ก็บังเกิดขึ้น คือรู้ว่าสิ่งทั้งปวงเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน

ทำดีได้ดี

• เมื่อผลแห่งความชั่วยังไม่ปรากฏ เขาก็ยังไม่รู้ว่าสิ่งที่เขาทำนั้นเป็นความชั่ว •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : *คนที่เรียกตนเองว่าเป็นคริสต์ แต่ตัวเองเป็นพุทธ ดิฉันไม่เข้าใจ อย่างเพื่อนของดิฉันก็เหมือนกัน สงสัยเรื่องกรรม พระท่านว่าให้ทำดี เราทำดีแต่ไม่เห็นได้ดี คนอื่นเขาไม่เห็นได้ทำดีแต่กลับได้ดีและร่ำรวยมีอำนาจวาสนา ส่วนเราทำดีนี่จะไม่ได้ดี*

ขอคำอธิบายว่า ทำดีได้ดีนี้ หมายถึงความดีที่ยั่งยืน มิได้หมายถึงดีสำหรับกายเนื้อเฉพาะตอนนี้เท่านั้น หรือในชาตินี้ดีเอาตัวรอดหรือเป็นผู้ประเสริฐ ทำดีแล้วจะเอาตัวรอดได้ปลอดภัยได้ หมายความว่าสักวันหนึ่งคงจะได้ความดี ใช่ไหมเจ้าคะ

หลวงพ่อพุธ : ใช่ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเอาไว้ว่า คนทำความชั่วเมื่อผลแห่งความชั่วยังไม่ปรากฏแล้ว เขาก็ยังไม่รู้ว่าสิ่งที่เขาทำนั้นเป็นความชั่ว บางครั้งตนทำดี แต่ผลแห่งความดีนั้นยังไม่ปรากฏ เขาก็ยังไม่รู้ว่าความดีที่เขาทำนั้นเป็นความดี

ส่วนมากความรู้สึกของคนเราโดยทั่ว ๆ ไป เขาก็มักจะพูดกันว่า บางคนทำแต่บาปแต่กรรม ทำไมเขาจึงร่ำรวยมียศถาบรรดาศักดิ์ เขามักจะพูดกันอย่างนั้น แต่เรานี้ทำดีแล้วไม่ได้ดี อันนี้ก็มีคนเขาถามบ่อย ๆ และก็ได้แก้ให้เขาไปว่า

คนที่คุณกระทำความดีกับเขา เพราะเขาไม่มีดีจะให้คุณ คุณจึงไม่ได้ดี เพราะคุณมุ่งไปเอาดีกับคนซึ่งไม่มีความดี คุณไม่มุ่งเอาความดีกับตนเอง ถ้าคุณทำดีกับตนเอง คุณย่อมจะได้ดี เช่น คุณปฏิบัติราชการ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความดี ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต งดเว้นแต่สิ่งซึ่งมันผิดวินัยในหน้าที่ราชการ แม้ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นความดีของคุณ คุณก็ได้ทำความดีในหน้าที่ของคุณอย่างพร้อมมูลแล้ว และผลความดีของคุณย่อมปรากฏแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้ที่พึ่งอำนาจความดีของคุณ

ยกตัวอย่างเช่น คุณอาจจะเป็นครูสอนนักเรียน ผลความดีที่คุณทำอย่างตรงไปตรงมา

ความดีก็ได้แก่นักเรียนคือลูกศิษย์ของคุณนั่นเอง นักเรียนคือลูกศิษย์ของคุณ ได้วิชาความรู้ ได้สอบ สอบผ่านไป ความภาคภูมิใจที่คุณได้ทำให้ลูกศิษย์ได้รับผลสำเร็จ นั่นแหละคือความดีที่ไม่มีใครจะลบล้างได้

เพราะฉะนั้น หากเราไปทำความดีแล้วไม่หวังเอาความดีจากผู้อื่น ถ้าผู้นั้นเขามีความดีของเขา ก็จะให้ความดีแก่เรา แต่ถ้าเขาไม่มีความดีพอ เขาก็ไม่ให้ความดีแก่เรา เราก็ผิดหวัง

เพราะในสังคมมนุษย์ คนดีประเภทหนึ่งเขาถือความมั่งมี ความร่ำรวย ถือยศถาบรรดาศักดิ์เป็นความดี และคนดีอีกประเภทหนึ่ง เขาถือความดีที่เขากระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นความดีที่ตนสร้าง คนประเภทนี้ถึงแม้ว่าใครจะให้ดีก็ตามไม่ให้ดีก็ตาม แต่เขาก็ภูมิใจในการที่เขาได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่บริสุทธิ์สะอาดแล้ว

สมเด็จพระสังฆราชทรงสรรเสริญ

• ท่านเจ้าคุณชินฯ ท่านเป็นพระเถระผู้เป็นบัณฑิต •

๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระภาวนาพิศาลเถร

ท่านเจ้าคุณพระภาวนาพิศาลเถรเป็นผู้ที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในนามหลวงพ่อพุธ ฐานิยา จานิโย หรือท่านเจ้าคุณชินฯ เดิม ท่านเป็นพระเถระผู้เป็นบัณฑิต มีคุณต้องตามพุทธภาษิตที่ยกขึ้นเป็นบทอุทเทศ แปลความว่า **บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณอันสมควร ก่อนสอนผู้อื่นภายหลัง จึงไม่มัวหมอง** ตามประวัติของท่านนับแต่บรรพชาอุปสมบทแล้วจนปัจจุบัน ท่านปรากฏว่าเป็นผู้ไม่มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย ความไม่มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัยนี้แหละเป็นคุณลักษณะวิเศษที่แท้จริงของผู้มีชีวิตประเสริฐ คือชีวิตของพระในพระพุทธศาสนา **คุณลักษณะพิเศษที่แท้จริงของพระผู้มีชีวิตประเสริฐ มิได้อยู่ที่อิทธิฤทธิ์หรือลาภยศใดอื่น**

ศีล คือ ความเรียบร้อยงดงาม เป็นปกตินั้น ต้องมีด้วยกันทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ดังเป็นที่เข้าใจแล้วว่า บรรพชิตต้องมีศีลของบรรพชิต คฤหัสถ์ต้องมีศีลของคฤหัสถ์ แม้ไม่แยกออกเป็นผู้ถือศีล ๕ ศีล ๘ แต่ถ้ามีความเรียบร้อย มีพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ ตั้งอยู่ในสุจริตกาย สุจริตวาจา สุจริตใจ ก็เรียกว่าเป็นผู้มีศีล ธรรม วินัย นักปกครองที่ดีก็ต้องมีธรรม มีวินัยของนักปกครอง ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ พลเรือนก็ต้องมีธรรม มีวินัย พ่อค้าพาณิชย์ก็ต้องมีธรรม มีวินัย ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ก็ต้องมีธรรม มีวินัย เป็นธรรมวินัยเฉพาะตน

ผู้มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย แม้เป็นนักบวช ก็เป็นนักบวชผู้มัวหมอง แม้เป็นคฤหัสถ์ก็เป็นคฤหัสถ์ผู้มัวหมอง เมื่อเป็นผู้มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย แม้จะรุ่งเรืองด้วยอิทธิฤทธิ์ ลาภ ยศ สรรเสริญ มีความสามารถในการอบรมสั่งสอน ในการประกอบธุรกิจอาชีพเพียงใดก็หาพ้นจากความมัวหมองได้ไม่ หาได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตตั้งตนไว้ในคุณอันสมควรไม่ ไม่ชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่ที่แท้จริง **ธรรมะเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ผู้ไม่มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย ก็คือพรหมวิหารธรรม**

หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต

หลวงปู่หล้า "ไก่ป่าขันตัวเดียว"

• ไก่ป่านี่อยู่ในป่า มีไก่ตัวผู้ตั้งร้อยตัวพันตัว มันจะขันเพียงตัวเดียว •

ถ้าพระภิกษุที่เคารพพระธรรมวินัยอย่างแท้จริงเขาไม่ทะนงตัวหรอก แม้แต่ครูบาอาจารย์มานั่งอยู่ต่อหน้า...อย่างหลวงพ่อนั่งพูดอยู่นี่ ครูบาอาจารย์อาวุโสมาปั๊บหลวงพ่อจะหยุดพูดทันที ยังเคยเล่าให้ฟังว่าหลวงพ่อไปเยี่ยมหลวงปู่หล้า หลวงปู่หล้าอาวุโสอ่อนกว่าหลวงพ่อ สักพักหนึ่งพวกเจ้าใหญ่ ๆ โต ๆ มาจากกรุงเทพฯ มาเคี่ยวเข็ญหลวงปู่หล้า "หลวงพ่อขอฟังเทศน์ ๆ" หลวงปู่หล้าก็นั่งเฉย คือเขาอยากฟัง

เทศน์หลวงปู่หล้า หลวงปู่หล้าก็ไม่เทศน์แล้วท่านก็ไม่พูดอะไร หลวงพ่อก็เลยบอกว่า

"ท่านทั้งหลายอยากฟังเทศน์หลวงปู่หล้า หลวงปู่หล้าเทศน์ให้ท่านฟังจนจบคัมภีร์พระวินัยปิฎก"

เขาพากันงง หลวงพ่อก็เลยบอกว่า

"ธรรมเนียมพระธุดงคกรรมฐาน ท่านจะเคารพนับถือกันตามลำดับชั้น ถ้ามีผู้อาวุโสอยู่ต่อหน้าท่านจะไม่แสดงธรรม อาตมาก็สังเกตก็รู้สึกว่าพวกท่านอึดอัดรำคาญเต็มที่แล้ว แต่หลวงพ่อก็ไม่ลุกหนี เพราะอยากจะให้พวกท่านรู้ความจริงของระเบียบพระสงฆ์ตามพระวินัย เพราะฉะนั้นท่านหล้าได้เทศน์ให้พวกท่านฟังจนจบพระไตรปิฎกแล้ว ธรรมเนียมพระกรรมฐาน...ถ้าหากว่ามีพระอาวุโสอยู่ท่านจะไม่แสดงธรรม หรือเวลาท่านแสดงอยู่ ถ้าหากพระอาวุโสเข้าไปนั่งด้วย ท่านจะหยุดทันที ท่านถือธรรมเนียมไก่ป่า ไก่ป่านี่อยู่ในป่ามีไก่ตัวผู้ตั้งร้อยตัวพันตัว มันจะขันเพียงตัวเดียวเท่านั้น ทีนี้ท่านถือคติว่าถ้าหากว่าพระธุดงคกรรมฐานต่างคนต่างเทศน์ต่างคนต่างขัน มันก็ไม่ดีกว่าไก่ป่า"

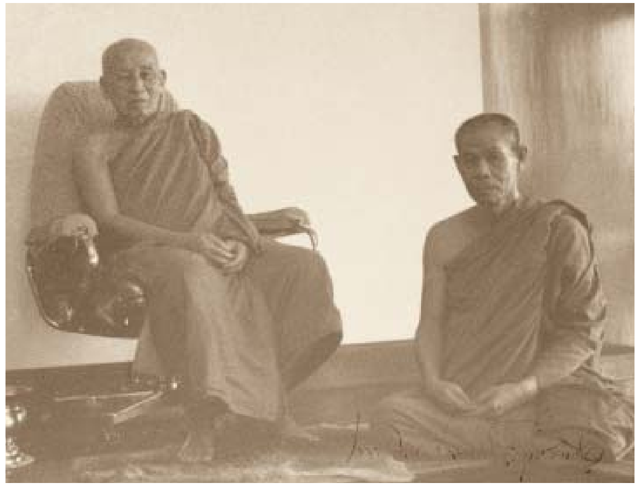
สมัยที่หลวงปู่เสาร์ท่านอยู่ เวลาท่านนั่งอยู่นั่น ใครจะไปถามปัญหาอะไรลูกศิษย์ลูกหาท่านจะนิ่งเงียบ บอกว่าให้ถามหลวงปู่ ทีนี้ถ้าหากมีใครอยากฟังเทศน์ท่านก็เทศน์ไม่เป็น ถ้าท่านจะให้ใครเทศน์ ท่านจะบอกว่า ท่านดีเทศน์ซะ.. ท่านฝั้นเทศน์ซะ...ท่านเทสก์เทศน์ซะ มาถึงจังหวะนี้สมมติว่าหลวงพ่อเป็นพระอาวุโสอยู่นี่...ท่านหล้าเทศน์ให้โยมฟังเดี๋ยวนี้ เสร็จแล้วท่านก็เทศน์ให้ฟังทันที พอฟังเทศน์ท่านหล้าจบ *"โอ๊ย! เราก็แสวงหาครูบาอาจารย์มานานนักหนาแล้ว จนเกือบตายเข้าโลงแล้ว..."* หัวหน้าใหญ่เขาพูด... *"เพิ่งจะมารู้เดี๋ยวนี้เอง สา..ธุ ที่มาพบพระคุณเจ้านี่ ได้ความรู้ความเข้าใจในระเบียบของพระเจ้าพระสงฆ์ ไปที่ไหนก็เห็นแต่พระท่านแข่งกันเทศน์ เพิ่งจะมารู้ความจริงวันนี้เอง กราบขอบพระคุณพระคุณเจ้าอย่างสุดซึ้ง"*

เดินทางขึ้นถ้ำขาม เพื่อกราบนมัสการหลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี

กราบนมัสการหลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี
ณ วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

สนทนาธรรมกับหลวงปู่เทสก์

คราวหนึ่งไปกราบเยี่ยมหลวงปู่เทสก์ พอกราบเสร็จแล้วท่านก็บอกว่า "เจ้าคุณมาแล้วก็ดีแล้ว จะเว้าอะไรให้ฟัง" หลวงพ่อก็บอกว่า *"ถ้าจะเว้าก็รีบเว้า อยากฟังอยู่เหมือนกัน"*

เสร็จแล้วท่านก็กล่าวขึ้นมาว่า *"**สมาธิในฌานมันโง่ สมาธิในอริยมรรคมันฉลาด** สมาธิในฌานจิตสงบนิ่งแล้วรู้ในสิ่ง ๆ เดียว ความรู้อื่นไม่ปรากฏ แต่สมาธิในอริยมรรค พอจิตสงบแล้วมีความรู้ความคิดผุดขึ้น ๆ อย่างกับน้ำพุ จิตก็มีสติกำหนดรู้ตามไปทุกระยะ พอไปถึงจุดหนึ่ง จิตก็จะนิ่งกึ๊กลงไป แล้วสว่างไสวกิเลสทั้งหลายมาวนรอบจิตอยู่ เมื่อมาถึงความสว่างของจิต มันจะตกไป ๆ เหมือนแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ"* อันนี้เป็นโอวาทของหลวงปู่เทสก์

ฤทธิ์ของฉันก็ทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตแดงทุกหยดเข้าไปเลี้ยง
ร่างกายของฉันทุกส่วนให้ทั่วถึง โดยไม่ขาดตกบกพร่อง
ทำให้ร่างกายของฉันแข็งแรง มีผิวพรรณผุดผ่อง สะอาดผ่อง
ใสอยู่เสมอ ตับของฉันก็แข็งแรงมาก ทำหน้าที่แยกเก็บอาหาร
อันบริสุทธิ์ ไว้สำหรับเลี้ยงร่างกายส่วนไหนขาด เข้าแทนที่
อยู่เสมอ ทำให้ร่างกายของฉันแข็งแรง อ้วนท้วนสมบูรณ์
อยู่เสมอ ปอดของฉันทั้งซ้ายและขวาก็แข็งแรงมาก ทำหน้าที่
ร่วมกันกับหลอดลมของฉัน หลอดลมก็แข็งแรงมาก ร่วมกัน
กับปอด สูดอากาศ อ๊อกซิเย็น อันบริสุทธิ์ เต็มไปด้วยวิตามิน
A B C D E I ชีพวิญญาณ อันบริสุทธิ์ เข้าไปเลี้ยงร่างกาย
ของฉันอยู่เสมอ ทำให้ฉันรับประทานอาหารได้ นอนหลับเป็นสุข
มีสุขภาพ พลานามัยเข้มแข็ง ส่วนแก๊สที่เสีย ชื่อคาบอน
ไดอ๊อกไซด์ ก็ขับออกทิ้งเสีย สูดอากาศอันบริสุทธิ์เข้าไป
แทนที่ทุกคราวไป

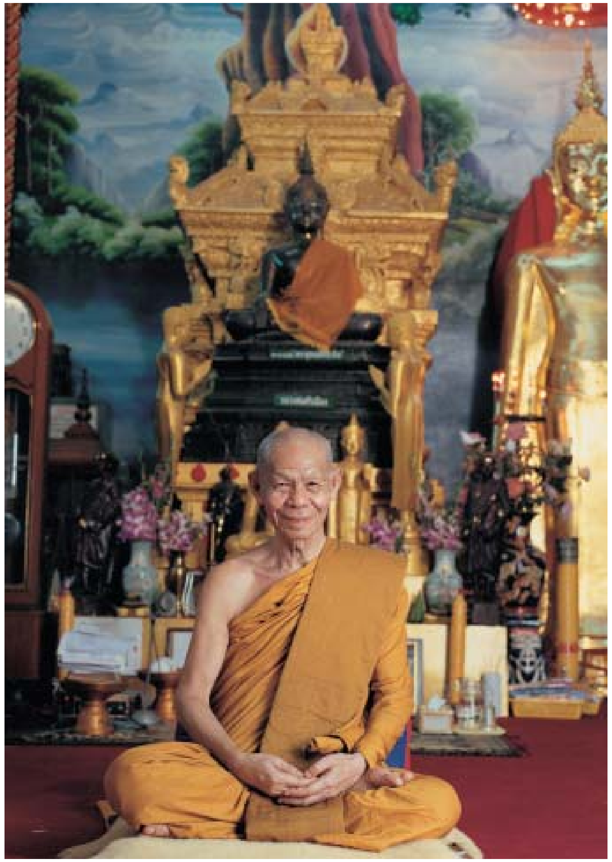

๑๗๕ ← ฤทธิ์ของฉันก็ทำหน้าที่สูบฉีดโลหิตแดงทุกหยดเข้าไปเลี้ยงร่างกายของฉันทุกส่วนให้ทั่วถึงโดยไม่ขาดตกบกพร่อง ทำให้ร่างกายของฉันแข็งแรงมีผิวพรรณผุดผ่องสะอาดผ่องใสอยู่เสมอ ตับของฉันก็แข็งแรงมากทำหน้าที่แยกเก็บอาหารอันบริสุทธิ์ไว้สำหรับเลี้ยงร่างกายส่วนไหนขาดเข้าแทนที่อยู่เสมอ ทำให้ร่างกายฉันแข็งแรงอ้วนท้วนสมบูรณ์อยู่เสมอ ปอดของฉันทั้งซ้ายและขวาก็แข็งแรงมากทำหน้าที่ร่วมกันกับหลอดลมของฉัน หลอดลมก็แข็งแรงมาก ร่วมกันกับปอดสูดอากาศอ๊อกซิเย็นอันบริสุทธิ์เต็มไปด้วยวิตามิน A B C D E I ชีพวิญญาณอันบริสุทธิ์เข้าไปเลี้ยงร่างกายของฉันอยู่เสมอ ทำให้ฉันรับประทานอาหารได้ นอนหลับเป็นสุข มีสุขภาพ พลานามัยเข้มแข็ง ส่วนแก๊สที่เสียชื่อคาบอนไดอ๊อกไซด์ก็ขับออกทิ้งเสีย สูดอากาศอันบริสุทธิ์เข้าไปแทนที่ทุกคราวไป → ๒๗๑

พรรษาที่ ๔๗ - ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒)

จำพรรษาที่

วัดวะภูแก้ว ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติวัดวะภูแก้ว

พ.ศ. ๒๕๒๓ พระสุวรรณ อินฺทสีโล ได้เดินธุดงค์มาปักกลดโปรดชาวบ้านบริเวณน้ำตกวะภูแก้ว ชาวบ้านเกิดความศรัทธาเลื่อมใส จึงอาราธนานิมนต์ท่านให้สร้างวัดขึ้น ท่านจึงได้นำความไปปรึกษากับพระอาจารย์คือหลวงพ่อพุธ ฐานิโย ขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งที่ พระชินวงศาจารย์

เมื่อหลวงพ่อได้ฟังคำกราบเรียนจากพระสุวรรณนั้นแล้ว จึงได้ออกไปสำรวจดูสถานที่แต่ยังไม่ได้ตกลงใจที่จะเลือกบริเวณที่จะสร้างวัด จนกระทั่งชาวบ้านวะภูแก้วมาแสดงความจำนงขอถวายที่ดินของตนเพื่อใช้เป็นสถานที่ขอสร้างวัด และปวารณาตัวที่จะช่วยหลวงพ่อสร้างวัด หลวงพ่อจึงตอบตกลงโดยให้พระสุวรรณทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักสงฆ์และมีองค์หลวงพ่อเป็นประธานสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๒๘ หลวงพ่อได้มีบัญชาให้พระอาจารย์เจต ทีฆายุโก ผู้ซึ่งเป็นศิษย์จากสำนักวัดป่าสาลวันมาทำหน้าที่หัวหน้าสำนักแทนพระสุวรรณ ซึ่งลาสิกขาบทไป

พ.ศ. ๒๕๒๙ คณะศิษย์ของหลวงพ่อที่ทำงานอยู่ที่ป่าไม้เขตนครราชสีมาได้เป็นผู้ดำเนินงานในการติดต่อขออนุญาตกรมป่าไม้ เพื่อใช้พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในเขตป่าสงวนแห่งชาติสูงเนิน เพื่อใช้ก่อสร้างวัด กรมป่าไม้ได้อนุมัติพื้นที่จำนวน ๑๕ ไร่ และยกพื้นที่อีก ๓๐๐ ไร่ ให้แก่กรมการศาสนาเพื่อใช้ทำประโยชน์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ กรมการศาสนาอนุมัติให้วัดวะภูแก้วเป็นวัดโดยสมบูรณ์ มีพระอาจารย์เงิน ภทฺทโก เป็นเจ้าอาวาสองค์แรก และพระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย) ขณะนั้นดำรงตำแหน่งที่ พระภาวนาพิศาลเถร เป็นประธานสงฆ์

เนื่องจากเจ้าอาวาสองค์เดิมมรณภาพลง หลวงพ่อได้ทำหน้าที่ประธานสงฆ์และรักษาการเจ้าอาวาสมาเป็นลำดับ จนกระทั่งท่านมรณภาพลง ทางเจ้าคณะจังหวัดโดยพระราชวรญาณ (วิจิตร จิตฺตทนฺโต) จึงดำริแต่งตั้งเจ้าอาวาสองค์ใหม่เพื่อประสานงานของหลวงพ่อต่อไป จึงมีความเห็นชอบแต่งตั้งพระปลัดกิตติ ติกฺขวีโร เป็นเจ้าอาวาสเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ

๑. ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาจิตในความอุปถัมภ์ของพระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย)

๑.๑ โครงการอบรมสมาธิครู (อบรมพัฒนาจิต)

พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๘ หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑ ได้จัดให้มีการอบรมสมาธิครูผู้สอนพระพุทธศาสนาในเขต เพื่อให้ครูสามารถสอนเรื่องสมาธิตามหลักสูตรได้ การจัดอบรมแบ่งเป็น ๒ รุ่น ๆ ละประมาณ ๖๐-๘๐ คน หลักสูตร ๗ วัน โดยจัดที่วัดป่าสาลวัน

พ.ศ. ๒๕๓๑ จัดอบรมสมาธิให้ครูผู้รับผิดชอบงานปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานปลูกฝังคุณธรรมโดยการอบรมพัฒนาจิต การอบรมแบ่งเป็น ๒ รุ่น ๆ ละ

ภาพถ่ายทางอากาศวัดวะภูแก้ว ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

หลวงพ่อวางศิลาฤกษ์อาคารบูรพาจารย์ (ที่พักผู้เข้าอบรมพัฒนาจิต)
ณ วัดวะภูแก้ว เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑

๙๐ คน หลักสูตร ๗ วัน โดยยังคงจัดที่วัดป่าสาลวัน

พ.ศ. ๒๕๓๒ ดำเนินการจัดอบรมครูผู้รับผิดชอบงานปลูกฝังคุณธรรมและครูผู้สนใจ ๒ รุ่น เนื่องจากศาลาปฏิบัติธรรมที่วัดวะภูแก้วสร้างเสร็จในปีนี้จึงย้ายสถานที่อบรมมาวัดวะภูแก้ว

พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๒ ได้จัดอบรมสมาธิครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาปีละ ๑ รุ่น รุ่นละ ๗ วัน โดยจัดที่วัดวะภูแก้วตลอดหลักสูตร และจัดการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฯ และครูทั่วไปอีกหลายรุ่น

๑.๒ โครงการอบรมพัฒนาจิตนักเรียน

พ.ศ. ๒๕๓๓ ครูโรงเรียนขามทะเลสอวิทยา อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเคยผ่านการอบรมสมาธิครู และได้ผลในด้านการพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี มีความประสงค์จะขยายผลไปสู่นักเรียน จึงได้ประสานงานให้หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา ๑๑ จัดหลักสูตรอบรมนักเรียนให้ จึงได้เริ่มอบรมพัฒนาจิตนักเรียนรุ่น ๑ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๓ และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๔๒)

๑.๓ โครงการวัยรุ่นยุคใหม่ห่างไกลยาบ้า

พ.ศ. ๒๕๔๐ โรงเรียนหนองกราดวัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ได้มาประสานงานให้จัดโครงการเพื่อช่วยนักเรียนกลุ่มหนึ่งซึ่งติดยาบ้า กลุ่มนำร่องเป็นนักเรียนที่เคยผ่านการอบรมพัฒนาจิตมาแล้ว และเกิดจิตสำนึกที่ดี จึงมีความต้องการเลิกยาบ้า และได้ชักชวนเพื่อนคนอื่น ๆ ให้มาเลิกยาบ้าด้วย จึงได้ขอความร่วมมือไปยังศูนย์วิจัยอนามัยชนบท มหาวิทยาลัยมหิดลและโรงพยาบาลสูงเนิน ซึ่งส่งข้าราชการมาร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมนักเรียนในเรื่องยาเสพติด

๑.๔ โครงการอบรมพัฒนาจิตข้าราชการสังกัดอื่น

วัดวะภูแก้วได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น นอกเหนือจากครูและนักเรียนในการอบรมพัฒนาจิตเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานได้แก่ ข้าราชการตำรวจ (ตำรวจภูธรภาค ๓ และกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ) ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๑.๕ โครงการพัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๕๔๒ กระทรวงศึกษาธิการได้เลือกวัดวะภูแก้วเป็น "ศูนย์พัฒนาจิตเฉลิมพระเกียรติ กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดนครราชสีมา" โดยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.สุรัฐ ศิลปอนันต์) ได้มาเป็นประธานในการเปิดศูนย์ฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๒

๒. หลักสูตรการอบรม

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาธิกับชีวิตประจำวัน
๒. ประโยชน์ของสมาธิในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

หลวงพ่อเทศน์ในโครงการอบรมพัฒนาจิต ณ วัดวะภูแก้ว

๓. หลักการฝึกสมาธิตามแนวพระพุทธศาสนา
๔. หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น ศีล ๕, กรรม, อิทธิบาท ๔ ฯลฯ
๕. พุทธประวัติและประวัติพระอรหันตสาวก

๓. ผลเชิงปริมาณ

๑. การอบรมที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ จนถึงปัจจุบัน (ธันวาคม ๒๕๔๒) ได้ผลเชิงปริมาณดังนี้

อบรมนักเรียนนักศึกษา	๑๘๖	รุ่น	จำนวน	๕๙,๑๗๙	คน
อบรมครู	๒๓	รุ่น	จำนวน	๓,๓๐๕	คน
อบรมข้าราชการตำรวจ	๑๖	รุ่น	จำนวน	๓,๑๘๖	คน
อบรมสามเณร	๑	รุ่น	จำนวน	๑๕๑	รูป

๔. ผลเชิงคุณภาพ

ผู้ผ่านการอบรมประมาณ ๘๐ % ขึ้นไปมีผลดังนี้คือ มีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและครอบครัวมากขึ้น เกิดคุณธรรม เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ฯลฯ มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนามากขึ้น เห็นประโยชน์ในการปฏิบัติธรรม และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ปลูกฝังคุณธรรมให้เด็ก ๆ

• ปลูกฝังนิสัยเด็กรุ่นใหม่นี่ให้มันเข้าใจเรื่องศาสนาให้มันถูกต้อง •

หลวงพ่อเร่งอบรมเด็ก ๆ ระดับมัธยม ปลูกฝังนิสัยเด็กรุ่นใหม่นี่ให้เขาเข้าใจเรื่องศาสนาให้ถูกต้อง

ว่ากันโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว แม้คณะสงฆ์เราก็เข้าใจเรื่องศาสนาไม่ถูกต้อง เอากันเพียงแค่ว่านักปฏิบัติพุทโธ สัมมาอรหัง ยุบหนอพองหนอ ท่านยังพูดเรื่องสมาธิไม่ตรงกัน ถ้าใครมีประสบการณ์หรือศึกษามาทุกด้านทุกมุมเกี่ยวกับพระศาสนานี่ จะมองเห็นได้ชัดเลยว่าคณะใดสอนกันแบบใด หรือปฏิบัติแบบใด และเพื่ออะไร บางสำนักสอนเอาเรื่องสะกดจิตเข้ามาแทรก บางสำนักสอนแล้วกลายเป็นคนทรงวิญญาณซึ่งไม่ใช่เรื่องของพระพุทธศาสนา

เล่นกับพวกเด็ก ๆ นี่เราได้ข้อมูลมาเยอะ คือเด็กมันยังไม่ได้ท่องตำรามา แล้วมันโกหกเราไม่เป็น พอให้นั่งปั๊บ พอเราถามว่าเป็นอย่างไร นั่งสมาธิ ถ้าใครเป็นอย่างไร มันจะบอกว่าเป็นอย่างนั้น ๆ ๆ ไปเลย อย่างดีมันก็ถามว่า เมื่อเป็นอย่างนี้อันนี้เรียกว่าอะไรเท่านั้น

แล้วอีกอย่างหนึ่ง เราไปเล่นกับเด็กนี่มีแต่ให้กับให้ เราไปเที่ยวเทศน์สอนผู้หลักผู้ใหญ่ คล้าย ๆ กับว่าเราไปหากินกับคนใหญ่

..พวกเด็ก ๆ เขาสนใจอยู่ แต่ว่าบางทีผู้ให้การอบรมนี่มันไม่สัมพันธ์กับการศึกษาของเขา มีแต่มีแนวโน้มให้เขาทิ้งงานการในหน้าที่ แล้วไปเข้าวัดนั่งสมาธิภาวนา แต่พวกเรา ทำอย่างไรนักศึกษาเขาจึงจะรู้ตัวว่าเขากำลังฝึกสมาธิอยู่ในห้องเรียน เวลาเขาเรียนนั่นแหละ ทำอย่างไรเขาจึงจะเข้าใจว่าเขากำลังฝึกสมาธิอยู่ นี่ปัญหาใหญ่ของพวกเราอยู่ที่จุดนี้ แล้วอันดับต่อไป ผู้ใหญ่ ทำอย่างไรจึงจะเข้าใจหรือยอมรับว่าการทำงานคือการฝึกสมาธิ นี่ถ้าหากว่าเราสามารถทำความเข้าใจในสองจุดนี้ได้ คนทั้งหลายจะไม่เบื่อหน่ายต่อการฝึกสมาธิ เพราะว่ามันมีแนวโน้มไปในทางที่ว่าสร้างพลังจิต สร้างพลังสมาธิ สร้างพลังสติปัญญาเพื่อสนับสนุนธุรกิจอันเป็นเรื่องชีวิตประจำวัน

เด็กพุทธเด็กคริสต์ภาวนาร่วมกัน

• เด็กพุทธภาวนา “พุทโธ” เด็กคริสต์ภาวนา “เยซู” จิตสงบเหมือนกัน •

หลวงพ่อได้ข้อมูลที่จะนำมาเล่าสู่ท่านทั้งหลายฟัง เพื่อเป็นแนวทางพิจารณา โรงเรียนอัสสัมชัญเขานำเด็กนักเรียนมัธยม ระดับ ม.๔ ม.๕ ไปฝึกสมาธิที่วัดวะภูแก้ว อำเภอสูงเนิน เด็กที่ไปฝึกสมาธินั้นมีทั้งเด็กชาวคริสต์ เด็กชาวพุทธ หรือบางทีอาจจะมีเด็กอิสลามปนไปด้วย พอถึงเวลาจะปฏิบัติสมาธิก็มีการไหว้พระสวดมนต์กันตามขนบธรรมเนียม แล้วมีการกราบ มีการไหว้ แล้วก็มีการสวดมนต์ ก่อนอื่นก็ให้คำเตือนเด็ก ๆ ทั้งหลายว่า พระเจ้าของแต่ละบุคคลอยู่ที่ใจของตน ๆ ถ้าผู้ใดมีพระเจ้าอยู่ในใจ กราบลงที่ใดก็ถูกพระเจ้าของตัวเอง เด็กกราบหมดทุกคน

๑
๒

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เข้าร่วมอบรมโครงการพัฒนาจิต
๒. นักเรียน นักศึกษา เดินจงกรมในโครงการอบรมพัฒนาจิต

ทีนี้พอถึงเวลาสวดมนต์ เอ้า! ชาวพุทธสวด อิติปิโส สวากฺขาโต สุปฏิปนฺโน ชาวคริสต์สวดมนต์ตามแบบฉบับของศาสนาของตนเอง ทีนี้ชาวพุทธเราก็สวดอิติปิโส ของเขาก็สวดตามสูตรของเขา สวดไปที่ตรงโน้นบ้างตรงนี้บ้างตามที่เขาเรียนมา พอถึงเวลานั่งสมาธิภาวนา ชาวพุทธภาวนาพุทโธ ชาวคริสต์ภาวนานึกถึงพระเจ้าของตัวเอง แล้วเด็กทุกคนก็นั่งสมาธิร่วมกัน ทั้งเด็กชาวพุทธ ชาวคริสต์

พอปฏิบัติสมาธิผ่านไปประมาณชั่วโมงเศษ ๆ พอสั่งให้พัก เด็กชาวพุทธกับเด็กชาวคริสต์ก็หันหน้าเข้ามาคุยกัน แล้วมาถามกันว่า *"เธอภาวนาระลึกถึงพระเจ้าของเธอ จิตของเธอเป็นอย่างไรบ้าง"* เด็กชาวพุทธถามเด็กชาวคริสต์ เขาก็บอกว่า *"ฉันภาวนานึกถึงผู้แทนพระเจ้าของเรา คือพระเยซู ฉันก็บริกรรมภาวนา เยซู ๆ ๆ พอบริกรรมภาวนาไปมันมีอาการเคลิ้ม ๆ เหมือนกับจะง่วงนอน เสร็จแล้วจิตก็วูบลงไปนิ่งสว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน มีความสุข ความสบาย มีปีติ กายเบาจิตเบา กายสงบจิตสงบ มีปีติ มีความสุขอย่างบอกไม่ถูก ซึ่งในชีวิตไม่เคยพบกับความสงบและความสุขอย่างนี้เลย แล้วเธอล่ะ เธอเป็นชาวพุทธเธอภาวนาอะไร" "ฉันก็ภาวนาพุทโธ ๆ ๆ ของฉัน เพราะพระเจ้าของฉันก็คือพระพุทธเจ้า ฉันก็นึกถึงพระเจ้าของฉัน" "เมื่อเธอนึกถึงพระเจ้าของเธอแล้วจิตของเธอเป็นอย่างไร"* เด็กชาวพุทธก็บอกว่า *"ในเมื่อนึกถึงพระเจ้าของฉันคือพุทโธ ๆ จิตของฉันก็สงบลง พอสงบลงไปแล้ว ก็รู้ ตื่น เบิกบาน สว่างไสว"*

"อ้าว! ทำไมมันเป็นเหมือนกัน" เด็กก็เลยเกิดความสงสัย พอเสร็จแล้วก็มาถาม แล้วต่างคนก็ต่างเล่าความเป็นไปของจิตของตนเองให้อาจารย์ฟัง อาจารย์ท่านก็บอกว่า คำที่เรานึกบริกรรมภาวนาอยู่นั้นมันเป็นแต่เพียงคำพูด เป็นแต่เพียงอารมณ์จิต เราท่องบริกรรมภาวนาเพื่อให้จิตสงบเป็นสมาธิ เมื่อจิตสงบเป็นสมาธิแล้ว สมาธิเป็นสัจธรรมมีหนึ่งเดียว ใครจิตสงบเป็นสมาธิแล้วจะเป็นแตกต่างกันไม่ได้ ต้องเป็นอย่างเดียวกัน คือจิตสงบนิ่ง รู้ ตื่น เบิกบาน มีปีติ มีความสุขอย่างเดียวกันหมด ไม่มีแตกต่างอันนั้นคือสัจธรรมความจริง

ทีนี้เด็กชาวคริสต์ก็บอกว่า เอ้า! ถ้าอย่างนั้นพระเจ้าของเธอกับพระเจ้าของฉันก็องค์เดียวกันซิ ถ้าว่าโดยคุณธรรมก็เป็นองค์เดียวกัน คือ จิตรู้ ตื่น เบิกบานเหมือนกัน แต่ถ้าโดยชื่อ โดยภาษาสมมติบัญญัติแล้วก็เป็นคนละองค์ นี่ข้อมูลที่ได้มาจากเด็กต่างศาสนาแต่ไปทำสมาธิภาวนาร่วมกัน ในขณะเดียวกันสถานที่แห่งเดียวกัน อาจารย์เดียวกันสอนคืออาจารย์จันทร์ เขมสิริ อดีตเจ้าอาวาสวัดวชิราลงกรณ์ ท่านไปควบคุมรายการอยู่นั้น

เพราะฉะนั้น ในเมื่อเรามาอาศัยข้อมูลดังที่กล่าวนี้ ถ้าพิจารณาให้ซึ้งแล้ว **คำบริกรรมภาวนาแต่ละอย่างนั้นเป็นแต่เพียงอารมณ์จิต เป็นแต่เพียงสิ่งรู้ของจิต สิ่งระลึกของสติ ใครจะบริกรรมภาวนาแบบไหนอย่างไรก็ได้** เพราะฉะนั้น หลวงพ่อไปเทศน์ที่ไหน เพื่อแก้ข้อข้องใจบรรดานักปฏิบัติทั้งหลายมักจะไปข้องใจอยู่ว่าภาวนาพุทโธดีไหม สัมมาอรหังดีไหม หรือยุบหนอพองหนอดีไหม แล้วก็ข้องใจกันตัดสินใจไม่ลง ไม่ทราบว่าจะเอาแบบไหน ดังนั้นจึงได้เล่านิทานเกี่ยวกับการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าให้ฟังก็มาย้ำกันอยู่ตรงนี้

<u>สอนเด็กให้รู้บุญคุณบิดามารดา</u>

• พ่อแม่ พระพุทธเจ้ายกย่อง ยกฐานะเทียบเท่าพระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา •

นอกจากจะเอาดีกับพระพุทธเจ้าแล้ว เราควรจะรู้จักที่เกิดของคนเรา ทุกคนเกิดมาจากคุณพ่อคุณแม่ คุณพ่อคุณแม่ของเรา บรรดาทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ในโลกนี้ สิ่งที่ท่านปรารถนาอันเป็นยอดแห่งความต้องการคือการมีบุตรสืบสกุล นี้คือความต้องการของคุณพ่อคุณแม่อยู่กันที่ตรงนี้

ทีนี้พ่อแม่ของเราเป็นผู้ให้กำเนิด คือเป็นผู้ให้เกิด เมื่อท่านให้เราเกิดแล้วท่านก็เป็นผู้อุปถัมภ์เลี้ยงดูเราจนเติบใหญ่ ไม่ได้เลี้ยงดูให้ใหญ่โตเพียงแค่เนื้อหนัง ยังให้ใหญ่โต เติบโตด้วยฐานะตำแหน่งหน้าที่การงานซึ่งเราได้มูลฐานนี้มาจากพ่อแม่ทั้งนั้น ได้ร่างกายจิตใจ ได้วิชาความรู้ ได้ทรัพย์สินสมบัติ ดังนั้นพ่อแม่ท่านจึงมีคุณงามความดีที่เป็นพื้นฐาน คือมีพรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา พ่อแม่ทุกคนมีความรักมีความปรารถนาดีที่จะช่วยให้บุตรของตนพ้นจากความทุกข์ยากลำบาก เมื่อบุตรของตัวเองได้รับความสุขสบาย มุทิตา พลอยยินดี ไม่มีพ่อแม่คนไหนอิจฉาตาร้อนลูกเต้าของตนเอง เมื่อลูกมีความสุขสมบูรณ์ดีพร้อมทุกสิ่งทุกอย่างพ่อแม่เบาใจได้คืออุเบกขา เพราะอาศัยที่ท่านมีคุณธรรมดังกล่าวมาแล้ว ท่านจึงได้ชื่อว่าเป็นพระพรหมของเรา พ่อแม่ของเรามี ๔ หน้า เรามองเห็นพ่อแม่มีเพียงหน้าเดียว แต่ความรู้สึกของท่านมี ๔ หน้า

หน้าที่ ๑	เมตตา	ความรักความปรารถนาดี
หน้าที่ ๒	กรุณา	คิดจะช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ความลำบาก
หน้าที่ ๓	มุทิตา	พลอยยินดีเมื่อลูกตัวเองได้ดีมีความสุขสบาย
หน้าที่ ๔	อุเบกขา	เบาใจยิ้มแย้มแจ่มใส ภาคภูมิใจดีอกดีใจที่ลูกของตนเองได้มีความสุขสบาย วางใจได้ อันนี้เป็นคุณธรรมที่มีในจิตใจคุณพ่อคุณแม่

ดังนั้นท่านสมควรที่จะได้รับขนานนามจากพระพุทธเจ้าว่าเป็น**พรหมของลูก** พ่อแม่ของเราเป็นพระพรหม เป็นพระพรหมของเรา ใครจะว่าพ่อแม่เราไม่ใช่พระพรหม เราจะว่าของเราเอง เพราะพ่อแม่ของเรามีคุณธรรม ๔ คือพรหมวิหาร

ทีนี้ในเมื่อพ่อแม่มีพรหมวิหาร เป็นพระพรหมของเรา นอกจากจะเป็นพระพรหมของเราแล้ว เพราะอาศัยที่ท่านมีความบริสุทธิ์ คือบริสุทธิ์ใจต่อลูกของตนเอง เลี้ยงมาด้วยความรัก เลี้ยงมาด้วยความเมตตา เลี้ยงมาด้วยความดีอกดีใจในเมื่อลูกมีความสุข เลี้ยงมาด้วยความร่าเริงบันเทิงใจ เป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์สะอาด ไม่มีความอิจฉาตาร้อน ไม่เคยคิดที่จะให้ลูกเต้าของตนเองต้องลำบาก ท่านจึงเป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์ต่อลูกทุก ๆ คน

นี่ขอแทรกนิยายเล็ก ๆ สักหน่อยหนึ่ง มีเด็กซุกซนคนหนึ่งชอบไปเที่ยวเล่นในป่า เพราะบ้านเขาอยู่ใกล้ป่าละเมาะ ในป่านั้นมีสัตว์ร้าย อย่างน้อยก็มีควายเปลี่ยวที่มันดุ ๆ ไล่ขวิดไล่ชนเด็ก เขาบอกกับแม่ของเขาว่า *"แม่ครับ ผมจะไปเที่ยวเล่นในป่า"* พอแม่ได้ยิน *"อย่าไปเลยลูก มันจะเกิดอันตราย ไปคนหนึ่งคนเดียวผู้หลักผู้ใหญ่ไม่ได้ไปด้วย" "ผมจะไปครับ แม่อย่าห้ามผมเลย"*

ไอ้เจ้าเด็กซุกซนก็วิ่งเข้าในป่าไป แม่ก็ชักอารมณ์เสีย *"เออ! เอ็งเข้าไปในป่าให้ควายเปลี่ยวมันขวิดแกตายซะนะ"* พอเด็กวิ่งเข้าไปในป่า ควายที่ดุ ๆ ควายเปลี่ยวมันก็วิ่งถลันเข้ามาทันที ไอ้เจ้าเด็กน้อยเห็นควายมันวิ่งเข้ามาจะชนเอาก็อธิษฐานจิตและกล่าวด้วยวาจาเบา ๆ พอตัวเองได้ยินว่า *"สิ่งใดที่แม่ข้าพเจ้าคิดด้วยใจสิ่งนั้นจงเป็นจริง สิ่งใดที่แม่ข้าพเจ้าพูดด้วยปากขออย่าให้สิ่งนั้นเป็นจริง"*

พอเด็กพูดขึ้นแล้วก็สำรวมจิตอธิษฐานจิตระลึกถึงคุณแม่ ไอ้เจ้าควายตัวเบ้อเริ่มมันก้มลงทำท่าจะขวิดมันก็ดีดคอมันไม่ขึ้น คอแข็งทื่อไปเลย นี้แสดงว่าพ่อแม่ของเราปากร้ายแต่ว่าใจดี

เพราะฉะนั้นท่านจึงเป็นผู้มีใจอันบริสุทธิ์ต่อลูก แม้ปากจะพูดว่าให้ควายชนแกตายเถอะนะ ก็พูดแต่ปากแต่ใจไม่ได้นึกอย่างนั้น ใจจริงนะไม่ต้องการที่จะให้ลูกเราประสบเหตุอย่างนั้น ดังนั้น เด็กน้อยคนนั้นอธิษฐานจิตพูดออกมาว่า สิ่งใดที่พ่อแม่ข้าพเจ้าคิดในใจสิ่งนั้นจงเป็นจริง สิ่งใดที่แม่ข้าพเจ้าพูดด้วยปากสิ่งนั้นจงอย่าเป็นจริง เพราะแม่เขาไม่ได้คิดที่จะให้ลูกเต้าตาย ควายมันจึงทำร้ายเด็กน้อยคนนั้นไม่ได้

อันนี้เป็นตัวอย่างแสดงว่าพ่อแม่มีน้ำใจอันบริสุทธิ์ต่อลูก ดังนั้นท่านจึงเป็น**พระอรหันต์ของลูก** อรหันตะ แปลว่าผู้ฆ่า ฆ่าความพยาบาทอาฆาต ฆ่าความเคียดแค้น ฆ่าความจองเวรจองกรรมกับลูกกับเต้า พ่อแม่ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ท่านจึงเป็นผู้มีใจอันบริสุทธิ์ต่อลูก สมควรแล้วที่พระพุทธเจ้ายกย่อง ยกฐานะเทียบเท่าพระอรหันต์ในพระพุทธศาสนา

ทีนี้พ่อแม่ของเรายังเป็นเนื้อนาบุญของลูก ลูกเต้าผู้แสวงบุญ ต้องการบุญ ต้องการกุศล ด้วยการปรนนิบัติก็ดี ด้วยการให้วัตถุสิ่งของก็ดี การให้มารดาบิดานั่นแหละเป็นเนื้อนาบุญอันประเสริฐของเรา เมื่อพ่อแม่ของเรามีคุณธรรมดังที่กล่าวมาแล้ว ท่านจึงเป็น**บุพพการีชน** เป็นผู้ทำอุปการะก่อน ๑. ให้เราเกิด ๒. เลี้ยงดูเรามา ๓. อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีและส่งเข้าสู่สถาบันการศึกษา และอื่น ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ของท่าน ท่านปฏิบัติหน้าที่ของท่านไม่ขาดตกบกพร่อง พ่อแม่ของเรามีลูก ๑๐ คน แม้จะทุกข์ยากปากหมองอย่างไร ท่านก็อุตส่าห์พยายามเลี้ยงลูกของท่านจนใหญ่โต

ทีนี้เราซึ่งเป็นลูก ๆ นี่สมมติว่าพ่อแม่ของเราท่านมีลูก ๑๐ คน ลูก ๑๐ คนนี่จะเลี้ยงพ่อแม่ได้หรือเปล่า อันนี้ให้นักเรียนทั้งหลายเอาไปคิด เวลานี้พวกเธอกำลังจะมาเลี้ยงน้ำใจพ่อแม่ มาเรียนมาศึกษาให้พ่อแม่ได้มีความภาคภูมิใจ อันนี้คือการเลี้ยงน้ำใจพ่อแม่ การเลี้ยงน้ำใจนี้ เป็นสิ่งประเสริฐที่สุด **มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ การอุปัฏฐากเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นมงคลอันสูงสุด** พวกหนู ๆ ยังเล็กหาเงินหาทองยังไม่ได้จะไปเลี้ยงพ่อแม่ใหญ่โตได้อย่างไร เลี้ยงได้ซิ คือ ๑. เอาอกเอาใจ ๒. รับใช้ ๓. ทำสิ่งที่ท่านต้องการให้สำเร็จ นี้คือการเลี้ยงน้ำใจ

ทีนี้ถ้าหากว่าเราจะไปไหนมาไหน ทำอะไร เมื่อพ่อแม่ของเราบอกว่า อย่านะลูก หยุดทันที อย่าเดินหนีต่อหน้าพ่อแม่ของเรา ว่าผิดว่าถูกยกผลประโยชน์ให้ท่านไปก่อน อย่าไปฝ่าฝืนในขณะนั้น ถ้าหากท่านพูดผิดหรือเข้าใจผิด เมื่อท่านใจดีแล้วค่อยมาปรับความเข้าใจกันทีหลัง อย่าไปทำกระฟัดกระเฟียดต่อหน้าท่าน ท่านเกิดน้อยอกน้อยใจ ท่านเสียใจ ใครทำพ่อแม่เสียใจถึงกับน้ำตาไหลเป็นบาปเป็นกรรมหนักเฉียด ๆ เข้าถึงอนันตริยกรรม

๑
๒

๑. ซุ้มประตูทางเข้าที่พัก ๒. โรงอาหาร ผู้มาปฏิบัติธรรมที่วัดวะภูแก้ว

ฉะนั้น **มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ** การอุปัฏฐากเลี้ยงดูบิดามารดา จึงเป็นมงคลอันสูงสุด ใครต้องการความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง ก็ให้เลี้ยงดูบิดามารดา

มาตาเปติ ภรํ ชนฺตุํ การเลี้ยงดูบิดามารดาท่านว่ามีอานิสงส์ทำให้ผู้นั้นได้ไปเกิดเป็นพระอินทร์

กุเล เชฏฺฐา ปจายินํ การเคารพนบนอบต่อผู้ใหญ่ในวงศ์สกุล ก็เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ไปเกิดในสวรรค์เป็นพระอินทร์ สกุลของเรานี้มีอยู่ ๒ ขั้นตอนเวลานี้เรามีสกุลของเราอยู่ ๒ ขั้นตอน

๑. วงศ์สกุลที่ให้กำเนิดคือให้ชีวิตจิตใจเกิดมา

๒. วงศ์สกุลที่ให้กำเนิดการศึกษา เช่น สถาบันการศึกษาต่าง ๆ อันนี้คือวงศ์สกุลของเรา

วงศ์สกุลทั้ง ๒ นี้ย่อมมีผู้หลักผู้ใหญ่ ดังนั้นใครมีความเคารพนบนอบ มีความเคารพนบน้อมต่อผู้ใหญ่ในวงศ์สกุล บุคคลนั้นได้สร้างคุณธรรม ซึ่งเป็นเหตุเป็นปัจจัย เมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดเป็นพระอินทร์ ใครอยากเกิดเป็นพระอินทร์ให้ปฏิบัติตามหลักดังกล่าวมานี้ อันเป็นวิธีการที่จะเอาดีกับพ่อกับแม่ เราจะเอาดีกับครูบาอาจารย์ก็ปฏิบัติเหมือนกับปฏิบัติกับพ่อกับแม่ พ่อแม่ของเราเป็นพ่อแม่ในบ้าน ครูบาอาจารย์เป็นพ่อแม่ในโรงเรียน เราอยู่ในบ้านพ่อแม่ของเราเป็นผู้ปกครองดูแลสุขทุกข์ของเรา เราอยู่ในโรงเรียนครูบาอาจารย์เป็นผู้ดูแลสุขทุกข์ของเรา เพราะฉะนั้นทั้ง ๒ อย่างนี้คือพ่อแม่ของเราผู้ให้เกิดก็เป็นพ่อเป็นแม่ ครูบาอาจารย์ผู้อุปถัมภ์ค้ำจุนอยู่ก็ได้ชื่อว่าเป็นพ่อเป็นแม่เช่นเดียวกัน ดังนั้นขอให้นักเรียนทุกคนจงจำนำไปปฏิบัติ

ถามเรื่องเข้าทรงกับหลวงปู่ฝั้น

• โอ๊ย! มันจะไปจริงไปจังอะไรน้อ มันเป็นวิธีหากินของเขาอย่างหนึ่ง •

เดี๋ยวนี้คนทั้งหลายนี้มันเก่ง มันไปเรียกเอาวิญญาณภูตผีปีศาจอะไรต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือหาอยู่หากินกันเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด

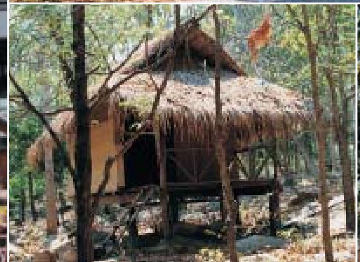
ในการที่เราไปสอบถามท่านผู้รู้ ที่ท่านรู้ทางในเช่นอย่างหลวงปู่ฝั้นเป็นต้น สาเหตุที่จะได้สอบถามก็เพราะว่า ท่านพ่อลี วัดอโศการามท่านมีศักดิ์เป็นปู่หลวงพ่อ แล้วก็มีพระองค์หนึ่งให้เณรเชิญวิญญาณท่านพ่อลีมา พอหลวงพ่อรู้เข้าก็รู้สึกไม่พอใจ ก็เลยพยายามสอบถามครูบาอาจารย์ หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่สิม อาจารย์แว่น และอาจารย์อื่น ๆ ลงความเห็นกันว่าไม่ใช่ท่านพ่อลีมาเข้าทรงกันทั้งหมดเลย

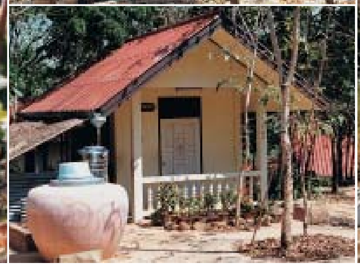
ทีนี้พอไปถามหลวงปู่ฝั้น จริงหรือเปล่าหลวงปู่ที่ว่าวิญญาณท่านพ่อลีมาทรง โอ๊ย! มันจะไปจริงไปจังอะไรน้อ มันเป็นวิธีหากินของเขาอย่างหนึ่ง มันไปเลียนแบบมาจากสิบเอกตำรวจมาจากสมุทรปราการบ้านตำรวจคนนั้นนี่เป็นสำนักทรงวิญญาณ พระพวกนี้มันก็ไปเลียนแบบเขามา

ทีนี้ถ้าใครนับถือท่านผู้ใดก็ทำเครื่องสักการะบูชาท่านผู้นั้นขึ้นมาแล้วก็ทำพิธีเชิญวิญญาณมาทรงก่อนอื่นก็ประกาศบอกไว้แล้วว่า ต่อไปนี้วิญญาณของ ร.๕ จะมาประทับทรง ให้ลูกศิษย์ลูกหามาคอยกราบคอยไหว้ ทีนี้พอทำพิธีขึ้นมาแล้ววิญญาณพเนจรอยู่แถวป่าหญ้าป่าไม้มันชิงกันมาทรง วิญญาณตนใดที่มันมีอิทธิพลเหนือหมู่มันก็ทรงได้ พอมันทรงแล้วมันก็ประกาศตัวมันว่า ร.๕ แต่แท้ที่จริงมันไม่ใช่ หลวงปู่ฝั้นนี่

๑. ศาลาการเปรียญสำหรับสวดมนต์ภาวนาและทำกิจกรรมทางศาสนา วัดวะภูแก้ว ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

๒. กุฏิเจ้าอาวาส ๓. กุฏิปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ ๔. กุฏิปฏิบัติธรรมของฆราวาส ๕. หอระฆัง

พระวิสุทธิธรรมรังสี (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) ภาพเมื่อสมัยหนุ่ม

ท่านยืนยันเลยว่า ท่านได้พิจารณาดูแล้วไม่ใช่ มันเห็นแต่วิญญาณพเนจรเหล่านี้มันแย่งกันมาเข้าทรง

หลวงพ่อถามท่านว่า "ถ้าหากว่ามันไม่จริงทำไมมันจึงรู้เรื่องอดีตเราดีนัก"

หลวงปู่ฝั้นท่านตอบว่า *"โฮ้ วิญญาณของเราเวลานี้เราเป็นมนุษย์อยู่มันไม่มีฤทธิ์มีอิทธิพลอะไรหรอก เวลามันตายไปแล้ววิญญาณสามารถทำให้บ้านหลังนี้ไหวก็ได้ แล้วมันรู้เรื่องอดีตทุกอย่าง ธรรมชาติของสัตว์ในภพนั้นมันเป็นอย่างนั้น"*

ท่านพ่อลีมีศักดิ์เป็นปู่

• ท่านเป็นพี่น้องทางฝ่ายพ่อ ท่านมีชาติกำเนิดที่อุบลฯ เหมือนกัน •

ท่านพ่อลีท่านมีศักดิ์เป็นปู่ของหลวงพ่อ ท่านเป็นพี่น้องทางฝ่ายพ่อ (ของหลวงพ่อ) ท่านมีชาติกำเนิดที่อุบลฯ เหมือนกัน

ท่านใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ปู่" กับหลวงพ่อ ถ้าพบหลวงพ่อที่ไรท่านจะไม่พูดพร่ำทำเพลงกับ

หลวงพ่อ พอเจอหน้ากันปั๊บสั่งแล้ว *"นั่งสมาธิ"* **ท่านจะคุยอยู่กับใครก็ตาม ท่านจะชี้หน้าหลวงพ่อ *"อ้าว! นั่งสมาธิ"*** พอนั่งไปสักพักหนึ่งท่านก็บอกว่า *"เป็นไง นั่งสมาธิ"* "ก็นั่งสมาธิ ก็ได้สมาธิ" ท่านไม่เคยอธิบายอะไรกว้างขวางพิสดาร แต่ท่านจะว่าให้ปฏิบัติธรรมให้ต่อเนื่อง อย่าไปทำ ๆ หยุด ๆ แต่ละครั้งที่เรานั่งสมาธิ จิตจะสงบหรือไม่สงบอย่าไปท้อถอย ถ้าเวลาจะสงบมันจะสงบเอง ความสงบมันเป็นผลงานเราแต่งเอาไม่ได้

แม้แต่สัตว์เดรัจฉานปฏิบัติสมาธิได้

• คุณแม่สอนให้หนูภาวนา อัฐิ ๆ ๆ ๆ แล้วจิตของหนูก็สงบ •

สมาธิจึงเป็นหลักธรรมกลาง ๆ ไม่ได้สังกัดในลัทธิหรือศาสนาใด ๆ แม้แต่สัตว์เดรัจฉานก็ปฏิบัติสมาธิได้ คำพูดนี้กล่าวหมิ่นประมาทมากเกินไปหรือเปล่า มีตัวอย่างที่จะนำมาเล่าให้ฟังเป็นคติเตือนใจวันนี้ฟังเกร็ดเบ็ดเตล็ดกันซะก่อน นิยายเรื่องนี้ที่จะเล่าให้ฟังมีปรากฏอยู่ในตำนาน **"ธรรมบท ขุททกนิกาย"** ในคัมภีร์พระไตรปิฎก ไม่ใช่เรื่องเหลวไหลนอกตำรับตำรา

มีเรื่องเล่าว่ามีนกแขกเต้าสองตัวผัวเมีย ไปทำรังอยู่ที่ใกล้สำนักของนางภิกษุณี และอยู่ระยะที่ไม่ห่างกันนัก มีที่ซ่องสุมโจร อยู่มาวันหนึ่งลมแรงพัดเอารังนกแขกเต้าปลิวไปตามกระแสลม ลูกนกแขกเต้ากำลังอ่อน ๆ ขนปีก ขนหางยังไม่แข็งแรง บินไม่เก่ง ตัวหนึ่งถูกลมพัดตกลงไปที่กองดอกไม้ของนางภิกษุณี อีกตัวหนึ่งตกลงไปที่กองอาวุธของโจร ทีนี้ลูกนกแขกเต้าสองตัวนี้ตกไปคนละหนคนละแห่ง ตัวหนึ่งอยู่กับพระ อีกตัวหนึ่งอยู่กับโจร ตัวที่อยู่กับพระ พระก็สอนให้ปฏิบัติศีลธรรม ลูกนกแขกเต้ามันพูดเป็นเหมือนคน ทีนี้นางภิกษุณีก็สอนให้เขาบริกรรมภาวนาว่า อัฐิ ๆ ๆ ๆ ในที่สุดเขาได้สมาธิมองเห็นตัวเขาเองเป็นโครงกระดูก มองดูนางภิกษุณีก็เห็นเป็นโครงกระดูกไปหมด

ส่วนนกแขกเต้าตัวที่ตกไปบนกองอาวุธของโจร โจรก็สอนให้เป็นโจรสอนให้เป็นนกนักสืบ สอนให้ไปสืบเส้นทางที่พ่อค้าวาณิชย์ทั้งหลายจะเดินทางมา ทีนี้ลูกนกแขกเต้าตัวนี้ก็ไปคอยจ้องมองทางที่พ่อค้าวาณิชย์ทั้งหลายเขาจะเดินทางผ่าน พอเห็นแล้วก็รีบบินมาบอกนายตนเอง เจ้านายก็ไปดักปล้น

ทีนี้อยู่มาวันหนึ่งลูกนกแขกเต้าตัวที่ไปอยู่กับนางภิกษุณี มีเหยี่ยวตัวหนึ่งโฉบลงมาเฉี่ยวเอาเขาไปเขาอยู่ในกรงเล็บของเหยี่ยว ทีนี้นางภิกษุณีเห็นดังนั้นก็พากันตบไม้ตบมือร้องลั่น เหยี่ยวมันตกใจ มันก็ปล่อยลูกนกตก นางภิกษุณีก็ไปจับมาปลอบโยน แล้วก็ถามว่า "ในขณะที่เหยี่ยวมาเฉี่ยวเธอไปเธอคิดว่าอย่างไร" ลูกนกก็บอกว่า *"กองกระดูกมาพากองกระดูกไป จะนำไปเรียราดที่ตรงไหนหนอ"* "อ้าวทำไมเธอถึงคิดอย่างนั้น" *"ที่คิดอย่างนั้นก็เพราะว่าคุณแม่สอนให้หนูภาวนา อัฐิ ๆ ๆ ๆ แล้วจิตของหนูก็สงบสว่างมองเห็นตัวเป็นโครงกระดูกไปหมด แม้แต่เดี๋ยวนี้มองดูคุณแม่ทั้งหลายนี้ก็มีแต่โครงกระดูก ไม่ทราบว่าเนื้อหนังมันหายไปไหนหมด เหยี่ยวบินมาหนูก็เห็นแต่โครงกระดูก เพราะฉะนั้นในความรู้สึกขณะนั้นก็รู้สึกว่าตัวเองก็คือโครงกระดูก เหยี่ยวก็คือโครงกระดูก นึกว่ากองกระดูกมาพากองกระดูกไป พากันไปเรียราดที่ตรงไหน"* นี่ตัวอย่างสัตว์เดรัจฉานทำสมาธิ อันนี้ลอง ๆ ไปคิดดู

ธรรมนอก ธรรมใน

• เราพุทธสาวกเราเกิดมามีบุญเหมือนกับเราเกิดมาในตระกูลของเศรษฐี •

ท่านทั้งหลายมาประชุมพร้อมกันเพื่อฟังธรรม ธรรมะมีอยู่ ๒ ประเภทคือธรรมะนอกกับธรรมะใน ธรรมะนอกหมายถึงธรรมะที่เราเรียนรู้ตามคัมภีร์ตามตำรับตำรา เพื่อเป็นแนวทางให้เรารู้ในการปฏิบัติ เหมือน ๆ กับเราเรียนแผนที่ ธรรมดาการเรียนแผนที่ของบ้านของเมืองหรือภูมิประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เราสามารถที่จะรู้และเข้าใจตามแผนที่และตำรับตำรานั้น ๆ เพราะฉะนั้นการเรียนปริยัติธรรม ก็เหมือนการเรียนแผนที่ จำเป็นด้วยหรือการเรียนปริยัติธรรม คำตอบก็คือว่าจำเป็นต้องเรียน ไม่เรียนไม่ได้ต้องเรียน เพราะปริยัติธรรมคือคัมภีร์ไตรปิฎกเป็นหลักศาสนา เป็นศาสนาที่เป็นเหตุผลมีคัมภีร์ มีตำรับตำรา เป็นศาสนาที่มีประวัติศาสตร์ ไม่ใช่ศาสนาที่ศาสดานอนหลับ ตื่นขึ้นมาแล้วทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนาเหมือน ๆ กับลัทธิอื่น ๆ

พระพุทธเจ้าของเราต้องสร้างบารมีมานับอสงไขยไม่ถ้วน ในเมื่อพระบารมีพร้อมแล้ว ก่อนที่จะได้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ต้องทรงสละชีวิตเข้าแลกกับคุณธรรมที่บรรลุถึงขนาดทรมานพระองค์ให้ได้รับความเหน็ดเหนื่อย ให้ได้ความลำบากเปล่า ๆ แทบจะเอาชีวิตไม่รอด กว่าจะได้สำเร็จมายากเย็นสักเพียงใด

เราพุทธสาวกเราเกิดมามีบุญเหมือนกับเราเกิดมาในตระกูลของเศรษฐี คุณพ่อคุณแม่ของเรามีพร้อมให้หมดทุกอย่าง เพราะฉะนั้นเราจะรักษาทรัพย์สมบัติของพ่อแม่ให้คงอยู่เราต้องมีวิชาความรู้ วิชาความรู้นั้นคือปริยัติธรรม ปริยัติธรรมเป็นความรู้ในตำรา เป็นธรรมะนอกคือนอกจากตัวของเราอย่างดีเราก็เพียงแค่อาศัยจิตหรือใจเป็นผู้ทรงธรรม แต่มันก็เรื่องนอก ๆ ยังไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่เรา

ทีนี้ปัญหาสำคัญเรื่องธรรมะในคือหมายถึง ในกายวาจาของเรา นี่เป็นสิ่งที่เราจะศึกษาให้รู้ ให้เข้าใจ ดังนั้นธรรมะแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ตามหลักแห่งปริยัตินั้น เราฟังแล้วมันก็มากมายเหลือล้นไม่ทราบได้ว่าจะปฏิบัติยึดเอาธรรมะข้อไหนมาปฏิบัติ มันจึงจะได้ประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันของเราอย่างแท้จริง อันนี้ปัญหาของชาวพุทธที่เราจะเข้าใจ ความรู้ความเห็นที่เราปฏิบัตินั้น เราจะยึดหมายเอาอะไรเป็นสาระสำคัญ จะไปเอาเรื่องรู้เห็นนรกสวรรค์ เห็นภูตผีปีศาจ เทวดา อินทร์พรหม ยมยักษ์นั้นหรือเป็นผลงานที่เราจะพึ่งได้ ถ้าเราจะไปยึดเอาสิ่งนั้นเป็นผลงานมันจะไกลจากความจริง ถ้าอย่างนั้นเราควรจะรู้อะไร เราควรจะรู้กายวาจาและรู้จิตของเรานี่ว่า กายวาจาและจิตของเรานี่ เป็นสิ่งที่ได้มาด้วยบุญกุศล นักปราชญ์ผู้เป็นอริยชนเคยกล่าวว่า **ร่างกายนี้เป็นสิ่งที่เราได้มาด้วยบุญ ได้มาแล้วควรจะทนุถนอมรักษา มีเสื้อผ้าดี ๆ ควรจะหาไว้ใส่ มีอาหารดี ๆ ควรจะหามาเลี้ยง มีเครื่องประดับตกแต่งที่สวยงามควรจะตกแต่งใส่ให้บ้าง มีที่นอนดี ๆ ควรจะหาให้นอน มีบ้านดี ๆ ควรจะหาให้อยู่ นักปราชญ์ท่านว่าอย่างนั้น** ทำไมท่านจึงว่าอย่างนั้น เพราะมันเป็นสิ่งที่ได้มาด้วยยาก **กิจฺโฉ มนุสฺสปฏิลาโภ** การได้มาซึ่งความเป็นมนุษย์นี่มันแสนยาก ต้องบำเพ็ญคุณธรรมคือมีศีล ๕ บริสุทธิ์บริบูรณ์ มีกรรมบถบริสุทธิ์บริบูรณ์ จึงมาบังเกิดเป็นมนุษย์ที่บริบูรณ์ที่มีจิตใจบริสุทธิ์

หลวงพ่อใส่บาตรหลวงปู่เมตตาหลวงและพระภิกษุสงฆ์ เนื่องในวันเกิด ๘ กุมภาพันธ์ .....

ถ้าอย่างนั้นคนที่มาเกิดเป็นมนุษย์ต้องมีศีล ๕ บริสุทธิ์บริบูรณ์ มีกรรมบถบริสุทธิ์บริบูรณ์กันทุกคนสิ ก็ไม่ถึงขนาดนั้น หมายถึงว่า ผู้เกิดมาแล้วเป็นมนุษย์สมบูรณ์มีร่างกายวรรณะสมบูรณ์จริง ๆ เราเกิดในตระกูลผู้ลากมากดีมั่งคั่งสมบูรณ์มีศีลธรรมประจำจิตใจพร้อมมาแต่กำเนิดแล้ว เมื่อเกิดมาแล้วมีศีลมีธรรม มายึดศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติ ยึดกรรมบถ ๑๐ เป็นหลักปฏิบัติ อันนี้ถ้าเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ เรียกว่าเป็นมนุษย์ร้อยเปอร์เซ็นต์

ทีนี้คนที่ไม่มีศีล ๕ จะเกิดมาเป็นมนุษย์ได้ไหม ได้เหมือนกัน ท่านลองพิจารณาดูจิตใจของท่านดูบ้างซิว่า ตั้งแต่เกิดมานี่ ท่านเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทุกลมหายใจหรือไม่ เข้าใจว่าท่านอาจจะมีบางครั้งที่มันขาดตกบกพร่อง

โต้ธรรมะกับหลวงพ่อเมตตาหลวง

• เทศน์สอนคนให้ละโลภ โกรธ หลง สอนศาสนาผิด •

วันหนึ่งไม่ทราบเราคิดสนุกยังไง ไปหยอกผู้เฒ่า **(หลวงปู่เมตตาหลวง)** *“หลวงปู่ไปเที่ยวเทศน์สอนคนให้ละโลภ โกรธ หลง สอนศาสนาผิดแล้ว”*

“ไอ้บ้า ทั้งหลายเขาสอนให้ละกิเลส โลภ โกรธ หลง ไปเอาที่ไหนมาพูดวะ ว่าสอนให้คนละกิเลส โลภ โกรธ หลง สอนศาสนาผิด ใครสอนเธอมา”

“ไม่มีใครสอน ผมคิดของผมเอง ไม่มีใครจะไปตั้งใจละกิเลส โลภ โกรธ หลงได้ พระพุทธเจ้าท่านก็ไม่ได้สอนให้ละกิเลส โลภ โกรธ หลง โดยตรง แต่เวลาท่านพูดไว้ ท่านพูดไว้ในระดับหนึ่ง ทีนี้ในเมื่อใครละ

กุฏิหลวงพ่อ ที่วัดวะภูแก้ว

กิเลส โลภ โกรธ หลง ยังไม่ได้ ท่านสอนให้ใช้กิเลส โลภ โกรธ หลง ให้มันเกิดประโยชน์โดยความเป็นธรรม"

"เธอมีอะไรเป็นหลักฐาน"

"ศีล ๕ ข้อ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ กิเลส โลภ โกรธ หลงมีในใจ เอาให้มันเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนใจให้เกิดทะเยอทะยาน ในความอยากได้อยากดี อยากมีอยากเป็น สิ่งที่มนุษย์ปรารถนา มีอยู่ ๕ อย่าง ลาภ คือผลประโยชน์ ยศ คือตำแหน่งหน้าที่การงาน สรรเสริญ คือชื่อเสียงอันดีงาม-สุขกาย-สุขใจ และอำนาจ ๕ อย่างนี้ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหาแต่การแสวงหาควรจะมีขอบเขต ขอบเขตก็คือ ศีล ๕ ข้อ"

"แล้วเธอมีหลักฐานอะไรมายืนยัน"

การใช้กิเลสให้เป็นประโยชน์

• คนที่ยังติดอยู่ในโลก ให้แสวงหาผลประโยชน์ทางโลก •

มีทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์ ๔ เป็นหลักฐานยืนยัน

อุฏฐานสัมปทา หมั่นขยันในการประกอบธุรกิจการงานหาผลประโยชน์ นี่คือหลักฐาน คนไม่มีความโลภ ขยันไม่เป็น ทีนี้เมื่อได้ผลประโยชน์มาแล้ว...

อารักขสัมปทา หัดตระหนี่ให้มาก ๆ คนไม่ตระหนี่ไม่มีโอกาสได้เป็นเศรษฐี ในเมื่อพร้อมด้วยทรัพย์สมบัติและอำนาจ

กัลยาณมิตตา สร้างความดีกับเพื่อนบ้าน แต่คนทั้งหลายไปตีความหมายว่าคบมิตรที่ดี แต่หลวงพ่อเปลี่ยนว่า สร้างความดีกับเพื่อนบ้าน ให้เพื่อนบ้านเขารัก เคารพนับถือ บูชา จะได้เป็นกำลังช่วยรักษาชีวิตและทรัพย์สมบัติของเราให้มั่นคง

สมชีวิตา เลี้ยงตนเองและครอบครัว ตลอดทั้งบริวารให้มีความสุขตามสมควรแก่ฐานะ อันนี้คือหลักฐานยืนยัน

เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าสอนธรรมะนี่ พระองค์สอนเป็นขั้นเป็นตอน คนที่ยังติดอยู่ในโลก ให้แสวงหาผลประโยชน์ทางโลก คนมีอินทรีย์แก่กล้า แสวงหาผลประโยชน์ในทางธรรม เพื่อสวรรค์ คนที่มีอุปนิสัยสูง แสวงหาผลประโยชน์เพื่อมรรคผลนิพพาน ท่านสอนไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในภพหน้า คือสร้างบุญสร้างกุศล เพื่อสวรรค์

ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน บำเพ็ญเพียรภาวนาเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน ท่านก็วางหลักเกณฑ์ของท่านไว้ดังนี้ แต่เราไม่เข้าใจคำสอนของท่านเอง ที่ว่าไม่เข้าใจคำสอนนี้ก็เพราะว่า ยังมีคนกล่าวประณามพระองค์ว่า สอนคนให้สันโดษมักน้อย โดยกล่าวตู่ว่า สอนให้งอมืองอเท้าให้ขี้เกียจขี้คร้าน แต่แท้ที่จริง เราไม่เข้าใจคำสอนของพระองค์ต่างหาก สิ่งใดที่พระองค์สอนมานั้นนะ **ปุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ** เป็นหลักฐานในคำสอนของพระองค์ พระองค์รู้เรื่องในอดีตชาติของพระองค์ พระองค์เคยเกิดเป็นอะไร เพราะบุญกรรมอะไร **ทำบาปสิ่งนี้ตายแล้วตกนรกขึ้นสวรรค์ พระองค์เคยทำสิ่งนี้มาก่อนเราแล้ว ทำบุญสิ่งนี้ตายแล้วได้ขึ้นสวรรค์มา พระพรหมในพรหมโลก ทั้ง ๓ อย่างนี้ พระองค์ได้ปฏิบัติมาแล้ว ได้ลองของมาแล้ว ไฟนรกมันร้อน พระองค์เคยเอาเท้าแหย่มาแล้ว สวรรค์มันเยือกเย็น พระองค์เคยไปสัมผัสกับสวรรค์มาแล้ว**

เพราะฉะนั้นคำสอนของพระองค์ สิ่งที่เป็นบาปเป็นบุญมันเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ลองของมาแล้วทั้งนั้น คำสอนของพระพุทธเจ้าตื่นขึ้นมาแล้วเทศน์สอนคนไม่ใช่ชนิดที่ว่านอนหลับแล้วฝันไป ไม่ใช่อย่างนั้น มันเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ทดสอบมาด้วยพระองค์เอง เพราะฉะนั้นใครยังไม่รู้แจ้งเห็นจริง เชื่อพระองค์เอาไว้ก่อน รับฟังเอาไว้ก่อน อย่าไปหัดลองของเหมือนพระองค์ ลองแล้วเราก็ไม่รู้ อย่างเรา ๆ นี้ไม่รู้หรอก เชื่อพระองค์ว่าเคยลองมาแล้วทดสอบมาแล้วทุกอย่าง

ในเมื่อเราละกิเลสไม่ได้...

• พระพุทธเจ้าท่านจึงให้ยึดศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติ •

อุบายสำหรับตัดทอนกิเลสความชั่วฝ่ายบาปให้น้อยลงหรือหมดไป คนเรามีความโลภคือความอยากได้ มีความโกรธเกิดจากความไม่พอใจ มีความหลงในสิ่งที่เราติดพัน ความโลภเป็นกิเลสที่ชั่วช้าลามกเป็นอกุศลมูล เป็นรากเหง้าของอกุศลคือความบาปทั้งปวง พระพุทธเจ้าสอนให้เราละ ละโลภ ละโกรธ

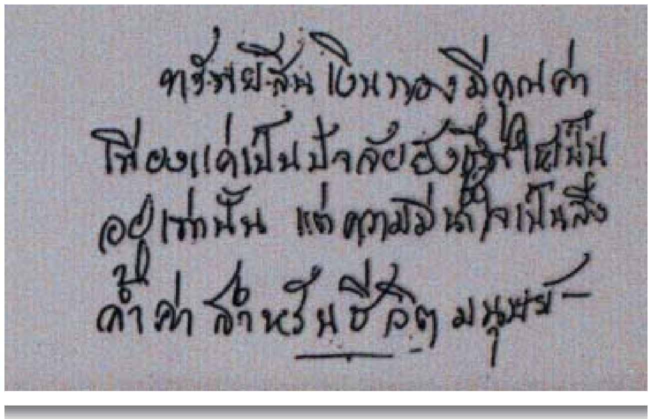
ละหลง แต่ถ้าเราละไม่ได้ พยายามหักห้ามจิตใจอย่าให้ประพฤติล่วงเกินศีล ๕ ข้อ ข้อใดข้อหนึ่ง คือไม่ล่วงเกินในสิ่งที่เป็นบาป เช่น การฆ่า เบียดเบียน ข่มเหง รังแก อิจฉาตาร้อน เป็นต้น อันนี้เราตั้งใจละเอาได้ ละการกระทำ การกระทำที่เราทำด้วยกาย วาจา และคิดด้วยใจ มูลเหตุมันเกิดจากความโลภ ความโกรธ และความหลง

เพราะฉะนั้น ในหลักศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าท่านจึงให้ยึดศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติ การกระทำสิ่งใดที่ไม่ผิดศีล ๕ ข้อใดข้อหนึ่ง แม้จะทำด้วยความโลภ ก็ทำลงไป แต่ขอให้เป็นการทำดี เราใช้ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้เป็นสิ่งกระตุ้นเตือนจิตของเราให้เกิดมีความทะเยอทะยานในความอยากได้ อยากดี อยากมี อยากเป็น

สิ่งที่มนุษย์พึงประสงค์มีอยู่ ๕ อย่าง คือ

ลาภ ได้แก่ ผลประโยชน์ คือ ทรัพย์สินเงินทองและวิชาความรู้

ยศ ได้แก่ เกียรติยศ ยศถาบรรดาศักดิ์ เรามียศเป็นนาย มียศเป็นเด็กชาย เราต้องการอยากจะให้ยศของเราสูงขึ้นไป เราต้องใช้ความโลภของเราเป็นเครื่องเตือนใจของเราให้เกิดความทะเยอทะยาน ในความอยากได้ อยากดี อยากมี อยากเป็น สร้างความโกรธในสิ่งที่มันจะทำให้เราเสียประโยชน์ และสร้างคุณธรรมให้มาโกรธความโง่ เอาความโลภมากระตุ้นให้เราขยันเรียน เอาความโลภมากระตุ้นให้หมั่นขยันในการฝึกหัด คือขยันในการฟัง การถาม การคิด การขีดการเขียน สุ จิ ปุ ลิ สุ-ฟัง ปุ-ถาม อะไรไม่เข้าใจเราถาม ขยันถาม ลิ-ขีดเขียน คือฝึกหัดให้มันคล่องมือ เมื่อเราหมั่นเราขยัน เราเอาความโลภเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนใจ ขยันฟัง ขยันถาม ขยันเขียน ขยันคิด การถามเป็นอุบายวิธีฝึกหัดปากของเราให้มีความกล้าหาญ ฝึกหัดนิสัยของเราไม่ให้อายครู โบราณท่านกล่าวว่า **อายครูไม่ได้ความรู้ อายชู้ไม่ได้อะไร** ถือหลักว่าเราต้องกล้า อะไรที่เราไม่เข้าใจต้องขยันถาม ฟังแล้วไม่เข้าใจต้องถาม ถามมาแล้วต้องฝึกหัด

คือขีดเขียนให้มันคล่องตัว แล้วก็คิดหาอุบายและเหตุผลในการกระทำนั้น ๆ ว่ามันเกิดประโยชน์อะไร เกิดคุณเกิดประโยชน์อย่างไร เป็นคุณหรือเป็นโทษ เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ ถ้าเราทำดังที่กล่าวมาแล้วได้ชื่อว่าเราใช้ความโลภของเราถูกทาง ใช้ความโกรธของเราถูกทาง เพราะเราโกรธความโง่ โกรธความไม่มีความรู้ ในเมื่อเกลียดหรือโกรธความไม่มีความรู้ ความโง่ เราต้องขยันหมั่นเพียรในการเรียน เอาความโลภเป็นแรงกระตุ้นเตือน

สิ่งที่มนุษย์ปรารถนาในข้อต่อไป คือ **ชื่อเสียงอันงาม** การสร้างชื่อเสียงให้โด่งดัง หรือชื่อเสียงอันงาม ขยันเรียน มีความประพฤติสุภาพเรียบร้อย ชายประพฤติเป็นสุภาพบุรุษ หญิงประพฤติตนเป็นสุภาพสตรี เรียกว่าอยู่ในกฎเกณฑ์ที่เป็นสุภาพชนโดยยึดศีล ๕ เป็นหลัก

ในเมื่อเราประพฤติได้ดังที่กล่าวมา **เราก็มีความสุขกายสุขใจ** แม้ว่าเราจะปรารถนาวิชาความรู้หรือทรัพย์สมบัตินานัปการ ความมุ่งหมายอยู่ที่ความสุขกายและสุขใจ เราเกิดมาในชีวิตหนึ่ง ๆ มาเป็นคนร่วมโลกเขา เราควรจะพยายามหาความสุขกายสุขใจในทางที่ชอบด้วยหลักศีลธรรม หลักกฎหมายปกครองบ้านเมือง และหลักเหตุผล จึงจะได้ชื่อว่าปัญญาชนผู้นับถือพระพุทธศาสนา

ประการสุดท้าย คือ **อำนาจ** ได้แก่ ความเป็นใหญ่ การสร้างอำนาจ เราต้องพยายามสร้างตัวเองให้มีอำนาจบังคับตัวเองให้ได้ เวลาขี้เกียจบังคับให้มันเกิดความขยัน เวลามันอืดอาด ลุกยาก นั่งยาก ก็บังคับให้มันคล่องแคล่วว่องไว เวลามันเกิดขี้ขลาด บังคับให้มันเกิดความกล้าหาญในทางที่ชอบ มีความประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน ประพฤติอ่อนโยนนอบน้อมต่อผู้หลักผู้ใหญ่ สุภาพบุรุษเป็นผู้ประพฤติอ่อนน้อม แต่มีความเข้มแข็ง เพราะเขามีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตก็ดี จึงเป็นผู้มีดีพร้อม เมื่อเขามีดีพร้อม เขามีอำนาจในตัวของเขาเอง เมื่อได้รับการศึกษาเล่าเรียนเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ สำเร็จปริญญาโท เอก มา ในเมื่อเราไปทำธุรกิจส่วนตัว เราก็มีอำนาจในหน้าที่ของเรา เมื่อรับราชการ เราก็มีอำนาจหน้าที่ตามที่ราชการมอบหมายให้ เรามีอำนาจที่จะทำอะไรโดยไม่มีใครขู่เข็ญบังคับ เราทำด้วยความพอใจ โดยอาศัยกติกา คือ กฎหมาย ระเบียบ ศีล ๕ เป็นเครื่องประกันความปลอดภัย

เหล็กไหล "เสี่ยงบารมี" (๒๕๓๘)

• ประเดี๋ยวภายในสามวันแล้วท่านจะไปอยู่ในดอกบัว •

สิ่งที่หลวงพ่อปรารถนานี่มันสำเร็จหมด ยังเหลือแต่พระนิพพานอันเดียวเท่านั้น **อยากได้พระสมเด็จท่านก็มาเอง อยากได้เหล็กไหลก็มาเอง เพราะอาศัยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ** คนเขาเที่ยวหาจนจะเป็นจะตายฆ่ากันตายนับไม่ถ้วน ต้มแกงกัน เขาก็ยังไม่ได้ ตายทิ้งเฉย ๆ หลวงพ่อมีแต่สวดมนต์ก็มีผู้เอามาให้

สิ่งมงคลอีกอย่างที่หลวงพ่อได้มาอย่างประหลาด คือเหล็กไหล ซึ่งได้มาประมาณปลายปี ๒๕๓๘

พระให้มา..ก่อนอื่นเขาให้แต่งขันธ์ ๕ ไปวางไว้หัวเตียง ดอกไม้เขาให้เอาดอกบัว..แต่เอาดอกบัวตูม ดอกบัวบานไม่เอา พอเสร็จแล้วก็เอาไว้หัวเตียง แล้วเขาก็เอาใส่มือให้ พอใส่มือให้จูงมือไปฝั่งสระ สั่งให้ปาลงในน้ำ

เหล็กไหลคู่บารมีหลวงพ่อ

“อ้าว! ทำไมจะให้กันแล้วให้ไปปาทิ้งอย่างนี้ล่ะ”

“เอาเถอะ ประเดี๋ยวภายในสามวันแล้วท่านจะไปอยู่ในดอกบัว”

ทีนี้เราก็เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง เสร็จแล้วเขาก็โทรศัพท์ไป *“หลวงพ่อดูหรือยัง”*

“ยังไม่ได้ดู เดี๋ยวจะไปดูเดี๋ยวนี้” ไปบีบ ๆ ๆ ดอกบัว บีบไปได้ ๙ ดอก พอดอกที่ ๑๐ เอ้า เป็นก้อนแข็งอยู่ในนั้น พอคลี่ออกมาก็เห็นเลย ดอกบัวไม่มีคลี่ ไม่มีอะไรเลย

โยนลงสระหน้ากุฏินั่นแหละ..เขาให้จัดดอกบัว ๔ ไว้ พอเสร็จแล้วมาอยู่ในดอกบัว ถามเขา ทำไมถึงทำอย่างนี้ เขาบอกว่าเสี่ยงบารมี อย่างนี้มันแน่นอนดี บางทียื่นให้เฉย ๆ แล้วบางทีไม่อยู่ หนีไป ถ้าโยนทิ้งแล้วกลับมาอยู่ ต่อไปนี่ไปตกหายที่ไหน ใครเอาไปต้องกลับคืนมาหาเจ้าของ..แล้วที่เป็นก้อนกลมนี่ไม่ได้เจียระไน ถ้าตัดออกแล้วจะม้วนกลมเข้ามาเอง ถ้าจะอธิษฐานให้เป็นองค์พระก็ได้ ไอ้เราก็เลยบอกว่า เอาไว้ธรรมชาติอย่างนี้ดี

พระสมเด็จ (๒๕๓๙)

• สมเด็จฯ ไม่ใช่พระที่ไปยึดเอาเวทย์มนต์คาถาอาคม •

หลังจากนั้นประมาณอาทิตย์หนึ่ง (หลังจากได้เหล็กไหล) อยู่ ๆ ไปเปิดตู้ ก็ไปเห็นพระสมเด็จองค์เบ้อเร่ออยู่ในนั้น อ้าว! ท่านมาจากไหน มาอย่างไร คิดหาที่มาที่ไปไม่มี พระทุกองค์นี่ใครให้มาองค์เล็กองค์น้อยนี่จำได้หมดไม่เคยลืม สรุปแล้วองค์นี้ ท่านเสด็จมาเอง

พระองค์นี้เขาเรียกว่าทรงไกเซอร์ ที่พระองค์ ร.๕ ใส่กระเป๋าเครื่องทรงไป ที่ไปมีปัญหากันกับพระเจ้ากรุงไกเซอร์ กรุงเยอรมัน เป็นพระสหายกัน เจ้ากรุงไกเซอร์นี่..

“เอ้อ..ในฐานะที่เราเป็นพระสหายกันขออะไรสักอย่างหนึ่งได้ไหม”

“พระองค์จะขออะไรได้หมด” ต่างคนต่างขอ

“พระองค์ขอก่อน” ในหลวงเราว่า *“ขอให้พระองค์ขอก่อนจะต้องการอะไร”*

พระเจ้าไกเซอร์ก็ขอพระแก้วมรกต *“เอ้า! ยกถวายเลย”*

“เอ้า! ทีนี้เจ้ากรุงสยามจะขออะไร”

“ขอพระแก้วมรกตคืน”

“อะไรอยู่ในกระเป๋าเสื้อทำไมมีแสง” ก็ควักพระสมเด็จนี่ออกมา

“เอ้อ! ทีนี้ขอพระสมเด็จองค์นี้ซะ” ก็เลยถวายไป.. รุ่นนี้ทำไม่มาก สมเด็จโตท่านทำถวาย ร.๕ สำหรับแจกพวกพ่อค้าทองในตลาดเจริญกรุง เยาวราช ที่เขาช่วยพัฒนาบ้านเมือง

ผู้สร้างคือสมเด็จพุฒาจารย์ (โต พรหฺมรํสี) ท่านเป็นพระอมตะ แล้วสมเด็จฯ ไม่ใช่พระที่ไปยึดเอาเวทย์มนต์คาถาอาคม เป็นแต่เพียงท่านเอามาเป็นส่วนประกอบของท่านเท่านั้น ท่านเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงในเหตุในผล ไม่ใช่ผู้ที่มาท่องมนต์เสกของแจกคนอย่างธรรมดา เวลาท่านจะเสกของท่าน ท่านก็เอามาใช้

พระครูปลัดมิศร์ วัดระฆัง (ซ้าย) สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆัง (กลาง) หลวงปู่คำ วัดอัมรินทร์ (ขวา)

เวลาท่านเลิกแล้วท่านก็เข้าสมาธิของท่าน ท่านไม่ได้หลงงมงายในเรื่องหมู่นี้.. ท่านเป็นพระที่ทั้งฉลาด ทั้งตลก และตลกเข้าท่า ตลกคอไม่ขาด

พระสมเด็จในประวัติที่ท่านสร้างพระนี่ ท่านไม่เคยจำหน่าย ไม่เคยขาย มีแต่แจก กรุงเทพฯ เกิดโรคอหิวาต์ ท่านก็ระดมสร้างพระสมเด็จแจก แจกให้เอาไปแช่น้ำกินแก้โรคอหิวาต์ สมเด็จทรงไกเซอร์นี่ เพราะฉะนั้น**การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนี่นอกจากจะได้คุณธรรม แล้วยังพลอยได้วัตถุตามหลังมาด้วย เป็นผลพลอยได้**

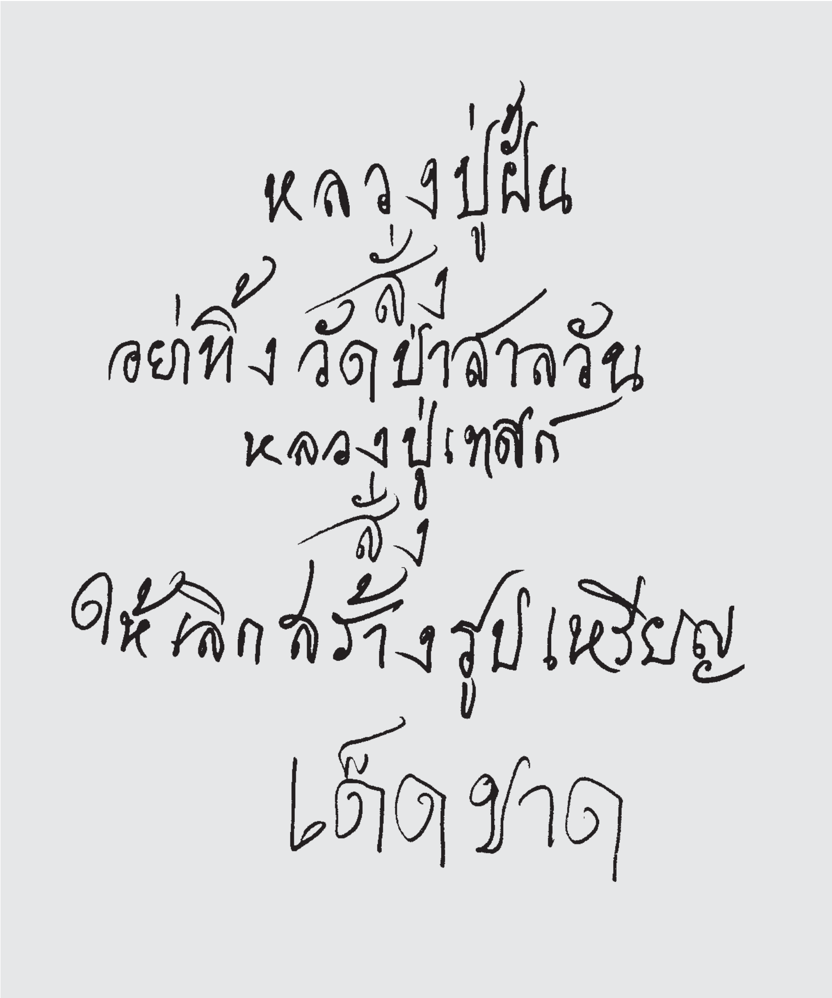
• ทำไมชอบส่องพระ •

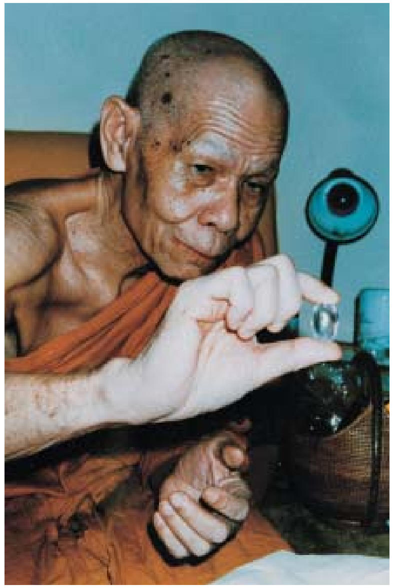
หลวงพ่อส่องพระนี่มีพระองค์หนึ่งมาว่า *"โอ๊ย หลวงพ่อยังติดพระเครื่อง"*

"ผมคิดว่าติดพระเครื่องดีกว่าไปติดสาวเด้"

อยู่มาไม่นานคนที่ว่าหลวงพ่อนี่สึกไปโค้โร่เลย สาวมาหลอกให้สึก

ดูพระดีกว่าดูสาว ๆ อันนั้นมันจะไปได้ประโยชน์อะไร มันได้แต่นรก ดูพระนี่มีแต่ได้สวรรค์ท่าเดียว **ดูให้มันซึ้ง ๆ ดูให้มันถึงจิตถึงใจ ดูจนกระทั่งพระไปนั่งอยู่ในหัวใจ** เพราะฉะนั้นพวกรู้ไม่จริงดอกมันไปเที่ยวหาหมู่ว่างมงายอย่างนั้นอย่างนี้

แก้วสารพัดนึกคู่บารมี

วัตถุมงคล

• ถ้าขาดศีลธรรมแล้วจะเก่งจะดีวิเศษสักแค่ไหน ความหมายมันก็ลดคุณค่าลง •

สิ่งที่เราได้มาจิตมันสร้างมโนภาพนึกเอาไว้ก่อนแล้ว ในเมื่อได้มาแล้วก็ต้องมาคอยสังเกตว่ามันมีคุณประโยชน์อย่างไร ทำไมสิ่งนี้เขาจึงแสวงหากันนัก แต่สำหรับคนทั่ว ๆ ไปก็พอจะมองออกว่า เขาแสวงหาเพราะมันเป็นของมีค่า เขามุ่งไปในทางวัตถุ

ทีนี้เราจะดูว่า สิ่งที่เขานิยมชมชอบกันว่าเป็นของมีค่าและแสวงหาถึงกับฆ่ากันตาย **ที่เขาแสวงหาเพราะจุดมุ่งของเขาอยู่ที่ราคาค่างวด แต่เราจะดูว่าสิ่งนี้มันมีดีอะไรนักหนา ถ้าเรามีแล้วมันเกิดประโยชน์อะไรสำหรับเรา แต่เมื่อสรุปลงแล้วมันอยู่ที่ศีลธรรม** ของที่เขานิยมชมชอบว่าเป็นของดีวิเศษมันจะเกิดประโยชน์สำหรับผู้ใช้...ศีลธรรมอันดีนี่แหละเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้สิ่งเหล่านี้มันมีความหมายขึ้น ถ้าขาดศีลธรรมแล้วจะเก่งจะดีวิเศษสักแค่ไหน ความหมายมันก็ลดคุณค่าลง

จิตหลอก

• หลอกให้พระนวกะขุดก้อนหิน กลางคืนก็ขนฟืนมาเผา ขุดลงไปได้วันละคืบ •

อาจารย์ของหลวงพ่อองค์หนึ่งนี่ท่านว่า เอ!.. ในใต้บาดาลนี่มันจะมีอะไร ท่านก็ไปกำหนดจิตพิจารณาดู จิตมันก็หลอก มีพลาญหินเกลี้ยง ๆ เป็นพลาญหินใหญ่ขนาดศาลานี่ (ศาลาพื้นหินอ่อนวัดวะภูแก้ว) ท่านบอกฆ้องใหญ่มันอยู่ใต้นี้ หลอกให้พระนวกะขุดก้อนหินนั้น กลางคืนก็ขนฟืนมาเผา ๆ ๆ ขุดลงไปได้วันละคืบ ๆ ๆ มันก็ไม่ทะลุก้อนหินสักที หลวงพ่อก็ไปเรียนท่านอาจารย์ว่า ท่านอาจารย์กิเลสมันหลอกน่ามันไม่มีหรอกฆ้อง ลงผลสุดท้ายก็ขุดไม่ทะลุ ก็เลยไม่เจอฆ้อง

พวกไปภาวนาอยู่ในป่าในเขา บางทีมันมีถ้ำอยู่ที่สูง ๆ ข้างหน้ามันเป็นเหวลงไป ไปภาวนาแล้วใจมันมีกิเลสอยากได้แก้ววิเศษบ้าง อยากได้อะไรบ้าง ที่นี้พอภาวนาไปแล้วมันจะมีแก้วเป็นแสงลอยมาใกล้ ๆ นั่งอยู่เฉย ๆ มันก็มาคลอเคลียอยู่นั่นแหละ พอเอื้อมมือไปจับมันก็กระโดดหนีไป พอไล่มันไปมันก็กระโดดไป ๆ ๆ มันหลอกให้ไปตกเหวตายนับไม่ถ้วน เพราะฉะนั้น พระธุดงคกรรมฐานที่ไปอยู่ในป่าในดง พวกแสวงหาของวิเศษ เพชรนิลจินดา หรือเหล็กหลงเหล็กไหลไปตายกันเยอะแล้ว

คือว่าสิ่งเหล่านี้ ถ้าพูดถึงว่ากฎหมายปกครองบ้านเมืองในปัจจุบันนี้ มันไม่เหมือนอย่างแต่ก่อนประเทศอินเดีย พระเจ้าแผ่นดินองค์ใดนับถือพระศาสนา ท่านจะประกาศว่า ดินก็ดี น้ำก็ดี ภูเขาเถาวัลย์ก็ดีทรัพยากรในอาณาจักรของเรา ขอยกถวายพระศาสนา พระสงฆ์ ถ้าอย่างในเมืองไทยเรานี่มีกฎหมายพิทักษ์ธรรมชาติ ทรัพยากรในผืนแผ่นดินอันนี้ ใครจะไปเอามาต้องขออนุญาตเสียภาษี ถ้าพระไปแสวงหาทรัพย์ในดินสินในน้ำ แม้แต่โบราณวัตถุในเจดีย์เก่า ๆ ร้าง ๆ อะไรพวกนี้ พระจะเอาไปไม่ได้มันผิดกฎหมายสิ่งมันที่มันผิดกฎหมายก็ผิดวินัย เมื่อสิ่งที่ผิดวินัยพระไปละเมิดวินัยมันก็เกิดวิบัติ

สร้างทำไมนักหนาถาวรวัตถุ

• ตามหลักพระพุทธศาสนามันก็ไม่ขัด แต่มันขัดกับกาลสมัย •

การสร้างถาวรวัตถุใหญ่ ๆ สร้างเจดีย์ สร้างวิหารใหญ่ ๆ ถ้าจะพูดตามหลักพระพุทธศาสนามันก็ไม่ขัด แต่มันขัดกับกาลสมัย อันนี้หลวงพ่อเคยพูดอยู่เสมอ ๆ ว่า คนที่คิดสร้างอะไรใหญ่ ๆ โต ๆ ขึ้นมานี่คล้าย ๆ กับว่ามีเจตนาที่จะลบล้างของเก่าที่มีอยู่ คือเหมือน ๆ กับว่าจะทำลายของเก่าให้มันสูญพันธุ์ไปเลยแล้วจะสร้างของใหม่ขึ้นมาทับถมแทน

ในเมืองไทยเราในปัจจุบันนี้ เรามีครบอยู่ทุกภาคแล้ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีพระธาตุพนมภาคเหนือก็มีพระธาตุดอยสุเทพ ภาคกลางก็มีพระปฐมเจดีย์นครปฐม ภาคใต้ก็มีพระศรีมหาธาตุนครศรีธรรมราช ของเราก็มีสิ่งที่เป็นอนุสาวรีย์ที่รำลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักของพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว

หลวงพ่อจะไม่ตำหนิว่าท่านดำริผิด หรือดำริถูกเพียงแต่ออกความคิดเห็นว่า การที่จะคิดทำเช่นนั้น

๑	๒

๑. เสาเสมาธรรมจักรซึ่งได้รับพระราชทานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ในฐานะผู้ทำประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา
๒. พัดยศ พระราชสังวรญาณ

มันไม่เหมาะกับกาลสมัย เพราะเราจะต้องทำความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ยิ่งในสมัยปัจจุบันนี้ประชาชนพากันอดอยากยากแค้นอยู่แล้ว ก็ยิ่งจะไปรบกวนประชาชนมากขึ้น ก็ยิ่งจะไปกันใหญ่

เป็นห่วงพุทธศาสนา

• ทุกวันนี้ทุนกองกลางของคณะสงฆ์ไม่มีเลย •

สิ่งที่หลวงพ่อยอมรับว่าเป็นบาปหัวใจอยู่ทุกวันนี้ แล้วก็นึกขึ้นมาทีไรก็นึกว่าตัวบาปอยู่เสมอ คือ ความ

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
ถวายโล่เกียรติคุณรางวัลผู้เผยแผ่วิปัสสนาดีเด่น เนื่องในโอกาสครบรอบปีที่ ๔๘
๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๑

คิดที่ว่า ศาสนาพุทธเข้ามาสู่เมืองไทย ๒,๒๓๘ ปี (นับถึง พ.ศ. ๒๕๔๑) คณะสงฆ์ไทยควรจะมีทุนสำหรับบำรุงพระพุทธศาสนาอิสระเฉพาะคณะสงฆ์อยู่ไม่น้อยกว่า ๒,๒๓๙ ล้าน หรือ ๒,๒๔๑ ล้าน แต่ทุกวันนี้ทุนกองกลางของคณะสงฆ์ไม่มีเลย นอกจากเป็นทุนส่วนของวัด ซึ่งมีอยู่บ้างแต่ก็ไม่พอที่จะทำอะไรได้ จึงมานึกตำหนิว่า ทำไมครูบาอาจารย์ของเราไม่คิดในเรื่องนี้ ถ้าหากเราคิดตั้งต้นคิดตั้งแต่สมัยศาสนาพุทธเข้ามาสู่เมืองไทยหลังจากปรินิพพานแล้ว ๓๐๓ ปีนี่ เริ่มต้นตั้งแต่บัดนั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ เข้าใจว่าคณะสงฆ์จะมีเงินบำรุงศาสนาโดยไม่ต้องไปรบกวนศรัทธาของใครนี่ไม่น้อยกว่า ๒ พันกว่าล้าน แต่นี่เราไม่มีอะไรสักอย่างสักนิดหนึ่ง ทีนี้ส่วนท่านที่คิดจะสร้างเจดีย์ใหญ่โตมโหฬารนี่ ไม่ได้ตำหนิว่าท่านทำผิดหรอก ก็อนุโมทนาด้วย แต่ว่ามันยังไม่เหมาะกับกาลสมัย

การเผยแผ่ศาสนาโดยเหตุผล

• ชาวโลกเขาอิ่มทางด้านวัตถุแล้ว จะเอาวัตถุไปล่อไม่สำเร็จ นอกจากเหตุผล •

พระพุทธองค์ทรงสละราชสมบัติหนีจากวัตถุ ออกไปบวชอยู่ตามป่าตามเขา ทีนี้ถ้าเราจะเอาวัตถุมาเป็นเครื่องดึงศรัทธาของชาวต่างชาติ หลวงพ่อว่า มันไม่เหมาะสมและไม่เหมาะสม แล้วก็เป็นไปไม่ได้ด้วย อย่าว่าแต่ชาวต่างชาติ ต่างประเทศ แม้แต่ชาวไทยเราเอง รู้สึกว่ามันไม่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบันนี้ ถ้าเรา

จะแบ่งขั้นตอนการเป็นไปของศาสนาของเรานี่ ก็มีอยู่ ๓ ประเภท หมายถึงจุดมุ่งหมายของผู้ทำกิจของพระศาสนา คือผู้เผยแผ่

๑. ศาสนบุคคล เผยแผ่ธรรมะเพื่อให้ได้ความนิยมนับถือจากประชาชน

๒. ศาสนวัตถุ เผยแผ่ธรรมะเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ เช่น สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นต้น

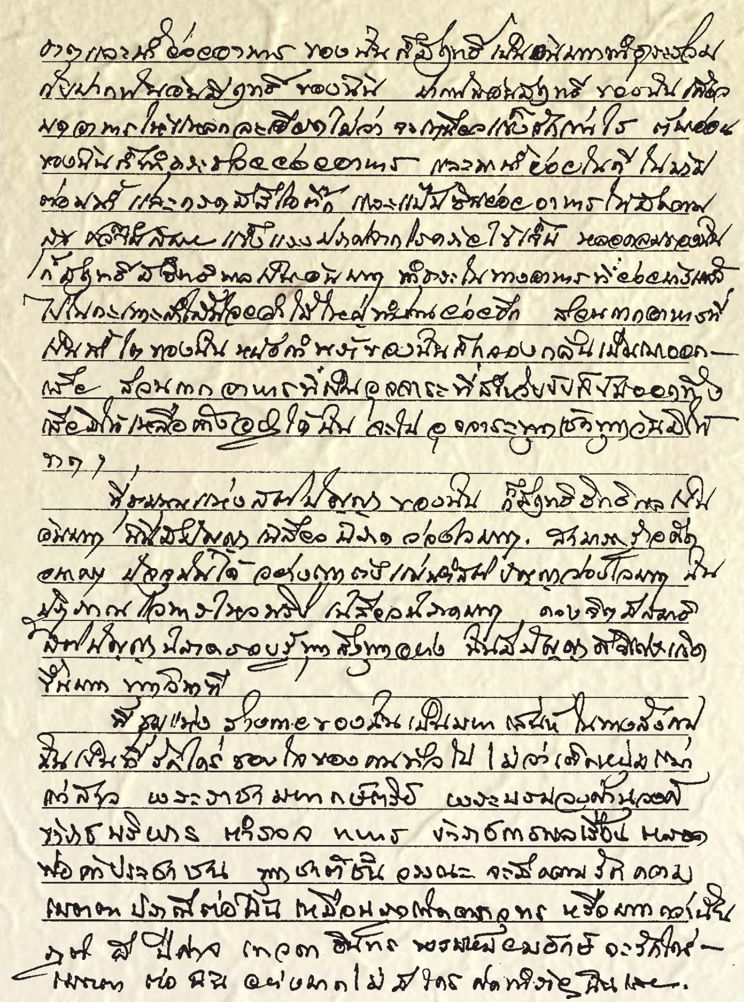
๓. ศาสนธรรม พวกศาสนธรรมนี่ไม่ได้มุ่งผลประโยชน์อะไรทางวัตถุ มุ่งที่จะสอนธรรมะให้คนเข้าอกเข้าใจในธรรมะ แล้วปฏิบัติดีปฏิบัติชอบถ่ายเดียว

เพราะฉะนั้น นักทำกิจพระศาสนา หรือผู้รับผิดชอบกิจพระศาสนานี่ เมื่อเรามาแยกบุคคลแล้วก็ได้ ๓ ประเภท ทีนี้มาในปัจจุบันนี้ ทางคณะพุทธบริษัทเราโดยเฉพาะคณะสงฆ์นี่ ท่านเผยแผ่ศาสนาไปเพื่ออะไร เราก็ไม่บังอาจไปวิพากษ์วิจารณ์ท่าน เพราะเป็นเรื่องส่วนตัวของท่าน แต่ทางที่ดีที่ชอบนั้น ควรจะเน้นไปในทางศาสนธรรมให้มากที่สุด เพราะว่าโลกสมัยนี้เจริญแล้ว วัตถุก็เจริญจนชาวโลกเขาอิ่มทางด้านวัตถุแล้ว จะเอาวัตถุไปล่อไม่สำเร็จ นอกจากเหตุผล การศึกษาธรรมะนี่ ถ้าเราศึกษากันตามหลักของธรรมชาติ โดยยกพระพุทธเจ้าไปไว้ที่อื่น ยกพระเจ้า พระเป็นเจ้าไปไว้ที่อื่น ตั้งไว้ในฐานะที่เป็นที่เคารพบูชา เป็นหลักจิตหลักใจของแต่ละศาสนา แต่เมื่อเรามาศึกษาธรรมะ เราควรจะได้ศึกษาธรรมะตามกฎของธรรมชาติ ถ้าเรามาเรียนธรรมะตามกฎของธรรมชาติ โดยไม่ต้องไปอ้างเอาว่าพระเจ้าบันดาล พระพุทธเจ้าบันดาล อะไรทำนองนี้ เราก็จะไปพบธรรมะอันเป็นสัจธรรม แม้แต่พระพุทธเจ้าเองเคยเทศนาแล้ว ในเมื่อเทศน์จบพระองค์ก็ยังบอกว่า "**อกฺขาตาโร ตถาคตา** - พระตถาคตเจ้าเป็นแต่เพียงผู้บอก ใครจะได้ดิบได้ดีต้องลงมือปฏิบัติเอา" ท่านว่ากันอย่างนี้ แล้วพระพุทธองค์ไม่เคยประกาศท้าทายว่าฉันจะช่วยให้ใครสำเร็จอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่เคยมี มีแต่ **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** อย่างเดียวเท่านั้น

ท้า ๒๐๐ ปี

• ถ้าไม่เป็นไปตามนี้ ศพหลวงพ่ออยู่ที่ไหนเยี่ยวรดได้เลย •

ถ้าพุทธศาสนาเสื่อมจากประเทศไทยจะไปเจริญที่รัสเซีย ตอนนี้รัสเซียเขาก็เริ่มค้นคว้าทางจิตกันมาก แม้ว่าจะมีจุดประสงค์ไว้ใช้ประโยชน์ในทางโลก แต่การทำสมาธิพอถึงจุดหนึ่งจะถึงจุดสันติเหมือนกัน เขาจะมีความศรัทธาในพุทธศาสนา และเนื่องจากรัสเซียเป็นประเทศมหาอำนาจ เขาจะสามารถเผยแผ่พุทธศาสนาได้กว้างไกลมาก คอยดูกัน ถ้าใครอยู่ได้ถึง ๒๐๐ ปีข้างหน้า ถ้าไม่เป็นไปตามนี้ ศพหลวงพ่ออยู่ที่ไหนเยี่ยวรดได้เลย

๒๓๕ ธาตุและน้ำย่อยอาหารของฉันก็มีฤทธิ์เป็นอันมาก ทำธุระร่วมกับปากฟันอันมีฤทธิ์ของฉัน ปากฟันอันมีฤทธิ์ของฉันเคี้ยวบดอาหารให้แหลกละเอียดไม่ว่าจะเหนียวแข็งสักเท่าไร ตับอ่อนของฉันก็ทำธุระช่วยย่อยอาหาร และพาน้ำย่อยในดีในม้าม ต่อมน้ำและกรดมีลีโอติ๊ก และแป๊ปซิน (pep • sin) ย่อยอาหารให้มีความสุขความสบาย แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ หลอดลมของฉันก็มีฤทธิ์มีอิทธิพลเป็นอันมาก ทำธุระในทางอาหารที่ย่อยบ้างแล้วไปในกระเพาะลำไส้ใหญ่ทำงานย่อยอีก ส่วนกากอาหารที่เป็นน้ำ ไตของฉัน หนังกำพร้าของฉันก็กรองกลั่นเป็นเบาออกเสีย ส่วนกากอาหารที่เป็นอุจจาระที่สำหรับขับก็ขับออกทิ้งเสียมิให้เหลือค้างอยู่ได้ ฉันจะไปอุจจาระทุกเช้าทุกวันมิให้ขาดฯ

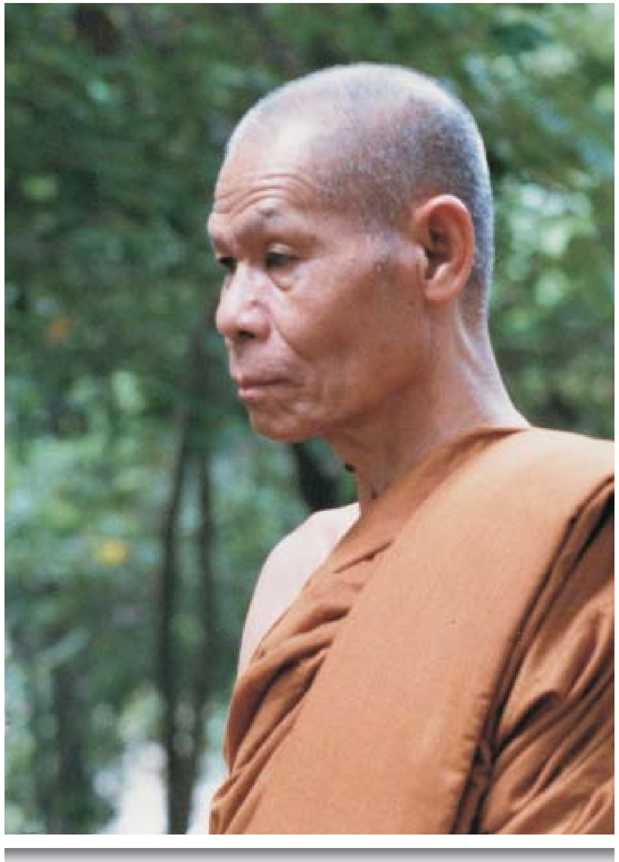
ที่ชุมนุมแห่งสติปัญญาของฉัน ก็มีฤทธิ์อิทธิพลเป็นอันมาก ฉันมีปัญญาเฉลียวฉลาดว่องไวมาก สามารถรู้อดีต อนาคต ปัจจุบันได้อย่างถูกต้องแม่นยำ สติปัญญาว่องไวมาก ฉันมีปฏิภาณ โวหาร ไหวพริบเฉลียวฉลาดมาก ดวงจิตมีสมาธิ สติปัญญาฉลาดรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ฉันมีปัญญาดีวิเศษเกิดขึ้นมากทุกวินาที

ที่ชุมแห่งร่างกายของฉันเป็นมหาเสน่ห์ในทางสังคม ฉันเป็นที่รักใคร่ชอบใจของคนทั่วไป ไม่ว่าเด็กหนุ่มเฒ่าแก่สาว พระราชามหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชบริพาร ตำรวจ ทหาร ข้าราชการพลเรือน ตลอดพ่อค้าประชาชน ทุกชาติชั้นวรรณะ จะมีความรักความเมตตาปรานีต่อฉันเหมือนลูกเกิดจากอุทรหรือมากกว่านั้น ภูต ผี ปีศาจ เทวดา อินทร พรหม ยมยักษ์ จะรักใคร่เมตตาต่อฉันอย่างมากไม่มีใครคิดทำร้ายฉันเลย ๒๙๙

พรรษาที่ ๔๙ (พ.ศ. ๒๕๓๓)
พรรษาที่ ๕๑ - ๕๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

จำพรรษาที่

วัดป่าชินรังสี ตำบลคลองนา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

สร้างวัดป่าชินรังสี

• จากบันทึกของนายแพทย์เสรี วรรณไกรโรจน์ •

"การสร้างวัดนั้นสร้างง่าย แต่การสร้างคนให้เป็นคนดีงามนั้นสร้างยาก" หลวงพ่อพุธท่านกล่าวไว้อย่างนี้

เมื่อปี ๒๕๒๖ พระครูศรีเจตยาภิบาล ได้มาหาข้าพเจ้า (น.พ.เสรี วรรณไกรโรจน์) และปรารภว่า อยากจะได้ที่สงบสร้างวัด จึงอยากให้ข้าพเจ้าหาที่สร้างวัดให้ ข้าพเจ้าทราบมาก่อนแล้วว่าพระครูศรีเจตยาภิบาลเป็นศิษย์ของหลวงพ่อพุธที่ข้าพเจ้ามีความเคารพนับถืออย่างสูง ข้าพเจ้าและคุณจีรพันธ์ พรหมเจริญ และคุณธานี อังณะกูร จึงปรึกษาเห็นว่า ที่จังหวัดฉะเชิงเทรามีสถานที่ปฏิบัติธรรมน้อย เมื่อมีโอกาสก็ควรจัดหาที่สร้าง ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าและคณะจึงได้เดินทางไปกราบหลวงพ่อพุธ ที่วัดป่าสาลวัน หลวงพ่อจึงรับเป็นผู้อุปถัมภ์วัดที่จะสร้างขึ้นใหม่จนกว่าจะสำเร็จ ทางคณะจึงกราบลาหลวงพ่อมาด้วยความปีติที่หลวงพ่อรับอุปถัมภ์

เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๖ ท่านพระครูศรีฯ พร้อมทั้งพระอีก ๒ รูป ได้มาปักกลดอยู่ในสถานที่ดังกล่าว จำนวน ๙ ไร่

เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ หลวงพ่อพุธ พร้อมด้วยพระปฏิบัติสายพระอาจารย์มั่นอีกหลายรูปได้มาลงเสาเอกกุฏิหลังแรก เป็นกุฏิเล็ก ๆ

วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ คำสั่งกรมศาสนาอนุญาตให้สร้างวัดได้ และได้ปรึกษากันเลือกชื่อวัด เห็นสมควรให้ชื่อว่า **วัดป่าชินรังสี** เพื่อจะได้พ้องกับชื่อของเจ้าคุณชินวงศาจารย์ (หลวงพ่อพุธ) เพื่อเป็นสิริมงคลแก่วัด

วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ หลวงพ่อพุธได้ส่งพระมาอยู่ ๕ รูป โดยมีพระเพชร เขมงฺกโร เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส และดำเนินการสร้างวัดสืบทอดเจตนารมณ์ของหลวงพ่อต่อไป

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระเพชร เขมงฺกโร ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส ต่อมาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ "พระครูภาวนาวัชรคุณ" ปกครองมาจนทุกวันนี้

การสร้างโบสถ์และพระวิหารเริ่มเมื่อปลายปี ๒๕๓๔ เสร็จเมื่อปี ๒๕๔๑ ฉลองเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ซึ่งตรงกับวันเกิดหลวงพ่อ ใช้งบประมาณ ๒๐ ล้านบาท

เป็นพระราชสังวรญาณ

• พระราชสังวรญาณแปลว่าอะไร •

ในครั้งที่หลวงพ่อเพิ่งได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระราชสังวรญาณได้ไม่นาน

มีพระมาถามว่า "พระราชสังวรญาณแปลว่าอะไร"

หลวงพ่อตอบว่า "แปลว่าความรู้เป็นเครื่องสังวรระวัง ถ้าไม่ระวังจะถูกน้ำร้อนราดหัว"

๑	๒
	๓
	๔

๑.-๓. อุโบสถวัดป่าชินรังสี ตำบลคลองนา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒. พระประธานภายในพระอุโบสถวัดป่าชินรังสี ๔. ด้านหน้ากุฏิหลวงพ่อที่วัดป่าชินรังสี

ลูกศิษย์ “อะไรจะขนาดนั้นครับ”

หลวงพ่อ “ก็จริงนี่ ถ้าไม่ระวังมันจะเกิดบาปเกิดทุกข์ จนเกิดความร้อนรุ่มทั้งกายใจ”

ยศช้าง ขุนนางพระ

• การแต่งตั้งให้พระมียศมีศักดิ์ น่าปลาบปลื้มยินดี แต่ไม่ควรตื่น •

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของท่านทั้งหลาย ที่ได้พร้อมใจกันมาแสดงมุทิตาจิต ในการที่หลวงพ่อได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์จากพระราชาคณะชั้นสามัญ เป็นพระราชาคณะชั้นราช เป็นพระราชสังวรญาณซึ่งเป็นนามที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถท่านทรงเลือกเอง

พระสงฆ์ที่ได้เลื่อนแต่งตั้งสมณศักดิ์ในครั้งนี้ ไม่ได้ผ่านมติของมหาเถรสมาคม แล้วก็ไม่ได้มีใครทูลเกล้าฯ ขอ พระองค์ทรงพระเมตตา ทรงพระราชทานมาเอง ท่านจะเลื่อนและแต่งตั้งท่านผู้ใดก็ทรงเลือกเอง มหาเถรสมาคมไม่ได้ลงมติเหมือนอย่างคราวที่แล้ว ๆ มา แล้วก็เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ในวงการของพระพุทธศาสนา

แต่ว่าสมณศักดิ์ของพระเจ้าพระสงฆ์ เทียบเท่ากับบรรดาศักดิ์ของชาวบ้าน ชาวบ้านในสมัยโบราณผู้ที่บำเพ็ญความดีความชอบแก่ประเทศชาติบ้านเมืองก็ตั้งบรรดาศักดิ์ให้ ให้เป็นท่านขุน เป็นคุณหลวง เป็นคุณพระ เป็นพระยา ตามลำดับจนกระทั่งถึงสมเด็จเจ้าพระยา อันนี้เขาเรียกบรรดาศักดิ์ แต่สำหรับพระสงฆ์เรียกว่า สมณศักดิ์ พระภิกษุสงฆ์ผู้ประกอบคุณงามความดีทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ ศาสนาก็มีพระเมตตาแต่งตั้งให้มีสมณศักดิ์เป็นพระครูบ้าง เป็นเจ้าคุณบ้าง เป็นสมเด็จบ้าง อันนี้เป็นยศทางพระ

การแต่งตั้งให้พระมียศมีศักดิ์ ก็เป็นสิ่งที่น่าปลาบปลื้มยินดี แต่ก็ไม่ควรตื่น โบราณท่านว่า ยศช้าง ขุนนางพระ ช้างนี่ตั้งให้เป็นพระยาฉัททันต์ แต่งตัวให้เป็นพระยาช้าง ช้างมันก็รู้สึกว่ามันเป็นช้างอยู่นั่นแหละ **พระเจ้าพระสงฆ์ใครจะแต่งตั้งให้เป็นอะไร ในความรู้สึกก็คือผู้เก่า พระสงฆ์องค์เก่านั่นแหละ** ไม่ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลง

สำหรับหลวงพ่อเอง โดยปกติแล้วเป็นพระสงฆ์ที่ง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองอะไร ใครจะเข้าหาเมื่อไร เวลาไหนก็ได้ ที่ประตูเข้ากุฏิหลวงพ่อไม่มีด่านอรหันต์ ไม่ต้องผ่านใครทั้งนั้น ใครเข้าไปก็ทะลุเข้าไปได้จนกระทั่งถึงห้องนอน ห้องนอนหลวงพ่อไม่มีหวง ใครจะเข้าไปก็ได้ เพราะหลวงพ่อไม่มีสมบัติที่จะให้คนขโมย มีแต่สบงจีวร ถ้าใครจะหยิบก็ไปนุ่งห่มบวชหรือไปบวชลูกบวชหลานได้ก็ยิ่งดี

เพราะฉะนั้นพวกญาติโยมและลูกหลานทั้งหลาย จนกระทั่งศิษยานุศิษย์มาแสดงความยินดีในการที่หลวงพ่อได้รับเลื่อนสมณศักดิ์คราวนี้ ก็ให้ถือว่าเป็นการส่งเสริมพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีนาถ จนกระทั่งรัฐบาลผู้บริหารประเทศชาติ อย่าได้นึกว่ามาทำเพื่อหลวงพ่อ ทำเพื่อพระเจ้าแผ่นดิน เพราะพัดอันนี้พระองค์ทรงพระราชทานมา ที่เรามาทำสักการบูชา มาแสดงมุทิตาจิตก็เท่ากับเป็นการส่งเสริมพระบารมีของพระองค์ท่าน ในฐานะที่เราเคารพในครูบาอาจารย์ก็มาแสดงมุทิตาจิตก็เป็นความดีส่วนหนึ่ง

ด้วยอำนาจแห่งคุณงามความดีอันนี้ และด้วยพระบารมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมและพระอริยสงฆ์ บุญบารมีอันใดที่หลวงพ่อได้บำเพ็ญมาด้วยกาย วาจา จิต ขออุทิศเป็นพลวปัจจัยอุดหนุนส่งวิถีชีวิตของท่านทั้งหลาย ให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ แม้จะปรารถนาลาภยศ สรรเสริญ สุข และอำนาจ จงสำเร็จตามปณิธานและความปรารถนา ในที่ทุกสถานตลอดกาลทุกเมื่อเทอญ

โยมท้าแสดงฤทธิ์

• หลวงพ่อบวชมานานแล้ว แสดงฤทธิ์ได้ไหม •

บางทีมีคนหน้าตาดี ๆ ไปถามว่า “หลวงพ่อบวชมานานแล้ว แสดงฤทธิ์ได้ไหม” อย่างนี้ก็เคยถูกถามมาแล้ว หลวงพ่อก็บอกว่า *“แสดงได้”* “เอ้า! แสดงให้ดูซิ” *“เอ้า! ฉันแสดงแล้ว คุณไปหลับหูหลับตาอยู่ที่ไหน”* เขาบอกว่า “เอ้า! ทำไมพระโกหก ไม่เห็นแสดงแล้วบอกว่าแสดง” *“ก็ฉันแสดงแล้ว อาคารที่คุณนั่งอยู่นี่มันเกิดขึ้นด้วยบุญฤทธิ์ ถ้าฉันไม่มีบุญแล้วใครเขาจะมาสร้างให้ฉันอยู่”* ลงผลสุดท้ายก็เลยจี้ถูกเส้นใจเข้าให้

ความเข้าใจของคนทั้งหลายนี้ การภาวนานี้จะต้องเห็นโน่นเห็นนี่ มีฤทธิ์มีเดชทำโน่นทำนี่ได้ นั่นสิ่งหลอกลวงทั้งนั้น เหมือน ๆ กันกับอาจารย์องค์หนึ่งเคยให้คติสอนใจว่า *“ท่านเจ้าคุณอย่าไปสนใจกับเรื่องเลขหวยเลขเบอร์ อันนั้นคือดอกไม้พญามาร ถ้าเราอยู่ดี ๆ เราภาวนา ๆ ไปแล้วมันจะเป็นตัวเลขมาหลอกเรา ทีนี้ถ้าเราไปหลงติดมันทีหลังมันจะหลอกเราอยู่เรื่อย สิ่งเหล่านั้นมันไม่เป็นของจริง”*

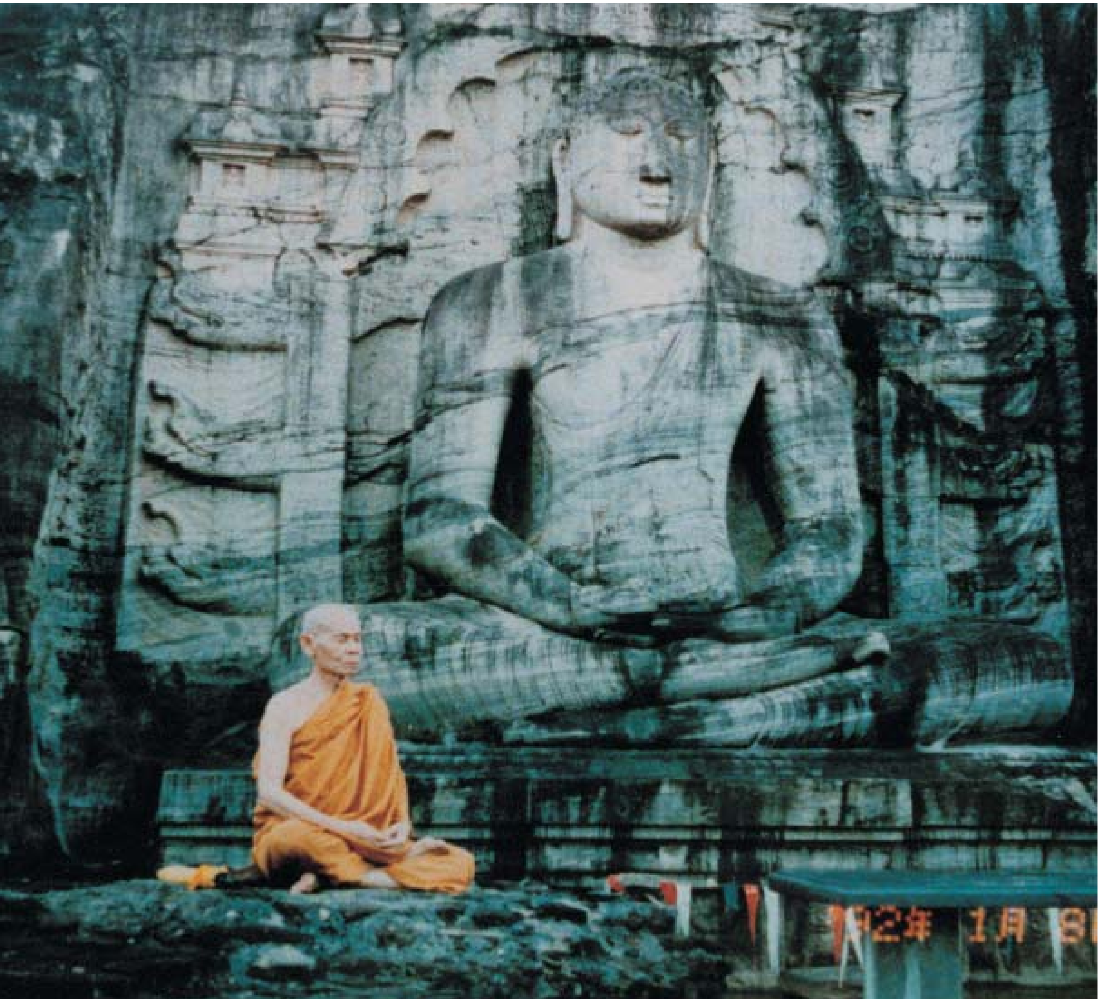
ทีนี้ก็เลยถามท่านว่า *“อย่างเช่นสมมติว่าภาวนาแล้วเห็นนรกเห็นสวรรค์เห็นเมืองนิพพาน ก็ไม่ใช่ของจริงซิ!”* มันก็ไม่จริง มันเป็นมโนภาพ มันเป็นของหลอกลวง ถ้าหากหลับตาไปแล้วเห็นเมืองสวรรค์ในมโนภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปเห็นนิพพานในมโนภาพ ไปเห็นเมืองแก้วแล้วเห็นอะไรต่ออะไรแล้ว อ้อ! เรามาถึงเมืองนิพพานแล้ว ต่อไปทีหลังก็ไม่ต้องทำอะไร หลับตาภาวนา **นะมะพะทะ** ก็มองเห็นนิพพานมานอนอยู่ นิพพานสบาย แต่แท้ที่จริงแล้วมันเป็นเพียงมโนภาพเท่านั้น

นิพพาน แปลว่าความดับ มันดับอะไร ดับความยินดี ดับความยินร้าย ดับความอิจฉาตาร้อน ดับความอิจฉาพยาบาท มันดับกิเลสอันเป็นเหตุก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม ดับกิเลสอันเป็นเหตุก่อให้เกิดความวุ่นวายในจิตในใจ โลภ โกรธ หลง ความอิจฉาตาร้อน ความอิจฉาริษยา อะไรต่าง ๆ หมู่นี้มันดับกิเลสเหล่านี้ แต่มันไม่ได้ดับความคิด เรานั่งอยู่ในสังคมอย่างนี้ เราอยู่รวม ๆ กัน เราจะมีแต่ความเมตตาปรานีมีแต่ความสงสารซึ่งกันและกัน ความอิจฉาพยาบาทเคียดแค้นคิดทำลายกันมันไม่มี

ปาฏิหาริย์

• ก่อนที่มันจะเกิดเหตุนี่ มันมีวัตถุสิ่งหนึ่งโตขนาดปี๊บ ยาว ๑ เมตร •

ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนมา (๒๕๓๘) มันประสบกับสิ่งปาฏิหาริย์หลายอย่าง ปาฏิหาริย์ที่เราคาด

หลวงพ่อนั่งสมาธิที่ศรีลังกา

ไม่ถึง ไปอินเดียเดือนพฤศจิกายน วันที่ ๒๕ ขึ้นเครื่องบินจากกัลกัตตาจะกลับกรุงเทพฯ เครื่องบินเกิดติดขัด บินต่อไม่ได้ ก่อนที่มันจะเกิดเหตุนี่ มันมีวัตถุสิ่งหนึ่งโตขนาดปี๊บ ยาว ๑ เมตร ออกรัศมีรอบตัว มอง ๆ ดูแล้วเหมือนตัวบุ้งขน สีแดงวิ่งซู้ด..เข้ามาใต้ที่นั่งของหลวงพ่อ ประมาณ ๑ นาทีเขาประกาศว่า เครื่องบินขัดข้องบินต่อไปอีกไม่ได้ งดเสิร์ฟอาหาร เขากำลังจะเสิร์ฟอาหาร พวกเจ้าหน้าที่เครื่องบินก็เตรียมรัดเข็มขัดของใครของเรา รูดม่าน พวกคนโดยสารก็มองกันเลิกลั่ก ๆ ๆ หลวงพ่อก็ยกมือขึ้นเป็นสัญญาณให้พวกชาวพุทธเรารู้ตัวว่าให้เริ่มตั้งใจอธิษฐานจิตสวดมนต์ภาวนา พวกเราซึ่งเป็นชาวพุทธก็เงียบ ฝรั่งก็เงียบเหมือนกัน เครื่องบินมันก็ลดเพดานบินลงมา ไอ้ตอนที่เห็นนั่นถ้าหากว่าเราพอมองเห็นพื้นดิน เราก็จะนึกว่าตาเราลายไป อันนี้มันอยู่เหนือเมฆมองลงมามีแต่ขี้เมฆ.. ที่อยู่ในย่ามก็มีพระสมเด็จองค์หนึ่งกับพระกริ่งองค์หนึ่ง แล้วก็มีเหล็กไหลเม็ดเล็ก ๆ

สายตรงของการภาวนา

สมาธิแบบพระพุทธเจ้าการกำหนดรู้เรื่องชีวิตประจำวัน นี่เป็นเหตุเป็นปัจจัยสำคัญ สำคัญยิ่งกว่าการนั่งหลับตาสมาธิ

สอนสมาธิต้องสอนสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุด ความรู้เห็นอะไรที่เขาอวด ๆ กันนี่อย่าไปสนใจเลย ให้มันรู้เห็นจิตของเรานี่ รู้กายของเรา รู้ว่าธรรมชาติของกายอย่างหยาบ ๆ มันต้องมีการเปลี่ยนอิริยาบถอยู่เสมอ ยืน เดิน นั่ง นอน รับประทาน ดื่ม ทำ พูด คิด อันนี้คือความจริงของกาย

ปัญหาสำคัญของการฝึกสมาธินี่ บางทีเราอาจจะเข้าใจไขว้เขวไปจากหลักความจริง

สมาธิอย่างหนึ่ง เราฝึกเพื่อให้จิตสงบนิ่ง

สมาธิอย่างหนึ่ง เราฝึกเพื่อให้มีสติสัมปชัญญะรู้ทันเหตุการณ์นั้น ๆ ในขณะปัจจุบัน

สมาธิบางอย่าง เราปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้เห็นภายในจิตเช่น รู้เห็นสิ่งมหัศจรรย์ต่าง ๆ รู้เรื่องอดีต อนาคต รู้อดีต หมายถึงรู้ชาติในอดีตว่าเราเกิดเป็นอะไร รู้อนาคต หมายถึงว่าเมื่อเราตายไปแล้วเราจะไปเป็นอะไร อันนี้เป็นการปฏิบัติเพื่อรู้

ทีนี้เมื่อเรามาพิจารณากันจริง ๆ อดีตเป็นสิ่งที่ล่วงไปแล้ว อนาคตก็เป็นสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ดังนั้นเรามาสนใจอยู่ในสิ่งที่เป็นปัจจุบันดีไหม

ที่ครูบาอาจารย์สอนว่าทำกรรมฐานไปเห็นโน่นเห็นนี่ นี่มันใช้ไม่ได้ ให้มันเห็นใจเราเองซิ อย่าไปเข้าใจว่าทำสมาธิแล้วต้องเห็นนรก ต้องเห็นสวรรค์ ต้องเห็นอะไรต่อมิอะไร สิ่งที่เราเห็นในสมาธิมันไม่ผิดกันกับที่เรานอนหลับแล้วฝันไป แต่สิ่งที่เราจำเป็นต้องรู้ต้องเห็นนี่ คือเห็นกายของเรา เห็นใจของเรา

ป่วยเป็นเบาหวาน

• มันเกิดอาการหวิว เหมือนมันจะช็อก เข้าที่นั่งสมาธิทันที •

ใช้เวลาเป็นหลาย ๆ ปีกว่าจะหาย ยาเป็นเครื่องช่วยนิดหน่อยแต่เรื่องสมาธิเป็นเรื่องสำคัญ ไปเป็นโรคเบาหวานกำเริบอยู่ที่กุฏิหลวงตาเบญ วัดสระปทุม อากาศก็ร้อน มันเกิดอาการหวิว เหมือนมันจะช็อคเข้าที่นั่งสมาธิทันที ตอนนั้นมันไปอยู่อย่างนั้น ไอ้หมอที่เราสนิทคุ้นเคยมันก็ไม่มี มันไม่มีที่พึ่งมันเลยต้องพึ่งตัวเอง พอนั่งสมาธิมันเงียบได้สักครู่หนึ่ง พอตื่นขึ้นมา รู้สึกว่าตัวเรานี้มันเบาสบายหมดทุกอย่าง เหงื่อที่มันไหลอย่างกับอาบน้ำมันก็หายไป แต่เมื่อมันแห้งไปแล้ว มันก็กลายเป็นสะเก็ดขาว ๆ เต็มไปหมด เอามือลูบอย่างนี้สะเก็ดน้ำตาลมันออกมาเต็มมือเลย รีบโทรศัพท์ไปบอกเขา เขาก็บอกว่า ตายแล้วหลวงพ่อเป็นเบาหวานแล้ว เขาก็โทรไปหาหมอ ตื่นเช้ามา เขาก็รีบส่งคนมาตรวจเลือด ผลปรากฏว่า น้ำตาลในเลือดขึ้นสูงถึง ๔๓๐ เขาก็ถามว่าคนไข้ช็อคหรือยัง วันนั้นหลวงพ่อก็ยังไปเทศน์ที่โรงพยาบาลสงฆ์

พอวัณโรคหาย มาเป็นโรคกระเพาะลำไส้หลายปีเหมือนกัน มาว่างเว้นอยู่ที่ไม่เป็นโรคอะไรตั้งแต่อายุ ๕๐-๖๕ ปี ตอนนี้สบายมากๆ พอเลย ๖๕ มาเป็นโรคเบาหวาน เดี๋ยวนี้ยังต่อสู้กับโรคเบาหวาน ก็ได้แต่ปลงอนิจจัง เวรเรากรรมเรามี เราได้ไปทรมานคนอื่น ทรมานสัตว์ เราจึงเป็นโรคเป็นภัย ยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าเรามีกรรม

แสดงธรรมที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย

• วิถีจิตสู่การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า •

แสดงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ณ สถานที่แห่งนี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ภายหลังจากที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยามาทุกแบบทุกรูป และได้ไปศึกษาในสำนักอาจารย์ต่าง ๆ สำนักอาจารย์ใด ฤาษีตนใดที่มีชื่อเสียงโด่งดังและเก่งที่สุดในสมัยนั้น พระองค์ทรงไปศึกษาหมดทุกแห่ง จนจบหลักสูตรของคณาจารย์นั้น ๆ ซึ่งคณาจารย์สมัยนั้นนิยมการบำเพ็ญสมาธิเพื่อให้ได้ฌาน ได้อภิญญา คือบำเพ็ญสมาธิแบบฌานสมาบัติ มุ่งให้จิตสงบ นิ่ง รู้ ตื่น เบิกบาน อยู่ภายในจิตเพียงอย่างเดียว แล้วจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติก็เพื่อสร้างชื่อเสียง เป็นอันว่าคณาจารย์หรือนักปฏิบัติในสมัยนั้นยังถูกโลกธรรมหรือเอาโลกธรรมเทิดไว้บนศีรษะ เพราะยังติดอยู่ในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข การปฏิบัติก็มุ่งที่จะสร้างบารมีให้มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย เป็นที่นิยมนับถือของปวงชนในยุคสมัยนั้น จึงอยู่ในลักษณะการปฏิบัติเพื่อแสวงหาลาภ ผล แสวงหาบริวาร ไม่ได้มุ่งเพื่อความหลุดพ้นโดยตรง

แต่จะด้วยประการใดก็ตาม การปฏิบัติของท่านเหล่านั้นก็เป็นการสร้างบารมี เพราะความเข้าใจของคนในยุคนั้น ความสำเร็จที่เขาพึงประสงค์อยู่ตรงที่ว่า ในเมื่อปฏิบัติเคร่งครัด บำเพ็ญตบะแก่กล้า พระพรหม พระศิวะ พระนารายณ์ หรือพระเจ้าที่เขานับถือจะประทานพรให้เขาเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งสุดแท้แต่เขาจะตั้งปณิธานความปรารถนาไว้อย่างไร ก็เป็นอันว่าการปฏิบัติก็เพื่อมุ่งลาภ ผล ชื่อเสียง ให้เป็นที่ประทับใจ

หลวงพ่อเดินทางขึ้นเขาคิชฌกูฏ ประเทศอินเดีย

ของคนในยุคนั้นสมัยนั้น การปฏิบัติของท่านเหล่านั้นจึงได้ชื่อว่าปฏิบัติเพื่อสร้างกิเลส เขาเอาโลกธรรมเทิดไว้บนศีรษะ

แต่เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราได้ทรงศึกษาในสำนักของคณาจารย์นั้น ๆ เข้าไปศึกษาในสำนักอาจารย์ใด อาจารย์นั้นก็หมดภูมิ คือหมดภูมิที่จะสอนพระองค์อีกต่อไป เช่นอย่างไปศึกษาในสำนักของอาฬารดาบส อุทกดาบส ก็สอนพระองค์ได้เพียงฌาน ๔ คือ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน

หลวงพ่อเมื่อครั้งไปพุทธคยา ประเทศอินเดีย

เท่านั้น เมื่อถึงฌานขั้นนี้แล้ว อาจารย์ทั้งสองก็บอกว่าหมดภูมิแล้ว ไม่มีอะไรจะสอนท่านอีกต่อไป ขอให้ท่านอยู่ในสำนักเพื่อช่วยสั่งสอนประชาชนอบรมศิษยานุศิษย์ต่อไปเถิด

เมื่อพระองค์ท่านได้พิจารณาดูโดยรอบคอบแล้ว คือพระองค์สังเกตอย่างนี้ ในขณะที่จิตของพระองค์อยู่ในสมาธิ ฌานขั้นที่ ๔ ร่างกายตัวตนหายไปหมด มีแต่จิตดวงเดียว นิ่ง สว่าง ลอยเด่นอยู่ในท่ามกลางแห่งความว่าง แต่จิตอาศัยความสว่างเป็นอารมณ์ ความรู้สึกยินดีไม่มี ความรู้สึกยินร้ายไม่มี คณาจารย์เหล่านั้นจึงถือว่าเขาหมดกิเลสแล้ว แต่เมื่อพระพุทธองค์ได้ไปศึกษาจนจบหลักสูตรของอาจารย์ดังกล่าว ในขณะที่จิตอยู่ในสมาธิ มองหากิเลสตัวใดไม่มี เป็นจิตบริสุทธิ์สะอาดแท้จริง แต่ยังไม่เป็นอมตะ เพราะเมื่อออกจากสมาธิมาแล้ว เมื่อตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้สัมผัสกับรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ ความยินดียินร้ายมันยังมีปรากฏอยู่ในจิต พระองค์จึงพิจารณาอย่างรอบคอบว่ามันยังไม่ถึงที่สุด ถ้าหากว่าเราหมดกิเลสอย่างแท้จริง อยู่ในสมาธิเป็นอย่างไร กิเลสไม่มี เมื่อออกจากสมาธิแล้ว กิเลสก็ต้องหมดไป สิ่งที่ส่อแสดงให้พระองค์รู้ว่าพระองค์ยังมีกิเลสอยู่ก็คือ พระองค์ยังมีความยินดียินร้ายพอใจไม่พอใจ แล้วก็ยังยึดมั่นอยู่ในสังขารร่างกายว่าเป็นเรา เป็นเขา เป็นของเรา ของเขา ดังนั้นพระองค์จึงตัดสินพระทัยอย่างแน่วแน่ว่ายังทรงไม่สำเร็จ

ภายหลังจากที่พระองค์ทรงรับหญ้าคา ๘ กำ ของโสตถิยพราหมณ์ กุสะแปลว่าหญ้าคา คาแปลว่าข้อง ติด มาตอนนี้พระองค์ทรงเอาหญ้าคา ๘ กำ มาขดเป็นบัลลังก์ประทับนั่ง มุ่งหน้าประพฤติปฏิบัติโดย

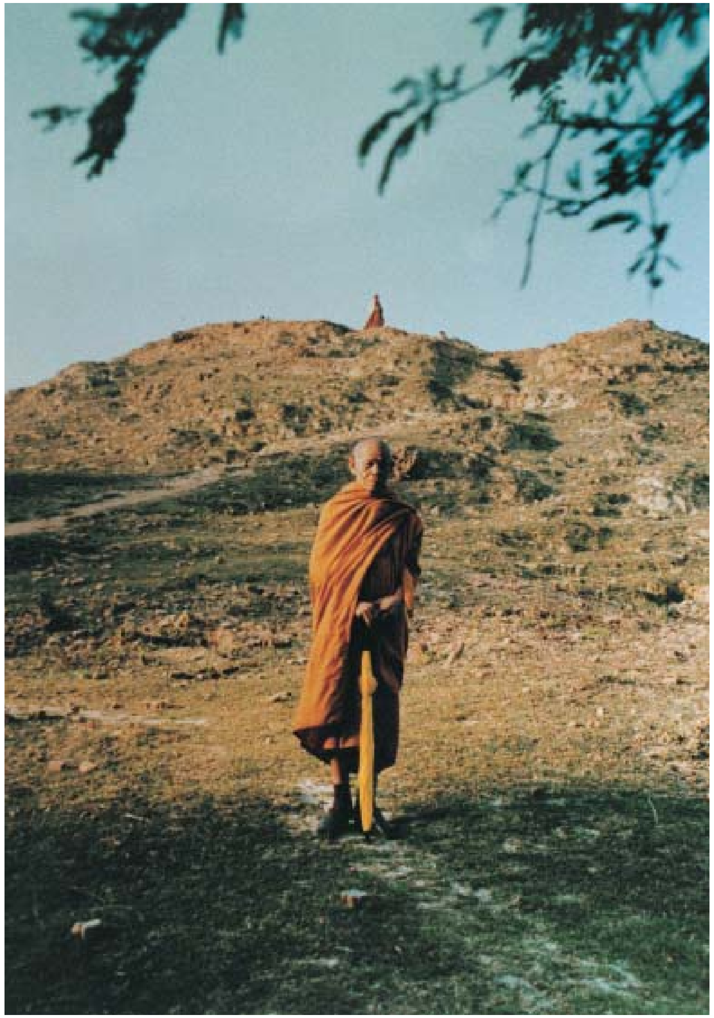
ไม่มุ่งผลประโยชน์อันใดในด้านวัตถุธรรม มุ่งแต่เพียงจะดำเนินไปสู่การตรัสรู้ คือความหมดกิเลส สู่ความเป็นพระอรหันต์เท่านั้น จึงได้ชื่อว่าเอาโลกธรรม ๘ มารองนั่ง แทนที่จะเอาเทิดไว้บนศีรษะดังก่อน คราวนี้เอาโลกธรรมมารองนั่ง

พระองค์ประทับนั่งอย่างไร เราเคยเห็นพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิอย่างไร พระองค์ก็ประทับนั่งอย่างนั้น อันนี้ไม่ต้องอธิบาย ทีนี้เมื่อพระองค์ประทับนั่งขัดสมาธิเป็นที่เรียบร้อย พระองค์ตั้งกายให้ตรง ดำรงสติให้มั่น คือกำหนดรู้ที่จิตของพระองค์เพียงถ่ายเดียว ไม่ได้สนใจกับสิ่งใด ๆ แต่ในช่วงขณะจิตนั้นเอง พอพระองค์มาวิตกว่าเราจะเริ่มกันที่จุดไหน อดีตารมณ์คืออารมณ์ในอดีตได้ผุดขึ้นมาในพระทัยของพระองค์ ทำให้พระองค์ทรงรำลึกถึงเมื่อสมัยยังเป็นพระกุมาร พระบิดาทำพิธีแรกนาขวัญ พระพี่เลี้ยงนางนมผูกพระอู่ให้บรรทมอยู่ใต้ต้นหว้า ในช่วงที่พี่เลี้ยงนางนมหรือคนทั้งหลายเขาเพลิดเพลินในการดูมหรสพ ดูพิธีแรกนาขวัญ พระองค์ถูกปล่อยให้บรรทมในพระอู่ใต้ต้นหว้าแต่เดียวดาย

ณ โอกาสที่ว่างจากการคลุกคลีจากผู้คนนั้นเอง พระองค์ผู้เป็นพระกุมารน้อย ๆ ทรงวิตกถึงลมหายใจ กำหนดรู้ลมหายใจเป็นอารมณ์ นับว่าพระองค์ได้สำเร็จปฐมฌานตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ เมื่อพระองค์มารำลึกถึงที่ตรงนี้ พระองค์ก็ได้ความรู้ตัวขึ้นมาว่า จุดเริ่มของการปฏิบัติอยู่ที่ตรงนี้ คือเรากำหนดลมหายใจเป็นอารมณ์เพื่อกำหนดให้รู้ความเป็นจริงของร่างกาย แล้วพระองค์ก็มีพระสติกำหนดรู้ลมหายใจเข้า หายใจออก

วิธีการของพระองค์นั้น เพียงแต่มีพระสติกำหนดรู้อยู่เท่านั้น แต่เพราะอาศัยที่กายกับจิตของพระองค์ยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ เมื่อจิตอยู่ว่าง ๆ สิ่งที่จะปรากฏเด่นชัดก็คือลมหายใจ เพราะอาศัยที่พระองค์เคยบรรลุปฐมฌานมาแล้ว จิตของพระองค์จึงจับลมหายใจเข้า ลมหายใจออก **แต่พระองค์เพียงมีพระสติกำหนดรู้ลมหายใจ ไม่ได้บังคับลมหายใจ ไม่ได้บังคับจิตให้สงบ ปล่อยไปตามธรรมชาติ แต่พระองค์กำหนดเอาพระสติอย่างเดียวรู้ที่จิต** บางครั้งลมหายใจปรากฏว่าหยาบ คือหายใจแรงขึ้น พระองค์ก็ปล่อยไปตามธรรมชาติ ในบางครั้งลมหายใจค่อย ๆ ละเอียดขึ้น ๆ คล้าย ๆ กับจะหยุดหายใจ พระองค์กลัวว่ามันจะเลยเถิด เมื่อกระตุ้นเตือนจิตให้มีความหยาบขึ้น ลมหายใจก็เด่นชัดขึ้น เมื่อกำหนดรู้ลมหายใจอย่างไม่ลดละแล้ว พระองค์ไม่ได้นึกว่า ลมหายใจสั้น ลมหายใจยาว ลมหายใจหยาบ ลมหายใจละเอียด เพียงแต่กำหนดรู้เฉยอยู่เท่านั้น ปล่อยให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามธรรมชาติของจิต เมื่อหนัก ๆ เข้า จิตยึดลมหายใจอย่างเหนียวแน่น ในบางครั้งพระองค์จะมองเห็นลมหายใจวิ่งออกวิ่งเข้าเป็นท่อยาว สว่างเหมือนหลอดไฟนีออน หนัก ๆ เข้า พอจิตสงบละเอียดไปในระหว่างอุปจารสมาธิ จิตของพระองค์วิ่งเข้าไปสว่างนิ่งอยู่ในท่ามกลางของร่างกาย ไปรวมตัวอยู่ในท่ามกลางระหว่างทรวงอก ความสว่างไสวแผ่ซ่านออกมาทั่วร่างกาย พระองค์มีความรู้สึกประหนึ่งว่าความสว่างได้ครอบคลุมพระกายของพระองค์อยู่ ในช่วงนั้น พระองค์เกิดความรู้ความเห็น เห็นอาการ ๓๒ ที่เรายึดมาเป็นบทสวดมนต์ในปัจจุบันนี้

อะยัง โข เม กาโย	กายของเรานี้แล
อุทธัง ปาทะตะลา	เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโธ เกสะมัตถะกา	เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป

หลวงพ่อ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ประเทศอินเดีย

ตะจะปะริยันโต	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ
ปูโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน	เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง ๆ
อัตถิ อิมัสมิง กาเย	มีอยู่ในกายนี้
เกสา คือผมทั้งหลาย	**โลมา** คือขนทั้งหลาย
นะขา คือเล็บทั้งหลาย	**ทันตา** คือฟันทั้งหลาย
ตะโจ คือหนัง	**มังสัง** คือเนื้อ
นะหารู คือเอ็นทั้งหลาย	**อัฏฐิ** คือกระดูกทั้งหลาย
อัฏฐิมิญชัง เยื่อในกระดูก	**วักกัง** ม้าม
หะทะยัง หัวใจ	**ยะกะนัง** ตับ
กิโลมะกัง พังผืด	**ปิหะกัง** ไต
ปัปผาสัง ปอด	**อันตัง** ไส้ใหญ่
อันตะคุณัง ไส้น้อย	**อุทะริยัง** อาหารใหม่
กะรีสัง อาหารเก่า	**มัตถะเก มัตถะลุงคัง** เยื่อในสมอง
ปิตตัง น้ำดี	**เสมหัง** น้ำเสลด
ปุพโพ น้ำเหลือง	**โลหิตัง** น้ำเลือด
เสโท น้ำเหงื่อ	**เมโท** น้ำมันข้น
อัสสุ น้ำตา	**วะสา** น้ำมันเหลว
เขโฬ น้ำลาย	**สิงฆานิกา** น้ำมูก
ละสิกา น้ำไขข้อ	**มุตตัง** น้ำมูตร
เอวะมะยัง เม กาโย	กายของเรามีอย่างนี้
อุทธัง ปาทะตะลา	เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโธ เกสะมัตถะกา	เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป
ตะจะปะริยันโต	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ
ปูโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน	เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง ๆ อย่างนี้แล

ความรู้อันนี้พระพุทธองค์ได้รู้เห็นก่อนการตรัสรู้ แล้วกลายเป็นกายคตาสติสูตร ที่เราผู้ปฏิบัติยึดเป็นแนวทางแห่งการพิจารณาอสุภกรรมฐาน เมื่อจิตของพระพุทธองค์ไปสงบนิ่งสว่างอยู่ในท่ามกลางของร่างกาย ทำให้พระองค์รู้ความเป็นจริงของร่างกายทั่วหมดในขณะจิตเดียว คือพระองค์มองเห็นหัวใจกำลังเต้นฉีดโลหิตไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มองเห็นปอดกำลังสูดอากาศเข้าไปเลี้ยงร่างกาย มองเห็นตับกำลังแยกเก็บอาหารส่วนละเอียดไว้ไปเลี้ยงร่างกาย มองเห็นตับอ่อนกำลังทำหน้าที่ช่วยย่อยอาหารและนำเอากรดมาช่วยย่อยอาหาร ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ พระองค์รู้ทั่วถ้วนหมดทุกสิ่งทุกอย่างใน

หลวงพ่อนมัสการต้นโพธิ์ตรัสรู้ ที่ประเทศอินเดีย

ขณะจิตเดียว แล้วพระจิตของพระองค์ก็วิตกอยู่กับสิ่งเหล่านี้ กำหนดรู้อยู่กับสิ่งเหล่านี้จนกระทั่งจิตละเอียดลงไป ๆ กายจางหายไป ยังเหลือแต่จิตนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในจักรวาลนี้รู้สึกว่ามีแต่จิตของพระองค์ดวงเดียวเท่านั้นสว่างไสวอยู่

ในตอนนี้จิตของพระองค์เป็นพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จิตเป็น **อัตตาทีปะ** มีตนเป็นเกาะ เป็น **อัตตสรณา** มีตนเป็นที่ระลึก คือระลึกอยู่ที่ตน รู้อยู่ที่จิต **อัตตาหิ อัตตโน นาโถ** จิตมีตนเป็นตนของตน เมื่อจิตของพระองค์ไปดำรงอยู่ในสมาธิขั้นจตุตถฌานนานพอสมควร ต่อไปนี้จะได้ลำดับองค์ฌาน

ปฐมฌาน มีวิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา วิตก หมายถึง จิตไปรู้อยู่กับสิ่ง ๆ หนึ่ง หรือบางทีรู้เฉพาะในจิตเพียงอย่างเดียวแล้วก็มีปีติ มีความสุข มีความเป็นหนึ่ง คือจิตรู้อยู่ที่จิต อันนี้เป็นปฐมฌาน

ทุติยฌาน จิตไม่ได้ยึดสิ่งรู้ แต่รู้อยู่ที่ตัวเอง แต่ก็ยังรู้สึกว่ามีปีติ มีสุข แล้วก็มีเอกัคคตา

เมื่อจิตสงบละเอียดลงไป ปล่อยวางปีติ ยังเหลือแต่ความสุขก็อยู่ในฌานที่ ๓ ตอนนี้จะรู้สึกว่ากายละเอียด ค่อย ๆ จางไป แต่ยังปรากฏอยู่ จิตจะเสวยสุขในปีติอย่างล้นพ้น ซึ่งจะหาความสุขใดเปรียบเทียบไม่ได้

แล้วในที่สุดกายก็หายไป ความสุขก็พลอยหายไปด้วย ยังเหลือแต่จิตนิ่งสว่างไสวอยู่อย่างนั้น จิตเป็นหนึ่งคือ **เอกัคคตา** แล้วก็เป็นกลางโดยเที่ยงธรรม ซึ่งเรียกว่า **อุเบกขา** ขอย้ำอีกทีหนึ่งว่า

ฌานที่ ๑	ประกอบไปด้วยองค์ ๕	คือ	วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา
ฌานที่ ๒	ประกอบไปด้วยองค์ ๓	คือ	ปีติ สุข เอกัคคตา
ฌานที่ ๓	ประกอบไปด้วยองค์ ๒	คือ	สุข กับเอกัคคตา
ฌานที่ ๔	ประกอบไปด้วยองค์ ๒	คือ	เอกัคคตา กับอุเบกขา

เป็นอันว่าในช่วงนั้นจิตของพระองค์ดำรงอยู่ในจตุตถฌาน เมื่อเข้าถึงจตุตถฌานแล้ว แทนที่จะก้าวหน้าไปอากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ แต่พอขยับจะเคลื่อนจากฌานที่ ๔ วกเข้าไปสู่สัญญาเวทยิตนิโรธ คือเข้านิโรธสมาบัติ จิตอยู่ในนิโรธสมาบัติดับความสว่าง จิตรู้อยู่ในจิตอย่างละเอียด สัญญาเวทนาดับไปหมด แต่ก็ยังมีเหลือรู้อยู่เพียงนิดเดียวเท่านั้น สัญญาเวทยิตนิโรธเป็นฐานสร้างพลังจิต คือพลังสมาธิ พลังสติปัญญา เพื่อเตรียมก้าวขึ้นไปสู่ภูมิธรรมขั้นโลกุตระ

เมื่อจิตของพระองค์ดำรงอยู่ในสัญญาเวทยิตนิโรธ สร้างพลังเพียงพอแล้ว จิตเบ่งบานออกมาอีกทีหนึ่งสามารถแผ่รัศมีสว่างไสวครอบคลุมจักรวาลทั้งหมด ไม่มีสิ่งใดจะปิดบังจิตดวงนี้ พระจันทร์ พระอาทิตย์ แม้จะส่องแสงลงมาสู่โลก ก็ส่องไปได้เฉพาะที่ไม่มีสิ่งกำบัง แต่จิตของพระพุทธองค์นั้นส่องสว่างไปทั่วหมดทุกหนทุกแห่ง ไม่มีสิ่งกำบัง ไม่มีอะไรที่จะปิดบังดวงจิตดวงนี้ได้ มองทะลุจนกระทั่งบาดาลถึงพิภพพญานาค มองทะลุจนกระทั่งผืนแผ่นดิน พระองค์สามารถกำหนดความหนาของแผ่นดินได้ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ ในช่วงนั้นทำให้พระองค์ตรัสรู้เป็นโลกวิทู ผู้รู้แจ้งโลก

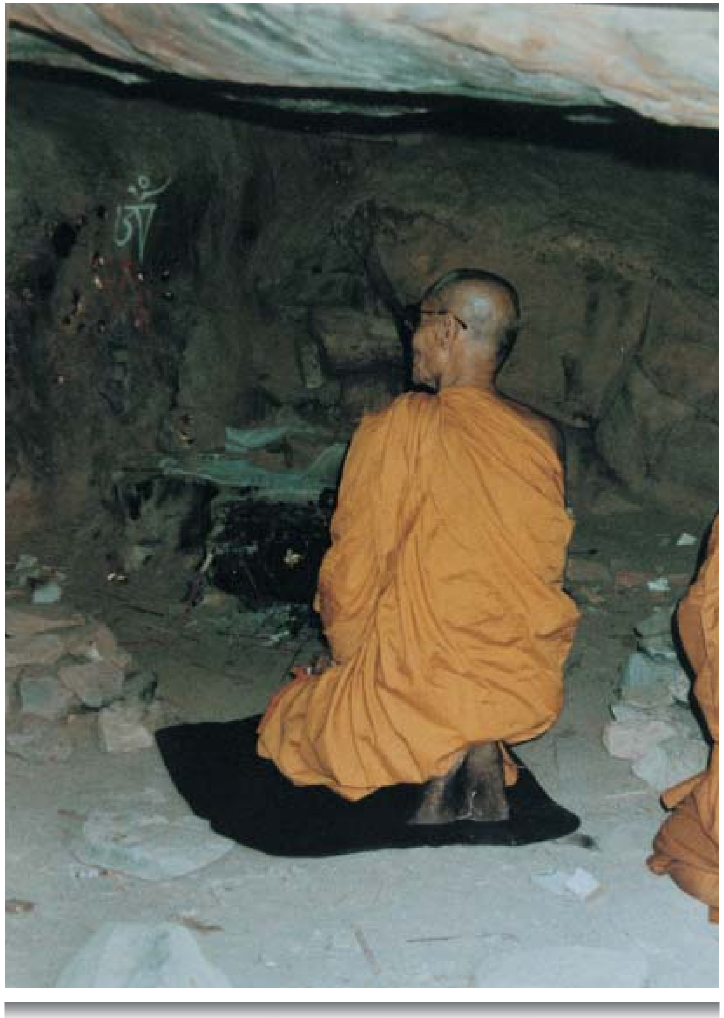
โลก ตามความหมายในทางธรรมะ มีอยู่ ๓ โลก

ยมโลก ได้แก่ โลกเบื้องต่ำ คือต่ำกว่าภูมิมนุษย์และภูมิสัตว์เดรัจฉานลงไป ได้แก่ภพของภูตผีปีศาจ เปรต อสุรกาย สัตว์นรก อันนั้นเรียกว่า ยมโลก

มนุสสโลก ได้แก่ แดนเป็นที่อยู่ของมนุษย์และสัตว์ผู้มีกายมีใจ

เทวโลก ได้แก่ แดนเป็นที่อยู่ของเทวดา ตั้งแต่เทวดาชั้นจาตุฯ สูงสุดจนกระทั่งพรหมโลกชั้นอกนิษฐาพรหม

พระองค์รู้พร้อมในขณะจิตเดียว ทั้งยมโลก มนุสสโลก เทวโลก แล้วเกิดความรู้ต่อไปอีก ทำไมสัตว์ทั้งหลายจึงมีประเภทต่าง ๆ กัน อันนี้พระองค์ยังไม่ได้คิดเช่นนั้น เป็นแต่มองเห็นความแตกต่างของสัตว์และมนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ ภูตผีปีศาจ เปรต อสุรกายทั้งหลายเท่านั้น แล้วก็รู้กฎของกรรม

หลวงพ่อ ณ ถ้ำสุกรขาตา กรุงราชคฤห์ ประเทศอินเดีย

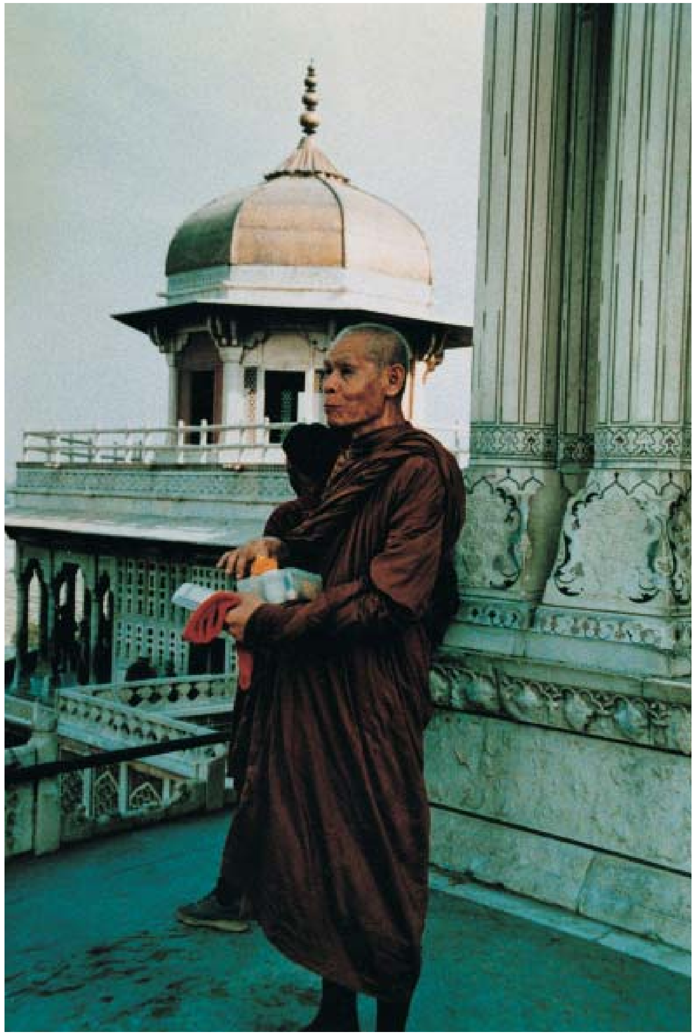
เป็นสิ่งจำแนกสัตว์ให้มีประเภทต่าง ๆ รู้กิเลสคืออวิชชาที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้สัตว์ทั้งหลายต้องทำกรรม แต่ในขณะที่รู้นั้น พระองค์รู้นิ่งอยู่เฉย ๆ ทรงรู้จนกระทั่งเหตุ รู้ทั้งปัจจัย รู้ความเป็นไปของมวลหมู่สัตว์ทั้งหลายในจักรวาลนี้ แต่จิตดวงนี้คิดไม่เป็น พูดไม่เป็น สักแต่ว่ารู้ สักแต่ว่าเห็น รู้เห็นแล้วก็สามารถบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เอาไว้พร้อมหมดทั้งเรื่องของปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ บันทึกไว้พร้อมไม่มีขาดตกบกพร่อง ตามนิสัยของพระสัพพัญญู

อันนี้เป็นการตรัสรู้ของพระองค์ พระพุทธองค์ตรัสรู้ในขณะที่จิตไม่มีร่างกายตัวตน ซึ่งแม้ไม่มีร่างกายตัวตน จิตสามารถรู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่างได้ แต่ว่าพูดไม่เป็น คิดไม่เป็น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น จิตของเรานี่จะคิดได้ต่อเมื่อยังสัมพันธ์อยู่กับร่างกาย เมื่อแยกจากร่างกายออกไปแล้วไม่มีเครื่องมือจึงคิดไม่เป็น ความคิดมันเกิดจากประสาทสมอง จิตไม่มีร่างกายตัวตน ไม่มีรูป ไม่มีร่าง จึงไม่มีมันสมองที่จะใช้ความคิด เพราะฉะนั้นรู้เห็นอะไรก็ได้แต่นิ่ง แต่สามารถบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้พร้อมหมดไม่มีขาดตกบกพร่อง

เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นโลกวิทูละเอียดถี่ถ้วนดีแล้ว จิตของพระองค์ถอนจากสมาธิขั้นนี้มา พอมารู้สึกว่ามีกาย ตอนนี้ได้เครื่องมือแล้ว จิตของพระองค์จึงมาพิจารณาทบทวนถึงสิ่งที่รู้เห็นนั้นซ้ำอีกทีหนึ่ง เรียกว่าเจริญวิปัสสนา ทรงพิจารณาเรื่องปุพเพนิวาสานุสสติญาณ การระลึกชาติหนหลังได้ ตั้งแต่ชาติหนึ่ง ชาติสอง ชาติร้อย ชาติพัน ชาติหมื่น ชาติแสน ชาติล้าน... ไม่มีที่สิ้นสุด ว่าพระองค์เคยเกิดเป็นอะไรมาบ้างกว่าจะได้มาถึงการตรัสรู้นี่

นอกจากพระองค์จะรู้เรื่องของพระองค์เองแล้ว ยังสามารถรู้เรื่องของคนอื่นสัตว์อื่นได้ด้วย ว่ามวลสัตว์ทั้งหลายในจักรวาลนี้ได้เกิดมาแล้วกี่ภพกี่ชาติ เคยเป็นอะไรมาบ้าง อันนี้ความรู้เรื่องปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จิตของพระองค์คิดพิจารณาเรื่องปุพเพนิวาสานุสสติญาณในปฐมยาม และในมัชฌิมยามพระองค์ได้พิจารณาเรื่องการจุติและเกิดของสัตว์ทั้งหลาย จุติก็คือตาย เกิดก็คือเกิดนั่นแหละ ทำไมสัตว์ทั้งหลายจึงมีประเภทต่าง ๆ กัน อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นปัจจัย เพราะกรรมเป็นเหตุเป็นปัจจัย จึงเป็นสุภาษิตขึ้นมาว่า **กมฺมํ สตฺเต วิภชฺชติ** กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้มีประเภทต่าง ๆ กัน เกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อพระองค์มาสอนธรรมแก่มวลสัตว์ทั้งหลาย พระองค์จึงสอนให้พิจารณากรรมเป็นส่วนใหญ่ว่า เรามีกรรมเป็นของ ๆ ตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย กฎของกรรมนี่เกิดจากการทำการพูด โดยอาศัยความคิดเป็นผู้ตั้งเจตนาว่าจะทำจะพูดจะคิด ในเมื่อทำอะไรลงไปโดยเจตนา สิ่งนั้นสำเร็จเป็นกรรม เรื่องนี้พระองค์พิจารณาจบลงในมัชฌิมยาม

แล้วก็ทรงคำนึงต่อไปอีกว่า อะไรเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้สัตว์ทั้งหลายต้องทำกรรม ก็มาได้ความเป็นภาษาสมมติบัญญัติว่าเพราะอวิชชาความรู้ไม่จริง ความรู้ไม่จริงนี่เป็นเหตุให้สัตว์ทั้งหลายทำกรรมตามที่ตนเข้าใจว่ามันถูกต้อง แต่สิ่งที่สัตว์เข้าใจและมีความเห็นว่าถูกต้องนั้น บางอย่างมันก็ถูกต้องตามใจของตนเอง แต่ขัดกับกฎธรรมชาติ บางอย่างมันก็ถูกต้องตามใจของตนเอง และถูกกับกฎธรรมชาติ ดังนั้นสัตว์ทั้งหลายผู้รู้ไม่จริง จึงทำกรรมดีทำกรรมชั่วคละเคล้ากันไป หมายถึงทำกรรมที่เป็นบาป ทำกรรมที่เป็นบุญ ทำกรรมที่เป็นชั่วทำกรรมที่ดี ภาษาบาลีว่า กุศลกรรมคือกรรมดี อกุศลกรรมคือกรรมชั่ว ทำไปตามความเข้าใจของตนเอง ในเมื่อทำแล้วก็ย่อมได้รับผลของกรรม ได้รับผลของกรรมแล้วก็ต้องเกิดอีก เกิดมาอีกก็ต้องอาศัยกิเลสคือ

หลวงพ่อ ณ ทัชมาฮาล ประเทศอินเดีย

อวิชชาตัวเดียวนั่นแหละ ทำกรรมแล้วทำกรรมเล่า เกิดแล้วเกิดเล่าไม่รู้จักจบจักสิ้น เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏสงสาร เรื่องนี้พระองค์พิจารณาจบลงในปัจฉิมยาม

ในเมื่อพระองค์ได้พิจารณา ๓ เรื่อง ตามลำดับยามทั้ง ๓ จบลงแล้ว จิตของพระองค์ยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ตรัสรู้นี้เป็นความจริงแท้ไม่แปรผัน ในช่วงขณะจิตนั้น อรหัตตมัคคญาณจึงบังเกิดขึ้น ตัดกิเลสอาสวะขาดสะบั้นไปในปัจฉิมยาม จึงได้พระนามว่า **อรหัง สัมมาสัมพุทโธ ภควา** พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ด้วยประการฉะนี้ อันนี้คือลักษณะการตรัสรู้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

กรรมฐานจากเรื่องรามเกียรติ์

หลวงพ่อได้อาจารย์ดี อาจารย์ดีของหลวงพ่อคือพระปิตุลาซึ่งไปบำเพ็ญตบะอยู่บนยอดเขามเหรพอได้ยินเสียงพระรามหักคันศรดังโพล้ง..โกรธตัวสั่น เหาะมาทางอากาศ มาแล้วถือขวานเล่มเบ้อเร่อเงื้อจะสับพระราชาองค์นั้นองค์นี้ ขวานเล่มนี้มันดื่มเลือดวรรณะกษัตริย์มานับไม่ถ้วนแล้วนา ก็มาได้สติ อ๋อ! **สมาธินี่จะเก่งแค่ไหนอย่างไรมันไม่สำคัญหรอก มันสำคัญอยู่ที่ศีลบริสุทธิ์ตัวเดียวเท่านั้น** พวกนี้บำเพ็ญตบะจนสำเร็จฤทธิ์ แต่เสร็จแล้วมันก็ยังจะมาเข่นฆ่าคนอื่นอยู่ แสดงว่าเราจะบำเพ็ญเพียรให้ถึงมรรคผลนิพพานได้ต้องมีศีลบริสุทธิ์ แล้วทีนี้มันก็คิดกว้างไกลไปหมด มันกระทบไปกระทั่งสังฆมณฑลแห่งประเทศไทย ทำไมพระไทยมันจึงพูดไม่รู้เรื่องกัน เพราะมันทุศีล มันทุศีลยังไง กินนมตอนเย็น นับเงินนับทอง ใช้เงินทองด้วยมือตนเอง มันผิดอาบัติในพระปาฏิโมกข์ทั้งนั้น แล้วเสร็จแล้วมันมาเห็นเรากินหมาก หลวงพ่อยังกินหมากอยู่

ใครทำผิดวินัย

• รับเงินรับทองด้วยมือตนเอง มันผิดอาบัติในพระปาฏิโมกข์ •

แม่ชีคนหนึ่งสาว ๆ สวยเสียด้วยซิ มาบอกว่าหลวงพ่อยังกินหมากอยู่ หลวงพ่อก็ยังมีกิเลสอยู่ *“อ้าว! ฉันไม่เห็นได้ไปประกาศว่าตัวหมดกิเลสเสียแต่เมื่อไร เพราะว่าปากของฉันมันคมซะยังกับตะไกร ฉันเอาหมากยัดมันไว้ ไม่ให้มันเที่ยวไปตอกคนโน้นทีคนนี้ที”* ที่กล้าพูดอย่างนี้ก็เพราะว่าเห็นแกสวย เรานึกชอบมัน นึกชอบแม่ชีสวย ๆ พอได้ยินแกเปิดอ้าวไปเลย มาทีแรกกราบดี๊ดี... พอได้ยินคำนี้แล้วลุกปั๊บๆ หนีไปเลย

คนพวกนี้มันต้องแก้กันโดยวิธีนี้ มันไปมองแต่สิ่งที่มารณรงค์กันเพียงแค่ว่าไม่กินหมาก ดูดบุหรี่ พระก็เหมือนกัน ลูกศิษย์พระก็เหมือนกัน ยิ่งเขาโจมตีหนักหลวงพ่อยิ่งกินหมากเก่ง ดูดบุหรี่เก่ง ถ้าเขาว่ากินหมากดูดบุหรี่ เป็นยาเสพย์ติด ***อ้าว! อมหมากเข้า จุดบุหรี่ดูดมัน ดูดบุหรี่ไม่เป็นก็แกล้งทำมัน เพราะว่ากินหมากดูดบุหรี่นี่มันไม่มีในบัญญัติในพระปาฏิโมกข์ แต่ว่าพระกินนม นมมันเป็นอาหาร แล้วรับเงินรับทองด้วยมือตนเอง มันผิดอาบัติในพระปาฏิโมกข์ ๒ ข้อนี้มีบัญญัติอยู่ในพระปาฏิโมกข์ ๒๒๗ ข้อ***

..อยากจะให้ชาวบ้านทั้งหลายนี่รู้วินัยของพระให้มาก ๆ เขาเอาของมาประเคน เครื่องถังอะไรมาประเคน หลวงพ่อไม่รับประเคน อื้อ..หลวงพ่อวัดป่านี่เอาอะไรไปประเคนก็ไม่ยอมรับด้วยมือ เขาว่า ไม่รู้รังเกียจอะไร บางคนนี่ แหม..ถ้าหากไม่คิดว่าจะไปถวายแล้วจะหอบคืนกลับบ้านเลยแหละ เขาว่างั้น เพราะเขาไม่รู้เรื่อง พระก็ไม่บอกให้เขารู้ พระภิกษุรับประเคนอาหารค้างคืนไว้ ตื่นเช้ามาต้องอาบัติปาจิตตีย์ ไม่มีใครบอก ถ้าขืนไปบอกประเดี๋ยวเขาจะไม่ประเคน เขาเอาซองเงินมาจะยื่นใส่มือ จะบอกว่ารับไม่ได้หรอกมันผิดอาบัติก็กลัวเขาจะไม่ประเคน ก็เลยไม่กล้าบอกเขา นี่เราถูกปิดบังมาสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว โดยเฉพาะในประเทศไทย

เพราะฉะนั้นใครรู้แล้วพากันเปิดเผยให้ชาวบ้านเขารู้ พระภิกษุทำผิดต้องอาบัติสังฆาทิเสส ต้องอาบัติมันไม่หนักหนาหรอกเพราะมันโทษใหญ่ มันดังแรง ใครเขาก็รู้ แต่ว่าโทษเล็ก ๆ น้อย ๆ นี่ซี ระดับอาบัติทุกกฏ ทุพภาสิต ปาจิตตีย์ ถุลลัจจัยนี่ ชาวบ้านเขาไม่รู้เพราะไม่มีใครเทศน์ให้เขาฟัง เรื่องวินัยพระปฏิบัติต่อคฤหัสถ์ คฤหัสถ์ปฏิบัติต่อพระนี่หลวงพ่อพิมพ์แจกอยู่แปดริ้วเป็นพัน ๆ ..แต่เสร็จแล้วก็ไม่มีใครสนใจจะศึกษาให้รู้ เมื่อเราไม่รู้วินัยของพระเราก็โดนพระต้มพระแกงได้ ถ้าเรารู้แล้วพระที่ไหนจะมาโกหกเราได้ เพราะฉะนั้นต้องศึกษาให้มันรู้

เรื่องเกี่ยวกับอทินนาทาน

• พวกเธอมีเจตนาเป็นขโมย ศีลไม่บริสุทธิ์ •

พระภิกษุเดินทางไป เห็นมะม่วงตกอยู่กลางทาง แต่ดูสภาพแล้วมันยังใช้การได้ พระก็ให้ลูกศิษย์เอามาจัดการถวายให้ฉัน ในขณะที่ฉันอยู่ มีพระองค์หนึ่งพูดขึ้นมาว่า

"มัวแต่คุยอยู่นั่นแหละ รีบฉันแล้วก็รีบเก็บเปลือกเก็บเมล็ดเข้าไปซ่อน เดี๋ยวจะมีคนมาเห็น"

ในขณะนั้นเจ้าของสวนมะม่วงมาเห็นเข้าว่าคนขโมยมะม่วงเขามา แล้วเอาซ่อนไว้ เขาก็มาทักว่า

"พระคุณเจ้าขโมยมะม่วง ข้าพเจ้าไม่เลื่อมใส"

เขาก็พูดแค่นั้น ทีนี้พระก็เดือดร้อนใจขึ้นมา นำความไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าท่านรับสั่งถามว่า

"ในขณะที่เธอฉันมะม่วงนั้น พูดจากันอย่างไรบ้าง"

พระองค์ที่พูดก็กราบทูลว่า

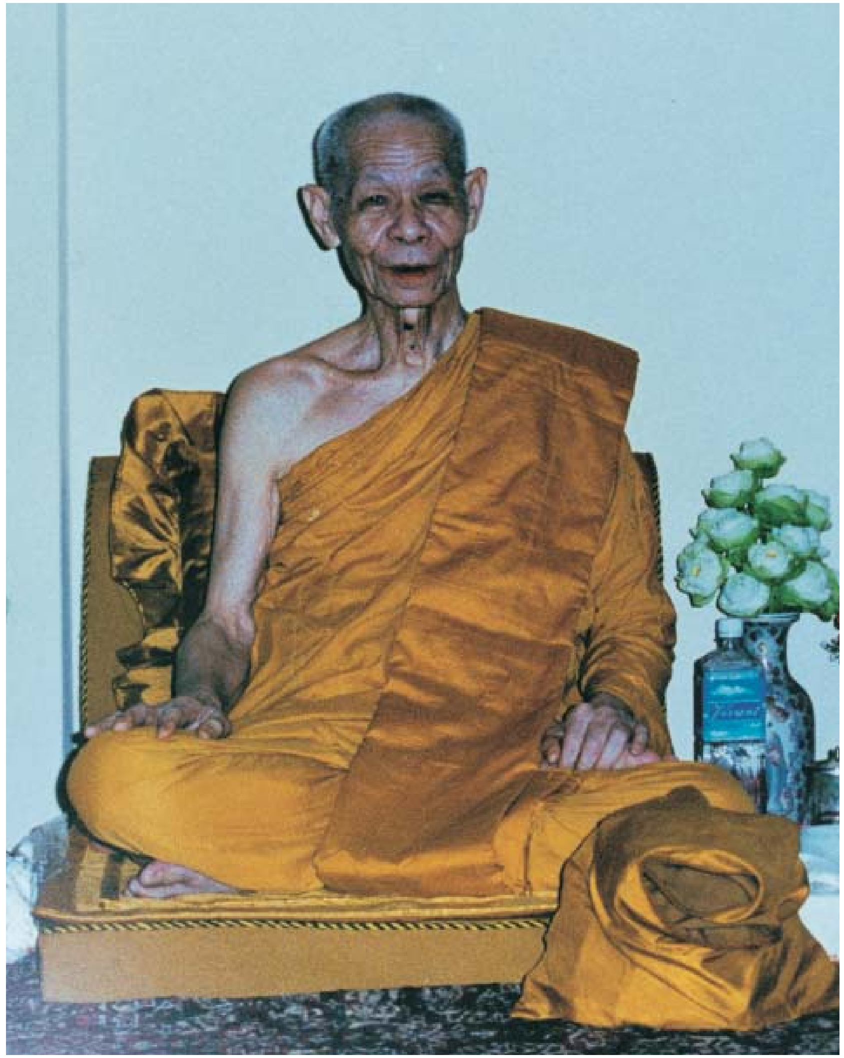
"ข้าพระองค์พูดว่า ให้รีบฉันแล้วรีบเก็บเมล็ดเก็บเปลือกเข้า เดี๋ยวจะมีคนมาเห็น"

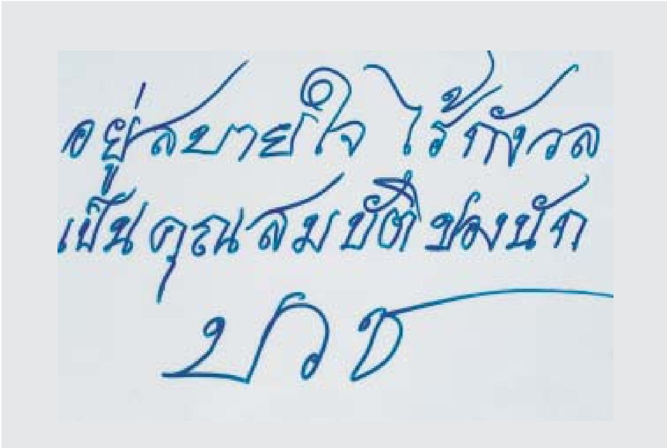
พระพุทธเจ้าจึงตัดสินว่า

"พวกเธอมีเจตนาเป็นขโมย ศีลไม่บริสุทธิ์"

แล้วอีกพวกหนึ่งไปฉันมะม่วงตกอีกเหมือนกัน เธอไม่ได้พูดอะไร เป็นแต่เพียงว่า พระองค์หนึ่งพูดขึ้นมาว่า

"ของดี ๆ อุตส่าห์เอามาทิ้ง เราเอามาพิจารณาให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของเขา มันก็น่าจะได้บุญอยู่บ้าง"

แล้วก็ให้ไวยาวัจกรจัดถวาย ในขณะที่กำลังฉันมะม่วง เจ้าของสวนมาเห็นเข้า เขามาถามว่า

"พระคุณเจ้าขโมยมะม่วง ข้าพเจ้าไม่เลื่อมใส"

พระก็เดือดร้อนใจ ก็ไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ถามถึงเจตนา ทีนี้พระพวกนี้ไม่มีเจตนาที่จะเป็นขโมย พระองค์ก็ตัดสินว่า

"ศีลของพวกเธอบริสุทธิ์"

เพราะฉะนั้นมันอยู่ที่เจตนา เช่นอย่างพระภิกษุสงฆ์ไปเห็นของเพื่อนสหธรรมิกก็ชอบใจ ท่านก็นึกว่าของสิ่งนี้มันมีเยอะ ท่านเหลือใช้ เราจะแบ่งไปใช้บ้าง ถือโดยวิสาสะแล้วจะบอกให้ท่านทราบภายหลัง พอหยิบเอาของนั้นไปมันก็ไม่มีอาบัติตามพระวินัย แต่ถ้าหากว่ามีเจตนาจะขโมย พอหยิบของเคลื่อนที่ไปก็เป็นอาบัติ ถ้าของนั้นมีราคาตั้งแต่ ๑ บาทขึ้นไป พระก็เป็นอาบัติปาราชิก ถ้าหย่อนกว่า ๑ บาทลงมา ก็เป็นอาบัติถุลลัจจัยแล้วก็อาบัติปาจิตตีย์

ทีนี้พระขโมยสัตว์พาหนะ ขโมยม้า วัว ควาย พอจูงสัตว์พาหนะมันเดินพ้นจากที่ยืนของมันไป รอยเท้าหลังเหยียบรอยเท้าหน้า ระยะต่อมารอยเท้าหน้าเหยียบรอยเท้าหลัง ก็เป็นอันว่ามันขาดตอน พระก็ต้องอาบัติปาราชิก

พระภิกษุนำของหนีภาษี ยกตัวอย่างว่าสิ่งนี้เป็นสินค้านั้นเขามีขอบเขตว่าห้ามนำออกนอกเขต เช่นเขาห้ามนำข้าวสารออกจากเขตจังหวัด... อะไรทำนองนั้น ทีนี้พระภิกษุนำของสิ่งนี้ก้าวผ่านแดนไปเพียงก้าวเดียว พระต้องอาบัติปาราชิก

แต่ถ้าหากว่ามีอยู่ในครอบครองในสถานที่ที่อยู่ของเรา ไม่นำออกไป มีเท่าไรก็ไม่ผิดกฎหมายและไม่เป็นอาบัติ

เพราะฉะนั้น เรื่องใดที่ผิดกฎหมายบ้านเมืองนี่ พระไปทำแล้วมันผิด นี่หลวงพ่อยังนึกเป็นห่วงพระที่ไปสร้างวัดอยู่ตามป่าเขาตามดง มูลเหตุบัญญัติพระวินัยข้ออทินนาทาน พระภิกษุไปตีสนิทกับพนักงานป่าไม้ แล้วไปเอาไม้หลวงมาสร้างวัด ชาวบ้านเขาก็ตำหนิ เสร็จแล้วพระพุทธเจ้าก็ยกเป็นเหตุ แล้วก็บัญญัติสิกขาบทข้ออทินนาทาน

อย่าเป็น "กรรมฐานไข่เน่า"

• ส่วนจิตใจเปรียบเหมือนไข่แดงซึ่งซ่อนอยู่ภายในเปลือกไข่ •

สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อให้บรรลุมรรคผล หรือให้เป็นแนวทางที่จะนำสมาธิไปใช้ประโยชน์ในทางที่ไม่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรมเราต้องอาศัยศีล **สมาธิที่มีศีลเท่านั้นที่จะนำวิถีจิตของผู้บำเพ็ญให้ดำเนินไปสู่สัมมาสมาธิโดยถูกต้อง**

จุดเริ่มแห่งการทำความดีย่อมมีกฎหรือระเบียบอันเป็นข้อมูล กาย วาจา และใจของเราที่จะรองรับคุณธรรมหรือความดีนั้น เราก็ต้องชำระให้บริสุทธิ์สะอาดตามสมควร ศีล ๕ ประการนี้เป็นแม่บทเป็นรากมูลเป็นจุดเริ่มต้น เป็นต้นพรหมจรรย์ของผู้ปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา

ศีลเป็นเรื่องสำคัญในการปฏิบัติ **เพราะกายวาจาของคนเราเปรียบเหมือนเปลือกสำหรับหุ้มไข่ ส่วนจิตใจเปรียบเหมือนไข่แดงซึ่งซ่อนอยู่ภายในเปลือกไข่ เราจะนำไข่ของเราไปฟักให้มันเกิดเป็นตัว เราต้องทะนุถนอมเปลือกไข่ให้อยู่ในสภาพปกติ ไม่มีรอยแตกรอยร้าว รอยบุบ มันจึงฟักให้เป็นตัวได้ ไม่เช่นนั้นมันมีแต่เน่าท่าเดียวดังนั้นนักปฏิบัติที่จะทำจิตทำใจของตนเองให้ก้าวขึ้นไปสู่ภูมิจิตภูมิธรรมขั้นสูง เราจำเป็นต้องรักษากาย วาจา อันเปรียบเหมือนเปลือกหุ้มไข่ให้บริสุทธิ์สะอาดด้วยกฎหรือระเบียบข้อปฏิบัติตามภูมินั้น ๆ ซึ่งเรียกว่าศีลนั่นเอง เมื่อเรามาบำเพ็ญสมาธิภาวนา สมาธิของเราก็เจริญงอกงาม สมาธิที่เกิดขึ้นก็เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิย่อมทำให้เกิดปัญญา ปัญญาที่เกิดจากสมาธิย่อมเป็นสัมมาทิฏฐิ คือความเห็นที่ถูกต้อง ดังนั้น การปฏิบัติศีลจึงเป็นคุณภาพประกันความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติ**

เมื่อเรารักษาศีล สิกขาบท วินัยให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ดี กายวาจาของเราก็เป็นปกติ ก็เป็นศีล เมื่อกายวาจาเป็นศีลโดยสมบูรณ์ก็เป็นเหตุเป็นปัจจัยหนุนส่งให้จิตของเรากลายเป็นสภาวะปกติ เป็นศีลอีกเช่นเดียวกัน ดังนั้น ศีลนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักปฏิบัติ แม้พระเจ้าพระสงฆ์เดินธุดงค์ไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ เมื่อเวลาไม่มีไวยาวัจกร ไปจับต้องปัจจัย จตุปัจจัย เงินทอง หรือเอาเงินเอาทองใส่ลงไปในย่ามแล้วสะพายไปเองก็เป็นการละเมิดสิกขาบทวินัยข้อว่าด้วยห้ามจับต้องเงินและทอง ทีนี้เมื่อมีปัจจัยอยู่ในย่ามก็ต้องอาบัติ

นิสสัคคิยปาจิตตีย์ เมื่อควักออกจากย่ามมาจับจ่ายใช้สอยก็เป็นอาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์อีกตัวหนึ่ง ของที่ได้มาจากเงินซึ่งเป็นนิสสัคคีย์ เมื่อพระสงฆ์เอามาบริโภคใช้สอย ก็เป็นอาบัตินิสสัคคีย์อีกตัวหนึ่ง ตกลงว่าเงินบาทเดียวเป็นอาบัติถึง ๓ ตัว ในเมื่อพระคุณเจ้าท่านละเมิดสิกขาบทวินัยเพียงตัวเดียวและ ๓ จังหวะเป็นการต้องอาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ ๓ ตัว แม้จะเดินธุดงค์ไปในท้องถิ่นต่าง ๆ เพราะอาศัยสิกขาบทวินัยไม่บริสุทธิ์สะอาดนั่นเอง การเดินธุดงคกรรมฐานของท่านจึงเปรียบเหมือน **กรรมฐานไข่เน่า แม้จะเที่ยวเตร่ไปประกาศตนว่าเป็นพระธุดงคกรรมฐาน ก็เป็นแค่หลอกลวงชาวโลกให้หลงเชื่อ**

เตือนหมู่สงฆ์

• ผลประโยชน์ที่เกิดจากบุญบารมีของเราคือสมบัติของศาสนา •

เราต้องนึกว่าตัวของเรานี่เป็นสมบัติของศาสนา เป็นคนของศาสนา ผลประโยชน์ที่เกิดจากบุญบารมีของเราคือสมบัติของศาสนา

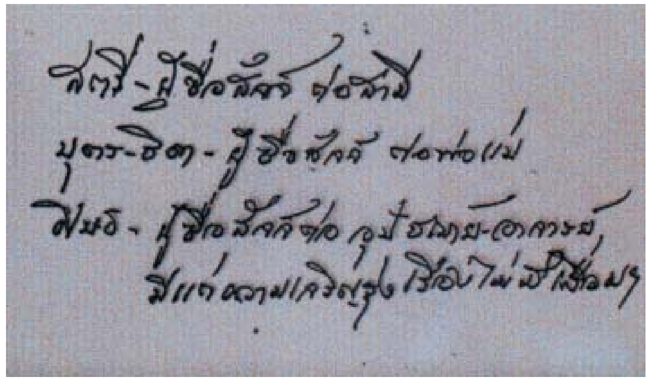
หน้าที่ประจำของพระสงฆ์ เวลาสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็น สิ่งที่ขาดไม่ได้คือแผ่เมตตาให้ญาติโยม อุทิศส่วนกุศลให้ญาติโยม อันนี้เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เราประพฤติคุณงามความดีแล้ว เราก็คิดถึงคุณข้าวแดงแกงร้อนเขา สวดมนต์ภาวนาแล้วก็อธิษฐานจิต อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปถึงเขา แผ่เมตตาไปถึงเขา คนที่มีภูมิจิตสูง ภูมิจิตละเอียดหน่อย ก็สัมผัสรู้ได้

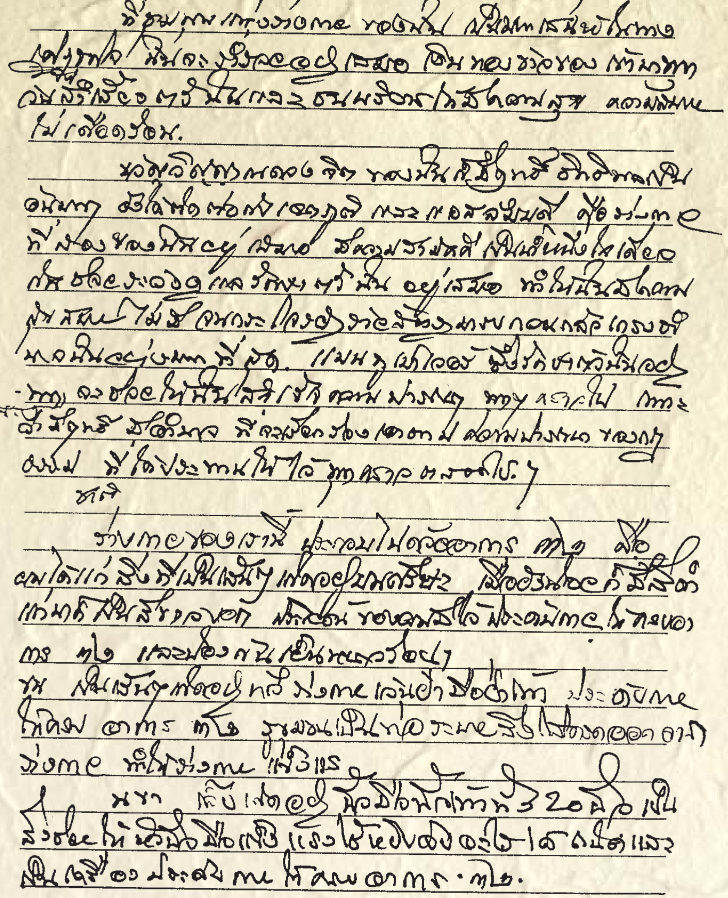

ความกตัญญูคือคุณธรรมเด่นของหลวงพ่อ

• หลักวิธีดำเนินชีวิตของหลวงพ่อ ความกตัญญูลูกเดียว •

หลวงพ่อเป็นเด็กกำพร้ามาแต่อายุ ๔ ขวบ หลักวิธีดำเนินชีวิตของหลวงพ่อ ความกตัญญูลูกเดียว ใครเป็นเจ้าบุญนายคุณ เขาทำดีแก่เราเพียงส่วนเดียว เราจะตอบแทน ๑๐ เท่า เคยมีโยมอุปัฏฐากท่านหนึ่งเป็นเศรษฐีมีโรงสี ๕ โรง มีห้องแถว ๒๐๐ ห้อง มีที่ดิน ๑,๐๐๐ ไร่ ภายหลังมาลูกชายทำการค้าขายเจ๊งลงไป ตกทุกข์ได้ยาก ไปเยี่ยมโยมอุปัฏฐาก ลูกชายใหญ่ไปสร้างบ้านให้อยู่หลังเล็ก ๆ อยู่ในท่ามกลางของชุมชนย่านห้วยขวาง ไปเยี่ยมไปถามว่า โยมความเป็นอยู่เป็นอย่างไรสะดวกสบายหรือขัดข้องอะไรบ้าง ท่านก็บอกว่า “โอย เดี๋ยวนี้แทบแย่จริง ๆ บางวันแทบจะไม่มีสตางค์ค่ากับข้าว” ทีนี้ก็มาสงสารโยมอุปัฏฐากเมื่อก่อนนี้เขามีบุญมีคุณต่อเรา ทำให้เรามีหน้ามีตา เราจะต้องการอะไร เว้นไว้แต่ดาวกับเดือน ทีนี้เขายากจนลงอย่างนี้ มันก็เป็นหน้าที่ของเรา ทำอย่างไร ก็คิดว่าทำอย่างไรจะมีทางเลี้ยงดูโยม แรกที่สุดคณะคุณมนัสนิมนต์ไปเทศน์ที่วัดเบญจมบพิตร เลยกลายเป็นนักเทศน์ ที่กลายเป็นนักเทศน์ขึ้นมานี่เพราะจะไปหาเงินเลี้ยงโยมอุปัฏฐากคนนี้ หลวงพ่อต้องหาเงินส่งคนแก่เดือนละหมื่น ๆ ๆ ๆ ผู้เฒ่าก็อยู่เย็นเป็นสุขสบายมาจนกระทั่งตาย

๒๗๑ ← ที่ชุมนุมแห่งร่างกายของฉัน เป็นมหาเสน่ห์ในทางเศรษฐกิจ ฉันจะร่ำรวยอยู่เสมอเงินทองข้าวของเข้ามาทุกวันสำหรับเลี้ยงตัวฉันและชนบริวารให้มีความสุข ความสบายไม่เดือดร้อน

ขวัญวิญญาณดวงจิตของฉันก็มีฤทธิ์อิทธิพลเป็นอันมาก ยังได้ติดต่อกับเจตภูติและแอสสลัมบดี (เข้าใจว่า ascend body) คือร่างกายที่สองของฉันอยู่เสมอ มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยระวังดูแลรักษาตัวฉันอยู่เสมอ ทำให้ฉันมีความสุขสบาย ไม่มีจนกระทั่งโจรผู้ร้ายศัตรูมารบกวนกลัวเกรงอำนาจฉันอย่างมากที่สุด แมนทูเปาเวอร์ (เข้าใจว่า man two power) ซึ่งรักษาตัวฉันอยู่ทุกขณะ จะช่วยให้ฉันสำเร็จความปรารถนาทุกๆ คราวไป เพราะว่า มีฤทธิ์มีอำนาจที่จะเรียกร้องเอาตามความปรารถนาของกฎธรรมชาติ ที่ได้ประทานให้ไว้ทุกคราวตลอดไป.ฯ

ร่างกายของเรานี้ประกอบไปด้วยอาการ ๓๒ คือ

ผม ได้แก่สิ่งที่เป็นเส้นๆเกิดอยู่บนศีรษะ เมื่อยังน้อยก็มีสีดำ แก่มาก็เป็นสีขาวหงอก ประโยชน์ของผมมีไว้ประดับกายให้ครบอาการ ๓๒ และป้องกันเย็นหนาวร้อน ฯ

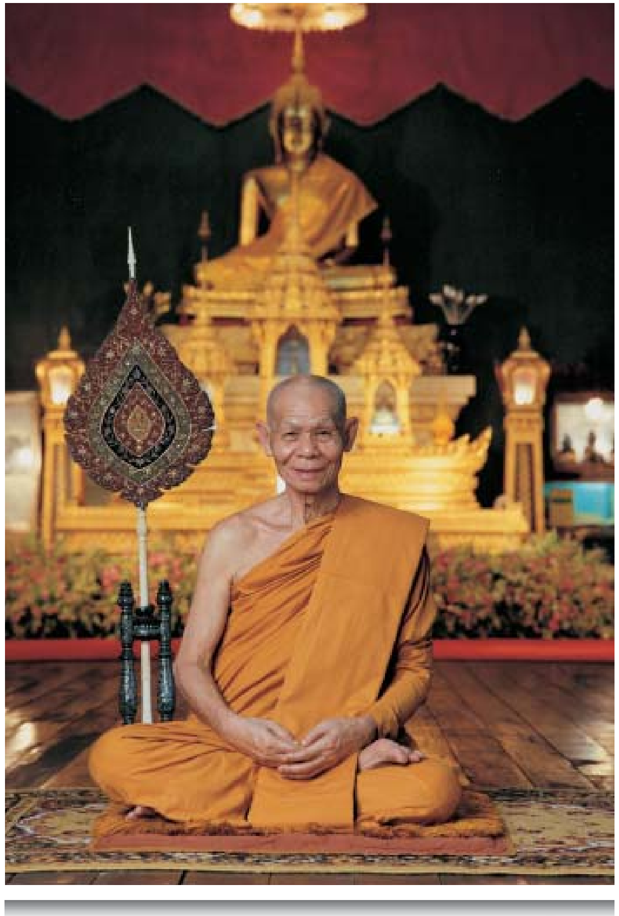
ขน เป็นเส้นๆเกิดอยู่ทั่วร่างกายเว้นฝ่ามือฝ่าเท้า ประดับกายให้ครบอาการ ๓๒ รูขุมขนเป็นท่อระบายสิ่งโสโครกออกจากร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรง

นขา เล็บเกิดอยู่นิ้วมือนิ้วเท้าทั้ง ๒๐ นิ้วเป็นสิ่งช่วยให้หัวนิ้วมือแข็งแรงใช้หยิบจับอะไรได้ถนัดและเป็นเครื่องประดับกายให้ครบอาการ ๓๒ → ๓๔๑

พรรษาที่ ๕๕ - ๕๗ (พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๑)

จำพรรษาที่

วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ต้นตระกูลกรรมฐาน

• แสดงโดยพระราชสังวรญาณ(พุธ ฐานิโย) เนื่องในวันบูรพาจารย์ ๒ ธ.ค. ๓๙ •

"บูรพาจารย์" หมายถึง อาจารย์ผู้เกิดก่อนเรา ท่านเกิดก่อนเรา ท่านบวชก่อนเรา ท่านสอนเรามาก่อนจึงได้ชื่อว่า พระบูรพาจารย์

อันดับของพระบูรพาจารย์ในภาคอีสาน อันดับแรก ท่าน**อริยกวี (อ่อน)** ได้ไปอุปสมบทในสำนักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ซึ่งสมัยนั้นพระองค์ยังทรงอุปสมบทอยู่ ยังไม่ทรงลาผนวชออกมาครองเมือง แล้วท่านผู้นั้นก็ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมเรียนรู้พระธรรมวินัย แล้วก็นำธรรมวินัยซึ่งถอดแบบจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ไปประดิษฐานคณะพระกรรมฐานธรรมยุตสงฆ์ที่วัดสีทอง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อสิ้นบุญบารมีของท่านอริยกวี (อ่อน) ก็ตกทอดมาถึงท่าน **พันธุละ** ซึ่งเป็นสหธรรมิกของท่าน

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

• ยังเป็นกวี นักแต่งกลอน แต่งโคลง อ่านแล้วฟังซาบซึ้ง •

ถัดจากนั้น ก็มาถึงยุคของพระเดชพระคุณ **เจ้าพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** เจ้าพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ท่านบริหารกิจการพระศาสนาทั้งฝ่ายปริยัติและทั้งฝ่ายปฏิบัติ ภาษากฎหมายเขาว่า **คันถธุระ** และ **วิปัสสนาธุระ** *คันถธุระ* มีหน้าที่จัดการบริหาร ปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นผู้ตราเป็นกฎหมายสงฆ์ขึ้นมาเรียกว่าพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และก็จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม คือ สอนนักธรรม สอนบาลี สอนทั้งการปฏิบัติธุดงคกรรมฐาน

เจ้าพระคุณ พระมหาเถระรูปนี้ เรียกว่า เป็นพระเถระที่ครบเครื่อง มีทุกอย่าง ถ้าจะพูดถึงสำนวนโวหารของท่าน ท่านเป็นผู้ชำนิชำนาญ นอกจากจะชำนาญในหลักวิชาการทางศาสนาแล้ว ยังเป็นกวี นักแต่งกลอน แต่งโคลง อ่านแล้วฟังซาบซึ้ง หลวงพ่อยังได้จำคำสอนซึ่งเป็นคำกลอนของท่าน ท่านว่าเป็นภาษาอีสาน ท่านบอกว่า

"กัมมัฏฐานโจกแก้วแถวธรรมบ่เตื้องต่อ   กัมมัฏฐานพ่อว่อมาขี้ให้หมู่เหม็น
เขาก็ลือมันแล้วกัมมัฏฐานหมูเถื่อน   ได้อาหารอิ่มท้องนอนมุ้งนั่งธรรม"

(* คำแปล : กรรมฐานไปที่ไหนพะรุงพะรังขนแต่สิ่งของ ไม่สนใจต่อการประพฤติธรรม
กรรมฐานไปโผล่ตรงนั้นตรงนี้แล้วไปประพฤติเสียหายให้หมู่เหม็นเบื่อ
คนเขาร่ำลือว่าเป็นพระกรรมฐานจอมปลอมหลอกลวงโลก
ฉันอาหารอิ่มท้องแล้วนอนเหมือนหมูไม่สนใจข้อวัตรปฏิบัติ)

อันนี้ จำติดตาติดใจ บ่ลืมจั๊กเทือ (สักที)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ องค์ผู้ประดิษฐานคณะธรรมยุติกนิกาย

อีกอันหนึ่งท่านว่า

"อัศจรรย์ปลาไหลหลดหลาด น่าอนาถหนีหน่ายวังตม ผู้เป็นสมณ์สืบวงศ์บ่มั่ว"*

(* คำแปล : ปลาไหล ปลาหลด ปลาหลาด น่าอนาถถ้ามันเบื่อหน่ายในโคลนตม

ผู้เป็นสมณะก็เหมือนกัน ถ้าเบื่อหน่ายในพระธรรมวินัย ก็ชื่อว่าเป็นผู้ทำลายศาสนา ไม่สามารถสืบสมณวงศ์ได้)

เพราะฉะนั้น ได้พูดมาถึงตอนที่ว่า เจ้าพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์เป็นพระเถระที่ทรงคุณวุฒิทั้งฝ่ายคันถธุระและวิปัสสนาธุระ เจ้าพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ทำหน้าที่สองทาง สอนหนังสือธรรมะ

พระอริยกวี (อ่อน) เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ จังหวัดอุบลราชธานี
เป็นพระอุปัชฌาย์พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

สอนนักธรรม สอนบาลี สอนจนกระทั่งสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน เป็นนักปฏิบัติที่ยอดเยี่ยม ขนาดขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ พอขยับตัว ขาหัก ยังนั่งเทศน์เฉย เอาซิ จนกระทั่งเทศน์จบแล้ว ไม่ยอมลงธรรมาสน์

"อ้าว พระเดชพระคุณทำไมไม่ลงธรรมาสน์เสียที"

"มันจะลงได้อย่างไรเล่า ขาหักแล้ว"

แสดงว่า คุณสมบัติความเข้มแข็งของจิตใจของนักต่อสู้เช่นเจ้าพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์นี่ หาได้ยากที่สุดในโลกนี้

เจ้าพระคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)

<u>ทายาทธรรม</u>

• นี้คือจุดเริ่มของพระธุดงคกรรมฐานในสายภาคอีสาน •

ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์นี้แหละ ท่านมีลูกศิษย์สององค์ องค์หนึ่งคือ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺสมหาเถร)** ตอนนี้มาแยกสายกัน สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺสมหาเถร) เป็นผู้ทำธุระในฝ่ายคันถธุระ แล้วลูกศิษย์อีกองค์หนึ่งคือ พระเดชพระคุณ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล นี้ ทำหน้าที่เฉพาะฝ่ายปฏิบัติฝ่ายเดียว

พระธุดงค์ในภาคอีสานที่ออกเดินธุดงค์ไปตามหัวเมืองน้อยเมืองใหญ่ ตามป่าตามชนบทเป็นองค์แรกเท่าที่รู้มา คือ หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลังจากที่ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์แล้วประมาณ ๖ พรรษา ก็มาได้ลูกศิษย์องค์สำคัญ คือ **พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต นี่เป็นกำลังสำคัญ

ถ้าจะเปรียบเทียบผู้สอนหนังสือ หลวงปู่เสาร์สอนได้เฉพาะแต่ระดับประถมและมัธยม แต่หลวงปู่มั่นสอนถึงระดับมหาวิทยาลัยจนถึงปริญญาเอก ทีแรกหลวงปู่มั่นมาเรียนกรรมฐานกับหลวงปู่เสาร์แต่บุญบารมีของหลวงปู่มั่นนั้น บุญวาสนาของท่านมีปฏิภาณรวดเร็ว การปฏิบัติธรรมก้าวหน้าได้ดี แล้วลงผลสุดท้ายขั้นสมถะ พระอาจารย์เสาร์สอนพระอาจารย์มั่น ขั้นวิปัสสนา พระอาจารย์มั่นย้อนกลับมาสอนพระอาจารย์เสาร์ อาจารย์กลับเป็นลูกศิษย์ ลูกศิษย์กลับเป็นอาจารย์ **แต่ท่านก็ยังมีความเคารพต่อกันอย่างสุดซึ้ง** ซึ่งหาความเคารพของพระภิกษุสามเณรปัจจุบันนี้มีต่อครูบาอาจารย์นั้น จะเปรียบเทียบอย่างท่านไม่ได้เลย แม้ว่าท่านจะเก่งกว่าอาจารย์ในทางภูมิจิต ภูมิธรรม ท่านก็ไม่เคยลบหลู่ดูหมิ่นอุปัชฌาย์อาจารย์ของท่านเคารพปรนนิบัติอยู่จนกระทั่งมรณภาพตายจากกันไป อันนี้คือจุดเริ่มของพระธุดงคกรรมฐานในสายภาคอีสาน

อยู่มาภายหลัง พอมาได้ลูกศิษย์คือพระอาจารย์มั่นเป็นกำลังสำคัญ มาภายหลัง **พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ไปเรียนหนังสืออยู่ที่วัดสุทัศน์ จังหวัดอุบลราชธานี พอดีในพรรษานั้นพระอาจารย์มั่นไปจำพรรษาที่วัดบูรพาฯ ซึ่งอยู่ในเมืองเดียวกัน ไม่ทราบว่าเป็น พ.ศ. เท่าใด ทีนี้พระอาจารย์ดูลย์ อตุโล กับ พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม เวลาว่างจากเรียนพระปริยัติธรรม ว่างจากการสอนหนังสือ (เมื่อก่อนนี้ โรงเรียนชั้นประถมนี้อยู่ในวัด) พอตกตอนค่ำก็ไปเฝ้าพระอาจารย์มั่น ไปเรียนกรรมฐาน ไปฟังเทศน์ฟังธรรมพระอาจารย์มั่น ในทางปฏิบัติสมาธิ สมถภาวนา แล้วมาปฏิบัติตาม เกิดผลจิตสงบเป็นสมาธิ มีสภาวะรู้ ตื่น เบิกบาน มีปีติ มีความสุข ทั้งสององค์ท่านก็เลยตัดสินใจเลิกเรียนปริยัติธรรมติดตามพระอาจารย์มั่นไปเป็นลูกศิษย์ เดินธุดงค์ไปทั่วภาคอีสาน

หลวงพ่อพุธ ฐานิโย หลวงพ่อชา สุภทฺโท

๑. กราบนมัสการหลวงปู่บุดดา ถาวโร วัดกลางชูศรี จังหวัดสิงห์บุรี
๒. หลวงพ่อสนทนาธรรมกับหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ วัดป่าอรัญบรรพต จังหวัดหนองคาย

เก็บเล็กผสมน้อยเพื่อพระศาสนา

• อันนี้มันเป็นบุญบารมีของพระศาสนาแท้ ๆ •

หลวงพ่อมาสร้างความเจริญให้วัดนี้โดยอาศัยเก็บเล็กผสมน้อยให้ไวยาวัจกรนำไปฝากธนาคารเก็บไว้เป็นทุนของวัด ขนาดเก็บ ๕ เก็บ ๑๐ นะ เริ่มตั้งแต่สร้างกุฏิด้านหลังก็ประมาณ ๑๕-๑๖ ปี ทีนี้พอเสร็จแล้วเมื่อวานนี้ ลูกสาวคนหนึ่งมันเป็นคนดูแลผลประโยชน์ มันเอาบัญชีมาให้ดู เวลานี้เงินอยู่ในบัญชีมีอยู่ ๒ ล้านเศษ ๆ แล้ว เงินล้านมันมาได้ยังไง ก็พ่อให้หนูไปเก็บทีละเล็กทีละน้อยน่ะ เศษสตางค์ที่เขาทำบุญกับพ่อมา หนูก็เอาไปเก็บเอาไว้แล้วเอาไปฝากธนาคารไว้ *"อันนี้เป็นเงินอะไรหรือลูก"* ก็เงินส่วนตัวของพ่อนะสิ

"ถ้าอย่างนั้นก็ยกให้เป็นมูลนิธิของวัดเสียเลยนะ เราหากินใหม่ อันนี้มันเป็นบุญบารมีของพระศาสนาแท้ ๆ" เลยยกถวายวัดไป เวลานี้ได้ ๒ ล้าน ๕ แสนบาท แล้วทีนี้มีคนรู้ว่าหลวงพ่อเก็บเงินไว้เพื่อวัด เมื่อวานนี้กับวันนี้มีผู้มาถวายอีก ๒ แสน

เมื่อเราทำจริง คนที่เขาไว้วางใจเขาก็เลื่อมใส จะเสียเงินสักหมื่นหนึ่งไปทำโน้น ทำนี้มันก็ยาก หลวงพ่อเวลานี้มันไม่ต้องเอ่ยปากอะไรกับใคร เพียงแค่เล่าพฤติกรรมมาเขาก็ศรัทธาแล้ว ผลประโยชน์ส่วนตัวก็ไปโรงพยาบาลบ้าง ไปโรงเรียนบ้าง โรงพยาบาลมหาราชนี้ก็ ๑๐ ล้านไปแล้วล่ะ นี่เวลานี้ก็มาทำอนามัยอยู่ ๒ แห่งก็หมดไป ๕-๖ ล้านแล้ว อนามัยแห่งนี้สร้างเสร็จแต่ยังไม่ได้เปิดใช้ เมื่อไรหนอเขาจะมาทำการก็ไม่รู้ เมื่อวานนี้ก็ขึ้นไปวัดวะภูแก้ว ผู้จัดการบริษัทซีคอน เขาถามว่าอนามัยของหลวงพ่อขาดอะไรอีกไหม ขาดรถยนต์ ๒ คัน จะรับไปพิจารณามาถวาย ก็ไม่ต้องเอาดีเท่าไรหรอกขนาดปิคอัพก็พอแล้ว เอาไว้ใส่คนไข้ฉุกเฉิน เขาบอกว่าเขาจะเอามาถวาย ๒ คัน เฉพาะส่วนตัวนี้ก็มีคนมาถวายรถให้ใช้ตั้ง ๙ คัน แจกเพื่อนแจกฝูงไปใช้ บางคนเขาคิดว่าเขามาถวายรถพระ พระคงต้องการใช้เงินเลยมาขอซื้อก็มี จะขายได้อย่างไร เขามาถวายด้วยศรัทธา เขาเอามาถวายให้พระใช้ แต่เอาไปให้ฆราวาสใช้เขาก็ด่าตาย เออ! ถ้าเราคิดว่าเขาทำบุญจริง เราก็ทำบุญส่งเสริมให้เขา มันก็ยิ่งไหลมาเทมา

ดูอย่างหลวงตาบัว

• ของมันเกิดที่ตรงไหนก็ทิ้งไว้ที่ตรงนั้นสิ จะเอาไปทำไม •

หลวงตาบัวจะไปมีอะไรสักสตางค์ หลวงตาบัวนะยิ่งจนไม่มีอะไรสักสตางค์ หลวงตาบัวมาเทศน์ทิ้งไว้ที่วัดป่าสาลวัน อาจารย์วัด...มาด้วยนั่งรถมาคันเดียวกัน เขาถวายผ้าห่มแกหอบไป หลวงตาบัวเล่นงานใหญ่ พระนี้ทำขายหน้าขายตา ไม่ให้เดินตามหลังอีกแล้ว ของมันเกิดที่ตรงไหนก็ทิ้งไว้ที่ตรงนั้นสิ จะเอาไปทำไม อดอยากอะไร

หลวงตาบัวไปในกรุงเทพฯ นี้ เขาถวายสิ่งของ ของจะวิเศษแค่ไหนท่านไม่เอามาด้วย ที่มันติดรถมานี้คือเขาฝากเอาไปถวายคุณแม่... นั่นแหละจึงติดรถมา ถ้าเขาถวายส่วนตัวท่าน เวลาท่านไปพักที่ไหนท่านก็จะทิ้งไว้ที่นั่น

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

ไปเทศน์โรงพยาบาล ไปเทศน์วัด เราจะเอาเงินเอาทองไปช่วยเขาก็คล้าย ๆ กับว่าเราอวดมั่งอวดมี เพราะฉะนั้นสถานที่ดังกล่าวผลประโยชน์มันเกิดขึ้นที่ไหน ทิ้งมันไว้ที่นั่น เรามีแรงมีหัวคือสติปัญญาทำบุญทำกุศลด้วยแรงกายแรงใจ ด้วยหัวคิดสติปัญญา ไม่ต้องแบกหามเอาอะไรมิอะไรของเขา คือเราไม่ไปเบียดเบียนผลประโยชน์ของเขา เพราะเรารู้อยู่ว่าเขาจัดงานขึ้นเพื่ออะไร ที่นี้คนทั้งหลายเขาพากันหา เขาพากันบริจาค เราจะมาแย่งเอาส่วนที่เขาหาได้ก็เหมือนกับว่าเราไม่ให้ความร่วมมือ... เอาสมบัติของเขานั่นแหละทำประโยชน์ให้แก่เขา โดยที่เราไม่ไปแบ่งสมบัติของเขาให้มันน้อยลงไป

เราแก่อยู่กับศาสนา แก่อยู่กับวัด อันนี้เป็นการชดใช้หนี้สินวัด เผื่อเราทำอะไรผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยไม่เจตนา แต่ละปี ๆ นี้ หลวงพ่อต้องใช้หนี้วัดไม่น้อยกว่าปีละ ๑ แสน จะทำสำนักงานให้เขาก็ต้องจ่ายไปตั้ง ๑ แสนกว่า ซื้อโต๊ะหมู่ โต๊ะนี้ของหลวงพ่อซื้อทั้งนั้น ตู้ทั้งหมดในกุฏินี้ ๑ แสนกว่าบาท ลงทุนเอง นี้พวกชาวบ้านช่วยกันหาพรมมาปูวิหารนี้ก็ดีแล้ว ให้เขาทำบ้างเราทำคนเดียว เดี๋ยวญาติโยมเขาไม่ได้บุญ

เหมือนน้ำที่เต็มแก้ว

• เต็มทั้งคุณธรรม เต็มทั้งวัตถุธรรม •

เมื่อก่อนนี้หลวงพ่อนี่มีแต่นั่งกินบุญของคนอื่น อยากจะทำบุญอย่างเขาบ้างก็ไม่ได้ทำเพราะมันไม่เต็ม เวลานี้มันเต็มแล้ว ถึงไม่ใช่มหาเศรษฐีแต่มันก็เต็มแล้ว เต็มทั้งคุณธรรม เต็มทั้งวัตถุธรรม ในเมื่อมันเต็มแล้วมันก็ล้นออกมา ล้นออกมาเป็นทุนการศึกษาเด็กยากจนบ้าง เป็นโรงพยาบาลบ้าง เป็นโรงเรียนบ้างอย่างที่ทำอยู่ทุกวันนี้ ถ้ามันพร้อมแล้วมันก็ทำได้ทุกสิ่งทุกอย่าง แม้แต่เพียงเอาชื่อไปลงในใบประกาศทอดผ้าป่าเท่านั้นก็ยังได้เงินแสนเงินล้าน นี่ถ้ามันพร้อมแล้วมันก็ล้นออกมาเป็นประโยชน์สังคมอย่างนี้ แม้แต่เรานั่งอยู่เฉย ๆ มันก็ยังมีประโยชน์ ถ้าหากว่าคนรู้จักเอาประโยชน์จากเรา

ขนาดผีมันไปเข้าสิงคนอยู่จังหวัดภูเก็ต มันยังบอกว่าให้ไปทำสังฆทานกับหลวงพ่อพุธที่โคราชจึงจะหมดเคราะห์ ทั้ง ๆ ที่หลวงพ่อไม่ค่อยได้ไปภูเก็ตเท่าไรนัก ปีละหนก็ยังไม่เคย ไปแล้วมันไปเข้าสิงคน โอ๊ย! เจ้านี่เคราะห์หนัก พวกที่เขาตั้งสำนักทรงนี่แหละ นายคนนี้เคราะห์ร้ายหนักต้องไปทำสังฆทานกับหลวงพ่อพุธที่วัดป่าสาลวัน นครราชสีมา อุตส่าห์นั่งเครื่องบินมา มาสังฆทานที่นี่

เลิกสร้างวัดมาสนับสนุนโรงพยาบาล

• เลิกสร้างวัดแล้ว จะสร้างโรงเรียน สร้างอนามัย หรือสร้างโรงพยาบาล •

เรื่องสร้างวัดอย่ามาคุยกับเรา เลิกสร้างวัดแล้ว จะสร้างโรงเรียน สร้างอนามัย หรือสร้างโรงพยาบาล หาเครื่องมือให้หมอเขาทำงาน คนไข้เข้าโรงพยาบาลเป็นโรคไข้หวัดใหญ่ ไปรักษาโรงพยาบาลไข้หวัดใหญ่หาย แต่ไปรับเอาเชื้อโรคอย่างอื่นมา นี่นางพยาบาลมาบ่นให้ฟังนะ ไม่ใช่หลวงพ่อมาคิดเอาเอง

๑
๒

๑. สถานีอนามัยที่หลวงพ่อสร้างที่บ้านวะภูแก้ว
๒. ศูนย์แพทย์พัฒนา วัดป่าสาลวัน

หลวงพ่อเลยถามว่า *"ทำไมมันถึงเป็นอย่างนั้น"* "เครื่องมือมันไม่สะอาดหลวงพ่อ" *"อ้าว! ก็คุณเรียนมาแล้ว ทำไมไม่ทำให้มันสะอาดล่ะ"* "พวกหนูก็ไม่มีเวลาที่จะทำเองเพราะวุ่นวายกับคนไข้ คนทำความสะอาดเครื่องมือก็มีแต่ลูกจ้างประจำ ซึ่งไม่มีความรู้อะไร สายยางที่แหย่จมูกคนไข้นี่ เวลาเขาทำความสะอาด เขาก็ไปแกว่งล้างแล้วก็ไปพาดให้แดดมันตากแห้งเอง" *"ถ้างั้นทำไงมันถึงจะสะอาดพอ"* "ถ้าได้เครื่องทำความสะอาดแบบอบแก๊ซมันจะปลอดภัยดี" *"เครื่องหนึ่งมันเท่าไร"* "สองล้านแปด" *"เอ้า! ฉันจะซื้อให้เอง"* "นี่หมอยังบอกว่าโรงพยาบาลเราใหญ่โตมโหฬาร เครื่องเดียวมันไม่พอ ถ้าได้อีกสักเครื่องจะสมบูรณ์" หลานสาวมันก็บอกว่า "โต๊ะทำฟันมันก็จะพังอยู่แล้ว หนูขอหลวงพ่อสักอันเถอะ" *"ชุดหนึ่งมันเท่าไร"* "๗ แสน พวกหนูมีงบอยู่แล้วสามแสน แต่อยากจะได้ ๒ เครื่อง ขอให้หลวงพ่อช่วยสัก ๗๕๐,๐๐๐" *"เอ้า! ตกลงสั่งเลย"* นี่กำลังรอจะจ่ายเงินอยู่นี่

เมื่อคืนนี้ลูกสาวมาคุยบอกว่า โรงพยาบาลสว่างแดนดินเขาขอล้านหนึ่ง รีบโอนไปให้เขาเสียลูก เขาจะซื้อคอมพิวเตอร์รายงานผลไข้ของคนไข้ เขาอธิบายให้ฟังว่า บันทึกข้อมูลแล้วรายงานไปถึงโรงพยาบาลใหญ่กรมการแพทย์ เขาช่วยกันวิจัยแล้วเขาส่งข้อมูลมาให้เรา เราไม่ต้องเอาคนไข้ส่งโรงพยาบาลกรุงเทพฯ แต่ฟัง ๆ ดูแล้ว มันคือจะได้บุญหลายนะแบบนี้ เลยตกลงซื้อให้เขาชุดหนึ่งล้านสอง เงินเอามาจากไหน ลองถามซิ **เงินหลวงพ่อไม่อดถ้ามีคนให้** มันเป็นทางผ่าน ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ๆ

สงเคราะห์ที่โรงพยาบาล

• เวลานี้ก็มารับภาระเครื่องผ่าตัดหัวใจ ๑๖ ล้าน •

ทุกวันนี้ เงินที่หลวงพ่อได้มา มันทะลักเข้าโรงพยาบาลหมด ที่โรงพยาบาลมหาราชนี้ เครื่องวัดหัวใจ ๒ เครื่อง เครื่องละ ๑๗๐,๐๐๐ บาท อันนี้หลวงพ่อก็ซื้อให้ เครื่องตรวจเลือด ๒,๘๐๐,๐๐๐ บาท แล้วก็โต๊ะทำฟัน ๒ ตัว ตัวละ ๗๐๐,๐๐๐ บาท แล้วเครื่องเอกซ์เรย์อีก ๒ เครื่อง เครื่องละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ก็เป็น ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทพอดี ห้องไอ.ซี.ยู โรงพยาบาลมหาราชต้องติดแอร์ หลวงพ่อก็ไปติดให้ เพราะฉะนั้นเงินทองที่ได้มาก็อาจไม่ได้สงเคราะห์ลูกศิษย์ลูกหาเลย เพราะว่าหลวงพ่อมีความจำเป็นต้องเอาไปบำเพ็ญกุศล เพราะว่าเอาไปทำโรงพยาบาลนี้ทุกคนได้รับส่วนแบ่ง ใครไปใช้บริการโรงพยาบาลทุกคนได้รับส่วนแบ่ง เวลานี้ก็มารับภาระเครื่องผ่าตัดหัวใจ ๑๖ ล้าน เมื่อเช้าเขามาบอกว่า เดี๋ยวนี้ได้ ๑๐ ล้านแล้ว ขาดอีก ๖ ล้าน เข้าใจว่าในวันทอดผ้าป่านี้คงจะได้อีก ๖ ล้าน เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ก็ขอให้หมู่เอาใจช่วยกัน นี่เพื่อประโยชน์ของเราเอง เพื่อลูกหลานเราเอง เครื่องผ่าตัดหัวใจนี้คนอย่างเราไม่มีปัญญาจ่ายค่ารักษาหรอกถ้าป่วย ถ้าเป็นโรงพยาบาลหลวงนี้ต้องมีเงินแสนขึ้นไปจึงจะเข้ารับการรักษาได้ ในประเทศไทย มีโรงพยาบาลมหาราชที่เดียวเท่านั้นที่ผ่าตัดหัวใจไม่ได้อะไรเลยสักแดงเดียว เราช่วยคนไปแล้ว ๑๐ ราย ตู้บริจาคพวกเรา ต้องใช้คำว่าพวกเรา เพราะอยู่ร่วมกัน ได้เงินไปแล้ว ล้าน ๔-๕ แสน แล้วช่วยไปแล้ว ๑๐ ราย เฉพาะอุปกรณ์ในการผ่าตัดเครื่องใหญ่นี้ใช้อะไรไม่ได้ ถ้าไม่มีพวกนี้ทำงานร่วมกัน

ทีนี้พวกที่มาทำการผ่าตัดนี้มีแต่คนยากคนจน โรงพยาบาลไม่ได้อะไรเลย แม้แต่ค่าเหนื่อยหมอก็

โรงเรียนชินวงศ์อุปถัมภ์ บ้านวะภูแก้ว
หลวงพ่อสร้างในขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระชินวงศาจารย์

ไม่รับ ลองคิดดูสิว่า โรงพยาบาลเอกชน ถ้าไม่มีเงินแสนก็ไม่มีทาง โรงพยาบาลต่าง ๆ ในกรุงเทพฯโรงพยาบาลหลวงนี้ต้องมีเงินระดับแสนขึ้นไป ถ้าเป็นเอกชนก็ร่วมล้าน เพราะฉะนั้นการให้ ให้อะไรมันก็ วิเศษหมด

บารมีแห่งศีล

• กลิ่นของศีลมันหอมทวนลมได้ •

หลวงพ่อก็ไม่ได้คุยอวดตัวอะไรหรอก มิหนำซ้ำลูกศิษย์ลูกหามันยังไปโฆษณาให้เราเสียชื่อเสียงอยู่อย่างพวกที่มันถึงความวิบัติมาแล้วหมู่นั้นน่ะ แต่ถึงกระนั้นมันก็ยังมีคนมาห้อมล้อมอยู่ทุกวัน ถ้ามันดีจริง ๆ แล้ว **สีลคนฺโธ ปฏิวาตเมติ กลิ่นของศีลมันหอมทวนลมได้** แม้เราจะสร้างกำแพงสูงจรดท้องฟ้า ไม่ต้องไปตะโกนเรียกมันดอก มันจะพังกำแพงเข้ามา ถ้าเราดีจริง

เมตตาลูกหลาน

• กาลเทศะที่ควรจะสงเคราะห์อย่างไรเรารู้ของเราเอง •

หลวงพ่อดูอยู่หมดบรรดาพวกที่มาสนิทคุ้นเคย มานับถือว่าหลวงพ่อนี่ เป็นพ่อเป็นแม่ ดูอยู่หมดทุกครอบครัว ควรจะช่วยเหลืออย่างไร ควรจะอนุเคราะห์อย่างไร แต่ว่าครอบครัวใดขี้เหล้าเมายาเล่นการพนันไม่สนใจ ครอบครัวใดมีความรักความสามัคคีกัน เอาใจใส่ดูแลสุขทุกข์ลูกเต้าของตนเอง สนับสนุนให้มันมีการศึกษา แม้จะยากจน เราเป็นผู้ใหญ่เราดูเอง เด็กมาทำดีกับผู้ใหญ่ เด็กมันต้องการอะไรผู้ใหญ่เขารู้เองไม่ต้องมาร้องมาขอ กาลเทศะที่ควรจะสงเคราะห์อย่างไรเรารู้ของเราเอง

ปูพื้นฐานการศึกษาให้ลูกหลาน

• ลูกหลานชาวบ้านที่อยู่ห่างไกล มันจะมีการศึกษาขึ้นมาบ้าง •

ปีนี้ (๒๕๓๙) ออกพรรษานี้ หน้ากฐินนี้ หลวงพ่อจึงตัดสินใจจะทอดกฐินวัดพายัพ ประกาศห้ามหมดแล้วว่าใครอย่ามาคิดทำกฐินในวัดป่าสาลวันนี่ไปที่อื่น จะขอทำกฐินให้วัดพายัพ ทำไปให้ ทำไปวัดพายัพเจ้าคุณวัดพายัพไปเก็บเอาเด็กน้อยเลี้ยงวัวเลี้ยงควายให้มาบวชเป็นเณรมีการศึกษา ลูกหลานชาวบ้านที่อยู่ห่างไกล มันจะมีการศึกษาขึ้นมาบ้าง อาศัยผ้าเหลือง เพราะฉะนั้นพวกผ้าเหลืองเราต้องช่วยกัน ไม่งั้นลูกหลานเรามันจะจมเป็นกรรมกรทาสเขาอยู่อย่างนั้นแหละ ไม่มีทางที่จะลืมตาอ้าปากขึ้นมารับความเจริญกับเขาได้เลย ได้แต่มอง ๆ ๆ ดูความเจริญเท่านั้น มองดูแต่ความมั่งมีเขาเท่านั้น แต่มันไม่มีสิทธิที่จะใช้ความเจริญหรือว่ามีสิทธิที่จะมั่งมีศรีสุขได้ เพราะมันไม่มีการศึกษา ทีนี้เมื่อกุลบุตรกุลธิดาของเราไม่มีการศึกษาดีบ้านเมืองเราจะเป็นประชาธิปไตยได้อย่างไร มันก็มีแต่จะเป็นเหยื่อของคนฉลาดน่ะซิ

พระราชามหากษัตริย์
ปู่ย่า-ตายาย บิดามารดา
เป็นปูชนียมงคล ที่ควรเคารพบูชา
ปูชา จ ปูชนียานัง
เอตัมมังคลมุตตมัง
บูชามงคลที่ควรบูชา
เป็นมงคลอันสูงสุด

เดี๋ยวนี้เด็กบ้านนอกไปเรียนกฎหมายมา มันไปทำอะไร มันไปยุให้พี่น้องเกิดคดีกัน แทนที่มันจะไปคุ้มครองว่าอย่าทะเลาะเบาะแว้งกันเลย ไร่นาเพียง ๔๐ ไร่ พ่อแม่แบ่งให้แล้ว ใครได้รับเท่าไรก็ยินดีรับไปเท่านั้นเถอะ อย่าเป็นถ้อยเป็นความกันเลย ถ้าเป็นถ้อยเป็นความกันแล้วนา ๔๐ ไร่ นี่ ของใคร ๆ มันจะไปเป็นค่าทนายหมดนะ แทนที่มันจะไปชี้แจงอย่างนี้ มีแต่บอกว่า เอามัน ๆ ๆ พ่อแม่ปู่ย่าไม่ยุติธรรม นี่มันไปกันอย่างนี้ที่มันวุ่นวายกันอย่างนี้

สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์

• ให้มหานิกาย ๓ ล้าน และให้ธรรมยุต ๒ ล้าน •

หลวงพ่อมีความคิดอยู่อย่างหนึ่งว่า เมื่อมีพระองค์ใดที่เป็นเจ้าคณะจังหวัดที่มีความเข้มแข็ง หลวงพ่อจะหาทุนมาให้ตั้งมูลนิธิคณะสงฆ์จังหวัด หลวงพ่อตั้งให้โคราชแล้ว ๕ ล้าน ให้มหานิกาย ๓ ล้าน และให้ธรรมยุต ๒ ล้าน ท่านก็ได้อาศัยดอกผลจากทุนของหลวงพ่อทำงาน ทางฝ่ายธรรมยุตเรานี่ วัดที่ห่างไกลมีพระเณรมาก ไม่มีใครสอนนักธรรมได้ดีท่านก็ส่งพระไปสอนอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง ...ที่เมืองอุบลฯ นี่เป็นบ้านของปู่ย่าตายาย... เรื่องสร้างวัดสร้างวานี่หลวงพ่อก็ตั้งใจแล้วว่าจะเลิก ต่อไปก็จะคิดหาทุนให้หมู่ไว้ใช้

หลวงพ่อทอดกฐินวัดพายัพ มอบให้เป็นทุนการศึกษาเด็กในชนบทที่มาบวชเรียน

๑
๒

๑.-๒. กุฏิสงฆ์ที่วัดป่าสาลวัน

ความฟุ่มเฟือย

• จีวรนี่ยังไม่เคยขาดเลยทิ้งเป็นผ้าเช็ดเท้าไปหมด •

คนทุกวันนี้ใช้เสื้อผ้าไม่มีการปะกัน แม้แต่พระเจ้าพระสงฆ์ จีวรนี่ยังไม่เคยขาดเลยทิ้งเป็นผ้าเช็ดเท้าไปหมด ที่นี้นอกจากตัวเองจะมีความฟุ่มเฟือยแล้ว ยังไปทำให้ผู้อื่นที่เคารพฟุ่มเฟือยไปด้วย อย่างน้ำชาที่ชดอยู่นี่ เรากินอะไรเราก็กินได้ เราไม่ชอบกินน้ำเย็น หาอะไรมาเปลี่ยนรสชาติ น้ำนี่ถ้าต้มไม่ผสมอะไรแล้ว

๓
๔

๓.-๔. กุฏิอุบาสิกาที่วัดป่าสาลวัน

บางทีมันก็คาว ๆ ต้องเอาน้ำชามาแก้กัน พอเสร็จแล้วเขาไปหามาแข่งกัน คนหนึ่งไปซื้อชามาถวาย คนที่เคยซื้อของดี ๆ มาถวาย ก็ไปว่าเขา ชาแบบนี้หลวงพ่อท่านไม่ฉันหรอก ท่านฉันห่อละเจ็ดแปดร้อย ลงผลสุดท้ายเราก็เสียคน เป็นพระเลือกกิน ความจริงเราไม่ได้สนใจอะไรนักหนา กินพออยู่ได้

ที่หลวงพ่อต้องซื้อโน่นซื้อนี่ราคาแพง ๆ ซื้อมาดูกิเลสของตัวเอง มาดูคุณค่าของมัน แต่เสร็จแล้วแต่ละอย่าง ๆ ที่ซื้อมาด้วยราคาแพง ๆ มันใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า เพราะเราไม่ได้มีอาชีพในทางนั้น เช่นอย่างกล้องถ่ายรูปนี่ พากันเห่อ ตัวเล็กตัวน้อยสะพายกล้องถ่ายรูปกันเกร่อไปหมด ทีนี้รูปที่ถ่ายไปไม่ทราบว่ามัน

เกิดประโยชน์อะไรสำหรับเรา เช่นอย่างนักธุรกิจ นักก่อสร้าง เขาจะทำรายงานเจ้านาย เช่นเขาเป็นหัวหน้าควบคุมการก่อสร้าง เขามีกล้องเอาไว้ถ่ายงานเป็นระยะ ๆ เพื่อประกอบการทำรายงาน

อย่างหลวงพ่อนี่มีคนคอยอัดเทปคำพูดหรือคอยถ่ายรูปอะไร มันก็พอมีประโยชน์อยู่บ้าง เวลาเขาจะทำหนังสือ เขามีภาพไปประกอบ เขาก็หาได้ เทปที่อัดคำพูดคำจาอะไรเอาไว้ ผู้ฉลาดถอดออกมา คัดลอกมาแล้วมากลั่นกรองเอามาสร้างเป็นหนังสือหนังหาขึ้นมา

อุบายออมทรัพย์

ภาษิตอีสานเขาว่า ***"สิบเบี้ยอยู่ฟากน้ำอย่าโอ้อ่าวคนิงถึง สองสลึงมามือให้รีบกลับมาเอาไว้"***

นี่แหละภาษิตนี้แหละที่เอามาสอนหลาน ๆ เวลานี้เก็บเล็กผสมน้อยอย่าประมาท อนาคตของคนเรามันไม่แน่นอน มันแน่นอนแต่สิ่งที่ผ่านมาแล้วกับปัจจุบัน เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการเตรียมพร้อมเอาไว้

ทุกวันนี้เราแก่แล้ว พูดกับลูกกับหลานนี่ไม่มีคิดเกรงใจมันล่ะ เห็นลูกเห็นหลานมาใกล้ แกทำงานอะไรวะ ทำงานโน่นนี่ ได้เงินเดือน ๆ ละเท่าไร ได้สี่ซ้าห้าพัน ข้าขอเดือนละพันได้ไหม บางคนก็ เอ๊ะ! พระอะไรหน้าด้านมาขอเงินเรานี่ มันไปซุบซิบนินทากัน ทีนี้พอหลวงพ่อไขความว่า ถ้าใครจะให้ ไปฝากธนาคารเอาไว้ทุกเดือน ๆ ละพัน เงินนี่เป็นเงินของหลวงพ่อที่เธอฝากไว้ หลวงพ่อจะอนุญาตให้ถอนได้ต่อเมื่ออายุของเธอครบ ๖๐ ปี คนที่เข้าใจไปปฏิบัติตาม ประเดี๋ยวเอาบัญชีมาอวด หลวงพ่อคะ หนูได้เงินตั้งหลายหมื่นแล้ว เออ! เก็บไว้ลูก อย่าไปถอน มาวันหลัง *"หลวงพ่อ แม่หนูขอเงิน"* *"เออ..ถ้าแม่ขอท่านจะเอาเท่าไรยกให้ท่านหมดเลย ประเคนให้หมด แต่ว่าคนอื่นขออย่าไปให้นะ เราเองก็ไม่มีสิทธิ์ใช้เงินจำนวนนี้ เมื่อให้แม่หมดแล้ว เราเริ่มต้นใหม่ก็แล้วกัน"*

นี่ถ้าใครเชื่อแล้วปฏิบัติตามอย่างที่หลวงพ่อว่านี่ เมื่อเราแก่มาจะไม่ยากจน ทีนี้เราฝากเดือนละพัน ๆ สมมติว่าปีนี้อายุเราไม่เกิน ๓๐ ปี เราเก็บ ๆ ๆ จนกว่าจะอายุ ๖๐ ปี มันได้หลายตังค์ เงินในธนาคารไม่ใช่มันจะอยู่เฉพาะต้นทุนเสียเมื่อไร ปีหนึ่งมันออกดอกมาให้ทุกปี ทบต้นเข้าไปด้วย

หลวงพ่อมาสร้างความอุ่นหนาฝาคั่งให้วัดนี้โดยเก็บเล็กผสมน้อย ให้ไวยาวัจกรไปฝากธนาคารไว้เป็นทุนของวัด

รดน้ำมนต์ทำไม

• เป็นเครื่องเตือนใจผู้รับว่า ให้ทำใจให้เย็น ๆ เหมือนน้ำ •

มีโยมผู้หญิงแก่คนหนึ่ง มาถวายสังฆทานอุทิศส่วนกุศลให้ลูก ก่อนจะกลับได้กราบเรียนขอให้หลวงพ่อรดน้ำมนต์ให้ เมื่อหลวงพ่อรดน้ำมนต์ให้แล้ว เธอได้เรียนถามว่าขึ้นมาว่า

"หลวงพ่อช่วยอธิบายหน่อยซิคะว่าเรารดน้ำมนต์ทำไม มีคนเขามาถาม หลวงพ่อช่วยบอกคำตอบให้หน่อยเถอะเจ้าค่ะ"

หลวงพ่อให้คำตอบเขาไปทันทีว่า

"ก็รดให้เย็น เพราะน้ำมันเย็น พอถูกตัวก็เกิดความเย็น เป็นเครื่องเตือนใจผู้รับว่า ให้ทำใจให้เย็น ๆ เหมือนน้ำ"

ผู้ฟังเสริมว่า *"นึกว่ารดน้ำมนต์แล้วจะปรารถนาอะไรก็ได้ ที่แท้ก็ต้องทำด้วยตัวเองใช่ไหมเจ้าคะ"*

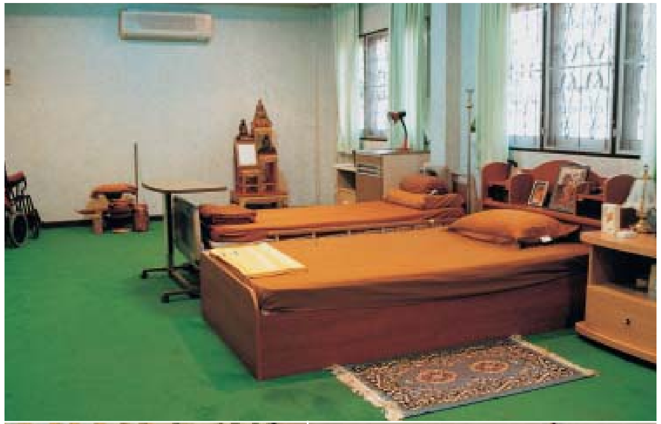
"นั่นแหละ"

ระวัง! จิตใต้สำนึก

• อุ๊ย! พระวัดนี้ เดี๋ยว..มันก็ได้ฆ่ากันตายภายในพรรษา •

นี่มันแปลกอยู่ หลวงพ่อก็ยังข้องใจ เอ๊! เราจะบาปหรือเปล่า ไปเทศน์ในป่าโน้น เมืองลพบุรีในภูเขาโน้น ขากลับไปแวะไหว้พระพุทธบาท พอไหว้พระพุทธบาทเสร็จแล้วก็ไปเดินดูสวนดอกไม้อะไรที่เขาทำเอาไว้ มีพระองค์หนึ่งโผล่ออกมา "ท่านจะดูอะไรทำไมไม่ขออนุญาตผม บวชมาจนหัวหงอกแล้วไม่รู้หรือวินัย" เอ้า! เราอุตส่าห์ถ่อมตัวลงมาดูสวนให้ แล้วยังมาว่าเราอีก พอเสร็จแล้วก็กลัวมันจะเกิดเรื่อง เพราะหมอท่าทางนักเลง เราก็ยกมือไหว้ *"โอ้ย! ขอโทษทีเถอะครับผมผิดไปแล้ว"* ก็เดินหนี พอเดินมา พอนั่งรถจะกลับเข้าไป

๑
๒ ๓
๔ ๕

๑. ห้องนอนของหลวงพ่อที่วัดป่าสาลวัน
๒.-๕. ของใช้และอัฐบริขาร

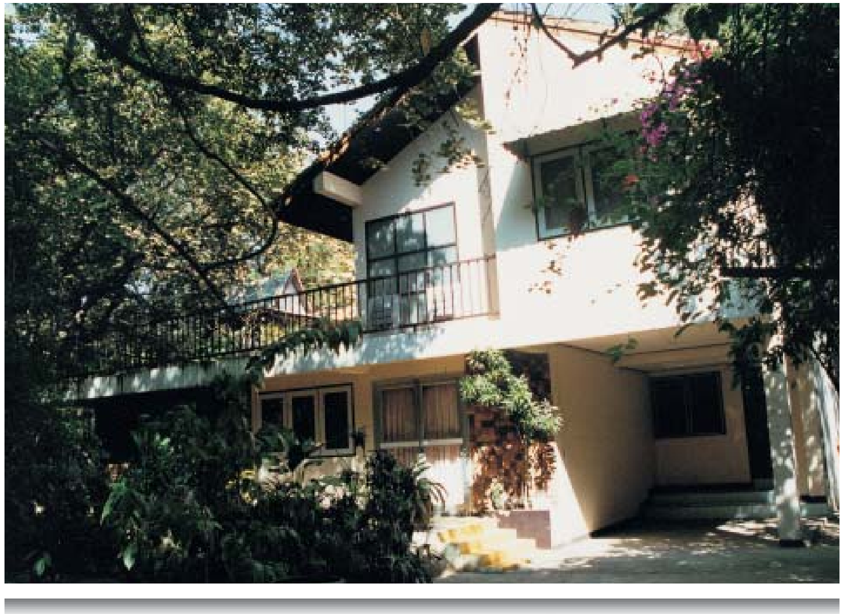

๑
๒

๑. ภายในกุฏิของหลวงพ่อที่วัดป่าสาลวัน
๒. เก้าอี้ที่หลวงพ่อนั่งประจำในกุฏิ

กุฏิหลวงพ่อที่วัดป่าสาลวัน

กรุงเทพฯ ตอนนั้นไปพักอยู่ในกรุงเทพฯ จิตใต้สำนึกมันพรวดขึ้นมา อุ๊ย! พระวัดนี้เดี๋ยวมันก็ได้ฆ่ากันตายภายในพรรษา ยังไม่ออกพรรษาเลย สมภารถูกยิงตาย สมภาร.....นี่แหละ จึงได้คิดว่า โอ้! นักภาวนานี่ให้ระวังจิตใต้สำนึก แต่มันพรวดขึ้นมาแล้วมันรั้งไม่อยู่

พระธาตุเสด็จ

• อุ๊ย! พระธาตุเสด็จ มองไปผ้าขาวที่เขาปูไว้ขาวโพลงเป็นแห่ง ๆ •

พระธาตุเสด็จมานี่ ถ้าใครไม่เจอแล้วไม่ยักกะเชื่อ หลวงพ่อไปเทศน์ที่โรงพยาบาลวิชัยยุทธ พอเทศน์จบแล้ว เขาเอากัณฑ์เทศน์มาถวาย ผู้อำนวยการบอกว่า อุ๊ย! พระธาตุเสด็จ มองไปผ้าขาวที่เขาปูไว้ขาวโพลงเป็นแห่ง ๆ หลวงพ่อทักเขาว่า คุณเอามาโปรยไว้หรือเปล่า มันเป็นไปได้อย่างไร ตอนไปนั่งทีแรกมองดูแล้วก็ไม่มีอะไร พอเทศน์จบแล้ว พระธาตุมากันเต็มเลย คนแย่งกันเก็บ จึงได้แน่ใจว่า อ้อ! ที่เขาว่าพระธาตุเสด็จมาหาเขานี่มันเป็นจริง สิ่งที่มาเองนี่จะเป็นอะไรก็ได้ เราจะรู้ว่าเป็นอะไรหรือไม่เป็นอะไรก็เก็บไว้ มันเป็นของแปลก

เมตตารักษาโรค

• ลูกผมป่วยเป็นมะเร็งในเม็ดโลหิต ดิ้นรนกินไม่ได้นอนไม่หลับ •

วันหนึ่งเมื่อปีสองปีมานี่ มีเด็กน้อยคนหนึ่งเป็นมะเร็งในเม็ดโลหิต พ่อเขาโทรมาหาหลวงพ่อเวลาตีสอง พอได้รับโทรศัพท์ก็ถามเขาว่า *"คุณมีธุระรีบด่วนอะไร"* เขาก็บอกว่า *"กราบขออภัยอย่างมากที่รบกวนดึกดื่นเที่ยงคืน ลูกผมป่วยเป็นมะเร็งในเม็ดโลหิต ดิ้นรนกินไม่ได้นอนไม่หลับสามวันสามคืนแล้ว ขอหลวงพ่อเมตตาช่วยลูกผมด้วย"* หลวงพ่อบอกว่า *"คุณวางหูเดี๋ยวนี้ ฉันจะทำเดี๋ยวนี้แหละ"* พอเสร็จแล้วก็กำหนดจิตแผ่เมตตา ทำอยู่ประมาณสัก ๒๐ นาที เดี๋ยวเขาโทรศัพท์มาอีก เขาก็บอกว่า โอ้ย! เป็นพระเดชพระคุณอย่างล้นเหลือ ลูกผมนอนหลับสบายแล้ว พอออกพรรษาเข้าไปกรุงเทพฯ เขาก็พามาให้ดู หายแล้วก็อ้วนพีขึ้นมา อันนี้เป็นตัวอย่างที่แก้ปัญหาข้อข้องใจว่า เราเมตตาให้ส่วนกุศลคนเป็นนี้ได้รับหรือไม่

วิญญาณภูตผีปีศาจ

• บุญกุศลสิ่งใดที่ข้าบำเพ็ญมาด้วย กายวาจาจิต จงหนุนวิญญาณวิถีของเจ้า •

ประสบการณ์อีกอันหนึ่งซึ่งน่าจะได้รับได้รู้เอาไว้ ตามความนับถือของพวกชาวพุทธเราโดยส่วนมาก ถ้าหากว่าวิญญาณภูตผีปีศาจมันมาเข้าสิงผู้สิงคน เขามักจะหาหมอเวทย์มนต์คาถาอาคมมาขับไล่ ทีนี้วิญญาณผีบางตนนี่มันไม่กลัวเวทย์มนต์ แต่มันกลัวความดี เมื่อไม่นานมานี้มีวิญญาณเข้าสิงคน เขาเอาหมอที่ไหนมาขับมาไล่มันก็ไม่ยอมออก มันบอกว่ามนต์ไม่กลัว กลัวแต่ความดี แล้วในที่สุดเขาก็ต้องพามาหาหลวงพ่อ พอมาถึงหลวงพ่อก็ว่า *"อุ๊ย! หลวงพ่อกับผีมันพูดไม่รู้เรื่องกัน ไปหาหลวงตามีไป"* เขาก็พาไปหาหลวงตามี พอไปถึงหลวงตาก็ท่องมนต์ขับไล่มันทันที พอหลวงตามีขึ้นมนต์บทไหน มันก็ขึ้นตอนท่องไปก่อนทุกบทเลย จนกระทั่งหลวงตามีไม่มีมนต์จะท่องแข่งมัน มันก็ชี้หน้าด่าเอา *"หมดภูมิแล้วหรือ มีบทไหนที่จะมาท่องแข่งกันอีก ลำพังหมอไสยศาสตร์เรียนมาพอแรงแล้ว จะให้ท่องอยู่นี้สามวันสามคืนไม่จบ ไม่กลัวหรอก กลัวแต่ความดี"*

ทีนี้เมื่อหลวงตามีไล่ไม่ออกก็พามาหาหลวงพ่ออีก พอมันมา หลวงพ่อก็เทศน์ให้ผีมันฟัง *"นี่เจ้าเป็นวิญญาณภูตผีปีศาจร้าย เข้ามาสิงมนุษย์ทำให้จิตใจเขาไม่เป็นปกติ ไม่เป็นอันทำมาหาเลี้ยงชีพ เจ้ากำลังสร้างบาปกรรมจะลงนรก เจ้าเป็นผีใหญ่แล้วยังไม่พอใจหรือ ยังจะสร้างบาปกรรมเป็นผีนรกอีก มันยิ่งทุกข์หนักยิ่งกว่านี่นะ หรือว่าเจ้าทำผิดอะไรต่อข้า ข้าอโหสิกรรมให้หมด ไม่ให้เป็นบาปเป็นกรรม บุญกุศลสิ่งใดที่ข้าบำเพ็ญมาด้วยกายวาจาจิต ข้าขอประมวลมาเป็นพลวปัจจัย หนุนส่งวิญญาณวิถีของเจ้าให้พ้นจากทุกข์ เจ้าจงอนุโมทนาเอาบุญจากข้าเสีย"* พอขาดคำผีออกทันที

ก่อนหน้านั้นมันยังคุยบอกว่ามนต์ไสยศาสตร์เรียนมาพอแรงแล้ว ทีแรกเมื่อก่อนนี้ก็เคยทำสมาธิภาวนาท่องมนต์ไสยศาสตร์ จิตสงบสว่างรู้ตื่นเบิกบานเหมือนกัน แต่ตอนจะตายพอรู้ว่าตัวจะตายก็กำหนดจิตเข้าสมาธิ บริกรรมภาวนาบทมนต์ที่ครูบาอาจารย์สอน เสร็จแล้วจิตมันก็สงบนิ่ง สว่าง รู้ ตื่น เบิกบาน

เหมือนกัน พอวิญญาณออกจากร่างปุ๊บ มันมืดมนไม่มีทางไป ทีแรกมันก็สว่าง ๆ ๆ พอใจขาดวิญญาณออกจากร่างมืดมิด หาทางไปไม่มีแล้วก็มารู้ตัวเอาเมื่อมาเกิดเป็นผี แล้วมันบอกว่าพระที่ดัง ๆ ในวิชาไสยศาสตร์ทุกวันนี้อย่าคิดว่าเป็นพระอรหันต์นะ พวกนี้ตายเกิดเป็นผี อันนี้ลองจำเอาไปพิจารณาดู ดังนั้นเวลาเราท่านทั้งหลายสงสัยว่าที่ไร่ ที่นา ที่บ้านที่ช่องของท่านทั้งหลาย จะมีพวกวิญญาณร้ายมันสิงอยู่ มันห่วงให้พยายามสวดมนต์แผ่เมตตาให้มัน ทำบุญกุศลสิ่งใด ๆ กรวดน้ำอุทิศให้มัน เอาความดีให้มัน ลำพังที่จะเอามนต์เวทย์มนต์คาถาไปขับไปไล่มัน ไม่มีทาง ผีที่มันเข้าสิงคนนี่โดยมากเคยเป็นคนที่แก่วิชามาแล้ว

เทศน์กัณฑ์สุดท้าย

• สิ่งนี้เป็นบาปอย่าทำ นั่นแสดงว่าพระองค์เคยทำบาปตกนรกมาแล้ว •

พระพุทธเจ้าย่อมรู้ว่า พระองค์เกิดในภพนั้นชาตินั้น เพราะบุญอะไร เพราะกรรมอะไร บางทีก็ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน บางทีก็เกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทวดา อินทร์ พรหม เป็นภูตผีปีศาจก็เคยเป็นมาแล้ว ที่ไปเป็นเช่นนั้นเพราะบุญอะไร เพราะกรรมอะไรจึงเป็นเช่นนั้น เพราะฉะนั้นคำสอนของพระองค์ที่ว่า สิ่งนี้เป็นบาปอย่าทำ นั่นแสดงว่าพระองค์เคยทำบาปตกนรกมาแล้ว สิ่งใดที่พระองค์สอนว่าสิ่งนี้เป็นบุญทำให้มาก ๆ ทำแล้วจะขึ้นสวรรค์ พระองค์ก็เคยทำบุญอย่างนั้น ขึ้นสวรรค์มาแล้ว การบำเพ็ญฌาน การบำเพ็ญสมาธิได้สำเร็จฌานสมาบัติ ได้ไปเกิดเป็นพระพรหม พระองค์ก็เคยบำเพ็ญฌานเกิดเป็นพระพรหมมาแล้ว

เพราะฉะนั้นคำสอนของพระองค์ ทุกคำพูดเป็นเรื่องส่วนตัวของพระองค์ ในฐานะที่เราปฏิญาณตนถึงพระองค์ว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะที่พึ่ง ที่ระลึกก็หมายความว่าเราจะต้องยกท่านเป็นครูเป็นอาจารย์เรา ยอมตัวเป็นศิษย์ของพระองค์ท่าน เมื่อเป็นเช่นนั้นลูกศิษย์ที่ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของครูจึงกลายเป็นลูกศิษย์ที่ดีได้

เพราะฉะนั้นหลักที่เราจะยึดเป็นหลัก ในการที่จะปฏิบัติให้มันเข้าถึงครูของเราเอง เราจะเริ่มต้น ตั้งแต่การเจริญพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ว่ากันโดยหลักและวิธีปฏิบัติกันซะเลย มันจะได้จำง่าย ๆ แล้วจะได้นำไปปฏิบัติ เข้าใจว่าชาวพุทธเรามีที่สักการะบูชาในบ้านของเราทุกคนทุกครัวเรือน เวลาเราจะปฏิบัติเรากราบพระไหว้พระสวดมนต์ อรหํ สมฺมา สมฺพุทฺโธ ภควา สฺวากฺขาโต... สุปฏิปนฺโน... ธูปเทียนไม่จำเป็นก็ไม่ต้องจุด เพราะภัยอันตรายมันจะเกิดอัคคีภัยได้ เพราะความผิดพลาดอาจจะมีได้ ถ้าหากว่าบ้านเรือนของท่านผู้ใดที่มันไม่เหมาะสมที่จะจุดก็ไม่ต้องจุด ถ้ามีที่บูชา ถ้ามีแจกัน เชิงเทียน กระถางธูป ดอกไม้ใส่แจกัน เทียนปักไว้ที่เชิงเทียน ธูปปักไว้ที่กระถาง อธิษฐานจิตบูชาพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ แล้วก็ไหว้พระ

อรหํ สมฺมา สมฺพุทฺโธ ภควา	**พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ**	กราบทีหนึ่ง
สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม	**ธมฺมํ นมสฺสามิ**	กราบทีหนึ่ง
สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ	**สงฺฆํ นมามิ**	กราบทีหนึ่ง

อันนี้เป็นการนมัสการหรือไหว้พระรัตนตรัยตอนต้น

ภาพมรณนิมิต ที่กุฏิห้าแสน วัดป่าสาลวัน
แสดงถึงการพิจารณาความตายในครั้งที่หลวงพ่ออยู่วัดบูรพาฯ

ทีนี้เพื่อความแน่นอน เรามาน้อมจิตน้อมใจกล่าวคำนอบน้อม

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ๓ จบ แต่จิตใจน้อมนึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ต่อไปก็สวดบทสวดมนต์ อิติปิโส ฯลฯ สฺวากฺขาโตฯลฯ สุปฏิปนฺโนฯลฯ ตามลำดับ พอจบแล้วก็แผ่เมตตา คือเจริญเมตตาพรหมวิหาร

ทีนี้หากว่าใครยังไม่เข้าใจในหลักการปฏิบัติสมาธิภาวนา ก็ไม่ต้องไปกังวลอะไรให้มากนัก เพียงแต่ว่ามาอธิษฐานจิต ขอบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงคุ้มครองข้าพเจ้าตลอดทั้งครอบครัวคนเกี่ยวข้องให้มีความสุขกายสุขใจ แล้วก็มีการสำรวมจิตสวด

๑
๒

๑. กุฏิห้าแสน มีภาพฝาผนังเป็นภาพมรณนิมิต ปัจจุบันใช้เป็นกุฏิรับรอง
๒. กุฏิสมเด็จที่วัดป่าสาลวัน (กุฏิรับรอง)

อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ฯลฯ

สวดซ้ำ ๆ อยู่นั่น เลิกจากสมาธิแล้ว เวลานอนสวดไปจนกว่าจะนอนหลับ ทำอย่างนี้ทุก ๆ วัน แล้วเราจะได้สมาธิขึ้นมาเอง สมาธิไม่ต้องไปเอาลึกซึ้งถึงขนาดได้ญาณก็ได้ ในเมื่อเราสวดบ่อย ๆ เข้า ให้สังเกตดูจิตของเรา ถ้าหากว่าจิตของเรานี้มีสติสัมปชัญญะ สติความระลึก สัมปชัญญะความรู้พร้อมอยู่ที่จิต นั้นแสดงว่าคุณของพระพุทธเจ้าได้บังเกิดในจิตของเรา แล้วให้สังเกตต่อไปว่า สติสัมปชัญญะตัวนี้ถ้าอยู่ปกติคือนิ่งอยู่เฉย ๆ มันก็จะรู้อยู่ที่จิต แต่ถ้าหากว่าจิตขยับมีความคิด สติตัวนี้มันจะรู้ ถ้าหากว่าเราลุกขึ้น สติตัวนี้มันก็จะรู้ตัวว่ายืน ถ้าเราก้าวเดินไปสติตัวนี้มันก็จะรู้ตัวว่าก้าวเดิน ถ้าเรานั่งลงสติตัวนี้มันก็จะรู้ตัวว่านั่งลง ถ้าเรานอนลงสติตัวนี้มันก็จะรู้ตัวว่านอนลง เมื่อจิตของเราพอมีสติรู้อยู่ทุกขณะจิต เราก็มีพุทธะ ผู้รู้อยู่ในจิต คำว่าพุทโธ พุทโธ ที่ครูบาอาจารย์ท่านสอนให้ภาวนาพุทโธนั่นแหละ...

ทีนี้ในเมื่อเรามาเจริญคุณของพระพุทธเจ้าเป็นนิจศีลประจำทุก ๆ วัน ในเมื่อจิตของเรามีสติสัมปชัญญะ รู้เตรียมพร้อมอยู่ที่จิตตลอดเวลา จิตของเราก็เป็นผู้รู้ ผู้ตื่นเป็นคุณพระธรรม เราก็มีคุณพระธรรมอยู่ในจิตในใจ

ทีนี้ผู้มีคุณพระธรรมอยู่ในจิตในใจจะต้องเป็นผู้มีความรู้สึกสำนึกผิดชอบชั่วดี แล้วก็จะตั้งใจละความชั่ว ประพฤติความดี ทำใจให้บริสุทธิ์สะอาดอยู่เสมอ อันนี้เป็นลักษณะของผู้มีคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์อยู่ในจิตในใจ

เมื่อใจของเรามีคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ จิตของเราก็มีฤทธิ์มีอิทธิพล เราสามารถที่จะทำธุรกิจการงานอันเป็นเรื่องชีวิตประจำวัน ด้วยความขยันขันแข็งและด้วยความจริงใจ ด้วยความวิริยะอุตสาหะ พากเพียรพยายาม เมื่อคุณธรรมอันนี้มันเกิดขึ้นในจิตในใจแล้วมันจะเป็นอย่างนั้น สำหรับหลักการภาวนาของบุคคลผู้ยังไม่เข้าใจ แต่ถ้าหากว่าเราสวดอิติปิโสประจำวันนั้นหลาย ๆ บท วันละ ๑๐๘ จบ ก็ยิ่งดี ในเมื่อจิตของเราได้สมาธิแล้วเราจะรู้เองหรอกว่า วิธีการภาวนานั้นคือทำอย่างไร

นิทานเรื่องสุดท้าย "อิติปิโส ภะคะวือ"

• เอาคำไหนมาบริกรรมภาวนาก็ได้ทั้งนั้น ขอแต่ว่าให้เราจริงใจอดทน •

นึกถึงนิทานย่อ ๆ ที่ครูบาอาจารย์ท่านเคยเล่าให้ฟังเสมอ หลวงตาพระอาจารย์ของหลวงพ่อนักธรรมตรีก็ไม่ได้ สอนลูกศิษย์ลูกหาก็ไม่มีปฏิภาณโวหาร แต่ว่าลูกศิษย์สอบได้นักธรรมตรี โท เอก ท่านกลัวว่าลูกศิษย์จะลบหลู่ดูหมิ่นท่านหรืออย่างไรก็ไม่รู้ล่ะ แต่ท่านก็เล่านิทานอันนี้ให้ฟังอยู่บ่อย ๆ ท่านบอกว่า

มีครูบาอาจารย์สำนักหนึ่งสอนลูกศิษย์ให้ภาวนา **อิติปิโส ภะคะวือ** แล้วลูกศิษย์ที่ยังไม่มีความรู้กว้างขวาง ก็ปฏิบัติตามครูบาอาจารย์อย่างคนว่าง่าย แต่มาภายหลังลูกศิษย์เหล่านั้นมีโอกาสได้ไปศึกษาเล่าเรียนในต่างสำนัก บางท่านก็ได้เป็นมหาเปรียญกลับมา ทีนี้บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย ก็ไปค้นคว้าตำรับตำราหาคำว่า อิติปิโส ภะคะวือ ไม่มีเลย

ทีนี้พอกลับมาแล้ว ก็มาปรึกษาหารือว่าอาจารย์ของเรานี้ เข้าใจผิดซะแล้วล่ะ พวกเราต้องมาช่วยกันแก้ทิฏฐิของอาจารย์ มีอย่างที่ไหน **อิติปิโส *ภะคะวือ*** มาสอนกัน มันไม่มีในตำราสักหน่อยหนึ่งเลย พอกลับมาก็เข้าไปกราบอาจารย์ *"อาจารย์ ๆ สอนพวกเราว่า **อิติปิโส ภะคะวือ** นี้สอนผิดซะแล้วล่ะ ควรแก้ใหม่ พวกเราไปค้นตำรับตำรากันหมดพระไตรปิฎกแล้ว ไม่เจอคำว่า **อิติปิโส ภะคะวือ** กันสักแห่งเลย อาจารย์เอาที่ไหนมาว่าก็ไม่รู้ล่ะ"*

ทีนี้อาจารย์ท่านก็บอกว่า *"เราก็ปฏิบัติของเรามาอย่างนี้ ของพวกท่าน **อิติปิโส ภะคะวา** ก็คือ อิติปิโส ภะคะวา ไปซิ จะมาให้ผมเลิก อิติปิโส ภะคะวือ นี้มันเป็นไปไม่ได้หรอกเพราะผมปฏิบัติมานานแล้ว"* ลงผลสุดท้ายอาจารย์กับลูกศิษย์เถียงกันไม่ตก ก็เลยต้องแยกทางกัน อาจารย์บอกว่า *"เออ! ถ้า อิติปิโส ภะคะวา ของท่านทั้งหลายถูกต้อง พวกท่านพากันอยู่วัดเสีย ผมจะไปภาวนา อิติปิโส ภะคะวือ ของผมบนภูเขาโน้น"* ว่าแล้วท่านก็เตรียมบริขารของท่านไปอยู่บนเขา

ฝ่ายลูกศิษย์อยู่ทางวัด ข้อวัตรปฏิบัติก็ย่อหย่อน แล้วประชาชนทั้งหลายก็เสื่อมศรัทธาไม่มีความเลื่อมใส เพราะว่าพระภิกษุไม่สำรวมในสิกขาบทวินัย ไม่เคร่งครัดในข้อวัตรปฏิบัติ เขาไม่มีศรัทธา ไม่มีใครทำบุญก็พากันอดอยากเกิดความเดือดร้อน แล้วก็พากันคิดถึงครูบาอาจารย์ ก็มาปรึกษาตกลงกันว่า เราจะไปอาราธนาอาจารย์ของเรากลับคืนมา ว่าแล้วก็พากันไป ขึ้นไปบนภูเขาที่อาจารย์ท่านพักอยู่ พอไปถึงก็พากันไปกราบอาจารย์ อาจารย์ก็เดินจงกรมเฉย

ทีนี้ลูกศิษย์ก็กราบเรียนท่าน ท่านก็หันหน้ามา ลูกศิษย์องค์หัวหน้าก็กราบเรียนท่านว่า *"พวกเรามาขอพักกับอาจารย์สักคืนหนึ่ง" "เออ! ที่พักที่นี้กุฏิก็ไม่มี มีแต่ร่มไม้กับพลาญหิน เสื่อหมอนก็ไม่มี มีแต่ก้อนหินกับใบไม้นั้นแหละ พวกท่านต้องการที่ไหนเป็นที่สบายก็นิมนต์จัดหาเอาเอง"* พอเสร็จแล้วพระทั้งหลายก็พากันจัดที่พักผ่อนหลับนอนตามอัธยาศัย

พอตื่นเช้าขึ้นมา อาจารย์ก็เดินจงกรมเฉย จนกระทั่ง ๑๑ โมง มันเพลแล้วยังไม่พาบิณฑบาตเลย *"อาจารย์เมื่อไหร่จะพาออกบิณฑบาตซักที" "ฮือ! หิวแล้วหรือ" "หิวแล้วล่ะ" "อ้าว! ถ้าหิวก็เก็บก้อนหินใส่บาตร"* พอเก็บก้อนหินใส่บาตรมา มาประเคนอาจารย์ อาจารย์ก็นั่งหลับตาลง ก็เพ่งลงในบาตร แล้วท่านก็สวด **อิติปิโส ภะคะวือ อิติปิโส ภะคะวือ ก้อนหินที่อยู่ในบาตรกลายเป็นข้าวมธุปายาส อันหอมตลบไปทั่วทุกทิศทุกทาง** พอเสร็จแล้วก็ยื่นมาให้พวกลูกศิษย์ *"อ้าว! เอาไปฉันซะ"* ทีนี้พระทั้งหลายก็พากันฉัน ฉันเสร็จแล้วก็พักผ่อนตามอัธยาศัย

พอวันหลังมาลูกศิษย์ก็พากันไปกราบอาจารย์ "อาจารย์ ๆ วันนี้พวกเราขอทดลองดูหน่อยนะ" *"เออ! ตามใจ"* พอเสร็จแล้วต่างคนก็ต่างเก็บก้อนหินใส่เข้าไปในบาตรแล้วก็ไปนั่งบริกรรมภาวนา อิติปิโส *ภะคะวือ* ๆ ๆ จิตมันก็ไม่เป็นสมาธิสักที อิติปิโส *ภะคะวือ* นึกขึ้นมาเมื่อไหร่มันก็ไม่เป็นสมาธิสักที ลืมตาขึ้นมาก้อนหินก็คงเป็นก้อนหินโค่โร่อยู่อย่างเก่า ผลสุดท้าย ๑๑ โมงถึงเวลาฉัน ยอมจำนนเข้าไปกราบอาจารย์ *"โอ้ย! อาจารย์ไม่ไหวแล้ว ท่องมาจนเมื่อยแล้วไม่เห็นเป็นข้าวมธุปายาสสักที" "ฮือ! อ้าว! เอาบาตรมาตั้งเรียงกัน"* ตอนนี้อาจารย์แสดงปาฏิหาริย์ใหญ่เลย เอามือไปแตะบาตรเท่านั้นแหละ ในบาตรควันตลบขึ้นมากลายเป็นข้าวมธุปายาส

ทีนี้พอตกตอนเย็นมา อาจารย์ก็เรียกมาประชุมกัน ท่านก็เทศน์ให้ฟัง ท่านบอกว่า อิติปิโส *ภะคะวือ* หรือ อิติปิโส *ภะคะวา* นี่ะมันเป็นแต่เพียงคำบริกรรมภาวนาเท่านั้นเองแหละ เมื่อก่อนนี้ผมก็ภาวนา อิติปิโส *ภะคะวา* เหมือนกัน พอภาวนาไป ภาวนาไป จิตมันเคลิ้ม ๆ ลงไปสักหน่อยหนึ่งคำว่า อิติปิโส *ภะคะวือ* มันก็โผล่ขึ้นมา ผมก็เลยจับเป็นอารมณ์ภาวนาเรื่อยมา จนกระทั่งได้สมาธิ ได้ญาณ สามารถเสกก้อนหินเป็นข้าวกินได้

เพราะฉะนั้น **พวกท่านจะไปสำคัญมั่นหมายอะไรกับคำบริกรรมภาวนา ท่านจะเอาคำไหนมาบริกรรมภาวนาก็ได้ทั้งนั้น ขอแต่ว่าให้เราจริงใจอดทน พากเพียรพยายามเท่านั้นเป็นพอ**

ทีนี้ถ้าจะพิจารณาตามนิทานย่อ ๆ นี้ เราก็ไม่น่าจะไปสงสัยข้องใจกับคำบริกรรมภาวนา ภาวนาพุทโธไม่หยุด จิตมันก็เป็นสมาธิได้ สัมมา อรหัง ไม่หยุด จิตมันก็เป็นสมาธิได้ ยุบหนอ พองหนอ ไม่หยุด จิตมันก็เป็นสมาธิได้ เพราะฉะนั้นญาติโยมทั้งหลายอย่าไปข้องใจสงสัยในเรื่องคำภาวนา หรืออารมณ์จิตในการภาวนา

อาการป่วย

• มะเร็งต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ •

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑
เข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๖

วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑
เข้ารับการฉายแสงรักษามะเร็งต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอ ครั้งแรก

วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒
กลับมาพักผ่อนที่วัดป่าสาลวัน

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
เดินทางเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒
กลับมาพักผ่อนที่วัดป่าสาลวัน

วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
เดินทางเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒
กลับมาพักรักษาตัวต่อที่โรงพยาบาลมหาราช นครราชสีมา
อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น ๘ ห้อง ๙๘๒๑

แถลงการณ์โรงพยาบาลมหาราช นครราชสีมา

• เรื่องอาการอาพาธของพระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย) •

ด้วยหลวงพ่อพุธ ฐานิโย อาพาธมารับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาราชตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๒ เป็นต้นมา เมื่อเวลา ๐๓.๐๐ น. วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๒ หลวงพ่อมีอาการหายใจไม่สะดวก คณะแพทย์ได้ให้การรักษาพยาบาลโดยการใส่เครื่องควบคุมการหายใจ และรักษาตามอาการ ขณะนี้ยังอยู่ในการดูแลอย่างใกล้ชิดของคณะแพทย์โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา

วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒

เวลา ๐๙.๐๐ น. พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย) มีอาการดีขึ้นโดยตอบรับต่อสิ่งกระตุ้น คณะแพทย์ยังให้การรักษาพยาบาล โดยการใส่เครื่องช่วยควบคุมการหายใจอยู่และอยู่ในการดูแลอย่างใกล้ชิดของคณะแพทย์

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

เวลา ๐๘.๐๐ น. พระราชสังวรญาณ (พุธ ฐานิโย) อาการโดยทั่วไปยังทรงอยู่เหมือนวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะแพทย์ยังคงใช้เครื่องควบคุมการหายใจ ถวายการรักษาและ

สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ถวายสารอาหาร ผ่านเข้ากระเพาะอาหารโดยตรง และอยู่ในการดูแลของคณะแพทย์อย่างใกล้ชิด

วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

อาการโดยทั่วไปอยู่ในระดับเดิมจึงได้ถวายการตรวจวินิจฉัยสมองด้วยเครื่องเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์พบว่ามีอาการตายของเนื้อสมอง นอกจากมีเนื้อสมองฝ่อซึ่งพบเห็นปกติในผู้สูงอายุ

วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

เวลา ๐๘.๐๐ น. คณะแพทย์ยังคงใช้เครื่องควบคุมหายใจ ถวายยารักษาและสารน้ำทางหลอดเลือดดำ ถวายสารอาหาร ผ่านเข้ากระเพาะอาหารโดยตรง ความดันโลหิต ๑๓๒/๗๒ มิลลิเมตรปรอท ชีพจร ๑๐๕ ครั้งต่อนาที หัวใจเต้นปกติ หายใจโดยเครื่องควบคุม ๒๖ ครั้งต่อนาที

วันที่ ๓-๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒

อาการโดยทั่วไปยังอยู่ในระดับเดิม

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒

เวลา ๘.๓๐ น. ความดันโลหิต ๑๒๔/๕๓ มิลลิเมตรปรอท ชีพจร ๙๙ ครั้งต่อนาที หัวใจเต้นปกติ หายใจโดยใช้เครื่องควบคุม ๒๔ ครั้งต่อนาที คณะแพทย์พยาบาลและเจ้าหน้าที่ยังคงถวายการรักษาพยาบาลและดูแลอย่างใกล้ชิด

วันที่ ๑๐-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๒

อาการโดยทั่วไปยังอยู่ในระดับเดิม

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๒

เวลา ๘.๐๐ น. ความดันโลหิต ๙๘/๕๐ มิลลิเมตรปรอท หัวใจเต้นปกติ ชีพจร ๑๐๓ ครั้งต่อนาที หายใจเร็วขึ้นเป็น ๓๐ ครั้งต่อนาที ถวายยาทางหลอดเลือดเพื่อควบคุมการหายใจให้สอดคล้องกับเครื่องควบคุมการหายใจ อุณหภูมิร่างกาย ๓๘ องศาเซลเซียส การขับถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะปกติ ความดันโลหิตในหลอดเลือดแดงของปอดเพิ่มขึ้นจากเดิม ๓๔/๑๓ (๑๘) เป็น ๔๕/๑๙ (๒๐) มิลลิเมตรปรอท ถวายยาขับปัสสาวะทางหลอดเลือดดำ เพื่อขับสารน้ำออก เพื่อลดความดันของหลอดเลือดของปอดและเนื้อปอด ภาพถ่ายเอ็กซเรย์ และอุลตร้าซาวนด์ปอด พบว่ามีสารน้ำแทรกอยู่ระหว่างกลีบปอดทั้งซ้ายและขวา ได้เจาะเอาสารน้ำออกเพื่อเพิ่มปริมาตรการทำงานของปอดและส่งสารน้ำตรวจหาและเพาะเชื้อต่อไป จำนวน ๔๐๐ มิลลิลิตร เมื่อ ๑๓.๓๐ น. คณะแพทย์พยาบาล และเจ้าหน้าที่ยังคงถวายการรักษาพยาบาลและดูแลอย่างใกล้ชิด

"ภิกษุทั้งหลาย! น้ำในมหาสมุทรย่อมมีรสเดียวคือรสเค็ม ฉันใด
ในธรรมวินัยนี้ก็ฉันนั้น มีรสเดียว คือวิมุตติรส"

(พุทธพจน์)

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒

เริ่มไม่ตอบรับต่อสิ่งกระตุ้น ขับถ่ายปัสสาวะลดน้อยลง หายใจด้วยการควบคุมของเครื่องช่วยหายใจ และ ต้องใช้ความเข้มข้นและความดันของออกซิเจนเพิ่มขึ้น ร่วมกับการเพิ่มปริมาณยาควบคุมการหายใจ ให้สอดคล้องกับเครื่องช่วยหายใจ เนื่องจากความยืดหยุ่นของเนื้อปอดลดลงมาก ความเข้มข้นของเลือดลดลง จึงได้ถวายโลหิตทางหลอดเลือด จำนวน ๕๐๐ มิลลิลิตร

เวลา ๐๘.๐๐ น. ความดันโลหิต ๑๐๒/๔๑ มิลลิเมตรปรอท ชีพจร ๑๑๐ ครั้งต่อนาที หัวใจเต้นปกติ หายใจโดยการควบคุมของเครื่องช่วยหายใจ ๓๐ ครั้งต่อนาที ความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือดลดลงจาก ๙๖-๑๐๐% เป็น ๘๖-๙๕% ความดันโลหิตในหลอดเลือดแดงของปอด ๔๘/๒๐ มิลลิเมตรปรอท คณะแพทย์พยาบาลและเจ้าหน้าที่ยังคงถวายการรักษาพยาบาลและดูแลอย่างใกล้ชิด

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

เวลา ๐๓.๐๐ น. ความดันโลหิตลดลงเรื่อย ๆ ชีพจรเปลี่ยนแปลง คลื่นหัวใจเปลี่ยนแปลง

เวลา ๐๖.๐๐ น. ความดันโลหิตลดลงเหลือระหว่าง ๘๕/๕๘ และ ๕๙/๒๖ มิลลิเมตรปรอท

เวลา ๐๖.๓๐ น. วัดความดันโลหิตไม่ได้ ยังมีคลื่นหัวใจอยู่

เวลา ๐๗.๑๐ น. วัดความดันโลหิตไม่ได้

และถึงแก่มรณภาพด้วยอาการอันสงบเมื่อเวลา ๐๗.๑๕ น. วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๗ รวมอายุ ๗๘ ปี ๓ เดือน ๗ วัน ๕๗ พรรษา

ฐานิยตฺเถรวตฺถุ นิฏฺฐิตํ.

คำถามหลังการมรณภาพ

• ทำไมหลวงพ่อไม่ใช้สมาธิหรือวิชาสะกดจิตรักษาโรคมะเร็ง •

"เราพิจารณาดูแล้ว ปอดของเรามันพรุนไปหมด ใช้การไม่ได้แล้ว"

การตายมีสาเหตุอยู่ ๒ ประการคือ

๑. หมดอายุขัย

๒. สังขารร่างกายหมดสภาพ ใช้การไม่ได้

โดยหลักฐานและคำพูดที่หลวงพ่อทิ้งไว้ให้พิจารณา พอสรุปได้ว่าการมรณภาพของท่านถึงพร้อมด้วยเหตุทั้ง ๒ ประการ

หลวงพ่อเป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้ในศาสตร์ต่าง ๆ หลายศาสตร์ ซึ่งท่านจะย้ำอยู่เสมอว่า ท่านศึกษาเพื่อพิสูจน์ความจริงให้หายข้องใจ เมื่อรู้แล้ว หายสงสัยแล้วก็เลิก เช่น วิชาหนังเหนียว หรือศึกษาเรื่องการสะกดจิตเพราะใกล้เคียงกับเรื่องสมาธิ แล้วนำมาใช้ประโยชน์ในการรักษาโรค เป็นต้น

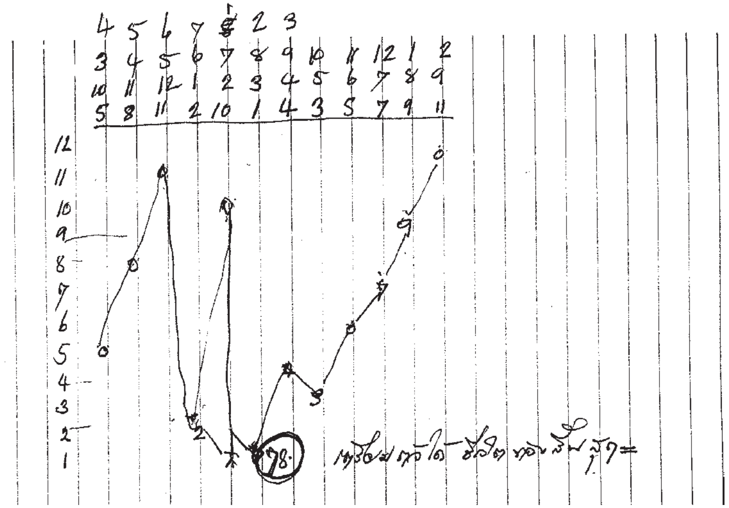
วิชาโหราศาสตร์เป็นศาสตร์หนึ่งที่หลวงพ่อก็ได้ศึกษาอยู่บ้าง เคยมีผู้กราบเรียนถามท่านว่า *"โหราศาสตร์หรือหมอดูนี่เชื่อได้หรือไม่"* ท่านตอบว่า *"หมอดูก็คู่หมอเดา แต่วิชาโหราศาสตร์ก็เป็นวิชาที่มีความจริงของเขาอยู่ อย่างไรก็ตามคนที่ภาวนาหมอดูดูไม่แม่นหรอก"*

ถึงแม้ว่าหลวงพ่อพอจะมีความรู้เรื่องโหราศาสตร์อยู่บ้าง แต่ก็ไม่เคยเห็นท่านพยากรณ์หรือดูหมอให้ใครเลยสักครั้ง จึงเป็นที่แปลกใจที่เมื่อวันหนึ่ง ประมาณปี ๒๕๔๐ ท่านใช้ให้พระจัดตู้หนังสือในกุฏิ และได้พบเศษกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ซึ่งหลวงพ่อได้เขียนกราฟชีวิตของท่านไว้ โดยได้วงกลมล้อมรอบที่อายุ ๗๘ และเขียนพยากรณ์ไว้ว่า **"เตรียมตัวได้ ชีวิตต้องสิ้นสุด"**

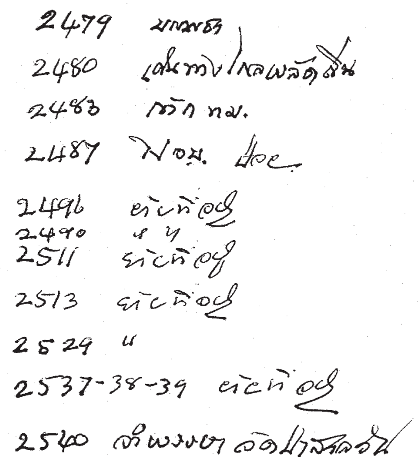
ต่อมาช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๑ แพทย์ได้วินิจฉัยและสรุปว่าหลวงพ่อเป็นมะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ เมื่อทราบดังนั้นท่านได้ถามหาแร่สะกดจิตซึ่งเป็นมรดกที่ ดร.ไมเคิล พ่อบุญธรรมของท่านมอบไว้ให้ และท่านได้ให้ศิษย์คนหนึ่งไปแล้ว ศิษย์ผู้นั้นจึงได้นำแร่สะกดจิตดังกล่าวมาถวายคืนท่านทันที

ช่วงที่ท่านรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล พระที่มีหน้าที่อุปัฏฐากเล่าว่า หลวงพ่อจะเดินจงกรม นั่งสมาธิ และเพ่งแร่สะกดจิต พิจารณาอาการ ๓๒ เพื่อใช้พลังจิตรักษาตนเองควบคู่ไปกับการรักษาของแพทย์อยู่เกือบตลอดเวลา แต่แล้วช่วงต้นเดือนเมษายน ๒๕๔๒ ท่านได้พูดว่า *"เราพิจารณาดูแล้ว ปอดของเรามันพรุนไปหมด ใช้การไม่ได้แล้ว"* จนในที่สุดอาการของท่านมีแต่ทรงกับทรุดและถึงแก่การมรณภาพในที่สุดด้วยอายุ ๗๘ ปี ดังที่ท่านพยากรณ์ไว้

เศษกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ซึ่งหลวงพ่อได้เขียนกราฟชีวิตของท่านไว้ โดยได้วงกลมล้อมรอบที่อายุ ๗๘
และเขียนพยากรณ์ไว้ว่า ***"เตรียมตัวได้ ชีวิตต้องสิ้นสุด"***

หลวงพ่อพูดถึงนิพพาน

• "คำพูดของพระพุทธองค์ที่ว่า
ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ อันวิญญูชนพึงรู้เห็นด้วยตนเอง" •

นักธรรมะที่เขาเถียงกันอยู่ คนหนึ่งว่านิพพานเป็นอนัตตา อีกคนว่าพระนิพพานเป็นอัตตา คนที่เห็นว่าพระนิพพานเป็นอนัตตา เขาก็อาศัยหลักว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา

ทีนี้คนที่เห็นว่าพระนิพพานเป็นอนัตตา ถ้าพระนิพพานเป็นอนัตตาแล้วใครจะเป็นผู้รู้ ใครจะเป็นผู้สอนพระนิพพานที่สอนกันอยู่อย่างนี้ **พระนิพพานที่ถูกต้อง พระนิพพานไม่ใช่อนัตตา พระนิพพานไม่ใช่อัตตา แต่มันเป็นมิติหนึ่ง เป็นสภาพของสภาวะนั้น**

แม้แต่คำว่า "นิพพาน" ก็ไปหยิบยืมเอาคำพูดของกิเลสมาว่ากัน แต่ที่แท้จริงสิ่งที่เหนือการดับกิเลส มันไม่มีภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เลย เพราะฉะนั้นคำพูดของพระองค์ที่ว่า **"ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ"** อันวิญญูชนพึงรู้เห็นด้วยตนเอง วิญญูคือผู้รู้วิเศษ ผู้รู้แจ้งเห็นจริง

การแสดงธรรมก็คือการพิจารณาธรรม เพราะเราพูดแต่ละอย่าง ๆ เราก็มีสติกำหนดรู้ ๆ อยู่เหมือนกันกับการพิจารณาธรรม พอไปถึงจังหวะจิตมันวูบไปนิดหนึ่งมันก็หมดกิเลส ตอนที่มันจะสำเร็จนี่ มันไม่ได้อยู่นานหรอกจิตนี่ มันแว้บไปนิดเดียวเท่านั้น พอแว้บไป อ้อ! สิ่งนี้เป็นสิ่งนี้เท่านั้น จิตมันก็สว่างโพล่งขึ้นก็หมดกิเลส

เท่าที่มันมีประสบการณ์ที่ผ่านมานี่ เวลามันเป็นดูเหมือนว่ามันไม่มีขั้นตอน ที่ว่ามันไม่มีขั้นตอน มันไม่ได้กำหนดหมายว่าเวลานี้เราอยู่ขั้นไหนตอนไหน เราจะรู้ว่ามันอยู่ขั้นไหนตอนไหน ต่อเมื่อเราได้อ่านตำราหรือได้ฟังโอวาทครูบาอาจารย์ มันตรงกับความเป็นของเรา เราจึงจะนับขั้นนับตอนได้ แต่เวลามันดำเนินอยู่มันไม่มีขั้นมีตอน

ธรรมะจากการมรณภาพ

• หลวงตาบัวให้ธรรม : ท่านเจ้าคุณพุธ เป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ •

เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เวลาประมาณ ๑๒ น. หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้มาร่วมงานศพหลวงพ่อ ท่านได้ยืนพิจารณาสรีระของหลวงพ่ออยู่นาน ได้เอามือกดบริเวณข้อมือของหลวงพ่อและจุดต่าง ๆ ๒-๓ จุด จากนั้นก็สรงน้ำศพ แล้วแสดงธรรมแก่ญาติโยมที่มาร่วมงานดังนี้

ท่านเจ้าคุณพุธเป็นสักขีพยานแก่ความตายของเราทั้งหลาย ทุกรูปทุกนามไม่มีใครเว้นไปได้เลย นี่คือพยานในวันนี้ ขอให้ดูกันทั่วหน้าด้วยความคิดความอ่าน อย่าได้เพลิดเพลินรื่นเริงบันเทิง ไม่มีป่าช้า อันนี้ป่าช้าดูเอา นี่ล่ะป่าช้าออกจากนี้ก็เผา ป่าช้ามีอยู่ทุกแห่งทุกหน แม้ในโรงพยาบาล ป่าช้ายิ่งหนักยิ่งมาก เราอย่าเข้าใจว่าไม่มีป่าช้า มีอยู่ทุกแห่งทุกหน วันนี้ประกาศป่าช้าให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบโดยทั่วถึงกัน

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)
เมื่อทราบข่าวการมรณภาพ ก็รีบมารดน้ำศพทันที

อย่าได้ประมาทนอนใจ นี่เวลาตายแล้วนี่น่ะ ร่างกายนี้ตายหมดสภาพ แต่จิตใจไม่หมดสภาพ จิตใจ เป็นนักท่องเที่ยวออกจากนี้แล้วจะไปสู่ร่างอื่นต่อไป ใครมีบาปขนบาปเข้าใส่หัวใจ ไฟเผาลงในนรกไม่สงสัยไม่เป็นอื่น **ธรรมพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์เอก ไม่เคยโกหกสัตว์แม้ตัวเดียว อย่าว่าแต่โลกทั่ว ๆ ไปเลย สัตว์แม้ตัวเดียวพระพุทธเจ้าไม่เคยโกหก** นี่...ใจของสัตว์โลกนี้ไม่เคยตาย ไม่เคยฉิบหาย ให้พี่น้องทั้งหลายทราบเอาไว้ นี่...ตายอย่างนี้คือร่างกายหมดสภาพนะ เรียกว่าเครื่องมือที่อาศัยในชาตินี้หมดสภาพไปแล้ว แล้วจิตก็ดีดออกจากนี้ ใครมีบุญไปตามบุญ ใครมีบาปไปตามบาป เป็นสถานที่ไป ที่อยู่ตลอดสายแห่งสายวัฏฏะจิตดวงนี้ ขอให้พี่น้องทั้งหลายคิดพิจารณาให้ดี อย่าเพลิดเพลินจนเกินเนื้อเกินตัว สร้างบาปสร้าง

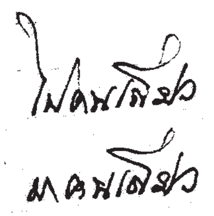

กรรมด้วยความทะเยอทะยาน เวลาเราจนตรอกจนมุมแล้วไฟที่เผาเรานั่นน่ะ คือไฟที่เรา สร้างกรรมมานั่นแหละ

วันนี้เอาเจ้าคุณพุธเป็นสักขีพยานว่า จะต้องตายด้วยกันอย่างนี้ทุกคน ไม่มีใครเว้น แม้แต่รายเดียว เวลานี้ชีวิตยังมีอยู่ให้รีบเร่งขวนขวายหาคุณงามความดี เกื้อหนุนหัวใจเราไว้ พร้อมแล้วตั้งแต่บัดนี้ อย่าไปสร้างเรื่องกรรมเป็นฟืนเป็นไฟเป็นข้าศึกศัตรูต่อสัตว์โลกมาแต่กาลไหน ๆ ไม่เคยลดละ เพราะการสร้างกรรมสร้างตลอดเวลา ให้พากันพยายามละเว้นในสิ่งนี้ อย่าให้กิเลสพาอวดศักดาท้าทายพระพุทธเจ้าว่า บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี นี้คือกองทัพกิเลสที่หนาแน่นบีบบังคับหูตาใจของสัตว์โลก ให้มองเห็นความจริงคือ บาป บุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพานที่ท่านแสดงไว้ เปรต ผี เต็มโลกธาตุ นี้คือความจริงมีมาดั้งเดิม ไม่ใช่มีมาวานนี้คืนนี้นะ มีมาดั้งเดิมสัตว์โลกทั้งหลายก็เดินไปตามนี้แหละ ตามสายกรรมสายเวรของตัวเองนี้แหละ

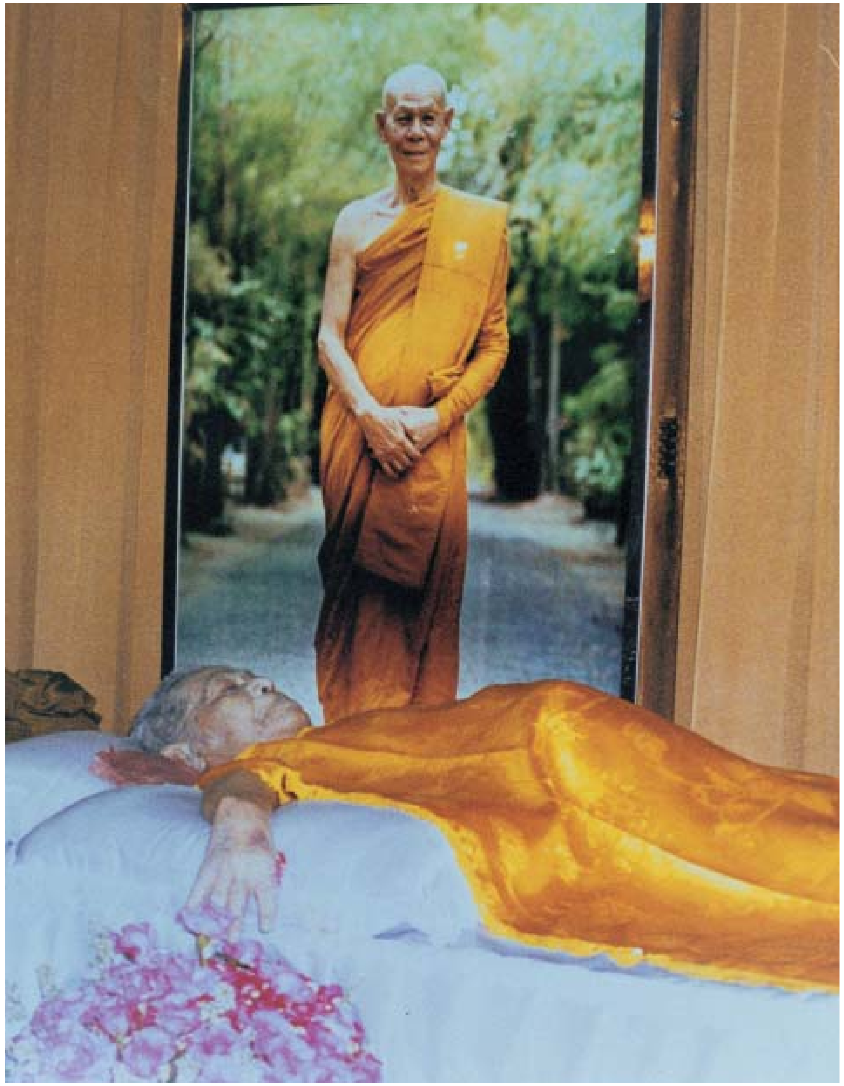
ท่านเจ้าคุณพุธ ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นคณาจารย์มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ในที่ทุกแห่ง ท่านก็ได้มาสิ้นสุดยุติเรื่องธาตุเรื่องขันธ์ ซึ่งเหมือนกับโลกทั่วไป ถึงวาระแล้วอย่างนี้เอง พระพุทธเจ้าปรินิพพานก็หมายถึงตายเหมือนกันกับพวกเรานี้แหละ แต่คำว่านิพพาน หมายถึงคำว่าดับ ถึงเรื่องกองทุกข์ทั้งมวลจะไม่มีปรากฏในนิพพานนี้อีกต่อไปเลย หลวงพ่อพุธกับหลวงตาสนิทกันมาตั้ง ๔๐ กว่าปีแล้วคุ้นกันมานาน ท่านก็ไปแล้ววันนี้ เราก็จะตามท่านไปวันหลังแน่ ๆ ไม่สงสัย

(พิธีรดน้ำศพพระราชทานหลวงพ่อพุธ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒)

ทันตา ฟันคือกระดูกฟันซี่ ๆ เกิดอยู่ในเหงือกข้างบนและข้างล่าง ใช้เคี้ยวบดอาหารให้แหลกละเอียด นำไปเลี้ยงร่างกาย ให้แข็งแรงอ้วนท้วนสมบูรณ์มีกำลังมากมาย
ตะโจ หนังคือสิ่งที่ห่อหุ้มอยู่ทั่วร่างกาย มีประโยชน์สำหรับกั้นสิ่งโสโครกไม่ให้ไหลออกมาข้างนอก ป้องกันเลือดหนองให้ขังอยู่ภายใน ไม่ไหลออกมาข้างนอก
มังสัง เนื้อ คือสิ่งที่เป็นกล้าม ๆ มีอยู่ในร่างกาย เป็นสิ่งที่เสริมร่างกายให้เต็มบริบูรณ์และดูดซับน้ำไว้เลี้ยงร่างกาย ให้มีสัดส่วนสมบูรณ์ตามธรรมชาติของร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรง มีกำลังวังชามากมาย
นหารู เอ็น เป็นเส้นสายรึงรัดกระดูกและเนื้อให้ยึดติดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยเสริมให้ร่างกายมีความแข็งแรง มีกำลังแข็งแรงมาก
อัฐิ กระดูก เป็นท่อนๆ ประกอบกันเป็นโครงสร้างของร่างกาย เหมือนเหล็กโครงคอนกรีต อาศัยการยึดติดแน่นจากเอ็นเนื้อทำให้ร่างกายแข็งแรงคงทนต่อการรับน้ำหนัก ในการเดิน ยืน และแบกขนสัมภาระต่าง ๆ อย่างแข็งแรง ฯ

• สติ กำหนดรู้ จิต พุทธะ ผู้รู้ สติเตรียมพร้อมที่จิต พุทธะ ผู้ตื่น สติ กำหนดรู้จิต จิตมีสติ พุทธะ ผู้เบิกบาน แช่มชื่น แจ่มใส อยู่ตลอดเวลา ฯ

๒๙๙ ← **ทันตา** ฟันคือกระดูกเป็นซี่ ๆ เกิดอยู่ในเหงือกข้างบนและข้างล่างใช้เคี้ยวบดอาหารให้แหลกละเอียด นำไปเลี้ยงร่างกาย ให้แข็งแรงอ้วนท้วนสมบูรณ์มีกำลังมากมาย

ตะโจ หนังคือสิ่งที่ห่อหุ้มอยู่ทั่วร่างกาย มีประโยชน์สำหรับกั้นสิ่งโสโครกไม่ให้ไหลออกมาข้างนอก ป้องกันเลือดหนองให้ขังอยู่ภายใน ไม่ไหลออกมาข้างนอก

มังสัง เนื้อ คือสิ่งที่เป็นกล้าม ๆ มีอยู่ในร่างกาย เป็นสิ่งที่เสริมร่างกายให้เต็มบริบูรณ์และดูดซับน้ำไว้เลี้ยงร่างกาย ให้มีสัดส่วนสมบูรณ์ตามธรรมชาติของร่างกาย ทำให้ร่างกายแข็งแรง มีกำลังวังชามากมาย

นหารู เอ็น เป็นเส้นสายรึงรัดกระดูกและเนื้อให้ยึดติดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยเสริมให้ร่างกายมีความแข็งแรง มีกำลังแข็งแรงมาก

อัฐิ กระดูก เป็นท่อนๆ ประกอบกันเป็นโครงสร้างของร่างกาย เหมือนเหล็กโครงคอนกรีต อาศัยการยึดติดแน่นจากเอ็นเนื้อ ทำให้ร่างกายแข็งแรงคงทนต่อการรับน้ำหนัก ในการเดิน ยืน และแบกขนสัมภาระต่าง ๆ อย่างแข็งแรง ฯ

สติ กำหนดรู้ จิต พุทธะ ผู้รู้ สติเตรียมพร้อมที่จิต
พุทธะ ผู้ตื่น สติ กำหนดรู้จิต จิตมีสติ
พุทธะ ผู้เบิกบาน แช่มชื่น แจ่มใส อยู่ตลอดเวลา

๑
๒

๑. - ๓. คณะเคลื่อนย้ายศพออกจากโรงพยาบาลมหาราช นครราชสีมา

๓
๔

๔. ขณะนำศพขึ้นวิหาร วัดป่าสาลวัน ที่หลวงพ่อสร้างไว้

๑	
๒	

๑. คณะศิษย์จัดเตรียมพิธีการรดน้ำศพ
๒. พระอุดมญาณโมลี วัดสัมพันธ์วงศ์ รดน้ำศพ

๓	
๔	

๓. สำนักพระราชวังอัญเชิญน้ำพระราชทานอาบศพ
๔. นายโยธิน เมธชนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้แทนพระองค์รดน้ำพระราชทานอาบศพ

๑	
๒	

๑. คณะศิษยานุศิษย์ กล่าวคำขอขมาหลวงพ่อ ก่อนนำสรีระเข้าสู่โลง
๒. เตรียมย้ายศพเข้าสู่โลง

๓	๔
๕	

๓. ขณะกำลังยกเข้าสู่โลง   ๔. โลงศพรองด้วยใบชาและวางทับด้วยแผ่นกระดาษ
๕. นำสรีระเข้าสู่โลง

๑	๓
๒	๔

๑. ยกโลงศพที่บรรจุสรีระของหลวงพ่อเข้าในโลงศพประดับมุก
๒. เมื่อเสร็จแล้วคณะศิษยานุศิษย์ทำพิธีขอขมา

๓. พวงหรีดพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
๔. พวงหรีดพระราชทานของพระบรมวงศานุวงศ์

๑
๒

๑. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสุวรรณาราม (ซ้าย) พระญาณวโรดม วัดเทพศิรินทราวาส (ขวา)
๒. พระธรรมโสภณ แสดงธรรมเนื่องในวันทำบุญ ๗ วัน

พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เดินทางมารับผ้าป่าช่วยชาติเนื่องในวาระทำบุญ ๑๐๐ วัน ของหลวงพ่อพุธ ฐานิโย และคณะศิษย์ได้นำทองที่หลวงพ่อเก็บไว้เพื่อช่วยชาติถวายหลวงตามหาบัว เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๒

“

ภิกษุทั้งหลาย!

ร่างกายนี้เป็นเหมือนเรือนซึ่งสร้างด้วยโครงกระดูก

มีหนังและเลือดเป็นเครื่องฉาบทา

ที่มองเห็นเปล่งปลั่งผุดผาดนั้น เป็นเพียงผิวหนังเท่านั้น

เหมือนมองเห็นความงามแห่งหีบศพอันวิจิตรตระการตา

ผู้ไม่รู้ก็ติดในหีบศพนั้น แต่ผู้รู้เมื่อทราบว่าเป็นหีบศพ

แม้ภายนอกจะวิจิตรตระการตาเพียงไร

ก็หาพอใจยินดีไม่

เพราะทราบชัดว่าภายในแห่งหีบอันสวยงามนั้น

มีสิ่งปฏิกูลพึงรังเกียจ

”

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

จานิยตฺเถรวตฺถุ.--กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543.
352 หน้า.
1. พระราชสังวรญาณ (พุธ จานิโย) I. อคฺคธีโรภิกขุ, ผู้เรียบเรียง II. ชื่อเรื่อง
294.30922
ISBN 974-7215-38-1

ชนิดปกแข็ง

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

ห้ามขาย